

გიორგი წერეთელი

არაბულ – ქართული

ლექსიკონი

1951

რედაქტორი ხ. ჯიქიაშვილი

ბელმოწერილია
დასაბეჭდად 20/XII 51 წ.
ტირაჟი 1000. უფ. 06558. სააღ-
რიცხვო-საგამომცემლო თაბახი 18.-
ქალაქი 64 X 92¹/₁₆. 10 ქალაქის.
ფურცელი. 20 სასტამბო თაბახი.-
გამომცემლობის შეკვეთა № 63.
სტამბის შეკვეთა № 413.
ფასი 8 მან.

წიგნი აიწყო და დაიბეჭდა-
სტალინის სახელობის
თბილისის სახელმწ.
უნივერსიტეტის
გამომცემლობის
სტამბაში.

უნივერსიტეტის ქ., 1.

წინასიტყვაობა

ი. ბ. სტალინის გენიალური შრომების გამოქვეყნება ენათმეცნიერების საკითხებზე წარმოადგენს ახალი ეპოქის დასაწყისს საბჭოთა ენათმეცნიერების განვითარების ისტორიაში. ი. ბ. სტალინმა იშვიათი სიღრმით და სიცხადით ახსნა მიზეზები, რომლებიც აფერხებდნენ საბჭოთა ენათმეცნიერების განვითარებას, გამოავლინა ნ. მარის ე. წ. „ახალი საენათმეცნიერო მოძღვრების“ არამეცნიერული, ანტიმარქსისტული ხასიათი და შექმნა სრულყოფილი მარქსისტული მოძღვრება ენათმეცნიერების ძირითად, საკვანძო პრობლემებზე, რითაც უზრუნველყო საბჭოთა ენათმეცნიერების შემდგომი ზრდა, წინსვლა და აყვავება. სტალინური საენათმეცნიერო მოძღვრების გენიალური დებულებები სახელმძღვანელო მკვლევართა მთელი თაობებისათვის არა მარტო ენის რაობისა და მისი განვითარების ზოგადი კანონების კვლევისათვის, არამედ აგრეთვე ცალკეულ ენათა შესწავლისთვისაც.

ენის შესახებ სტალინური მოძღვრების სინათლეზე განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ენათა გრამატიკული წყობისა და ლექსიკური შემადგენლობის შესწავლას. „ენის გრამატიკული წყობა და მისი ძირითადი ლექსიკური ფონდი შეადგენს ენის საფუძველს, მისი სპეციფიკის არსს“ (ი. ბ. სტალინი).

ამიტომ ბუნებრივია, რომ ი. ბ. სტალინის ფუძემდებელი შრომების გამოქვეყნებამ გამოიწვია ჩვენში ენათმეცნიერების ზოგადი პრობლემების ინტენსიურ კვლევასთან ერთად გაცხოველებული მუშაობა ცალკეულ ენათა გრამატიკული წყობისა და ლექსიკური შედგენილობის შესწავლის დარგში.

წინამდებარე ლექსიკონიც ემსახურება ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი აღმოსავლური ენის, არაბულის ლექსიკის შესწავლის მიზნებს. ძირითადად იგი შედგენილია ჩვენი „არაბული ქრესტომათიისათვის“, ¹ მაგრამ მისი მოცულობა ამით არ განისაზღვრება.

¹ არაბული ქრესტომათია, სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამოცემა, თბილისი, 1948 — 1949.

ქრესტომათიაში გამოყენებული არაბული სიტყვების გარდა ლექსიკონში შევიდა: 1) ზმნის პირველი ფუძის ფორმები და სათანადო მასდარები იმ შემთხვევებშიაც, როდესაც ტექსტში მხოლოდ ნაწარმოები ფუძეებია ნახმარი; 2) სახელთა მდ. სქესისა და ე. წ. მსხვერფული მრავლობითი რიცხვის ფორმები (გარდა ზოგიერთი შემთხვევისა); 3) ნაწილი ლექსიკური მასალისა სხვა ძეგლებიდან, რომლების შეტანაც განზრახულია ქრესტომათიის მომავალ გამოცემაში; 4) ზოგიერთი ხშირად ხმარებული სიტყვა და გამოთქმა იმ არაბული ტექსტებიდან, რომლების შესწავლაც უხდებოდა სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აღმოსავლეთ-თავისმცოდნეობის ფაკულტეტის სტუდენტებს; 5) ნაწილაკები თითქმის ყველა თავისი ძირითადი მნიშვნელობით.

ლექსიკონში ჩვეულებრივ აღნიშნული არ არის:

1. ბრუნვები, სახელთა ორობითი და სწორი მრავლობითი რიცხვი, ზოგიერთი რიცხვითი სახელი, ელათივები, ზოგჯერ ნაწარმოებ ფუძეთა მასდარები და მიმღებები და, საერთოდ, ისეთი ფორმები, რომლებიც ელემენტარული გრამატიკის წესის მიხედვით იწარმოება და ამიტომ თავისთავად გასაგებია.

2. კლასიკური ენის ნორმების დარღვევის შემთხვევები (გარდა თითო-ორი მაგალითისა), რომლებიც ტექსტში გვხვდება (მაგ., მდ. სქ. 5 — დაბოლოება ნაცვლად. სალიტერატურო ენის 5 — ნაწილაკისა და მისთ).

3. ადამიანთა, ტომთა ან ადგილის საკუთარი სახელები, როდესაც ისინი მხოლოდ ნისბის საწარმოებლადაა გამოყენებული და თავისთავად არა აქვთ რაიმე განსაკუთრებული მნიშვნელობა.

სიტყვები დალაგებულია არაბულ ლექსიკოგრაფიულ ლიტერატურაში მიღებული წესის მიხედვით, მაგრამ, განსხვავებით არსებული ტრადიციისაგან, თანამიმდევრობა განსაზღვრულია ფაქტიური ვითარებით და არა ანალოგიის საფუძველზე აღმოცენებული უსაფუძვლო ეტიმოლოგიური მოსაზრებებით.

უცხო წარმოშობის სიტყვები მოთავსებულია სათანადო ანბანის რიგზე და არა მოჩვენებითი ძირების მიხედვით. გამონაკლისი დაშვებულია იმ შემთხვევებში, როდესაც სიტყვა იმდენად არის ასიმილირებული, რომ გაგებულია როგორც არაბული ძირი და გამოყენებულია როგორც საფუძველი ახალი ფუძეების საწარმოებლად. ასეთი სიტყვები მოქცეულია სათანადო არაბულ ბუდეებში, ვინაიდან მათი ცალკე გამოყოფა ძნელად თუ შეიძლება მიზან-

შეწონილად ჩაითვალოს. ზოგჯერ ჩვენ იძულებული ვიყავით ცალკეული სიტყვები, რომლებმაც მასალის დალაგების ლექსიკონში მიღებული წესის მიხედვით ადგილი შეიცვალეს, სხვაგანაც მოგვეცა, სათანადო ფორმებზე მითითებით.

სიტყვათა განმარტებისას ჩვენ ვცდილობდით თანამიმდევრულად გვეჩვენებინა მნიშვნელობათა განვითარება, რამდენადაც ეს შესაძლებელი იყო. ამ მიზნით საჭიროდ ვცანით ზმნის ყველა ფორმასთან წარმოგვედგინა პირველი ფუძეც, რადგან ეს საშუალებას იძლევა გავითვალისწინოთ ცვლილებები, რომლებსაც ზმნის მნიშვნელობა განიცდის ახალი ფუძეების წარმოებისას. ზოგჯერ ძირითადი ფუძე და „ნაწარმოები“ თენები სხვადასხვა წარმოშობისაა და მნიშვნელობის ეხრივაც არაფერი აქვთ ერთმანეთთან საერთო. ასეთი შემთხვევებიც ნათლად ჩანს რთული ფუძეების გვერდით ძირითადი ფორმების ჩვენებისას.

არაბული ზმნის პერფექტივის ფორმები, რომლებიც მოცემულია ლექსიკონში, ჩვეულებრივ ნათარგმნია ქართულად ნამყო ძირითადის საშუალებით. იშვიათად, როდესაც ეს მნიშვნელობის გადმოცემისათვის უფრო მოსახერხებელი იყო, გამოყენებულია ნამყო უსრულის ფორმები. არაბული პერფექტივი ქართული ზმნის არც ნამყო ძირითადს უდრის, არც ნამყო უსრულს, ანტიკამ მისი თარგმნის დროს ქართული ზმნის სხვადასხვა ფორმის გამოყენება მხოლოდ პრაქტიკული მოსაზრებებით აიხსნება და ისე არ უნდა იქნეს გაგებული, რომ ზოგიერთი ზმნის პერფექტივის ფორმა ნამყო ძირითადის შესატყვისად არის მიჩნეული, ხოლო ზოგისა კიდევ—ნამყო უსრულისა.

ზმნებთან ყოველთვის არის ნაჩვენები სხვადასხვა მნიშვნელობა, იმისდამხედვით, თუ როგორაა ზმნა ნახმარი, აბსოლუტურად, თუ ობიექტით, მოქმედებითში, თუ ვნებითში (ამ შემთხვევაში, რა თქმა უნდა, თუ მას მნიშვნელობა ეცვლება), გარდამავალია, თუ გარდაუვალი, ნაწილაკებითაა თუ არა. ნაწილაკების მიერ ზმნის მნიშვნელობაში გამოწვეული ცვლილებების გადმოსაცემად ჩვეულებრივ გამოყენებულია არა აღწერილობითი საშუალებანი, არამედ ქართული ზმნის სათანადო ფორმები (მაგ. قال სთქვა, ل

ნაწილაკით უთხრა; كَتَبَ დამატებით აკ-ში დაწერა; اَلَيْ لَا ნით მისწერა; عَلِي ن-ით და ნივ. აკ-ით დაუწერა; فَذًا გაგზავნა, ل اذ ნით ნაწილაკით გაუგზავნა და მისთ).

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ნაწილაკებთან მოცემულია თითქმის ყველა ძირითადი მნიშვნელობა, ვინაიდან ერთ-ერთი მთავარი სიძნელე, რომელიც არაბული ტექსტების კითხვის დროს იჩენს თავს, როგორც ცნობილია, ნაწილაკების თავისებურებებით არის გამოწვეული. ჩვენ შევეცადეთ წარმოგვედგინა ნაწილაკები რააც შეიძლება სრულად, რომ მკითხველს საშუალება ექნეს გაითვალისწინოს მათი მრავალკვარი ფუნქციები და მნიშვნელობები სხვადასხვა კონტექსტში.

ზოგ შემთხვევაში მოცემულია იდეომატური გამოთქმები, აგრეთვე ცალკეული წინადადებები, რომლებიც ტექსტში გვხვდება და სპეციალურ განმარტებას მოითხოვს.

სიტყვების ეტიმოლოგიები (პარალელური ძირები მონათესავე ენებში და სხვ.) ნაჩვენებია არ არის. ეს ეტიმოლოგიური ლექსიკონის საქმეა და თარგმნითი ლექსიკონისათვის გამართლებულად ვერ ჩაითვლება. ჩვენ საჭიროდ ვცანით გვეჩვენებინა მხოლოდ უცხო წარმოშობის სიტყვები, რამდენადაც-კი შესაძლებელი იყო. ეს მნიშვნელოვანია ენის კულტურულ-ისტორიული თვალსაზრისით შესწავლისათვის და თანაც, ვფიქრობთ, ხელს შეუწყობს ლინგვისტური ანალიზის ჩვეების გამოუმუშავებას.

ზოგჯერ მოცემულია აგრეთვე სათანადო სიტყვების ქართული პარალელები, რაც, რა თქმა უნდა, ისე არ უნდა იქნეს გაგებული, რომ ეს სიტყვები ქართულში არაბულიდან შესულად არის მიჩნეული. ხშირად მათ ერთი საერთო წყარო აქვთ და ასეთ შემთხვევებში ქართულ შესატყვისობათა ჩვენება მხოლოდ პრაქტიკული მოსაზრებით არის გამართლებული.

ლექსიკონის შედგენისას გამოყენებულია შემდეგი ლიტერატურა.

ვ. გირგასის არაბულ-რუსული ლექსიკონი¹, რომელიც გარკვეული ტექსტების ზუსტ შესწავლასა და დეტალურ ანალიზზეა დამყარებული და ამდენად საშუალო მოცულობის არაბულ ლექსიკონთა შორის სანიმუშოდ შეიძლება ჩაითვალოს; ხ. ბარანოვის არაბულ-რუსული ლექსიკონი², რომელიც, თუმცა თანამედროვე სალიტერატურო არაბულისათვის არის შედგენილი, მაგრამ კლასიკური ტექსტების საკითხავადაც საკმაოდ მნიშვნელოვანია; გ. ვ. ფრე-

¹ Словарь к Арабской хрестоматии и Корану. Составил проф. В. Гиргас. Казань, 1851.

² Проф. Х. К. Баранов. Арабско-русский словарь. Под редакцией и с предисловием акад. И. Ю. Крачковского. Москва-Ленинград, 1940—1947.

იტაგის (1788—1861) ოთხტომიანი არაბულ-ლათინური ლექსიკონი¹ და მისი ფრანგული ვარიანტი ა. ბიბერშტეინ-კაზიმირსკისა² (1808—1887); ე. ლენის (1801—1876) რვატომიანი კლასიკური ნაშრომი³; რ. დოზის (1820—1883) ცნობილი ორტომიანი „დამატება არაბული ლექსიკონებისა“⁴, რომელშიაც შესულია ძირითად არაბულ ლექსიკონებში გამოჩენილი სიტყვები, აგრეთვე იშვიათი სიტყვები და გამოთქმები; ე. ბ. ბელოს⁵ (1822—1904) და ე. გ. ჰაეას⁶ (გარ. 1916 წ.) ერთტომეული არაბული ლექსიკონები; ე. ა. ელიასის არაბულ-ინგლისური ლექსიკონი⁷ და რ. ბრიუნოვ-ა.ფიშერის ქრესტომათიისათვის⁸ შედგენილი „გლოსარი“ ა. ფიშერისა, რომელიც არაბულ ლექსიკოგრაფიულ ლიტერატურაში საუკეთესოდ ითვლება; აგრეთვე ზ. ფრენკელისა⁹ და ა. სიდლიკის¹⁰ შრომები არამეული და სპარსული ნასესხები სიტყვების შესახებ არაბულში და მთელი რიგი სპეციალური ლექსიკონები, გლოსარები და ცალკეული შენიშვნები სხვადასხვა არაბული ტექსტებისათვის.

¹ Georgii Wilhelmi Freytagii Lexicon Arabico-Latinum praesertim ex Djeuharii Firuzabadique et aliorum libris confectum. Tomus I—IV, Halis Saxonum, 1830—1837.

² Dictionnaire arabe-français contenant toutes les racines de la langue arabe par A. de Biberstein Kazimirski. T. I—II, Paris, 1875.

³ **مد القموس** An Arabic-English Lexicon, Derived from the Best and the Most Copious Eastern Sources ... composed by Edward William Lane. Book I, Parts 1—8. London, 1863—1893. ავტორის გარდაცვალების გამო შრომის მეორე ნაწილი, რომელიც სრული არ არის, გამოაქვეყნა სტენლი ლენ პულმა. თვით ე. ლენს დამუშავებული ჰქონდა მასალა **قد** სიტყვამდე. ხოლო კორექტურები წაკითხულია მის მიერ 2386 გვერდამდე (**فرق** სიტყვამდე). იხ. Stanley Lane Poole, მე-6 ნაწილის წინასიტყვაობა.

⁴ R. Dozy. Supplément aux Dictionnaires Arabes. Deuxième édition. Leide, 1927.

⁵ J. B. Belot Vocabulaire Arabe-Français à l'usage des étudiants, 14-me édition. Beyrouth 1929.

⁶ J. G. Hava. Arabic-English Dictionary. Beirut, 1927

⁷ Elias A. Elias. Modern Dictionary Arabic-English. Cairo, 1928.

⁸ R. Brünnow's Arabische Chrestomathie aus Prosaschriftstellern. IV. Aufl. Herausgegeben von A. Fischer. Berlin, 1928.

⁹ Die aramäischen Fremdwörter im Arabischen, von Siegmund Fraenkel. Leiden. 1846.

¹⁰ Abdussattar Siddiqi. Studien über die persischen Fremdwörter im klassischen Arabisch. Göttingen, 1919.

არაბულ განმარტებით ლექსიკონთაგან ნოხერხდა სარგებლობა მხოლოდ ლ. მაყლუფის მცირე ლარუსის ტიპის المنجد-ით¹, რომელიც თბილისის წიგნსაცავებში მოიპოვებოდა.

გარდა ზემოდასახელებული შრომებისა, მუშაობის პროცესში ესარგებლობდით აგრეთვე სხვადასხვა გამოკვლევით, მონოგრაფიებით და ცალკე სტატიებით, რომელთაგან პირველ რიგში უნდა დავასახელოთ ივ. ჯავახიშვილის „ქართველი ერის ისტორია“²; კ. ბროკელმანის „არაბული ლიტერატურის ისტორია“³; მე-X საუკ. სპარსული გეოგრაფიული თხზულების عالم الادو-ის ვ. მინორსკისეული თარგმანი და კომენტარები⁴; სტენლი ლენ პულის შრომა ჰამდ ალ-ლამა ყაზვინის გეოგრაფიული თხზულების შესახებ⁵; მ. ლაზარიანის გამოკვლევა, რომელიც არაბთა ლაშქრობის ისტორიას ეხება⁶; აგრეთვე ვ. ბართოლდის, ვ. მინორსკისა და მრავალ სხვ. ავტორთა წერილები „ისლამის ენციკლოპედია“⁷ და სხვ. სპეციალურ გამოცემებში⁸.

წინამდებარე ლექსიკონი არის მეორე შრომა სემიტურ ენათა სახელმძღვანელოების იმ სერიიდან, რომლის გამოქვეყნება განზრახული აქვს სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სემიტოლოგიის კათედრას. იგი პირველი ცდაა ქართულ ენაზე არაბული ლექსიკონის შედგენისა და, ალბათ, უნაკლო არ იქნება. მიუხედავად ამისა, ვფიქრობთ, იგი რამდენადმე მაინც გაუადვილებს მსურველთა აღმოსავლურ ენათა შორის ამ ერთ-ერთი უძნელესი ენის შესწავლას.

¹ المنجد. معجم مدرسى للغة العربية. تأليف الاب لويس معلوف. بيروت، 1927.

² წიგნი მეორე, თბილისი, 1948.

³ C. Brockelmann. Geschichte der arabischen Litteratur. Leiden, 1937—1949.

⁴ Hudūd al-‘Ālam. ‘The Regions of the World’. A Persian Geography 372 A.H.—982 A.D. Translated and Explained by V. Minorsky-Gibb Memorial Series, New Series, XI, London, 1937.

⁵ იხ. JRAS, ტ. XXXIV, 1902, გვ. 49, 237, 509, 733 შ:დ.

⁶ M. Ghazarian. Armenien unter der arabischen Herrschaft bis zur Entstehung des Bagratidenreiches, ZAPh, ტ. II, გვ. 149 შ:დ.

⁷ Enzyklopädie des Islām, Leiden—Leipzig, 1908—1934.

⁸ ლიტერატურის ნაწილი დასახელებულია თვით ტექსტში.

დასასრულ, სასიამოვნო მოვალეობად მიმაჩნია მადლობა გადავუხადო დოც. ს. ჯიქიას, დოც. ა. ლეკიაშვილს, ასისტ. თ. მარგველაშვილსა და ვ. ახვლედიანს, რომლებმაც მთლიანად გადაიკითხეს კორექტურები და ფრიად საყურადღებო შენიშვნები მომაწოდეს მუშაობის პროცესში. მადლობა ეკუთვნის აგრეთვე სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტამბის საამწყოზო ცეხის გამგეს დ. ჩირაძეს, რომელმაც გულისხმიერი დამოკიდებულებით მეტად შეუწყო ხელი ლექსიკონის ბეჭდვის საქმეს. განსაკუთრებით უნდა აღვნიშნო ასოთამწყოზი ე. გულიანოვა, რომელმაც საგანგებოდ შეისწავლა არაბული წერა-კითხვა და სულ მოკლე ხანში შეძლო დაუფლებოდა ხმოვნიაანი არაბული ტექსტის აწყოზის რთულ საქმეს.

გიორგი ჯირათიელი

თბილისი
დეკემბერი, 1951.

შემოკლება

აბიხ. = აბიხინური.
 ადგ. ხან. = ადგილის სახელი.
 ავარ. = ავარული.
 აკუზ. = აკუზატივი (აკუზატივის, აკუ-
 ზატივით და მისთ.); აგრეთვე, აკუ-
 ზატივეში დასმული დამატება.
 ანცნ. = ანტონიმი, საწინააღმდეგო მნი-
 შვნელობის სიტყვა.
 არამ. = არამეული.
 არს., არს. ხან. = არსებითი სახელი.
 ას., აქ. = ასურული, აქადური.
 აღმ. = აღმოსავლური.
 ახ. = ახალი.
 ბერძნ. = ბერძნული.
 ბიზ. = ბიზანტიური.
 ბრ. = ბრუნვა.
 ბრძან. = ბრძანებითი.
 გადატ. = გადატანით, გადატანითი.
 განუსაზღვრ. = განუსაზღვრელი.
 გეოგრ. = გეოგრაფიული.
 გრამ. = გრამატიკული.
 გრძმ. = გარდამავალი,
 გარდუე. = გარდაუვალი.
 გურ. = გურიული.
 დამ. = დამატება, დამატებით და მისთ..
 დალ. = დაღესტნური.
 დედ. საქ. ხან. = დედაკაცის საკუთარი
 სახელი.
 ებრ. = ებრაული.
 ეგვიპტურ. = ეგვიპტური.
 ეთ., ეთიოპ. = ეთიოპური.
 ე. ი. = ესე იგი.

ელატ. = ელატივი.
 ენერგ. = ენერგეტივი (Modus-
 energicus).
 ვნებ. = ვნებითი.
 ვულგ. = ვულგარული.
 ზღსრთ. = ზედსართავი.
 ზმნსრ. = ზმნისართი.
 ზოოლ. = ზოოლოგიური.
 თხრობ. = თხრობითი კილო.
 თურმ. = თურმეობითი.
 თურქ. = თურქული.
 იმერ. = იმერული.
 იმპერფ. = იმპერფექტივი.
 ინდ. = ინდური.
 ირ. დამ. = ირიბი დამატება.
 იხ. = იხილეთ.
 კ. = კილო.
 კავშ. = კავშირი.
 კავშირ. კ. = კავშირებითი კილო.
 კერმ. = კერძობითი სახელი (No-
 men unitatis).
 კითხვ. = კითხვითი.
 კნინ. = კნინობითი.
 კრებ. = კრებითი (Collectivum).
 ლათ. = ლათინური.
 მალ. = მალაიური.
 მამ. საქ. ხან. = მამაკაცის საკუთარი
 სახელი.
 მ., მამრ. = მამრობითი.
 მასდ. = მასდარი.
 მდ. = მდინარე, მდინარისა და მისთ..
 მდ., მდედრ. = მდედრობითი.

მიმართ. = მიმართებითი.
 მინ. = მინერალი.
 მისთ. = მისთანანი, მისთანათა.
 მიც. = მიცემითი.
 მოქმ. = მოქმედებითი გვარი.
 მრ. = მრავლობითი.
 მსაზღვრ. ნ-ი = მსაზღვრელი ნაწილაკი.
 მს. = მსოფლიოებითი რიცხვი.
 ნ., ნივ. = ნივთი, ნივთისა და მისთ.
 ნათ. = ნათესაობითი ბრუნვა.
 ნასახ. = ნასახელარი ზმნა.
 ნაცვ. = ნაცვალსახელი.
 ნ-ი, ნ-ით და სხვ. = ნაწილაკი, ნაწი-
 ლაკით და სხვ.
 ორ. = ორობითი რიცხვი.
 ორ. დამ. = ორი, ორმაგი დამატებით.
 ორმ. = იხ. ორ.
 პ. = პირი; პიროვნება; პიროვნებითი.
 პერფ. = პერფექტივი.
 პირლ. დამ. = პირდაპირი დამატება.
 პირობ. = პირობითი კილო.
 პოეტ. = პოეტური.
 პორტ. = პორტუგალიური.
 პრედ. = პრედიკატი, შემასმენელი; პრედ.
 აკ. = პრედიკატიული აკუზატივი.
 რ. = რიცხვი.
 რაჭ. = რაჭული.
 რელიგ. = რელიგიური.
 რეფლ. = რეფლექსური-ნაცვალსახელი.
 რუს. = რუსული.
 ზაერთ. საზ. = საერთო, საზოგადო.
 ზაყ. სახ. = ზაყუთარი სახელი.
 ზამს. = ზამსრეთი; სამსრეთელი.

სამს.-არაბ. = სამსრეთ-არაბული.
 სამსედ. = სამსედრო.
 სანსკრ. = სანსკრიტული.
 საშ. სპარს. = საშუალო სპარსული.
 სახ. = სახელი.
 სახ., სახელობ. = სახელობითი ბრუნვა.
 სვან. = სვანური.
 სინ. = სინონიმი.
 სირ. = სირიული.
 სომხ. = სომხური.
 სოლდ. = სოლდური.
 სპარს. = სპარსული.
 სუბ. = სუბიექტი.
 სუბსტ. = სუბსტანტივი, არსებითი სა-
 ხელი.
 სქ. = სქესი.
 სწ. მრ. = სწორი მრავლობითი.
 ტ. = ტომი; ტ. სახ. = ტომის სახელი.
 ტერმ. = ტერმინი.
 ტექნ. ტერმ. = ტექნიკური ტერმინი.
 უარუ. = უარყოფითი.
 უცნ. = უცნობი.
 ფალ. = ფალაური.
 ქალ. სახ. = ქალაქის სახელი.
 ქართ. რ. ქართული.
 ქვემდ. = ქვემდებარე.
 ქვეყნ. სახ. = ქვეყნის სახელი.
 უდრ. = უედარე.
 უმდ. = უმედებ.
 უმასმ. = უმასმენელი.
 უორისდ. = უორისდებუდი.
 ჩვენ. ნაცვ. = ჩვენებითი (ნაცვალსახე-
 ლი).
 ჩვეულ. = ჩვეულებრივ.

ჩრდ.-არაბ. = ჩრდილოეთ-არაბული.
 ჩრდ.-კავკ. = ჩრდილოეთ-კავკასიური.
 ძვ. = ძველი.
 ძვ. ებრ. = ძველი ებრაული.
 ძვ. თურქ. = ძველი თურქული.
 ძვ. სპარს. = ძველი სპარსული.
 ძვ. ქართ. = ძველი ქართული.

წინდ. = წინდებული.
 წინს. = წინსართი.
 წოდ. = წოდებითი.
 წყარ. = წყარო (წყაროები, წყარო-
 ბისა და მისთ.).
 ხევს. = ხევსურული.
 < = წარმოდგება.

სმოენები ფრჩხილებში (ა, ი, უ) მიუთითებს თუ როგორ იწარმოება
 იმპერფექტივის ფორმები.

დანარჩენი უმოკლებანი არ საჭიროებს სპეციალურ განმარტებას.

ბ რ ა ბ უ ლ ი ა ნ ბ ა ნ ი

№. №	სახელწოდება	ცალკე	ბ რ ა ბ უ ლ ი ა			ტრანსკრიფცია	რიცხვითი მნიშვნელობა
			მარჯვნივ	მარცხნივ	ორივე მხრით		
1	ألف	ا	ا			'	1
2	باء	ب	ب			ბ	
3	تاء	ت	ت			თ	400
4	ثاء	ث	ث			ს	500
5	جيم	ج	ج (ჯ)	٧	ჟ (ჟ)	ჯ	3
6	حاء	ح	ح (ჩ)	٧	ხ (ჟ)	ჰ	8
7	خاء	خ	خ (ჩ)	٧	ჩ (ჟ)	ც	600
8	دال	د	د			დ	4
9	ذال	ذ	ذ			ძ	700
10	راء	ر	ر			რ	200
11	زاي (زاي)	ز	ز			ზ	7
12	سين	س	س	١	1	ს	60
13	شبن	ش	ش	١٠	10	შ	300
14	صاد	ص	ص	6	6	ც	90
15	ضاد	ض	ظ	6	6	ძ	800
16	طاء	ط	ظ	6	6	ტ	9

№.პ.	სახელწოდება	ცალკე	გ ა ლ ა ბ ე უ ლ ი			გრანსკრიფცია	რიცხვითი მნიშვნელობა
			მარჯვნივ	მარცხნივ	ორივე მხრივ		
17	ظ	ظ	ظ	ظ	ظ	ზ	900
18	ع	ع	ع	ع	ع	ც	70
19	غ	غ	غ	غ	غ	ღ	1000
20	ف	ف	ف	ف	ف	ფ	80
21	ق	ق	ق	ق	ق	კ	100
22	ك	ك	ك	ك	ك	ქ	20
23	ل	ل	ل	ل	ل	ლ	30
24	م	م	م	م	م	მ	40
25	ن	ن	ن	ن	ن	ნ	50
26	ه	ه	ه	ه	ه	ჰ	5
27	و	و	و	و	و	ვ	6
28	ي	ي	ي	ي	ي	ყ	10

ღამ-ალიფი: ٤, ٥, ٦; თამარბუტა: ٧; სმოენები და სხვა ნიშნები: ٨ = ა; ٩ = უ; ١٠ = ი; ჰამზა: ١١; სუქუნნი: ١٢; თეშდირი: ١٣; ვასლა: ١٤; მადლა: ١٥; გრძელი სმოენები: ١٦ = ა; ١٧ = უ; ١٨ = ი; თენგინი: ١٩ = ან (თენგინ ჭათჰა); ٢٠ = უნ (თენგინ ღამზა); ٢١ = ინ (თენგინ ქესრა).

ألف მდ. სქ., არაბული ანბანის პირველი ასო. სათვალავში აღნიშნავს ერთს.

1) კითხვ. ნაწ. (= ძველ ქართულ ა-ს)

განა? هَبَّ أَفْ? წაეიდა? ორმაგ კითხვა-

ში, რომელთაგან პირველია أَ, მეორე

أَحْسَنُ ... თუ ... أَ — أَم: أَمْ: أَمْ

ჰასანია შენთან თუ ზეიდი? 2) წოდ. ნაწილაკი;

ისმარება ახლოს მდგომ პირთან

მიმართვისას: أَزِيدُ ზეიდ!

مَا. ის. أَمَا; لَمْ. ის. أَلَمْ; لَا. ის. أَلَا

იტლი, ითილი, და أَتِلْ

სატანსო ქალაქი ამავე სახელწოდების

მდინარეზე (ვოლგაზე). გვ. 39, 1 და უმდ. დედანში შეცდომით

არის آمل ნაცვლად أَتِل-ისა.

آدم ის. آد.

آكِين ქალაქი ფგინი, ხარფუთის სანა-

გაეში, კარასუს ან დასავლეთ ეფრატის

მარჯვენა ნაპირზე.

آلي ალი, სოფელი ქართლში.

آمل (< სპარს. < მგ. სპარს. *āmar-dha) ტაბარისტანის სატანსო ქალაქი

წმოლი ან წმული, კასპიის ზღვის

სამხრეთ სანაპიროზე. აქედან მწიანდარანის პროვინციის მთავარი ქალაქი. გვ. 39, 1 ტექსტში შეცდომითაა ნახმარი ნაცვლად أَتِل-ისა (ის.).

أَب (st. cstr. სახ. أَبُو, ავ. أَبَا,

ნათ. أَبِي) მრ. أَبَاءُ მამა, წინა-

პარი, მამამთავარი; ორ. أَبَوَانِ

მშობლები; წოდ. I. 3. ნაცვალსახე-

ლოვანი სუფიქსით يَا أَبَتِ

მამაე; ენი. أَبِي; — მომდევნო საკუთარ სა-

ხელთან აწარმოებს ქუნდას

أَبُو دَلَامَةَ აბუ დულამა (დულამას მამა).

أَبَابَة, أَبَاب, أَب, (ი, უ), მასდ.

მოემზადა, გაემზადა (წა-

სასვლელად, გასამგზავრებლად).

أَوْب (ვითარცა სუბსტ.) მრ. أَوْب

1) ბალახი, თივა; საძოვარი;

2) ხმელი ხილი.

أَبَابَة ქცევის წესი, მანერა.

أَبَاز, أَلَا بَازَا, أَلَا بَاز, აბაზ

კრებ. ტომის სახელი, აბაზები, აფხაზები.

أَبْحَاز და أَبْحَاز კრებ., ტომის სახ. აფხაზები.

أَبَدٌ (ი, უ), მას.ع. 1) იმყოფებოდა დიდხანს, მუდმივად ბნ-ით სადმე; 2) გაველურდა (ცხოველი). II. أَبَدٌ დამ. მუდმივეყო.

გაანანგრძლივა. V. تَابَدَ გაველურდა (ცხოველი), გატიალდა, გავერანდა (მხარე).

أَبَدٌ მრ. أَبَادٌ დრო, ხანა, ხანგრძლივი, განუსაზღვრელი დრო, საუკუნე; დაუსრულებლობა (დროის მიხედვით), საუკუნე, მარადიულობა; —

أَبَدًا ზმნსრ. მარადის, მუდამ; — უარყოფით გამოთქმებში: არასდროს (მომავალში).

أَبَدٌ إِلَى الْأَبَدِ عَلَى الْأَبَدِ

أَبَدِينَ უკუნითი უკუნისამდე.

أَبِيدٌ ხანგრძლივი, მუდმივი.

أَبَدٌ ვინც საზოგადოებას გაურბის, გარეწარი; მორცხვი.

أَبَدٌ ხანგრძლივი, მუდმივი, მარადიული.

أَبْرٌ (ი, უ), მას.ع. 1) უჩხვლიტა; გადააყლაპა საქმელთან ნემსი; 2) ზურგს უკან აგინებდა, ლანძღავდა; 3) გაანაყოფიერა; დამტვერა. II. أَبْرٌ დამ. გაანაყოფიერა, დამტვერა (პალმა და მისთ.).

أَبْرَةٌ მრ. أَبْرٌ ნემსი; ისარი.

أَبْرَاهِيمَ < ებრ.-არამ.

إِبْرَاهِيمَ მამ. სპ. სპ. აბრაამი.

أَبْرِيْسَمٌ < სპარს.) აბრეშუმი (შერ.).

أَبْرِيْقٌ < სპარს.) მრ. أَبْرِيْقٌ დოქი, სურა, ქინკილა.

أَبْشَوِيْدٌ ადგილი ეგვიპტის ელტის პროვინცია ღარბნჯაში; მიმარ.

أَبْشِيْهِيْ مُحَمَّدٌ بْنُ أَحْمَدَ < აბსიჰი

أَبْشِيْهِيْ მუჰამედ იბნ აჰმედ

ალ-იბშიჰი, ეგვიპტელი არაბი ლიტერატორი, არაკთა ცნობილი ავტორი (790/1388 — 850/1446. წ.).

أَبْصَرٌ < რუს.) ოფიცერი.

أَبْطٌ V. تَابَطٌ ავ. ილლიაში დაიკავა, დაიჭირა, ილლიაში აიღო, ილლიაში ატარებდა.

تَابَطٌ

تَابَطٌ თა'აბბატა შარრან (საუთორე მოროტებას ატარებდა ილლიაში) ისლამის წინააღმდეგელი არაბი პოეტის სახელწოდება.

أَبْطٌ მრ. أَبْطٌ ილლია.

أَبْقٌ (ი, უ), მას.ع. أَبْقٌ გაიქცა (მონა).

أَبْلٌ მრ. أَبْلٌ აბლ, აქლემები.

أَبْلِسُ (<ბერძნ. ἄβλεις) სა-
ტანას სახელი.

أَبْنُ (უ, ი), მასდ. დაამ. **أَبْنُ**
ბრალა ბ ნ-ით რამე; ჰკიცხავდა

რისამე გამო; **أَبْنُ** II. დას-
ტიროდა მიცვალებულს.

أَبْنَةُ, أَبْنِ. **أَبْنُ** ის.

أَبِ (ა), მასდ. **أَبِ** ბ ნ-ით
ახსოვდა, იცოდა, ესმოდა, ყუ-

რადლებას აქცევდა. **أَبِ** V.
თავის თავს ადიდებდა, ამაყობ-
და, ზვიადობდა.

أَبِي (ა), მასდ. **أَبِي** სილამაზე, სიმშვენიერე;
სიამაყე.

أَبِي (ა), მასდ. **أَبِي** უარყო,
უარი სთქვა, თავი შეიკავა აკ. ან
ნ-ით რამესგან; **أَبِي** ნ-ით
არ დაეთანხმა; არ მოიწონა, არ
დაუშვა, ეწინააღმდეგებოდა;

أَبِي (ა), მასდ. **أَبِي** არ დაუშვებ, რომ
დაგწყველონ (მისალმების ფორმუ-
ლა, რომლითაც მიმართავდნენ წარ-
მართულ ეპოქაში არაბები თავიანთ

მეფეებს). **أَبِي** V. დაამ. უარყო,
უარი სთქვა რამეზე.

أَبِي უარყოფა, უარი; სიამაყე.

أَبِي მდ. ო უარისმყოფელი, ურ-
ჩი; ამაყი.

أَبِي მდ. ო მრ. **أَبِي** უარის მთქმე-

ლი, უარყოფელი; თავშეკავე-
ბული; წინააღმდეგი, ურჩი.

أَبِي ის. **أَبِ**.

أَبِي (ა) მუჰამმად დიამბ ალ-ით.

აბი. ისტორიული ხასიათის ანეკ-
დოტა (უმთავრესად აბსონანთ და
ბარმაქიანთ ცხოვრებიდან) ავტორი
(წერდა 1100/1688 წლების ანლო
ხანებში).

أَبِي (ი, უ), მასდ. **أَبِي** იმყოფებო-
და, ღარჩა.

أَبِي მრ. **أَبِي** სამგლოვიარო
კრებული, გაწვენება.

أَبِي მდ. **أَبِي** დედალი ვირი.

أَبِي (უ), მასდ. **أَبِي** გამო-
ილო (ნაყოფი); გაილო, გადაი-
ხადა ხარაჯი; მოისყიდა.

أَبِي გამოსალები, გადასახადი,
ხარაჯი.

أَبِي (ი), მასდ. **أَبِي**, **أَبِي**

მივიდა აკ. ან **أَبِي** ნ-ით სად-
მე, ვინმესთან; ღედ. აკ. შეუ-
კავშირდა; ბ ნ-ით გრდმ. მოიტა-
ნა, მიიტანა, მოიყვანა; შეასრუ-
ლა; აკ. ან ლ და ბ ნ-ით მოუტანა, მო-

უყვანა, მიუტანა, მიუყვანა; **أَبِي**

أَبِي შვა შვილი; **أَبِي** ნ-ით ბო-

ლომდე მიიყვანა, დააბოლოვა,
დაამთავრა; დალუპა; გადაიარა
ვისიმე თავზე; განვლო ვისიმე

თავზე (წლებში). ⁹أَتَى عَلَيْهِ حَوْلٌ
წელმა განელო მის თავზე ე. ი.

ერთი წლის გახდა. IV. أَتَى
ა. მოიყვანა, მიიყვანა; ორ. დამ.
ან ა. და الی ნ-ით მოუტანა,
მოუყვანა, მიუტანა, მიუყვანა,
მისცა.

هَاتِ ოს. هَاتِ ასოებზე.
⁹أَتِيَانِ მოსვლა.

آت მდ. ო მომავალი.

أَثَّ (ი, უ), მასღ. ⁹أَثَّ, ⁹أَثَّ, ⁹أَثَّ იყო
უხვი, ხშირი (ბალახი, თმა).

⁹أَثَّ კრებ. ოჯახის მოწყობილო-
ბა, ავეჯი; ქონება, სიმდიდრე.
⁹أَثَّ უხვი, ხშირი.

أَثَّرَ (უ, ი), მასღ. ⁹أَثَّرَ, ⁹أَثَّرَ გად-
მოსცემდა, ყვებოდა (ამბავს)
ენე მისი სიტყვების მიხედვით. II.

أَثَّرَ კვალი დააჩნია ⁹ფი ნ-ით რა-
მეზე, შთაბეჭდილება დასტოვა,
გავლენა იქონია. IV. ⁹أَثَّرَ

1) ა. და ⁹أَثَّرَ ნ-ით უპირატესო-
ბა მისცა რამესთან შედა-
რებით; ამჯობინა რასმე; არ-
ჩია, გამოარჩია; 2) ა. პატივი

სცა, მისცა ⁹ბ ნ-ით რამე. V. ⁹أَثَّرَ
1) განიცადა გავლენა, ზემოქმე-
დება; იგრძნო; განიმსკველა

ბ ნ-ით რამეთი; 2) წააწყდა
კვალს; გაჰყვა კვალს, მისლია.

VIII. ⁹أَثَّرَ დამ. დაემორჩილა
ვისიმე გავლენას. X. ⁹أَثَّرَ

ა. ან ⁹ბ ნ-ით განიკუთვნა, მი-
თვისა.

⁹أَثَّرَ კვალი, ⁹أَثَّرَ მრ. ⁹أَثَّرَ
ანაკლევები; შთაბეჭდილება, ეფექ-
ტი; ხსოვნა, რეპუტაცია; ⁹ذُو

⁹أَثَّرَ კარგი რეპუტა-
ციის მქონე ⁹عَلَى (ან ⁹جَاءَ)

⁹أَثَّرَ ⁹في მიჰყვა მას, უშუა-
ლოდ მისდევდა მას. ⁹أَثَّرَ

იმწამსვე; ახლავე.

⁹أَثَّرَ კვალი, ნაშთი.

⁹أَثَّرَ მომთხრობი, მთქმელი.

⁹أَثَّرَ მდ. ო რჩეული.

⁹أَثَّرَ მრ. ⁹أَثَّرَ გავლენა; პრივი-
ლეგია; საამაყო რამე.

⁹أَثَّرَ ნაამბობი, მოთხრობილი.

⁹أَثَّرَ (ა), მასღ. ⁹أَثَّرَ, ⁹أَثَّرَ ჩაიდინა
ცოდვა, დანაშაული, შესცოდა.

II. **أَمْ** დამ. ცოდვა ჩაადენინა; მიიჩნია ცოდვილად, დამნაშავედ.

أَمْ მრ. **أَنَامَ** ცოდვა, დანაშაული; საზღაურის დანაშაულისათვის, სასჯელი.

أَمْ მრ. **أَتَمَّا** ცოდვილი, დამნაშავე.

أَمْ ვინც დანაშაულს ჩადის.

أَمْ მრ. **مَا تَمْ** შეცოდება, ცოდვა, დანაშაული.

أَتْنَانٍ ნს. **تَنِى**.

أَجْرٌ (უ), მასღ. **أَجْرٌ** აკ. მიუზლო, გადაუხადა საფასური **أَجْرَانِ**-ით რამესთვის; დაქირავდა, დაიწყო სამსახური საფასურში; გრძმ. გააქირავა, იჯარით გასცა.

II. **أَجْرٌ** დამ. გააქირავა, იჯარით გასცა; იქირავა, იჯარით

აიღო. IV. **أَجْرٌ** დამ. იჯარით

გასცა, გააქირავა. V. **تَاجِرٌ** იჯარით გაიცა, გაქირავდა.

X. **أَسْتَأْجِرُ** დამ. იქირავა, იჯარით აიღო.

أَجْرٌ მრ. **أَجْرٌ** სასყიდელი; საზღაური, შრომის ანაზღაურება.

أَجْرَةٌ და **أَجَارَةٌ** სასყიდელი; იჯარა (შღრ. ქართ. იჯარა).

أَجِيرٌ მრ. **أَجْرًا** ვინც ქირავდება, მსახური.

أَجَارَةٌ ნს. **أَجْرَةٌ**.

أَجَارٌ და **أَجَارَةٌ** ბრტყელი სახურავი, ბანი.

أَجْرٌ ვინც აქირავებს რასმე, გამქირავებელი.

أَجْرٌ რასაც აქირავებენ, რაც იჯარით გაიცემა.

أَسْتَأْجِرُ ვინც ქირაობს, დამქირავებელი; მოიჯარადრე.

أَسْتَأْجِرُ ქირით გაცემული, გაქირავებული, იჯარით გაცემული.

أَجْرٌ და **أَجْرٌ** (<არამ. ან სპარს. < აქად.) კრებ. (გამომწვარი) აგური (შღრ.), კერძ. ე.

أَجَاصٌ (უცხო წარმოშობის სიტყვა) კრებ. ქლიავი; მსხალი.

أَجَلٌ (ა), მასღ. **أَجَلٌ** გადაიდო (დრო).

II. **أَجَلٌ** დამ. გადადო, გადასწია (ვადა, დრო); განსაზღვრა, დადო (დრო, ვადა). V. **تَأَجَّلَ**

გადაიდო, გადაიწია. X. **أَسْتَأْجِلُ**

დამ. სთხოვა ვადის გადადება, გადაწევა.

أَجَلِهِ | მისი გამო, მის-
თვის, მისი გულისათვის.

أَجْلٌ ნაწ. დიახ, კი.

أَجَلٌ მრ. أَجَالٌ განსაზღვრული
დრო, ვადა; ცხოვრების სა-
ზღვარი.

أَجْمٌ მრ. أَجَامٌ კრებ., კერძ. ო, დაბუ-
რული ტყე, ხეებით დაფარუ-
ლი ქობიანი ადგილი, სადაც
მხეცები ბუნაგობენ.

أَجْنٌ ქალაქი აუჯანი, უჯანი, აზერ-
ბაიჯანში.

أَجِقٌ (თურქ. ღია, მოხდილი).

بَاشِ أَجِقٍ აჩიკ-ბაში ან
بَاشِ أَجِقٍ აჩიკ-ბაში

ბ ა შ ი ა ჩ ი უ კ ი . 1) თავშიშველი,
თავმოხდილი. ასე უწოდებდნენ
თურქები იმერლებს, რომლებიც თავ-
ზე ატარებდნენ პატარა ფაფანაკს,
რაც ისეთ შთაბეჭდილებას სტოვებდა,
თითქოს ქული არ ეხურათ; 2) თავზე-
ხელაღებული.

أَحَدٌ მდ. أَحَدَى მრ. أَحَادٌ ერთი, ერთ-
ერთი (საკუთრივ ერთეული), ვინმე.

أَحَدُهُ ერთი მათგანი; უარყოფით
წინადადებაში; არავინ. **يَوْمَ الْاِحَادِ**

კვირა. **اَحَدَ عَشَرَ** თერთმეტი.

أَخَا (st. estr. სახ. أَخُو, აკ. أَخَا,

ნათ. أَخِي), მრ. **اِخْوَانٍ**, მრ.

أَخُو (ჩვეულებრივ პირდაპირი მნიშ-
ვნელობით) და **اِخْوَانٍ** არაპირდაპირი
მნიშვნელობით) ძმა; მოძმე, ძმო-
ბილი, მეგობარი, ამხანაგი;
მსგავსი.

أَخِي კინი. ძამია, ძამიკო.

أَخْتٌ მრ. أَخَوَاتٌ და; მეგობარი;

أَخَوَاتُ كَانَ (სიტყვა-სიტყვით)

كَانَ -ს დები, გრამ. ტერმ. **كَانَ**-ს
მსგავსი ზმნები.

أَخِيَّةٌ მრ. أَخِيَّاتٌ კინი. დაია,
დაიკო.

أَخَذَ (უ), მასღ. أَخَذَ და მ. აიღო, აიყუ-
ნა, დაიჭირა, წაიღო, წაიყენა;

შეიპყრა; **أَخَذَهُ أُسِيرًا**

წაიყენა, დაატყვევა იგი; **أَخَذَهُ بِهِ**

დასაჯა იგი მისთვის; **أَخَذَ عَنْهُ**

შეიძინა, შეითვისა მისგან

(ცოდნა და მისთ.), ისწავლა; **أَخَذَ**

لِنَفْسِهِ ზრუნავდა თავისთვის;

გზა გადაუ-

ღობა მას; **أَخَذَ فِيهِ** ხელი მო-

ჭკიდა მას; მოედო მას 70, 14;

შეუღდა, ხელი მოჭ-

კიდა საქმეს; **أَخَذَ بِالْحَزْمِ**

ლად, ფროთხილად მოქმედებდა. მომღვენო იმპერატორის წინ: დაი-
წყო. **أَخَذَ** დაიწყო წერა.

III. **أَخَذَ** დამ. დასაჯა به მის-
თვის; VIII. **أَتَّخَذَ** და

აილო, წაილო, წაიყვანა, მიითვი-
სა, შეიძინა; გაიხადა, გარდააქ-
ცია, გამოიყენა. 78, 9.

أَخَذَ აღებულთ, წაღებულთ; და-
კერილთ; ის, ვისაც პასუხი
მოეთხოვება, დასჯილი 99, 1.

II. **أَخْرَ** უკან მოათავსა, ანტ. **أَخْرَجَ**;
უკან დაახეინა; გადასდო; და-
ტოვა.

أَخْرَجَ მდ. **أَخْرَى** მრ. საერთო **أَخْرَجَ**,
მრ. მამრ. აგროვე **أَخْرَجَ** მე-
ორე, სხვა. **أَخْرَجَ** მეორედ,
მეორეჯერ.

أَخْرَجَ მდ. **أَخْرَجَ** მრ. საერთო **أَخْرَجَ** უკა-

ნასკენელი, ბოლო; **أَخْرَجَ**
წლის ბოლო; **أَخْرَجَ** ზმნსრ. ბო-
ლოს, დასასრულ.

أَخْرَجَ უკანასკნელი, ბოლოკი-
დური; **أَخْرَجَ** ზმნსრ. დასასრულ.

أَخْرَجَ მდ. **أَخْرَجَ** უკანანაწილი, არი-
ერგარდი.

أَخْلَ (**أَخْلَى**) ქალაქი

ახალციხე.

أَدَبَ (უ), მასდ. **أَدَّبَ** იყო ზრდილი,
აღზრდილი, განათლებული. II.

أَدَّبَ დამ. აღზარდა, გაანათლა;
დაარიგა; დასაჯა.

أَدَّبَ მრ. **أَدَّبَ** 1) აღზარდა, განათ-
ლება; ზრდილობა; 2) დარიგება,
დასჯა; 3) სიტყუაკაზმული მწერ-
ლობა, ლიტერატურა.

أَدَّبَ აღმზრდელი, მასწავლებე-
ლი, დამრიგებელი.

أَدَمَ (<ებრ.—**אָדָם**. **אָדָם**) ადამი.

أَدَامَ მრ. **أَدَامَاتٌ** იარალი, ინსტრუ-

მენტი, მოწყობილობა, სინ. **أَدَامَةٌ**.

أَدَامَ დამ. **أَدَامَ** მასდ. **أَدَامَ** II. **أَدَامَ**

მიიტანა, მიიყვანა; **أَدَامَ** მიუ-
ტანა, მიუყვანა. სინ. **أَدَامَ**; გა-
დასცა, მისცა ჩააბარა; შეასრუ-
ლა, აასრულა; გადაუხადა.

أَدَامَ მიიტანა, მიყვანა, მიცემა,
ჩააბარება, შესრულება, ასრუ-
ლება; გადახდა.

أَذَى 1) ზმნისართი (მომღვენო ვერბალ
წინადადებასთან) აი; წინმაკალ **بَيْنَا**

და ^{بَيْنَمَا}სა შემდეგ მისი მნიშვნე-

ლობაა: უცბად. ^{فَبَيْنَمَا}هُوَ

ذَاتَ يَوْمٍ يَأْكُلُ مِنْ ثَمَرِهَا.

და ^{إِذْ سَقَطَتْ مِنْ يَدِهِ لَيْتَةٌ}

შინ, როდესაც ერთ დღეს ის

კამდა მის ნაყოფს, უცბად

გაუფარდა ხელიდან ლეღვი

აღაკ და ^{إِذْ ذَاكَ}— 21, 1. — 20, 12

მაშინ, სწორედ იმ დროს. 2)

კავშ. მაშინ, როდესაც. ^{إِذْ} იხმა-

რება დანართის სახით ნათესაობით

ბრუნვაში დროის აღმნიშვნელ სიტყ-

ვებთან: ^{وَقَتْنِيذٍ} მაშინ; ^{جَيْنِيذٍ}

იმ დროს; ^{وَلَيْلِيذٍ} იმ ღამით.

1) ^{إِذْ} 1) ზმნისართი (მომდევნო ნომი-

ნალ. წინადადებასთან, რომლის

სუბიექტი შეიძლება გამოხატული

იყოს აგრეთვე ^ب ნაწილაკით და

ნათესაობითი ბრუნვით) აი, უც-

ბად. ^{فَإِذَا} ^{أَلَسَدٌ} ^{قَدْ} ^{أَعَدَّ} ^{حَطْبًا}.

და აი, ლომს მოუშვა-

დებია მრავალი შეშა 18, 7. (ან

სახელობითში ან ^ب ნაწილაკით)

უცბად გამოჩნდა, აღმოჩნდა

და აი, ის ^{فَإِذَا} ^{هُوَ} ^{بِرَجُلٍ}

აღმოჩნდა კაცის წინაშე. 2)

კავშ. როდესაც, როცა; თუ,

^{إِذَا} ^{بَقِيَ} ^{الْتَّوْرُ} ^{هَكَذَا} ^{مَرِيضًا}

და რჩა ხარი ^{يَجِبُ} ^{ذَبْحُهُ} თუ

ასე ავადმყოფი, საჭიროა მისი

დაკვლა 20, 16.

^{أَذْرَبِيحَانٌ} აზერბაიჯანი. მიმართ.

აზერ- ^{أَشْنُهُ} ^{الْأَذْرِيَّةِ}. მდ. ^{أَذْرِي}

ბაიჯანის უშნუ.

^{أَذْرَنْرَسَى} (^{სპარს.}) მამ. ^{საკ.} ^{სახ.}

აღარნასე. ^{أَذْرِيَّة} ის. ^{أَذْرَبِيحَانٌ}.

აღ ^{أَذْنٌ} ნება დართო

II. ^ب ნით იცოდა. ^{فِي} მისა; ^{أَذْنٌ}

აღ გამოაცხადა, გამოაქვეყნა;

აღ ^{بِالصَّلَاةِ} გამოაცხადა ლოც-

ვის დრო, მოუწოდა ლოცვისა-

სათვის. IV. ^{أَذْنٌ} დაშ. შეატყო-

ბინა, აუწყა ^{بِهِ} იგი; ^{أَذْنُهُ}

بِالْحَرْبِ ომი გამოუცხადა მას.

أَذِنٌ ნებართვა, ბრძანება. بِأَذْنِ

اللَّهِ ნებითა ღვთისათა.

أَذَانٌ უწყება, შეეტყობინება, გამოცხადება, ლოცვისაკენ მოწოდება, აზანი (შდრ.).

أَذَى (ა) მასდ. أَذَى, أَذَى უსიამოვნება

განიცადა; შეურაცხყოფილი იყო ო და مِنْ მისგან; ივნო, ზიანი განიცადა, დაზარა-

ლდა. IV أَذَى დამ. უსიამოვნება მიაყენა, ტკივილი; შეურაცხყო, ავნო, დააზარალა ო მით. V.

أَذَى უსიამოვნება განიცადა, შეწუხდა, იყო ნაწყენი, შეურაცხყოფილი ო მით; იზარალა, ივნო.

أَذَى შეურაცხყოფა, შეწუხება; ვნება, ზიანი, ზარალი.

أَرَانٌ ქვეყნის სახ. არანი, რანი, კავკასიის ალბანეთი.

أَرْبَعٌ ის. ربيع.

أَرْجِيْشٌ ქალაქი. სახელი არქეში.

أَرْخٌ II. أَرْخٌ დამ. აღნიშნა (წერილობზე) ო იგი (=დაწერის დრო,

თარიღი); წელთაღრიცხვას აწარმოებდა (ამა თუ იმ ერის მიხედვით).

أَرْخٌ (< სამხ. არაბ.) წელთ-

აღრიცხვა, ეპოქა, დატა, თა-

რიღი; შრ. تَوَارِيْخٌ ქრონიკა,

ისტორია, ანალები (შდრ. ქართ. თარიღი).

أَرْخٌ დათარიღებული, აღრიცხული, გარკვეული თარიღისა.

أَرْذَابِيْلٌ ქალაქი აზერბაიჯანში არღებილი.

أَرْذَابِيْرٌ (< სპარს.) მამ. საქ. სახ.

არდაშირი. أَرْذَابِيْرٌ بِنِ بَابِكْ არ-

დაშირ პაპაკანი სასანიანთ იმპერიის დამაარსებელი (შეფობდა 226—241 წლ. ჩვენი წელთაღრიცხვით).

أَرْزُنٌ კარუნ—ქალაქის მახლობლად, აღმოსავლეთით მდებარე ქალაქი არზანი, რომელიც 1049 წ. დაანგრიეს სელჯუკებმა, რის შემდეგაც მოსახლეობა გადასახლდა თეოღოსიოპოლში — კალიკალაში, რომელმაც ამის გამო მიიღო სახელი-

წოდება أَرْزُنُ الرُّومِ რომაელთა

არზანი, أَرْزُ الرُّومِ და შემდეგ

„გააზრინებულ“ იქნა ამგვარად:

أَرْضُ الرُّومِ რომეელთა ქვეყანა.

აქედან დღევანდელი არზრუმი.

أَرزَنْگَانُ ქალაქი ერზინგანი, ერზინ-
ჯანი.

أَرِسْطُو (< ბერძნ. Ἀριστοτέλης)

არისტოტელი (შდრ. ქართ. ერის-
ტოტო).

أَرْسَلَانُ (< თურქ. „ლომი“) მამ.
საჯ. სახ. არსლანი.

أَرْضِ مِصر. أَرْضَاتُ, أَرْضُونَ, أَرْضِ
მდ. სქ. მიწა, ნიადაგი, ქვეყანა,
მხარე.

أَرْضَطَبَانُ — სი
არტაბანი.

أَرِقْ (ა), მასდ. أَرِقْ უძილობა
ჰქონდა, არ ეძინებოდა.

أَرِقْ უძილობა.

أَرْمَنُ კრებ. სომხები.

أَرْمِينِيَّةُ არმენია, სომხეთი; მრ.
მართ. أَرْمَنِیَّةُ, მდ. ე.

أَرْمَنُوسُ მდ. სახ. მამ. არმენოსი.

أَرْمِنِيَاقْسُ ქვ. მდ. სახ. არმენია-
კოსი.

أَرْمِيَّةُ ქალაქ. სახ. ურმია.

أَرْبُ ის. რბ.

أَزْبَكُ უზბეკი; قَانُ أَزْبَكُ უზბეკ-
თა ყაანი.

أَزْدِسَاطُ ადგილის სახელი აზდი-
სატი.

أَسْحَاقُ (اسحق) < არამ. ܐܫܬܩܐ < ებრ.

მამ. საჯ. სახ. אֶשְׁחָק (ისააკი).

أَسْحَاقُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ისააკი იბნ
ისმა'ილი, თბილისის ამირა (ქართ.
წუაროების საჰაკ ისმაილის ძე).

أَسْدُ მრ. أَسْوَدُ, أَسْدُ, أَسْدُ
ლომი; ასადი, ცომის საჯ. სახელი;

أَسْدُ بْنُ أَسَدٍ ასადიანთ ძენი, ასა-
დიტები.

أَسْرُ (ი), მასდ. أَسْرُ, أَسَارُ დამ.

შეკრა, შებორკა, დაატყვევა,
დაატუსალა, დააპატიმრა; IV.

أَسْرُ დამ. დაატყვევა, წარტყვე-

ნა; X. أَسْتَأْسَرُ დამ. დაატყვე-

ვა; J. ნაწილაკით ტყვედ დანებდა.

أَسْرُ 1) შეკრა, შებორკილება,

დატყვევება, დატუსადება, და-
პატიმრება; 2) თანხა, რომლითაც

ქრავენ, 3) الدُنْيَا მათელი, ^{بأسْرِه} მთელი ქვეყანა; 4) მაგარი
აგებულება.

• ^{أسرى} მრ. ^{أسرا}, ^{أسير} მრ.

• ^{أسارى} ოცვე. ^{أسارى}

• ^{أسطوانة} მრ. ^{أساطين} (< ბერძნ.
σπειρα) პორტიკი, სვეტი, კო-
ლონა. (შდრ. ქართ. ს ტ ო ა).

• ^{أسكندر} (< ბერძნ. Ἀλέξανδρος)

• ^{إسماعيل} (< ებრ. ^{إِسْمَاعِيلُ})
მამ. საკ. სახ. ისმაილი.

• ^{اسم} მ. ^{اسم} მ.

• ^{أشقالا} ქალ. აშკალა არზრუმის და-
სავლეთით.

• ^{أشنة} ქალ. უშნუ აზერბაიჯანში, ურ-
მიის სამხრეთით, ამჟამად სარაბი.

• ^{أشوش} ადგ. სახ. აშუშში.

• ^{أشوط} მამ. საკ. (< ქართ. - სომახ.) მამ. საკ.
სახ. აშოტი.

• ^{اصبان} ქალაქი სპარსეთში ისპაანი.

• ^{اصطبل} (< ლათ. stabulum) მრ.

• ^{اصطبلات}, თავლა.

• ^{اصطخر} ისტახრი, ქალაქი სპარსეთში,

პერსეპოლისი. რელ. ^{اصطخري},
მდ. ე.

• ^{اصطفاؤس} (< ბერძნ. στέφανος)

მამ. საკ. სახ. სტეფანოზი.

• ^{أفارس} აფარისათა (?). ადგილის ან

ტომის საკ. სახელი.

• ^{أبخاز} მ. ^{أبخاز}.

• ^{أفستاتئوس} (< ბერძნ.) ეფსტათე.

• ^{أفق} მრ. ^{آفاق} ჰორიზონტი; ცის,
დედამიწის უკიდურესი ნაპირი,
რომელიც ჩანს; ნაპირი; კიდე,
მხარე.

• ^{أفل} (ი, უ), მასდ. ^{أقول} დაიმალა,
ჩაეიდა (მზე, ვარსკვლავი).

• ^{أقليم} მრ. ^{أقاليم} (< ბერძნ.

κλίμα) კლიმატი; იყლიმი, გეო-
გრაფიული ტერმინი, რომელშიაც
არაბები გულისხმობენ დასავლეთიდან
აღმოსავლეთისაკენ მიმავალ შვიდ
სარტყელს; მხარე, ქვეყანა.

• ^{أكل} (უ), მასდ. ^{أكل} დამ. ქამა,

შეკამა; III. **أَكَلَهُ** მისთან ერ-
თად კამა.

أَكَلْتُ კამა; საქმელი; კერძ. **أَكَلْتُ**
(\leftarrow არამ.).

أَكَلْتُ მრ. **أَكَلْتُمْ** მკამელი.

أَكَلْتُمْ თანამკამელი, თანამე-
სუფრე.

أَكَلْتُ მრ. **أَكَلْتُمْ** კრებ. ბორცვი,
გორაკი. კერძ. **أَكَلْتُ**, სინ. **أَكَلْتُ**.

أَكَلْتُ მსაზღვრელი ნაწილაკი. ზოგიერთ
შემთხვევაში შენახული აქვს დემონ-
სტრაციის მნიშვნელობა: **أَكَلْتُ**
ამ დღეს, დღევანდელ დღეს,
დღეს. **أَكَلْتُ** ამ საათში.

أَكَلْتُ ის. **أَكَلْتُ**.

أَكَلْتُ 1) კავშ. რათა არა, რომ არ
(არა), **أَكَلْتُ** რათა და **أَكَلْتُ** (\leftarrow).

أَكَلْتُ წინამავალ **أَكَلْتُ**-სთან იწერება
იმისათვის, რომ არ, რათა არა
أَكَلْتُ რომ არა **أَكَلْتُ**
ვგვით მისი ფასი 20, 0.
2) კითხვ. ნაწ. რატომ არა?

أَكَلْتُ (**أَكَلْتُ** და **أَكَلْتُ**) თუ არ, გარ-
და. წინამავალ უარყოფასთან -- მხო-

ლოდ, წუევისა და სურვილის აღმნი-
შნელი ზმნების შემდეგ — რომ;

أَكَلْتُ თუ არა და, წინააღმდეგ

შემთხვევაში...; სხვა, მეორე.

أَكَلْتُ **أَكَلْتُ** = **أَكَلْتُ** = **أَكَلْتُ**

მაგრამ; მხოლოდ (მაინც).

أَكَلْتُ **أَكَلْتُ**, **أَكَلْتُ**, **أَكَلْتُ** კრებ.
აღანები.

أَكَلْتُ (\leftarrow არათ.) აღავერდი.

أَكَلْتُ ადგილი არმენიაში აღბაკი.

أَكَلْتُ მდ. აღაზანი.

أَكَلْتُ მდ. **أَكَلْتُ**, ორ. **أَكَلْتُ**.

أَكَلْتُ, **أَكَلْتُ**, მდ. **أَكَلْتُ**.

أَكَلْتُ (იშვიათად

أَكَلْتُ) მიმართ. ნაცვალსახელი

ის, რომელიც (სუბსტ.); რომელიც

(ზეღსარ.).

أَكَلْتُ (ა) მასდ. **أَكَلْتُ** პირ. დამ.

შეიკვია; დაუმეგობრდა; შეუ-

ყვარდა. II. **أَكَلْتُ** შეა-

ერთა ისინი (განზორების შემ-

დეგ); დაამეგობრა, შეიყვარა

ერთმანეთი; **أَلْفٌ** დაშ. ერთად შეკრიბა, შეაგროვა, შეთხზა.

ათასი. **أَلْفٌ** შრ. **أَلُوفٌ** და **أَلُوفٌ** შრ.

كِتَابُ أَلْفِ لَيْلَةٍ وَلَيْلَةٍ

წიგნი ათას ერთი ღამისა.

أَلُوفٌ შრ. **أَلُوفٌ** ძალიან ახლობელი, მეტად ინტიმური, გულითადი.

مَوْلِيٌّ შემთხვევლი, ავტორი.

أَلْكَسَنْدُرُوسُ (< ქართ. < სერძნ.)

ალექსანდრე. **أَسْكَندَرٌ** შრ.

إِلَهَ ის. **أَلِلَهُ**

لَمْ ის. **أَلْمٌ**

სტკიოდა, **أَلْمٌ** მასღ. **أَلْمٌ** (ა)

იტანჯებოდა; **أَلْمٌ** დაშ. ატკინა;

تَأَلَّمَ ტკივილს, ტანჯვას, მწუხარებას განიცდიდა, ტკივილს უჩიოდა, კვნესოდა.

أَلْمٌ შრ. **أَلْمٌ** ტკივილი, ტანჯვა.

أَلِيمٌ მტკივნეული.

أَلْمًا ის. **أَلْمًا** 2).

ლმერთი **أَلِهَةٌ** (საერ-

ლმერ-**أَلِلُهُ** || ღვთაება (სოღ).

თი, ალლჰში. **أَلِلَهُ** და **أَلِلَهُ** ალლჰსა

ვეფიცავ; ღმერთმანი. **أَلِلُهُ**

ღმერთო, ალლჰჰო. **أَلِلَهُ** ნა-
ის. **أَلِلُهُ**

წინდ., უჩვენებს მიმართულებას:

კენ, მდის, **أَلِلُهُ** წავიდა

მასთან. **أَلِلُهُ** საზღვარს:

თბილისამდე. **أَلِلُهُ** ბო-

ლომდე, ასე შემდეგ; თან,

أَلِلُهُ **أَلِلُهُ** **أَلِلُهُ** **أَلِلُهُ** **أَلِلُهُ**

ნუ შეკამთ მათ ქონებას თქვენ

ქონებასთან ერთად. ღროში:

და რამდენიმე დღის შემდეგ.

ჩვენ ღრომდე.

ნაწილაკისა, ზოგჯერ

გამოხატავს მიცემით ბრუნვას:

და ან **أَلِلُهُ** ეს შენია; **أَلِلُهُ**

ისე, რომ; ვიღრე არ; **أَلِلُهُ**

სადამდეც, სანამ; **أَلِلُهُ**

დამდე, საით, ვიღრემდე?

ამ კითხ. ნაწ. თუ? (ორშაგი კითხვის

მეორე წვერი, შდრ. ა); 2) არა, პირიქით.

ამ მრ. **أُمَّة** მხვეალი, ხარკი, მონა ქალი, მსახური.

ამ² კნინ., მამ. სკ. სას. უმაჯაა.

ამ² **أُمَّة** უმაჯაას ძენი, ომაიადები, ომაიანთ დინასტია (ხალიფობდნენ (41/661 — 132/750 წლებში).

ამ (უ), მასდ. ამ² დამ. მიიმართებოდა, ცდილობდა მიეღწია, მოეპოვებინა, განზრახული ჰქონდა;

ამ² **أُمَّة** (უ), მასდ. ამ² **أُمَّة** მათ წინ იდგა, მეთაურობდა მათ, ხელმძღვანელობდა

ამ² **أُمَّة** მათ წინ იდგა, მეთაურობდა მათ, ხელმძღვანელობდა

ამ² **أُمَّة** მათ წინ იდგა, მეთაურობდა მათ, ხელმძღვანელობდა

ამ² **أُمَّة** მათ წინ იდგა, მეთაურობდა მათ, ხელმძღვანელობდა

ამ² **أُمَّة** მათ წინ იდგა, მეთაურობდა მათ, ხელმძღვანელობდა

ამ² **أُمَّة** მათ წინ იდგა, მეთაურობდა მათ, ხელმძღვანელობდა

ამ² **أُمَّة** მათ წინ იდგა, მეთაურობდა მათ, ხელმძღვანელობდა

ამ² **أُمَّة** მათ წინ იდგა, მეთაურობდა მათ, ხელმძღვანელობდა

ამ² **أُمَّة** მათ წინ იდგა, მეთაურობდა მათ, ხელმძღვანელობდა

ამ² **أُمَّة** მათ წინ იდგა, მეთაურობდა მათ, ხელმძღვანელობდა

3) გვარი, ჯიში, თაობა; 4) დროის პერიოდი, ეპოქა.

ამ² **أُمَّة** პირდაპირ მდებარე ნაწილი.

ამ² **أُمَّة** მის წინაშე, მის პირდაპირ. ანტ. **وَأُمَّة**.

ამ² **أُمَّة** 1) მეთაური; იმამი, მლოცველთა ხელმძღვანელი; სახელმწიფოს მეთაური, ხელმწიფე; დამრიგებელი, მასწავლებელი; 2) მოძღვრება, წერილი; 3) გზა, მიმართულება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

ამ² **أُمَّة** იმამის წოდება; ბატონობა, ხელისუფლება.

დაწა მას რაჲმ. **أَمْرًا** ბრძანა

მის შესახებ ٦٦, ١. **أَمْرٌ لِّذَلِكَ**
الرَّجُلِ بِثَلَاثَةِ أَلْفٍ دِرْهَمٍ

ბრძანა მიეცათ იმ კაცისათვის
სამი ათასი ღირჰანი ٢٩, ٤;

أَمْرًا عَلَيْهِ (უ), მასღ. **أَمْرًا**
შეიქნა, გახდა მათი მბრძანე-

ბელი, -მმართველი; II. **أَمْرًا**
ღამ. გააუმირა, **عليه** დანიშნა

მის მმართველად, უფროსად,

მბრძანებლად; III. **أَمْرًا** ღამ.

ეთათბირებოდა **عليه** მის შესახებ,
რჩევას ეკითხებოდა. VIII.

أَتَمَّرَهُ და **أَتَمَّرَهُ** დაემორჩი-
ლა მის ბრძანებას; **أَتَمَّرُوا**

عليه უბრძანებდნენ ერთმანეთს;
თათბირობდნენ, ბჭობდნენ მის

შესახებ; გადაწყვიტეს **عليه** იგი.
أَمْرًا მრ. **أَوْ أَمْرًا** ბრძანება,

ბრძანებულება, განკარგულება;

ნებართვა; მრ. **أُمُورًا** საქმე; გა-
რემოება, მდგომარეობა; შემ-
თხვევა, ამბავი;

أَمِيرًا მრ. **أَمْرًا** მბრძანებელი,

მმართველი, განმგებელი. მთა-
ვარი, მარზჰანი, ემირი..

أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ მართლმორწმუნე-
თა მბრძანებელი (ხალიფთა
ტიტული; შერ. ძვ. ქართ. ა მ ი რ
მ უ მ ნ ი, ა მ ი რ მ უ მ ლ ი).

أَمْرًا ემირის, მბრძანებლის
წოდება, მდგომარეობა; მმარ-
თველობა, განმგებლობა, ხელის-
უფლება, ბატონობა.

أَمْرًا შერ. ა, მბრძანებელი.

أَمْرًا მრ. **أَمْرًا** იხ. **أَمْرًا**.

بِأَمْرٍ გუშინ. **بِأَمْرٍ**
გუშინ, **بِأَمْرٍ** გუშინდელ
დღეს.

أَمَانًا, **أَمْنًا**, **أَمِنًا** (ა) მასღ.

უშიშრად ცხოვრობდა, საფრ-
თხის გარეშე იყო, იმედინად
იყო, ირ ეშინოდა აკუზ. ან **منه**
მისი, **عليه** მისთვის; **أَمْنًا** ენდო-
ბოდა მას **عليه** მის გამო, მის
მიმართ; ანლო მას **عليه** იგი;
მისცა მას უფლება თვალყური
ედევნებინა **عليه** მისთვის.— **أَمْنًا**

(უ) მასდ. **أَمَانَةٌ** საიმედო იყო.

IV. **أَمِنَ** დამ. უშიშარი გახდა, მისგან, უშიშროება მისცა, დაზოგა, აპატია, გარანტია მისცა **عَلَيْهِ** მისა **٥٤, ١٢**; **أَمِنَ بِاللَّهِ** სწამდა

ღმერთი; **لَهُ** დაუჯერა მას, ენდობოდა, მას.

أَمِنَ და **أَمْنَةً** უშიშროება.

أَمِنَ **أَمِنَ**.
أَمْنَةً **أَمِنَ**.

أَمَان უშიშროება, უსაფრთხოება, დატარვა, დაცვა, დაზოგვა; შეუვალობის სიგელი (უღრ. ქართ. ამან).

أَمَانَةٌ ერთგულება, სანდოობა, პატიოსნება; **أَمَانَاتٌ** შესანახად მიბარებული, ჩანაბარი (უღრ. ამანათი).

أَمِنَ მდ. ა. უსაფრთხო, უშიშარი, დაცული, უზრუნველყოფილი საშიშროებისაგან.

أَمِينٌ (< ებრ. **אֲמִינִי**)

ბერძნ. ἀμην, ამინ; დიად, იყავნ.

أَمِينٌ მდ. ა, მრ. სწ. მორწმუნე, კეთილმორწმუნე, მართლმორწმუნე.

أَمِنَ ებრ. რომ. **أَعْلَمَ** **أَنْ** ვი-

ცი, რომ სძინავს; რათა, იმისათვის, რომ (ამ შემთხვევაში კავშირებით კილოსთან); რათა არა,

იმისათვის, რომ არა.— **أَنْ** **لَا** **أَلَّا** შერწყმის შედეგად > **أَلَّا** (იხ.).

أَنْ 1) კავშ. (ებრ. **אֲנִי**) თუ; სურვილის აღმნიშვნელ ფმნებაში: რათა

არა. **أَنْ** **وَ** თუნდაც, თუმცა; **أَنْ** **مَا** **لَا** **أَلَّا** შერწყმით **أَنْ** **لَا** **أَلَّا** შერწყმით **أَمَّا** (იხ.).

2) უარე. ნაწ. არა, არ.

3) ნაწ. (ებრ. **אֲנִי**), მომღებნო

אֲנִי-სთან იხმარება **אֲנִי**-ს მნიშვნელობით. მართლაც, კერძობრივად, დიახაც რომ.

أَنْ ნაწ. რომ. რთულ კონსტრუქციებში, სადაც წინადადების წვერის ფუნქციებს მთელი წინადადება ასრულებს, წინ მიუძღვის ასეთს წინადადებას. ქვემდებარე მასთან ყოველთვის არის

زَعَمُوا **أَنْ** **تَعْلَبُوا**

ამბობენ, რომ ერთი

მელა მივიდა ტყეში; **١٧, ٢**; **زَعَمُوا**

ამბობენ, **أَنْ** **كَانَ** **لِبَعْضِهِمْ** **حِمَارٌ**

რომ ერთ ვინმეს ჰყავდა ვირი **١٩, ٧**.

أَنْ თითქოს.

كُنَّا = ذَلِكْ أَنْ თითქოს;
 = ذَلِكْ لِأَنَّ ეს იმიტომ რომ;

სახელდობრ. I. პირის ნაცვალსა-
სელოვან ნაწილაკებთან ჰშირად ისმა-

რება შერწყმული ფორმები:
 ნაცვლად أَنِّي -სა და ანَا -
ვლად أَنَا -სი.

أَنْ (<ებრ. אַנְ) დამტყიცებითი ნა-

წილაკი დიახ, მართლაც; ქეშმა-
რიტად (ჰშირად არ ითარგმნება).
ჩვეულებრივ წინ მიჰქვამის ნომი-
ნალ ან ინვერსიულ ვერხვად წინა-

დადებს, რომლის სუბიექტი აუზნა-
ტიკებია: **أَنَّ قَرِينَتَكَ مَرِيضَةٌ**

ნა-**أَنَّ** 21, 11; შენი მეუღლე ავადაა
წილაკის შემდეგ პრელიკატის სუბიექ-
ტად ჰშირად ჩნდება III. პ. მამრ.
სქ. ნაცვალსახელოვანი ნაწილაკი:

წინ პრელიკატის **أَنَّ** -სთან
ჰშირად ჩნდება გამაძლიერებელი **لَ**

ნაწილაკი. **أَنَّ أَبَا لَيْ فِي صَلَاتِ**
ქეშმარიტად მამაჩვენი შეცდო-
მაშია (=შემცდარია).

I. პირის ნაცვალსახელოვან ნაწილა-
კებთან ჰშირად გვაქვს შერწყმული
ფორმები: **أَنَّ** ნაცვლად **أَنَّ** -სა

-**أَنَّ** ნაცვლად **أَنَّ** და (მს. რიცხვ.)
სი (მრავ. რიცხ.).

أَنَّ (و) განმსახვდრელი ნ.წილაკი
მხოლოდ.

კავშ. ვინაიდან, იმიტომ
რომ. ის. **فَ**.

أَنَّ I. პირის ნაცვალსახელო მე.

أَنَّ II. პირის ნაცვალსახელო მამრ.

სქ., **أَنَّ** მდგრ. სქ. შენ. მრ.
რ. მამრ. სქ. **أَنَّ**, მრ. მდგრ.
أَنَّ თქვენ; ორ. ხაერთო **أَنَّ**
თქვენ ორი.

أَنَّ (< ეთიოპ. — wängel <
ბერძნ. ζωνή) სახარება,
ოთხთავი. **أَنَّ** ქრი-

სტიანები.

أَنَّ (< ხაშ. სპარ. andar-āp-ak

„წყალთშორისი“?) ანდარაბი .
1) არეზის სისტემაში შეშავალი მდი-
ნარე.
2) ქალაქი ბარდვის მახლობლად.

أَنَّ (ა), მასდ. **أَنَّ** გულზიარი,
თანაზიარი იყო და **أَنَّ** მის

ნიმართ; ურთიერთობა ჰქონდა
به და الى მასთან; დაუახლოვდა,
დაუმეგობრდა მას.

انس م. أناس¹ ადამიანი; მე-
გობარი.

انس م. أناس² ადამიანის და-
მხასიათებელი, კაცობრიული;
ადამიანი.

انسان م. أناس³ ადამიანი,
კაცი.

ناس م. (أناس <) კრებ. ხალხი.

أنطاكية ქალაქი სირიაში ანტი-
ოქია; ზიმართ. أنطاكي.

أنف م. أنوف¹ ცხვირი.
أنف² ადრე, წინათ; ამას წინათ,
ახლახან, ზემოთ.

أنكس م. أنكس¹ ინგლისი. ზიმართ.
م. أنكس² ინგლისური, ინგლისელი.

أنوشروان م. أنوشروان¹ ($<$ სპარს.) მამ. საკ.
სახ. სასანიანთ მეფე ანუშირ-
ვანი (531—579).

أنى (ი), მასდ. أنى¹ დადგა
(დრო); მომწიფდა (ნაყოფი);
დამწიფდა; أنى² المَاء مასდ.
أنى³ წყალი გაცხელდა.

أوان م. أنية م. أنا¹ კურ-
კელი.

أنى ნაწ. სად? საიდან? როდის?
როგორ? სადაც, საიდანაც-
როდესაც, როგორც.

أهل V. تاهل¹ დაოჯახდა.

أهل م. أهال¹, أهلون² კრებ., მრ.
ოჯახი, გვარი, ნათესაობა; ხალ-
ხი; მცხოვრებნი; წარმომადგენ-
ლები; ოჯახობა, ცოლი; მიმღევა-
ნი (სარწმუნოებისა, მეცნიერებისა).

أهل الكتاب (საღვთო), წერი-
ლის მიმღევაანი (ე.ი. ებრაელები

’და ქრისტიანები); أهل الأنجيل¹
ქრისტიანები; أهل العلم² მე-
ცნიერნი, სწავლულნი. أهلاً

ميسالმების ფორმულა კე-
თილი იყოს (თქვენი) მობრძა-
ნება.

أؤ კავშ. ან; — მომღევნო ნატვრითი
კილოს წინ თუ არ, სანამ, ეიდრე
არ Y, o.

أورى ადგილის სახელი ვერა? o¹, a.

أب م. أب¹ მასდ. أب² (უ).
აბ. ან. أب³ ნიო დაუბრუნდა.

أب⁴ الله დაუბრუნდა ღმერთს =
= შეინანა..

مَاب შრ. مَابْ ადგილი, სადაც

ბრუნდებიან; მისაქციელი, თევ-
შესათარი, ბინა.

اورجوری ქალაქი ურჯუხრი.

اوسى (< ქართ.) კრებ. ოვსნი,
ოსები.

اوقه (< თურქ. < ბერძნ.) შრ.

اوقات წონის ერთეული ოყა, სამი
გირვანქა.

اوقية (< არამ. אוקיין < ბერძნ.

α; ლათ. uncia) შრ. اواق

წონის ერთეული უნცია, რიტლის
მეთორმეტელი ნაწილი = 480 გრანი.

آل (ჟ), მასდ. اول, مال მიმართა,
მიიხარა, მივიდა اليه მასთან;

آل الى كذا საქმე იქამდე

მივიდა; — آل (ჟ), წინ უსწრებ-

და, პირველი იყო; II. اول
დამ. დააბრუნა, მიიყვანა اليه
მასთან; ახსნა, განმარტა.

آل 1) ოჯახი, გვარი, ნათესაობა,

მიმდევრები. შრ. 1) أهلي; 2) შორიდან
გამოჩენილი პიროვნება; მირაფი.

آل შრ. آلت იარაღი, ინ-
სტრუმენტი, მოწყობილობა. სინ.

آدآ

أَوَّلٌ შრ. وعاء, შრ. أولون. أول,

პირ-
ველი, ადრინდელი; არს. და-
საწყისი, პირველი ნაწილი;

შრ. ძველები. أولًا

პირველად. الأولى

რი ცხოვრება. الأخرى.

ذَا. أولئك

ذُو. أولي, أولو

أين. الآن

1) ე. ი., სახელდობრ.

2) წოდებითან: ო!

أَيَّتَانِ. أَيَّة

أَيُّ شَر. أَيَّانِ

أَيُّ شَر. أَيُّون

რომელი, როგორი? მიმართ. ნაცვ-

რომელიც.

أَيًّا 1) ნაწილაკი, რომელიც წინ ერ-

თვის აკუზატივში დამოუკიდებლად
სმარებულ ნაცვალსახელოვან ნაწი-

შე; أَيَّكُ მას; أَيَّامُ

მე. أَيَّي

...و... أَيًّا (აკუზატივთან) აღნი-

შნავს გაფრთხილებას: أَيَّكَ وَالْأَسَدَ
გაუფრთხილდი ლომს.

آ (o), მასდ. آيد იყო მაგარი,

მტკიცე. II. آيدე დამ. გაამაგრა, განამტკიცა, გააძლიერა; შეამაგრა, დაეხმარა عليه მასში.

آيد გამაძლიერებელი, შემწე, დამხმარი.

ايران ირანი.

ايركلى (<ქართ. ايركلى>)

მამ. სავ. სახ. ერეკლე. და თურქ. خان ხანი) ერეკლე-ხანი, ერეკლე მეფე.

ايسغر (<აფრ. ايسغر>) ციხის სავ. სახ. უისუნლური დაღისტანში.

آ (o), მასდ. آى, آيض და-უბრუნდა; ხელახლა გააკეთა; გახდა, შეიქმნა.

آيضა ზმნსრ. ისევე, ხელახლა, აგრეთვე, ...ც.

آيك კრებ. დაბურული ტყე. კერძ.

آيك.

غزو. اغازى.

ايجيا (<ქართ. იაგია>) მამ. სავ. სახ. ილია-

და آين კითხ. ნაცვ. სად? آين

آინა სადაც არ.

آين من آين? საიდან?

საითკენ?

آ (o), მასდ. آين დაიღალა, დაიქანცა; დადგა (დრო), თავი ა-

ქანცა. ხან, آنى. სინ. حان, ანა.

آين ამჟამად, ახლა; من الآن ამ დროიდან მოყოლებული;

آين აქამდე, ახლანდელ დრომდე.

آين კითხ. ნაწ. როდის? კავშ. რო-დესაც არ.

آيه (ყურანში აგრეთვე آيه).

آيه ნაწილაკით. ან უამისოდ, წოდ. ნაწ. ო!

ب

ب მდ. სქ. 1) სახელწოდება არაბული ანაბანის მეორე ბ ასოსი, რომელიც სათვალავში აღნიშნავს ორს 2) ب წინასართის სახელწოდება.

ბ წინსარ. გამოხატავს სიანდლოვებს, კავშირს, თანხლებას, იარაღს, საშუალებას, მაგივრობას, მიზეზს, ადგილს. დროს: თან, ში, ზე, -ით, წილ-

გამო, უამს. ბე იქ; მასთან; بِسْ

ჩემით; ჩემთან; بِكَ შენით;

შენთან. بِالْبَابِ კართან;

بِالْبَحْرِ ზღვაზე, ზღვაში; بِالنَّجْرِ

ხმელეთზე; بِالْيَدِ ხელით;

النَّفْسِ კალმით; بِالْقَلَمِ

სული სულისა წილ. بالنفس

أَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ღმერთმა

დასაჯა ისინი მათი ცოდვების

გამო; جَلَسْتُ بِالْبَيْتِ შინ ვიჯექ.

بِالنَّهَارِ დღისით. აღნიშნავს პირ-

დაპირ დამატებას და გარდაუვალ

ფშნებს აქცევს გარდამავლად: ذَهَبَ بِهِ

წაიღო ის. مَا, لَيْسَ. ს-ს და مَا

შემდეგ წინ უძღვის შემასშენელს:

أَرَأَيْتَ لَوْ كُنْتُمْ مَعَالِيكُمْ არ ვიცი. პლეონას-

ჭურად, كَفَى بِاللَّهِ شَيْدًا

აღლემპი საკმარისი მოწმეა.

مَا. ხ. بِمَا

لا. ხ. بِلا

ბს (ა) და بوس (უ), მასდ.

ბას იყო გულადი, ძლიერი,

ძღვევამოსილი; بِئْسَ (ა), მასდ.

ბოს და بوس იყო გაქირვებული,

უბედური. — بِئْسَ (< بئس)

ცუდია, რა ცუდია! ანტ. نِعْمَ.

بئسما ცუდია, რა ცუდია; რაც...

ბას მრ. بئسما ცუდი, გუ-

ლადობა, ვაჟვაცობა. ذُو بئس

გულადი, მამაცი; — بئس უბე-

დურება, გაქირვება. لَا بئس

ბე ამში უბედურება

არ არის, ეს ცუდი არ არის;

بئس გეშინია, ნუ გეშინია,

საშიშროება არ გელის 16,9,

بئس. ხ. بِئْسَ

ბს 1) ძლიერი, ღონიერი; 2)

საშინელი (სასჯელი).

ბას გაქირვებული, საწყალი;

ბასა (რომისა).

ბასა (რომისა).

ბასა (რომისა).

ბასა (რომისა).

باجينس ადგ. სახ. ბიჯნისდ არ-
შენიაში.

بازليت ადგ. სახ. ბაზალეთი.

باش (< ბურჯ.) თავი.

باشوات (< ბურჯ.) შრ. باشا და باشا
ფაშა.

باشان ბასიანი მხარე და ქალ. საქარ-
თველოში.

باشي (< ბაღ.) მამ. საკ. სახ. ბუ-
თაი.

البته წმინსრ. აუცილებლად,
ნამდვილად (შღრ. ქართ. აღ.
ბათ).

بحر (< ბა) მასღ. بحر გააპო.

بحر (ეთიოპ. bāher) შრ. بحور

بحار, ზღვა, ღრიდი
მდინარე.

بحيرة (ქინი. بحر სიტყვისა)
ტბა.

بد (< ბუ), მასღ. بد ღამ. გაპყო, გა-
ნაშორა.

بد შესაძლებლობა რისამე თა-
ვიდან აცილებისა (من ნაწილა-
კით). لا بد له منه ეს მისთ.

ვის აუცილებელია, აუცილებ-
ლად უნდა გააკეთოს; ولا بد

აუცილებლად; ყოველ შემთხვე-
ვაში.

بد (< ბა), მასღ. بد დაიწყო ზ მით,
პირველად გააკეთა; შექმნა, გა-
აჩინა.

بد დასაწყისი, დაწყება.

بد (< ბუ), მასღ. بد ღამ. ცდი-
ლობდა დაესწრო, ცდილობდა

მიეღწია ალ მისთვის. III. باد
მასღ. باد ღამ. ცდილობდა

მოესწრო მისთვის ზ ის. VI.

تبادرو ერთმანეთს უსწრე-
ბდნენ; ცდილობდნენ ერთმა-
ნეთისათვის (ღამ. და ალ ნით)
დაესწროთ რისამე მიღწევაში.

بد შრ. بد სავსე მთვარე,
ბადრი (შღრ. ქართ. ბადრი
მთვარე).

بد (< ბუ), მასღ. بد ღამ. გამო-
ცვალა, შეცვალა.

بد შრ. बद ნაცვალი, მა-
გიერი, თანასწორი (შღრ. ქართ.
ბადალი); बद წმინსრ. ნაცვლად.

بد მის ნაცვლად.

بد (< ბუ), მასღ. بدن იყო
მსუქანი, მსხვილი.

•••
بدن სიმსუქნე, სიშხხო.

•••
بدن შრ. بدن سخيული, ტანი.

•••
بداء (უ), მასღ. بدو, بداء, بداء
გამოჩნდა, გამოცხადდა, გამომ-

ელაგნდა; ცხადი გახდა; بدأ له
სხვა აზრი გაუჩნდა მის შესახებ,
აზრი გამოეცვალა; ისურვა,
მოეპრიანა ۳۲, 10.

•••
بدو უდაბნოს ცხოვრება; უდა-
ბნო; ბედუინი; მიმართ. بدوى,

მდ. ბ, ბედუინი (მდრ. მკ. ქართ.
ბოდავი და აგრეთვე ბედა-
ური).

•••
بدل (უ, ი) მასღ. بدل და მ. მისცა,
უხვად ვასცა; გაფლანგა. •••

بدل الجِدِّ وَالْجَهْدِ مَنَّعَ

მთელი ძალი და ღონე იხმარა.

•••
بدل (ა: I. 3. მხ. რ. بَرَزْتُ) მასღ.

•••
بر იყო მოყვარული, მორიდე-
ბული, კრძალული (მშობლების
მიმართ); მართალი კაცი იყო,
პატიოსანი.

•••
بر (1) ნაზი; مبرر, مبرر. მდ. ბ, შრ. مبرر
მოყვარული, პატიოსანი, მარ-
თალი, ღვთის მოშიში; 2) ხმე-

ღეთი, მატერიკი, ანტ: •••
بِحجر

•••
برا ღმწნა. გარეთ.

•••
مبرات შრ. مبرات ქველი, კეთილი
საქმე, ქველმოქმედება, წყალო-
ბა; შეწირულება.

•••
بر (უ), მასღ. بروة იყო ცივი;
გრილი. გაცივდა; برد (უ). მასღ.

•••
بر ცივი იყო; გაცივდა; უძრავი
იყო, მოკვდა.

•••
بر სიცივე, სიგრილე.

•••
بريد (< ლათ. veredus) შრ. برید

ფოსტის ცხენი; მანძილი ორ
სადგურს შორის.

•••
بارد მდ. ბ, 1) ცივი, გრილი; 2)

ადვილი; 3) მდ. ბ, დავლა, ალაფი.

•••
باردة غنيمته ადვილად მოპოე-
ბული დავლა.

•••
برذعة და برذعة (< არამ.) შრ.

•••
برادع ვირის და ჯორის უნაგი-
რი, საოფლე.

•••
برذعة და برذعة ქალაქი ბარდავი.
არანის (რანის) მთავარი ქალაქი.

•••
بردي ბარდიჯი, ბარდიჯი, ქა-

ლაქი ბარდავის მახლობლად. მტკე-
რის მარჯვენა ნაპირზე. როგორც

•••
برزنج რანს იგივეა; რაც

برنج. *brinj*. *brinj*.

برزند. ბარზანდი. ქალ. არღებლისა და ვართანის შორის.

برزنما (<ქართ. ბართლომე) მამ.

საქ. სან. ბათლომე.

برغ (ა) *brg* და *brg* (უ) *brg* (ა) *brg*

მასდ. *brag* იყო ლამაზი, კარგი, მშვენიერი.

brg მდ. *brg* ლამაზი, მშვენიერი.

برغر და *brgr* (შეცდომით) კრებ., ხალხ. სან. ბოლღარები.

برق *brq* (უ) მასდ. *brq* *brq*

ბრწყინავდა, ელავდა (ვარსკვლავი, მახვილი).

brq მდ. *brq* ბრწყინვალე, მოელვარე; ელვის მომტანი (ორუბელი).

brq მრ. *brq* ხმალი, მახვილი.

برك (უ) მასდ. *brk* მუხლებზე

დაემხო, დაიხოქა. II. *brk*

დაიხოქა; III. *brk* აქ. ან *brk* ნით აქურთხა.

brk მრ. *brk* კურთხევა, წყალობა; ბედნიერება, კეთილდღეობა; სიუხვე (შღრ. ქართ. ბარაქა).

brk მდ. *brk* კურთხეული, ბედნიერი, კეთილდღეობაში მყოფი.

brk (< სპარ.) მამ. სან. ბარ-

მაქი. მიმართ. *brk*.

brn (< რუს.) ბარონი (ტიტული).

br (ი) მასდ, *br* გათალა (ფანქარი), წაწვეტა.

br მრ. *br* ჯაყვა-დანა.

brg (უ) მასდ. *brg* ამოვიდა (მზე).

brn და *brn* (< სპარს.)

აბრეშუმის ქსოვილი, ფარჩა.

brn მრ. *brn* (< სპარს.)

ბალი (შღრ. ქართ. ბოსტანი).

brt (უ) მასდ. *brt* დამ. გაწალა, გაფინა; გაიშვირა, განირთხა.

brt მრ. *brt* ხალი.

بِسْفَرَجَان ადგ. სსს. ვასპურაკანი არმენიაში.

بَل (უ), მასღ. بُول მოლუშული იყო, მოიღუშა, წარბი შეიკრა; სასტიკად იცქირებოდა;

بَل (უ), მასღ. بَسَالَة იყო მამაცი, ვაჟკაცური, გულადი.

بَسَل მრ. بَسَل 1) მამაცი, ვაჟკაცი (ური, გულადი; 2) ღომი; 3) მოღუშული, წარბშეკრული.

بَش (ა), მასღ. بَش مَشَا مَشَا მხიარული სახე ჰქონდა, პირმცინარი იყო.

بَشَا პირმცინარება, პირმხიარულება, ღიმილი, ალერსი.

بَشَاوِي (< ქართ.) კრებ. ფშაველები.

بَشْر (ა), მასღ. بَشْر, بَشْر მობარული იყო; უხაროდა, ب-ნით შეჰხაროდა. X. اِسْتَبَشَرَ შეჰხაროდა, მას; დამ. გაახარა; სთხოვა საჩუქარი სასიხარულო ამბისათვის.

بَشْر სსს. სქ. 1) (< არამ. ܒܫܪܐ) ხორცი; ადამიანი. ებრ. ܒܫܪܐ კრებ., ადამიანი, კაცობრიობა.

მიმარ. بَشْرِي შდ. 2, ადამიანური, ადამიანი.

2) — მრ. اِبْشَار კანი.

بَشْر მამ. სსს. სსს. ბიშრი.

بَصْر (უ), მასღ. بَصَارَة იყო მხედველი, დამნახავი, მკვრეტელი, შორს მკვრეტელი, მცოდნე, დახელოვნებული; ნაწით დაინახა; გაიგო.

بَصْر (ა), მასღ. بَصْر იყო მხედველი, დამნახავი, მკვრეტელი, შორს მკვრეტელი, მცოდნე, დახელოვნებული; ნაწით დაინახა; გაიგო.

بَصِير მრ. بَصْرَاء მხედველი, დამნახველი; მკვრეტელი; მცოდნე, დახელოვნებული.

بَصْرَة ბასრა. ქალაქი ირაყში.

მიმართ: بَصْرِي შდ. 2, ბასრელი; ბასრული (შდრ. ქართ. ბასრი).

بَطُو (უ) მასღ. بَطُو ნელი, იყო; აყოვნებდა, აგვიანებდა;

17. اِبْطَأ აყოვნებდა, აგვიანებდა; დამ. დაყოვნა, დააგვიანა; დაუგვიანდა, დაგვიანებულად მიიჩნია.

بَطُو აუჩქარებლობა, ზოზინი, ყოვნება, დაგვიანება.

بَطِيحَة მრ. بَطَائِح რიყე (მდინარის); დაბლობი, ქაობი اِبْطَائِح.

აღ-ბატანიძი, ადგილი ვასიქსა და
ბასრას ანლოს.

ბტრ (ა), მასგ. ბტრ გულზვია-

დობდა, მედიდურობდა, ამყობ-
და, ამპარტავენულად ექირა

თავი; ზეიმობდა. IV. აბტრ
დამ. გაანებიერა, გააამპარტა-
ენა, გააზვიდა.

ბტრ (ა) მრ. ბტრ (ა) (< ბერძნ.

πατρι:κ:ος) პატრიკიოსი; მეთა-
ური, სარდალი.

ბტრ (ა) და ბტრ (ა) (< ბერძნ.

πατρι:αρχ:ης) პატრიარქი.

ბტრ (ა), მასგ. ბტრ იყო ამაო,

უქმი, უსარგებლო; ბტრ

(ა) მასგ. ბტრ მამაცი იყო,

ვაყუკაყური. IV. აბტრ დამ.
უქმად მიიჩნია, ცრულ, ამაოდ;
მოსპო, გაანდგურა.

ბტრ მგ. ბტრ გმირი.

ბტრ მგ. ბტრ ცრუ,

ცარიელი; ამაო, უქმი, უსარ-
გებლო (უდრ. ქართ. ბა-
თილი).

ბტრ (ა), მასგ. ბტრ ბ. ან. ბ
ნ-ით გაგზავნა; ბტრ ნ-ით გაუ-
გზავნა.

ბტრ (ა), მასგ. ბტრ და ბტრ (ა),
ბტრ იყო შორს, მოშორებული,

აღ და მან მისგან; მოშორდა,

ანტ. ბტრ (ა) დაილუპა,

მოკვდა. IV. აბტრ (გარდაუვ.) შორს
იყო; მოშორდა. დამ. (გარდაუვ.)
მოაშორა, გააგლო, გააძევა.

აბტრ ალლაპიმც მოაშო-
რებს მას (სიკეთეს), ალლაპიმც
დალუპავს (წყევლის ფორმულა) VI.

ბტრ წავიდა, მოშორდა, გან-
შორდა ან და მან მას, მოე-
რიდა.

ბტრ ზმნსრ. შემდეგ. მერე.
წინამავალი უარყოფის შემდეგ: კი-

ღევ, ჯერ კიდევ; ბტრ შემდ-
გომად მისა, მის შემდეგ;

მის შემდეგ, შემდეგ;

ბტრ = ბტრ =
= ბტრ = ბტრ =

ბტრ მის შემდეგ, რაც;

ბტრ ანა შემდეგ კი... (აი. რა...)
ფორმულა, რომელიც იხმარება წინა-
სიტყვაობაში თხზულების უშუალო
თემაზე გადასვლის აღსანიშნავად.

ბტრ ნაწილი; ეინმე, რამე; ზოგი,

ზოგიერთი, ერთერთი, ბტრ;
ზოგი მათგანი; ვიღაც მათგანი.

ვილაც; فِي بَعْضِ الْأَيَّامِ ერთ დღეს, რომელიღაც დღეს; لَا يَعْرِفُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا ერთ-მანეთს არ იცნობენ.

بُغَا (< თურქ.) საკ. სახ. მამ. ბულა. بُغَا الشَّرَابِي ბულა შ-შარაბი (ქართ. წყარ. ბულა თურქი), არაბთა ლაშქრის მეთაური, რომელმაც 853 წ. თბილისი დასწვა.

بَغْدَاد ქლ. ბაღდადი.

بَغْرَوْنْد დგილის სახ. არმენიაში ბაღრაევანდი.

بَغْض (უ); მასდ. بَغَاظَة საძულველი იყო, საზიზღარი; IV.

أَبْغَضَ მამ. სძულდა, ეზიზღებოდა.

مَا أَبْغَضَهُ لَهُ რამ შეაძულა ის მას.

بَغْي (ი); მასდ. بَغَايَة ეძებდა, ეძიებდა; სურდა, ცდილობდა მოტოპოვებინა. VII. أَنْبَغَى სასურველი იყო, შესაფერი; ჯერ იყო, კამდა. جَعَرَ يَنْبَغِي ჯერ არს, კამს; საკვიროა, უნდა...

بَقَرَات, أَبْفَر. მრ. მრ. ბკრებ., კერძ. მრ. (= ძროხები და ხარები), მსხვილფეხა საქონელი. მრ. بَقُور 47, 13 ჩვეულებრივ არ იხმარება.

بَقَاع მრ. მიწის ნაკვეთი; ადგილი, მხარე, ქვეყანა. بَقْرَاطُ بْنُ إِسْوَطٍ ბაგრატი. ბაგრატი ამოტის ძე.

بَقِيَة (ა), მასდ. بَقَايَة დარჩა, იმყოფებოდა. IV. أَبْقَى მამ. ხანგრძლივყო, განუწყვეტელი; დასტოვა; გააგრძელა; შეინახა, V. تَبَقَى დარჩა.

بَقَايَة ხანგრძლივობა, მარადიულობა; არსებობა, ცხოვრება.

بَقَايَا მრ. ნაშთი; რჩეული, საუკეთესო; رِجْيَةُ الْهَلْوِكِ الْأَعْرَقِيَّةِ რჩეული, საუკეთესო საბრძნეთის მეფეთა შორის.

بَاقِي მდ. (ეულგ. بَاقِيَة), დარჩენილი, დანარჩენი; შენახული; არსებული.

بَكْر მამ. ან ცომის საკ. სახ. ბეჭრი.

بَكْرٌ أَبُو აბუ ბაქრი მუჰამმადის მე-
გობარი და პირველი ხალიფი, ^١ع-الصدیق
წოდებული (11/632—13/634).

بَكِي (ი), მას. ^٢بَكَا ტიროდა,
ქვითინებდა. ^٣بَكَاهُ ^٤بَكِي لَهُ ან
^٥بَكِي عَلَيْهِ დასტიროდა მას.
IV. ^٦أَبْكِي დამ. ატირა, აქვი-
თინა; შეაწუხა გაანწარა.

^٧بَل نაწ. არა, წინამავალი უარყოფის
შემდეგ — არამედ, პირიქით:

^٨بَلَد (^٩παλάτιον, palatium?)
ორივე სქ., მრ. ^{١٠}بِلَاد და ^{١١}بِلْدَان
მხარე; ადგილი, ქალაქი; —
^{١٢}بِلَاد (სშირად კრებ.) მხარე, ქვე-
ყანა;
^{١٣}بِلْدَة ქალაქი, ადგილი.

^{١٤}بَلَادْر მცენარე *atropa-belladonna*; მი-
მართ. ^{١٥}أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بِلَادْرِي.
^{١٦}بْنِ يَحْيَى بْنِ جَابِرِ الْبِلَادْرِي
აბუ ლ-ყაბბან აჰმედ იბნ ა-
ჰამ იბნ ჯაბირ ალ-ბალნზორი
გამოჩენილი ისტორიკოსი ქიჯრის.

მესამე საუკუნისა. გადმოცემით (რო-
მელიც, როგორც ჩანს, სინამდვილეს
არ შეეფერება¹⁷) მან დალია ბალნზო-
რის მცენარის წვენი, რის გამო
მოიწამლა და აქედან მიიღო ნისბა
ალ-ბალნზორი.

¹⁸بَلَّغ (უ), მას. ¹⁹بَلَّوْغ დამ. მიაღ-
წია; მოიპოვა. ²⁰بَلَّغِي მოაღ-
წია ჩემამდე (ცნობამ) IV. ²¹أَبْلَغ
(ორი დამატებით) მიიყვანა; მია-
წვდინა (ცნობა, ამბავი), აც-
ნობა.

²²بَالِغ ვინც ალწევს; მიწვენი-
ლი; მომპოვებელი.

²³أَبْلَق მდ. ²⁴بَلَقًا მრ. ²⁵بَلَقٌ კრელი
(ცხენი) (თეთრი შავით) (შღრ.
ქართ.—სვან. აბლაკი).

²⁶بَلَا (უ), მას. ²⁷بَلَا დამ. გამოსცადა,
გაიგო, III. ²⁸بَالِي (ა. ან ²⁹ب نა-
წით) ზრუნავდა. ³⁰لَا يَبَالِيهِ
არ ზრუნავს, ყურადღებას არ
აქცევს.

³¹بَلَا 1) გამოცდა, განსაცდელი,
უბედურება, მწუხარება; 2) წყა-
ლობა, საჩუქარი; 3) სიმამაცე.
(შღრ. ქართ. ხათა-ბალა)

³²أَبْنٌ მრ. ³³أَبْنَا და (განსაკუთრებით
ცომათა სახელებში) ³⁴بَنُونَ ძე, ვა-

უიშვილი; შვილიშვილი, შთანო-
ძავალი. როგორც საკუთარ სახელ-
თა შემადგენელი ელემენტი. აღნი-
შნავს ქუხვანს და იწყება უაღიფოდ

بُنْ; მომდევნო რიცხვით სახელთან

აღნიშნავს სხოვანებას **ابْنُ خَمْسٍ**

السَّنَوَاتِ ძე ხუთის წლისა = ხუ-

თის წლისა; **ابْنُ كَمْ أَنْتَ**

ძე რამდენისა ხარ შენ? = რამ-
დენი წლისა ხარ? 27, v.

بِنْتِ, ابْنَةُ შრ. ასული, ქა-
ლიშვილი.

بِنْدٍ (< სპარს.) შრ. დროშა,
ალამი.

بِنْدُقٍ (< სპარს.) შრ. ბნდუკი

ბნდუკი.

بِنْدِقِيَّةٍ ქალ. ვენეცია; ბნდუკი

ბნდუკი (ქალ.) შრ. ბნდუკი

(შდრ. ქართ. ფინთიხი).

بُنْكَرَاتِيُوسٍ (< ქართ.) ბაგრატი.

بُنْيَانٍ, بُنْيَانٍ (< ი.) მასდ. ბნუანი

ბნუანი, დაშენა, გააშენა;

განაახლა. V. بُنْيَانٍ იშვი-
ლა, შვილად მიიჩნია.

بُنْيَانِيَّةٍ შრ. ბნუანი, ნაგე-

ბობა (შდრ. ქართ. ბინა).

بُحٍّ (უ), მასდ. بُحَّةٌ ლაზაზი
იყო, მშვენიერი (მცენარე);
ბრწყინვალე, მხიარული იყო.

بُحَّةٌ სილამაზე, ბრწყინვალე-
ბა; მხიარული შეხედულება;
ბედნიერება.

بُحْرَامٍ (< სპარს.) 1) კლანეტა
მარსი; 2) მამ. საკ. სახელი ბა-

პრამი. بُحْرَامُ შრ. მამ. საკ. სახ.
ბაპრამ-გური.

بُحْرَامِيَّةٍ შრ. მამ. სახ. ბაპრამი; მიმარ.

بُحْرَامِيَّةٍ

بَابٍ (< არამ. باب "კარი") შრ. მამ.

بَابٍ კარი, კარები; პარაგრა-
ფი (წიგნისა), კატეგორია,

البَابُ وَالْأَبْوَابُ და بَابُ الْأَبْوَابِ

ქალ. სახ. დარუბანდი.

بَابُ اللَّانِ დარიალანი, დარიალი.

بُوحٍ (უ), მასდ. بُوحٌ ცხადი იყო,

აშკარა; ცნობილი. IV. أَبَاحٌ
შეატყობინა, აცნობა (არმ. აძმ.);

ნებადართული გახდა, უფლება
მისცა გაეკეთებინა, ან არ გაე-
კეთებინა, წაეღო, ან არ წაეღო.

مُبَاحٌ ყველასათვის მისაწვდო-
მი, უპატრონო, რაც არავის

კუთვნილება არ არის.

بَاغٌ (< სპარს.) შრ. بَاغَاتٌ ბალი.

بُوقٌ (არამ. בִּוּקִי) შრ.

بُوقَاتٌ ბუკი (შდრ.), საყვირი.

بَيَّرْتُ ქალ. ბაიბურთი არზრუმის ვილაიეთში.

بَيْتٌ (ი, ა), მასდ. بَيْتَاتٌ, مَمِيَّتٌ, ლამე გაათია; გახდა,

შეიქმნა. II. بَيْتٌ დამ. ლამით თავს დაესხა, ლამით მიუხტა.

بَيْتٌ 1). შრ. بَيْوتٌ, بَيْوتَاتٌ

კარავი, სახლი, ოთახი بَيْتٌ

الْحَالِ ხაზინა, ბაითულმალის

(შდრ.);—2) შრ. أَبْيَاتٌ ლექსი, ხანა.

بَيْتٌ ლამის გასათევი ადგილი.

بَادٌ (ი), მასდ. بَيْدٌ დაილუბა, მოისპო.

بَيْدٌ შრ. بَيْدٌ უღაბნო, ველი.

بَاضٌ (ი), მასდ. بَيْضٌ კვერცხი დადო.

بَيْضٌ კრებ. კრძ. بَيْضَةٌ, შრ. სწ. 1) კვერცხი; 2) მუზარადი; 3) ქალიშვილი.

بَيْضٌ შრ. بَيْضًا, მდ. أبيضٌ თეთრი.

بَاعٌ (ი), მასდ. بَيْعٌ, مَبِيعٌ ყიდ-

და; بَاعٌ له აგრეთვე بَاعُهُ شَيْئًا

მიჰყიდა მას რამე; مِنْهُ بَاعٌ იყი-

და მისგან.

بَيْعَةٌ შრ. بَيْعٌ (< არამ. בִּיַעַ) „კვერცხი“, შემდეგ „თალი“-

ეკლესია.

بَيْلَقَانٌ ქალ. სახ. ბაილაკანი, ბელ(ა)ყუნი, შემდეგ მნლ-ი ბად-ლაკან შუშის სამხრეთ-აღმოსავლეთით.

بَيْنُونَةٌ (ი), მასდ. بَيْنٌ

გამოეყო عَنْ نَفْسِهِ. بَانَ (ი)-

მასდ. بَيَّانٌ აშკარა იყო, ცხადი, ნათელი; გამოჩნდა. II.

بَيْنٌ გამოჩნდა; მასდ. تَبَيَّنَ, დამ.,

გამოაჩინა, გამოამჟღავნა, ახსნა; ნათელჰყო გამოაცხადა; გამოიკვლია.

بَيْنٌ წინსრ. შორის, შუა, შუაში;

بَيْنٌ შორის, مِنْ بَيْنِ

შუა, შუაში; بَيْنَ يَدَيَّ წინა-

შე; წინ (დროსა და ადგილზე);

بَيْنَ ذَلِكَ ამასობაში, ამასთა-

ნავე, ამავე დროს; بَيْنًا და

بينما (უმეტეს შემთხვევაში ნომინალ წინადატებთან) მაშინ, როდესაც;

بين. ის. **بَيْنَمَا** და **بَيْنَا**.
მდ. ე, ნათელი, აშკარა, ცხადი. სინ. **وَاضِحًا**.

არაბული ანბანის შესაშვ თ ასო. სათვალავში აღნიშნავს 400-ს.

ت ნაწილაკი ფიცისა: **تَالَهُ** ღმერთმანი.

تَامَارُ (< ქართ. თამარი, ებრ. תמר "პალმა", "დანაკის კული") ღვ. სპ. სან. თამარი.

تَبْرِيْزُ ქალაქი თანჯრიზი.

تَبَعَ (ა), მასდ. **تَبَعَ** ღმ. მისდევდა; ეპყროდა; "შეუდგა", გაჰყვა, ჰბაძვდა. VIII **اتبع** ღმ. მიჰყვებოდა, გაჰყვა; მიმდევარი იყო; სციდილობდა მიეღწია.

تَابِعُ მრ. **تَوَابِعُ** მიმდევარი; მიმდევნო, მომდევნო, მოსაზღვრე.

تَتَرُ და **تَتَارُ** კრებ. თათრები.

تَتْرَى ერთიმეორეზე მიყოლებით, ერზიძეორის შემდეგ.

تَجْرَ (ჟ), მასდ. **تَجَارَةٌ**, **تَجْرَةٌ** ვაჭრობდა.

تَجَارَةٌ ვაჭრობა.

تَجَارٌ (აღმ. **تجار** მრ. **تَجَارٌ**), **تَجَارٌ** ვაჭარი.

ბ. წერეთელი. არაბულ-ქართული ლექსიკონი.

ت

تَحْتُ ქვედა ნაწილი. ანტ. **فَوْقُ**, ქვეითი, **مِنْ تَحْتِ** და **تَحْتِ** ქვეეიდან. მიმართ. **تَحْتَانِي** ქვედა, ქვემო.

تَحْتِ II. **تَحْتِ** ღმ. ტახტზე დასვა-
تَحْتِ (< სპარს.) მრ. **تَحْوَتُ** ტახტი.
مَتَحْتِ ტახტის მფლობელი.

تَحْ III. **تَاخَمَ** ესაზღვრებოდა, მოსაზღვრე იყო.
تَحْمٌ მრ. **تَحْمٌ** (< არამ. **ܛܚܡܐ**) საზღვარი.

مُتَاخِمٌ მდ. ე, მოსაზღვრე.

تَرْجَانُ ქალაქი თერჯანი.

تَرْجَمَةٌ მასდ. **تَرْجَمَةٌ** თარგმნა, განმარტა.

تَرْجَمَةٌ მრ. **تَرْجِمَاتٌ** თარგმანი, განმარტება; ბიოგრაფია; თავი, პარაგრაფი.

تَرْجُمَانٌ (აღმ. **ترجمان**) მრ. **تَرْجُمَانٌ**

მთარგმნელი; თარჯიმანი (შღრ.)
ამხსნელი.

تَرَكَ (უ), მასდ. تَرَكَ დამ. დატო-
ვა, მიატოვა.

مَتْرُوكٌ დატოვებული, მიტო-
ვებული.

تَرَكَ مَر. أَتْرَاكَ თურქები. მიმართ.

تُرْكِي თურქი, თურქული. მდ.

تُرْكِيَّة თურქული (ენა).

تُرِّفَ (< ჩრდ.-კავკ.) მამ. საკ. სას. თურალაგი.

تُرِّيَالِيَّة და تُرِّيَالِيَّة თრიალე-
თი.

تَسَع ცხრა.

تَاسَع მდ. ე, მეცხრე.

تَسْعُونَ ოთხმოცდაათი.

تَعَب (ა), მასდ. تَعَب დაიღალა,
დაიქანცა (შრომით); დაშვრა.

IV. أَتَعَب დამ. დაქანცა, და-
ღალა.

تَعَب დაღლა, დაქანცვა. და-
შვრომა, შრომა, ჯაფა, ანტ.

رَاحَةٌ.

تَفْلِيْسٌ და تَفْلِيْسٌ, تَفْلِيْسٌ

თბილისი.

تَكَتْ (< არამ.) მრ. تَكَتْ ხვანჯა-
რი; თეჭა.

تَلُّوْلُ მრ. تَلُّوْلُ ბორცვი. სინ.

أَكْمَةٌ.

تَلَّد (ი, უ), მასდ. تَلَّد იყო ძვე-
ლი, საგვარეულო, მემკვიდრე-
ობით მიღებული (ქონება).

تَلَّدَ სამკვიდრებელი, მემკვი-
დრეობით მიღებული ქონება;
სიმდიდრე.

ذَلِكَ. تَلَّدَ.

تَلْمِيذٌ (< არამ. תַּלְמִיד) მრ.

تَلْمِيذَةٌ მოწაფე.

تَمَّ (ი), მასდ. تَمَّ იყო სა-
ვსე, მთლიანი; სრული; შე-
სრულდა, დამთავრდა; عَلِي
ნაწიით შეასრულა; განაგრძობდა;

მტკიცედ იყო. II. تَمَّ დამ.
შეავსო, დაასრულა, დამთავრა,

დააბოლოვა. IV. تَمَّ დამ. მთლი-
ანად შეასრულა, დააბოლოვა.

تَمَّ სისრულე, დამთავრება,
სრულყოფილება; ბოლო, და-
მატება; სრულყოფილი (შერ-
ქართ. თამამი); თამამი
მამ. და ცომის საკ. სახელი.

تَمَّرَ კრებს. ფინიკი. კერძ. ე.

تَهَامَةٌ თიშამა, ადგილი არაბეთში.

مِيمَارُوت. تَهَامِيٌّ მდ. ე.

تَابَ (უ; < არამ. تَاب), მასდ.

تَابَ إِلَى დაბრუნდა. تَوْبَةٌ

اللہ დაუბრუნდა ალლაჰს (სი-
ნანულოთ), შეინანა ^{ذَنْبِهِ} ^{مِنْ} თავისი

ცოდვა.

^{تَوْبَةً} სინანული, მონანიება
(ცოდვისა).

^{تَوْتُ} (< არამ. ܛܘܬܘܢܐ) კრებ., კერძ. თ,
თუთა (შდრ.), ^ܛ თუთის ხე.

توج II. ^{تَوَّجَ} დამ. დააგვირგვინა.

^{تَاج} (< სპარს. < არამ.) მრ.

^{تيجان} გვირგვინი (შდრ. სომხ. Ժայգ)

^{تارة} მდ. სწ. ჯერობა, გზობა; ჯერ,
გზის.

^{تارة بعد تارة} ზმნსრ. ერთხელ.

أخرى ერთიმეორეზე. სინ. مَرَّةً.

التَّوْرَةَ & التَّوْرَاةَ (< ებრ. —
არამ. ܛܘܪܐ & ܛܘܪܐ) თორა;

მოსეს ხუთი წიგნი; ძველი აღთქმა.

^{تومان} (< აღმ.-თურქ.) ათი ათასი;
ათი ათასი კაცისაგან შედგე-
ნილი ლაშქარი ٧٧,٥; ათი ათასი
ახჩა; ოქროს მონეტა (შდრ.
ქართ. თუმანი).

^{تيمورسхан} (< تيمورس خان ქართ.
თეიმურაზ < და სპარს. خان)
თეიმურაზხანი; თეიმურაზ მეფე.

^{تين} (< არამ. < ბერძ. χιτωνον?)
ლეღვი. კერძ. تيننة.

^{تيناتين} (< ქართ.) თინათინი.

ث

^{ثا} არაბული აზნანის მყოფსე ^{سا} ასო.
სათვლავში აღნიშნავს 500-ს.

^{ثاودوسيو} თეოდოსიოპოლი

15, v, არზრუმში.

^{ثبات}, ^{ثبوت}, ^{ثبت} იყო
უძრავი, მტკიცე, მყარი,
ურყვევი; იყო დამტკიცებული,
ნამდვილი; დარჩა, გაჩერდა,
დამყვიდრდა.

^{ثبت} მტკიცე, ურყვევი; ნამდვი-
ლი, უქვეალი.

^{اثبت} ელატ. უფრო სარწმუნო,
სანდო; დამტკიცებული.

ثبط II. ^{ثبط} დამ. დააკეცა, შეაკეცა
ან მისგან.

^{ثرياليت} სი. ^{ثرياليت}

^{ثعلب} მრ. ^{ثعلب} მელა.

^{ثغر} (ა), მასდ. ^{ثغر} დამ. დაანგრია,
დაარღვია.

^{ثغر} მრ. ^{ثغر} წინა კბილები;
პირი; ხეობა; ნაპირი, სანაპირო
ადგილი, საზღვარი.

^{ثغرة} მრ. ^{ثغرة} გადასასვლელი
(მთაში); ამოღრმავებული ად-
გილი მკერდსა და ყელს შუა;
მკერდი.

ثَقَفَ (ა), მასღ. და მ. ნახა,
იპოვა. II. ثَقَّفَ და მ. გაასწორა;
გამოასწორა, აღზარდა.

ثَقِيفٌ გასწორებდა, გამოსწო-
რებდა; აღზრდა. الثَّقِيفُ (79, 18),
მუჰამადის (ჰ. VII ს.) თხზულება:

تَثْقِيفُ التَّعْرِيفِ بِالْمُصْطَلِحِ
الشَّرِيفِ

ثَقُلَ (ი), მასღ. და მ. მძიმე
იყო. ანტ. خَفَّ.

ثَقُلَ მრ. أَثْقَالٌ სიმძიმე, წონა.
وَزْنٌ. სინ.

ثَقِيلٌ მრ. ثَقِيلٌ მძიმე.

ثَقِيلٌ მრ. مَثَقِيلٌ სიმძიმე, წო-
ნა; მისხალი = ღრუჭის 1³/₇-ს.
ოქროს მონეტა (შღრ. ქართ. მი-
სხალი).

ثَلَّثَ (ი), მასღ. და მ. გააასამა.

ثَلَّثَ და მ. ثَلَّثَ მრ. ثَلَّثَاتٌ მესამედი.

ثَلَّثَاتٌ და მ. ثَلَّثَاتٌ სამი.

الثَّلَاثَةُ სამშაბათი.

ثَلَاثُونَ ოცდაათი.

ثَالِثٌ მრ. ثَالِثَةٌ მესამე.

أَثْلَجَتْ და م. ثَلَجَ (უ), მასღ.

ثَلَجَ თოვდა; ითოვა.

ثَلَجَ მრ. ثُلُوجٌ თოვა; თოვ-
ლი.

ثُلُوجٌ თოვლიანი, თოვლით
დაფარული.

هَذَا: სინ. ثَمٌّ მშენსრ. იქ, ნუნ.

ثَمٌّ მშენსრ. შემდეგ, მერმე.

ثَمْرٌ (უ), მასღ. ثَمُورٌ ნაყოფი
მოჰქონდა (ხეს), ნაყოფიანი

იყო. IV. أَثْمَرَ ნაყოფი გამოი-
ღო.

ثَمَارٌ და მრ. ثَمَارٌ მრ. მრ. ثَمَارٌ

ثَمَارٌ 1) ნაყოფი; 2) სიმდიდრე;
3) შთამომავლობა.

ثَمُنَ (უ), მასღ. ثَمَانَةٌ იყო ძვირ-
ფასი, ფასეული.

ثَمُنَ მრ. أَثْمَانٌ ფასი.

ثَمُنَ მრ. أَثْمَانٌ მერვედი.

ثَمِينٌ მღ. ე, ფასეული, ძვირ-
ფასი.

ثَمَانٍ მღ. ე. რვა.

ثَمُونٌ ოთხმოცი.

ثَامِنٌ მღ. ე, მერვე.

ثَنِي (ი), მასღ. ორად
მოკეცა; მოღუნა. II. ثَنِي ღამ.

გააორა. IV. أَثْنَى აქებდა,
აღიდებდა عليه მას, შეაქო; პა-
ტივის(ეგმა გამოხატა; ჰმადლობ-
და. X. اسْتَثْنَى ღამ. გამოორი.

ცხა, გამოაკლო منه მას.

أَثْنِيَةٌ მრ. ათნიე ქება, დიდება.

ثَنِيَةٌ მღ. თნაია 1) ბილიკებით
დაფარული უღელტეხილი, ბი-
ლიკი; 2) წინა კბილები.

ثَانٍ მღ. ე, მეორე; ثَانِيًا ღმნსრ.
მეორედ. بِأَثَانِيَةٍ ერთბაშად,

არა ორგზის(?).

إِثْنَانٍ მღ. إِثْنَانٍ ორი.

ثِنْتَا عَشْرَةَ მღ. إِثْنَا عَشَرَ
მეტი;

يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ ორშაბათი.

ثَوَابٌ ორ. ثِيَابٌ, ثَوَابٌ ტანისა-

მოსი, ტანსაცმელი; მატერია.

ثَوْرٌ მრ. ثَيْرَانٌ, ثَيْرَةٌ ხარი; მე-
თაური.

ثَوَى (ი), მასღ. ثَوَايَ
იმყოფებოდან فيه მასში, იქ.

جِبْرِ مღ. სქ., არაბული ანბანის მე-
სუთე ჯ ასო. სათვალავში აღნიშნავს
3-ს.

جَابِرُونَ (ან جَابِرُونَ) ადგ. სახ.
ჯაბრავანი, ჯაბრუკანი, რომელიც
მღებარეობდა ოთხი ფარსანის მანძილ-
ზე ურმიის სამხრეთ-აღმოსავლეთით.

جَبْرٌ (უ), მასღ. جَبْرٌ, جَبْرٌ
1) გაასწორა, ჩააგდო (ამოგდე-

ჯ

ბული ძვალის). ღამ. 2) კეთილად
ეპყრობოდა, კარგად ექცეოდა.

جَبْرٌ 1) ძელის ჩაგდება, გასწო-
რება; 2) ძალა, ძალადობა (შღრ.
ქართ. ჯაბრი); ჯაბრიმამ. საჯ. სახ.

جَابِرٌ გამსწორებელი, ჩამდგმე-
ლი, ჩამდგები (ძელისა). ჯაბი-
რი, მამ. საჯ. სახ.

جَبْرِيْلٌ (<ებრ. جِبْرِئِيلُ)
მამ. საჯ. სახ. გაბრიელი.

الجِبَالُ მთა. جِبَالٌ მრ. جَبَلٌ

(გეოგრ. სახ.) ირანის ირავი.

جَبَانَةٌ, جَبْنٌ მასლ. (უ), جَبْنٌ იყო მშიშარა, მხდალი, ჯაბანი; შეშინდა.

• جَبَانَةٌ და جَبْنٌ სიმხდალე, სიჯაბნე.

جَبَانٌ და جَبَانٌ მდ. ე, მშიშარა, მხდალი (შღრ. ქართ. ჯაბანი).

جَبِيٌّ და جَبِيٌّ მასლ. (უ), جَبِيٌّ

(ი), მასლ. جَبِيَّةٌ წყალი ამოკრიბა (აუზიდან); გადასახადი აიღო; მიითვისა.

جَثٌّ მრ. جَثٌّ ტანი, სხეული, თიგურა, კორპუსი.

جَحْفٌ (ა), მასლ. جَحْفٌ დამ. წაიღო, წალეკა (ნიაღვარმა).

جَحْفٌ 1) ნიაღვარი; 2) სიკვდილი.

جَحْفٌ წამლები, წამლეკი. შიშარო.

جَحْفِيٌّ ალ-ჯაჰჰაჰი

მამ. საე. სახ.

جَدٌّ (ი, უ), მასლ. جَدٌّ და جَدٌّ სერი-

ოზული იყო; მთელი ძალი და ღონე იხმარა; შრომობდა, იღე-

წოდა; جَدٌّ فِي السَّيْرِ ჩქარობდა

წასელას. جَدٌّ مَعَ مَسْتَانٍ ერთად შრომობდა, იღეწოდა.

جَدٌّ (ი), მასლ. جَدَّةٌ ახალი იყო.

جَدٌّ მრ. أَجْدَادٌ პაპა, ბაბუა, წინაპარი.

جَدٌّ გულმოდგინება, მონდომე-

ბა, შრომა. جَدٌّ وَ مَسْرُ. ძლიერ,

მეტად; بِجَدٍّ გულმოდგინებით,

მონდომებით (შღრ. ქართ. ბეჯითი).

جَدِيدٌ მდ. ე, მრ. جَدِيدٌ ახალი. ანტ.

قَدِيمٌ.

جَرِيرٌ თოკი; ჯარირი. მამ. საე. სახ.

جَرْحَانٌ 1 (< სპარს. gurgān < ძვ. სპარს. wrkāna) ჯურჯანი, გურგანი, ძველი ჰირკანია, პროვინცია კასპიის ზღვის სამხრეთ-აღმოსავლეთ სანაპიროზე, მერმინდელი ასტარაბადი.

جَرْحَانٌ 2 ქართლი.

جَرْحٌ (ა), მასლ. جَرْحٌ დამ. დასკრა.

جَرْحٌ დოსტაქარი; ჯარრაჰი, მამ. საე. სახ. (შღრ. ქართ. ჯარაექიმე).

جَرْحٌ بِنِ عَبْدِ اللَّهِ ალ-ჯარ-

რამ იბნ ცაბდ აღ-ლამი, გამო-
ჩენილი არაბი სარდალი, ერთხანს
არმენიისა და ზურაბაიჯანის მმართვე-
ლი, გარდ. 112/730 წ.

جَرْد (ج), მასდ. جَرْد გააშიშვლა,
გახადა منه მას (ტანისამოსი). II.

جَرْد ტანისამოსი გახადა, გაა-
შიშვლა აკ. და ნაწილაკით; გა-
მოჰყო.

جَرَاد კრებ. კალია. კრამ. ე.

جَرْدَان 1) ადგ. სახ. გარდაბანი,
გარდმანი, თორმეტი ფარსანის შა-
ნძილზე თბილისის აღმოსავლეთით.

2) ადგ. სახ. გარდმანი, მდ. შამ-
ქორის შესართავთან.

جَرْدَان II. ის. جَرْدَان.

جَرَكْس კრებ. ჩერქეზები.

جَرْم (ი), მასდ. جَرْم 1) მოპ-
ყვითა; 2) საკვები მოიპოვებ; 3)
დანაშაული ჩაიდინა.

جَرِيمَة მრ. جَرَائِم ცოდვა, და-
ნაშაული (მდრ. ქართ. ჯარიმა).

جَرْنِي ადგილის სახ. ჯურნა.

جَرِي (ი), მასდ. جَرِي, جَرِيَان

جَرِي სწრაფად მიიზოდ (ცხე-
ნი, მდინარე); ცურავდა (მზე,

გემი); ქროდა (ქარი); მოხდა;

له جَرِي და عليه შეემთხვა მას;

اليه جَرِي გაემართა მისკენ.

جَوَارِ მრ. جَوَارِي 1) გემი; 2) მზე;

3) ქალიშვილი; მხევალი, ხარკი.

جَزْأ (ა), მასდ. جَزْأ დაანაწილა.

جَزْأ მრ. جَزَائِر ნაწილი, წილი.

جَزِيرَة მრ. جَزَائِر ქალაქი,

კუნძული, ნახევარკუნძული.

جَزِيرَة الْأَل-ჯაზირა, შუამდი-

ნარე. მიმართ. جَزْرِي.

جَزَع (ა), მასდ. جَزَع გაქრა, გა-

ჰყვითა; جَزَع (ა), მასდ. جَزَع

არ შეეძლო უბედურება გა-
დაეტანა; მოუთმენარი იყო. ანტ.

جَزَع سَبْر და, დამწუხრებული
იყო عليه და منه მის გამო.

جَزَل სწორი, წმინდა (მეტყველე-
ბა); მართლმეტყველება.

جَزِي (ი), მასდ. جَزِي გადაუხა-
და, უზლო, აუნაზღაურა. III.

جَزِي დამ. უზლო, დაასაჩუქრა
به და عليه მისთვის.

جَزِيَةٌ (< არამ.) მრ. جَزَى, ჯიზია, სასულე გადასახადი, რომელსაც ისლიდენ არამუსლიმანები მუსლიმანთა ქვეყნებში.

جَسَّ (უ), მასდ. جَسَّ ხელში სინჯავდა; ზვერავდა, ტყობილობდა; გებულობდა.

جَاوَسَ م. جَوَّاسٍ მზვერავი, ჯავშუში (შერ.).

جَدَّ V. تَجَدَّدَ განხორციელდა, განსახიერდა.

جَدَّ م. أَجَادٌ სხეული. სინ. بَدَنٌ.

جَوْرٌ, جَسَارَةٌ, م. جَسَّ (უ), მასდ. იყო გამბედავი, თამამი; გაბედა, ნაწილაკით გაუბედა.

جَعْفَرٌ მამ. ხაკ. ხახ. ჯაფარი. მიმართ. جَعْفَرٌ, جَعْفَرِيٌّ ჯაფარიანთ გვარი, ჯაფარიდები.

جَعَلَ (ა), მასდ. جَعَلَ გააკეთა; შექმნა, ქმნა. სინ. صَنَعَ და جَعَلَ لَهُ, جَعَلَ لَهُ გარდააქცია; გარდაქმნა,

დანიშნა; جَعَلَهُ عَلَيْهِ მის უფროსად დანიშნა, დააყენა; მოა-

თავსა فيه მასში; მიიჩნია, ჩათვალა; მომდევნო იმპერფექტივის

წინ დაიწყო. جَعَلَ يَأْكُلُ იწყო ქამა და სროლა

21, 2.

جَفَنٌ م. أَجْفَانٌ, جَفْنٌ მრ. ჭუთუთო.

جَفَنَةٌ მრ. جَفَانٌ ჯამი.

جَلَّ (ი), მასდ. جَلَّ და جَلَالَةٌ

იყო დიდი, დიდებული. عَزَّ وَجَلَّ (აღლშპი) ძლიერია და დიდებული.

جَلَّ (ი), მასდ. جَلَّ და جَلَالَةٌ დიდება, დიდებულება, სიდიადე.

جَلَّةٌ, أَجَلَةٌ, م. جَلَّةٌ, جَلِيلٌ მდ. ე, მრ. ე

ვეებერთელა, მსხვილი; დიადი, დიდებული, სახელოვანი.

أَجَلٌ ელაც. უდიადესი, უდიდებულესი, ყველაზე სახელოვანი.

جَلَبٌ (ი, უ), მასდ. جَلَبٌ დამ. მოიტანა, ჩამოიტანა (საქონელი); შეკრიბა, შეიძინა; عليه უყვიროდა მას. IV. أَجَلَبَ عَلَيْهِ უყვიროდა მას; აქეზებდა მის წინ

ნააღმდეგ, ამხედრებდა; ამხედრდა.

جلد ۳۱. جلود ۳۲. ۳۳. جلد ۳۴. جلد ۳۵.

დაჯდა, ۳۶. جلس (۱), მასღ. ۳۷. جلس ۳۸.

იჯდა, სინ. ۳۹. قعد, ۴۰. قام.

جالس III. ۴۱. جالسე მიუჯდა მას. მასთან ერთად იჯდა, მისი თანამეინახე იყო; ურთიერთობა, ნაცნობობა ჰქონდა მასთან.

جلس ۴۲. ۴۳. جالس ۴۴.

მჯდომარე.

مجالس ۴۵. ۴۶. مجالس

ადგილი, ۴۷. مجالس ۴۸.

დრო ჯდომისა; საკრებულო; კრება; დარბაზი, მეჯლისი (შღრ.).

جالا (۲), მასღ. ۴۹. جالا იყო აშკარა, ცხადი, ნათელი, თვალსაჩინო; გამოჩნდა; გაჩნდა, გამოჩნდა; წაფიქვანდა, გადასახლდა და მან იქიდან; დამ. განაძევა, გადაასახლა. IV. ۵۰. اجلا დამ. გადაასახლა, განაძევა.

جالا სიცხადე, სიაშკარავე; გაძევა, განდევნა, გადასახლება.

جام (۱), მასღ. ۵۱. جام იყო უხვი, მრავალრიცხოვანი.

جام სიუხვე, სიმრავლე; უხვი;

მრავალი, მრავალრიცხოვანი. ۵۲.

جام ۵۳. ۵۴. جمع უმეტესი ნაწილი (წყლისა).

جمع ۵۵. ۵۶. جمع მრავალრიცხოვანი რაზმი; რაზმი, რომელიც ეძებს სისხლს ან ვალდებულების შესრულებას ან კიდევ ზავს.

جاموس (სიჩრ. < სპარს. < გამოს, ۵۷.

۵۸. جاموش ۵۹. ۶۰. جاموش

جمع (ა), მასღ. ۶۱. جمع შეკრიბა,

შეაგროვა. جمع بينهم ۶۲.

თანა II. جمع გულმოდგინედ ჰკრებდა; ბევრი შეკრიბა; მონაწილეობას ღებულობდა პარა-

სკევის ლოცვაში. III. ۶۳. جامعه შეუერთდა მას; დაეხმარა მას

მაღ. ۶۴. اجمع ۶۵.

ერთად შეკრიბა. ۶۶. اجمع امرًا საქმე მოაგვარა; გადასწყვიტა, გაბედა على ნაწილაკით. V.

۶۷. تجمع შეიკრიბა, შეერთდა.

VIII. ۶۸. اجتمع შეიკრიბა, შე-

გროვდა, შეერთდა. ۶۹. اجتمع

۷۰. ۷۱. შეუერთდა მას; შეხვდა

მას; اجتمعوا შეთანხმდნენ

علي მის შესახებ.

جمع შეკრება, კრება; მრ.

جمع კრება, კრებული, ჯარი; ბრბო; რაზმი; ჯოგი (შღრ. ქართ. ჯამი).

جمع თანხმობა, ერთობა, ამხანაგობა, მეგობრობა; კრება, კრებული. —

الجمعة კვირა, შვიდი დღე.

يوم الجمعة პარასკევი.

جمعة. جمعة. nb.

جماعة თანხმობა, ერთობა; კრება, კრებული, ბრბო; ხალხი; მოსახლეობა, მცხოვრებნი, საზოგადოება (შღრ. ქართ. ჯამათი).

جميع კრებული, მთლიანობა, ყველა; جميعاً ზმნსრ. ყველა, მთლიანად.

جامع მდ. ე, შემკრები, ამ-

კრები; المسجد الجامع

საკრებულო მეჩეთი,

სადაც პარასკეობით იკრიბებიან ლოცვისათვის (შღრ. ქართ. - გურ. ჯამე).

اجتمعون მრ. მოლიანი, მთელი, ყველა.

جمال (უ), მასდ. შეკრა-

ბა, შეაგროვა; جمال (უ), მასდ.

جمال იყო ლამაზი, მშვენიერი.

جمالة ზმ. جمال ზმ.

აქლემი (შღრ.).

جملة მრ. جملة ერთობლიობა, ჯამი, ყველაფერი (შღრ.

ქართ. ჯუმლა).

بالجملة საერთოდ; ბოლოს, جملة ზმნსრ. მთლიანად.

جمال სილამაზე, სიმშვენიერე,

სიკეთე. حسن. جمال

جمال ჯამალ ედ-დინი, შამილის ვაჟი.

جميل მდ. ე, 1) ლამაზი, მშვე-

ნიერი; კეთილი; სრულყოფილი; 2) წყალობა.

جنون (უ), მასდ. جنون დაფარა, დამალა; على ნით თავს

ველებოდა; جنون მასდ.

جنه იყო ეშმაკეული, გაშმაგე-

ბული, გონებადაკარგული.

جِن კრებ. ჯინნები, ქინკები, დე-
 მონები. ან. ق. جِنِي; მიმართ. جِنِي
 მღ. : (შღრ. ქართ. ქინკა).
 جِنَان (არამ. ܢܢܢܢ) მრ. جِنَان
 جِنَات ბალი; الجِنَّة სამო-
 თხე.
 مَجْنُون მღ. : , შმაგი, შეშლი-
 ლი, გიჟი. (შღრ. ქართ. მიჯ-
 ნური).
 جَنْب (უ), მასღ. جَنْب დამ. გაგ-
 ზავნა; გვერდზე გადადო.
 جَنْب მრ. جَنْب, جَنْب, جَنْب
 გვერდი. مِجْنَب მის გვერდით,
 გვერდზე.
 جَنْب სამხრეთი; სამხრეთის
 ქარი; მიმართ. جَنْبِي მღ.
 ზღსრთ. სამხრეთისა, სამხრული.
 جَانِب مَر. جَوَانِب გვერდი,
 ნაპირი, მხარე, უბანი.
 جَانِب عَلَى جَانِبِ ან عَلَى جَانِبِ
 ლკეპებით. مِنْ كُلِّ جَانِبٍ
 ყოველი მხრით.

جَنَح (ა) მასღ. جَنُوح დაიხა-
 რა, მიიხარა إليه ან ის მისკენ.
 جَنَاح مَر. أَجْنِحَة ფრთა.
 جُنُود (არამ.) მრ. جُنُود
 جَانَاد ჯარი, არმია, ლაშქარი;
 გვერდი (შღრ. ქართ. გუნდი).
 جُنْدِيَة სამხედრო სამსახური.
 جَنْزِي ქალ. جَنْزِي და جَنْزِي
 جِنْس (ბერძნ. γένος) მრ.
 جِنْس ჯიში, გვარი, კლასი.
 (შღრ. ქართ. ჯიში).
 جِنْيَاية, جِنْيِي (ი), მასღ. جِنْيِي
 მოწყვეტა, შეკრება (ნაყოფი).
 جِهَة სხ. وَجْه.
 جَهْد (ა), მასღ. جَهْد შრომობ-
 და, დაშვრა; ცდილობდა;
 დამ. დაქანცა, დააშვრო. III.
 جَاهِد დამ. ეომებოდა (განსაკუთრე-
 ზით ურწმუნოებს).
 جَهْد გულმოდგინება, მონღო-
 მება. بَدَلَ جَهْدِهِ მთელი თავი-
 სი ძალა იხმარა.
 جِهَاد ომი სარწმუნოებისათვის,
 საღვთო ომი.
 جَهْر (ა), მასღ. جَهْر იყო ცხა-
 დი, აშკარა, ნათელი. سَهْر.
 ხმამაღლა ამბობდა, ლაპარაკობ-

და მაღალი (მით; جهر (უ), მასღ.

جبارة იყო დიდი, მაღალი (ხმა), ხმამაღალი.

جهور დიდი ხმის მქონე.

جهر ელაც. ყველაზე დიდი ხმის მქონე, მეღვინე.

جهر II. جهر დამ. 1) მოაწყო, მოამზადა (გასამგზავრებლად), აღკუთრავა; 2) გააქონდა, ექსპორტს აწარმოებდა.

محجر 1) მომზადებული, მოწყობილი; 2) ექსპორტირებული, რაც გააქვთ.

جبال (ა), მასღ. جبل, جبال

იყო უვიცი, ბრიყვი; ბრიყველად იქცეოდა; جبال ან ბ

ნაწ. არ იცოდა. ანტ. علم. IV.

جاهل დამ. გაასულელა, გააბრიყვა.

جاهل მდ. მრ. جهال

უვიცი, ბრიყვი, სულელი, უგუნური (შდრ. ქართ. ჯელი, ჯეილი).

جاهلي მდ. ე, მიმართ. წარმართული, წარმართული ხანის დამახასიათებელი; კრებ. წარ-

მართები. الجاهلية წარმართობა, წარმართობის ხანა.

جاهل ელაც. ყველაზე მეტად

უვიცი, უბრიყვესი, უუგუნურესი.

جهنم (< ეთიოპ. gahannam < ებრ. גהנום < შვ. აღოქ. גהנו)

ჯოჯოხეთი (შდრ. ქართ. ჯანდაბა).

جوჰაერი, ატმოსფერო; სივრცე ცისა და დედამიწის შორის; ცის თალი; დაბლობი; ცალიერი სივრცე.

جواب III. جواب დამ. უპასუხა,

მიუგო. IV. أجاب დამ. მიუგო

عليه ან أجابه إليه დადებითი პასუხი მისცა მასზე; დაეთანხმა, დასთანხმდა.

جواب მრ. أجوبة პასუხი.

جوان (< თურქ.) მამ. საკ. სახ. ჯუბანი.

۷۷ ა, სულთან აბუ საიდის ვაზირი, რომელიც დაახრჩევს 728/1327 წ.

جوح (უ), მასღ. جوح დამ. მოსპო,

აღმოფხვრა, წალეკა. VIII.

اجتاح დამ. მოსპო, აღმოფხვრა,

გაანადგურა, წალეკა.

جوخ (< სპარს.) მრ. أجواخ ჩოხა, საჩოხე ქსოვილი (შდრ. ქართ. ჩოხა).

جادة (უ), მასღ. جادة, جوده იყო ვარგისი, კარგი, მშვენიერი;

მასღ. جود იყო გულუხვი, სულ-

გრძელი; ავ. ან ل ნით დაასა-
ჩუქრა ზე მით; აჩუქა ის.

جَدَّ შრ. جِيَاد კარგი, მშვენი-
ერი, საუცხოო.

أَجُوذ ელაც. უკეთესი, საუკე-
თესო.

جَار (უ), მასღ. جَوْر 1) პირდაპი-
რი გზიდან გადაუხვია; 2) უსა-
მართლოდ იქცეოდა; على ნით

უსამართლოდ იქცეოდა. III. جَاوَر

მასღ. جَوَار და مَجَاوِرَة დამ. მეზ-
ობლად იყო, ჰმეზობლობდა.

جَوْر უსამართლობა, შევიწრო-
ება, შეუტაცხყოფა (შდრ. ქართ.
ჯ ა ვ რ ი).

جَار შდ. ة, შრ. جِيرَان, جِيرَة
მეზობელი.

جَوَار და جَوَار მეზობლობა.
جَوَار შდ. ة (ველგ. مَجَاوِرَة),
მეზობლად მცხოვრები, მეზობე-
ლი; მოსაზღვრე.

جَاز (უ), მასღ. جَوَاز განვლო, გაი-
არა (ადგილი); عليه ან جَاز ზე
გაუარა, ჩაუარა მას; جَاز ნება-

დართული იყო. III. جَاوَز დამ.
განვლო, გაიარა, გადავიდა

იქ, იმასთან. IV. أَجَاز დამ. გა-
დავიდა, განვლო; გადაიყვანა,
გაატარა; ნება დართო, დაუ-
შვა; დაასაჩუქრა ზე მით.

جَوَز 1) შუა ნაწილი; 2)
(< სპარს.) კრებ., კერძ. ة, კაქა-
ლი, ნიგოზი (შდრ.).

جَاس (უ), მასღ. جَوَس ეძებდა,
დაძრწოდა.

جَوَّشَن (უ) შრ. جَوَّاشِن ჯავ-
შანი (შდრ.).

جَاع (უ), მასღ. جَوَع, مَجَاعَة

მშიერი იყო, შიოდა. ანف. شَبِعَ
შოეშვილი.

جَاع შდ. შრ. جِيَاع
მშიერი.

جَوْف შრ. أَحْوَاف სიცარიელე,
ლრუ; შინაგანი ნაწილი, ში-
გნეული; სიღრნე; გული.

جَوْف ზღსრთ. ცარიელი.

جَال (უ), მასღ. جَوْل, جَوْلَان მი-
მოდიოდა.

جَال ასპარეზი; წრე; მოედანი,
ბრძოლის ველი.

جَوَاهِر (უ) შრ. كَوَاهِر (< სპარს.)

კრებ. 1) ძვირფასი ქვები; კრძ. ة.
(შდრ. ქართ. ჯ ა ვ ა რ ი, ჯ ა ვ ა ი-
რ ი); 2) არსი, სუბსტანცია.

جَاءَ (ი), მასღ. مَجِيءٌ მო-

ვიდა. جاءَ الله مبيداً მასთან;
მოხდა (შემთხვევა); უდრის,

ეთანაბრება ٩٠, ١٢; جاءَ به
გარდამ. მოიტანა; მოიყვანა;
აღი მიუტანა, მიუყვანა.

مَجِيءٌ მოსვლა.

جَدَانٌ ქვეყნის და ხალხის სახ. ჩრდ-
კავკასიაში ჯეიდანა ٣٨, ١٢.

جَاءَ არაბული აზნანის შექვესე 3 ასო.
სათვალავში აღნიშნავს 8-ს.

جَبَّ (უ), მასღ. جَبَّ იყო მოსი-
ყვარული, აღერსიანი, აქი მის

ნიმართ. IV. جَبَّ მასღ. جَبَّ

და مَحَبَّة დამ. უყვარდა, შეი-
ყვარა; جاءَ ن-ით არჩია, ამჯო-
ბინა; უხდოდა, სურდა, მოს-
წონდა; გაეხარდა.

جَبَّ მრ. جَبَّობ კრებ. მარცვლე-
ბი. კერძ. جَبَّ (შდრ. ქართ. აბი).

جَبَّ სიყვარული. სინ. جَدَّ

جَبَّ მრ. جَبَّات მარცვლი. ქერის
მარცვლის წონა = ღირჭემის 1/12.

جَبَّ მღ. جَبَّ, მრ. جَبَّابٌ საყვა-

რელი, სატრფო; მეგობარი;
პაბიბი, მამ. საქ. სახ.

جَبَّ ელატ. უფრო საყვარელი,
ყველაზე საყვარელი, უფრო სა-

جِيُوشٌ მრ. جَيْشٌ (<არამ.)

ლაშქარი, არმია.

جَافَ (ი), მასღ. جَافَ აყრო-
ლებული იყო, ყარდა (გვამი,
სხეული).

أَجِيفٌ მრ. جِيفٌ და جَيْفَةٌ

გვამი, სხეული.

جِيكِي (<ქართ.-კავკ.) ხალხის სახ.

ჯიქები.

სიყვარული; უფრო სასიამოვნო.

مَحَبَّة სიყვარული, ტრფობა.

مَجِبٌ მღ. جَبَّ, მოყვარული, მო-

ტრფილად, კეთილგანწყობილი
ქ მის მიმართ.

التحبي تاკი აღ-დინ აღ-მუ-
ჰიბბინ VIII საუკ. ავტორი.

أَحْبَارٌ მრ. جَبَّობ (<არამ.)

მელანი; მრ. أَحْبَارٌ (<ებრ.-არამ.)
მეცნიერი; უმაღლესი სასული-
ერო პირი; ეპისკოპოსი; პაპა
(რომისა).

مَحْسٌ (ი), მასღ. مَحْسٌ

დამ. დააკავა, შეაკავა ან მის-
გან; დაიჭირა, დაატყვევა, და-

ატუსადა. სინ. مَنَعٌ VIII.

أَحْتَبَسَ იყო დაკავებული, შე-
კავებული, დაყოვნებული, და-

ბრკოლებული; დაპერილი, დატუსალებული.

حِسْ დაკაეება, შეკაეება; და-

პერა, დაპატიმრება; მრ. حَبُوسُ საპატიმრო, ციხე.

حَبَّاسٌ დაკაეება, შეკაეება;

დაბრკოლება, დაყოვნება; დაპერა, დაპატიმრება.

حَبْلٌ მრ. حِبَالٌ საბელი, თოკი;

გადატ. კავშირი, ხელშეკრულება (მრ. კაბელი).

حَتَّى 1) წინსრ. მდის, მდე, ვიდრე.

2) კავშირის უბრალო ნაწ. კი.

3) კავშირი, პერფექტივთან და თხრობით კილოსთან აღნიშნავს მხოლოდ დროის უბრალო საზღვარს, ზმულობის მხოლოდ ეფექტს ან შედეგს: მდის, მდე, ვიდრე, სანამ არ, ვიდრე არ; ისე რომ; — კავშ. კილოსთან: ვიდრე, სანამ, იქამდე, რომ; იმისათვის, რომ; იმ მიზნით, რომ, რათა.

حَتْفٌ მრ. حَتُوفٌ სიკვდილი.

حَجٌّ (უ), მასდ. حَجٌّ მექა მოინახულა, პილიგრიმობა შეასრულა.

III. حَاجٌّ დამ. ედავებოდა; ეკამათებოდა; უარყოფდა, VIII. თავს იმართლებდა, ამტკიცებდა, ასაბუთებდა ო. მით.

حَجٌّ და حَجٌّ ჰაჯჯი, პილიგრიმობა, მექის მონახულება, სარწმუნოებრივი წესების შესრულების მიზნით.

حَجَّةٌ მრ. حَجَجٌ მექაში ერთი მოგზაურობა.

حُجَّةٌ ზუ ლ-ჰიჯჯა (არაბული კალენდრის უკანასკნელი თვე).

حُجَّةٌ მრ. حُجَجٌ არგუმენტი, საბუთი; მოწმობა; მობოდიშება, საბაბი.

حَجَّاجٌ ჰაჯჯის ხშირად შემსრუ-

ლებელი. الحجاجُ ალ-ჰაჯჯაჯ-ი

(أبو محمد الحجاج بن يوسف)

حُجْفِيٌّ = აბუ მუჰამმად ალ-ჰაჯჯაჯ იბნ მუსუჰ ალ-საკაფი ირაყის მმართველი ყაზდ ალ-შალიჟ სალიფას დროს (75/694—95/714).

حَاجٌّ მდ. ე, მრ. حَاجَّاتٌ

حَاجٌّ ჰაჯჯი, პილიგრიმი, მომლოცავი, რომელმაც მექა მოინახულა და სარწმუნოებრივი წესები შეასრულა.

حَاجِيٌّ მიმართ. حَاجٌّ სიტყვისა,

კერძ. სახ. მნიშვნელობით. ფორ-

მა حَاجِيٌّ იხმარება სპარსელებ-

ისა და თურქების მიერ. حَاجِيٌّ مُحَمَّدٌ

მამ. საკ. სახ. ჰაჯჯი მუჰამმადი უამილის შვილი.

حَجَب (ჟ), მასდ. حَجَب დამ. არ უშვებდა, ნებას არ აძლევდა შესულიყო. მასდ. حَجَاب დათარა.

დამალა. VIII. اِحْتَجَب დაითარა, დაიმალა; დამ. (პირისახე) დაიმალა (პირბადით).

حَجِب მდ. ო, მრ. حَجَاب შეეკარე, კამერგერი (შდრ. ქართ. აჯიბი, ეჯიბი, ამირა-აჯიბი); მრ.

حَوَّاجِب წარბი.

حِجَاب დათარეა (პირისა, პირბადით).

حِجَارَةٌ, حِجَار, أَحْجَار. مِجَار მრ. ქვა.

حِجْرَةٌ მრ. ოთახი (შდრ. ქართ. უჯრა).

حَجَز (ჟ, ი), მასდ. حَجَز დამ. დააკავა, შეაკავა; حِجْر-ით გააშორა, გაყო, დააშორა.

حِجَاز ჰიჯაზი, მხარე არაბეთში. მიმართ. حِجَازِي, მდ. ო.

حَد (ჟ), მასდ. حَد დამ. საზღვარი დადო. განსაზღვრა, შემოფარგლა; حِج-ით საზღვარი დაუდო, განუსაზღვრა, შემოუსაზღვრა, შემოუფარგლა.

حَد მრ. حُدود საზღვარი.

حَدِيد რკინა.

حَدَب (ა), მასდ. حَدَب კუზიანი იყო.

حَدَب مِ. حِدَاب مِ. حِدَب კუზიანი.

حَدَبُ الْاَحْدَابِ მამ. სავ. სს. ალ-აჰდაბი.

حَدَث (ჟ), მასდ. حَدَث, حَدَا ახალი იყო; მოხდა, ჰირველად განხორციელდა. ანტ. حَدَث II.

حَدَث ომ. დამ. აცნობა, შეატყობინა, უამბო, გადასცა; ცმუსაიფებოდა;

حَدَّثْنَا გვიამბო, გადმოგვცა.

V. تَحَدَّثْنَا ამბობდა, ლაპარაკობდა; ავ. ან ბ-ით ჰყვებოდა, გადმოსცენდა.

حَدِيثُ مِ. حَدِيثٌ სიახლე, შემთხვევა, მოვლენა.

حَدِيثُ مِ. حَدِيثٌ ახალი ამბავი, შემთხვევა.

حَدِيثُ مِ. حَدِيثٌ საუბარი, მუსაიფი; მოთხრობა რისამე შესახებ, გადმოცემა, ჰადისი (გადმოცემა საკუთრივ მუჰამად წინასწარმეტყველის შესახებ).

حَدِيثٌ განმგებლობა, იურისდიქცია; მდ. ო 1) რ(ე)ბი ამბავი; 2) საგანმგებლო, სანაშროველო.

مَحْدَثٌ მოსაუბრე; გადმომცემი,

მომთხრობი; ჰადისის მეცნიერების წარმომადგენელი.

حَدَرَ (უ), მასდ. حَادِرٌ დამ. ჩამოუ-

შვა, ჩამოავორა, ჩამოავდო; حَادِرٌ

და حَادِرٌ (უ), მასდ. حَادِرٌ და

حَادِرَةٌ იყო მსხვილი და ზორბა.

V. حَادَرَ ჩამოეშვა, ჩამოვიდა, გამოემართა عليه მის წინააღმდეგ; ჩამოუტია.

حَادِرٌ მსხვილი, ზორბა.

حَدَقَ (ი), მასდ. حَقَّقَ ბ ნ-ით

შემოღობდა; შემოზღუდა. IV.

حَقَّقَ ბ ნ-ით შემოეგრტყა, ალყა შემოარტყა.

حَدَرَ (ა), მასდ. حَادِرٌ ავ. და مِنْ

ნ-ით ერიდებოდა, ეშინოდა; ში-

შობდა عليه ნისთვის. II. حَادَرَ

დამ. და مِنْ ნ-ით გაათვრთხილა.

أَخَذَ حَادِرُهُ სიფრთხილე.

სიფრთხილის ზომები მიიღო, გაფრთხილდა, ფრთხილად იქცეოდა.

حَادِرٌ წინს. პირდაპირ.

حُرٌّ (ა. I. 3. حَرَّتْ) 1) მასდ. حُرٌّ

და حَرَارَةٌ იყო ცხელი; 2) მასდ.

حَرَارٌ და حَرِيَّةٌ იყო თავისუფალი.

حَرٌّ სიცხე. ანტ. بَرْدٌ.

حَرٌّ მდ. მრ. أَحْرَارٌ მდ. მრ.

حَرٌّ თავისუფალი; კეთილ-

შობილი. ანტ. عَبْدٌ.

حَرٌّ აბრეშუმში, აბრეშუმის ქსოვილი.

حَرَبٌ (უ), მასდ. حَرَبٌ ორმ.

დამ. მოსტაცა, გაძარცვა.

III. حَارَبَ დამ. ეომებოდა, ებრ-

ძოდა; მტრობდა. VI. حَارَبُوا ერთმანეთს ებრძოდნენ, ეომებოდნენ.

حَرَبٌ მრ. حُرُوبٌ მდ. სქ. ომი, ბრძოლა.

حَرَبِيٌّ სამხედრო; საომარი.

حَرَّتْ (უ, ი), მასდ. حَرَّتْ შრომობ-

და, მუშაობდა; მასდ. حَرَاتٌ ხნაედა, عليه შით.

حَرَاتٌ ხენა.

حَرَاتٌ მშრომელი; მშოვნელი, მომ-

პოვებელი, შემქმენი; მხენელი; ჰარისი ტომისა და მამ. საყ. სახ.

მიმართ. حَارِثِيٌّ მდ. ე.

أَبُو الْحَارِثِ ლომის ეპითეტი.

۱۷, ۱۲.

حَرَسَ (უ, ი), მასდ. حَرَسَ, حَرَاةٌ

დამ. იცავდა, იფარავდა, ყარა-
ულობდა.

مَحْرُوسٌ მდ. დაცული, محروسة
მთავარი ქალაქი.

مُحْرَسٌ შუჰრას შუჰყადები,
აღცილობს სხვ. ჩრდ. კავკასიაში.

حَرَصَ (ი), მასდ. حَرَصَ გულით
სწადდა, ძლიერ სურდა
იგი; ცდილობდა შეეძინა.

حَرَصٌ ძლიერი სურვილი, გუ-
ლის წადილი; სიხარბე, გაუმა-
ძღრობა.

حَرَقَ (ი), მასდ. حَرَقَ დამ. სწვავ-

და; დასწვა. II. حَرَقَ დამ. მთლად
ერთიანად დასწვა, ძლიერ დას-

წვა. IV. أَحْرَقَ დამ. დასწვა;
გამოსწვა; მიაყენა მწვავე ტი-
ვილი, ტანჯვა.

حَرَكَةٌ და حَرَكٌ (უ), მასდ.

მოძრაობა იყო; მოძრაობდა,
ინძრეოდა, ირხეოდა. ანტ.

سَكَرٌ II. حَرَكٌ დამ. გაანძრია,
შეარხია, ააშოძრავა.

حَرَكَةٌ მრ. სწ. მოძრაობა, ძვრა
(სდრ. ქართ. არაქათი).

حَرَامٌ, حَرْمَةٌ, حَرْمٌ (უ), მასდ. حَرَامٌ
აკრძალული იყო; წმინდა იყო

აღე მისთვის. II. حَرْمٌ დამ. აკრძალა;
აკრძალულად გამოაცხადა. IV.

أَحْرَمَ ისეთ მდგომარეობას მია-
ღწია, როდესაც ნებადართული
რამეები აიკრძალება (პილიგრი-

მობის დროს). VIII. أَحْتَرَمَ დამ.
პატივს სცემდა.

حَرْمٌ 1) ხელშეუხებლობა, აკრძა-
ლულყოფნა; 2) კრებ. ქალები.

حَرْمٌ دَارٌ ჰარამხანა.

أَحْرَامٌ 1) აკრძალული;
2) ცოლი, ოჯახობა; 3) ჰარამხანა.

حَرْمَةٌ მრ. حَرْمٌ, 1) აკრძალულყო-
ფნა; 2) პატივი, ღირსება; პატი-
ვისცემა; 3) ცოლი, მეუღლე.

حَرَامٌ სხვ. სქ. მრ. حَرَامٌ აკრძალული;
უკანონო, უკანონოდ შეძენილი,

არაკანონიერი. ანტ. حَلَالٌ (სდრ.
ქართ. არაქათი).

أَحْتَرَامٌ პატივისცემა; უნებ-
ლობა, ხელშეუხებლობა.

حَزَمٌ (უ), მასდ. حَزَامَةٌ იყო გონივ-
რული, ფრთხილი, წინდახე-
დული.

حَزْمٌ გონივრულობა, წინდახე-
დულობა, სიფრთხილე.

أَخَذَ بِالْحَزْمِ იქცეოდა გონივ-

რულად, წინდახედულად, ფოთხილად.

حَزْنٌ (ა), მასდ. حَزْنٌ იყო მოწყე-
ნილი, შეწუხებული, სწუხ-
და عليه და ا) მის გამო.

حَزْنٌ (უ), მასდ. حَزْنٌ დამ. შეა-
წუხა, აწყენინა.

حَسْبٌ (უ), მასდ. حَسْبٌ, حَسْبَانٌ,
حَابٌ დათვალა; حَسْبٌ (ა, ი), მასდ.
حَسْبَانٌ, حَسَابٌ ორმ. დამ. ჩათვალა,
მიიჩნია; حَسْبٌ (უ), მასდ. حَسْبٌ
იყო საპატიო, პატივისცემი,
სახელოვანი.

حَسْبٌ საკმარისობა, სიკმარე;
هَذَا حَسْبُكَ გეყოფა შენ ეს.
حَسْبٌ ჯამი, რიცხვი, რაოდე-
ნობა. عَلَى حَسْبٍ და بِحَسْبٍ,
თანახმად, შესაბამისად (მომღე-
ვნო ნათ. ბრუნვით).

حَسَابٌ ანგარიში.

حَكٌّ კრებ. 1) ეკალი, ქაცვი, კუ-
როს-თავი 2) ერთგვარი საომარი
იარაღი, ჰასაქის მსგავსი.

حَكٌّ ადგილი, სადაც თავი
მოჰკვეთეს თბილისის ამირას ისჰაკ
იბნ ისმაილს.

حَمٌّ (ი), მასდ. حَمٌّ დამ. გაქრა,

გაკვეთა. حَمَّ الداء მოსპო, მო-
არჩინა, განკურნა სენი.

حَامٌ შრ, حَامَاتٌ მახვილი.

حَامُ الْمَيْحِ მახვილი მესიისა,

ქართველი მეფეების: ღმიტრი I ის,
ლაშა გიორგისა და სხ. ტიტული.

حُنٌّ (უ), მასდ. حُنٌّ იყო კარგი,
მშვენიერი, ლამაზი. انق. قُبْحٌ.

II. حَنَّ دამ. გააუმჯობესა, გა-
ამშვენიერა; კარგად მოაჩვენა,
კარგად, კეთილად აჩვენა;
I ნ. ით. მოუწონა; გადატ. წააქეზა.

IV. أَحَنَّ დამ. კარგად, მშვე-
ნიერად იქცეოდა; به და ايه კარ-
გად, მშვენიერად; პატივისცე-
მით მოეპყრო მას. X. اسْتَحَنَّ
დამ. მოიწონა.

حُنٌّ შრ. حَسْبٌ სილამაზე, სიმ-
შვენიერე. س. حَمَالٌ ანც.

حُنٌّ სიკეთე.

حَسْبٌ შრ. حَسْبٌ კარგი,
ლამაზი, მშვენიერი; სასიამოვნო,
საყვარელი. ჰასანი. შამ. საყ. სახ.

حَسْبٌ შრ. حَسْبَاتٌ კარგი, კე-

თილი საქმე, ანც. حَسْبَةٌ - ნოწყა-

ლუბა, წყალობა, სიუხვე.

حَسَنَةً ადგ. სახ. ჰასან-კალა, ზემო ბასიანის ციხე.

أَحْسَنُ იხ. حَسَنِي

أَحْسَنُ იხ. حَسَنًا

حَسَنٌ ჰასანნი, მამ. საკ. სახ.

حَسِينٌ (იხილ. حَسَنٌ - ისა) ჰუსეინ-ნი, მამ. საკ. სახ.

أَحْسَنُ მდ. حَسَنًا, მრ. أَحْسَنُ

კარგი, ლამაზი, სასიამოვნო,

მშვენიერი. أَحْسَنُ ელატ. მდ.

حَسَنَاتٌ მრ. أَحْسَنُ მდ. حَسَنِي

საუკეთესო; ულამაზესი, უმშვე-

ნიერესი. الحَسَنِي 1) უმაღლესი სიკეთე; 2) სამოთხე; 3) გამარჯვება.

أَحَانٌ პატივისცემა, პატივის-

ცემით, კარგად მოპყრობა; სიკეთე, კეთილი საქმის ჩადენა;

مَحْسِنٌ კარგი თვისებები, კეთი-

ლი საქციელი, სიკეთე, კეთილი; კარგი, ლამაზი.

حَدٌّ (უ, ი), მასდ. حَدٌّ შეკრიბა.

(ხალხი, ლაშქარი). حَدٌّ

العَسْكَرِ შეკრიბა ლაშქარი.

حَدًّا (უ), მასდ. حَدًّا დამ. გამოტენა, გამოავსო (ბალიში და შიხო)

حَدًّا მრ. أَحْدَادٌ შიგნეული, წელები (შდრ. ქართ. ხაშო).

حَشِي III. حَاشِي დამ. განოროცხა-

حَاشِيَةٌ მრ. حَوَاشِي 1) კიდე, კაი-

მა, აშია (შდრ. ქართ. აშია, არშია); 2) სახლეულნი; მოსამსახურეები, ამალა.

حَوْشٌ იხ. حَاشِي

حَصَادٌ (ი, უ), მასდ. حَصَادٌ მომკარ მოიმკა.

حَصَادٌ (<არამ.) მკის დრო, მკა-

حَصْرٌ (უ, ი), მასდ. حَصْرٌ დამ. დახით შემოერთყა, შენოველო;

حَصْرٌ (ა), მასდ. حَصْرٌ იყო შევიწ-

როვებულო. III. حَاصِرٌ დამ. შეავიწროყა; ალყა შემოართყა.

حَصْنٌ (უ), მასდ. حَصَانَةٌ იყო გამაგრებულო, მიუვალო (ციხე). II.

حَصْنٌ დამ. გაამაგრა (ქალაქი). V.

تَحَصَّنَ ციხეში შევიდა და გამაგრა; თავს იცავდა; იყო პატიოსანი, თავშეკავებული (ქალი).

حصى (არამ.) კოშკი.

მრ. حصون ციხე, სიმაგრე, ფორტი (მღრ. ქართ. ისნი, ისნის - ქალა ადგ. სახ. თბილისში).

حصين მდ. ო, გამაგრებული.

حصى (ი), მასდ. حصى დამ. ქვებს

ესროდა. IV. اصى დამ. თელიდა, დათვალა, გამოთვალა; ჩაიწერა წაგნაკში; გაიგო, შეიტყო.

حصى კრებ. კენჭები. الحصى კენჭების ველი. ადგ. სახ.

حضر (უ), მასდ. حضور იყო, ესწრებოდა, გამოჩნდა, წარდგა; აკუზ., აგრეთვე الى عند ნით წარუდგა, მოევლინა; მზად იყო,

მომზადებული იყო. IV. حضر დამ. წარადგინა, წარმოადგინა, მოიყვანა; ორმ. დამ. წარმოუდგინა, მოჰგვარა, მოუყვანა. X.

استحضر დამ. მიიწვია, მიიხმო თავისთან.

حضر 1) ყოფნა, დასწრება; 2) კრძალული მიმართვის ან მოხსენების ფორმულა, რომელიც იმხარება ეველას მიმართ. დაწყებული აღლაკიდან და გათავებული მეგობრით. შესაბამისად ცემოითარგმნება სხვადასხვაგვარად; უდიდებულესობა, უმაღლესობა, უკეთილზობილე-

სობა და სხ. ჩვეულებრივ წინ უძღვის სახელს ან ტიტულს.

الحضرة العلية უდიდებულესობა, حضرة الملك მეფური უდიდებულესობა.

حضور ყოფნა, დასწრება بحضور მისი დასწრებით.

حظ (უ), მასდ. حظ დამ. ჩამოუშვა, დაუშვა. VII. انحط ჩამოეშვა, დაეშვა, დაეცა, დაქვეითდა.

حظ კრებ. შეშა.

حظ (ა, I. 3. حَظَّ) მასდ. ბედნიერი იყო.

حظ ბედნიერი იყო. حظ მრ. حظوظ ბედნიერება, სინ. جد; წილი, ხედრი.

حظر (უ), მასდ. حَظَرَ აკრძალა.

حضور 1) აკრძალვა; 2) აკრძალვის ფორმა ნაცვლად სიტყვისა.

حضور მდ. ო, (მრ. სწ.) აკრძალული, აღკვეთილი რამ.

حَف (უ, I 3., حَفَّتْ) მასდ. حَف დამ. გარეშემო უვლიდა, გარეშემო ვიდოდა.

VIII. اجْتَفَّ ب ن-ით შემოე-

ლო, შემოერტყა.

❶ أَحْفَادٌ შეი-
ლიშვილი.
❷ حَفْدَةٌ შრ. ❸ حَافِدٌ

❹ حَفْرٌ (ი), მასღ. ❺ حَفْرٌ დამ. თხრი-
და, ამოთხარა.

❻ حَفْرَةٌ ორმო.

❼ حَفِظَ (ა), მასღ. ❶ حَفِظَ დამ. ინა-
ხაედა, იცაედა; ზრუნაედა;

ახსოვდა, დაიზეპირა. V. تَحَفَّظَ
იყო ყურადღების მქონე, ფრთხი-
ლი; ერიდებოდა منه მას.

❷ تَحَفَّظَ სიფრთხილე.

❶ حَفَلَ (ი), მასღ. ❷ حَفَلَ 1) შეიკრიბა
(ხალხი). 2) აივსო (რძით,
წყლით).

❸ مَحْفَلٌ შრ. ❹ مَحَافِلُ კრების ადგი-
ლი, კრება.

❶ حَفِيَ (ა), მასღ. ❷ حَفَا ფეხში-
შველი მიდიოდა.

❸ حَافٍ შრ. ❹ حَافَةٌ ფეხში-
შველი.

❶ حَقَّ (ი), მასღ. ❷ حَقُّ იყო
სწორი, ზუსტი, კეშმარტი;
იყო შესაფერი, სავალდებულო.

II. حَقَّقَ დამ. გამოიკვლია, გა-
მოიძია; სწორად, მართლად.
კეშმარტად მიიჩნია, სავალდე-

ბულად მიიჩნია. X. اسْتَحَقَّ
ღირსი იყო, შეჰფეროდა, შეეფე-
რებოდა.

❶ حَقٌّ შრ. ❷ حُقُوقٌ ზუსტი, კე-
შმარტი, მართალი; კეშმარი-

ტება. ანტ. ❸ باطلٌ უფლება; სამართ-
ლიანობა; ვალდებულება. ❹ حَقًّا და

❶ بِالْحَقِّ კეშმარტად, ნამდვი-
ლად ... ❷ بِحَقِّي ვფიცავ. ❸ بِحَقِّي (და
❹ بِحَقِّي) გაფიცებ.

❶ تَحَقَّقَ გამოკვლევა, გამოწვე-
ლილვა, ზუსტი გამოძიება, კეშ-
მარტების აღიარება, რწმენა.

❶ حَقَرَ (ი), მასღ. ❷ حَقْرٌ დამ. ეზიზ-

ღებოდა, სძულდა. VIII. اِحْتَقَرَ
დამ. ეზიზღებოდა, სძულდა.

❶ حَقَنَّ (უ, ი), მასღ. ❷ حَقَنَّ დამ. დაა-

კავე, შეაკავე. ❸ حَقَنَّ دَمُهُ აკრ-
ძალა მისი სისხლის დაღვრა.
არ მოაკვლევინა იგი, დაზოგა

იგი. ანტ. ❹ هَدَّرَهُ.

❶ حَقَنَّ არ დაშეება, შეკავება;
აკრძალვა.

حَكْمٌ (ჟ), მასდ. حُكْمَةٌ, حَكْمٌ
ბ ნი-თ ასამართლებდა; განსა-
ჯა; დაადგინა, განაჩენი გამოი-
ტანა 4 მის სასარგებლოდ, 4

მის წინააღმდეგ; حَكْمٌ بَيْنَهُمْ
განსაჯა ისინი; حَكْمٌ عَلَيْهِ განა-
გებდა, ჰმართავდა მას. V.

حَكْمٌ عَلَيْهِ მიჰმართა მას ვითარ-
ცა მსაჯულოს, სთხოვა განესაჯა
41, 10-42, 1.

حَكْمٌ მართვა, გამგებლობა;
ხელისუფლება; სამფლობელო;

მრ. أَحْكَامٌ სასამართლოს გადა-
წყვეტილება; განსჯა, განაჩენი;
კანონი (შდრ. ქართ. ოქმი).

حَكْمٌ მსაჯული; მმართველი. ჰა-
ქამი, მამ. და ტომის საჯ. სახ.; შიშარ.

حَكْمِي.

حِكْمَةٌ მრ. حِكْمٌ სიბრძნე, ცოდ-
ნა.

حِكْمَةٌ მრ. حَكْمَاءٌ ბრძენი.
(შდრ. ქართ. აქიმი, ექიმი).

حِكْمَةٌ უბრძნესი, ალღაჰის ეპი-
თეტი.

حَكْمٌ მრ. حَكْمٌ მსაჯული; მმარ-
თველი, მთავარი.

حَكِي (ი), მასდ. حَكِيَةٌ ჰყვებოდა,
ამბობდა (მოთხრობას, ამბავს).

حِكَايَةٌ მრ. სწ. მოთხრობა, ამ-
ბავი, არაკი.

حَلٌّ (ჟ), მასდ. حَلٌّ დაჰ. გახსნა.
حُلُولٌ (ჟ, ი), მასდ. حَلٌّ بِالْمَكَانِ

გაჩერდა, ცხოვრობდა ადგილზე;

حَلٌّ بِهِ შეემთხვა, ეწია მას;

حَلٌّ (ი), მასდ. حَلٌّ, حَلَّالٌ ნება-

დართული იყო; განთავისუფლ-
და ვალდებულებისაგან. 11.

حَلٌّ დაჰ. გახსნა. 14. حَلٌّ დაჰ.
მოათავსა, დაასახლა 4 იქ; ნება
დართო; ვალდებულებისაგან
განთავისუფლებულად გამოაც-
ხადა.

حَلٌّ გახსნა, განთავისუფლება;

გაჩერება, დასახლება. أَهْلٌ حَلٌّ

وَأَهْلٌ حَلٌّ მკვიდრი და მომთაბარე
ხალხი; აქეთ-იქით მოხეტიალე
ხალხი.

حَلٌّ ფიცისაგან განთავისუ-
ფლება; მდგომარეობა, რო-
დესაც ნებადართულია ის, რაც
ეკრძალება პილიგრიმს. ანტ.

حَرْمٌ ყველასათვის მისაწვდომი,
არანაკრძალი ადგილი; სინ.

حَرْمٌ ნებადართული;
დასახლებული, ზოსახლე.

حَلٌّ (აღმ.) მრ. حَلٌّ ძვირ-

ფასი ტანსაცმელი.

حَلَّالٌ ნებადართული; მისაწე-
ლომი. კანონიერად შეძენილი.

ანც. حَرَامٌ (შდრ. ქართ. ალალი).

مَحَلٌّ მრ. مَحَالٌّ ადგილსამყო-
ფელი; ადგილი, უბანი.

مَحَلَّةٌ მრ. مَحَالَّتٌ ადგილსაც-
ხოვრებელი; უბანი (შდრ. ქართ.
მ ა ჰ ა ლ ა).

مَحْلُولٌ გაშვებული.

حَبٌّ რძე; حَلْبٌ ალაბი, ალემო
(ქალაქი სირიაში).

حَلْفٌ (ი), حَلِيفٌ, حَلِيفٌ

დაიფიქცა. IV. أَخْلَفَ დამ. და-

აფიქცა. VI. تَحَالَفُوا ფიციით
ერთმანეთს პირობა მის-
ცეს, შეჰფიცეს ერთმანეთს,
კავშირი შეკრეს ოღე მის შე-

სახებ. VIII. اِحتَلَفُوا შეთანხმ-
დნენ ოღე მის გამო.

حَلَقٌ (ი), მასდ. حَلَقٌ, حَلَقٌ დამ.
პარსავედა, გაპარსა.

حَلَقَةٌ მრ. حَلَقٌ წრე; რგოლი
(შდრ. ქართ. ა ლ ყ ა); ჯაჭვის
პერანგი.

حَلْمٌ (უ), მასდ. حَلْمٌ იყო წყნარი,
მშვიდი, მომთმენი, გონიერი.

حَلْمٌ მრ. حَلْمٌ, أَحْلَامٌ სიმშვი-

დე, სიწყნარე, მოთმინება, ზო-
მიერება, გონიერული საქციელი.

حَلَا (უ), حَلِي (ა), და حَلْوٌ (უ),

მასდ. حَلَاوَةٌ იყო ტკბილი.

حَلْوٌ მდ. ე, ტკბილი. ანც. مَرٌّ

ტკბილეული, ხალვა (შდრ.
ხ ა ლ ვ ა).

حَلِي (ი), მასდ. حَلِيٌّ დამ. მისცა
სამკაულეები.

حَلِيٌّ მრ. حَلِيٌّ სამკაული (ოქროსი,
ვერცხლისა და სხ.).

حَلِيَّةٌ მრ. حَلِيٌّ და 97, 1

حَلِيَّةٌ მრ. حَلِيَّاتٌ სამკაული,

მორთულობა; სახე, ფორმა.

حَمٌّ მრ. أَحْمَامٌ მამამთილი; სიმამ-
რი. შდრ. حَمُو.

حَمٌّ (ა; I. 3. حَمِيْتُ) მასდ. حَمٌّ
იყო ცხელი.

حَمَامٌ მტრედები. კერძ. ე, მრ.

حَمَامَةٌ.

حَمَامَةٌ მრ. حَمَامَاتٌ აბა-
ნო, აბაზანა.

حَمْدٌ (ა), მასდ. حَمْدٌ, حَمْدٌ

აქებდა, აღიდებდა ოღე მის გა-

მო. ანც. دَمٌّ II. حَمْدٌ ძლიერ
აქებდა, მეტად აღიდებდა.

أَلْحَمْدُ დიდება, ქება. حَمْدٌ

დიდება (ეკუთვნის) ალ-
ლამსა.

حَمِيدٌ დიდების ღირსი, საქები, სადიდებელი; ქებული, დიდებული. أَحْمِيدُ დიდებული, აღლანჯის ეპითეტი.

أَحْمَدُ (ელაფ. حميد სიტყვისა)

მამ. საკ. სახ. აჰმადი.

مُحَمَّدٌ სანაქებო, საქებარი, სადიდებელი; ქებული, დიდებული. მაჰმუდი. მამ. საკ. სახ.

مُحَمَّدٌ მარადის ქებული, მარადის დიდებული. მუჰამმადი, მამ. საკ. სახ. მაჰმად წინასწარმეტყველი.

حمر IX. أَحْمَرٌ იყო წითელი,

გაწითლდა.

حَمْرٌ შრ. حَمِيرٌ ვირი.

حَمْرٌ შრ. أَحْمَرٌ შრ. حَمْرٌ წითელი.

حَمْرٌ (შრ. أَحْمَرٌ -სი) წითელი (ოქრო).

الأحمر 1) არაბები და უცხოელები; 2) ოქრო და ვერცხლი.

حَمْرَةٌ სიმეფეე (რძისა); حَمْرَةٌ ჰამზა. მამ. საკ. სახ.

حَمَلٌ (ი), მასღ. حَمَلٌ, مَحَلٌ დამ. იტვირთა; მიჰქონდა, ატარებდა; წაიღო, წაიყვანა; გაიტანა; حَمَلٌ წაუღო, მიუტანა,

წაუყვანა; حَمَلَهُ მიუყვანა ის მას; მიიყვანა ის იქ عَلَيْهِ

შესვა მასზე. II. حَمَلٌ ორმ. დამატ. წააღებინა; დატვირთა.

VIII. اِحْتَمَلٌ იტვირთა; ნატვირთი ჰქონდა, იტანდა; იყო შესაძლებელი, სააღბათო.

حَمَلٌ 1) ტარება, მიტანა; 2) ორსულობა.

حَمَلٌ შრ. أَحْمَالٌ ტვირთი.

حَمَلٌ შრ. م, მტვირთველი (მუშა), ამბალი (შღრ.).

احْتَمَلٌ ატანა, გადატანა; შესაძლებლობა, აღბათობა.

حَمْرٌ შრ. أَحْمَالٌ მამამთილი, ქმრის ნათესავი.

حَمْرٌ შრ. حَمَوَاتٌ დედამთილი.

حَمَى (ი), მასღ. حِمَايَةٌ აკრძალა,

აკრძალულად გამოაცხადა (ადგილი); იცავდა, იფარავდა.

حَمَى შრ. أَحْمِيَّةٌ და أَحْمِيَّةٌ ნაკრძალი ადგილი; სამწყსო.

حَامٍ ნაკრძალი აქლემბი, რომელ-
ზედაც არ შეიძლება შეჯდომა
და რომელსაც არ ამუშავებენ;
მრ. [●]مَفَارِجُ حَمَاهُ მფარველი, დამცველი
[●]حَامِيَةٌ დამცველი, მფარველი; მრ.
حَوَامٍ 1) ჩლიქის ნაპირი; 2)
კლდე, ლოდი; 3) დაბრკოლება.

حَنْ (ი), მასდ. حَنِينٌ დამ. ძლიერ
სურდა, მეტად სწადდა, აჲ
მიისწრაფოდა მისკენ.

حَنَّ (ი), მასდ. حَنَّانٌ სიბ-
რალულს განიცდიდა აჲ მის მი-
მართ; ეცოდებოდა, ებრალებ-
ბოდა.

حَنَفٌ (ი), მასდ. حَنِيفٌ მიიხარა
აჲ მისკენ. V. تَحَنَّفَ მიიხარა
აჲ მისკენ; დატოვა კერპები და
მიმართა ალლჰს.

حَنِيفٌ (არამ?) მრ. حَنَّافٌ

ვინც ცრუ სარწმუნოებას სტო-
ვებს და აღიარებს კეშმარიტ
სარწმუნოებას.

حَنِقٌ (ა), მასდ. حَنَّاقٌ გაჯავრ-
და, გაწყრა; [●]حَنِقٌ ნ-ით გაუჯავრ-
და, გაუწყრა.

حَرْحٌ. [●]حَوَارِحٌ.

حَاجٌ (უ), მასდ. حَاجٌّ საბჭიროებდა
აჲ მას.

VIII. اِحْتِاجٌ ნ-ით
საჭიროებდა.

حَاجَةٌ მრ. حَاجَاتٌ, حَوَائِجٌ საჭი-
როება, საჭირო რამ; სურვილი.
თხოვნა; საჭირო საგანი, ნივთი
(შდრ. ქართ. აჯა და ავეჯი).

حَاجَةٌ ვინც საჭიროებს.

حَازٌ (უ), მასდ. حَوزٌ დამ. შეეკრიბა;
აიღო, შეიპყრო, დაიპყრო. VII.

حَازٌ შეუერთდა, შეერწყა აჲ
მას.

حَاشٌ (<არამ. ܚܫ ?) 1) ჩვეუ-
ლებრივ ^Tلِلَّهِ სიტყვასთან: რა შორ-
საა (ღმერთი) = (ღმერთმა) დაიფა-
როს, (ღმერთმა) ნუ ქნას: حَاشَا,
حَاشَى (ღმერთმა) დაგიფა-
როს; 2) ნაწ. გარდა, თვინიერ,
ნათ. ან მიც. ბრუნვასთან ან ل
ნ-თან.

حَاطٌ (უ), მასდ. حَوَّطٌ შემოეფლო აჲ

მას. IV. حَاطٌ შემოერტყა, შემო-
ეფლო აჲ მას, მოიცვა იგი.

حَاطٌ მრ. حَوَّاطٌ ზღუ-
დი, კედელი.

مَحِيْطٌ მომცველი, ყოვლის შემცველი; მცოდნე.

حَافَةٌ მრ. სწ. ნაპირი; კედელი, მხარე.

حَالٌ (უ), მასდ. حَوْلٌ, حَوْلٌ გამოიცივალა, შეიცივალა; عنه გამოიცივალა, ჩამოიწია; عن حَالٌ დაინაცვლა, ჩამოიწია; حَالٌ مِنْ مَكَانٍ აღარ უყვარდა; აღგილი გამოიცივალა, ჩამოინაცვლა.

მასდ. حَوْلٌ (წელმა) განელო عليه მის თავზე, ერთი წლის გახდა; حَالَتْ რამდენიმე წლის განმავლობაში არ დამაკებულა. حَالٌ გადაეღობა, გზა გადაუღობა მას; حَالٌ بَيْنَهُمْ მასდ. حَيْلُوْةٌ შუაში ჩაუდგა, გაჰყო ისინი. V. تَحَوَّلَ გამოიცივალა, შეიცივალა; აღგილი გადაინაცვალა منه იქიდან. VII. اِحْتَالَ

ცდილობდა თავიდან აეცივინა ეშმაკობით; იეშმაკა ფი მის მიმართ, ზაკვიდა عليه მის წინააღმდეგ.

მასდ. حَوْلٌ (წელმა) განელო عليه მის თავზე, ერთი წლის გახდა; حَالَتْ რამდენიმე წლის განმავლობაში არ დამაკებულა. حَالٌ გადაეღობა, გზა გადაუღობა მას; حَالٌ بَيْنَهُمْ მასდ. حَيْلُوْةٌ შუაში ჩაუდგა, გაჰყო ისინი. V. تَحَوَّلَ გამოიცივალა, შეიცივალა; აღგილი გადაინაცვალა منه იქიდან. VII. اِحْتَالَ

ცდილობდა თავიდან აეცივინა ეშმაკობით; იეშმაკა ფი მის მიმართ, ზაკვიდა عليه მის წინააღმდეგ.

მასდ. حَوْلٌ (წელმა) განელო عليه მის თავზე, ერთი წლის გახდა; حَالَتْ რამდენიმე წლის განმავლობაში არ დამაკებულა. حَالٌ გადაეღობა, გზა გადაუღობა მას; حَالٌ بَيْنَهُمْ მასდ. حَيْلُوْةٌ შუაში ჩაუდგა, გაჰყო ისინი. V. تَحَوَّلَ გამოიცივალა, შეიცივალა; აღგილი გადაინაცვალა منه იქიდან. VII. اِحْتَالَ

ცდილობდა თავიდან აეცივინა ეშმაკობით; იეშმაკა ფი მის მიმართ, ზაკვიდა عليه მის წინააღმდეგ.

მასდ. حَوْلٌ (წელმა) განელო عليه მის თავზე, ერთი წლის გახდა; حَالَتْ რამდენიმე წლის განმავლობაში არ დამაკებულა. حَالٌ გადაეღობა, გზა გადაუღობა მას; حَالٌ بَيْنَهُمْ მასდ. حَيْلُوْةٌ შუაში ჩაუდგა, გაჰყო ისინი. V. تَحَوَّلَ გამოიცივალა, შეიცივალა; აღგილი გადაინაცვალა منه იქიდან. VII. اِحْتَالَ

ბა; كَيْفَ حَالِكَ 20, 2, ან.

مَا حَالِكَ როგორია შენი მდგომარეობა, როგორ ხარ? 77, 7, ადგილი;

لِلْحَالِ فِي الْحَالِ იმწამსვე.

حَالَةٌ მრ. სწ. მდგომარეობა.

حَوْلٌ მრ. حَوَالٌ წელიწადი; ძალი. لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

არა არს ძალი და არც ღონე, თუ არა ღმერთისა თანა; გარემომცველი ნაწილი. حَوْلَهُ მის გარშემო.

حَوْلٌ გარემომცველი ნაწილი, მხარე. حَوَالِيهِ მის გარშემო. حَوْلٌ ელამი. حَوْلٌ მრ. حَوْلٌ ელამი.

مُحْتَالٌ მრ. სწ. ცბიერი, ეშმაკი, მზაკვარი (სდრ. ქართ. მუხთალი).

حَوْلٌ მრ. حَوْلٌ ელამი.

مُحْتَالٌ მრ. სწ. ცბიერი, ეშმაკი, მზაკვარი (სდრ. ქართ. მუხთალი).

حَوَى (ი), მასდ. حَوَايَةٌ დამ. შეკრიბა; აილო, დაიქირა, წაილო, მოიპოვა; მოიტაცა, შეიტაცა.

حَيٌّ (ი) მასდ. حَيًّا (ი) მასდ.

حَيًّا ცოცხლობდა, ცხოვრობდა. ანტ. مَاتَ II. حَيًّا დამ.

მისეალმა. IV. أَحْيَا დამ. გააცოცხლა.

მისეალმა. IV. أَحْيَا დამ. გააცოცხლა.

استَحْيَا და. ცოცხალი და-
 ტოვა, დაზოგა; اسْتَحْيَى
 რაცხეწოდა მე მისი;
 თავი შეიკავა; დასცხრა.

حي م. 1) (1) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 2) ტომი, გვარი.
 ცოცხალია, هو حي يرزق. მიტ.

حي م. 3) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 4) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 5) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 6) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 7) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 8) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 9) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 10) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 11) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 12) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 13) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 14) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 15) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 16) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 17) ცოცხალი. ანტ.

حي م. 18) ცოცხალი. ანტ.

სთან, ზოგჯერ, როდესაც არ.
 مِنْ حَيْثُ ისე რომ. بِحَيْثُ
 რამდენადაც, ისე რომ; საიდა-
 ნაც. إِلَى حَيْثُ საითკენაც.

حَار (ა), მასღ. خَيْرَةٌ ბრწყინ-
 ვალეღისაგან დაბრმავდა; შე-
 კრთა, დაიბნა; განცეითრდა.

II. حَيْرٌ და. შეაკრთო; განა-
 ცეითრა.

حَان (ი), მასღ. حِينٌ მოახლოვდა,
 დადგა (დრო). სინ. آن.

حِينٌ მ. 1) ეამი, დრო,
 მომენტი.

حِينٌ (ნათესაობით ბრუნვასთან) ეამ-
 სა, დროს; წინადაღებუბის წინ
 როდესაც. حِينًا ერთ ხანს, ცო-
 ტახნით; حَتَّى حِينٍ გარკვეულ
 დრომდე, ერთ ხანს.

ح. حِينِيذ მავინ. შემოკლებით.

خ

خ. არაბული ანბანის მეშვიდე ხ ასო.
 სათვალავში აღნიშნავს 600-ს.

خ. خَوَاتِينُ (სოღ.) მრ. < თურქ. <

ხათუნი, ქალბატონი, როგორც
 ციტული, ერთვის ქალთა საკუთარ
 სახელებს.

خ. خَاخِيظ კახეთი.

خان (<თურქ. <მე. თურქ. хан) თურქული ტიტული ხანი.

خبر (უ), მასღ. خبور იცოდა

خبر علم (უ), სიზ. علم

მასღ. خبر და خبره დამ. იცო-

და, გაიგო, განოსცადა. II.

خبر და ბ ნით აცნობა,

შეატყობინა. IV. أخبر რამ.

დამ. ან დამ. და ბ ან ნით

აცნობა, შეატყობინა.

خبر მრ. أخبار ცნობება, შე-

ტყობინება; ამბავი; სიზ. نبأ.

ქოთხრობა; გადმოცემა (შერ. ქართ. ხ ა ბ ა რ ი).

خبز (<ეთიოპ. hebest?) პური.

خباز მეპურე, ხ ა ბ ა ზ ი (შერ.).

خبط (ი), მასღ. خبط დაარტყა

(თათი, ტორი), წიხლი ჰკრა.

على და ختم (ი), მასღ. ختم

ბ ნით დაბეჭდა ბ მით.

خاتم (<სირ. <

خواتم მრ. ბეჭედი.

خدر (უ), მასღ. خدر დარჩა, იმ-

ყოფებოდა ბ და فيه მასში, მე-

ნასთან.

خدغ (ა), მასღ. خدغ დამ. მოატ-

ყუა, მოალორა. III. خادع სცდილობდა მის მოტყუებას, ატყუებდა მას.

خديعة მოტყუება, მოლორება.

خدم (უ, ი), მასღ. خدمة დამ. ემსა-

ხურებოდა.

خدمة სამსახური.

خدم მღ. მ, მრ. مخدم მსახური,

მოსამსახურე.

خدم და خدمت მოსამსახურე,

მსახური (შერ. ქართ. ხ ა დ უ მ ი).

أخذ II. 3. მამრ. სქ. أخذ

ფშნისაგან.

أخذ (უ), მასღ. أخذან დამ. უმწე-

ოდ დატოვა.

أخذان უმწეოდ დატოვება.

أخسان ხორასანი, სპარსეთის

ჩრდ.-აღმ. პროვინცია.

أخسان شاه (<სპარს. خراسان

ხორასანი და شاه მეფე) ხორა-

სნის შაჰი.

أخرب (ა), მასღ. أخراب დაინგრა;

იყო დანგრეული, განადგურებუ-

ლი, აოხრებული. II. أخرب IV.

أخرب დამ. დაანგრა, გაანად-

გურა, ააოხრა, გაატილა, გაავე-
რანა.

• خَرَابٌ დანგრევა, აოხრება; დან-
გრეული, აოხრებული, განა-
დგურებული, გატილებული,
გავერანებული.

خَرَجَ (უ), მასდ. خُرُوجٌ, مَخْرَجٌ
გავიდა, გამოვიდა منه იქიდან;

ანტ. دَخَلَ. ნი ბ ნი ბ გამოიყვანა.

خَرَجَ عَلَيْهِ გავიდა მასთან, გაეგე-
ბა, შეხვდა, გაემართა (საომრად
და სხ.) მის წინააღმდეგ.

خَرَجَ إِلَى الْبَابِ გავიდა ქარ-

ზე; خَرَجَ عَلَيْهِ გაემართა მის წი-
ნააღმდეგ (საომრად). 17. أَخْرَجَ
ამ. გამოიყვანა منه იქიდან.

• أَخْرَجَهُ مِنْ دِينِهِ თავისი სარ-
წმუნოება დაატოვებინა. X.

خَرَجَ اسْتَخْرَجَ გამოიტანა, გამოიღო.

• خَرَجَ გასაველი, ხარჯი. ანტ. دَخَلَ
(შერ. ქართ. ხ ა რ ა ჯ ი).

• خَرَجَ (< სპარს.) ხურჯინი (ქართ.

ხურჯინი, შერ. خَرَجِينَ,
ირიბი ბრ. ორ. რიცხვისა).

• خَرَجَ (< ბერძნ. χρονη) გა-
მოსაღები, გადასახადი მიწაზე,
რომელსაც იხდიდნენ არამუს-

ლიმანები (შერ. ქართ. ხ ა-
რ ა ჯ ი).

• خَرَجِي ხარაჯის ამკრები.

• مَخْرَجٌ შერ. مَخْرَجٌ გამოსა-
ველი.

خَرَجَ (ნაცვლად დამახინგებული
خوارح-ისა 59, 12) ადგილი მცხე-
თის მახლობლად ხერკი (?).

خَرَسَ (ა), მასდ. خَرَسٌ იყო მუნ-
ჯი, დამუნჯდა.

خَرَسَ შერ. خَرَسَ შერ. خَرَسَ
მუნჯი.

• خَرِطَةٌ (< ლათ. charta) შერ.

خَرِطٌ 1) ქარტა; 2) გულა;

ტყავის ქისა; 3) ჩანთა, პორტ-
ფელი საბუთებისათვის.

خَرَفَ (ა), მასდ. خَرَفٌ გაგიყ-
და, ბოდავდა, ზღაპრებს ამ-
ბობდა.

• خَرُوفٌ შერ. خَرَفَانٌ კრავი, ბატ-
კანი.

• خَرَأَةٌ შერ. خَرَأَتٌ არნახული,
არგავონილი რამ, მოჩმახული;
ზღაპარი.

خَرَقَ (ი), მასდ. خَرَقٌ დამ. გა-
ხვრიტა, მოხვრიტა, ხვრელი
გააკეთა.

• خَرَقٌ შერ. خَرَقٌ ხვრელი

بَحْرُ الْخَزْرِ კრებ. ხაზარები. بَحْرُ الْخَزْرِ
ხაზართა ზღვა = კასპიის ზღვა.

خَزْنٌ (უ), მასღ. خَزْنٌ დამ. საეან-
ძურში შეინახა.

خَزِينَةٌ მრ. خَزَائِنٌ განძი; სა-
განძური (შდრ. ქართ. ხ ა ზ ი ნ ა).

مَخْرَآةٌ وَخَزِيَةٌ وَخَزِيَةٌ (ა), მასღ. خَزِيَةٌ
იყო შერცხვენილი, დარცხვენი-

ლი. IV. أَخْزَى დამ. შერცხვენიდა.

خِرَانٌ, خَسْرٌ, خَسْرٌ (ა), მასღ. خَسْرٌ
წააგო, იზარალა; დამ. ۲۰, ۰ და-
ქარგა, დაღუპა.

خَفٌّ (ი), მასღ. خَفٌّ შთაინ-
თქა, გაქრა (ქვესკნელში);

خَفَّتْ بِه الْأَرْضُ დედამიწამ
შთანთქა, ჩაყლაპა იგი. VII.

انْخَفَّ შთაინთქა.

خَشْبٌ მრ. خَشْبٌ კრებ., კერძ. ۰, ხე
(მოქერილი), ძელი, დვირე.

خَشْنٌ (უ), მასღ. خَشُونَةٌ იყო ხორ-
კლებიანი, ბორცვებიანი, უხე-

ში, ხეშეში. ანტ. لَانَ, نَعَمَ.

خَشُونَةٌ სიმქისე, სიხისტე, სიუ-
ხეშე, სიხეშეშე; უსწორ-მასწო-
რობა, ოღრო-ჩოღროობა.

خَاشِنِي. خَاشِنِي. სახ. მასღ.; მიმართ: خَاشِنِي.
خَصٌّ (უ), მასღ. خَصٌّ, خصوص
დამ. გამოარჩია, გამოჰყო

მით. خَصٌّ (უ), მასღ. خصوص
იყო კერძო, სპეციალური, პირა-
დი, მხოლოდ ერთის კუთვნი-
ლება.

خَصِيصٌ მდ. გამორჩეული,
რჩეული; საყვარელი, საუკეთესო
მეგობარი.

خَاصٌّ მდ. ۰, განსაკუთრებული,
სპეციალური; კერძო, პირადი,
საკუთარი, განსაკუთრებით ხალი-
ფსი, მეფისა, აქედან მეფური, სა-

მეფო. ანტ. العام وَالعام. დი-
დებულნი და მდაბოონი.

عَاصٌّ მდ. ყველაზე საყვარელი,
საუკეთესო (მეგობარი).

خَاصِيَةٌ მრ. خَاصِيَةٌ თვისება,
დამახასიათებელი თავისებურე-
ბა, ხასიათი (შდრ.).

خَصِبٌ (ა), მასღ. خَصِبٌ სავსე იყო
ბალახით, ნაყოფით; ნაყოფიერი
იყო (მიწა).

خَصِبٌ მდ. ۰, ნაყოფიერი.

خَصْمٌ (ი), მასღ. خَصْمٌ გაიმარჯვა
დავაში, კამათში.

خَصَامٌ ჩხუბი, დავა, ცილობა.

خَضَبَ (ი), მასღ. خَضَبٌ შეიღება (თმა, ფრჩხილები) (ჰინოთ, ზას-
მოთ და მისთ).

خَضِرَ (ა), მასღ. خَضِرَ იყო მწვანე.

XI. خَضِرَ | იყო მწვანე: ანწვანდა.

أَخْضَرَ, მღ. خَضَرَ, მრ. خَضْرٌ
მწვანე.

خَطَّ (აზამ.) (უ), მასღ. خَطَّ ხაზი
გაუსეა; წერდა.

خَطَّ ხაზი, ხელი, სელნაწერი,
დანწერლობა.

خَطِيءَ (ა), მასღ. خَطِيءٌ შეცდა, ჩაიდი-

ნა ცოდვა, დანაშაული; შესცოდა.

خَطَا შეცდომმა, (შღრ. ქარო. ხ ა-
თ ა).

خَطِيئًا და خَطِيئَةً მრ. خَطِيئًا

და სწ. ცოდვა; შეცდომა;
დანაშაული.

خَطَبَ (უ), მასღ. خُطِبَ სიტყუვას ამ-
ბობდა, ქადაგებდა, عَلَى და إِلَى

ნოთ უქადაგებდა; خُطِبَ الْمَرْأَةُ

მასღ. خُطِبَ ქალი სთხოვდა მას

ცოლად; خُطِبَ لَ ن. წით გაურიცა,

მიათხოვა. VI. تَخَاطَبُوا ერთ-

ნანეთს ესაუბრებოდნენ; ერთ-
მანეთთან მუსაიფობდნენ.

خُطِبَ მრ. خُطِبَ სიტყუა; ქადა-
გება (შღრ. ქარო. ხ ო ტ ბ ა).

خُطِبَ სიტყუა; ლაპარაკი, საუ-
ბარი, მუსაიფი.

خُطِبَ მრ. خُطِبَاتٌ ორატორი, მო-

ქადაგე, მქადაგებელი; ხატები.
სუტბის მთქნელი იმამი მე-
ჩეთში.

مَخْطُوبٌ მღ. ო, ის ვინც გაური-
გეს, მიათხოვეს.

خَطَرَ (ი), მასღ. خَطَرَ, خَطَرَانٌ მი-

დიოდა ამაყად, რხევით; خَطَرَ

عَلَى بِأَلِيٍّ ან بِبَالِيٍّ (უ), მასღ.

مَخْطُورٌ აზრი მომივიდა, გა-

მცხსენდა; خَطَرَ (უ), მასღ.

مَخْطُورَةٌ იყო დიდგვარიანი, წარ-

ჩინებული. III. خَاطَرَ რისკი გა-
სწია, განსაცდელში ჩაიგდო
თავი.

مَخْطَرٌ მრ. مَخْطَرَاتٌ შიში, კრძალვა,
მორიდება (შღრ. ქარო. ხ ა თ რ ი).

مَخْطِرٌ 1) სახელოვანი, ღირსების

მქონე, დიდგვარიანი; 2) საშიში.

مَخْطُوءَةٌ მრ. مَخْطُوءَاتٌ, خَطِيءٌ ნაბიჯი.

خَفَ (ი), მასდ. خَفَ იყო მსუბუქი,

მზატე. ანტ. تَقَلَّ. იყო მკვირცხ-
ლი, ცოცხალი, მოძრავი, მზიარ-
ული; იყო ზერელე, ქარა-

ფშუტა. X. اسْتَخَفَّ დამ.

მსუბუქად, მზატედ მიიხნია;

ააღლევა, გაახარა; اسْتَخَفَّهُ

سِيخَارُულმა ააღლევა იგი.

خَفِيفٌ მდ. ე, მრ. خَفَافٌ მსუბუ-

ქი, მზატე; ცოცხალი, მკვირცხლი.

أَخَفٌ ელატ. უფრო მსუბუქი,
მზატე, უმზატესი.

تَخْفِيفٌ შემსუბუქება.

خَفَضَ (ი), მასდ. خَفَضَ დამ. და-
უშვა, ჩამოუშვა, დააღდაბლა. ანტ.

رَفَعَ. VII. انْخَفَضَ დაეშვა, დაე-

ცა ძირს (ითის ფერდობი, წყლის
ღონე).

مُنْخَفِضٌ ძირს დაშვებული,
დაქანებული.

خَفِيَ (ა), მასდ. خَفِيَ იყო დაფა-
რული, დამალული, უხილავი.

IV. أَخَفَى დამ. დაფარა, დამა-
ლა.

خَلَّ (უ), მასდ. خَلَّ დამ. გახვრი-

ტა, განგმირა. III: خَالَ ირ. დამ.

გწერეთელი. არაბულ-ქართული ლექსიკონი.

მეგობრობდა, ემეგობრებოდა.

V. تَخَلَّلَ გაატანა, განვლო
(რამეში); ب ن-ით კბილებში
გამოისვა, კბილი გამოიწმინდა;
აქეთებდა რასმე დროის სხვა-
დასხვა მომენტს შორის.

خَلَّلَ მრ. خَلَّلَ ნახვრეტრი, ნა-
პრალი, შუალედი, შორისი.

خَلَّالٌ دِيَارِهَا მის საცხოვრებელ-

თა შორის; جَاسَ خَلَّالٌ دِيَارِهَا

დაძრწოდა მის საცხოვრებელთა
შორის.

خَلَّلَ მრ. أَخَلَّةٌ კბილის სა-
წმენდი ჩხირი, ფრთა.

خُلَّانٌ, أَخْلَانٌ მდ. ე, მრ. خَلِيلٌ
გულწრფელი მეგობარი.

خَلَجَ (ი), მასდ. خُلُوجٌ თრთოდა;
დამ. არხევდა, ანძრევდა; ათრეე-
და; განოათრია, გაწოიტანა.

خَلِيجٌ მრ. خُلُجَانٌ, خُلِيجٌ სრუ-
ტე, უბე, არხი.

خَلَدَ (უ), მასდ. خُلُودٌ ხანგრძ-
ლივად იმყოფებოდა, დიდხანს
ცხოვრობდა; იყო ხანგრძლივი,

მარადიული. სინ. بَقِيَ دَا أَم.

① خَالِدٌ შდ. 6, მარადისყოფელი,
მუდმივი, მარადიული.

خَلَصَ (უ), მასდ. خُلِصَ იყო
წმინდა, ხალასი, შეურეველი;

خَلَصَ (უ), მასდ. خَلَّصَ გან-
თავისუფლდა, ხსნილ იქნა منه

მისგან. II. خَلَّصَ დამ. გაწმინ-
და, გაასუფთავე; იხსნა, გადა-

არჩინა منه მისგან. IV. أَخْلَصَ
დამ. წმინდა გახადა, ხალასი;

أَخْلَصَ გამოიჩინა
მის მიმართ გულწრფელი სიყვა-

რული. أَخْلَصَ لِيهِ გულ-
წრფელი იყო ღვთის მი-

მართ. გულწრფელად ემსა-
ხურებოდა ღმერთს. V. تَخَلَّصَ

ვადარჩა, ხსნილ იქნა منه მისგან.
خَلَّصَ და خَلَّصَ წმინდა, შეურე-

ველი (ოქრო, ვერცხლი). (შდრ.
ქართ. ხ ა ლ ა ს ი).

① خَلَّصَ 1) სიწმინდე, სისუფთავე;
2) ხსნა, გადარჩენა.

② خَلَّصَ 1) გაწმენდილი კარაქი.
2) საუკეთესო ნაწილი, ესენცია.

خَالِصٌ შდ. 6, 1) წმინდა, სუფთა,

შეურეველი, ერთი ფერისა;
2) გულწრფელი.

① مَخْلَصٌ ხსნა, გადარჩენა (შდრ.
ქართ. მ ა ხ ლ ა ს !).

خَلَطَ (ი), მასდ. خَلِطَ დამ. შეურია,
აურია 4 მან. VIII. اِخْتَلَطَ

იყო შერეული, არეული; შეე-
რია, აერია.

② خَلَطَ, أَخْلَطَ ხლათი ქალაქი არმენიაში.
ვანის ცბის დასავლეთ სანაპიროზე.

خَلَعَ (ა), მასდ. خَلَعَ განძარცვა,
გახადა, მოხსნა عنه მას; خَلَعَهُ

خَلَعَهُ ხალიფობიდან ჩა-
მოაგდო.

③ خَلَعَ შრ. خَلَعَ ნაჩუქარი სა-
პატიო სამოსელი, საჩუქარი

(შდრ. ქართ. ხ ა ლ ა თ ი).

خَلَفَ (უ), მასდ. خَلَفَ, خَلْفٌ
დამ. უკან მისდევდა, მიჰყვა;

ჩამორჩა. خَلْفَهُ (უ), მასდ.

④ خَلْفَةٌ მისი ადგილი დაიკავა,
შესცვალა ის عَلَيْهِ და فِي مَاسِئِهِ.

II. خَلَفَ დამ. უკან ჩამოიტოვა,
თავის უკან დატოვა; მოადგი-

ლედ, ნაცულად დაადგინა, მემ-

კვიდრედ დატოვა. V. تَخَلَّفَ.
ჩამორჩა عنه მას; მონაწილეობა

არ მიიღო. VIII. اِخْتَلَفَ უკან

მისდევდა, შეენაცვლა; იყო სხვა-
დასხვაგვარი, განსხვავებული,
ერთმანეთის საწინააღმდეგო,

შეუთანხმებელი. X. اسْتَخَلَفَ
გახალიფდა; დაშ. გაახალიფა.

خَلْفَ უკანა ნაწილი. ანტ.

مِنْ خَلْفِهِ მის უკან; قَدَامَ
მის უკანიდან, მის უკან.

خَلْفَ უთანხმოება, აზრთა სხვა-
დასხვაობა. بِخَلْفِهِ წინააღმდეგ
მისა, განსხვავებით მისა; لَا

خَلْفَ فِيهِ დაეა არ არის ამაში,
უდავოა.

خَلِيفَةً შრ. خَلِيفَةً მოადგილე,
ნაცვალე (იგულისხმება წინასწარ-
შეტყველისა), ხალიფა.

خَلِيفَةً ხალიფობა, ნაცვლობა,
ხალიფას თანამდებობა, მმარ-
თველობა.

اِخْتِلَافٍ მონაცვლეობა; უთან-
ხმოება, აზრთა წინააღმდეგობა.

خَلَقَ (უ), მასდ. خَلَقَ შექმნა.

خَلَقَ ქმნილება: ხალხი, სიმ-
რავლე (შრ. ქართ. ხ ა ლ ხ ი).

خَلَقَ და خُلِقَ შრ. اَخْلَاقُ ბუ-
ნება, თვისება; ხასიათი, ზნე.

الْخَالِقِ შდ. ة, შემქმნელი; الخَالِقِ
შემოქმედი, ალღჰის ეპითეტი.

خَلِيقِينَ (<ზერძ. γαλαξίας) შრ.

خَلِيقِينَ თუჯის დიდი ქვაბი.

خَلَا (უ), მასდ. خَلَا იყო
ცარიელი, თავისუფალი; იყო შრ
ტო, განცალკევებული; გაეიდა

განვლო (დროშ.). لِعَشْرِ خَلُونَ
როდესაც من شَبْرٍ رَبِيعِ الْأَوَّلِ
ათი (ლამე) გაეიდა რაბიე ალ-
ავეალის თვისა = რაბიე ალ-

ავეალის 10-ს. V. اتَّخَلَّى იყო
თავისუფალი, ცარიელი; განთა-
ვისუფლდა; 2) მიატოვა, თავი
დაანება, უარი სთქვა, عنه გა-
დარჩა, განთავისუფლდა მისგან.

خَمَدَ (უ), და خَمِدَ (ა), მასდ.

خَمَدَ ჩაქრა (ცეცხლი).

خَمْرٍ შრ. خَمْرٍ შდ. ღვინო.

خَمَسَ (უ), მასდ. خَمَسَ აიღო მე-

ხუთედი. II. خَمَسَ ხუთად გა-
ყო, გაანაწილა.

خَمْسٌ მდ. ო. ხუთი.

خَمْسٌ მრ. أَخْمَاسٌ მეხუთედი.

خَمُونٌ ორმოცდაათი.

يَوْمُ الْخَمِيسِ ხუთშაბათი.

خَانَ ხუნანის პროვინცია (აღმ. საქართველოში).

خَانَجِرٌ (< თურქ.-სპარს.) მრ. خَنْجَرٌ

ხანჯალი, დაშნა (შდრ. ქართ. ხანჯალი, ხანჯარი).

خَنْدَقٌ მასდ. خَنْدَقَةٌ ამოთხარა თხრილი, ორმო.

خَنْدَقٌ „და-

მარხული“ მრ. خَنْاقٌ თხრილი, ორმო, სამარხი, ხანდაცი (შდრ.).

خَنْزِيرٌ (< არაბ. خنزير ?) მრ.

خَنْزِيرٌ ღორი.

خَنْقٌ (უ), მასდ. خَنْقٌ დამ. და-

ხრჩო. VIII. اِخْتَنَقَ დაიხრჩო.

خَوَارِزْمٌ ქვეენ. ხას. ხვარაზმი.

خَوْخِطٌ კოხეთი ან კუხეთი (პროვინცია აღმოსავლეთ საქართველოში, კახეთის მეზობლად).

خَوْذَةٌ (< სპარს.) მრ. خَوْذٌ ჩაფხუტი, ჩაჩქანი, მუზარადი.

خَوْزِسْتَانٌ სპარსეთის პროვინცია ხუ-ზისტანი.

خَافَ (< I. 3. 38. 4. خَفْتُ). მასდ.

خَوْفٌ, مَخَافَةٌ შეშინებული იყო, დამ. ან من ნით ეშინოდა.

خَوْفٌ შიში.

خَانَ (უ), მასდ. خِيَانَةٌ, مَخَانَةٌ

ატყუებდა, ღალატობდა, მუხანათურად ექცეოდა (შდრ. ქართ. მუხანათი).

خِيَانَةٌ მოტყუება, ღალატი-

მუხანათობა, მუხტლობა.

خَوْنَجٌ ხუნაჯი, ქალაქი. აღარადა-განში.

خَوِيٌ ქალაქი აღარადაგანში.

خَوَيْثٌ ადგილი არმენიაში. მიმარ-

خَوَيْثِيٌّ მდ. خَوَيْثِيَّةٌ კრებ. ხუ-

ვადსელები. جَبَلُ الْخَوَيْثِيَّةِ

ხუვადსელთა მთა.

خَابَ (ი), მასდ. خَيْبَةٌ მოტყუვდა, იმედი გაუტრუვდა, მარცხი მოუვიდა, სურვილს ვერ მიაღწია.

خَيْبَةٌ მარცხი, სურვილის შეუსრულებლობა.

خَائِبٌ მდ. ა, იმედგაცრუებული;

ვინც სურვილს, წარპატებას ვერ მიიღწია,

خَارٌ (ი), მასდ. خَيْرٌ იყო კეთილი, კარგი; სიკეთე ჩაიდინა; ანტ.

ش. II. خَيْرٌ დამ. აარჩევინა, არჩევანის საშუალება მისცა

تَخَيَّرَ იმ ორს შორის. V. تَخَيَّرَ დამ. ამოირჩია, ამჯობინა, არ-

ჩია. VIII. اخْتَارَ დამ. ამოირჩია, არჩია, ამჯობინა عليه მას.

خَيْرٌ მრ. خَيْرٌ არს. კეთილი,

სიკეთე, ხეირი (სდრ.). ანტ. شَرٌّ; სიმდიდრე, ბედნიერება; წყალობა;

მრ. خَيْرٌ, خَيْرٌ მდ. خَيْرَةٌ,

მრ. خَيْرَاتٌ ზედს. კარგი, კეთილი; ელატ. უკეთესი, საუკეთესო, منه خَيْرٌ მასზე უკეთესი.

بَخِيرٌ ზმნსრ. კარგად ٢. 0, 3.

خَيْرَةٌ დ. خَيْرَةٌ არჩევანი; არჩეული, საუკეთესო.

خَيْرَةٌ სხ. خَيْرَةٌ.

خَيْرٌ კეთილი, გულკეთილი, კარგი.

مُخْتَارٌ 1) ამომრჩეველი; 2) ამორჩეული, რჩეული. მუხთარი, მამ. სავ. სას.

اخْتِيَارٌ არჩევანი, რჩევა; ნება, სურვილი. باخْتِيَارِهِ თავის ნებით.

خَائِبٌ (ი), მასდ. خِيَابَةٌ კერაედა, შეკერა.

خَيْطٌ მრ. خِيُوطٌ ძაფი.

خَالَ (ა; I. 3. მს. 4. خَلَّتْ), მასდ.

خَيْلٌ ფიქრობდა, ვარაუდობდა. სინ. ظَنَّ; წარმოიდგინა.

خَيْلٌ კრებ., მრ. خِيُولٌ ცხენები; მხედრები, ცხენოსანი რაზმი.

خَيْمَةٌ მრ. خِيَامٌ კარავი.

د

دَابٌّ არაბული ანბანის მერვე დ ასო. სათვალავში აღნიშნავს 4-ს.

دَابٌّ (ა), მასდ. دَابٌّ მუშაობდა, შრომობდა.

• 2-
 دَابُّ 1) მუშაობა, შრომა; 2) ჩვე-
 ვა, ჩვეულება.

دَابَّانُ (<ქართ.) დადიანი.

دَارِيزُونُ ქალაქი ტრაპიზონი.

دَارِيجَانُ (<ქართ.) დედ. საკ. სახ.

დარეჯანი.

دَاغِيسَانُ დაღისტანი. მ. მ. 3

دَانِيَالُ (<ებრ. דָּנְיָאֵל) მ. მ. საკ.

სახ. დანიალი, დანიელი.

دَاوُدُ, دَاوُدُ (გამოითქმის דָּוִד; 11;

<ებრ.-არამ. דָּוִד) და დაუდაღვითი.

דָּוִד. 48. דָּוִד.

دَبُّ (ი), მასდ. دَبِّيبُ, مَدَّبُ ნელა.

მიდიოდა; ხობავდა, ცოცავდა,
 ოთხფეხზე ვიდოდა.

• 2-
 دَابَّةٌ მრ. دَوَابُّ ცხოველი; ყო-
 ველგვარი სახედარი (ცხენი,
 ვირი, ჯორი).

دَبَّجُ (ჟ), მასდ. دَبَّجُ შეამკო, შეა-
 ფერადა, მოართო.

• 2-
 دِيَاحُ (<ფალ. ძიჰიჰი, შერ. სომხ.

դիպակ, ახ. სპ. დია, ქართ.

დობა) მრ. دَبَّاحٌ დობა, აბრე-

შუმი, ფარჩა.

• 2-
 دَبْرٌ (ჟ), მასდ. دَبْرٌ დამ. უკან მიჰ-
 ყვებოდა; ჩამორჩა (დროის, მან-

ძილის, ან ღირსების მხრივ). II.

دَبْرٌ მოიფიქრა, მოაწესრიგა,
 განარჩა, მოაგვარა; განაგებდა.

IV. دَبْرٌ შურგი მიიბრუნა,

წავიდა. სინ. وَلى.

• 2-
 دَبْرٌ მრ. دَبْرٌ შურგი, უკანა-
 ნაწილი.

• 2-
 دَبْرٌ მდ. სქ. დასავლეთის ქარი.

• 2-
 دَبْرٌ. 48.

• 2-
 دَبْرٌ მოწესრიგება, გაწყობა.

დაწყობა, დალაგება; განრიგება,
 მოგვარება (შდ. ქართ. თათბირი).

• 2-
 دَبْرٌ დღებესი მ. მ. საკ. სახ.

دَبْرٌ بِنُ صَدَقَةِ الزَّيْدِي

დღებესი იბნ სადაკა ალ მაზიდი
 არაბთა სარდალი, არაბთა მეფედ წო-
 ლებული (მოკლეს 529/1135 წელს):
 ქართული წყაროების ღურბეზი, ღუ-
 ბეზი.

• 2-
 دَبْرٌ (და ნილ) ქალაქი დვინი.

• 2-
 دَبْرٌ მდინ. დიჯლა, ტიგროსი.

• 2-
 دَبْرٌ დახარაყანი, დიხარლანი
 (თურქ. თუხარლანი) ქალაქი არ-
 მენიაში.);

• 2-
 دَبْرٌ (ჟ), მასდ. دَخُولٌ, مَدْخَلٌ შე-

ვიდა. ანტ. دَخْرَجٌ დამ. აგრეოვე
 დ. 48. შევიდა მასში.

• 2-
 دَبْرٌ შევიდა. მასთან; عَلَيْهِ

წარუდგა მას, გამოეცხადა მას;
დადგა (წელი); دَخَلَ بِنِوთ შვი-

ყვანა. IV. أَذْخَلَ ორმ. დამ. შვი-
ყვანა იქ.

دَخَلَ შემოსავალი. ანტ. خَرَجَ
(შერ. ქართ. დახლი).

دَخُول შესვლა.

دَاخِل შდ. ე, შემავალი; შინაგა-

ნი. مِنْ دَاخِلِهِ მისი შიგნითა
შხრიდან, შიგნიდან.

مَدْخُل შრ. مَدْخِل შესავალი.

دَرْب (<ქართ.) დირბი, სოფ. ქართლში.

دَرْبَنْد (<პარს.) ქალაქი დარბუ-
ბანდი, დერბენდი.

دَرَجَ (უ), მასდ. دَرَجَ დამ. შევრავნა,
დაახვია (წერილი, გრაგნილი).

دَرَجَ გრაგნილი. სინ. قَرَطَاس.

دَرَجَةٌ საფეხური; ხარისხი, ღირ-
სება.

دَرَسَ (უ, ი), მასდ. دَرَسَ, دَرَأَسَ

წიგნს კითხულობდა; دَرَسَ عَلَيْهِ
მისი ხელმძღვანელობით სწავ-
ლობდა.

دَرَسَ შრ. دَرَسَ გაკვეთილი.

دَرَأَسَةٌ კითხვა, სწავლა, შე-
სწავლა.

دَارَسَ მოსწავლე, სწავლული.

دَارِعَ (<ეთიოპ. der?) შრ. دَارِعَ
და დარუე სეი. სქ. ჯაქვის პე-
რანგი, აბჯარი.

دَارِغِيَّة დარღო. სოფ. დაღესტანში.

دَارِك VI. دَارِكٌ დამ. დაეწია, მიეწია,
შიალწია; მიიღო, შეიძინა; ეწია,
შეემთხვა; მოესწრო; მოიწია.

დამწიფდა. X. اسْتَدْرَكَ დამ.

სცილობდა მიეღწია; გაასწო-
რა (შეცდომა), გამოასწორა.

دَرْهَم (<პარს. - ბერძნ. δραχμή)

შრ. دَرَاهِمَ დრაქმა 1) წონის ერთ-
ული = 16 კირატს, 3,12 გრამს; 2)
ვერცხლის ფული; შრ. ფული.

دَرِي (ი), მასდ. دَرَأَيْة, دَرِي, دَرِيَّة,

და. ან ბნ-ით იცოდა. სინ. عَلِمَ.

دَشْتُ الْوَرِك (<პარს.) ველი. دَشْتُ

ვარაქის ველი, ადგილი არშენიაში.

دَاعَ ბძან. دَاعَ ზნისაგან.

دَاعَ (უ), მასდ. دَاعَى, دَاعَى და ბ
ნი იო დაუძანა, მოუწოდა, إِلَيْهِ

მისკენ: دَاعَا إِلَيْهِ ალლაჰს

უხმობდა; دَاعَا لِي აკურთხა

იგი, მოიხსენია იგი ლოცვის
ღროს; ორმ. დამ. უწოდა, დაარ-

ქვა. ^{دَعَى} ეწოდება. VIII. ^{دَعَى} |

დამ. პრეტენზია განაცხადა, მი-
ითვისა. X. ^{دَعَى} | ა. და ნ ით

მოუწოდა, მიიხმო; ითხოვა, მო-
ითხოვა.

^{دَعَا} მოწოდება, მიხმობა;
ლოცვა; მოწოდება ისლამისა-
კენ, ლოცვისადმი, მსაჯულისა-
კენ; სარჩელი; (შერ. ქართ. დავა).

^{دَعَا} მრ. ^{أَدْعِيَةً} მოწოდება,

ლოცვა; სარჩელი; კეთილი სურ-
ვილი 74, 1.

^{دَعَا} მრ. ^{دَعَا} მდ. ^{دَعَا} წოდებული;

მოწოდებული, დაპატივებული
27, 2.

^{دَفْتَر} (<სპარს. ან <ბერძნ. მ:φιδρα)

მრ. ^{دَفْتَر} რვეული (შერ. ქართ.
დავთარი).

^{دَفَعَ} (ა), მასღ. ^{دَفَعَ} დამ. ^{دَفَعَ}
1) გააგდო, ხელი ჰკრა, შოიშორა,

აიცილინა; 2) ^{دَفَعَ} ან ^{دَفَعَ} მისცა,

ჩააბარა მას. III. ^{دَفَعَ} დამ. ცდი-
ლობდა გაეგდო, მოეცილებინა;

ეწინააღმდეგებოდა: ^{دَفَعَ} ^{عَنْهُ}

^{دَفَعَ} ააცილინა მას ზიანი, იცავედა
მას ვნებისაგან, ბოროტებისაგან.

^{دَفَعَ} მოცილება, გაგდება, უკუ-

გდება. ^{دَفَعَهُ} მმნსრ. ჯერ. გზობა,
გზის.

^{دَفَعَ} მრ. ^{دَفَعَ} ზარბაზანი.

^{دَفَعَ} 1) მოწინააღმდეგე; 2) დამ-

ცველ-

^{دَفَعَ} 1) წინააღმდეგობა, წინა-
აღმდეგობის გაწევა; 2) დაცვა.

^{دَفَنَ} (ი), მასღ. ^{دَفَنَ} დამ. დამარხა,
დათლა.

^{دَفَنَ} (უ), მასღ. ^{دَفَنَ} დამ. დაანაწილა,

დააქუცმაცა, დანაყა; ^{دَفَنَ} ^{الْبَابَ}
დააკაქუნა კარზე.

^{دَفَنَ} (ი), მასღ. ^{دَفَنَ}, წვრილი იყო.

ანტ. ^{دَفَنَ}.

^{دَفَنَ} მრ. ^{دَفَنَ} ქვის საჯდომი; სა-

ჯდომი მერეთში; სკამი.

^{دَفَنَ} ^{دَفَنَ} (<სპარს. ან არამ.) მრ. ^{دَفَنَ}
მალაზია, დუქანი (შერ.).

^{دَفَنَ} (უ), მასღ. ^{دَفَنَ}, ^{دَفَنَ} ^{دَفَنَ} ა. და ^{دَفَنَ}
ნ-ით სწორი გზა უჩვენა.

^{دَفَنَ} მრ. ^{دَفَنَ} ^{دَفَنَ} გზის მაჩვენებელი.

^{دَفَنَ} დულამა, მამ. სკ. სსს.

^{دَفَنَ} ^{دَفَنَ} აბუ-დულამა, აბსიანი
კარის პოეტი, გრდც. 161/777 წ.

დამ მრ. ^{دَفَنَ} სისხლი.

დَمْتُ (უ), მასდ. ² دَمَانَةٌ იყო რბილი (ხასიათი).

დَمْتُ الْأَخْلَاقِ. რბილი. სწორი.

წყნარი, მშვიდი ხასიათის მქონე.

دَمَعْتُ (ა), მასდ. دَمَعَانٌ იცრე-
ნლბობდა. ცრემლებს ღვრიდა.

دَمَعْتُ مِر. دَمَعْتُ كَرَب. ცრემლი:

კერძ. دَمَعَةٌ.

დამნ. მრ. دَمِنْتُ كَرَب. ნეხვი, ნეხვით

დაფარული ადგილი დაქცეული

კარვისა; კერძ. دَمِنَةٌ.

دَمِنَةٌ (< ინდ.) ტურის სახელი

დინნა = დამანა. كَلِيلَةٌ وَدَمِنَةٌ

ქილილა და დამანა.

دَنَا (უ), მასდ. دَنَاوَةٌ ახლოს

იყო; له دَنَاوَةٌ إليه ან دَنَا مِنْهُ

ახლოვდა მას; دَنَيْتِي (ა), მასდ.

دَنَاوَةٌ (უ), მასდ. دَنَاوَةٌ

იყო მდაბალი, საზიზ-
ლარი.

دَنَاوَةٌ იყო მდაბალი, საზიზ-
ლარი.

دَنَاوَةٌ (უ), მასდ. دَنَاوَةٌ

ელაფ. 1) უახლოესი, ყვე-

ლაზე ახლო მყოფი. ანტ. أَقْصَى.

2) უკეთესი, საუკეთესო;

3) ნაკლები, უფრო მცირე.

وَلَا أَذْنَا مِنْ ذَلِكْ وَلَا أَكْثَرَ

ამაზე არც ნაკლები და არც

მეტი; 4) უარესი, ყველაზე

ცუდი, ყველაზე მდაბალი, სა-

ზიზლარი; 5) الدُّنْيَا (იგულისხმება

الحَيَاة) ამქვეყნიური ცხოვ-

რება, ეს ქვეყანა.

أَدْنَاهُ ზმნსრ. ქვევით, ქვემოთ.

دَهْرٌ მრ. دَهْرٌ დრო, საუკუნე;

الدَّهْرُ ბედი; ბედის წერა, უბე-

დურება; ფილოს. ტერმ. მა-

ტერია.

دَهْمٌ შავი, دَهْمَانٌ შავი, შავი, შუქი

ნაცრისფერი (ცხენი).

دَأَى (I. 3. მხ. რ. دَأَى. იმპრფექტ.

دَأَى, მასდ. دَأَى იყო აშლილი, სნე-

ული, ავადმყოფი.

دَأَى მრ. دَأَى وَ دَأَى, ავადმყო-

ფობა. სინ. مَرَضٌ.

دَاوَةٌ კრებ. მატლი, კია, კერძ. دَاوَةٌ

დო. ალიფზე.

دَاوَةٌ კრებ. დო. მ. საყ. სახ. დილოე-

ლები (?).

دَارٌ (უ), მასდ. دَارٌ დადიო-

და, გარეშემო ვიღოდა, ტრია-

ლებდა ^{حَوْلَهُ} ^{بِهِ} ^{عَلَيْهِ} ^{عَلَيْهِ} მის
გარშემო; დადიოდა, შემოიარა,

მოვლო; ^{دَارٌ بِالْبِلَادِ} მოგზაუ-
რობდა ქვეყნებში; ^{دَارَ بَيْنَهُمَا}
მოხდა მათ (ორს) შორის.

^{دَارٌ} შრ. ^{دِيَارٌ} დიარ. ^{دُورٌ} დურ. ჩვეულებრივ
მდ. ადგილსამყოფელი; საცხოვე-
რებელი, სახლი, სახლ-ქარი;

შხარე, ქალაქი. ^{دَارُ الْمَلَكَ}
სატახტო ქალაქი.

^{دَاوَأْتِرُ} და და. ^{دَاوَأْتِرُ} და და. ^{دَاوَأْتِرُ}
(შდრ. ქართ. დაირა); ბედი, წერა.

^{مَدِيرٌ} 1) მამოძრავებელი, რაც
ატრიალებს; 2) გამგე; მმარ-
თველი; ნაიბის მოურავი.

^{دَالٌ} (ჟ), მასდ. ^{دَاوٌ} გარეშემო

ტრიალებდა. სინ. ^{دَارٌ} მონაც-
ვლცობდა (ბედი).

^{دَوْلَةٌ} (ვეულგ. ^{دَوْلَةٌ} შრ. ^{دَوْلٌ}
1) ცელა, ბედის ცელა; 2) ძლევა,
განარჯვება; 3) ბატონობა; 4) სა-

ხელშეწიფო; 5) დინასტია; ^{سَيْفٌ}

^{الدَّوْلَةِ} მახელილი სახელმწიფოსი

მამ. საკ. სახ. (ქართ. სეფე-დავლე)
(შდრ. ქართ. დოვლათი).

^{دَائِمٌ} (ჟ), მასდ. ^{دَائِمٌ} დაიმ. ^{دَائِمٌ}
გრძელდებოდა, მუდმივ იმყო-

ფებოდა. სინ. ^{بَقِيٌّ} ბყი. მუდ-

მივი იყო, მარადიული. ^{دَائِمٌ}
დამ. ხანგრძლივყო, მარადიული

გ. ხადა, გაახანგრძლივა ^{دَائِمٌ}
აღლაჰი დიდებული
ხანგრძლივს ყოფს მას.

^{دَائِمٌ} ხანგრძლიობა, მარადიუ-
ლობა.

^{دَائِمٌ} მდ. მ. მუდმივი, მარადიუ-
ლი. ^{دَائِمٌ} მმსნრ. მარადის,
მუდმივ.

^{دَانٌ} (ჟ), მასდ. ^{دَاوٌ} იყო მდაბალი,

საზიზლარი. II. ^{دَاوٌ} 1) ანგარიშს
აწარმოებდა, დამ. ნუსხაში, დაე-
თარში შექმნდა; 2) შეკრიბა
(ლექსები).

^{دَاوٌ} მდაბალი, საზიზლარი: უმ-
ნიშენლო.

^{دَاوٌ} წინსრ. 1) ქვეშ, ქვევით;
ნაკლებ; უარესად; 2) ზეპოთ,
ზევით; მეუად, უკეთესად.

^{ذَلِكَ} ^{دَاوٌ} მასზე მეტი. მის ზე-
ვით; 3) იქით, უკან; 4) წინ, წი-

ნაშე; ^{دَاوٌ} რალაც
დადგა მის წინ ე. ი. გზა გადა-
ულობა; 5) ახლოს, მახლობლად,

თან; ^{دَاوٌ} ^{مِنْ} ^{دَاوٌ} თვინიერ, გარ-

და; ^{دَاوٌ} თვინიერ მისა. რომ.

^{دَاوِيٌّ} (საშ. სპარს.) შრ. ^{دَاوِيٌّ}

1) ნუსხა, სია, რეგისტრი, საან-გარიშო დაეთარი; 2) ლექსების კრებული; 3) სამდივნო, კანცე-ლარია, ბიურო; საბჭო (შტრ. ქართ. მდივანი).

دَوْنِي (= دَبِيلُ) ქალ. დვინი.

دَوِي (ა), მასდ. دَوِي ავად იყო, ავადმყოფობდა. III. دَاوِي მკურნალობდა მას, განკურნა იგი ზ მით, مِنْ მისგან.

دَوَات (< ეგვ. ?) შრ. دَوَات და დَوَات სამელნე; საწერ-კალამი.

دَوَات შრ. أَدْوِيَةٌ წამალი.

دَوِيَةٌ უდაბნო, უწყლო ადგილი, ველი.

دَبَّاج ის. دَبَّاج.

دَبَّاج კომ. სხ. შრდ. კავკასიაში. დიდოელები.

دَبَّاج სალსის სახელი, დიდოელები? 59, 60.

دَبَّاج და دَبَّاج (< არამ.) შრ. دَبَّاج მონასტერი.

دَبَّاج შრ. دَبَّاج მამალი.

دَبَّاج ზნლ, არაბული ანბანის მეცხრე ზ ასო. სათვალავში აღნიშნავს 700-ს.

دَبَّاج დეილამი, მსარე კასპიის ზღვის სამსრეთ-დასავლეთ ნაპირზე.

دَبَّاج (< ქართ.) მამ. სავ. სხ. დემიტრი.

دَبَّاج (ი), მასდ. دَبَّاج 1) მორჩილი იყო; ემორჩილებოდა, ემსახურებოდა აკ. და კ ნ-ით; 2) ისესხა (ფული); 3) შირ. აკუზ. ასესხა (ფული).

دَبَّاج (ი), მასდ. دَبَّاج განსაჯა, განიკითხა, გაასამართლა; دَبَّاج

(ი), მასდ. دَبَّاج ალიარებდა, წამდა ზ იგი (სარწმუნოება).

دَبَّاج ვალი, სესხი, სინ. قَرْض. دَبَّاج 1) (< სპარს. დინ შრ.

دَبَّاج სარწმუნოება, სარწმუნოების ფორმა. دَبَّاج

კითხვის დღე 2) (< ებრ. — არამ. דִּנָר) განკითხვა, განსჯა, სა-

მართალი. دَبَّاج (< არამ. דִּנָר < ბერძნ. δηνάριον ლათ. denarius)

შრ. دَبَّاج დინარი, ოქროს მონეტა.

دَبَّاج ნაცვ. ეს. შდ. دَبَّاج; دَبَّاج და دَبَّاج

دَبَّاج შრ. دَبَّاج; دَبَّاج

ءِ وَلَا ءِ ۙ فَنَسَّارِثِيثِ. რომელიც უმეტეს
სეშოსხვევაში იწერება დეფექტურად:

ذئب. هذَانِ. هذِي. هذِهِ. هَذَا. ه:

هتანი; მრ. هَوْلَاءِ. ის; სუფიქსით:

ذئب. ذَانِكَ. تَأْكُ. ذَائِكَ.

ذئب; მრ. ذَانِكَ. ის, იგი; (ეგ);

გვერდით ამის ზღვარით: ذَالِكَ

ذَلِكُنَّ, (ذَلِكُمْ. პოეტ. ذَلِكُدْ

ذَائِكَ. მრ. تَلِكُ. მრ. م.

მრ. ذَائِكَ. ის, იგი; (ეგ);

ذَانِ ۙ სახელდობრ. კიოხი-

თი ნაცვალსახელების შემდეგ იხმა-

რება განსამლიერებლად: مَاذَا ۙ რა,

რაღა? ასე, ამ გარემოე-

ბაში, ასე და ასე; هَكَذَا ۙ ასე,

ამგვარად: كَذَلِكَ ۙ ასე, ამგვა-

რად, ამგვარადვე; عِنْدَ ذَلِكَ ۙ

ანასთან, ამ დროს.

مغلي ذُوْبَانٍ, ذُنَابٍ. მრ. ذئب.

(canis anthus, canis lupaster).

ذُو. ذئب. ذَاتُ, ذَاتُ.

ذَا. ذئب. ذَاكَ.

ذئب. მრ. ذئب. გაქრა, გა-
აპო, გაკვეთა; ღამ. დაკლა;
მოკლა; მსხვერპლად შესწირა.

ذئب. დაკვლა, მოკვლა.

ذئب. მრ. مَذْبُوح. დაკლული.

ذئب. ღამ. ذئب. შეკრი-
ბა, მოიმარაგა, ინახავდა, იცა-
ვდა.

ذئب. მრ. ذئب. მომარაგებულნი,
მარაგი, შენახული; განძი; აშუ-
ნიცია.

ذئب. მრ. ذئب. გაფანტა, გააბ-
ნია.

ذئب. მრ. ذئب. და ذئب. მრ. ذئب.

შთამომავლობა, შვილები; ქალები,
ბავშვები; წინაპრები.

ذئب. მრ. ذئب. წყრით
ზომავდა.

ذئب. 1) ხელის განრთხმა; 2) ძა-
ლი, შეძლება.

ذئب. მრ. ذئب. სჯ.

წყრთა.

ذئب. მრ. ذئب. და ذئب. მრ. ذئب. ნიკაპი, წვერი.

قَرْنٌ ზოგჯერ دَاتُ და აღნიშნავენ არა მფლობელს, არამედ

იმას. რასაც ფლობენ; دَاتُ الصُّورِ რაც გულებშია, ე. ი.

განზრახვანი; 2) ذُو ზოგჯერ იხმარება შიშარო. ნაცვალსახელის შნი-

შენელობით: რომელიც: ذُو ذَهَبٍ რომელიც წაეიდა.

دَاتُ სშირად იხმარება ზმნისართუბის სწარმოებლად دَاتُ الِیَمِینِ მარჯვნივ; دَاتُ مَرَّةٍ ერთჯერ; ერთხელ; دَاتُ یَوْمٍ ერთ დღეს.

ذَاتَ لَيْلَةٍ ერთ ღამეს.

ذَاتَ اللُّجْمِ ზნთ ალ-ლუჯუმი, ადგილის სახელი არმენიაში.

ذَاتُ (ვითარცა სუბსტანტივი) შრ.

ذَوَاتُ არსი, არსება.

ذَاتِ (ჟ), მასდ. ذَوْقٌ გემო გასინჯა; იგემა.

مَذَاقٌ გემო; გემოვნება.

ذَوَى (ი), მასდ. ذَوَى ذَى დაკვნა, გაკვნა.

ذَيْلٌ შრ. ذَيْلٌ, أَذْيَالٌ, კალთა, კუდი (ტანისამოსისა), შლეიფი.

ر

رَأَى რა, არაბული აზნის მეცხრე რ ასო. სათვალავში აღნიშნავს 200-ს.

رَأَى (ა და ვულგ. رُؤِسٌ, მასდ. رِئَاةٌ მეთაურობდა, განაგებდა. აკ. და على ნ-ით.

رَأْسٌ შრ. رُؤُوسٌ და رُؤُوسٌ მეთაური, მთავარი; თხემი, მწვერ-

ვალი; رَأْسُ الْجَبَلِ მთის მწვერვალი.

رَأْسٌ أم ტუინი; კანი, რომელიც ტუინს ფარავს; თავის ქალა; თხემი, კოსრო, კოკორახი.

رَأْسٌ შრ. رُؤُوسَةٌ თავი, მეთაური, უფროსი, ხელმძღვანელი, თავმჯდომარე, პრეზიდენტი.

رِئَاةٌ და رِئَاةٌ მეთაურობა, გამგებლობა.

رَأَى (იშპერფე. يَرَى, მასდ. رُؤْيَةٌ, ნახა, დაინახა; თიქრობ-

და, ვარაუდობდა; განიზრახვი-
და: رَأَى ისურვა, ინება, რომ.

أَرَأَيْتَكَ და სს. გიფიქრია შენ?
= მითხარი (შდრ. ებრ.-არამ. ნაწ.

أَمْ تَرَاهُ შეხე?); أَمْ تَرَاهُ
როგორც მგონია;

ვერა ხედავ მას? أَرَى ორმ.
დამ. დაანახა, უჩვენა; ასწავლა,
დაარიგა: აცნობდა.

رَأَى შრ. أَرَأَى ნახვა, და-
ნახვა; მსჯელობა, აზრი, გონება;
გეგმა, რჩევა, თადარიგი; გამოც-
დილება.

رَأَيْتَ შრ. رَأَيْتَ და رَأَيْتَ შრ. رَأَيْتَ დროშა.
 رَأَيْتَ შრ. رَأَيْتَ ხილვა.

رَأَيْتَ შრ. رَأَيْتَ სარკე.

رَبِّ (რ), მასდ. رَبِّ დამ. 1) ჰფლობდა,

სინ. رَبِّ ; განაგებდა, მარ-

თავდა; 2) აღზარდა. სინ. رَبِّ .

رَبِّ შრ. رَبِّ ბატონი. უფა-

ლი, პატრონი. სინ. رَبِّ ; მმარ-

თველი, ხელმწიფე; رَبِّ

უფალი.

رَبِّ رَبِّ უფალი სამყა-

როთა.

رَبِّ შრ. رَبِّ ქალბატონი, დე-
დოთალი (პირდაპ. მნიშვნელობით).

رَبِّ (ძასილის აკუნატივი) მომ-
ღვნო განუსაზღვრელ ნათესაობითან
რამდენიმე; მცირეოდინი, ბევრი.

رَبِّ ზოგჯერ, ხანდახან, ხში-
რად; ეგების, იქნებ, შეიძლება.

رَبِّ (ი), მასდ. رَبِّ იწვა, მკერ-
დზე იყო დაყრდნობილი (ცხო-
ველი).

رَبِّ შრ. رَبِّ გარეუბანი;
სადგომი.

رَبِّ III. رَبِّ მასდ. رَبِّ სა-

ზღვარზე იდგა ყარაულად;
მტრის საზღვარზე ცხენი დააბა
= მტრის საზღვარს სდარა-
ჯობდა.

رَبِّ ყარაულობა; საზღვრის

დაცვა. შრ. رَبِّ 1) თოკი; კეში-
რი; 2) ქარვასლა (შდრ. ქართ. რა-
ბათი).

رَبِّ საზღვარზე მდგომი ყა-
რაულად.

رَبِّ შრ. სწ. საზღვარზე
მდგომი სამხედრო პოსტი.

رَبِّ (ა, უ), მასდ. رَبِّ 1) მეოთ-
ხედი ნაწილი აიღო; გაამეოთხე-
და; 2) გაზაფხულზე იყო; გაზა-
ფხული გაატარა.

رَبِيعُ الْأَوَّلِ გაზაფხული რიბიე

رَبِيعُ الْآخِرِ არაბული

კალენდრის მესამე და მეოთხე თვეების სახელი.

رَبِيعَةٌ რაბიეცა, მამ. საკ. სახ.

رَابِعٌ მეოთხე.

أَرْبَعٌ მდ. ოთხი.

أَرْبَعُونَ ორმოცი.

الرَّابِعَاءُ ოთხშაბათი.

رَبَا (უ), მასდ. رَبَوُ გადიდდა, გამრავლდა (ქონება); გაიზარ.

და, ამოღდა. II. رَبَى მასდ.

رَبِيَةٌ მამ. აღზარდა, გამოკვება:

უვლიდა. V. تَرَبَّى აღიზარდა, გამოიზარდა.

رَوَابٍ მრ. رَوَابٍ ბორცვი.

رَبِيَةٌ აღზარდა, კვება. მოვლა.

رَبَّ (უ), მასდ. رَبَّو იყო უძრავი, მუდმივი, მტკიცე; იღვა

სწორად, მტკიცედ. II. رَبَّ უძრავი გახადა; მამ. დადგა, მოათავსა, თანამდებობაზე დანიშნა, განაწესა; თანამიმდევრობით დააწყო, გაანაწილა.

رَبٌّ მრ. رَبٌّ ხარისხი. საფეხური; წოდება, ღირსება; თანამიმდევრობა.

مَرَاتِبٌ مَرْتَبَةٌ საფეხური, ხარისხი; წოდება, ღირსება, თანამდებობა.

رَتَقَ (უ), მასდ. رَتَقَ მამ. შეკერა, დაკერა, დააკერა (ტანსაცმელი).

رَجَبٌ 1) მუსლიმანური წელიწადის მე-შვილე თვის სახელი; 2) მამ. საკ.

სახ. რაჯაბი. رَجَبٌ <ჩრდ.-კავკ. <

არაბ. رَجَبٌ და ال მსაზღვრელი ნაწილაკი მომდევნო საკუთარი სახელის) მამ. საკ. სახ. რაჯაბილი.

رَجَبٌ ის. رَجَبٌ

رَجَحَ (ა, ი), მასდ. رَجَحَ, رَجُوحٌ გადასძლია (სასწორის თასმა); უპირატესი იყო, სჯობდა (აზრი, გონება).

رَاجِحٌ დამძლევი (სასწორის თაზი); უპირატესი (აზრი, გონება).

مَرَجَعَ رَجُوعٌ (ი), მასდ. رَجَعُ

დაბრუნდა; ალ ნ-ით დაუბრუნდა; მისდევდა, უკავშირდებოდა; ბ ნ-ით დააბრუნა, ბ და

ნ-ებით დაუბრუნა. III. رَاجَعٌ

მამ. გაიმეორა; შეუბრუნდა (ავადმყოფობა): رَاجَعَهُ بِالْقَوْلِ

უპასუხებდა მას, ედავებოდა

მას. VIII. اِرْتَجَعَ დაბრუნ-

და; თავი შეიკავა; და. დაი-
ბრუნა.

رجوع დაბრუნება.

رَجُلٌ (ა), მას. رجُلٌ თუხებით ზიდიოდა.

رجل ჩვეულებრივ მდ. სქ., მრ.

أرجل თუხით.

رجل მრ. رجال კაცი, მანაკაცი.

رجال მრ. رجالة, رجل, رجال

ქვეითი, ქვეითი ჯარისკაცი.

رجم (უ), მას. رجم და. ქვა და-
ჭკრიბა, ქვით ჩაქოლა.

رجب (უ), მას. رجب, رجابة და

رجب (ა), მას. رجب იყო ფარ-

თო, ვრცელი. انق. ضاق II.

رجب და ნ-ით მიესაღმა.

مرحب სივრცე, სიფართოვე;
ფართო, ვრცელი ადგილი.

مرحباً შენ მოხვედი ფარ-

თო, ვრცელ ადგილას=კეთილი
იყოს შენი მობრძანება (მისალ-
მების ფორმულა).

ترحب მისალმება, სალაში.

გ. წერტილი. არაბულ-ქართული ლექსიკონი.

رَحِيل, رَحُل (ა), მას. رَحِيل, رَحُل

გაეგზავრა, გაემართა

إليه და ნხოვ ნიქიდან

იქითკენ, მისკენ; رَحَل (ა), მას.

رَحَل და. შეკასმა (აქლემი); შეჯდა.

ترحال წასვლა, გამგზავრება,
მგზავრობა.

مرحمة, راحة (ა), მას. رحمة და.

შეიწყალა, შეიბრალა, მოწყა-
ლება ზოილო; მიუტევა, აპატია.

رحمة الله ალლაჰიმც შეიწყა-

ლებს მას.

رحمة შეწყალება, მიტევება, პა-
ტიება, წყალობა.

رحمان მოწყალე, შემწყალებელი;

الرحمن (ებრ.-არამ.) მოწყალე
(ალლაჰის ეპითეტი).

رحيم მრ. رحيمწყალობელი,

მოწყალე; الرحيمწყალობე-

ლი (ალლაჰის ეპითეტი).

رحم მოწყალე, მწყალობელი.

مرحوم მდ. რ. 1) შეწყალებული;
საწყალი; 2) განსვენებული.

أرحى, راحا და راحى

მდ. სქ. 1) ხეივანი (წისქვილს
სახეარბლე); 2) (ხელის) წისქვილი.

رُخَصَ (უ), მასდ. رُخَصُ იათი იყო; გაიაფდა.

رُخِصَ მდ. ۵, იათი.

رَدَّ (უ), მასდ. رَدَّ, رَدًّا დამ. დააბრუნა, მიაბრუნა, უკუაქცია, უკან მიაქცია; ავ. لا إلى ن-ით

დაუბრუნა, გაუგზავნა; له رَدًّا დაუბრუნდა მას; მიუგო, უპასუხა;

رَدَّ الْجَوَابَ დაუბრუნა მას პასუხი = უპასუხა, მიუგო.

رَدَّ عَلَيْهِ الشَّيْءَ ნ-ით على დაუბრუნა მას იგი; არ მიიღო

მისგან იგი; رَدَّ الشَّيْءَ განიმეორა იგი; رَدَّهُ مِثْلَهُ

რადგან იგი; رَدَّهُ كَأَمْرٍ ურჯულოდ. II. رَدَّ დამ. უკუაქცევდა ხოლმე; უკან აბრუნებდა;

ხშირად იმეორებდა. V. رَدَّدَ ხშირად ბრუნდებოდა; იმეორებდა, ნახულობდა إلى ნ-ით დროგამოშვებით.

رَدَّدَ 1) განადგობა, მოშორება; უარი; 2) დაბრუნება, უკან მიცემა; 3) პასუხი.

رَدَّدَ (ა), მასდ. رَدَّدًا შეამაგრა (კედელი), გაამაგრა.

رَدَّدَ مَرَّةً سَاعَةً საყრდენი; შემწე, მფარველი.

رَدَّدَ (ა), მასდ. رَدَّدَ დამ. შეაკავა, დააკავა; رَدَّدَ نَفْسَهُ თავი შეაკავა.

رَدَّدَ (ი, უ), მასდ. رَدَّدًا ამოავსო (ხვრელი), დაუცო.

رَدَّدَ مَرَّةً ზღუდე.

رَدَّدَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ ბენუ რუდამ-ნე, ცომის საკ. სახ. ცომი, რომელსაც ეკუთვნოდა უმნუ, მწარეკანი და სხ. ქალაქები.

رَدَّدَ (ა), მასდ. رَدَّدًا ორმ. დამ. (აგრეთვე ნ-ით), მოსტაცა (რისამე ნაწილი).

رَدَّدَ (უ), მასდ. رَدَّدًا ორმ. დამ. მი-სცა, მიანიჭა (ნივთიერი ან სუ-ლიერი რამე). IV. رَدَّدَ

დამ. მისცა, მიანიჭა. VIII. رَدَّدَ

დამ. რუდამ-ნე, ცომის საკ. სახ. ცომი, რომელსაც ეკუთვნოდა უმნუ, მწარეკანი და სხ. ქალაქები.

რუდამ-ნე, ცომის საკ. სახ. ცომი, რომელსაც ეკუთვნოდა უმნუ, მწარეკანი და სხ. ქალაქები.

რუდამ-ნე, ცომის საკ. სახ. ცომი, რომელსაც ეკუთვნოდა უმნუ, მწარეკანი და სხ. ქალაქები.

რუდამ-ნე, ცომის საკ. სახ. ცომი, რომელსაც ეკუთვნოდა უმნუ, მწარეკანი და სხ. ქალაქები.

რუდამ-ნე, ცომის საკ. სახ. ცომი, რომელსაც ეკუთვნოდა უმნუ, მწარეკანი და სხ. ქალაქები.

რუდამ-ნე, ცომის საკ. სახ. ცომი, რომელსაც ეკუთვნოდა უმნუ, მწარეკანი და სხ. ქალაქები.

რუდამ-ნე, ცომის საკ. სახ. ცომი, რომელსაც ეკუთვნოდა უმნუ, მწარეკანი და სხ. ქალაქები.

ხელდასს; ჯამაგირიანი, „მო-
ჯამაგირე“.

• **رُسْتَاق** (<სპარს.) შრ. **رَسَاتِيقُ** ოლ-
ქი, მხარე.

• **رَسَل** (ა), მასდ. **رَسَل** წყნარი სვლა

ჰქონდა (აქლემს). III. **رَأْسَل**
დამ. ურთიერთობა დაამყარა
მოციქულების ან წერილობითი

საშუალებით. IV. **أَرْسَل** და

أَرْسَلَهُ إِلَيْهِ გაგზავნა; გაგზავნა
გაგზავნა ის მასთან, გაუგზავ-
ნა მას.

• **رَسُول** შრ. **رَسُول** მოციქული (უპ-
თავრესად ღვთისა); მივლინე-

ბული, ელჩი. **رَسُولُ** ან **الرَّسُولُ**

• **رَسُولُ** ალლჰის მოციქული, ჩვეულებ-
რივ იგულისხმება მუჰამმადი.

• **رَسَالَةٌ** შრ. **رَسَائِلُ** ეპისტოლე;

წერილი; სტატია.

• **رَسُولٌ** = **مُرْسَلٌ**.

• **رَسَمَ** (უ), მასდ. **رَسَمَ** აღნიშნა; და-
ნიშნა, მოხაზა; აღწერა. II.

• **رَسَمَ** აღნიშნა, ნიშანი გაუქვთა;
მოხაზა.

• **رَسْمٌ** შრ. **رَسْمٌ** და **أَرْسَامٌ** 1) ანაბეჭ-
დი, ნახაზი; 2) კვალი; 3) წესი,

ჩვეულება; **رَسْمٌ** გამო, თვის; **عَلَى**

رَسْمٍ მიხედვით, ჩვეულების მი-
ხედვით.

• **رَسَى** (უ), მასდ. **رَسَوُ** უძრავი იყო;
ლუზაზე იდგა (გემი).

• **رَسَى** შრ. **مَرَأْسٌ** ნაქსადგური.

• **رَشَدَ** (ა), მასდ. **رَشَدَ** და **رَشَدَ** (უ),

მასდ. **رَشَدَ** სწორი, კეშმარტი
გზით მიდიოდა (ჩვეულებრივ გა-
დატანითი, უმთავრესად სარწმუნო-

ბრივი მნიშვნელობით). IV. **أَرَشَدَ**
დამ. სწორი, კეშმარტი გზით

მიჰყავდა. X. **أَسْتَرْشَدَ** = I.

• **رَشِيدٌ** სწორი, კეშმარტი გზით
მავალი, მართლმორწმუნე.

• **رُؤُونُ الرَّشِيدِ** = **رُؤُونُ**

• **رُؤُونُ** ალ-რამინდი, აბსიახთ სალიფა
(170/786—193/809 წლ.).

• **رَأْسِدٌ** მართალი; კეშმარტი მო-

ძღვრების მიმდევარი; **الْخُلَفَاءُ**

• **الرَّأْسِدُونَ** მართლმორწმუნე

ხალიფეები (ასე იწოდებოდა პირვე-
ლი ხამი სალიფა).

رَشَف (უ, ი), მასდ. رَشَف ამოწრუ-
პა, დაწრიტა (წყალი).

رَص II. رَصَص დაშ. ტყვიით
დაფარა.

رَصَص კრ. ტყვია; კრძ. ე.

رَصَص ტყვიით დახურული,
ტყვიით დაფარული, რასაც
ტყვია აქვს მოვლებული; შდ. ე.

رَضَع (ა) და رَضَع (ი, ა), მასდ.

رَضَاع ძუძუს სწოვდა.

رَضَا და رَضُوا. შემოკლება ფორ-

მულის رَضِيَ اللهُ عَنْهُ
და رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا.

رَضُوا (ა), მასდ. رَضِيَ.

رَضَا عليه, عنه იყო კმაყოფილი
და მით; კეთილგანწყობილი

იყო; رَضِيَ اللهُ عَنْهُ

მცაა კმაყოფილი მით, ალღა-
ჰიმც მოუვლინებს მას სი-
კეთეს.

رَضَا მდ. ე, შრ. رَضَا კმაყოფი-
ლი; კეთილგანწყობილი.

رَطَب (უ), მასდ. رَطُوبَةٌ ნოტიო,
სველი, წვნიანი.

رَطَب ახლად მოწყვეტილი, მწიფე

ფინიკი. კრძ. رَطْبَةٌ

رَعَد (უ), მასდ. رَعَد ძრწოდა,
თრთოდა შიშისაგან, შეშინდა.

رَعَى (ა), მასდ. رَعَى სძოვ-

და (საქონელი; رَعَى الْغَنَمَ
მწყსიდა (წვრილფეხა) საქონელს;..

رَعَى მასდ. رَعَا ყარაულობ-

და, იცავდა. III. رَاعَى დაშ.
უყარაულებდა; თვალუფრსადეე-
ნებდა; ზრუნავდა, ყურადღებას
იჩენდა; პატივს სცემდა; წეს-

რივს იცავდა. X. اسْتَرْعَى დაშ.

სთხოვდა ემწყსო, სთხოვა
თვალუფრი ედევნებინა.

رَعِيَةٌ შრ. رَعَا საწყსო; ქვე-
შემრდომობა.

رَعَى ვისაც თვალუფრს ადევ-
ნებენ, მწყსილი, მომწყსილი.

رَاعَا თვალუფრის დევნება;
დაცვა (წესრიგისა); ყოფა-ცხო-
ვრება.

رَغَب (ა), მასდ. رَغَب, رَغِب დაშ. და-

რით სწადდა, ძლიერ უნ-
დოდა, მისწრაფოდა.

رَغِبَ ძლიერი სურვილი, გულის-
წადილი.

رَغِبَ (ა), მასდ. رَغِمَ დაშ. აიძულა,

იძულებულაჲყო عليه ის (გაეკე-
თებინა).

رَفَعَ (ა), მასდ. رَفَعُ დაშ. ასწია,

აამალლა; აიღო, წაიღო; رَفَعَهُ

مِسْأَلُهُ إِلَى الْحَاكِمِ მსაჯულთან, მმარ-

თველთან მიიყვანა გასასამართ-

ლებლად. VIII. اِرْتَفَعَ იყო

აწეული, აღმართული, ამალღე-

ბული, მაღალი; ამალღდა, ავი-

და (მზე); ამოვიდა, გადმოვიდა;

შემოვიდა (შემოსავალი და სხ.)

იყო წაღებული, გატანილი; გაი-

ტანეს.

رَفَعَ (ა), მასდ. رَفَعُ დაშ. აღმართული.

رَفَعَهُ (უ); მასდ. رَفِعَ იყო ნაზი,

კეთილგანწყობილი, ალერსიანი

به და عليه მის მიმართ. III.

رَاقَى დაშ. გაუამხანავდა, და-

უშეგობრდა, გაუთანამგზავრდა.

رَاقَى (ა) მასდ. رَاقَى დაშ. ნაზი, ალერსიანი,

თავაზიანი; მრ. رَاقَى ამხანაგი,

მეგობარი; თანამგზავრი.

رَاقَى (ა) მასდ. رَاقَى დაშ. ნაზი, ალერსიანი,

თავაზიანი; მრ. رَاقَى ამხანაგი,

მეგობარი; თანამგზავრი.

رَاقَى (ა) მასდ. رَاقَى დაშ. ნაზი, ალერსიანი,

თავაზიანი; მრ. رَاقَى ამხანაგი,

მეგობარი; თანამგზავრი.

رَاقَى (ა) მასდ. رَاقَى დაშ. ნაზი, ალერსიანი,

თავაზიანი; მრ. رَاقَى ამხანაგი,

მეგობარი; თანამგზავრი.

رَاقَى (ა) მასდ. رَاقَى დაშ. ნაზი, ალერსიანი,

თავაზიანი; მრ. رَاقَى ამხანაგი,

მეგობარი; თანამგზავრი.

رَاقَى (ა) მასდ. رَاقَى დაშ. ნაზი, ალერსიანი,

თავაზიანი; მრ. رَاقَى ამხანაგი,

მეგობარი; თანამგზავრი.

رَاقَى (ა) მასდ. رَاقَى დაშ. ნაზი, ალერსიანი,

თავაზიანი; მრ. رَاقَى ამხანაგი,

მეგობარი; თანამგზავრი.

رَاقَى (ა) მასდ. رَاقَى დაშ. ნაზი, ალერსიანი,

თავაზიანი; მრ. رَاقَى ამხანაგი,

მეგობარი; თანამგზავრი.

رَاقَى (ა) მასდ. رَاقَى დაშ. ნაზი, ალერსიანი,

თავაზიანი; მრ. رَاقَى ამხანაგი,

მეგობარი; თანამგზავრი.

رَاقَى (ა) მასდ. رَاقَى დაშ. ნაზი, ალერსიანი,

თავაზიანი; მრ. رَاقَى ამხანაგი,

მეგობარი; თანამგზავრი.

რ-იბი ნ-ბ ან რ-მი. მანს. (ი) რ-მი

გადაადგო, ისროლა; მანს. რ-მი
რ-მაი. მანს. ესროლა.

რ-მი სროლა.

რ-ანბ. მანს. რ-ანბ. კურდღელი,
ბაქია.

რ-ებ. მანს. რ-ებ. (ა), მანს.
რ-ებ. მისი. მანს. რ-ებ.

რ-ებ. მანს. რ-ებ.

რ-აჩ. მანს. რ-აჩ. იყო გრილი,
ქარიანი, სააზური (ღმე);

რ-აჩ. (ა), მანს. რ-აჩ. იყო მხიარული,
გამოცოცხლებული, ნა-

სიამოვნები; რ-აჩ. (უ), მანს.

რ-აჩ. სალამოთი იყო, სალამო-
თი მოკმედებდა. ანს. რ-აჩ.

რ-აჩ. (ი), მანს. რ-აჩ. (ა), მანს.

რ-აჩ. იყოსა, სუნი იგრძნო. IV.

რ-აჩ. სალამოთი საქონელი მო-
დენა. შინ; მანს. დაასვენა, მოა-

სვენა. X. რ-აჩ. ისვენებდა,

მოისვენა მანს. მისგან.

რ-აჩ. მანს. რ-აჩ. სული.

რ-უხ. რ-უხ. (რ-უხ. რ-უხ. რ-უხ.)

რ-უხი რ-უხა. მანს. რ-უხი
სულიერი.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

რ-უხ. რ-უხ. მანს. რ-უხ.

• رَادْ სასურველი, სანარტელი.

• مَرِيدٌ მიმდევარი, მოწაფე; სუფის მოწაფე.

رَأْسٌ (უ), ვულგ. რს. رَأْسٌ.

• رُوسٌ კრებ. რუსები. მიმართ. رُوسِيٌّ მდ. რ, რუსი; რუსული.

• رُوسَانٌ (<ქართ. რუსუდანი) ღელ. სჯ. სახ. რუსუდანი.

• رَوْحَةٌ მრ. رِيَاضٌ, رَوْحَاتٌ ველი, მდგლო; ბალი.

• الروم (< Ρωμαῖοι) რომაელები, ბიზანტიელები; მართლმადიდებელი ქრისტიანენი; بحر الروم

ხმელთაშუა ზღვა. მიმართ. رُومِيٌّ მდ. რ, 1) ბერძნული; 2) ბერძენი-ბიზანტიელი.

• رُوي (ა), მასდ. رِي, رِي ბევრი

დალია მნ იგი; წყურვილი მოიკლა; رَوَى (ი), მასდ. رَوَايَةٌ

გადმოსცა (ამბავი, მოთხრობა) მნ მისი სიტყვებისაგან, ამბობდა, ჰყვებოდა; رَوَى الشَّعْرَ

ამბობდა, ჰყვებოდა ლექსს ზეპირად.

• رَاوٌ მდ. რ, მრ. رَاوَةٌ მთქმელი, მომთხრობი, გადმომცემი.

• الرى ხარს. ქალაქი რეი, 18 კომუნეიტრზე თეირანის სამსრეთ-აღმოსავლეთით; მიმართ. رَاوِيٌّ

• رَابٌ (ი), მასდ. رَابٌ დამ. შეაფოთა; ეკვი აღუძრა, დააეკვიანა.

• رَابٌ 1) შეშფოთება; 2) ეკვი; رَابٌ ეკვი არაა, უეკველადა.

• رَابَةٌ მრ. رَابٌ განგაში, შეშფოთება; ეკვი.

ز

• زَائٍ არაბული ანბანის მეოთხე-მეტე ზ ახო. სათვლავში აღნიშნავს 7-ს.

• زَادَانٌ დგ. სახ. ზადანი.

• زَارٌ (ა), მასდ. زَيْرٌ ღრიალებდა (ლომი).

• زَيْرٌ ღრიალი (ლომისა).

• زَبَلَةٌ მრ. زَابِلٌ ნაგავი; სანეხვე.

• زَبْدٌ კარაქი; კერძ. زُبْدَةٌ კარაქის ნაჭერი; ნაღები.

زَجْرٌ (ჟ), მასდ. زَجْرٌ ღამ. უყვირო-

და; აკავებდა. VII. انزجرٌ მო-
ეშვია, თავი დაანება عنه მას.

زُحُوفٌ (ა), მასდ. زَحَفٌ, زَحَفٌ
ხოხავდა, ფოფხავდა; ნელა მი-
დიოდა.

زَحَامٌ (ა), მასდ. زَحَمَةٌ, زَحَمَةٌ
გასარისა

(ხალხმა). VI. تَزَاحَمُوا ერთმა-
ნეთს ავიწროვებდნენ; ერთმა-
ნეთს სრესდნენ (ხალხი). VIII.

ازدحامٌ შექუჩული იყო (ხალხი),
წეწკვა-გლეჯა იყო (ხალხისა).

زُرَّارَةٌ მამ. საქ. სახ. ზურარა.

زَرَاعَةٌ (ა), მასდ. زَرَاعَةٌ, زَرَاعَةٌ
და; დათესა.

زُرْعٌ 1) თესვა; მრ. زُرُوعٌ 2) ნათე-
სი, პურეული; ბალახი; 3) შთამო-
მავლობა, შვილი.

مَزْرَعَةٌ მრ. مَزَارِعٌ ნათესი, სა-
ხნავ-სათესი; ყანა.

زَرِقٌ (ა), მასდ. زَرِقٌ იყო ცისფე-
რი, ლურჯი.

زُرَيْقٌ მამ. ღა აქლემის საქ. სახ.
ზურეყი.

زُرُقٌ მდ. زُرْقَاءٌ მრ. زُرُقٌ

ცისფერი, ლურჯი; الأزرُق
ალ-აზრაყი, მამ. საქ. სახ.

أَحْمَدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ عَلِيٍّ

აჰმედ იბნ აბმედ ბნ الأزرُقِ الفَارِقِي

აუსუფ იბნ ცალი იბნ ალ-აზრაყ
ალ-ფარაყი, ისტორიკოსი, ავტორი
შაიფარიჟინის ისტორიისა (წერდა
572/1176 წლის ახლო ხანებში).

زُرْقَانٌ თევზის სახელი.

زَعْفَرَانٌ ზაფრანა (შდრ).

زَعَمٌ (ჟ), მასდ. زَعَمٌ ვარაუდობდა,
ამტკიცებდა, ამბობდა, აზრი
გამოთქვა.

زَعْمٌ აზრი, ვარაუდი, ფიქრი.

زَلٌّ (ი, ა), (I. 3. ჰერფ. زَلَّتْ) მასდ.

زَلٌّ, زَلٌّ თეხი დაუსხლტა; წაი-
ბორძიკა, წაიფორხილა.

زَلَّةٌ თეხის დასხლტომა, წაც-
ლომა; შეცდომა, დანაშაული.

انزلالٌ მასდ. زَلْزَلَةٌ და زَلْزَلَةٌ
ძრევდა, არყევდა, არხევდა. II.

تَزَلُّزٌ შეინძრა, შეირხა, შე-
ირყა; იძრა (მიწა).

زَلَزَلَةٌ მრ. زَلَزَلٌ მიწისძვრა.

زَلِقَ (ა), მასღ. زَلَقَ ფეხი, დაუ-
სხლტა. სინ. زَلَّ. დასრიალდა,
ჩამოსრიალდა.

زَلِقَ გლუვი, გლასი, სრიალა.

زَمَعَ IV. أَزْمَعُ გადასწყვიტა,
დააპირა.

زَمَنَ < არამ. ܙܡܢ > დრო,
ეპი (შერ. ქართ. ეპი, სომხ.
ժամանակ).

زَنْبِقٌ კრ. ზამბახი (შერ.); ყრბ. ე.
ჭიპცინტი, ლილია.

زَنْدٌ შრ. زِنْدٌ კვესი.

زَنُوهُ ადგილი ჩრდილო-კავკასიაში
ზუნუ.

زَهْدٌ (ა), მასღ. زَهْدٌ სურ-
ვილი არ ჰქონდა, თავი შეიკავა,
უარი სთქვა ზე მასზე. ანჭ. رَغْبٌ.

زَهْرٌ (ა), მასღ. زَهْوْرٌ ბრწყინავდა,
ანათებდა (მთვარე).

أَزْهَارٌ 1) ფერი, შუქი; 2) შრ. أَزْهَارٌ
ყვავილი.

زَهْرَةٌ — الزهرة ჰლანეტა ვენერა.

زَهَابٌ რიცხვი, რაოდენობა, სიმ-

რავლე; قَتَلَ زُهَاءً ثَلَاثِينَ أَلْفًا

მოკლა ოცდაათი ათასის რაო-
დენობით.

زَوْجٌ II. زَوْجٌ დამ. შეუღლა, შერ-
თო لَدَى إِلَيْهِ (ოლად). IV.

أَزْوَجٌ დამ. შერთო (ო-
ლად). V. تَزَوَّجَ ან ب ن-ით

შერთო, დაქორწინდა; تَزَوَّجَهَا

ოლად შერთო; تَزَوَّجْتَهُ ო-
ლად გაჰყვა, მისთხოვდა.

زَوْجٌ < არამ. ܙܘܓ < ბერძნ.

ζεύξις უღელი, წყვილი) შრ.

أَزْوَاجٌ (პირველად წყვილი, შემდეგ)
ნაწილი წყვილისა; მეუღლე,
ქმარი.

زَوْجَةٌ შრ. مَعُولَةٌ მეუღლე, ო-
ლი.

زَوْجَانٍ წყვილნი.

زَادٌ (უ), მასღ. زَادٌ მოიზარავა, მა-
რავი გაიქცეთა.

زَادٌ შრ. أَزْوَادٌ მარავი, საგზალი.

زَارٌ (უ), მასღ. زِيَارَةٌ

დამ. მოინახულა.

زِيَارَةٌ მოინახულება.

مَزُورٌ მოინახულებული.

زُوْقَالٌ ქანაღის მსგავსი ხელი.

زَالٌ (უ; I. 3. მს. რ. პერფ. زَلْتُ) მოშორდა, გაშორდა; მოსპო; წარიხოცა; წარხდა, განქარვდა;

هُنَا زَالٌ წარვიდა, წარიხოცა; გადაიხარა. (დასავლეთისაკენ,

მხე); (ა, I. 3. პერფ. زَلْتُ), მო- აშორა, განაშორა, წარხოცა; თავი დაანება; ჩვეულებრივ უარყოფით

ნაწილაკებთან: مَا زَالَ, იმპ. لَمْ يَزَلْ თავი არ დაანება, არ შეწყვიტა,

არ მოეშვა; مَا زَالَ حَتَّى მო- მოეშვა, სანამ... فَامَّ يَزَالُوا

مَعَهُ عَلَى هَذَا وَمِثْلِهِ حَتَّى

ასე და ამგვარად არ მო- ეშენნ მას, სანამ... IV. أَزَالَ განაშორა, მოაშორა; წარ- ხოცა; მოსპო, განაქარვა.

أَزَالَ მოშორება, განგდება, მო- სპობა; წარხოცვა; განქარვება.

أَزَالَ განმგდები, მომშორებე- ლი, უკუმშტეველი.

زَيْتٌ (<არამ. زَيْتٌ "ზეთის ხი- ლი") ზეთის ხილი (შდრ. ქართ. ზეთი):

زَيْتُونٌ ზეთის ხილის ხე (შდრ. ქართ. ზეთის ხე):

زَادَ (ი), მასდ. زَادَ, مَزَيْدٌ 1) გარ-

ღაუვ. გადიღდა, გამრავლდა; عَلَى ნ-ით გადააპარბა; 2) გარღმ. შე- მატა, მიუნატა, გაუმრავლა.

مَزَيْدٌ მამ. საკ. სხს. ზეიდი.

مَزَيْدٌ მრ. სწ. გამრავლება, გა- დიდება, მომატება; ნარჩენი, მეთი.

مَزَيْدٌ მეთი; وَنَا فَصًا მეთ- ნაკლებად, მეთად თუ ნაკლებ, ცოტად თუ ბევრად.

مَزَيْدٌ მამ. საკ. სხს. იეზიდი.

مَزَيْدٌ მახადი, საკ. სხს. მამ. და.

مَزَيْدِي ომისა; მიმარ.

مَزَيْدٌ მამ. საკ. სხს. ზირაქი.

مَزَيْدٌ مَزَيْدِي ორბ. ომ. საკ. სხს. ზიქოსები, ჯიქები.

مَزَيْدٌ (ა), იხ. مَزَيْدٌ.

مَزَيْدٌ (ი), მასდ. مَزَيْدٌ მორთო. მო- კაზმა.

مَزَيْدٌ მორთულობა, მოკაზმუ- ლობა.

مَزَيْدٌ სოფ. სხს. წინანდალი.

سُنَطَا, სუნტა, სუნტურად დიდოეთი.

سُنَطَا, სუნტ. შრავ. დიდოელები.

س

سِين არაბული ანანის მეთორმეტე

სასო. სათვალავში აღნიშნავს 60-ს.

سُوف სემოკლებული ნაწი-
ლაკი, რომელიც დაერთვის იმპერფექ-
ტივის ფორმას და მას მყოფადის მნიშ-

ვნელობას ანიჭებს: سَيُكْتُبُ დაწერს.

سَابِيَا სავ. სას. ადგილისა თუ წისქვი-
ლის (?).

سَوْر (ა), მასდ. سَوْر დარჩა, შორ-
ჩა.

سَائِر დანარჩენი, მონარჩენი,

დარჩენილი; სხვა, ყველა.

سَم (ა), მასდ. سَام დამ. შე-
იძულა, შეიზიზლა, აგრეთვე
من ნით.

سَابَا საბა, მამ. და ტომის სავ. სას.

سَب (უ), მასდ. سَب დამ. ავინებ-

და, ლანძღავდა. II. سَب მიზეზი
მიუთითა; გამოიწვია; საშუალება
პოვა; შექმნა პირობა, მიზეზი, სა-
ფუძველი.

سَب შრ. سَاب 1) თოკი; 2) გზა;
საშუალება; 3) მიზეზი, საფუძველი.

سَبَب მიზეზით, მიზეზის გამო.

سَبَت (ი, უ), მასდ. سَبَت ისვენ-
ებდა, არ მუშაობდა; შაბათს
უქმობდა.

سَب (< არამ. סָבַט)

< ებრ. סָבַט) მოსვენება;

سَبَتِ يَوْمَ السَّبْتِ ან السَّبْتِ შაბათი.

سَبَح (ა), მასდ. سَبَح სუ-
რავდა, გასცურა, ზე და და მასში;

سَبَح ზე გააცურა. II. سَبَح
(< არამ. סָבַח) აქებდა, აღი-

ღებდა (ყოველთვის იგულისხმება
ღმერთი).

سَبَحَان ქება, დიდება (ღვთისა);

سَبَحَانِ اللّٰهِ ან سَبَّحَانِ ღმერ-

თსა; سَبَّحَانِ مَا لَلَّه მალე მულ არს,
და შორებულ არს (ღმერთი) იმი-
საგან (რასაც მას მიაწერენ).

سَبَّع შღ. შვიდი.

سَبَّع და سَبَّع მტაცებელი ნადირი,
ლომი.

سَبَّعُون სამოცდაათი.

سَبَّع შღ. მეშვიდე.

سَجَدَ (უ; < არამ. ܣܘܕܘܢ?) მასდ.
 سجد ძირს დაემხო, თაყვანი
 სცა (შერ. სომხ. სრկիրսაჟანსს,
 მვ. ქართ. „თაყვანის ცემა“).
 سجدე თაყვანისცემა: მოწიწებით
 ცაყის დახვობა.
 مسجد (< არამ. ܡܫܘܕܐ) შერ.
 ქართ. მიზგითი) მრ. مساجد თაყ-
 ვანისცემის ადგილი, მეჩეთი.
 جامع مسجد საკრებულო მეჩეთი
 (შერ. ქართ. მეჩეთი).
 سجل (< ბერძ. σιγιλλιον) მრ.
 سجلات გაზაგნილი, სიგელი (შერ.
 ქართ. სიგელი).
 سجية მრ. سجا ბუნება, თვისება,
 ხასიათი. სინ. طبيعة, خلق.
 سحاب კრებ.; მრ. سحب ღრუბელი.
 سحر (ა), მასდ. سحر მოაჯადოვა.
 ساحل მრ. سواحل ნაპირი (მდინა-
 რისა, ზღვისა), კიდე (შერ. სა-
 ვაილი).

سَخَنَ (უ), მასდ. سَخَنَةً; سَخُونَةً
 ცხელი იყო; გააცხელდა.
 سخن მდ. س, ცხელი. ანტ. بارة.
 سخا (უ), მასდ. سخاء იყო გულუბგი,
 ხელგაშლილი. სინ. جاد.
 سخاء სიუბგე; გულუბგობა, ხელ-
 გაშლილობა.
 سخو سხალ. სოხუმი.
 سد (უ), მასდ. سد დახურა, დახშა,
 თავი დაუცვა; ზღუდე აღმართა.
 سد მრ. سدا ზღუდე, ღობე,
 ბარიერი; დაბრკოლება.
 ساد საცავე; დაცვა.
 سدى საერ. სქ. და რიცხ. უყურად-
 ლებოდ მიტოვებული, უსარგებ-
 ლო; ზმნსრ. უსარგებლოდ, მოუ-
 ფიქრებლად, ტყუილ-უბრალთდ.
 سر (უ), მასდ. سرور, مسرة დამ. ახა-
 რებდა, ამხიარულებდა, ართობ-
 და; გაახარა; გააბედნიერა;
 سر მასდ. سرور უხაროდა, ბედ-
 ნერი იყო. ب ნით მით. IV.
 سر دამ. მალავდა, საიდუმლოდ
 ინახავდა; საიდუმლოდ შეა-
 ტყობნა (ამბავი); გაამელავნა,
 გამოაქვეყნა.

სრ. შრ. ^სსრ ^ასაიდუმლო, საი-

დუმლოება; ^სსრა საიდუმლოდ,

ფარულად; ჩუმად.

^სსრო სიხარული; მხიარულება,

კმაყოფილება. სინ. ^სსრ ^აანტ. ^სსრ.

^სსრა შრ. ^სსრა ტახტი, სა-

წოლი; ^სსრა (პირველად ვითარცა

შემოკლება გამოთქმისა ^სსრა

„ტახტის მფლობელი; შემდეგ

(ქვეყნის სახელი) სერიოი,

აღართა მხარე დაღისტანში.

^სსრა (ა), მასდ. ^სსრა თავისუფლად

ძოვდა. II. ^სსრა დამ. გაგზავნა,

გაუშვა, საძოვრად გაუშვა.

სრ. ^სსრა IV. ^სსრა დამ. შეეკაზმა (ცხე-

ნი). ^სსრა (< არამ. ^სსრა < სპ. სპ.)

შრ. ^სსრა უნაგირი.

^სსრა (< სპარს. ^სსრა), შრ. ^სსრა

სანთელი, ჩირალი (შდრ).

^სსრა სირაჯ ტაირი, ადგი-

ლის სახ.

^სსრა (ა), მასდ. ^სსრა თ ვასუფ-

ლად ძოვდა. სინ. ^სსრა II. ^სსრა

დამ. გაუშვა საძოვრად.

^სსრა (< სპარს.) შრ. ^სსრა

კარავი.

^სსრა (უ), მასდ. ^სსრა, ^სსრა

ფი იყო; ჩქარობდა. VI. ^სსრა

ჩქარა მიდიოდნენ, ჩქარობდნენ,

ციდილობდნენ ერთმანეთისათ-

ვის გაესწროთ; ^სსრა და ^სსრა

ციდილობდნენ მოესწროთ.

^სსრა სიჩქარე, აჩქარება, აჩქარება-

ღებულობა.

^სსრა ელაც. უფრო სწრაფი, უს-

წრაფესი.

^სსრა თეფხია ერთგვარი (კალ-

მანი?).

^სსრა (ი), მასდ. ^სსრა. ^სსრა

ღამით გაემართა, ღამით მიდიოდა, ღამით მოგზაურობდა.

^სსრა შრ. ^სსრა სეეტი; ანძა.

^სსრა კრებ. სირიელები, ასურელები.

^სსრა (ა), მასდ. ^სსრა დაფინა,

მოპფინა. ^სსრა შრ. ^სსრა სახურავი, ბანი.

სִּפְרָ (ი), მასღ. **سَفْر** გაემგზავრა. III.

სִּפְרָ გაემგზავრა; მოგზაურობდა.

სִּפְרָ მრ. **سَفَار** მგზავრობა, მოგზაურობა. **سَفْر** **شَهْرَيْن** ორი თვის საველი (მანძილი, სივრცე).

სִּפְרָ **بَاشَا** საფარ-ფაშა, ახალციხის მმართველი XVI საუკ. **بِلَادِ سَفْر** **بَاشَا**

.ახალციხის არაბულ-თურქული სახელწოდება XVI-XVII საუკ. შისი მმართველის სახელის მიხედვით.

سَفَل (უ), მასღ. **سَفُول**, **سَفَال** იყო დაბალი, გაშლილი, ვაკე, დაცემული.

سَفَل ელაც. ქვედა, უფრო ქვედა.

سَفْن (არამ. **ܣܦܢܐ**) მრ. **سَفْن**, **سَفِين**

გემი, ნაეი, ხომალდი.

سَفِين **دَا** **سَفِين** და **سَفِين** მამ. სავ. სახ. სუფიანი.

سَقَط (უ), მასღ. **سَقُوط** დაეცა, დავარდა, გავარდა, ჩამოვარდა; დაეშხო, დარღვდა; მოსძვრა, დასძვრა 72, 10.

سَقَع მრ. **سَقَاع** მხარე, ადგილი, ადგილმდებარეობა.

سَقَى (ი), მასღ. **سَقَى** დაშ. ასევა, შეასევა, დაალევირა.

سَكَة მრ. **سَكِك** 1) (<ეთიოპ. sakuat)

გზა, ქუჩა; 2) <არამ. **ܣܟܝܕ**)

გ. წერეთელი. არაბულ-ქართული ლექსიკონი.

ფულის მოქრის უფლება; მონეტა (შდრ. ქართ. სიქა).

سَكْت (უ), მასღ. **سَكُوت** ჩუმად იყო, გაჩუქდა.

سَكُوت სიჩუმე, გაჩუმება, ჩუმად ყოფნა.

سَكِر (ა), მასღ. **سَكْر**, **سَكْر** მთერალი იყო, დათვრა.

سَكْر სიმთერალე.

سَكْرَة მრ. **سَكْرَات** სიმთერალე.

سَكَن (უ), მასღ. **سَكُون** იყო უძრავი, წყნარი; დაწყნარდა, დამშვიდდა;

سَكَن **إلى** ნ-ით (უ), მასღ. **سَكُون**

ენდობოდა; **سَكَن** (უ), მასღ. **سَكْنَى**,

საკუნ და. სახლობდა, ცხოვრობდა, აგრეთვე **بِه** და **فِي** იქ. IV.

سَكَن **دَام** დაასახლა.

سَكُون დამშვიდება, დაწყნარება, მოსვენება; ხმოვნის უქონლობა,

სუქქენი. ანგნ. **حَرَكََة**.

سَكِينَة 1) (**ܣܟܝܢܐ**) უფ-

ნა (ღვთისა), დასწრება (ღვთისა); ღვთაებრივი ზემოთაგონება; 2) სიმშვიდე, დამშვიდება.

سَكِين **دَام** (**ܣܟܝܢܐ**) დანა.

سَكِن მღ. **سَكِن**, უძრავი, მშვიდი;

უხმოვნო (ასო); მრ. **سَكَّانٌ** მცხოვრები.

سَكِينٌ (< არამ. < ასურ. muskēnu)

მრ. **سَاكِينٌ** ლატაკი, გლახაკი;

სუსტი, საცოდავი.

سَلٌّ ბრძან. **سَالٌ** ზმინისაგან.

سَلٌّ (უ), მასდ. **سَلٌّ** იშიშვლა, ამოიღო, ამოიძრო (მახვილი).

سَلِيلٌ მრ. **سَلَالٌ** 1) ამოწვდილი,

ამოღებული (მახვილი); 2) ძე, ვაჟი, შვილი; შთამომავალი; 3) კვიცი; 4) ხერხემალი; 5) ცხენის ტვინი; 6) წმინდა ღვინო.

سَبٌّ (უ, მასდ. **سَبٌّ** დამ. გაძარცვა, იარალი და ტანისამოსი წაართვა (მოკლულ მტერს).

سَلْحٌ მრ. **سَلْحَةٌ** იარალი.

سَخٌّ (ა, უ), მასდ. **سَخٌّ** დამ. გაატყავა, ტყავი გააძრო.

سَخٌّ გატყავება, ტყავის გაძრობა.

سَدَاتٌ (< რუს. сдаты) მრ. **سَدَاتٌ** და

سَلَاتٌ სალდათი, ჯარისკაცი.

سَسَلٌ მასდ. **سَسَلَةٌ** მიაჯაჰვა, შეაჯაჰვა, ჯაჰვით შეკრა, შებორ-

კა. II. **تَسَلَّلٌ** შეჯაჰვული იყო; ერთიერთმანეთს მისდევდა განუწყვეტლად; მომდინარეობდა, წარმომდინარეობდა.

سَيْلَةٌ (< არამ. **סַיִלַת**) მრ.

سَلַלٌ ჯაჰვი.

تَسَلُّ თანამიმდევრობა, განუწყვეტლობა, გაბმულობა; მდინარეობა; წარმოშობა.

سُلْطٌ (უ), მასდ. **سَلْطَةٌ** სძლია.

سُلْطَانٌ (< არამ. **סַלְטַנַּת**, **סַלְטַנַּת**)

მრ. **سَلْطִין** 1) ძალი, ძლიერება;

ხელისუფლება, მართვა, განმგებლობა; 2) საბუთი; მოწმობა; 3) სასწაული; 4) სულთანი, მმართველი.

თველი. მიმართ. **سُلْطَانِيٌّ** მდ.ე.

سَلْفٌ (უ, ი), მასდ. **سَلْفٌ** განელო, გაიარა; წინ უძღოდა; ადრე მოხდა.

سَالَفٌ მდ.ე, მრ. **سَالَفٌ**, **سَلْفٌ** წარ-

მავალი; წინამავალი, წარსული.

سَقٌّ (უ), მასდ. **سَقٌّ** დამ. 1) გადააბრუნა, მიწაზე დაამხო ზურგით; 2) განგმირა (შუბით); 3) მოხარშა;

4) აცოცდა (კედელზე). **تَسَقَّى** აკ. და **إلى** 6-ით ავიდა, აცოცდა (ხეზე, კედელზე, ანძაზე).

سَكٌّ (უ), მასდ. **سَكٌّ** დამ. მიდიოდა მოგზაურობდა; ორმ. დამ. წაიყვანა, გაატარა.

سَكٌّ სვლა; ქევა; ასკეტური ცხოვრება.

مَلَكَ مِر. مَالِكْ გზა.

سَلَّاسُ სალამასი, სალმასი, ქალაქი და მხარე სპარსეთის აზერბაიჯანში, ურმიის ჩრდილო-დასავლეთით.

سَلْم (ა), მასღ. سَلَامَةٌ, سَلَام, سَلْم, سَلْم

სლსიყო უვნებელი, არა საშიშარ მდგომარეობაში; იყო თავისუფალი, განთავისუფლებული

გან; გადარჩა, თავი დააღწია. II. سَلَّمْ დაშ. გადაარჩინა იხსნა

გან; سَلَّمَ ნ-ით მისცა, გადასცა, ჩააბარა; سَلَّمَ ნ-ით (უთხრა عَلَيْكَ

ع. ი.) შიესალმა; წინასწარმეტყველის სახელის წინ (თითქოს როგორც

ფრჩხილებში ნათქვამი): صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ ალლამშიმც აკურთხებს მას და გაუმარჯვებს (= მიესალმება).

III. سَأَلْ დაშ. შეურიგდა, დაუზავდა, ზავი შეუტკრა. IV. أَسَلْ

დაშ. მისცა, გადასცა أَسَلْتُ مَاس. أَسَلْتُ اللهُ (იგულისხმება نَفْسُهُ

وَجَدَّه) ღმერთს მიეცა, ღმერთს დაემორჩილა; აქედან უბრალოდ: أَسَلْتُ

აღლაპისათვის თავდადებულად გამოაცხადა თავი, ე. ი.

გამუსლიმანდა. X. اسْتَلَمَ დამო-რჩილდა, დანებდა.

سَلِمَ საერთ. სქ. ზავი, მშვიდობა, შერიგება.

سَلِمَ მშვიდობა, ზავი, უშიშროება, უსაფრთხოება.

سَلِمَانُ მამ. საკ. სახ. სალმანი. سَلِمَ დაშ. უშიშროება, უსაფრთხოება, ხსნა; سَلِمَ مَشِيئَةً

მშვიდობა თქვენდა, მისალმების ფორმულა, რომელიც წერილის ბოლოს შეიძლება შემოკლდეს: وَالسَّلَامُ

სალამი, მისალმება; سَأَلْتُ دَارَ السَّلَامِ

მართხე; سَأَلْتُ مَدِينَةَ السَّلَامِ

სლსი მღ. ა, მრ. سَلَمًا უვნებელი, დაუზიანებელი, მრთელი; სელიმი

მამ. საკ. სახ. سَلِمَ يَنْكِي ეფნი სელიმი, თურქეთის სულტანი (გარდ. 682/1574 წ.).

سَلِمَ უშიშროება, უსაფრთხოება; ხსნა; უმწიკვლობა.

سَلِمَانُ (არამ.-ებრ. סַלְמָנָא). სულიეიანი, მამ. საკ. სახ. :

سَلِمَ მრ. مِر. سَلِمَ საერთ. სქ. კიბე.

سالم მდ. ა, უნებელი, მრთელი; უმწიკვლო.

اسلم ელათ. ყველაზე უნებელი, უმწიკვლო.

اسلام ალლაჰისადმი თავის მიცემა; მორჩილება; ისლამის სარწმუნოება, ისლამი; ისლამის ეპოქა. ისლამის სამყარო 17, 18;

მიმართ. اسلامي.

اسلم ვინც თავი გადასცა ალლაჰს; მორჩილი, მუსლიმანი. მდ. ა.

اسلم გადაცემული, მიცემული.

اسلمة მასლამა, შამ. საკ. სახ.

اسلمة ჰაბიბ ბინ მასლამა, არაბთა სარდალი.

اسل (უ), მასდ. اسلوان და اسلوان (უ), მასდ.

اسلي (ა), მასდ. ასლი და ასლი (ა), მასდ.

ასლი და ასლი (ა) დაივიწყა.

اسلوي მწყერი, კრებ. მწყერები.

اسليمان სს. سلم.

اسم მრ. اسماء სახელი.

...اسم (სშირად უალიფოდ اسم) სახელითა...; اسماء სახელით, სახელად, მხოლოდ გარეგნულად.

اسم II. اسم. დამ. ან აკ. და.

اسم ნით უწოდა, დაარქვა; اسم ეწოდა, დაერქვა.

اسم წოდება, სახელწოდება.

اسم (უ), მასდ. اسماء, اسماء და اسماء.

اسم (ა), იყო გულუხვი, სულგრძელი.

اسم გულუხვობა; სულგრძელება; გულუკეთილობა.

اسم მრ. اسماء 1) მეთაური;

ბელადი; კეთილშობილი, გულადი; 2) ლომი.

اسم ქალაქი შუა აზიაში (უზბეკისტანის სსრ) სამარყანდი.

اسم საქართველოს პროვინცია სამცხე.

اسم (ა), მასდ. اسم დამ. ისმინა,

გაიგონა منه მისგან; به მის შესახებ; له და الى უსმინა მას; 3. დამ. მოუსმინა, ყური დაუგდო

მას. اسم له صوتا ისმინა მისი ხმა,

გაიგონა მის მიერ გამოცემული

ხმა. IV. **أَسْمَعُ** ღმ. ასმინა გაა-
გონა; მიაწვდინა, შეატყობინა,
აცნობა.

سَمِعَ სმენა, გაგონება, მოსმენა;
سَمِعًا მესმის და ვმორჩი-
ლებ.

سَمْعًا კარგი რეპუტაცია, სა-
ხელი.

سَمِعَ მდ. ო, მსმენელი.

سَمِعَ მრ. **سَامِعٍ** სასმენელი, ყუ-
რი.

سَمَكٌ კრებ. კერძ. ო, თევზი.

سَمِنَ (ა), მასდ. მსუქანი იყო.

سَمِينٌ მდ. ო, მრ. მსუქანი,
მსხვილი.

سَمْنَدٌ 1) ზოოდ. სალამანდრა;
2) შინ. ასბესტი.

سَمْنَدٌ სამანდარი, საზართა ძვე-
ლი საცანტო ქალაქი, რომელიც მდ-
ბარეობდა ბაბ ალაბგაბიდან რვა დღი-
სა და ახალი საცანტო ქალაქითილი-
დან შვიდი დღის სავალზე, შერმინდ-
ლი თარსუ (3 კილ. მახაჩ-კალიდან).

سَمِي ხს. სმ.

سَمَوَاتٍ სავართ. ხქ. მრ. **سَمَوَاتٍ**
ცა.

سَنَةٌ მრ. **سِنُونَ** და **سِنُونَ** წელი,
წელიწადი; სინ. **سَنَامٌ**, **سَنَامٌ**.

سِنَانٌ მრ. **سِنَانٌ** კბილი; ასაკი, ხნო-
ვანება; მწვერვალი (მთისა); **سِنَانٌ**
მოხუცდა.

سِنَةٌ მრ. **سِنَتٌ** და **سِنَةٌ** ქცევა,
ჩვევა, ჩვეულება; დადგენილება;

سِنَةٌ რელიგ. ტერმ. შუამშაბადის
სუნნა, ე. ი. მისი ქცევა და სი-
ტყვები, შენახული გადმოცემით და
მიღებული სახელმძღვანელოდ მუ-
ლიმანათთვის.

سِنٌ მდ. ო, ხნიერი, ხანში შე-
სული.

سَنَابِلٌ თაე-
თავი.

سَنَابُطٌ (< სუმბატი) მამ. საკ. სახ.
სუმბატი.

سَنَاجِقٌ მრ. **سَنَاجِقٌ** დრო-
შა; სადროშე, აღმინისტრაციული
ერთეული ძველად თურქეთში.

سَنَدٌ (უ), მასდ. **سَنَدٌ** ეყრდნობოდა
იღ. მას. სინ. **إِعْتَمَدَ**.

سِنْدٌ მრ. **سَانِدٌ** ბალიში.

مَوْسَىٰ مَسَّحَ فِي الْأَرْضِ

გზაურობდა ქვეყანაზე, მიმოდიოდა, დახეტილობდა.

سَار (ი), მასღ. سِيرَ سِيرَ წავიდა,

განელო, გაიარა, გაემგზავრა, გაემართა ალ მისკენ, منه მისგან; سَارِي წაიყვანა იგი; سَارِي مَوْسَىٰ მოგზაურობდა, ხეტილობდა ქვეყანაზე.

سِيرَ გამგზავრება, წასვლა, მოგზაურობა.

سِيرَ შრ. سِيرَ სიარული, სვლა;

ქცევა, ცხოვრების წესი, ბიოგრაფია (السيرة) მუჰამადის (ცხოვრება).

سِيرَ გამგზავრება, წასვლა.

سِيرَةَ სავალი, მანძილი, გზა.

سِيسِ სისი, ქალაქი შვირე აზიაში, კილიკიის არმენიაში, ერთხანს კილიკიის დედა-ქალაქი.

سِسْجَانِ დგ. სან. სისაქანი, სიენიეთი.

سَيْف (< არამ. ܣܝܦ [<ζῆπος?])

سيف سِيف مახვილი.

سَيْفًا მახვილით დაიპყრო, ბრძოლით დაეუფლა.

سَيْلَ (ი), მასღ. سَيْلَانَ

დიოდა, ჩამოდიოდა (სითხე), იღვრებოდა, ითხეოდა; მომდინარეობდა.

سَيْلَ დენა, მდინარება; سَيْلَ سَيْلَ დენარი, მდინარე, წყარო, ნაკადი, ნაკადული.

سَيْلَانَ დენა, მდინარება.

سَيْمَى (سَيْمًا), سَيْمًا (<არამ. <ბერძნ.

σῆμα, σῆμα) ნიშანი.

შ

شَيْنَ არაბული ანანის მეცამეტე შ ასო. სათვალავში აღნიშნავს 300-ს.

شَامِلٌ დამ. شَامِلٌ შამ. შამილი.

شَامَ (ა), მასღ. شَامَ იყო უბედური, საბედისწერო აკ. ان عليه

მისთვის. II. شَامَ დამ. სი-

რიაში გაგზავნა. III. شَامَ ბ ნ-ით მარცხნით წავიდა. IV.

شَامَ 1) სირიაში გაემგზავრა; 2) ამპარტავენულად მიდიოდა.

شَامَ დამ. شَامَ (მარცხენა ხელი), ჩრდი-

ლოეთის მხარე; الشَّامَ დამ. الشَّامَ სირია; დამასკო.

شامة მარცხენა მხარე.
شان შრ. شون საქმე, გარემოება, მდგომარეობა; დამახასიათებელი თვისება; ჩვეულება, წესი; ღირსება.

როგორია შენი მდგომარეობა? مَا شَأْنُكَ عَلَى شَأْنِهِ, مِنْ شَأْنِهِ მის გამო, მისი გულისათვის; მისი მიზეზით; مِنْ شَأْنِهِ أَنْ მისი ბუნებაა, მისი ბუნებრივი მიდრეკილებაა, მისი დამახასიათებელია, მისი წესია, მისი ჩვეულებაა; عَظِيمُ الشَّانِ დიდებული, დიდი ღირსების მქონე.

شَاءَ შაჰი, სპარსეთის მეფე. შიშარჰ. شَاهِي.

شُرَّاسَانُ ხე. خُرَّاسَانُ شَاد. زَادَانَ شَاد. ზადანის შაჰი.

شُرَّوَانُ ხე. شُرَّوَانُ شَاء.

شَاهِلُوطُ (< სპარს.) წაბლი.

شَبَّ (ი), შასღ. شَبَّابٌ დაკაბუქდა, კაბუქი გახდა.

شَبَّابٌ სიკაბუქის ხანა (16-30

წლამდე); ახალგაზრდობა (ამ შემთხვევაში ვითარცა შრავლ. عَبَّ სიტყვისა).

شَبَّ შრ. شَبَّانُ ცმაწვილი, ახალგაზრდა კაცი.

شَبْرَانُ ქალ. სახ. შაბარანი, ერთი ხანს შირვანის მთავარი ქალაქი.

شَبَّعَ გაძლა. شَبَّعَ, შასღ. شَبَّعَ (ა), შასღ. جَاعَ. ანცნ.

شَبَّكَ (ი), შასღ. شَبَّكَ ჩაწნა, გადაწნა, მოწნა; მოქსოვა; დიხლართა.

VIII. اشْتَبَكَ იყო მოწნული, მოქსოვილი; გადაბმული; გაბმული

(მახეში), დახლართული. اشْتَبَكَ, شَبَّعَ, شَبَّعَ ეარსკველავები მრავალრიცხოვანი იყო, ერთმანეთში ირეოდა (სიმრავლის გამო), ახლოს იყო ერთმანეთთან; ეარსკველავებით მოქედელი იყო (ცა .

شَبَّكَ შრ. شَبَّكَ ბადე.

شَبَّكَ შრ. شَبَّابِيكَ ბადურა, ფანჯარა (რკინის ბადურით); სარკმელი.

شَخَصَ (ა), მასღ. شَخُوصَ გაშტე-
რებულნი იყო, გაუნძრევლად
უყურებდა, მიაშტერდა إليه მას;
წავიდა, გაემართა إليه მისკენ,

მიადგა მას. IV. اشْخَصَ დამ.
იძულებულყო ამდგარიყო, გა-
მგზავრებულყო, გაამგზავრა,
გაგზავნა.

شَخَصَ შრ. اشْخَصَ, شَخُوصَ სხე-
ული, საგანი; ინდივიდი, ვინმე.

شَدَّ (ი), მასღ. شَدَّةٌ 1) იყო ძლიერი,

მაგარი, ღონიერი; 2) იყო ძნე-
ლი, მძიმე, სასტიკი; شَدَّ (უ, ი),
მასღ. شَدَّ 1) მიათრევედა; სკიმავე-
და; 2) შეკრა, დაამაგრა, მიამაგრა

إلى ნ.ით რამეზე. II. شَدَّ გრამ. თე-
შდიდი დაუსვა (თანხმოვნს). V.

شَدَّدَ გაძლიერდა, სასტიკი იყო;
ძალა, სიმტკიცე გამოიჩინა فيه

მასში. VIII. اشْتَدَّ 1) ძლიერი გახ-
და; გაძლიერდა; 2) მძიმე, უსი-
ამოვნო იყო عليه მისთვის.

شَدَّ 1) ძალი, ძლიერება; 2) სი-
ძნელე, სირთულე, სისასტიკე;
3) უბედურება, განსაცდელი.

شَدِيدٌ შდ. شَدِيدٌ, شَدَادٌ შდ. شَدِيدٌ შდ.

1) ძლიერი, მაგარი, ღონიერი;
2) რთული, მძიმე, სასტიკი; 3) სა-
შინელი, უბედური.

شَرَّ (ა; I. 3. شَرَرْتُ) მასღ. شَرَّ იყო

ცუდი, ბოროტი, ავი, გაფუ-
კებული. ანტნ. خَارَ.

شَرَّ შრ. شَرُّ 1) არს. ბოროტე-
ბა; უსანართლობა; უბედურე-
ბა. 2) ზელსი. შრ. أَشْرَارٌ ბორო-

ტი, უსამართლო; ცუდი, გაფუ-
კებული. ანტნ. خَيْرٌ مِنْ شَرٍّ ვლაც.

უფრო ცუდი. ვიღრე. .

شَرِبَ (ა), მასღ. شَرِبَ, شَرَبٌ 1) და-

ლია, შესვა; 2) გადაყლაპა. III..
شَرَبَ დამ. სვამდა ვინმესთან ერ-
თად.

شَرِبَ 1) დალევა; სმა; 2) ყლაპვა..
شَرِبَ შრ. شَرِبَةٌ სასმელი; ში-
მარს. شَرَابِي მელვინე; ღვინის.

ან სიროფის გამყიდველი.
شَرِبَ. شَرِبَ. شَرِبَ.

شَرِبَاتٌ ტკბილი სასმელი, სირო-
ფი (შდრ. ქართ. შარბათი).

• შარბ შრ. შ. შრ. [•]اَشْرَبُ (მსმელი);

2) შრ. [•]شَوَارِبُ ულვაშები.

• [•]مَشَارِبُ 1) სმა); 2) შრ. [•]مَشَارِبُ

სასმელი (შრ. ქართ. მ ა შ რ ა ბ ი);
3) სმის ადგილი.

• [•]مُشَارِبُ ვინმესთან ერთად მსმელი.

• [•]شَرَحَ (ა), შანგ. شرح აშრ. აღმოაჩინა;
ახსნა, ამოხსნა, განმარტა.

• [•]شَرَحَ შრ. شرح ახსნა, ამოხსნა,
განმარტება, კომენტარი.

• [•]شَرَطَ (ი, უ), შანგ. شرط აშრ. და

ნ.ით პირობად დაუდო რამე,
ლ ნ.ით პირობა დადო რისა-

მე შესახებ. VIII. [•]اِشْتَرَطَ [•]على

ნ.ით = [•]شَرَطَ.

• [•]شَرَطَ შრ. شرط პირობა, ვალდე-

ბულება, ხელშეკრულება. [•]على

... [•]بِشَرَطِ أَنْ ... [•]شَرَطِ ... პირო-

ბით, რომ...

• [•]شَرَطَةٌ (შრ. [•]شرطه, ლათ. colors?) მკველი რაზმი, პოლი-
ცია.

• [•]شَرَعَ (ა), შანგ. شرع 1) მიმართა,

წარმართა; 2) კანონი გამოსცა,

დააქონა; [•]شَرَعَ (ა), შანგ. شرع

1) წყალში შევიდა; 2) დაშ. და-
იწყო, შეუღდა (საქმეს).

• [•]شَرَعَةٌ შრ. شرائع 1) გზა წყლი-

საყენ; 2) კანონი, წესი, შარიათი.

• [•]شَارِعٌ შრ. شوارع გზა, ქუჩა.

• [•]شَرَفٌ (უ), შანგ. شرف 1) იყო დი-

დებული, დიდკაცი; 2) იყო კე-

თილშობილი; [•]شَرَفٌ (ა), იყო

მაღალი; მეთაურობდა. II. [•]شَرَفٌ

აღამალა, პატივი მიაგო; აღი-

და, აქო. IV. [•]أَشْرَفَ [•]على

ნ.ით აღმართული იყო (რისაზე ზემო-

დან), ზევიდან დაჰყურებდა, და-

სცქეროდა, გადაჰყურებდა.

• [•]شَرَفٌ შრ. شرف اشرف 1) შანგ. شرف

მაღალი, დიდებული, სახელო-

ვანი, დიდგვარიანი, კეთილშო-

ბილი.

• [•]أَشْرَفَ ელატ. უმაღლესი, უკე-

თილშობილესი.

• [•]شَرِقٌ შრ. شروق 1) შანგ. شروق

ამოვიდა, ამობრწყინდა;

• [•]شَرِقٌ აღმოსავლეთი; შიშარო. شرقى

شُرْكِي შდ. ო აღმოსავლური, აღ-
მოსავლეთის მხრისა; აღმოსავ-
ლეთით მდებარე, აღმოსავლე-
თის მხარე.

مَشْرِقُ შრ. مَشَارِقُ მზის ამო-
სვლის ადგილი, აღმოსავლეთი;
المَشْرِقَانِ მზის ამოსვლისა და
ჩასვლის ადგილი, აღმოსავლე-
თი და დასავლეთი.

شَرِكْ (ა), შახდ. شَرِكَةٌ დამ. და فِى

ნ-ით ვისიმე მონაწილე იყო რა-
მეში; იყო ვისიმე ამხანაგი, მო-
ზიარე, ღონაწილეობდა რამე-
ში. III. شَارَكْ დამ. მონაწილედ გა-
უხდა, გაუამხანაგდა فيه მასში,

მოზიარე გაუხდა. IV. أَشْرَكَ დამ.
ღონაწილედ, ამხანაგად გახდა
فيه მასში.

شَرِكْ შდ. ო, შრ. شَرَكًا მონა-
წილე, მოზიარე.

مَشْرِكْ შდ. ო, პოლითეისტი, ვინც
მრავალ ღმერთს აღიარებს, ურ-
წმუნო.

شَرِّ (ა), შახდ. شَرٌّ იყო ხარბი, გა-
უმამლარი.

شَرٌّ სიხარბე, გაუმამლრობა.
شَرَّوْا شრ. شَرَّوْا شَرًّا რეალი (შდრ.).

شَرَّوْا და شَرَّوْا ადგ. სახ. შირ-
ვანი, მხარე კასპიის ზღვის დასა-
ვლეთ სანაპიროზე, მტკვრის აღმო-
სავლეთით. პირველად კავკასიის აღ-
ზანეთის (არანის) ნაწილი. 37,9
გაგებულია მეფის სახელად.

شَرَّوْا شَاء (شَرَّوْا და შპარს. შა
ემედეა) შირვანშაჰი, შირვანის
შპართველთა ტიტული.

شَرَّى (ი), შახდ. شَرَّى და شَرَّاء დამ.

1) იყიდა; 2) გაყიდა. VIII.

أَشْرَى აკ. და ნ-ით იყიდა, შეი-
ძინა რამეთი.

شَارِ შრ. شَرَاءُ მყიდველი. შრ.
ერეტიკოსები. بَحِيرَةُ الشَّرَاءِ
ურმიის ტბა.

مَشْرَى მყიდველი (შდრ. ქართ. მ უ შ-
ტ არ ი).

شَطَّ (ი, უ), შახდ. شَطَّ და شَطُوطٌ
1) საზღვარს გადავიდა; შორს
იყო; 2) უსამართლო იყო.

شَطَّ შრ. شَطُوطٌ ნაპირი, კიდე
(ზღვისა, მდინარისა). ზინ. شَاطِئِ.

شَطَّ (ა), შახდ. شَطَّ და شَطُوطٌ მდი-
ნარის ნაპირზე დადიოდა, სეირ-
ნობდა.

شَاطِي შრ. شَوَاطِي ნაპირი, კიდე
(ზღვისა; მდინარისა). სინ. شَطْ.

شَع (ი), შახდ. شَعَا სხივს აფრ-
ქვევდა.

شَع შრ. شَعَا სხივი.

شعب II. شَعَب დანაწილა; განა-

შტოვა. V. تَشَعَّب დაიყო, გაიყო,
განშტოვდა.

شَعَب შრ. شُعُوب კრებული, ხალ-
ხი, ტომი.

شَعِب შრ. شَعَاب ბილიკი მთაში,
გზა; ხეობა, ხევი; გადასავალი
მთაზე, უღელტეხილი.

شَعَبَة შრ. شَعَب ტოტი, შტო;

ხევი, ხეობა; კალაპოტი.

شَعِيب შუყააბი. შამ. საქ. სახ.

شَعِيب محرس მუჰრას შუყააბი,
ადგილის სახ. ჩრდ. კავკასიაში.

شَعْر (უ), შახდ. شَعْر 1) ნ-ით იცო-
და, გაიფო; შეამჩინა; 2) ლექსებს

ამბობდა. شَعْر (ა), შახდ. شَعْر

თმინა იყო. IV. شَعْر აკ.

და ბ-ით აცნობა, შეატყობინა.

شَعْر კრებ., შრ. أشعار თმა. კერძ. شَعْر

شَعْر ცოდნა; შრ. أشعار პოეზია;
ლექსი.

شَعِير კრებ. ქერი. კერძ. شَعِير

شاعر შრ. شاعر მცოდნე; პოეტი.

شَغْل (ა), შახდ. شَغْل დამ. ამუშავებ-
და; აცდენდა, თავს ანებები-
ნებდა მისთვის; ხელს უშლიდა.

IV. اشغل დამ. ამუშავებდა, სა-
მუშაოს აძლევდა; აცდენ-
და, თავს ანებებინებდა عنه
მისთვის, ხელს უშლიდა. VIII.

اشتغل აკეთებდა, დატვირთული
იყო به მით.

شغل შრ. اشغال შრომა, სამუშაო;
საქმე.

شَفَا შრ. شفاء ტუჩი, ბაგე.

شَفَى (ი), შახდ. شَفَا დამ. მოარჩინა,
განკურნა منه მისგან.

شَفَا კიდე, ბოლო, დასასრული.

شَفَا განკურნვა, მოარჩინა; შა-
მალი.

شمس (ش), მასდ. شمس იყო მზიანი, ნათელი, ცხელი (დღე).

شمس შდ. მზე; შამსი შამ. ზაჯ. ხას.

شكور შამქორი (შანქორი) ქალ. შირვანში.

شعل (ა), მასდ. شعل, شمول დამ.

დაფარა; მოიცვა. VIII. اشتعل

მოიცავდა, შეიცავდა عليه მას.

شعل ჩრდილოეთის ქარი, ჩრდილოეთი.

شمالی ჩრდილოეთის მხრისა,

ჩრდილოეთის მხარე; ჩრდილოური.

شامل ის. شامل ასოებზე.

شبه (ش), მასდ. شبه იყო რუხი, ნაცრისფერი.

شبه შრ. شبه ალი; შიჰაბი შამ.

شبه ხას. شبه الدين შიჰაბ ელ-

დინი. შამ. ზაჯ. ხას. შიჰარი. شبي

شبه შდ. شبه შრ. شبه რუხი, ნაცრისფერი.

شبه (ა), მასდ. شبه ესწრებოდა به იქ.

شهد (ა), მასდ. شهد მოწმობდა,

ემოწმებოდა როგორც თვითმხილველი ه მასზე, ه მის სა-

სარგებლოდ, عليه მის წინააღ-

მდეგ; شهد شهد მოწმობდა მის

შესახებ. III. شاهد დამ. თვით-

მხილველი იყო, ხედავდა. X-

استشهد დამ. სთხოვა დაემოწმე-

ბინა, ზოწმედ მოიწვია; استشهد

ეწამა, მოწამებრივი სიკვდილით მოკვდა; სარწმუნოებისათვის მო-

კვდა. شهد შრ. شهد თვითმხილველი,

მცოდნე; ზოწამე, სარწმუნოებისათვის მოკლული (< არამ.

< ბერძ. μαρτυρ-ის გავლენით განვითარებული მნიშვნელობა).

شهد შდ. ه, შრ. شهد, شهد

1) მოწმე; 2) მოწამე.

شهر (ა), მასდ. شهر ცნობილი გახდა, გამოაცხადა, გამოაქვეყ-

ნა. II. شهر 1) სახელი გაუთქვა,

აქო, ადიდა. 2) სახელი გაუფუჭა, გამოაქენა.

شهر შრ. شهر شهر ახალი მთვარე;

თვე; ერთი თვის სავალი (წმ., ა.).

• **تَشِير** კება, დიდება, სახელის განთქმა ვინმესათვის; სახელის გატება.

• **مَشُور** მდ. მრ. **مَشاير** ცნობილი, სახელგანთქმული.

• **شهو VIII.** **اَشْتَبَى** ძლიერ სურდა, უნდოდა.

• **شِبوة** მრ. **شَبَوَات** ძლიერი სურვილი, სწრაფვა; ვნება.

• **شَى** ძალიან სასურველი; საამური, ტკბილი.

• **أَشَى** ელატ. უფრო სასურველი, ყველაზე მეტად სასურველი.

• **شَار** (უ), მასდ. **شور 1** თავლი შეკრიბა; 2) მიუთითა, ურჩია. III.

• **شاور 3.** აკ. მოეთათბირა, მოელაპარაკა, რჩევა ჰკითხა. IV.

• **أَشَار** ანიშნა **إليه** მას; მიუთითა; აცნობა, გამოუცხადა **عليه** მას ბე

იგი. VI. **تَشاوروا** ბკობდნენ, ეთათბირებოდნენ ერთმანეთს. X.

• **اِسْتَشَارَ** დამ. რჩევა ჰკითხა; მოეთათბირა.

• **شورى** ბკობა, საბჭო.

• **مَشِير** მრჩეველი.

• **مَشاورَة** ბკობა, თათბირი; რჩევა.

• **أَشَارَة** მითითება; რჩევა.

• **مَشورة** (ველგ. **مشورة**) და **مَشورة** ბკობა; რჩევა.

• **شوش** (< ქართ.) საქართველოს პრინციისა შავშეთი.

• **الشام** ის. **شام.**

• **شاه** ის. **شاه** ასოკებზე.

• **شاة** მრ. **شَاء**, **شَاء** ცხვარი; თხა.

• **شَاء** (I. 3. **شئت**, იმპერფ. **يَشَاء**) მასდ.

• **مَشِيَة** დამ. უნდოდა, სურდა. სინ.

• **أَرَادَ** ალლაჰმა ისურვა, რასაც ალლაჰი ისურვებს; ცოტა, ცოტა ხანს; **أَنْ شَاءَ**

• **أَنْ شَاءَ** თუ ალლაჰი ისურვებს.

• **شَى** მრ. **أَشْيَاء** ნივთი, რამე (იგივე მნიშვ. რაც სომხ. *[ჩრ.]*); უარყოფით ნაწილაკებთან: არათფერი.

• **مَا لِي شَى** არათფერია. **مَا لِي شَى** არათფერი არა მაქვს.

• **شَاب** (ი), მასდ. **شَيْب**, **مَشَيْب** გაქალაჩა, კალარა შეიქნა.

• **شَيْب** კალარა.

شَاخ (ა), მასღ. شَيْخُوخَةٌ მოხუცი იყო, მოხუცდა.

და شَيْخَةٌ, شَيْخٌ, شَيْخٌ შრ. 1) მოხუცი; 2) უხ უცესი;

ტომის მეთაური, შეიხი; 3) სასულიერო მეთაური; 4) მეცნიერი, სწავლული, მასწავლებელი.

شَيْخَةٌ შეიხის წოდება, შეიხის მდგომარეობა.

شِيرَاز ქალ. სახ., შირაზი. სპარსეთის პროვინციის ფარსის მთავარი ქალაქი.

شَيْطَان (<ეთიოპ. šaiṭān <ნამდვილი

არაბ. شَيْطَان დემონი <ებრ. שַׁיטָן) სატანი, ეშმაკი.

شَاع (ი), მასღ. شُوع გავრცელდა, განმაურდა (ამბავი); იყო საერთო, საყოველთაო.

شَاعَةٌ შრ. شَاعَ, شَاعَ პარტია, სექტა; მიმდევარი, მომხრე, შიიტები (ალი სალიფის მიმდევარი).

شَام (ი), მასღ. شِيم დამ. 1) დანახა, ხედავდა; გრძობდა; 2) დაბადებისას დაყოლილი ჰქონდა (ნიშანი).

شِيمَةٌ შრ. شِيم თანდაყოლილი თვისება, ხასიათი.

ش ش ასოს სახელი.

ص

صَاد არაბული ანბანის მეთოთხმეტე ასო. სათვალავში აღნიშნავს 90-ს.

صَاوِن (<არამ. <ბერძ. σάων) საპონი.

صَاب (უ); მასღ. صَاب დაღვარა, დააკცია, დაასხა, ჩაასხა; ჩამოასხა; შეადინა, მიადინა.

صَبَح (ა), მასღ. صَبَح იყო დილით;

დილით მოვიდა. II. صَبَح დამ.

1) დილა მშვიდობისა უსურვა;

2) დილით; განთიადზე თავს დაესხა. IV. أَصْبَح დილით ადრე გამოვიდა; დილით იყო (შემდეგ, საერთოდ) იყო; აღმოჩნდა; დამ.

გახდა, შეიქმნა. სინ. صَار.

صَبَحَةٌ შრ. أَصْبَح განთიადი, დილა. სინ. فَجْر. ანტნ. مَسَاء.

صَبَح განთიადი, დილა.

صَبَاحٌ იგივეა, რაც صَبَاحَةٌ.

صَبْر (ი), მასდ. صَبْر 1) დააკავა, შეაკავა; 2) (იგულისხმება) თავი შეიკავა; ითმენდა, იტანდა عَلَيْهِ მას; იყო მომშენი, ამტანი. ანცნ. جَزَع.

صَبْر მოთმინება, ამტანობა. ანცნ. جَزَع; სიმტკიცე. صَبْرًا მოკლა ხელფეხშეკრული (და არა ბრძოლაში).

صَبَّ (ა), მასდ. صَبَّ თითით უჩვენა. أَصْبَعُ م. أَصْبَعُ თითი.

صَبَّ (ა), მასდ. صَبَّ დაშ. შელება. صَبَّ შელებვა.

صَبَّ მრ. أَصْبَغُ საღებავი. أَصْبَغُ ნიაღვარი. أَصْبَغُ მდ.

صَبَّ მრ. صَبَّ თეთრკუდიანი (ფრინველი); თეთრფაფრიანი

(უხენი). أَصْبَغُ ალ-ასბალი, მამ. საკ. სახ.

صَبِي (ა), მასდ. صَبَا ბავშვურად იქცეოდა.

صَبِي მრ. صَبِيَّة صَبِيَّان, ვაწვეილი, ბიჭი, ვაჟიშვილი.

صَبِيَّة م. صَبَا ქალიშვილი, გოგონა.

صَحَّ (ი), მასდ. صَحَّة იყო ჯანსაღი, ტანმრთელი; იყო სწორი, ნამდვილი. სინ. ثَبَّت.

صَحَّة ჯანმრთელობა, ტანმრთელობა.

صَحِيح م. ص. م. صَاح 1) ჯანსაღი, ტანმრთელი; 2) სწორი, ნამდვილი.

صَحِب (ა), მასდ. صَحَبَةٌ დაშ. იყო (ეისივე) ამხანაგი, მეგობარი; ეამხანაგებოდა, ემეგობრებოდა.

III. صَاحِبٌ დაშ. ჰქონდა მეგობრობა, ამხანაგობა; ახლდა, თან ახლდა. VIII. اصْطَحَبُوا დაშ. დაუმეგობრდა. اصْطَحَبُوا დამეგობრდნენ, დაამხანაგდნენ. X.

اصْطَحَبَ დაშ. ამოირჩია თანამგზავრად, ამხანაგად.

صَحْبَةٌ ამხანაგობა; فِي صَحْبَتِهِ მასთან ერთად.

صَحَابَةٌ, صَحْبٌ, اصْحَابٌ م. صَاحِبٌ 1) ამხანაგი, მეგობარი, თანამ-

გზავრი; მეორე (ორთავან);
2) მომღვენო ნათესაობით ბრუნვასთან:
მფლობელი, მქონებელი, პატრო-
ნი, უფროსი, მეთაური, მბრძა-
ნებელი. الْأَصْحَابُ ამხანაგები,
მუჰამადის მიმდევარნი.

أَصْحَرُ (წარმოშობით მდ. სქ. أَصْحَرُ

სიტყვისა) მრ. صَحَارَى უდაბნო,
ველი (უღრ. სახარა).

صَحْفَةٌ (< სამხ. არაბ.) მრ. სწ. და
صَفَّاءُ ფურცელი (და-
წერილი ქალაღდისა).

صَحْرٌ კრებ. კლდე, კლდოვანი ადგი-
ლი.

صَخْرَةٌ კრებ., მრ. صَخْرٌ კლდე.

صَدْرٌ (უ), მასდ. صَدْرٌ, صَدُورٌ, مَصْدَرٌ
გამოვიდა.

صَدْرٌ მრ. صَدُورٌ გული, მკერდი;
დასაწყისი; ადრინდელი (ხანა);

صَدْرُ الْإِسْلَامِ ისლამის დასაწყისი
ხანა.

مَصْدَرٌ მრ. مَصَادِرٌ ადგილი, სა-

დაც ბრუნდებიან, მისაქციელი;
გრამ. ტყე. ტერმ. მასდარი, მოქ-
მედების სახელი, საწყისი.

صَدَفٌ (ი), მასდ. صَدَفٌ 1) უკუაქ-
ცია, მოაბრუნა ენე მისგან.

2) მოიქცა, მობრუნდა ენე მის-
გან; 3) მოულოდნელად შეხვდა,
წააწყდა.

III. صَادَفٌ დამ. შეხვდა, წააწყდა.
صَدَقَ (უ), მასდ. صَدَقَ მართალი

იყო; მართალს ამბობდა; პირის
აქ. მართალს ეუბნებოდა; მარ-
თალი უთხრა ენე მის შესახებ. აქ.

გამართლა. II. صَدَقَ დამ. მარ-
თლად მიიჩნია; დაუჯერა فيه
მის შესახებ; დაადისტურა სი-

მართლე, სინამდვილე. V. تَصَدَّقَ
მისცა عليه მას ხე იგი ვითარ-
ცა მოწყალემა, მოწყალემა უბო-
ძა, უწყალობა.

صَدِيقٌ სიმართლე, სიმტკიცე, ძა-
ლა, ძლიერება, სითამამე.

صَدَقَةٌ (< ებრ. נִקְרָזְ אֵן אִרְאֵם.
T T:

נִקְרָזְ) მრ. صَدَقَاتٌ მოწყალე-

ბა, წყალობა. صَدَقَةٌ სადაქა.
მამ. სავ. სახ.

صَدِيقٌ მრ. أَصْدِقَاءُ მართალი, გულ-
წრფელი მეგობარი.

صَدِيقٌ ყოველთვის მართლის
მთქმელი, სიმართლის მოყუა-
რული, აბუ ჰაქრის ზედმეტი სახელი.

أَصْدُقٌ ელატ. ყველაზე მართალი,
უმართლესი, გულწრფელი.

مَصْدُقٌ მდ. ო, სიმართლის დამა-
დასტურებელი.

الصَّارِءُ ას-სარათი, არსი ზღდაღში.

صَرَخَ (უ, ი), მასღ. صَرَخٌ, صَرِيحٌ
ყვიროდა, დახმარებას ითხოვდა.

X. اسْتَصْرَخَ დამ. დახმარებას
სთხოვდა.

صَرَخَةٌ ძახილი, ყვირილი.

صَرِيحٌ 1) ყვირილი, ძახილი;

2) შემწე.

صَرَاطٌ (<არამ. ՏՐԱՏԱԿ,
TT:; .

ՏՐԱԿ < ბერძ. στράτη, ლათ.

strata) მამ. და მღ. გზა.

صَرَغَ (ა), მასღ. صَرَغٌ ისროლა,

გადაისროლა, დაანარცხა; صَرَغٌ
ეპილეფსია ჰქონდა.

صَرَغٌ მრ. صُرُوعٌ 1) ეპილეფსია;

2) სახეობა, ყაიდა.

صَرَعةٌ მდგომარეობა; დაცემა,

დანარცხება; დაღუპვა. عَلَى كُلِّ

صَرَعةٍ ყოველ შემთხვევაში.

صَرَفَ (ი), მასღ. صَرَفٌ 1) გააგდო;

2) მოაშორა عنه მას. სინ. رَدَّ;
დახარჯა (ფული); 3) გაატარა

(დრო). II. صَرَفٌ დამ. გაასალა

(საქონელი). VII. انصَرَفَ 1) წა-
ვიდა, გავიდა (დრო); 2) მივიდა
اليه მასთან, გაემართა მისკენ.

صَرَافٌ (<არამ. ՎՍԱՐԲ) მრ. صَيَارِفةٌ დამ-
ხურდავებელი; მოლარე; გადასა-
ხალის შემკრები (შერ. ქართ.
ზარათი).

صَرَافٌ = صَيْرِفي.

صَعَدَ (ა), მასღ. صَعَدَ ავიდა; صَعْدَةٌ
ავიდა მასზე, اليه მასთან.

صَعْدِيلٌ სოლდებილი, უზნი თბი-
ლისში (საგოდებელი?).

صَغَرَ (უ), صَغُرَ (ა), მასღ. صَغُرٌ იყო
მცირე; იყო მცირეწლოვანი; იყო
მდაბალი, დამცირდა.

صَغَارٌ არარაობა; სიმდაბლე,
სიმცირე.

صَغِيرٌ მღ. ة, მრ. صَغَارٌ მცირე,
პატარა, მცირეწლოვანი. ანტნ.

كَبِيرٌ; მდაბალი.

صَغْرٌ მღ. صَغْرٌ მრ. أصَاغْرٌ ელაც.
უმცირესი; ყველაზე მცირე.

صَفَا (უ), მასღ. صَفُوٌ მიიხარა

მისკენ. IV. أَصْفَى დამ. მიიხარა,
დახარა; اليه მიიხარა მისკენ;
ყურს უგდებდა.

صَفَّ (უ), მასღ. صَفٌّ დამ. დაამ-

წკრივია, ჩაამწკრივია. VIII. اصْفَفَ
მწყობრად დაეწყო, დალაგდა.

صَفٌّ მრ. صُفُوفٌ რიგი, მწყობრი.

مُصَفَّفٌ მწყობრად დაეწყობილი.

مُصَلَّبٌ მდ. ო, რაზედაც ჯვარი
გამოსახული; كِنِيْسَةُ الْمُصَلَّبِيَّةِ
(V A, v) ჯვრის მონასტერი.

صَلَّتْ (უ), მასდ. صَلَوَةٌ იყო გაშ-
ლილი, ღია (შუბლი). IV. أَصَلَّتْ

იშიშვლა თავისი მახვილი.

صَلَّتْ ღია, ფართო (შუბლი).

صَلْتَانٌ სწრაფი, მკვირცხლი
(ცხენი).

مُصَلَّتٌ ამოწვდილი (მახვილი,
ხმალი).

أَصْلِيَّتٌ ბასრი, მახვილი, პრია-
ლა (ხმალი).

صَلَحَ (უ, იშვითად ა), მასდ. صَلَاحٌ
იყო სწორი, მართალი, პატიო-

სანი, გაუფუქებელი. ანცნ. فَسَدَ;
იყო მოწყობილი, გამოსადეგი.

III. صَالِحٌ დამ. შეურიგდა, ზავი

-დაუდო عليه მასზე. IV. أَصْلَحَ
დამ. პატიოსანი, სწორი გახდა;
მოაწყო, მოამზადა; გაასწო-
რა, გამოასწორა, უშველა. VIIII.

أَصْطَلَحُوا შერიგდნენ, შეთან-
ხმდნენ عليه მის შესახებ.

صَلَحَ საერთო სქ. ზავი, შერიგება.

صَلَاحٌ სიმართლე, სამართლია-

ნობა, სიკეთე, გულკეთილობა,
კეთილმოქმედება, კეთილშობი-
ლება. ანცნ. فَسَادٌ الدِّينِ. მამ.
საკ. სახ. სულთანი სალამჰ ედ-დი-
ნი, აიუბიანთ ღინასტიის დამაარსებე-
ლი (532/1138 — 589/1193).

صَالِحٌ მართალი, სამართლიანი,
ღვთის მოშიში, კეთილმსახური,
კარგი, გამოსადეგი. ანცნ. فَاسِدٌ.

صَالِحَةٌ მრ. صَالِحَاتٌ კეთილი, კარგი.

مُصَلِّحَةٌ მრ. مَصَالِحٌ სიკეთე, სა-
რგებლობა, ინტერესი.

صَالِحٌ გასწორება, გამოსწორე-
ბა; შერიგება.

مُصْطَلِحٌ დართვა, დამატება; გრამ.
ტექნიკური ტერმინი.

صَلَحَ (ა), მასდ. صَلَحَ მელოტი იყო,
გამელოტდა (შუბლიდან კუთამდე).

صَلَحَ მდ. صَلَعًا მრ. صُلُحٌ მე-
ლოტი.

صَلَّمَ შემოკლება ფორმულისა
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

صَلَفَ (ა), მასდ. صَلَفٌ ამყობდა,

ტრაბახობდა, იკვებოდა ისეთ რასმე, რაც არა ჰქონდა.

صَلِفٌ მდ. ე, ტრაბახა, მკვებარა.

صلو II. (< არამ. ܘܫܘܘܘܘ) ს-სა

ასრულებდა, არა ზუსტად: ლოცულობდა; ალი ლოცულობდა, ევედრებოდა მისთვის; აკურთხებდა მას (ღმერთი).

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَلْمٍ

აკურთხე მას და მიესალმება (ფორმულა, რომელიც იხმარება მუჰამედის სახელის ხსენების შემდეგ).

შემოკლებით صَلِّم.

صَلَاةٌ وَّ صَلَوَةٌ (არამ. ܘܫܘܘܘܘܘ)

მრ. صَلَوَاتٌ სალათი (ღვთის მსახურებასთან დაკავშირებულ ცერემონიათა კომპლექსი), არა ზუსტად: ლოცვა, ვედრება; კურთხევა (შდრ. ქართ. სალაღვათი).

مُصَلٍّ მლოცველი.

مُصَلِّيٌّ მრ. صَلَاتٍ ლოცვის ადგილი; სამლოცველო.

صَلَّى (ი), მასდ. صَلَّى შეწვა, გამო-

აცხო. صَلَّى (ა), მასდ. صَلَّى შე-

იწვა, გამოცხვა. II. صَلَّى გაათბო.

VIII. اصْطَلَى გათბა ზე მით.

صَمَّ (ა, I. 3. صَمِتُّ) მასდ. صَمَّ

ყრუ იყო, დაყრუვდა.

صَمَّ (ა) მდ. صَمَّ (ა) მრ. صَمَّ ყრუ.

صَمَّتْ (უ), მასდ. صَمَّتْ ჩუმად იყო, დუმდა.

صَمَّعَ (ა), მასდ. صَمَّعَ პატარა იყო (ყური).

صَمَّعُ (ა) მდ. صَمَّعُ (ა) მრ. صَمَّعُ პატარა ყურის მქონე.

صَوَّعَ (ა) მრ. صَوَّعَ სენაკი; ადგილ-

სამყოფელი; კოშკი.

صَنَارِيَّةٌ ცომის სახ. წანარები.

صَوَّبَ (ა) მრ. صَوَّبَ ფიქვი, წიწვიანი მცენარეები.

صَنَّعَ (ა), მასდ. صَنَّعَ დაშ. გააკეთა, შექმნა; მოაწყო.

صَنَّعَةٌ კეთება, ხელობა.

صَنَّعٌ მდ. 1) გაკეთებული, ნაკეთები; 2) მოქმედება, საქციელი, 3) წყალობა.

صَنَّعَةٌ მრ. صَنَّعٌ 1) საქმე, მო-

ქმედება, საქციელი; ნახელავი; 2) წყალობა, მოწყალება.

صَاعٌ ხელოვნება, ხელობა, მეცნიერება.

صَاعٌ მრ. صَاعٌ მკეთებელი, მომუშავე, ხელოსანი.

صَفٌّ დაანაწილა, გადაარჩია კლასებად, ჯგუფებად; შეთხზა, შეადგინა.

تَصْنِيفٌ მრ. تَصَانِيفٌ ლიტერატურული ნაწარმოებები.

صُوفٌ მრ. أَصْنَافٌ გვარი, სახე; კლასი, კატეგორია.

صِهْرٌ მრ. أَصْحَارٌ სიძე, მახლი, ნათესავი ქალის მხრით.

صَوَانٌ (<ქართ.) ცომ. ხახ. სევანები.

صَابٌ (უ), მასღ. صُوبٌ გაემართა

إليه მისცენ. IV. أَصَابٌ 3. დამ.

1) ეწია (უბედურება); დაეწია, მიეწია; სწვდა, დაიჭირა, დაატყვევა; მოახვედრა, მოარტყა; 2) სწორად იქცეოდა, მართალი, სწორი იყო; მიხვდა.

صَوَابٌ სისწორე; გონიერული აზრი; შეგნება.

صَابٌ უბედურება, მწუხარება.

صَاتٌ (უ), მასღ. صَوْتُ ხმა გამოსცა, ყვიროდა.

صَوْتُ მრ. أَصَوَاتٌ ხმა; ბგერა; ყვირილი, სიმღერა, მელოდია.

صَارٌ (უ), მასღ. صَوْرٌ დახარა, მი-

ხარა إليه მისცენ. II. صَوْرٌ დამ. დაბატა, გაძოსახა, აღბეჭდა, ფოტოსურათი გადაუღო; მისცა ფორმა, სახე.

صُورٌ (<არამ.) საყვირი. صُورٌ სური, ქლაქი სირიაში.

صَوْرَةٌ (<არამ. ܣܘܪܬܐ) მრ.

صُورٌ ფორმა, სახე; გამოსახულება, სურათი (შღრ.), ქანდაკება.

صُوفٌ V. تَصَوَّفٌ სუფი გახდა.

صُوفٌ მრ. أَصْوَافٌ მატყლი (ცხერი-სა).

صُوفِيٌّ მრ. صُوفِيَّةٌ სუფი, სუფი-ელთა მისტიკური მოძღვრების მიმდევარი.

صَامٌ (უ, <ებრ.—არამ. ܣܘܡ), მასღ.

صَامٌ, صِيَامٌ მარხულობდა.

حَاح (ი), მასღ. صَاح ყვიროდა; ყიოდა.

صَاح ყვირილი, ყივილი. صَاح

الدَّيكِ მამლის ყივილი.

صَاحხმაურა, მყვირალა; მყივანა.

صَاد (ი), მასღ. صَيد დამ. დაიჭირა (ნადირობის დროს), მოინადირა; ნადირობდა, იჭერდა (თევზს) ზ. მით. V. تصيد ნადირობდა, იჭერდა.

صيد 1) ნადირობა; ჭერა, დაჭერა (თევზისა); 2) ვითარცა სუბსტ. რაც მოინადირეს, ნადირობის დროს დაჭერილი, ნა-

ნადირევი, ნადირი.

صَائد მონადირე, დამჭერი.

صَيد მონადირე.

صَار (ი), მასღ. صَيَّرَ იყო, გახ-

და, შეიქმნა; მასღ. مَعِيرٌ და

عند ნუბით გაემართა, მივიდა.

მომღევნო იმპერფექტივთან: დაიწყო.

صَير მიმართულება, ადგილი, საითკენაც მიიმართებიან, მისაქციელი.

صَيف II. صَيف ზაფხული გაატარა.

صَيف მრ. أَصْيَاف ზაფხული.

الصاه (o, r) რომელიდაც ადგილი არმენიაში.

ض

ضَاد არაბული ანბანის მესამეზე დასო, სათვალავში აღნიშნავს 800-ს.

ضَان კრებ. ცხვრები.

ضَب (ი), მასღ. ضَب 1) დიოდა, მომდინარეობდა (წყალი); 2) მიკრული იყო მიწაზე; 3) გაჩუმ-

და, დადუმდა. II. ضَبَب და

IV. ضَبَّ ფრთხილად ინახავდა,

ეჭირა. مَضَبَّ عَلَى مَا فِي نَفْسِهِ

ლავედა თავის გრძნობებს.

ضَب მრ. ضَبَاب ხვლიკი.

ضَبَاب ნისლი.

ضَبَّ ვინც მალავს, ფარავს რასმე.

ضَبَّ (ი, უ), მასღ. ضَبَّ 1) დააკავა, შეაკავა; დაიჭირა, დააპა-

ტიმრა; 2). განსაზღვრა, და-
აზუსტა, ზუსტად გააკეთა; მო-
აწყო; აღრიცხა; კონტროლი
გაუქმეთა; გამოიძია; ორმ. დამ.
გრამ. ფიქსაცია უყო (ხმოვნებს),
აღნიშნა (ხმოვნები) კითხვისას
ან წერისას.

ضبط 1) დაპატიმრება, დაკერა;
კონფისკაცია; 2) გამოძიება;
3) სიზუსტე; აღრიცხვა; 4) ორ-
განიზაცია, ქალაქის სამმართველო.
5) გრამ. ხმოვნების ფიქსაცია
სიტყვაში, ხმოვნების აღნი-
შვნა წერის ან კითხვის დროს.

ضبط მრ. ضباط სამხ. ოფიცერი;

პოლიციის ოფიცერი.

ضابط მრ. ضوابط 1) წესი, ნორმა;

სისტემა; 2) აღმრიცხველი.

ضابطه მრ. ضوابط ცნობარი.

ضجر (ა), მასღ. ضجر იყო აღელ-
ვებული, შეწუხებული, მოწყე-
ნილი, სევდიანი.

ضجر სევდა, მღელვარება.

ضحك (ა), მასღ. ضحك, ضحك

იტინოდა, გაიტინა. ანტნ. بكى.

ضحك منه გაიტინა, გაეცინა მას-

ზე; დასცინოდა მას. IV. أضحك

დამ. გააცინა. VI. تضحكوا ერთ-
მანეთს დასცინოდნენ.

ضحك სიცილი.

ضحك = ضحك.

ضاحك მღ. ضاحك ვინც
იტინის, მოცინარი.

ضحو (უ, ი), ضحى (ა), მასღ. ضحو

მზეზე გამოვიდა; მზეზე თბე-
ბოდა. IV. أضحى დილით
(ضحى -ს. ჟამს) გამოვიდა, იმ-
ყოფებოდა. أضحى يَكُتِبُ და-
იწყო წერა.

ضحى დილა მზის ამოსვლის

შემდეგ, გვიანი დილა; ضحى

ზმნსრ. გვიან დილით; ضحى დღეს
გვიან დილით.

ضحوة გვიანი დილა; ضحوة

გვიან დილით; ضحوة დღეს
გვიან დილით.

ضحية მრ. ضواح მიდამო, სა-

ნახები. ضاحية.

ضخم (უ), მასღ. ضخم იყო დიდი,
ვევებრთელა, მსხვილი.

ضخم მღ. ضخم ვევებრთელა, დიდი.
მსხვილი.

ضخم ელატ. ვევებრთელა, უფრო
დიდი; ყველაზე დიდი, მსხვილი.

ضد მრ. اُضْدَانٌ კონტრასტი, წი-
ნაალმდეგობა; მოწინააღმდეგე,
კონტრასტული.

ضد (უ), მასდ. ضَرُّ დამ. ავნო, და-
აზიანა, ზარალი მიაყენა. III.

ضار დამ. ცდილობდა ევნო,
დაეზიანებინა, ზარალი მიეყენე-
ბინა; ეწინააღმდეგებოდა. სინ.

خَالَفَ IV. اُضْرٌ დამ. ენება მო-
უტანა, ავნო, აზარალა. VIII.

اضطرَّ პირ. დამ. ضَرُّ عَلَى ნ-ით
იძულებულყო, აიძულა გაეკეთე-
ბინა რამე; ვნებ. იძულებული იყო.

ضَرُّ ზარალი, ზიანი.

ضَرُّ მრ. اَضْرَارٌ ვნება, ზიანი
(შდრ. ქართ. ზ ა რ ა ლ ი).

ضَرَّ გაკვირვება, გაკვირვებუ-
ლი მდგომარეობა.

ضَرُّ მრ. ضَرُورَةٌ მოთხოვნილე-
ბა, აუცილებლობა.

ضَرُّ მრ. مَضَارٌ ვნება, ზიანი,
ყველაფერი, რაც მავნებე-
ლია; მავნებლობა.

ضَرُّ გაკვირვებულნი; ვინც სა-
კვიროებს რასმე.

ضَرَبَ (ი), მასდ. ضَرَبٌ დაარტყა,

საცემა. اَلْبَابُ ضَرَبَ კარზე აკაკუ-
ნებდა, عَلَى ნ-ით უკაკუნებდა;

ضَرَبَ عَنْقَهُ თავი მოჰკვეთა;

ضَرَبَ مَثَلًا მაგალითი მოიყვანა,
მოიყვანა به იგი ვითარცა მაგა-

ლითი. ضَرَبَ فِي الْأَرْضِ დახეტი-
ალობდა ქვეყანაზე; ضَرَبَ بِالنَّارِ

უცხლი წაუქიდა მას; ضَرَبَ فِي
الرَّمْلِ რამლსა (ქვიშასა) ჰკრა,

რამლის, ქვიშის საშუალებით
მკითხაობდა; ضَرَبَ الدَّرَاهِمَ

ჰამი მოკრა; ضَرَبَ مَوَاجِدًا (მო-
ნეტა). III. ضَارَبَ დამ. ებრძოდა.

VI. اَضْرَبُوا ერთმანეთს ებრძო-
დნენ. VIII. اَضْطَرَّ აღელდა;

შეირბა. სინ. تَحَرَّكَ. مَاحَ.

ضَرَبَ დარტყმა, ცემა; მრ.

ضَرَبٌ დაარტყა, დაარტყა, დაარტყა.

ضَرَبَ საერთო. სქ. თეთრი და სქელი
თაფლი.

ضَرَبَ მრ. ضَرْبَةٌ ერთი დარტყმა.

ضَرَبَ მრ. ضَارِبٌ და-
მარტყმელი, მცემელი.

ضَرَسَ (ი), მასდ. ضَرَسَ კბენდა; აწვა-

ლებდა. ضَرَسَ (ა), მასდ. ضَرَسَ

კბილები მოკვეთილი ჰქონდა, კბილები მოეკვეთა.

ضرس მრ. أَضْرَاسُ კბილი, საძირის კბილი. ضرسُ العقلِ სიბრძნის კბილი.

ضرامٌ მრ. ضراغمة და ضراغيم ღოში.

ضرم (ა), მასღ. ضرم იყო ანთებული, აინთო, გაჩაღდა (ცეცხლი). II. ضرم და IV. أضرم და მ. აანთო, გააჩაღა დიდი ცეცხლი.

VIII. اضطرم გაჩაღდა, აინთო (ცეცხლი).

ضرم მდ. ო. ანთები, დამნთები (ცეცხლისა); გამჟღავნებელი (ომისა).

ضرم მდ. ო. ანთებული (ცეცხლი), გაჩაღებული (ომი).

ضرام წვა, ნთება, ალი (ცეცხლისა).

ضرم აღვზნებული, გაჩაღებული (ცეცხლი).

ضع ზრმ. II. 3. მ. სქ. وضع ფენისა.

ضعف (უ), მასღ. ضعف, ضعف

იყო სუსტი, უძლური. II. ضعف და მ. 1) სუსტად, უძლურად მიიჩნია. 2) გააორკვეცა, ორჯერ

გაადიდა. IV. أضعف და მ. 1) დაასუსტა. 2) გააორკვეცა.

ضعف სისუსტე, უძლურება.

ضعف მრ. أضعاف 1) მსგავსება, ისეთივე. 2) ორმაგი, ორკეცი; أضعاف ثلاثة სამმაგი.

ضعف م. ضعیف, ضعفا, ضعفاً სუსტი, უძლური.

ضعف م. ضفادع ბაყაყი.

ضلال (ი), მასღ. ضلال გზა აებნა, გზა დაებნა; დაიბნა, შე-

ცდა. II. ضلل და მ. 1) გზას ააცდინა, გზა დაუბნია, შეაცდინა; 2) შეეცდომა დააბრალა. IV.

اضل 1) გზიდან ააცდინა, შეაცდინა. 2) დაკარგა (რამე).

ضلال გზის დაბნევა, შეეცდომა.

هدى, رشاد. ანღნ.

ضلال შეეცდომა, ცდუნება.

ضلع (ა), მასღ. ضلع გადაიხარა, მიიხარა (მისგან, რაც სწორი, მართალი იყო); უსამართლოდ

იქცეოდა; ضلع عليه უსამართლოდ ექცეოდა მას; მის წი-

ნალმდეგ მოქმედებდა; ضلعه

მისკენ მიიხარა შენ წინალმდეგ.

ضلع გადახრა, მიხრა; უსამარ-

თლოდ მოქცევა. ضَلَعَكَ عَلَى
შენი გადახრა ჩემ წინააღმდეგ
(= შენ მიერ სხვისთვის მიმ-
ხრობა ჩემ წინააღმდეგ).

وَلَنَا نَصِيحَتُكُمْ وَضَلَعَكُمْ عَلَى

ჩვენ აგდაა¹ اللهُ وَرَسُولِهِ صَلَعًا

გვექნება თქვენი დარიგება და
თქვენი შეწვევა ალლაჰისა და
მისი მოციქულის (ალლაჰიმუც
აკურთხებს მას და გაუმარჯ-
ვებს) — მტრების წინააღმდეგ“.

ضُلُوعٌ შრ. ضَلَعٌ და ضَلَعٌ

ضَلَعٌ ნეენი.

ضَمٌ (ჟ), მასდ. ضَمٌ დამ. შეკრიბა;
الى ნ-ით შეუერთა, მიაკრა; გრამ.
უ ხმოვნით გამოსთქვა (თანხმო-

ვანი). VII. ضَمٌّ შეიკრიბა; الى
ნ-ით შეუერთდა, გაჰყვა, გაე-
დევნა; მიემხრო; გრამ. უ ხმო-
ვანი მიიღო (თანხმოვანმა).

ضَمٌ შეკრება, მიკვრა.

ضَمَةٌ შეკრება, მიკვრა; გრამ. უ
ხმოვნის ნიშანი: ۞.

ضَمَامٌ შეკრება; მიმხრობა.

ضَمْرٌ (ჟ), მასდ. ضَمْرٌ იყო გამხდა-

რი; დაპატარავდა. IV. ضَمْرٌ
დამ. განიზრახა; მალავდა გან-
ზრახვას الى ნ-ით ვისიმე წინააღ-
მდეგ.

ضَمِيرٌ დაფარული, დამალული.

ضَمِيرٌ (اسْمٌ) და مضمير გრამ. ტეჟ. ტ.

პირის ნაცვალსახელი (დამოუ-
კიდებლად ან სუფიქსალურად
ნახმარი).

ضَمِنَ (ა), მასდ. ضَمَانَ თავს იღო,

პასუხისმგებლობა აიღო, დამ. და

ب ნ-ით რამეზე. II. ضَمِنَ დამ.

1) მოათავსა, ჩადო. 2) პასუხის-

მგებლობა დააკისრა. V. تَضَمَّنَ
მოიცავდა, შეიცავდა.

ضَمَانَ პასუხისმგებლობა, გარან-
ტია, თავმდებობა.

مضمون 1) გარანტირებული, უზ-
რუნველყოფილი; 2) რაიმე ში-
ნაარსის მქონე; 3) შინაარსი,
აზრი.

ضَمِنِي (ა), მასდ. ضَمِنِي იყო გა-

მხდარი, დამკლევებული; გახდა.

IV. ضَمِنْتُ დაამკლვეა იგი, გა-
ხდა.

ضَمِنْتُ სიგამხდრე, სისუსტე,
უძლურება.

ضَاءٌ (ჟ), მასდ. ضَاءٌ ანათებდა,
ბრწყინავდა.

ضَاءٌ სინათლე.

ضَاعَ (ი), მასდ. ضَاعَ დაიღუპა,

დაიკარგა, მოიშპო. II. ضَاعَ

ღამ. დაკარგა, დაღუპა; გაფლან-
გა (ფული, ქონება). IV. أَضَاعَ
ღამ. დაკარგა, მოსპო.

ضَيَعٌ (< სავს. არაბ.) შრ. ضَيَاعٌ
ადგილი, ადგილ-მაშული; სო-
ფელი; მხარე.

ضَيْفٌ (ი), მასღ. ضَيْفٌ მი-
უახლოვდა, თავი შეაფარა აليه
მას.—მასღ. ضَيْفَةٌ ღამ. (ვისიმე)
სტუმრად იყო, ესტუმრა. II.
ضَيْفٌ ღამ.სტუმრად მიიღო, გა-
უმასპინძლდა. IV. 1) أَضَافَ მი-
უმატა, დაუმატა, შეუერთა, მი-
ურთო الى ნ-ით; 2) სტუმრად მი-
იღო, ისტუმრა, გაუმასპინძლ-
და. VII. أَنْفَأَ შეუერთდა

الي მას, თავი-შეაფარა მასთან,
2) მიღებულ იქნა როგორც სტუ-
მარი.

أَضْيَافٌ, ضَيْفٌ შრ. ضَيْفٌ
სტუმარი.

ضَيْفَةٌ შრ. სწ. სტუმრობა; სტუ-
მართმოყვარეობა, გამასპინძლე-
ბა, ქეიფი.

مُضَافٌ შეერთებული, რასაც
უერთებენ; გრამ. st. constr.-ის
მდგომარეობაში მყოფი. مَضَافٌ
الي რაც უერთდება. გრამ.

ნათესაობით ბრუნვაში დასმუ-
ლი მსაზღვრელი.

أَضَافٌ გრამ. ერთი სახელის
დართვა მეორისათვის ისე, რომ
მეორე (ნათესაობით ბრუნვაში
დასმული) სიტყვა საზღვრაე-
დეს პირველს, status construc-
tus-ი.

ضَاقَ (ი), მასღ. ضَيْقٌ, ضَيْقٌ იყო ვი-
წრო. ضَاقَ صَدْرُهُ გული შეუვიწ-
როვდა = გული შეუღონდა; ეწ-
ყინა, ეტყინა... ضَاقَ بِهِ دَرْعًا عَنْ
ის იყო მისთვის ძნელი, შე-
უძლებელი; არ შეეძლო. II.

ضَيْقٌ ღამ. დაავიწროვა. III.
ضَيْقٌ ღამ. შეავიწროვა, შევი-
წროვებულ მდგომარეობაში ჩა-
ავლო.

ضَيْقٌ სივიწროვე, ვიწროობა;
ეკვი.

ضَيْقٌ 1) სივიწროვე, ვიწროობა;
2) გაკირვება.

مَضَائِقٌ შევიწროება, შევიწ-
როვებულ, გაკირვებულ მდგო-
მარეობაში ჩაგდება.

مَضِيقٌ შრ. مَضِيقٌ ვიწროობა,
სივიწროვე; ვიწრო ადგილი, ვი-
წრო ხეობა (მთაში); ვიწრო
გზა, გადასასვლელი (მთაში),
ულელტეხილი.

ط

ط არაბული ანბანის მეოთხეხუთე ტ
ასო. სათვალავში აღნიშნავს 9-ს.

ط ا. is. ط ا. is. ط ا. is.

ط (ი; I. 3. طَبَّتْ) მასღ. طَب,

ط 1) მკურნალობდა, სწამ-
ლობდა; 2) დაეცა; მოულოდნე-
ლად მოველინა على ნით ვისმე.

II. طَبَّ 1) ჰკურნავდა; სწამ-
ლობდა; საექიმო დახმარება აღ-
მოუჩინა; ექიმობას ეწეოდა;
2) წააქცია.

ط წამლობა, მკურნალობა; მე-
დიცინა.

ط მრ. أَطْبَأُ მკურნალი;
ექიმი.

ط مطيب მედიკი.

طَبَخَ (უ, ა), მასღ. طَبَخَ საკმელს
ამზადებდა (ხარშავდა, წვავდა,
აცხობდა).

طَبَخَ მომზადებული (მოხარ-
შული, შემწვარი, გამომცხვა-
რი — საკმელი).

طَبَا მზარეული.

طَبْرِسْتَان (ფაღ. Tapūristān) ტაბა-
რისტანი. ალბურჯის ქელის ჩრდილო-

ეთით მდებარე სპარსეთის პროვინციის,
მაზანდარანის არაბული სახელწოდება.

طَبْرِسْتَان ცაბარისტანის

ზღვა = კასპიის ზღვის ერთ-ერთი
სახელწოდება. გვ. 30, 4 ლედანში

შეცლომით არის ნახმარი ოსტრან-
საცვლად.

طَبْرِي მიმართ. მასღ. ტაბარისტანე-

ლი, ტაბარისტანული. الطَّبْرِي

ატ. ტაბარ, გამოჩენილი ისტორი-
კოსი, იურისტი და ღვთისმეტყველი
(გარღ. 310/923 წელს).

طَبْرِيَّة ტაბარია, ქალაქი იორდანე-

ზე, გენესარეთის ტბის დასავლეთ ნა-
პირზე.

طَبْرَان ცაბასარანი, მხარე ჩრდილო-
ეთ კავკასიაში, დარუბანდის სამხრეთ-
დასავლეთით. გვ. 30, 4 ლედანში
ამ სიტყვის ნაცვლად შეცლომით

طَبْرِسْتَان წერია.

طَبْع დაბეჭდვა, ბეჭდვა.

طَبْع (< არამ.) (ა), მასღ. طَبْع
ბეჭედი დაუსევა; დაბეჭდა.

طَبْع მრ. طَبَاع ბუნება; თან-
დაყოლილი თვისება, ხასიათი.

طَبِيعَة მრ. طَبَائِع ბუნება, ხა-

სიათი. სინ. سَحِيَّة.

طَبَقَ (ط), მასდ. طَبَقَ დახურა;

შეხვია; طَبَقَ (ا), მასდ. طَبَقَ

1) შეესატყვისებოდა, შეესაბამებოდა; 2) იყო დახურული. II.

طَبَّقَ 1). ფარავდა, მოიცავდა; 2) შეხვია; 3) გავრცელდა.

III. طَابَقَ 1) შეესატყვისებოდა, შეეფერებოდა; 2) ადარებდა; 3) ხელს უწყობდა

ში. IV. أَطَبَقَ 1) დახურა; დამუწვა (პირი); 2) შეუთანხმდა

ში. طَبَّقَ მრ. أَطَبَّقَ, 1) რი-

სამე სწორი, თანასწორი, შესატყვისი; 2) სახურავი; 3) სართული; 4) თეფში, სინი; 5) რიგი, ფენა; 6) მდგომარეობა (შდრ. ქართ. ტაბაკი).

طَبَّقَ მრ. طَبَقَاتٌ და طَبَّقَ

1) ფენა, რიგი; 2) სართული; 3) ხარისხი; კლასი.

طَبَّقَ შესატყვისი.

طَبَّقَ შესატყვისობა, სიმეტრია.

طَبَّقَ სრული, სრულყოფილი, მთლიანი.

طَبَّلَ (ط), მასდ. طَبَّلَ დოღს უკრავდა.

طَبَّلَ (არამ. ܦܒܠܠ) მრ. طَبَّلَ

დოღი.

طَبَّلَ (< ლათ. tabula) მრ.

طَبَّلَاتٌ გობი (შდრ. ქართ. ტაბლა).

طَحَنَ (ا), მასდ. طَحَنَ დამ. ფქვავდა, დაფქვა.

طَحَّانٌ მეწისქვილე.

طَوَّاحِينَ (არამ.) მრ. طَوَّاحُونَ წისქვილი.

طَرَابُزٌ ქალაქი ტრაბიზონი.

طَرَابُزِيَّةٌ ტრაბიზონის ზღვა, შავი ზღვა.

طَرَبَ (ا), მასდ. طَرَبَ აღელვებულ იყო სიხარულისაგან, მწუნარებისაგან; ღელავდა, უხაროდა, მხიარულობდა, სწუხდა; IV.

أَطْرَبَ ააღელვა, გაახარა, გაამხიარულა, გაახალისა; დაამწუხ-

რა. სინ. اسْتَخَفَّ.

طَرَبَ მრ. أَطْرَابٌ მღელვარება, სიხარული, მწუნარება.

طَرَحَ (ا), მასდ. طَرَحَ დამ. გადააგდო, ისროლა; في ნით ჩააგ-

დო. სინ. رَمَى. II. طَرَحَ დამ. გადააგდო, გადაყარა, ისროლა,

في ნით ჩაყარა; VII. انطرحَ

გადაგდებული იყო; გადაყარდა, გაქცა.

تَطْرِيحٌ გადაგდება, გადაყრა, ჩაყრა.

طَرَدَ (უ), მასღ. طَرَدٌ გააგდო, გააძევა; სდევნიდა.

طَرَدٌ გაგდება, გაძევება; დევნა.

طَرَفَ (ი), მასღ. طَرْفٌ (თვალს) ახამხამებდა, უყურებდა, უცქეროდა. — طَرْفٌ (უ), მასღ. طَرَاةٌ იყო ახალი, ახლადშეძენილი (ქონება).

طَرْفٌ შეხედვა, ცქერა; თვალი.

طَرْفٌ მრ. طَرْفٌ 1) სიახლე; ახალი, იშვიათი რამ, უცხო, საუცხოო (მღრ. ქართ. ტ უ რ ფ ა); 2) საჩუქარი.

طَرْفٌ მრ. أَطْرَافٌ 1) მხარე. სინ.

طَرْفٌ 2) კიდე; კიღური; 2) სტატია, მუხლი.

طَرِيفٌ 1) ახლადშეძენილი (ქონება). ანდნ. تَلِيدٌ; 2) იშვიათი, უცხო, საუცხოო.

طَارَفٌ ახალი, ახლადშეძენილი (ქონება).

طَرَقَ (უ), მასღ. طَرَقٌ 1) დაარტყა;

طَرَقَ البابَ უკაკუნებდა კარებს; 2) მოგზაურობდა, მგზავრობდა;

3) მასღ. طُرُوقٌ ღამით ესტუმრა, ღამით მოინახულა. IV. أَطْرَقَ

ძირს დასწია (თავი, თვალეზი); ჩუმად იყო, გაჩუმდა.

طَرَّقَ (მამ. და მღ.) მრ. طَرَّقٌ გზა.

طَرَّقَ (უ), მასღ. طَرَّقُوا ჩამოვიდა შორიდან, მოულოდნელად შივიდა

إِلَيْهِ მასთან.

طَرَّقُوا დაგ. სახ. არშენიაში ტარონი.

طَشُوتٌ, طَشْتٌ და طَشْتٌ (< შპარს.) მრ. طَشُوتٌ,

طَشُوتٌ ტაშტი (შღრ).

طَعَمَ (ა), მასღ. طَعَامٌ და. طَعْمٌ გემო გასინჯა, იგემა, შეკაპა,

კაპა. IV. أَطْعَمَ ორმ. და. ატემა, გამოკვება.

طَعْمٌ გემოს გასინჯვა, გემება; გემო, გემოვნება.

أَطْعَمَهُ გემება, კაპა; მრ. أَطْعَمَةً საკმელი.

طَعَنَ (უ, ა), მასღ. طَعْنٌ განგმირა (შუბით და მისთ).

طَعْنٌ განგმირვა (შუბითა და მისთ).

طَغَانٌ (< თურქ.) მამ. სახ. ტულანი.

طُغْرُلٌ (< თურქ.) მამ. საყ. სახ. ტულრული.

طَغْيَانٌ (ა) და طَغَا (უ), მასღ. طَغْيَانٌ

1) ნაპირებიდან გადმოვიდა (წყალი); ნიაღვარივით წამოვიდა. 2) საზღვრებს გადმოვიდა, არაზომიერად იქცეოდა; 3) ავიწროებდა, უსამართლოდ იქცეოდა.

طُفْيَانٌ 1) ნაპირებიდან გადმოსვლა (მდინარისა); 2) საზღვრებს გადმოსვლა, არაზომიერად ქცევა; 3) შევიწროება, უსამართლოდ მოპყრობა.

طَاعِيَةٌ ვინც ზომიერების საზღვრებს სცილდება; ტირანი; დამნაშავე; მეამბოხე; ბოროტ მოქმედი.

طَفِيءٌ (ა), მასდ. طُفُوٌّ დაქრა, ჩაქრა (ცეცხლი). IV. أَطْفَاءٌ დააქრო; — طَفَاءٌ (ი) დააქრო, ჩააქრო.

طَفَّرٌ (ი), მასდ. طُفُورٌ და გადახტა, გადაახტა; 2) იჩქეფა სისხლმა.

طَفَّلٌ (უ), მასდ. طَفَّالَةٌ იყო ნორჩი. მდ. ო. სინორჩე.

طَفَّلٌ მდ. ო. مَر. أَطْفَالٌ ჩვილი, ბავშვი; ახალგაზრდა.

طَفْلِيْسٌ თბილისი. შერ. تَفْلِيْسٌ. طُفُوٌّ და طَفُوٌّ (უ), მასდ. طَفَّرٌ (ა) რაედა (წყლის ზედაპირზე), არ იძირებოდა.

طَفِيءٌ = طَفِيءٌ IV. ატფაა ო. გიგეე, რაც ო. = طَفِيءٌ (იხ. طَفِيءٌ).

طَلٌّ (უ), მასდ. طَلٌّ წვრილად წვიმდა, ოდნავ ასველებდა, ასხურებდა. IV. عَلَى, أَطَلَّ 1) დას-

ცქეროდა. სინ. أَشْرَفَ 2) აწუხებდა, ემოქრებოდა.

طَلٌّ წვრილი წვიმა; ცვარი, ნამი. مَطْلٌ 1) წინ წამოწეული; 2) ვინც

(რაც) ემოქრება; 3) რაც ზევიდან დაჰყურებს.

طَلَبٌ (უ), მასდ. مَطْلَبٌ და 1) ეძებდა, ეძიებდა; მიისწრაფოდა; სურდა, უნდოდა, სთხოვდა; ითხოვა, მოსთხოვა, მან

მოითხოვდა მისგან. სინ. رَامَ. طَلَبْتُ إِلَيْهِ სთხოვა მას; سَأَلْتُ سِيسْلَسَ სთხოვა ის მას; يَدْعُ სთხოვდა, ეძებდა მოსაკლავად (სისხლის ძიების მიზნით); 2) სდევნიდა; 3) სწავლობდა (=

ეძიებდა ცოდნას). III. طَالَبٌ და ეძიებდა, სთხოვდა; ცდილობდა

შეეძინა ბე იგი. V. تَطَلَّبَ და ცდილობდა მიეღო, შეეძინა; ეძებდა; სდევნიდა.

طَلَبٌ ძებნა, ძიება; თხოვნა, მოთხოვნა; დევნა.

طَلَبَةٌ, طَلَابٌ მდ. ო. مَر. طَالِبٌ 1) მძებნელი, მაძიებელი; მოთხოვნელი; მომთხოვნელი; მდევნელი; 2) მოსწავლე, სტუდენტი.

طَالِبٌ მოთხოვნელი; მაძიებელი.

طَلَسَمٌ თილისმა (შერ.).

طَلَعَ (უ), მასდ. طُلُوْعٌ ამოვიდა (მზე, ვარსკვლავი), გამოჩნდა; გავიდა მასთან, على ნი მივიდა, წარუდგა; გამოვიდა,

გაემართა. III. طَالَ დაშ. უყურებდა, უცქეროდა; ათვლიერებდა;

იძიებდა, სწავლობდა. IV. أَطَّلَعَ

დაშ. ავიდა, على ნი დასცქეროდა, გადასჩერებოდა, გადაჰყურებდა.

طَلَعَةٌ 1) ამოსვლა, გამოსვლა, გამოჩენა; 2) შეხედულება, გარეგნობა, სახე.

طُلُوْعٌ ასვლა.; ამოსვლა (მზისა...)

مَطَالَعَةٌ სწავლა, შესწავლა; კითხვა.

طَلَّقَ (უ), მასდ. طُلُوْقٌ იყო გახსნილი, გაშვებული, განთავისუფლებული. II. طَلَّقَ დაშ. გაათავისუფ-

ლა, გაუშვა. IV. أَطَّلَقَ დაშ. გახსნა; გაუშვა, გაათავისუფლა; ორმ.

დაშ. გაიღო, გასცა. أَطْلَقَهُ مِنْ

غَايَةِ გაუშვა ის თავისი ხელიდან.

VII. أَنْطَلَقَ განთავისუფლდა;

გაემართა, წავიდა إليه მასთან.

ب. ნი, გრამ. წაიყვანა.

طَلَّقَ 1) გახსნილი; თავისუფალი;

2) მხიარული.

طَلَّقَ განთავისუფლება, გაშვება (ცოლისა), გაყრა.

أَنْطَلَقَ გამგზავრება, წასვლა-

IV. طَمَّانٌ დაწყნარდა, და-

შვიდდა; იყო წყნარი, ნშვიდი;

الي ნი ენდობოდა.

طَمَّيْنٌ წყნარი, მშვიდი, უში-

შარი.

طَمَسَ (ი), მასდ. طَمَسَ წარხოცა, მო-

სპო (ქვალი).

طَمِعَ (ა), მასდ. طَمَعَةٌ ძლიერ

უნდოდა, სწადდა. سِن. حَرَصٌ ელოდა.

طَمِعَ ძლიერი სურვილი, გუ-

ლის წადილი; სიხარბე, გაუმადლობობა; იმედი.

طَمَاعَةٌ ძლიერი სურვილი.

طَمِعَ ძლიერ მსურველი, მოწა-

დინებული.

طَمِعَ مَر. مَطْمَعٌ ძლიერ სა-

სურველი რამ, სანატრელი.

طَنَّ (ი), მასდ. طَنِينٌ ხმა გამოსცა.

طَنَّ ტინდა, ადგ. სახ. ჩრდილო-

ეთ კავასიაში.

طَهَّرَ (ი) და طَهَّرَ (უ), მასდ. طَهْرٌ

طَهْرَةٌ იყო წმინდა, სუფთა, გა-

წმენდილი منه მისგან. II. طَهَّرَ

ღამ. გაწმინდა, განბანა. V. تَطَهَّرَ
განიწმინდა, განიბანა (შენ-
სტრუაციის შემდეგ).

طَهَّرَ სუფთად ყოფნა; მენ-
სტრუაციის უქონლობა.

طَهَّرَ წყალი, ქვიშა და სხვ., რო-
მლის საშუალებითაც განიწმინ-
დებიან.

طَهَّرَ სუფთად ყოფნა; გაწმენ-
დის, განბანის ცერემონია.

طَهَّرَ ზღ. მრ. طَهَّرَى წმინდა,
გაწმენდილი; ტაპირი, მამ. საკ.

სახ.; მიმართ. طَاهِرٌ.

طَهَّرَ ელათ. უფრო წმინდა, უწმინ-
დესი.

الطَّوَالِي (< ქართ.) დეალები, ოსთა
ერთ-ერთი ცომის სახელი.

طَاحَ (ჟ, ი), მასღ. طَوَّحَ, طَوَّحَ
დაიღუპა, დაიქარგა, მოიხპო,

გაქრა, წავიდა. II. طَوَّحَ ღამ.
დაღუპა, მოხპო, გააქრო, და-
ქარგა, გაისტუმრა, გაგზავნა
ისეთ ადგილას, საიდანაც არ
ბრუნდებიან; გადააგლო; გაავ-

დებინა. IV. طَوَّحَ = طَوَّحَ.

طَوَّحَ თორთუმეი, თორთომეი,
მხარე და ამავე სახელწოდების მთა

სამხრეთ საქართველოში, ზანთანის სამ-
ხრეთ-აღმოსავლეთით.

الطَّوَيْ (< ქართ.) ცომის სახ.
თუშები.

طَوَّعَ (ჟ), მასღ. طَوَّعَ იყო მორჩი-
ლი, აკ. და კ ნ-ით ემორჩილებოდა.

II. طَوَّعَ ღამ. 1) დაიმორჩილა;
2) დაუშვა; ადვილად მიიჩნია.

IV. أَطَاعَ ღამ. ემორჩილებო-
და, უჯერებდა; დაემორჩილა.

V. تَطَوَّعَ ღამ. და კ ნ-ით სურ-
და, უნდოდა, ცდილობდა; თა-
ვისი სურვილით, თავისი ნებით
დათანხმდა, თავისი სურვილით

აილო თავის თავზე. X. اسْتَطَاعَ
შეეძლო, შესძლო, შესაძლებლო-
ბა ჰქონდა.

طَوَّعَ 1) მორჩილება; طَوَّعًا მო-
რჩილებით. 2) მორჩილი, გა-
მგონე.

طَوَّعًا მორჩილება; سَمْعًا وَطَاعَةً
სმენითა და მორჩილებით
(=მესმის და გემორჩილები).

طَوَّعَ ზღ. მრ. طَوَّعَ მორჩი-
ლი, გამგონე.

طَوَّعَ ვისაც ემორჩილებიან,
მბრძანებელი.

طَوَّعَ (ჟ), მასღ. طَوَّعَ მი-
მოდოდა, ან ნ-ით გარ-

შემო უელიდა; طَافَ بِهِ عَلَيْهِ

შემოატარა ის მის გარშემო.

II. طَوَّفَ გარშემო დადიოდა, გარშემო უვლიდა. IV. أَطَافَ გარშემო დადიოდა; ب ნით შემოელო; მივიდა. V. تَطَوَّفَ, ب ნით გარს უვლიდა, მოგზაურობდა, დახეტილობდა.

طَوَّفَانُ წარღვნა.

طَوَّافٌ გარშემო სიარული.

طَائِفٌ შდ. ე ვინც გარშემო დადის; طَائِفٌ ტაიფი, ქალაქი შექის სამხრეთ-აღმოსავლეთით.

طَوَائِفٌ შდ. 1) ნაქერი, ნაწილი; 2) კლასი, სერია, რიგი; 3) პარტია, რაზმი; 4) ჯგუფი, რაოდენობა; 5) რელიგიური საზოგადოება.

طَاقٌ (ჟ), მასდ. طَوَّقٌ დმ. შეეძლო; იტანდა, აიტანა, გადაიტანა. II. طَوَّقَ დმ. ყელსაკიდი ჩამოაცვა კისერზე. IV. أَطَاقَ ნივ. დმ. შეეძლო (რაიმე); იტანდა; لَا يُطَاقُ 1) ისეთი, რომელსაც ვერაფერს მოუხერხებენ, რომელსაც არაფერი მოუხერხდება, რომელსაც ვერაფერს უზამენ; 2) აუტანელი.

طَيِّقَانٌ, طَاقَاتٌ შდ. طَاقَةٌ შდ. თალი (შდრ.), ნიშა.

طَوَّقٌ შდ. أَطَوَّقَ ყელსაკიდი; ყელი.

لَا طَاقَةَ ძალი, შეძლება; لَا طَاقَةَ لَهُ არა მაქვს; არაფერი შეუძლია უქნას.

طَالٌ (ჟ), მასდ. طُوٌّ იყო გრძელი, გაგრძელებული, გაკიანურებული; გაგრძელდა; იყო მაღალი; طَالٌ ნით გაუგრძელდა, გაუხანგრძლივდა; طَالٌ მასდ. طَوَّلَ უწყალობა, სიკეთე უყო. II. طَوَّلَ დმ. გააგრძელა, გააკიანურა.

IV. أَطَالَ დმ. გააგრძელა, გააკიანურა, გაახანგრძლივა.

طَوَّلَ 1) წყალობა, სიკეთე; გულუხვობა; 2) სიმდიდრე; 3) სიძლიერე, ძლიერება.

طَوَّلَ შდ. أَطْوَالَ ხანგრძლიობა; განმავლობა (დროისა); სიგრძე; სიმაღლე; გოგარ. სიგრძელი.

عَرَضٌ.

طَوَّلَ შდ. طَوَّلَ გრძელი; მაღალი; ხანგრძლივი; طَوَّلًا ზმსრ. დიდხანს. الطَوَّلُ პოეტ. ზო-

მა შემდეგი სქემისა: - - - - - |

— — | — — — || — — | — — — |

უკანასკნელი ტერ-
ფი შეიძლება იყოს აგრეთვე — — — ;
უკანასკნელი ტერფების შეკვეცის შემ-
თხვევაში: — — — | — — — .

مَد. أَطْوَلُ. მდ. طَوَّلِي. მრ. أَطْوَالُ. მდ.
طُولُ ელაც. უფრო გრძელი, მა-
ღალი, ხანგრძლივი.

مَد. مُسْتَطِيلٌ. მდ. მოგრძო.

تُومَانُ. მდ. طُومَانُ (< თურქ.) იხ.

طَوَى (ი), მასდ. طَى. დამ. დაქცეა,
დაახვია, შეხვია. طَوَى الْبِلَادَ
განელო მხარე. طَوَى (ა), მასდ.
طَوَى მშვიერი იყო, შიმშილობდა.

طَى დახვევა, დაქცევა.

طَى მრ. طِيَاتٌ 1) დახვევის, შეხ-
ვევის სახეობა; 2) ადგილი, საით-
ქენაც მიიმართებიან, მიზანი;
3) მოთხოვნილება, საჭიროება.

طَى (طَى) იამანური წარმო-
შობის (შემდეგ ჩრდილოეთ არაბეთში
გავრცელებული) ტომის სახელი, ტაი.

طَايٌ მდ. ო მიმართ. სახ. ტა-
იური (მდრ. ქართ. ტა ი კ ი, სომხ.
տաճ/իկ).

مَد. طَاوٍ. ო გამხდარი, მშვიერი.

تَطَيَّبَ (ი), მასდ. طَيَّبَ, طَيَّبَةً, طَيَّبَاتٍ
იყო კარგი, სასიამოვნო, საამუ-
ერი, თავაზიანი, წმინდა; დატკბა.

تَطَيَّبَ კარგ გუნებაზე დად-
გა, გამხიარულდა, გული დაუ-
მშვიდდა, დატკბა.

طَيَّبَ სიკარგე, სიმშვენიერე; სურ-
ნელება, ნელსაცხებელი.

طَوَّبِي ნეტარება, ბედნიერება.
مَد. أَطَيَّبٌ.

طَيَّبَ მდ. ო კარგი, მშვენიერი;
საამური, სასიამოვნო; წმინდა;
სურნელოვანი; კანონიერი, ნება-
დართული.

مَد. أَطَيَّبٌ. მრ. طَوَّبِي. ელაც.
უკეთესი, საუკეთესო, სასიამოვნო,
ტკბილი.

طَارَ (ი), მასდ. طَارَانَ ფრინავდა,

მიფრინავდა; გაფრინდა. II. طَيْرٌ
დამ. გააფრინა. V. تَطَيْرٌ მიაჩნ-
და მ ა ნ ნ-ით ცუდ ნიშნად,
ცუდი რამის მომასწავებლად.

VI. تَطَائِرٌ გაიფანტა, გაიბნა.
طَيْرٌ კრებ., მრ. أَطْيَارٌ

ფრინველი (მდრ. طائر).

طائر (მრავლობითად იყენებს სიტყვას) მფრინავი (ფრინველი, მწერი და სხვ.).

طاف (ი), მასდ. طَيْف გამოცხადდა (მოჩვენება).

ظيف მოჩვენება.

ظائف მოჩვენება (სიზმრის დროს).

ظان (ი), მასდ. ظَيْن თიხით, ტალახით შეგონა, შეთითხნა.

ظين (<არამ?) თიხა, ტალახი.

ظ

ظأ არაბული ანბანის მეჩვიდმეტე ზ. ასო. სათვლაღეში აღნიშნავს 100-ს.

ظبي შრ. ظبا ანტილოპა, გახელი, ქურციკი (gazella dorcas).

ظرف (უ), მასდ. ظرافة იყო მოხდენილი, ელევანტური, მშვენიერი, ლამაზი; იყო გონებამახვილი. X. استظرف დაშ. მიიჩნია

მოხდენილად. ელევანტურად, მშვენიერად, ლამაზად; მიიჩნია გონებამახვილად.

ظرف 1) სრულყოფილება; მოხდენილობა (მიხერა-მოხერაში, ჩაცმულობაში, ლაპარაკში); გრაცია, ელევანტობა, მშვენება; გონებაზახვილობა; 2) შრ. ظروف ჭურჭელი; გრამ. დროისა და ადგილის გარემოება (აქუზატივეში).

ظريف შდ. : შრ. ظرفا მოხდენილი, ელევანტური, გრაცია-

ოზული, მშვენიერი; გონებამახვილი.

ظعن (ა), მასდ. ظعن გაემართა, გაემგზავრა.

ظعن მოგზაურობა, მგზავრობა.

ظفر (ა), მასდ. ظفر მიაღ-

წია ب ნით რასმე, მოიპოვა (წარმატება), შეისრულა (სურვილი, საწადელი); გაიმარჯვა, სძლია به ან عليه მას.

II. ظفر 1) დაშ. გამარჯვება მოუპოვა; გაამარჯვებინა; 2) في ნით

ბრკეალეებით დაკაწრა. IV. اظفر დაშ. გამარჯვება მოუპოვა, გაამარჯვებინა به ან عليه მასზე.

اظفر ბრკეალი; ფრჩხილი.

ظفر ძლევა, გამარჯვება.

مظفر 1) ძლევა მოსილი; 2) ბრკეალეებით დაკაწრული; 3) მუზაფთარი, მამ. საქ. სხ.

ظَلَّ (ა, მს. რ. I. 3. ظَلَمْتُ), მასღ.

ظَلَّ და ظُلُولُ იყო (დღის განმელობაში, დღისით); გახდა,

შეიქმნა. II. ظَلَّلَ და. დაჩრდილა, ჩრდილი მოჰქვინა عليه

მას. IV. أَظَّلَ ჩრდილიანი იყო (დღე); და. ჩრდილი მოჰქვინა,

დაჩრდილა. X. اسْتَظَّلَ ჩრდილს შეაფარა თავი.

ظَلَّ მრ. ظَلَّالٌ ჩრდილი; საფარ.

ველი.

ظَلِيلٌ მღ. ო დაჩრდილული, ჩრდილიანი.

ظَلَمَ (ი), მასღ. ظَلَمَ, ظَلَمًا

შართლოდ, უკანონოდ იქცეოდა; ბოროტმოქმედებას ჩადიოდა; და. ავიწროებდა, სჩაგრავედა,

ენებდა. IV. أَظْلَمَ იყო ბნელი; დაბნელდა, დაღამდა, სიბნელემ მოიცვა.

ظَلَمَ შევიწროება, ჩაგვრა, უსამართლოდ მოპყრობა.

ظَلَمَاتٌ, ظَلُمَاتٌ, ظُلُمَاتٌ მრ. ظَلَمَ

სიბნელე, წყვედიადი. ანტნ. نُورٌ

სიბნელე, წყვედიადი.

ظَلَمَانٌ 1) შევიწროებუ-

ლი, დაჩაგრული; 2) მამალი აქლემი.

ظَالِمٌ მღ. ო მრ. ظَالِمَةٌ უსამართლოდ მოქმედი; შემავეწროებელი, მჩაგვრელი.

ظَالِمٌ ვისაც უსამართლოდ მოეპყრნენ, შევიწროებული, დაჩაგრული.

ظَعَى (ა), მასღ. ظَعَمًا მოსწყურდა,

სწყუროდა. სინ. عَطَشٌ.

ظَنَّ (უ), მასღ. ظَنَّ თიქრობდა, ეგონა, ვარაუდობდა. ორმ. დაშა.

ظَنَّبًا ტეზით: მიიჩნია (რამედ).

ظَنَّبًا მიიჩნია ის კალიად. ანტნ.

أَيُّقِنَ.

ظَنَّ მრ. ظُنُونٌ აზრი, თიქრი,

ვარაუდი. ანტნ. يَيقِنُ ექვი.

ظَنَّةٌ ექვი, ცუდი აზრი.

ظَنِينٌ ვაზედაც ექვი აქვთ; საექვო.

ظَهَرَ (ა), მასღ. ظَهَرَ იყო ცხადი, ჩანდა, მოჩანდა, გამოჩნდა; გამომქლავდა; ل ნით გამოლჩნ.

ظَهَرَ لَهُ აზრი

მოუვიდა; هَذَا مَا يَظْهَرُ لِي ის, რაც მე მომდის (აზრად) = ეს არის ჩემი აზრი; და. ავიდა;

ظَاهِرٌ III. ظَاهِرٌ ა. ან

على ნ-ით პირის დამატებასთან სძლია, გაინარჯვა ვინმეზე; على ნ-ით ნივთის დამატებასთან: იცოდა, გაიგო, გაიცნო, შეიცნო; იცოდა ან ის-

წავლა ზეპირად; III. ظَاهِرٌ აკ. ან على ნ-ით ეხმარებოდა عليه მის

წინააღმდეგ. IV. أَظْهَرَ დამ.

1) ცხადი გახადა, გამოაჩინა; გამოავლინა, გამოამჟღავნა; აშკარად, საჯაროდ გააკეთა, აღიარა, გამოაცხადა; გამოხატა; პ. აკ. და على ნ-ით ნივ. დამატებასთან გააცნო; პ. აკ. და على ნ-ით გაამარჯვებინა, გამარჯვება მოუპოვა; 3) გამოვიდა,

გაემგზავრა შუადღისას (ظَهْرٌ ან ظَهْر-ის დროს). VI. تَظَاهَرُوا عليه ერთმანეთს ეხმარებოდნენ

ნის წინააღმდეგ. X. اسْتَظَّهَرَ დახმარება სთხოვა به მას.

ظَهْرٌ შურგი; ظَهْرٌ შურგი; ظَهْرٌ შურგი; ზედა ნაწილი, ზედაპირი; გარეთა ნაწილი; უკანა ნაწილი;

مِ بَيْنَ أَظْهُرِهِ მათ შორის.

ظَهْرٌ შუადღე, მზის გადახრის დასაწყისი.

ظَهْرٌ შოვლენა, გამოჩენა.

ظَهْرٌ შრ. ظَهْرٌ კერძ. და კრებ. შემწე.

ظَهْرٌ შუადღე, შუადღის სიცხე-

ღე. ظَهْرٌ მდ. ისეთი, რომელიც ჩანს, აშკარა, ცხადი; გარეთა, გარეგნული; გარეთა ნაწილი, (ქალაქის 78, 9) გარეთ მდებარე

ნაწილი. ظَهْرٌ ზმს. აშკარად, ცხადად; ვინც იმარჯვებს.

ظَهْرٌ ვინც აჩენს, ავლენს, ამჟღავნებს; გამარჯვების მიმნიჭებელი.

ظَهْرٌ გამოვლენილი, გამომჟღავნებული, აშკარა, ცხადი.

ظَهْرٌ გამოჩენა, გამოვლენა, გამომჟღავნება; აშკარად, საჯაროდ გაკეთება, აღიარება, გამოცხადება, გამოხატვა.

ع

عَيْنٌ არაბული ანბანის მეთორმეტე ე ასო. სათვალავში აღნიშნავს 70-ს.

عَيْنٌ (ა), მას. 1) ჩაღო, ერთმანეთზე დააწყობა რამე; 2) ბ ნ-ით

ზრუნავდა, ფიქრობდა, ყურადღებას აქცევდა.

عَيْنٌ შრ. عَيْنٌ ტვირთი.

عَيْنٌ და عَيْنٌ აბა, ერთგვარი მოსასხამი.

عَبْرَةٌ მრ. عَبْرٌ დარიგება, გაფრთხილება, მაგალითი.

عَبَّارَةٌ ახსნა; განმარტება; გამოთქმა, ფრაზა; აზრი; საქმე. عَبْرٌ მდ. მრ. عَبَّارٌ გამვლელი, მოგზაური.

أَعْبَارٌ 1) მხედველობაში მიღება; 2) მოფიქრება, გაანგარიშება; 3) პატივისცემა; 4) შეფარდება.

عَبَسَ (ი), მასდ. عَبَّوسٌ მოიღუშა, შეიკმუხნა.

عَبَّاسٌ მოღუშული, შეკმუხნილი, მოღუშული სახის მქონე; ცაბბასი, მამ. საკ. სას. بَنُو عَبَّاسٍ აბასიანთ დინასტია, აბასიდები.

عَبْقَرِيٌّ 1) ფერადი ნოხი, ხალიჩა; 2) ნიქიერი, ტალანტის მქონე.

عَبَّ عَلَى (ი, უ), მასდ. عَبَّ عَلَى ნოხი უწყობოდა, უჯავრდებოდა; ჰკიცხავდა, საყვედურს ეუბნებოდა.

III. عَبَّاءٌ მამ. ჰკიცხავდა, საყვედურს ეუბნებოდა فِي مَعْنَى غَامِ.

عَبَّابٌ გაკიცხვა, გაკილვა.

عَبَّابٌ საყვედური, გაკიცხვა.

عَبْدٌ (უ), მასდ. عَبْدَانٌ იყო მომზადე-

ბული. IV. أَعْبَدَ მამ. მოამზადა, დაამზადა.

عَبْدٌ م. عَبْدَةٌ, أَعْبَدَ, عَبْدَانٌ აპარატურა, მოწყობილობა; იარაღი, საქურველი. სინ. عَبْدَةٌ.

عَتَقَ (ი), მასდ. عَتَقَ, عَتَاقٌ იყო

თავისუფალი; თავისუფლება მიიღო, განთავისუფლდა عَنْهُ მისგან; 2) იყო ძველი. — عَتَقَ (უ),

მასდ. عَتَاقَةٌ იყო ძველი, დაძველდა. IV. أَعْتَقَ მამ. 1) გაათავისუფლა; 2) დააძველა.

عَتَقَ თავისუფლება.

عَتِيقٌ 1) თავისუფალი; კეთილშობილი; 2) ძველი; 3) ღვინო.

عَتَمَ (ი), მასდ. عَتَمَ ბნელი იყო (ღამე).

عَتَمَةٌ ღამის პირველი მესამედი.

عَثْرٌ, عَثَارٌ, عَثْرٌ (უ, ი), მასდ. عَثْرٌ ნოხი წაიბოროცია რამეზე; მასდ.

عَثْرٌ, عَثُورٌ, عَلَى ნოხი წაიბოროცია რამეზე; წააწყდა, შემთხვევით ნახა.

عُثْمَانُ მამ. საკ. სას. عُثْمَانِيٌّ (= ოსმანი).

عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانٍ ეუსმანი იბნ ეფან-

ფანი, შესაძე ხალიფა (23/644—
— 35/656).

تورق عثمانليه. ოსმალები.

عجب (ა), მასღ. უკვირდა, გა-

უკვირდა منه ან იგი. IV. أعجب
ღამ. გააკვირვა; მოეწონა. V.

تعجب გაუკვირდა منه იგი, გან-
ცვიფრდა, აღტაცებული იყო. X.

استعجب უკვირდა, გაუკვირდა
მე იგი.

عجب გაკვირვება, განცვიფრება.

عجيب მღ. ო საოცარი, გასაკვი-
რალი; იშვიათი, შესანიშნავი.

عجيبه მრ. عجائب გასაოცარი
რამ; სასწაული.

عجب ელატ. უფრო საოცარი;
მეტად საოცარი, ძალიან სა-
კვირველი, გასაოცარი, საკვირ-
ველი.

اعجاب გაკვირვება; თვითგმაცო-
ფილება.

تعجب გაკვირვება.

عجز (ი), მასღ. უძლური იყო, არ

შეეძლო عن ნით რამე; მასღ. عجز
იყო ბებერი, მიხრწნილი.

عجز სისუსტე, უძლურება.

عجزه მრ. عجزت დედაბერი.

عجل (ა), მასღ. عجل, عجلة ჩქა-

რობდა. II. عجل აჩქარებდა, დაა-

ჩქარა. عجل له სწრაფად მიუ-

ტანა მას به იგი. III. عجل დაა-
სწრო, ნადარეველ გააკეთა به

იგი. IV. عجل ღამ. ააჩქარა,
დააჩქარა; აჩქარებით გააკეთა.
ღამ. دا عن ნით არ დააცალა.

V. تعجل ჩქარობდა, აჩქარდა.

X. استعجل ჩქარობდა; ღამ. აჩ-
ქარებდა, სთხოვდა აჩქარებულ-
ყო, ჩქარა გაეკეთებინა.

عجل მრ. عجلت ხბო.

عجلة აჩქარება, სიჩქარე.

عجلة მრ. عجلت და عجلات ეტლი,
ურემი.

عاجل მღ. ო ვინც (რაც) ჩქა-
რობს, აჩქარებული, სწრაფი.

انجل. عجل; დროებითი, ამქვეყ-
ნიური (ცხოვრება).

عجم (ჟ), მასღ. عجم ღამ. უკბინა;
დაღეკა; გასინჯა (კბილებით).—

عجم (ჟ), მასღ. عجمე ცუდად ლა-
პარაკობდა, ცუდად წარმოს-
თქვამდა, ცუდი გამოთქმა ჰქონ-
და, ცუდი, დამტვრეული(არაბუ-

ლი)ენით ლაპარაკობდა. IV. عجم أ

عَدِمَ (ა), მასღ. عَدِمَ არ იყო, არ არსებობდა; დამ. არ ჰქონდა,

დააკლდა; მოაკლდა. IV. عَدِمَ დამ. მოაკლო, დააკლო, დააკარგვინა; ღარიბი, უქონელი გახადა; გრღუვ.—გალარიბდა, ღარიბი შეიქნა.

عَدِمَ არ ყოფნა; უქონლობა.

عَدِنَ (ი, უ), მასღ. عَدِنَ იმყოფებოდა, ცხოვრობდა.

عَدِنَ ყოფნა. جَنَّاتُ عَدْنٍ მუდმივი სამყოფელის ბაღები (=სამოთხე).

عَدِنَ და მეგობრად მედნ მრ. معَانٍ

1) საბადო, მადანი (შერ.); 2) ლითონი, მინერალი; 3) წყარო.

عَدَا (უ), მასღ. عَدَا მიბრბოდა; — დამ. გადავიდა (საზღვარს,

ზომას); — მასღ. عَدُوٌّ, عَدُوَانٌ, عَدَاؤُهُ

ესაზღვრებად, მტრულად იქცეოდა მის მიმართ;

თავს დაესხა. II. عَدَى დამ. გადაიყვანა; — გრამ. გარდამავალი

გახდა (ზმნა). V. تَعَدَى საზღვარს გადავიდა, უსამართლობა ჩაიღინა მის მიმართ; მტრობდა; — გრამ. გარდამავალი

გახდა (ზმნა). VIII. اِعْتَدَى

უსამართლოდ იქცეოდა მის მიმართ, მტრობდა; დამ. საზღვარს, ზომას გადავიდა.

عَدَا (ნაცვლად عَدَا م.ს.) მიცემით ან ნათესაობით ბრუნვასთან: გარდა.

عَدَاؤُهُ მხარე, კიდე, ნაპირი.

عَدَاؤُهُ (კრებ. და მს.) მღ. عَدَاؤُهُ

მრ. اِعْتَادٍ, اِعْتَادِي მტერი. ანცნ.

عَدِيْقٌ.

عَدَاؤُهُ მტრობა.

عَدَبَ (უ), მასღ. عَدَبْتُ იყო სასიამოვნო, გემრიელი (წყალი).

II. عَدَّبَ დამ. აწვალებდა, აწამებდა.

عَدَّبَ სასიამოვნო, გემრიელი (წყალი).

عَدَابٌ სატანჯველი; სასჯელი.

عَدَرَ (ი), მასღ. عَدَرَ فِي نِوَالِ

مِيهُتِيْعَا, აპატია. VIII. اِعْتَدَرَ ბოდიში მოიხადა, თავს იმართლებდა მის წინაშე მასში.

عَدَرَ مَرَّةً عَدَارًا ბოდიში, თავის მართლება.

عَدَارِي مَرَّةً عَدَارِي ქალწული.

مَعَاذِرُ مَعَاذِرُ مَعَاذِرُ პატი-

ვება, გამართლება.

عَذْلٌ (უ, ი), მასღ. عَذْلٌ გაკიცხვა, გაქირდა, უსაყვედურა.

عَذْلٌ გაკიცხვა, გაქირდვა, საყვედური.

عَرَبٌ (უ), მასღ. عَرَبِيَّةٌ იყო წმინდა არაბული (ენა); კარგად, სწორი არაბულთ ლაპარაკობ-

და. II. عَرَبٌ დამ. არაბულად თარგმნა: გააარაბულა (სიტყვა).

IV. عَرَّبَ გარკვევით, სწორად ლაპარაკობდა არაბულად. გრამ. ფლექსია გაუჩინა სიტყვას ბო-

ლოში, აბრუნა. X. اسْتَعْرَبَ

არაბულად ლაპარაკობდა, არაბული წესები, აცევა შეიძინა; არაბი გახდა, გააარაბდა.

عَرَبٌ კრებ. არაბები; მრ. عَرَبٌ

ანტნ. العَرَبُ العَرَابِيَّةُ. عَجَبٌ და, ნამდვილი არაბები. ანტნ.

العَرَبُ المُسْتَعْرَبَةُ ვინც წმინ-

და არაბული წარმოშობის არ არის; არაბულად მოლაპარაკე, გააარაბებული; უცხო წარმოშო-

ბის არაბები; მიმართ. عَرَبِيٌّ მღ. ო

არაბული; არაბი; العَرَبِيَّةُ არაბული ენა.

عَرَبِيَّةٌ (< თურქ.) ურემი.

عَرَابٌ კრებ., მრ. أَعْرَابٌ მომთაბარე არაბები, ბედუინები;

მიმართ. أَعْرَابِيٌّ მღ. ო მომთაბარე არაბი, არაბიელი, ბედუინი.

عَرَابٌ გრამ. ტერმ. ფლექსია.

عَرَبٌ არაბულად თარგმნილი; გააარაბებული, არაბიზებული-

ლი ენა, წესები, აცევა შეითვისა, არაბულად მოლაპარაკე,

გააარაბებული. العَرَبُ المُسْتَعْرَبَةُ

ის. عَرَبٌ; 2) არაბისტი.

عَرِيضٌ 18, 11 მსხვი-

ლი, მსუქანი (ძროხა). სიტყვა ეჭვს იწვევს, მიუხედავად იმისა, რომ გვხვდება შედნოს მიერ გამოცემულ ტექსტში. არაბულსათვის ეს ძალიან იშვიათად სმარებული ეპითეტია და შეიძლება შეცდომით იყოს ნახმა-

რი ნაცვლად عَرِيضٌ სიტყვისა.

عَرَجٌ (უ), მასღ. عَرَجٌ ავიდა على

ან ნით რამეზე. عَرَجٌ (ა), მასღ.

عَرَجٌ კოკლი იყო, დაკოკლდა.

عَرَضَ შემთხვევა; عَرَضًا შემთხვევით.

عَرَضَةٌ დაბრკოლება; მიზანი.

عَرِيضٌ შღ. შრ. عَرَاضٌ ფართო;

ხანგრძლივი.

عَرِيضٌ შრ. عَرَضَانٌ ერთი წლის

თიქანი.

عَارِضٌ შრ. عَوَارِضٌ რაც გამო-

ჩნდება, რაც ცხადდება, მოვე-

ლინება; შემთხვევა. عَارِضٌ سَوْءٌ ცუდი შემთხვევა.

اعْرَاضٌ მიბრუნება, მიქცევა,

თავის არიდება.

عَرَفَ (ი), მასღ. مَعْرِفَةٌ ეკ.

და ბ ნ-ით იცოდა; გაიგო. სინ.

عَلِمَ; შეიცნო, იცნო; სცნო, აღი-

არა; ნიე. ეკ. და من ნ-ით გამო-

არჩია. — ვნებ. ცნობილი იყო

ب ნ-ით რამეთი (= სახელით).

II. عَرَفَ დამ. აცნობა, შეატყობი-

ნა, გააგებინა, ასწავლა, ბ ნ-ით

რამე. დამ. — გრამ. ტერ. განსაზ-

ღერა (სიტყვა). V. تَعَرَّفَ ცნო-

ბილი გახდა; დამ. ცდილობდა

გაეგო; გაეცნო, გაიცნო. — გრამ.

ტერ. განისაზღერა (სიტყვა).

VI. تَعَارَفُوا ერთმანეთს გაეც-

ნენ. VIII. اعْتَرَفَ, ب ნ-ით გა-

მოტყუდა; აღიარა, აღსარება

სთქვა.

عَرَفٌ ცნობა; სიკეთე, კეთილი;

მოსაწონი რამ; წყალობა, მოწ-

ყალება; საყოველთაოდ ცნობი-

ლი, მიღებული.

عَرَفَانٌ ცოდნა, ცნობა, აღი-

არება.

عَارِفٌ შღ. مَعَارِفٌ კეთილი, სი-

კეთე; წყალობა.

أَعْرَفٌ ელატ. უფრო ცნობილი,

ყველაზე ცნობილი; მოსაწონი.

مَعْرِفَةٌ ცოდნა, ცნობა; შრ. مَعَارِفٌ

შეცნობა; გრამ. ტერ. განსაზ-

ღერული სიტყვა (შღრ. ქართ. მ-

არ იფათი).

مَعْرُوفٌ 1) მიმღ. ცნობილი ბ

ნ-ით რამეთი; 2) სუბსტ. (საკუთ-

რიე რაც იცენეს) სიკეთე, გულ-

კეთილობა; კარგი, კეთილი, მო-

საწონი საქმე; بِالْمَعْرُوفِ

სამართლიანად, მოსაწონად,

კარგად, კეთილად.

تَعْرِيفٌ ცნობება, შეტყობინე-

ბა, უწყება; წოდება. — გრამ.

ტერმ. განსაზღერა (სიტყვისა);

التَّغْرِيفُ ცნობილი ვნცყოლოპე-

ლისტის იბნ ჭადლ აღ-ლანჯ აღ-
ქომარნ შიქვბ ედ-ღინის (700/1301—

749/1349) თხზულება; التَّغْرِيفُ

فِي الْمُصْطَلَحِ الشَّرِيفِ.

عِنُوبًا; აღიარება; აღ-

სარება. مَعْلَمٌ الْإِعْتِرَافِ მოძ-
ღვარი.

عَرِقٌ (ა), მასდ. عَرِقٌ ოფლიანი იყო,

გაოფლიანდა; عَرِقٌ (ჟ), მასდ.

عَرَاةٌ 1) ღრმად გაიღვა ფეს-
ვები; 2) იყო კეთილშობილი
წარმოშობის.

عَرِقٌ შრ. عَرُوقٌ ძირი, ფესვი;

ძარღვი, არტერია, ვენა.

أَعْرَقَ ელათ. უფრო, ყველაზე
მეტად ფესვადგმული; ყველა-
ზე მტკიცე; უფრო, ყველაზე კე-
თილშობილი წარმოშობის.

عَرِقٌ ოფლი (შდრ. ქართ. ა რ ა ყ ი).

عَرَاقُ ნაპირი. الْعِرَاقُ მხარის სა-

ხელი ერაყი (ირაყი), ძველი ბა-

ბილონი. შიმართ. عِرَاقِي შდ.

ირაყული, ირაყელი.

عَرَقِيَّةٌ და عَرَاقِيَّةٌ (ვულგ.

عَرَاقِيَّةٌ შრ. عَرَاتِي ფაფანაკის

მსგავსი ნაბდის ქუდი, რომელ-
საც ატარებენ ჩალმის ქვეშ.

عَرِقٌ კეთილშობილი შთამომავ-

ლობის (აღამიანი), კარგი სის-
ხლის (ცხენი).

عَرَكٌ (ჟ), მასდ. عَرَكٌ ხეხაედა.

III. عَرَاكَ დამეჩხუბებოდა,ებრძო-

და. VI. تَعَارَكُوا ერთმანეთს ეჩხუ-
ბებოდნენ, ერთმანეთს ებრძოდ-

ნენ, ეომებოდნენ. VIII. اِعْتَرَاكَ

ჩხუბობდა, იბრძოდა.

عَرَاكَ ჩხუბი, ბრძოლა.

عَرَاكَ შრ. مَعَارَاكَ ჩხუბის, ბრძო-

ლის ადგილი.

عَرَاكَ შრ. مَعْرَاكَ ჩხუბი, ბრძოლა.

عَرَاكَ შრ. عَرَاكَ დაბურული

ტყე; ბუნაგი (ლომისა).

عَرِي (ა), მასდ. عَرِي იყო ტიტვე-

ლი, გაშიშვლებული; იყო მოკლე-

ბული عن ნ-ით რასნე. II. عَرِي

დაშ. გააშიშვლა, გაატიტვლა.

IV. عَرِي გააშიშვლა, გახადა

ტანსაცემელი. V. تَعَرِي გატიტ-

ვლდა, გაშიშვლდა; განთავი-

სუფლდა من ნ-ით რამესგან.

عَرِي ტიტველი, შიშველი.

عز مغل. ۵. مغل. عز شى شىوელი, ტიტ-
ველი, გატიტვლებული.

عز (ი), მასღ. عز, عزة იყო ძლიე-

რი, დიდი, დიდებული; عز وجل ძლიერია და დიდებული (აღ-
ლპაი); 1) იყო ძვირფასი, ძვირი;
2) عز ن.ით იყო ნძიმი, ძნე-
ლი (ვინმესთვის);—გამ. სძლია.

II. عز. 1) გააძლიერა; გა-
ნადიდა; 2) აქებდა, აღიდებდა.

IV. عز. 1) გააძლიერა, გა-
ანაგრა; 2) განადიდა, აქებდა,

აღიდებდა. ანღნ. VIII. عز. 1) გამაგრდა, გაძლიერდა; 2) ამა-
ყობდა به მით.

عز და عزة ძალი, ძლიერება; დი-
დება, ქება; ღირსება. ანღნ. ذل;
ამპარტავნება, სიამაყე; სიძნე-
ლე, სირთულე.

عز مغل. ۵. مغل. عزاز, عزة 1) ძლი-

ერი; უძლეველი; მსნე; 2) დი-
დებული; სახელოვანი; 3) ამაყი,
ანპარტავანი; მკაცრი; 4) ძნე-
ლი, რთული, ნძიმი; 5) იშვია-
თი, ძვირფასი (შღრ. ქართ. აზი-

ზი). عز يوزولის შემძლე
(აღლპაის ეპითეტი).

عز 1) გაძლიერება, გამაგ-
რება; 2) განდიდება, ქება.

عز 1) გაპაძლიერებელი; 2) გან-

მადიდებელი, მადიდებელი.

عز ამაყი; المعترز აღ-მუ-
ცთაზი, მამ. საქ. სსს.

عز (უ, ი), მასღ. عزوب იყო შორს,-

იყო დაშორებული; — عزب (უ),

მასღ. عزوبة იყო უცოლო, იყო
გაუთხოვარი.

عز مغل. ۵. مغل. عزاب უცო-
ლო, გაუთხოვარი (შღრ. ქართ.
აზპაი).

عز مغل. ۵. مغل. عزوب მოშორე-

ბული, გაშორებული, შორეული;
მრ. عزاب უცოლო.

عز (ი), მასღ. عز. 1) გადა-
დლო; 2) მოიშორა; გადააყენა.

II. عز. 1) გადააყენა. V. عز. 1)
მოშორდა, განშორდა.

VIII. عز. 1) მოშორდა, მოშორდა; დატოვა,
ნიატოვა.

عز მოშორება, განშორება.

عز مغل. ۵. مغل. عز, عز უიარალო.

عز مغل. ۵. مغل. معازل განშორების

ადგილი.

معازل მოშორებული, განშო-
რებულნი.

معازل განკერძოების ადგილი.

اغْتِزَالَ განშორება, დატოვება.

عَزَمَ (ი), მასღ. عَزَمَ გან-

იზრახა, გადაწყვიტა عليه იგი.

عَزَمَ განზრახვა, გადაწყვეტი-

عَزَمَ შრ. عَزَا: მტკიცე გადა-

عَزَى (ი), მასღ. عَزَى და. الى

ნ-ით მიაწერა; — عَزَى (ა), მასღ.

عَزَا მოთმინებით აიტანა (და-

კარგვა), ინუგეშა. II. عَزَى ანუ-

عَزَى და. V. عَزَى ინუგეშა.

عَزَا მოთმინება, მოთმინებით

عَزَا ნუგეშის ცემა.

عَسْرَ (უ), მასღ. عَسْرَ იყო

მძიმე, ძნელი. انْتَهَرَ — عَسْرَ

(ა), მასღ. عَسْرَ იყო ცაცია.

II. عَسْرَ გააძნელა, გაართულა,

عَسْرَ სიძნელე, სიმძიმე, სირთუ-

عَسْرَ და. عَشْرَةَ (ერთეულებთან

عَسْرَ მძიმე, ძნელი.

عَسِيرَ მძიმე, ძნელი, რთული.

عَسْرًا შრ. عَسْرًا შრ. ცაცია.

عَسْرًا დაბანაკდა.

عَسْرًا (<სპარს. ან პერს.?) შრ.

عَسَاكَ ლაშქარი (შღრ.), ჯარი

عَسْرًا ბანაკი.

عَلَّ (ი), მასღ. عَلَّ თაფლი წა-

عَلَّ თაფლი ამოიღო

عَلَّ თაფლი.

عَسَى (იხმარება ყოველთვის პერფექტი-

عَسَى და მომდევნო

عَسَى ბალახი.

عَشْرَةَ (უ), მასღ. عَشْرَةَ მეათედი

عَشْرَةَ და. عَشْرَةَ ათად გაყო;

عَشْرَةَ ნაწილი აიღო. III. عَشْرَةَ

عَشْرَةَ (ერთეულებთან

კავშირში عَشْرَ შრ. (عَشْرَةَ) ათი.

عَشْرُونَ ოცი.

عَشْرَ შრ. أَعْشَارُ მეთათედი.

عَشِيرَ შრ. أَعْشَارًا ამხანაგი, მე-
გობარი, ნათესავი.

عَاشِرَ შრ. ო მეთათე.

مَعْشَرٍ შრ. مَعَاشِرٌ კრებული,
საზოგადოება, გუნდი; st.
estr.-ში იხმარება აღწერილობითად:

مَعْشَرِ الْقِرَدَةِ მიიმუნები.

عَشِقَ (ა), შრ. عَشِقَ დღმ. ძლი-
ერ უყვარდა.

عَشِقَ ძლიერი სიყვარული (შრ.

ქართ. ეშხი).

عَشَقَ შრ. ო შრ. عَشَاقٌ ძლიერ

მოყვარული, არშიყი (შრ. ქართ.
აშიყი, არშიყი).

عَشِيَ (ა), შრ. عَشَا ცუდად ხე-

დავდა ღამით. V. تَعَشَى ვახშ-
მობდა, ივახშმა.

عَشَاءٍ შრ. أَعْشِيَةٌ ვახშამი. ანტნ.

عَدَاءٍ.

عَدَاءٍ საღამოს უამი, საღამო.

عَشِيَّةٍ შრ. عَشِيَّاتٌ (გვიანი) საღამო.

عَشِيَ შრ. عَشَوَا? შრ. أَعْشَى
ღამით ცუდად მხედველი, ცოტა-
ბრმა.

عَصَرَ (ი), შრ. عَصَرَ გაწურა, გამო-
წურა, დაწურა (ყურძენი, ზეთი-
და მისთ.).

عَصَرَ დრო; პერიოდი; ნაშუა-
ლღევი, საღამო.

عَصَفَ (ი), შრ. عَصَفَ ძლიერ-
ქროდა (ქარი); ب ნით წაიღო;
წალეკა.

عَصِيفٌ ძლიერი (ქარი); ქარია-
ნი (ღღე).

عَوَاصِفٌ შრ. عَوَاصِفٌ ძლიერი-
ქარი; ქარიშხალი.

عَفُورٌ შრ. عَفَافِيرٌ პატარა ჩი-
ტი, ბელურა.

عَصَمَ (ი), შრ. عَصَمَ დააკავა, შეა-
კავა منه მისგან; عن ნით დაი-
ცვა, დაითარა. VIII. نَعْتَمَمَ

მოეჭიდა به მას (თავის დაცვის-
მიზნით); اَللَّحْمَ بِاللَّهِ ალლჰმს
მიმართა მფარველობისათვის;
აღლჰმს ესავედა.

عَصَمَةٌ 1) უცოდველობა, გულ-
მართლობა, სიწმინდე; 2) დაცვა

მფარველობა; عَصَا მ.შ. საკ. სას. ცისმეთი.

عَصَا მ.შ. عَصَم 1) საყელური;

2) აღვირი.

عَصَا م.ش. عَوَاصِمُ სატახტო

ქალაქი, მთავარი ქალაქი.

عَصَمُ الْمُغْتَصِمُ بِاللَّهِ — მუცთასიმ ბი ლ-ღწი, ახასიანთ

სალოთა (218/833-227/842).

عَصَا م.ش. عَصَى შ.დ. ჯოხი (შ.დ. შ.დ. შ.დ.)

ქარო. ასა).

عَصَى (ი), მას.د. عَصِيَانُ

ა. ეურჩებოდა, არ ემორჩილებოდა.

عَصِيَانُ ურჩება, არ დამორჩილებდა.

عَصَا. ან.ع. طَاعَةٌ

عَصَى ურჩი.

عَصَا م.ش. عَصَا ურჩი, მორჩილებიდან გამოსული.

عَصَا. საკ. სას. ალ-ტანსი. العَصَا

عَضَّ (ა; I. 3. عَضُّتُ), მას.د. عَضَّ. შ.დ. უკბინა.

عَضَّة م.ش. عَضَاتُ ნაკბენი.

عَضَدَ (უ), მას.د. عَضَدَ მოეხმარა, და-

ეხმარა. II. عَضَدَ = I. عَضَدَ. III. عَاذَ. შ.დ. დაეხმარა, მოეხმარა. VIII.

عَاتَدَ (ბ, ნ-ით) დახმარება

სთხოვა.

عَادَ (ა, შ.დ., შ.დ.) عَادَ (ნხარი;

ხელი.

عَادَ შენწე, დამხმარე.

عَضَلَ (უ, ი), მას.د. عَضَلَ. შ.დ. ხელს უშლიდა (გათხოვილიყო).

عَضَلَ (ა, კერძ.) عَضَلَةٌ კუნთები.

عَضُو م.ش. أَعْضَاءُ 1) ასო (სხეულისა), ორგანო; 2) წევრი.

عَطَبَ (ა), მას.د. عَطَبٌ დაილუპა; დალპა.

عَطَبٌ დალუპვა; ლპობა.

عَطَّرَ (ა), მას.د. عَطَّرَ ნელსაცხებელი წაისვა.

عَطَّرَ (ა) عَطَّرَ (ა) არო-

მატი, ნელსაცხებელი, სუნელოვანი ნივთიერება.

عَطَّرَ (ა) عَطَّرَ (ა) სუნელოვან ნივთიერებათა გამყიდველი.

عَطَسَ (ი, უ), მას.د. عَطَسَ ცხვირს აცემინებდა.

عَطَسَ (ა) ცხვირის დაცემინება.

عَطَشَ (ა), მას.د. عَطَشَ სწყუროდა;

عَطَشَ (ა) სურდა إليه იგი.

عَطَشٌ წყურვილი.

عَطَّاشٌ მდ. عَطَشَى მრ. عَطَّاشٌ
მწყურვალი.

عَظْفٌ (ი), მასდ. عَطُوفٌ, მოიხარა,

დაიხარა; — (ი), მასდ. عَظْفٌ, على
ნ-ით მიიხარა; გადაიხარა, მიე-
ნხრო, თანაგრძნობა გამოუცხა-

და. II. عَظَّفَ მოლუნა, მოხა-
რა; على ნ-ით შთაუწერგა თა-
ნაგრძნობა, სიმპათია, ვინმეს
მიმართ; იცაუდა, იფარაუდა.

عَظَّفَ მფარველი, დამცველი;
თანამგრძნობი.

عَظَلٌ (ა), მასდ. عَطَّلَ, عَطَّالَةٌ

აკლდა, არ ჰქონდა منه

იგი. II. عَطَّلَ 1) წაართვა, მო-
აკლო منه იგი; 2) დატოვა უმე-
თვალყუროდ, უყურადღებოდ;
ბიატოვა.

عَاطِلٌ მრ. عَاطِلٌ უსამკაულო.

عَظَا (უ), მასდ. عَظُو აიღო, მიი-

ღო. IV. عَظَى ორმ. დამ. მის-
ცა, უბოძა; ჩააბარა.

عَظَا მრ. عَظِيَّةٌ საჩუქარი;
ჯანაგირი.

عَظِيَّةٌ მრ. عَظَايَا საჩუქარი; ჯა-
მაგირი.

عَظِيَّةٌ ვინც იძლევა რასმე, სა-
ჩუქრის მიმცემი.

عَظَّةٌ ნხ. وعظ.

عَظْمٌ (უ), მასდ. عَظْمٌ, عَظَامَةٌ

1) იყო ღიდი, ვეებერთელა; ამა-
ლლა, განდილდა; 2) იყო მძი-
მე. ძნელი عَلَيْهِ მისთვის. II. عَظَّمَ
დამ. განაღიდა, ალაზივდა; აქო,

აღიდა. IV. عَظَّمَ იყო ღიდი,
მნიშვნელოვანი (ამბავი); განა-
ღიდა, აქო, აღიდა; მიიჩნია დი-
დად, მნიშვნელოვნად, დიდებუ-
ლად; მიიჩნია, ჩათვალა მძიმედ,

ძნელად. V. تَعَظَّمٌ ამაყოფდა,
მედიდურობდა.

عَظَّمٌ კრებ., მრ. عَظَامٌ, عَظْمٌ ძვა-
ლი.

عَظْمَةٌ კრმ. მრ. عَظْمَاتٌ ძვალი.

عَظْمٌ სიდიდე, სიმსხო; დიდე-
ბულება, მნიშვნელოვანება.

عَظْمَةٌ სიდიდე; სიამაყე, მედი-
დურობა.

عَظِيمٌ მდ. მრ. عَظَامٌ, عَظِيمَةٌ

ღიდი, ვეებერთელა; დიდებუ-
ლი, წარჩინებული; მეთაური;
მნიშვნელოვანი, სერიოზული;

العَظِيمُ დიდებული (აღლწმის
ეპითეტი).

عَظِيمَةٌ მრ. ʾعَظَائِمٌ დიდებული
საქმე.

ʾأَعْظَمُ ელათ. უდიდესი, ყველა-
ზე დიდი; უმნიშვნელოვანესი.

مَعْظَمٌ დიდი, მთავარი ნაწილი.
مَعْظِمٌ განდიდება, დიდება.

مَعْظَمٌ შდ. ʾمَعْظِمٌ განმადიდებალი.

مَعْظَمٌ შდ. ʾمَعْظَمٌ განდიდებალი, დი-
დებალი; წარჩინებული.

عَفْرٌ (ი), მასდ. مَعْفَرٌ მტვერით და-
ფარა, დაამტვერა.

عَفْرٌ მტვერი.

عَفْرَةٌ მრ. عَفْرَاتٌ ბოროტი; ავსუ-
ლი; ბოროტი სული, დემონი;
ჯინნი.

عَفْرٌ შდ. ʾعَفْرَةٌ მრ. ʾأَعْفَرٌ მტვე-
რისფერი, ნაცრისფერი.

عَفْوَةٌ (ა), მასდ. عَفْوَةٌ, عَفْنٌ დალ-
პა; აყროლდა.

عَفْوَةٌ ლპობა; აყროლება.

عَفَانٌ მამ. საქ. სან. ყათფანი.

عَفْوٌ (უ), მასდ. عَفْوَةٌ, عَفْوٌ გრდევ-
წარიხობა; — ღამ. გრდმ. (უ), მასდ.

عَفَا عَنْهُ ʾعَفَا عَنْهُ წარხოცა. ʾعَفَا عَنْهُ

დაპატიო მას

მისი ცოდვა. III. عَافَى ღამ. ჯან-
მრთელობა შეუენახა; განკურნა,

მოარჩინა منه მისგან. عَافَاكَ ყო-
ჩალ! IV. أَعْفَى ღამ. განათავის-

უფლა, იხსნა منه მისგან.

X. اسْتَعْفَى ღამ. სთხოვა გან-
თავისუფლება, პატიება, ხსნა

منه მისგან.
عَفْوٌ პატიება.

عَافٍ წარხოცილი; მრ. عَافَاءٌ მიმ-
ტველები, მპატიებელი.

عَافِيَةٌ მრ. عَوَافٍ ჯანმრთელობა,
უენებლობა, ჯანი, ღონე.

عَقَبٌ (უ), მასდ. عَقَبٌ ღამ. 'კვალდა-
კვალ მისდევდა, მიჰყვა. II. عَقَبٌ

გააკეთა ზ იგი რისამე შემდეგ, მი-

აყოლა, დაურთო. III. عَاقَبٌ ღამ.
სდევნიდა, სჯიდა, აწამებდა به

მის გამო.
عَقِبٌ შედეგი.

عَقَابٌ მრ. أَعْقَابٌ შდ. სქ. კვალი;
შედეგი. عَاقَبَ عَلَى عَقِبَيْهِ გა-

ბრუნდა უკან.

عَقِبَ

ბოლო, შედეგი.

عَقِبَهُ م.م. س.ج. س.س. ع.უკება.

عَقِبَهُ م.ر. ع.قَاب 1) ბილიცი ღთა-
ში; დაქანებული, ფერდობიანი
გორაკი ვზახე; 2) დაბრკოლება.عَقِبِي 1) დასასრული, ბოლო,
შედეგი; 2) საზღაური, საჩუქა-
რი. الدَّارِ عَقِبِي საბოლოო სა-

ცხოვრებელი, სამოთხე; العُقْبَى =

عَقِبِي الدَّارِ.

عَقَاب م.ر. س.ج., م.ر. ع.قَاب არწივი.

عَقْوَةٌ დასჯა, წამება.

عَقَاب م.ر. ع. მომდევნო.

عَقَاب م.ر. ع.قَاب ბოლო, შედეგი.

عَقَدَ (n), م.س.ر. ع.قَد. 1) შე-
კრა; გასკენა, კვანძი გაუკეთა

(თოკსა); عَقَدَ الْعَهْدَ კავშირი შე-

კრა; عَقَدَ عَلَيْهِ عَقْدًا ვალდებუ-
ლება დააკისრა; 2) (ძალ-ლონე)
ბოიკირება და მოემზადა რისამე
შესასრულებლად; შეასრულა;عَقَدَ الْاِثْمَةَ განიზრახა, გადაწყვი-
ტა; 3) მოიწვია (კრება); მოაწყო;

4) თალი ააგო; - عَقَدَ (n), م.س.ر. ع.قَد.

გამაგრდა, გასჭელდა; - عَقَدَ

(a), م.س.ر. ع.قَد იყო ენაბლე.

III. عَقَدَ م.م. ხელშეკრულება და-

ულო عليه მის შესახებ. VIII. عَقَدَ |
ალიარება, სწამდა.عَقَدَ م.ر. ع.قَوَد 1) კვანძი; კავ-
შირი; ხელშეკრულება; ვალდე-
ბულება; 2) (ძალ-ლონის) მო-
კრება და მომზადება რისამე
შესასრულებლად, შესრულება;

عَقَدَ النَّبِيَّةَ განზრახვა, გადაწყვე-

ტილება. 3) მოწვევა (კრებისა);
მოწყობა; 4) თალი.عَقْدَةٌ م.ر. ع.قَد 1) კვანძი, კავში-
რი; 2) ენაბმულობა; 3) მცენა-
რებით სავსე ადგილი.عَقْدَةٌ م.ر. ع.قَاد 1) კვანძი, კავ-
შირი; 2) რწმენა, სარწმუნოება.عَقَدَ اِثْمًا ალიარება (სარწმუნოე-
ბისა), რწმენა.

عَقَرَ (n), م.س.ر. ع.قَر. დაკრა; უკბი-

ნა; - عَقَرَ (უ), م.س.ر. ع.قَر იყო
უნაყოფო (ქალი).

عَقَرَ უნაყოფობა (ქალისა).

عَقَرْتُ م.م. س.ج., م.ر. ع.قَارِبُ მო-
რიელი.

عَقَلَ (n), م.س.ر. ع.قَل 1) შეკრა.

შებორკა (ცხოველი); 2) იყო

გონიერი, გაგებულნი, კვირანი;
ესმოდა, გაეგებოდა. სინ. عَقِي;

3) დამ. და სნ-ით მოკლულის პატრონს გადაუხადა საურავი.

عقل მკვლელობისათვის გადახდილი საურავი. შრ. عقول კეუა, გონება, გონიერება, ინტელექტი.

عقيل მამ. საკ. სახ. ცაილი.

عاقل შდ. ო შრ. عقلاء კევიანი, გონიერი.

أعقل ელატ. უფრო კევიანი, გონიერი. შდ. عقلاء მრული ფეხების მქონე (აქლენი).

عقلي შდ. ო გონებრივი, ინტელექტუალური; აბსტრაქტული.

عقم (ა), მასდ. عقم იყო უნაყოფო, უშვილო.

عقم უნაყოფობა, უშვილობა.

عقم შრ. عقماء უნაყოფო, უშვილო.

عكس (ი), მასდ. عكس გადააბრუნა, პირქვე დაამხო.

عكس საპირისპირო, საწინააღმდეგო. بالعكس პირიქით, წინააღმდეგ.

عكف (უ, ი), მასდ. عكوف გამჟღ-

მებით აკეთებდა, ეძღვრდა (რამე საქმეს), გულმოდგინეობდა.

عكف ნაწ., რომლის შემდეგ სუბიექტი დასმის აკუზატივში: იქნებ, ეგების, შეიძლება; თუ.

عكف (უ, ი), მასდ. عكف მეორედ.

დაალევიანა, შეასვა; — عكف (ი),

მასდ. عكف იყო უძღლური, სუსტი, ავადმყოფი. II. عكف, მასდ. تعكف.

1) მეორედ დაალევიანა; 2) ართობდა. VIII. اعكف 1) იყო სუსტი, უძღლური; ავად გახდა; 2) ბოდიში მოიხადა.

عكف შრ. عكف 1) სენი, სნეულე-

ბა, ავადმყოფობა. სინ. آء, مرض; 2) მიზეზი, საბაბი; მოტივი.

عكف შდ. ო სუსტი, ავადმყოფი..

علاج (უ), მასდ. علاج სძლია..

III. عالج დამ. 1) ცდილობდა. გაეკეთებინა რამე; ექიდებოდა; არ ეშვებოდა; შრომობდა.

2) სწამლობდა, მკურნალობდა. علاج შრ. عالج უხეში, ტლანქი, გაუთლელი, გაგრიან ტეტი; ბარბაროსი.

علاج მკურნალობა; წაშალი, სა-
შუალება (შერ. ქართ. ილაჯი).
علاج مკურნალი.
عَلْف (ი). მასღ. عَلْف ღამ. კვე-
ბავდა (საქონელს).
عَلْف საქონლის საკვები, თურაჯი.
عَلْف საქონლის საკვები, თუ-
რაჯი (შერ. ქართ. ულუთა).
عَلِق (ა), მასღ. عَلِق 1) იყო და-
კიდებული, ჩამოკიდებული ზე-
მასზე; 2) მიეკრა, მიე-
წება; მოეჭიდა, შეუყვარდა.
II. عَلِق ღამ. 1) დაჰკიდა,
ჩამოჰკიდა على ნით რამეზე;
2) მიამაგრა, მიაკრა, მიაწე-
ბა, მიაკერა; 3) გადადო, გაა-
ქიანურა. V. تَعَلَّق 1) ჩამოეკი-
და; დაეკიდა; 2) მიემაგრა, მი-
ეკრა, მიეწება; მიეკერა ზე მას;
3) შეიყვარა.
عَلِق مَر. عَلِق ძვირფასი ნივთი.
عَلِق مَر. عَلِق არამზადა, უქ-
ნარა.
عَلِق 1) დაღეკერტებული სის-
ხლი; 2) კრებ. წურბელები.
عَلِق სიყვარული; კავშირი,
ურთიერთობა.
عَلِق مَر. عَلِق დაკიდებული, ჩამო-
კიდებული.

عَلِم (ა), მასღ. عَلِم აკ. და ბ ნით
იკოდა; ესმოდა; ვაიგო. — აკ. და
ბ ნით განარჩია, გამოარჩია რა-
მე რამესგან. — عَلِم (ი, უ), მასღ.
عَلِم ნიშანი გააკეთა. II. عَلِم
ორმ. აკ. ან პ. აკ. და ბ ნით ასწავლი-
და, ასწავლა; გააგებინა, აცნობა,
შეატყობინა; გა-ნით ნიშანი გა-
უქეთა. IV. عَلِم ორმ. აკ. ან პ. აკ.
და ბ ნით აცოდინა, გააგებინა,
აცნობა, შეატყობინა. V. تَعَلَّمَ
სწავლობდა; შეისწავლა.
عَلِم مَر. عَلِم ცოდნა; მეცნიე-
რება.
عَلِم مَر. عَلِم 1) კვალი, ნიშა-
ნი; გზის მაჩვენებელი ნიშანი;
2) მთა; 3) ხელმძღვანელი, გა-
მოჩენილი ადამიანი; 4) დრო-
შა (შერ. ქართ. ალაში);
عَلِم مَر. عَلِم (ას) საკუთარი სახე-
ლი; عَلِم التَّيْنِ საპატიო სახ.
ქალამ ედ-ღინი.
عَلِم مَر. სწ. ნიშანი.
عَلِم მცოდნე; العليم ღმერ-
თის ეპითეტი.
عَلِم مَر. عَلِم ცულებში, ცომის საკ. სახ.

עֲלָם נათ. ბუნებასთან ზედნიწევ-
ნით მცოდნე.

עֲלָמָה დიდი მეცნიერი, სწავ-
ლული, უმეცნიერესი.

עָלַם (<არამ. ܥܠܡܐ)
 ქვეყანა; სამყარო, მსოფლიო;

מֵרַם עֲלֹמֹן სამყაროს, ქვეყ-
ნის მცხოვრებნი, ქმნილებანი,
განსაკუთრებით, ადამიანები;

רַבُّ الْعَالَمִין უფალი სამ-
ყაროთა (ე. ი. ადამიანთა და
გენიათა); ცალამი, მამ. საყ. სახ.

עָלַם მდ. ო მცოდნე; מֵרַם Ḳ
მცოდნე, ნასწავლი, განსწავლუ-
ლი, სწავლული, მეცნიერი.

עָלַם ვლავ. უფრო მცოდნე;
ყველაზე მცოდნე, დიდად მცოდ-
ნე, უმეცნიერესი. وَاللّٰهُ اَعْلَمُ
აღლპპი უკეთესი მცოდნეა, აღ-
ლპპმა უკეთესად იცის.

עָלַם ნასწავლი.

עָלַם მასწავლებელი.

עָלַם მდ. ო ცნობილი.

עָלַן (უ, ი) და עָלַן (უ), მასდ.

עֲלَانِيָה იყო გამოცხადებუ-
ლი, გამოქვეყნებული, საჯარო.

IV. אֶעֱלַן დამ. გამოაცხადა, გა-
მოაქვეყნა, საჯაროდ ცნობილი
გახადა.

עֲלَانِيָה გამოცხადებულობა, გა-
მოქვეყნებულობა.

אֶעֱלַן განცხადება, გამოცხა-
დება.

עָלַ (უ), მასდ. עָלוּ იყო მაღალი,
აღმართული, აწეული; აიწია,
ამაღლდა, აღზევდა; თავი მაღ-
ლა ეჭირა; ქედმაღლობდა. ანცნ.

עָלַ ი-ით ავიდა
(რამეზე). სინ. صَعِدَ იყო უფრო

მაღალი; სძლია, ზოერია عليه
მას; შეაჯდა; გამოიჩნდა რისა-
მე ზენოდან, დაფარა; — عָلِيَ

(ა); მასდ. عָلِيَ იყო მაღალი; გა-
მოიჩიერდა. II. عَالِيَ დამ. აამა-

ღლა, ასწია. IV. أَعْلَى დამ.
აამაღლა, ასწია; განადიდა.

VI. تَعَالَى იყო მაღალი (განსა-
კუთრებით ღმერთი); اللَّهُ تَعَالَى

ღმერთი მაღალი (ა); تَعَالَى, მდ. Ḳ
მოდის! VIII. اِعْتَلَى იყო მაღ-

ლა, იყო მაღალი, აღმართული;
ამაღლდა; აღხდა, ავიდა. اِعْتَلَى

استَعْلَى. X. ავიდა ტახტზე. X. იყო, გახდა მაღალი; ამაღლდა, აიწვია; აქარბებდა სიმაღლით; სძლია عليه მას.

عَلَّ شِعْرًا ნაწილი; عَلَّ مِنْ شِعْرٍ ზევიდან, ზევით.

عَلَّ سِيْمَالًا, მწვერვალი, მა-

ღალი ნაწილი. ანცნ. سَفَلَ.

على ნაწილაკი, რომლითაც აღინიშნება: 1) უფნა რისამე ზევით (აღმდგომარეობის ან რანგის, მდგომარეობის მიხედვით) ან რამესთან: ზე. ზედ; თავში, სათავეში; თან.

عَلَّ زَيْدٌ شَيْئًا ზეიდი სახუ-

რავზე; وَجَدَ إِنْسَانًا عَلَى الطَّرِيقِ

ნაოვა კაცი გზაზე; نَظَرَ عَلَى

الدَّيْنِ ნაინახა კედელზე ერთი კაცის გამოსახუ-

ლება: عَلَى ثِيَابِ قَطْنٍ

(=ჩემზე) ბამბის სამოსელი;

عَلَى الْمَائِدَةِ

დაჯდა მაგი-

დაზე (=მაგიდასთან); وَقَفَ عَلَى

إِلْدَغِ الْمَدِينَةِ იდგა მდინარესთან (=მდი-

ნარეზე); وَقَفَ عَلَى بَابِ دَارِهِ

იჯდა თავის სახლის კარზე; وَقَفَ

عَلَى رَأْسِ فُلَانٍ იდგა ასეთისა

და ასეთის თავზე; وَقَدْ كَانَ قَبْلَ ذَلِكَ عَلَى لَا يُرَانُ (38, 1) და იყო ამის

წინ (მმართველად) ლიზანისა;

وَوَجَّهَ بِرُؤُوسِهِمْ وَعَلَيْهِمْ سُلْمَانُ بْنُ

عَبْدِ اللَّهِ (52, 12 - 53, 1) გა-

გზავნა ისინი და მათ მეთაურად

იყო სალმან იბნ რაბიჯა ალ-ბა-

ჰირი; وَجَّهَ عَلَيْهِ غُلِيٌّ

გული წაუვიდა, გული შეუწუხდა (=საფარველი

ან სიბნელე ჩამოეშვა მისზე); سَلَامٌ

رَحْمَةً! მშვიდობა შენდა! عَلَيْكَ

الدَّيْنِ ღვთის წყალობა იყოს მას-

ზე; 2) მოქმედება ვისიმე (რისამე) მი-

მართ, საწინააღმდეგოდ: خَرَجَ عَلَيْهِ

გაემართა მის წინააღმდეგ; دَاعَا

لَوْ كُنْتُ لَمَّا دَاعَا مِيسَ بْنَةَ

აღმდეგ, ე. ი. სწყევლიდა მას;

دَاعَا مِيسَ بْنَةَ عَلَى قَضِيٍّ

დაწყვეტილება გამოიტანა) მის

წინააღმდეგ (საპირისპ. دَاعَا مِيسَ بْنَةَ

გადაწყვეტილება გამოიტანა მის

სასარგებლოდ); وَيَوْمَ لَأَسْأَلَنَّكَ

عَنْ يَوْمِ لَأَسْأَلَنَّكَ ერთი დღე შენ სასარ-

გებლოდ და ერთი დღე შენ

საწინააღმდეგოდ; صَغَبَ عَلَى
ძნელია ჩემთვის; საერთოდ
შეპართულება: კენ, მდის, თან.

إِذَا مَا حَمَلَكَ عَلَىٰ هَذَا
დახლ ვენ აქამდე? فَلَا يَدْخُلُ

შევიდა მავანთან (მის სახლ-
ში); 3) ვალი, ვალდებულება (რო-
შელიც დაკისრებული აქვს ვის-
მე ვისიმე მიმართ): مَسَّ عَلَىٰ ذَيْنِ

ვალისა (საპირისპ. ذَيْنِ لَهُ ვალი
აქვს, ე. ი. მისი ვალი აქვს ვისმე);

شَرَفْتَ عَلَىٰ هَذَا შენ გე-
ვალდება, რომ გააკეთო ეს;

هَذَا لَكُمْ وَهَذَا عَلَيْكُمْ
თქვენი უფლება და ესაა თქვენი
მოვალეობა; وَعَلَيْنَا الْوَفَاءُ لَكُمْ

ჩვენ ^{بِالْعَهْدِ} ^{مَا وَفَيْتُمْ}

გვევალება შეგისრულოთ თქვენ
პირობა, რამდენადაც თქვენ
შეასრულებთ; 4) უპირატესობა,

إِخْتَارَهُ عَلَىٰ და მისთ.: ^{أَخْتَارَهُ} عَلَىٰ

გამოარჩია იგი (უპი-
რატესობა მისცა მას) სხვებთან
შედარებით; 5) დამოკიდებულება,
ურთიერთობა ვინმესთან ან რაიმე საქ-
მესთან, საქმიანობასთან, ვითარებას-
თან, რწმენასთან.

النَّاسُ عَلَىٰ دِينِ مُلُوكِهِمْ
ადამიანები იმ სარწმუნოებას
ადგანან, რასაც მათი მეფეები;

مَكَانَ عَلَىٰ دِينِ الْمَسِيحِ
სიის სარწმუნოებას მისდევდა;
وَكَانَ صِهْرَ نَجْمِ الدِّينِ عَلَىٰ

أَبْنَتِهِ كَهَارِ خَانُونَ (69,1) და იყო

ის ნეჯმ ედ-დინის სიძე, ჰყავდა
რა ცოლად მისი ქალი გუჰარ-ხა-
თუნი; مَا أَنَا عَلَيْهِ მდგომარეო-
ბა, რომელშიაც მე ვარ; 6) სა-
ფუძველი, რომლის გამო ზმულობას
აქვს ადგილი: გამო, თვის,-ში.

لِلْحَمْدِ لِلَّهِ عَلَىٰ مَا صَنَعَ
აღლმძსა იმის გამო, რაც შექმნა.

عَلَىٰ أَيِّ شَيْءٍ أُعْطِيكَ مَالِي
რისთვის მოგცე შენჩემი ქონება?

بِنَاءٍ عَلَىٰ მის საფუძველზე;

بِنَاءٍ عَلَىٰ أَنْ
ზე, რომ...; ხელმძღვანელობდა რა
მით, რომ... 7) პირობა. صَالِحًا

ზე იმ დაუდო. ^{عَلَىٰ خَرَاجٍ}
პირობით, რომ გადაიხდიდა
ხარაჯს; ^{عَلَىٰ أَنَّهُ} ^{صَالِحًا} ზავი
დაუდო იმ პირობით, რომ...;

فَطَسَلَبُوا الْأَمَانَ عَلَى الْجَلَاءِ

შე-სთხოვეს დასახლდნენ და უსაფრთხოებას

დაიხდინენ; وَأَعْطَاهُمْ بِنَا الْأَمَانَ

და აქვთ მათ უსაფრთხოებას; عَلَى أَنْ يَضُمُوا أَنْفُسَهُمْ

(76,11) და მისცა მათ ბუღამ

შეუვალობა იმ პირობით, რომ

დაურიდნენ თავიანთ იარაღს; 8) წმულობა რისამე თანადროულად ან

რისამე მიუხედავად: თან, დროს; მი-

უხედავად. أُعْذِبَكَ عَلَى كِبِيرٍ

გაწავებ შენ, მიუხედავად

შენი დიდი ხნოვანებისა: 9) დრო

(იმავე მნიშვნელობით, როგორც فِي):

განმავლობაში: عَلَى عَهْدِهِ

მის დროს, მის ხანაში: 10) სახეობა,

გვარი, წესი, მანერა: მსგავსად, რო-

გორც. عَلَى هَذِهِ الطَّرِيقَةِ

ამ გზით, ამგვარად: عَلَى هَذِهِ الْحَبَّةِ

აქ, აქვე; عَلَى هَذَا وَمِثْلِهِ

(84,8) ამ მხრივ; عَلَى (19,2) ასე და ამგვარად;

عَلَى مَا رَوَيْتُكَ

შენ გესიამოვნება; عَلَى مَا رَوَيْتُنَا

როგორც თქვენ გესიამოვნებდა; عَلَى قَدْرِ

შესაბამისად, მიხედვით.

بِسَانِكَ مَدَّ رِجْلَيْكَ (14,1-2)

შენი ნოხის ზომის მიხედვით

გაიშვირე შენი ფეხები; 11) შესა-

ხეობა, გამო. ذَلِكَ عَلَى

ამის შესახებ; أَمْ تَقُولُونَ

ან ამბობთ; مَا لَكُمْ مَا لَا تَعْلَمُونَ

აღუპის შესახებ იმას, რაც არ

იცით? 12) საშუალებით, მეშვე-

ობით? عَلَى يَدَيْهِ

მისი (მისი ხე-

ლების) საშუალებით; قَالَ عَلَى

საშუალებით; قَالَ عَلَى

საშუალებით; ან

მისი სახელით, ე. ი. მიაწერა

მას; 13) იგივე რაც بِ: ثُمَّ رَكِبَ

აღმამადად; عَلَى أَسْمِ اللَّهِ

შემდეგ შეჯდა იმამი

(სხენზე) მაღალი აღუპის სა-

ხელით; 14) ზოგიერთ წმინდა-

თან ამღვეს წმინდის ფორმის ობიექტუ-

რი ქცევის მნიშვნელობას: هَبَّتْ

და ქარი ქარი და

وَكُلَّمَا هَبَّتْ الرِّيحُ عَلَى قُضْبَانٍ

და ქარი ხის ტოტებს; مَا

კითხვით ნაცვალსახელთან: عَلَام

რატომ, რისთვის?— عَلَيْكَ და-

იქი! عَلَيْكَ بِزَيْدٍ დაიქირე

ზეიდი! بِه عَلَيَّ მომიტანე, მო-

მიყვანე იგი! بِاللَّهِ عَلَيْكَ გაფი-

ცებ ღმერთს! بِحَقِّي عَلَيْكَ

გაფიცებ ჩემ თავს! لَا عَلَيْكَ

= لَا بِأَسْ عَلَيْكَ შიში არაა შენ-

ზე=ნუ გეშინია!.

عَلِيٌّ მრ. عَلِيَّةٌ მალალი; ამალ-

ლებული; კეთილშობილი. الْعَلِيُّ

მალალი, ღმერთის ეპითეტი: შამ.

عَلِيٌّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

عَلِيٌّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

عَلِيٌّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

عَلِيٌّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

عَلِيٌّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

عَلِيٌّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

عَلِيٌّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

عَلِيٌّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

عَلِيٌّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

عَلِيٌّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

عَلِيٌّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

ზემოთ იყო ნახსენები.

عَلِيٌّ შამ. შამ. შამ. შამ.

عَلِيٌّ ამართული, აწეული, ამა-

ლლებული.

عَلِيٌّ მალალი, ამალლებული.

عَلِيٌّ იყო საყო-

ველთაო, საზოგადო, ყოვლის

მომცველი, გავრცელებული; მო-

იცავდა. ანცნ. II. عَمَّ

1) ღამ. გახდა საყოველთაო,

საზოგადო, გაავრცელა, გამოა-

ქვეყნა; 2) ჩალმა დაიხურა.

عَمَّ მრ. أَعْمَامٌ, أَعْمَامَةٌ ბიძა

(მამის ძმა; შერ. خَالَ დედის

ძმა).

عَمَّ მრ. عَمَّاتٌ მამიდა (შერ.

عَمَّاتٌ დეიდა).

عَمَّ მრ. عَمَّاتٌ ჩალმა.

عَمَّ მრ. عَمَّاتٌ საყოველთაოზე;

სიზრავლე, მასა, ხალხი საერ-

თოდ; ბრბო; მდაბიონი. ანცნ.

عَمَّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

عَمَّ: بِنِ أَبِي عَلِيٍّ ალი; შამ.

გ. წერეთელი. არაბულ-ქართული ლექსიკონი.

2) الى ნ-ით გაემართა; 3) اء, لء ان
 .الى ნ-ით განიზრახა, მიისწრა-
 ფოდა; 3) მიმართა (რაიმე
 ღონისძიებას); სარგებლობდა
 .الى ნ-ით რამეთი; 4) لء ნ-ით ხე-
 ლი მოჰქიდა, შეუდგა რასმე,
 დაიწყო რამე; 5) მონათლა.

II. عمء მონათლა. V. تعمء

1) განზრახ გააკეთა რამე; 2) მო-
 ინათლა. VIII. اعتمء 1) ეყრ-

დნობოდა الى ნ-ით რასმე; ენ-
 დობოდა, იმედი ჰქონდა الى ნ-ით
 ვინმესი; 2) მოინათლა.

عمء წინასწარი განზრახვა;
 عمء ფმნს. წინასწარ გან-
 ზრახვით.

عمء საყრდენი.
 عمء შრ. عمء სვეტი, ბოძი, ბიჯ-
 გი; საყრდენი.

عمء შრ. عمء ბიჯგი, სვე-
 ტი, რომელზედაც დაყრდნობი-
 ლია კარავი.

عمء ნათლისღება, ნათ-
 ვლა, მონათელა; بنو عمء
 ნათლისღებულნი, მონათლულ-
 ნი, ქრისტიანები.

عمء ვინც ეყრდნობა, ვინც

ესავეს, იმედოვნებს. المعمء
 الء - მუყთამიდ ყა-
 ლა ლ-ლამჰი, აბასიანთ ხალიფა
 (256/870—279/892).

عمر (ء, ი), عمء (უ), მასდ.

عمء იყო ხანგრძლივი,

დიდხანს ცოცხლობდა; — عمر

عمر იყო عمرآن, عمارة

დასახლებული, დამუშავებული
 (ადგილი, მხარე), იყო აყვავებული,
 იყო გაშენებული; და. ცხოვ-

რობდა, სახლობდა; عمر الارض
 დაასახლა, გააშენა, დამუშავა,

ააყვავა მიწა. II. عمر დაშ.
 1) ხანგრძლივყო, სიცოცხლე
 გაუხანგრძლივია; 2) დაასახლა,
 გააშენა (მიწა); ააშენა, ააგო;

განაახლა. X. استمر დაშ.

1) სიცოცხლე გაუხანგრძლივია;
 2) დაასახლა, დააშენა იქ.

عمر სიცოცხლე, ცხოვრება.

عمر ვფიცავ შენ სიცოცხლეს!

عمر შრ. عمر أعمار ხან-
 გრძლიობა, სიცოცხლე, ცხოვ-
 რება, ხანა; ხანი, ხნოვანება.

عمر მამ. საქ. სახ. სამრი. სიტ-
 ვვაში შენახულია ძველი დაწერილო-

ბა (ვანეთ) არა მარტო სახელობით

ბრუნვაში (عَمِرُوا, عَمِرُوا), არამედ, აგრეთვე, ნათესაობით ბრუნვაში

(عَمِرُوا, عَمِرُوا) და აკუნატივში უნუ-

ნაციოლ: عَمِرُوا (მაგრამ عَمْرًا).
-ს საშუალებით სიტყვა განიჩევა
უნუნაციო ტექსტებში მეორე საკუთა-

რი სახელისაგან عَمْرٌ; მიმართ.

عَمْرِي (უღრ. عَمْرِي).

عَمْر მამ. საკ. სახ. ცომარო (უღრ.

عَمْرُو).

عَمْر ის. عَمْر.

عَمْرُو ის. عَمْرِي.

عَمْرَةٌ მონახულება; მექაში გამ-
გზავრება (ე. წ. „ზატარა ჰაჯჯი“,
რომელიც, განსხვავებით ჩვეულებრი-
ვი ჰაჯჯისა, არაა გარკვეულ დროს-
თან დაკავშირებული და უფრო და-
რიბია ცერემონიებით).

عَمْرَانٌ დასახლებულობა, და-
მუშავება (მიწისა), აყვავებული
მდგომარეობა; კულტურა, ცი-
ვილიზაცია; დამუშავებული, და-

სახლებული მხარე. ანტნ. خَرَابٌ.

عَمْرَانٌ მამ. საკ. სახ. ცომარანი.

عَمَارَةٌ მამ. საკ. სახ. ეუმარა.

عَمَارَةٌ დასახლებულობა, დამუ-
შავება (მიწისა); გაშენება, აყვა-

ეება; მრ. عَمَائِرٌ, عِمَارَاتٌ და-

მუშავებული ადგილი; მშენებ-
ლობა; შენობა, ნაგებობა.

عَمِيرٌ კინი. მამ. საკ. სახ. ეუმეირი.

عَمِيرٌ მდ. ე მცხოვრები, მოსახ-
ლე; დასახლებული, დამუშავე-
ბული, აყვავებული (მიწა); მამ.
და ტომის საკ. სახ. ეამირი;

მიმართ. عَمِيرِي, მდ. ე.

عَوَامِرٌ მრ. عَوَامِرٌ დამუშავებუ-
ლი ადგილი, სახანავ-სათესი.

ანტნ. عَامِرَةٌ.

عَمِشٌ (ა), მასდ. عَمِشٌ იყო სუსტი

თვალების მქონე; თვალები ეც-
რემლებოდა.

عَمِشٌ სუსტი, ცრემლიანი
თვალების მქონე; მამ. საკ. სახ.
აგმაში.

عَمَقٌ (უ), მასდ. عَمَقٌ იყო ღრმა
(ქა); იყო შორი (გზა).

عَمِقٌ სიღრმე.

عَمِيقٌ ღრმა.

عَمَلٌ (ა), მასდ. عَمَلٌ 1) აკე-

თებდა, შრომობდა, მოქმედებდა;
გააკეთა, შექმნა; გააკეთა ბ
თანახმად მისა, მოიმოქმედა,
მოიქცა მის შესაბამისად; 2) გახ-
და, შეიქნა. II. عَمَلٌ მამ. და-

ნიჴნა მმართველად. III. **عَمِلَ**
 ღამ. 1) მუშაობდა, მოქმედებდა
 ვინმესთან ერთად; ეპყრობოდა;
 საქმიანი ურთიერთობა ჰქონდა;

ევებრებოდა. X. **اِسْتَعْمَلَ** ღამ.

1) გამოიყენა, იხმარა; სთხო-
 ვდა ემუშავნა, გაეკეთებინა;
 2) დანიშნა მმართველად **على**
 ნ-ით სადმე.

عَمِلَ ზრ. **أَعْمَلَ** 1) საქმე, მუ-
 შაობა, შრომა; 2) ქმნილება;
 3) მმართველის თანამდებობა;
 4) ოლქი, ნხარე.

عَمِلَ ზღ. **عَمَلٌ**, **عَمَلَةٌ**

1) გამკეთებელი; მქმნელი, შემ-
 ქმნელი. 2) მმართველი, განმგე-
 ბელი; მოხელე; გადასახადის
 შემყრები.

عَمِلَ ზრ. სწ. 1) მოპყრობა;
 ურთიერთობა; 2) ვაქრობა,
 აღებ-მიცემა, საქმიანობა.

عَمِيَ (ა), მასღ. **عَمِيَ** 1) იყო ბრმა,
 დაბრმავდა; 2) იყო გაურკვევე-
 ლი, გაუგებარი **على** ნ-ით ვინ-

მესთვის; II. **عَمِيَ** ღამ. 1) და-
 ბრმავა; 2) დამალა, დაფარა;
على ნ-ით დაუმალა, დაუფარა.

IV. **عَمِيَ** = **عَمِيَ** (მნიშვ. 1).

عَمِيَ ზღ. **عَمِيًّا** ზრ. **عَمِيٌّ**;

عَمِيًّا ბრმა, დაბრმავებული.

عَنْ (ნაცვალსახელოვან ნაწილაკებთან.

დასვ. **عَنْكَ**, **عَنْهُ**, **عَنْهَا**.)

წინდ., რომლითაც აღინიშნება მოპ-
 რაობა, მანძილი, გაშორება საიდანმე

ან ვინმესგან: **عَنْ** **السَّيْلِ** **سَافَرَ**

გაემგზავრა ქალაქიდან; **عَنْ** **تَيْبَعَدَ**

მოშორდა მას (=განეშო-

რა მისგან); **عَنْ** **يَمِينِهِ**

დაჯდა მის მარჯვენით (მისი მარ-

ჯვენა ხელის ცოტა მოშორე-

ბით); **عَنْ** **أَمْرَةٍ** **مَاتَ** მოკვდა ისე.

რომ დატოვა ცოლი; 2) მოქმე-

დება ვინმეს მიმართ, ვინმესთვის:

გამოკვება. **عَنْ** **الْجُوعِ**

შიმშილისაგან; **عَنْ** **الْعُرَى**

შემოსა სიშიშვლისაგან (დაცვის

მიზნით); 3) რისაზე უარყოფა:

არ სურდა რა-
 ნე **عَنْ** (სურდა). **عَنْ** **رَضِيَ**

ყოფილი იყო მით (ისე, რომ მეტი

არაფერი უნდოდა მისგან); **عَنْ** **عَنْ**

(მდიდარი იყო იმ მხრივ, რომ) არ

საქიროებდა მას; 4) უპირატესო-
 ბა: შედარებით. **عَنْ** **أَفْضَلَتْ**

ჩემთან შედარებით უპირატესი
 არა ხარ; ⁶عَنْ رُومَ არა
 ვთქვათ რა, მით უფრო, მით
 უმეტეს (ან უფრო ნაკლებ); ⁷أَيْنَ
 სადა ⁸أَنْتَ عَنِ الْبَيْتِ النَّدْرِ
 -ხარ შენ (=სად მიხვალ შენ,
 როგორ შეედრები შენ, ე. ი.
 როგორ შეედრება შენი ლექსი)
 :[ამ] იშვიათ ლექსს! 5) ნაცვლი. მ.
 გიერი: თვის. ⁹لَا تَجْزِي نَفْسٍ
 -ლი (არავინ) არ ზღავს მეორის
 ნაცვლად; 6) იგეგა, რაც ¹⁰بَعْدَ
 .¹¹عَنْ قَرِيبٍ ცოტა ხნის შემდეგ;
 7) მღე, ვიღრე. ¹²عَنْ قَتْلِهِ
 -კნელ კაცამდე; 8) იხმარება წყა-
 რის აღსანიშნავად, თხრობის დროს:
¹³عَنْ فُلَانٍ მოგვითხრობს
 მავანისაგან (მავანის ნაამბობს).
¹⁴عَنْ عِنَانٍ ალვირი.
¹⁵عَنْ عِنَابٍ ყურძენი.
¹⁶عَنْ عِنَابٍ Zizyphus sativa, უნაბი
 (შტრ.).
 1) ¹⁷عِنْتٌ (ა), მასღ. ¹⁸عِنْتٌ

ბაში ჩავარდა; 2) ჩიილინა ცოდ-
 ვა, დანაშაული. IV. ¹⁹عِنْتٌ გამ.
 გაპირებაში ჩაავლო; სასტიკად
 ეპყრობოდა.
²⁰عِنْدَ წინდ. თან; ერთად; წინაშე;
 დასწრებით; შემთხვევაში; ახ-
 ლოს; დროს, ეამს. ²¹عِنْدَ الْبَابِ კარ-
 თან; ²²عِنْدَ الْحَائِطِ კედელთან;
²³عِنْدَ الْمُعَلِّمِ მასწავლებელთან;
²⁴عِنْدَ الْمَاءِ სადამოთი, სალა-
 მოს ეამს; ²⁵عِنْدَ النَّوْمِ დაძი-
 ნების დროს; ²⁶عِنْدَ كُلِّ أَمْرٍ
 ყოველ საქმეში; ²⁷عِنْدَ ذَلِكَ
 სობაში, ამ დროს, ამასთან.
²⁸عِنْدَ مَا განმავლობაში, სანამ, რო-
 დესაც; ²⁹عِنْدِي მე მაქვს
 (=სიტყვა-სიტყვიო: ჩემთანაა).
³⁰عِنْدَ اللَّهِ ³¹عِنْدَ اللَّهِ ³²عِنْدَ اللَّهِ
 მეფენი ალლაჰთან (=ალლაჰის
 წინაშე, ალლაჰთან შედარე-
 ბით) არიან მტვერი; თვალსაზ-
 რისი, აზრი. ³³عِنْدِي مَا
 რისი, სწორი, ³⁴عِنْدِي مَا
 აზრით, არის ის, რაც გაკეთეს

ჩვენმა შეიხებმა. **عندك** დადექ, გაჩერდი! **عندك زيداً** დაიკიზეიდი! **من عنده** მისგან (=მისი წიაღიდან).

عندلِب შრ. **عنادل** იაღონი, ბულბული.

عنز კრებ. თხები; კერძ. **عنزة**.

عنصر შრ. **عناصر** 1) წარმოშობა, გვარი; რასა; 2) ელემენტი, სტიქია.

عنف (უ), მასდ. **عنف** იყო მკაცრი, სასტიკი, უხეში; **على** ან **ب** ნიით სასტიკად, უხეშად ეპყრობოდა. II. **عنف** ან **على** ნიით უხეშად, სასტიკად ეპყრობოდა, ავიწებდა, ჰკიცხავდა.

عنف სიმკაცრე, სისასტიკე; სიუხეშიე.

عنيف მკაცრი, სასტიკი, უხეში.

عنفه წმინდა. ხელახლა.

عنفوان ახალი, ნორჩი. **عنفوان**

الشباب სიკვამლის გაფურჩქნის ხანა.

عنى (ა), მასდ. **عنى** ჰქონდა

გრძელი კისერი. III. **عانت** ამ: უელზე მოხვია; გულში ჩაიკრა.

VIII. **عانت** = **اعتنق**.

عنى და **عنى** შრ. **عنى** კისერი.

عنى მოხვევა, გულში ჩაქვრა.

عنى ბატკანი (ერთი წლისა), ტარიგი.

عنى **معانقة** ყელზე მოხვევა, გულში ჩაქვრა.

عنوان შრ. **عنوانات** და **عناوين**. 1) მისამართი; სათაური, სახელწოდება; 2) ნიშანი, სიმბოლო.

عنى **عنا** (უ), მასდ. **عنى** გარდევ. დამორჩილდა; — მასდ.

عنى ტყვე გახდა; გრძმ. დამალით აიღო.

عنى ძალა, ძალადობა; **عنى** წმინდა. ძალით.

عنى (ი), მასდ. **عنى** 1) მხედველობაში ჰქონდა, გულისხმობდა; 2) ნიშნავდა; **عنى**

ნიშნავს; 2) ე. ი.; **عنى** (ი), **عنى**

დამ. აწუხებდა, აფიქრებდა; ვნებ.

عنى ნიით ზრუნავდა; ფიქრობდა რამეზე, იკეთებდა რასმე.

عنى (ა), მასდ. **عنى** იყო გაკვირვებაში, გასაკვირში II. **عنى**

عنى

აწუხებდა, აფიქრებდა. V. تَعْنَى
წუხდა, ფიქრობდა. VIII. اَعْتَنَى

იზრუნა ბ ნ-ით რამეზე, აკეთებდა რასმე.

عَانَ გასაპირი, გაკირვება.

عَانِيَةً ფიქრი, ზრუნვა; დახმარება, მოვლა.

عَانَى შრ. مَعَانٍ აზრი, მნიშვნელობა, ცნება.

مَعْنَوِيٍّ მიმართ. მნიშვნელობას. თან დაკავშირებული; გონებრივი.

عَدَّ (ა), მასდ. عَدَّ დაიბარა ბ

იგი, عَلَى ნ-ით დაუბარა; პირობა დაუდო, ხელშეკრულება შეუკრა; თავმდებად დაუდგა, პასუხისმგებლობა აიღო ვისიმე წი-

ნაზე فِيهِ მასში; — عَدَّ (ა), მასდ.

عَدَّ დამ. შეხვდა, ნახა; იცნობდა, იცოდა. III. عَاهَدَ დამ. ხელშეკრულება დაუდო عَلَيْهِ მის შესახებ.

عَدَّ შრ. 1) عَهْدٍ პირობა, აღთქმა; الْعَهْدُ الْجَدِيدُ ახალი აღთქმა; الْعَهْدُ الْقَدِيمُ ძველი აღთქმა; وَلِيُّ الْعَهْدِ ტახტის

შემკვიდრე; 2) ვალდებულება, ხელშეკრულება, პირობა; 3) ნაცნობობა. عَدَى ჩემი შეხვედრა მასთან, ჩემი ნაცნობობა მასთან; 4) ეპოქა, ხანა; عَدِمَ მის დროს.

عَدِمَ თავმდებობა, პასუხისმგებლობა.

عَدَّ მატყლი, მატყლის ბეწვები.

عَوَجَ (ა), მასდ. عَوَجَ იყო მრუდე, დაღრეცილი, დაჯღარჯული; —

عَاجَ (უ), მასდ. عَاجَ გადაუხვია, შეუხვია إِلَيْهِ მისკენ.

عَوَجَ შრ. عَوَجًا მრ. عَوَجَ მრუდე, დაღრეცილი, დაჯღარჯული.

عَادَ (უ), მასდ. عَادَ, عَوَدَ, عَوْدًا

1) დაბრუნდა; إِلَى, لَنْ, فِي ნ-ით დაბრუნდა (იქ), დაუბრუნდა.

სინ. رَجَعَ; 2) პრედ. أَج. გახდა, შეიქმნა. عَادَ غَانِيًا გახდა მდი-

დარი; 3) მეორედ გააქეთა, გაიმეორა; 4) იღლესასწაულა; —

عَادَ (უ), მასდ. عَادَ მოინახულა (ავადმყოფი). IV. أَعَادَ 1) დამ. დააბრუნა; أَج. دَا إِلَى, لَنْ, فِي

ნ-ით დაუბრუნა; 2) მეორედ გააკეთა, გაიმეორა; ა. على ნ-ით გაუმეორა; 3) დააბრუნა პირვანდელ მდგომარეობაში ე. ი. აღადგინა. VIII. اَعَادَ დაბრუნდა ღმ. მოინახულა; შეეჩვია.

عاد დაბრუნება.

عاد მრ. اَعَادَ, اَعَادَ 1) ხე, ძელი; ტოტი; 2) ფანდური, ბარბითი.

عاد მრ. اَعَادَ უქმე, დღესასწაულა.

عاد მრ. اَعَادَ ზნე, ჩვეულება, ადათი (შდრ.).

عاد დაბრუნება; გამეორება.

عاد (უ), მასღ. اَعَادَ, اَعَادَ ეძებდა

თავშესაფარს, მფარველობას ბ ნ-ით ვინმესთან منه ან მის-

გან. اَعَادَ بِاللَّهِ მიემართავ

ღმერთს. IV. اَعَادَ ღმ. თავშესაფარი, მფარველობა მოაძებნიდა

მასთან منه მისგან. اَعَادَ لِلَّهِ ღმერთი დააფიცა.

عاد მფარველობის, თავშესაფარის ძებნა, ღმერთისათვის მი-

მართვა. اَعَادَ لِلَّهِ ღმერთო, დამითარე!

عَوْرَ (ა), მასღ. عَوْرَ იყო ცალთვალა.

عَوْرَ ცალთვალად ყოფნა.

عَوْرَ მრ. عَوْرًا. عَوْرَ ცალთვალა. اَلْعَوْرُ ალ-აყვარი; მამ. სკ. სხ.

عَوَّصَ (ა), მასღ. عَوَّصَ იყო გაურკვეველი, გაუგებარი, რთული, ძნელი.

عَوَّصَ მრ. გაურკვეველი, გაუგებარი, რთული, ძნელი.

عَاضَ (უ), მასღ. عَاضَ, عَاضَ

გაუცვალა عنه ან მასში.

عَاضَ ნაცვალი, ბადალი. სინ. اَدَّ.

عَاضَ ნაცვალი; მამ. სკ. სხ.

ეიჯნდი.

عَاقَ (უ, ი), მასღ. عَاقَ, عَاقَ

დააბრკოლა, დააკაწრა, გააჩერა.

عَالَ (უ), მასღ. عَالَ, عَيْالَةَ გადა-

იხარა (სასწორი), გადაუხვია სწორი გზიდან; ღმ. 1) კვებავდა, გამოკვებდა; 2) დაამძიმა, და-

ტვირთა. II. عَوْلَ 3. ب. ან على ნ-ით ეყრდნობოდა, დაემყარა; ნივ. على ნ-ით გადაწყვიტა (V. 19).

عَوْلَ 1) დაყრდნობილი; 2) საყრდენი, იმედი.

عِيَال ოჯახი.

عَام (უ), მასღ. عَوْم სურავდა.

عَام მრ. عَوَام წელი, წელიწადი.

სინ. حَوْل. سَنَة.

عَوْن II. და მ. ეხმარებოდა;

III. და მ. შეელოდა, ეხმარებოდა على ნ-ით ვისიმე წინააღმდეგ.

IV. და მ. ეხმარებოდა ნივ. على ნ-ით რამეში.

X. და მ. დაეხმარებას სთხოვდა; დაეხმარება სთხოვა (ვისიმე წინააღმდეგ).

და მ. დაეხმარება; მრ. და მ. თანაშემწე.

და მ. დაეხმარება, შეელა.

عَوَى (ი); მასღ. عَوَا' ღმუროდა (ძალდი, მგელი).

عَوَايَة. მამ. სავ. მოცუვიდა, ომაიანთ ჰირველი ზალიფა (41/661—60/680).

عَيْ (იშპრფ. يَعِي, يَعِيَا), მასღ.

1) ვერ იპოვა სწორი გზა, არ იცოდა, როგორ მოქცეულიყო; ლაპარაკს ვერ ახერხებდა;

2) იყო სუსტი, უძლური.

IV. عَيْ იყო უძლური, არ შეეძლო عنه იგი, შეუძლებელი იყო عليه მისთვის.

عِي მოუხერხებლობა; აზრის გამოთქმის უნარის უქონლობა.

მრ. عَيْ უძლური, სუსტი; მოუხერხებელი; აზრის გამოთქმის უნარის არ მქონე.

عَاب (ი), მასღ. عَاب და მ. ნაკლს ხედავდა რამეში; დააზიანა, გაათუქა; გაკიცხა, შეარცხვინა; დასწამა ცოდვა, დანაშაული. მრ. عَيْობ ნაკლი.

عِيد (< არამ. عِيد) უქმე, დღესასწაული.

عَار (ი), მასღ. عَار წავიდა, გაემგზავრა, მიმოდროდა, მოგზაურობდა; — და მ. გრამ. ჰკიცხავდა, ბრალს სდებდა, არცხვენდა; შეარცხვინა.

II. عَيْر და მ. ბრალს სდებდა, აზრალეზდა; ნაკლს მიაწერდა, ხედავდა რაიმე ნაკლს, ჰკიცხავდა, დასცინოდა; არცხვენდა, შეარცხვინა.

عَار სირცხვილი, შერცხვენა. მრ. عَار, عَار, عَار, عَار. მრ. عَار, عَار, عَار, عَار. მრ. عَار, عَار, عَار, عَار. მრ. عَار, عَار, عَار, عَار. მრ. عَار, عَار, عَار, عَار.

عَيْ (იშპრფ. يَعِي, يَعِيَا), მასღ.

ან (عاش) იესუ, იესო ქრისტე
(ნაწარმოები მოსე სიტყვის შესავ-
სად); მამ. საკ. სახ. עֲשָׂה. მიმართ.
عֲשׂוּ მდ. ო ქრისტიანი; ქრის-
ტიანული.

عَاش (ი), მასდ. عֲשֵׂ, عֲשֵׂ
عֲשֵׂ, عֲשֵׂ ცხოვრობდა, არ-
სებობდა.

عֲשֵׂ ცხოვრება, არსებობა.

عֲשֵׂ ცხოვრება.

عֲשֵׂ მდ. ო მცხოვრები, არსე-
ბული.

عֲשֵׂ დედ. საკ. სახ. ცაიშა; მუკამ-
მაღის მეუღლე, აბუ ბაქრის ასული.

عֲשֵׂ ცხოვრება, არსებობა,
ცხოვრების სახსარი.

عَالَ (ი), მასდ. عֲلָ იყო ღარიბი,
ხელმოკლე.

عَالَ მდ. ო ღარიბი, ხელმოკლე.

عَوَّلَ. عَوَّلَ.

عَانَ (ი), მასდ. عَان 1) თვალი და-
უესო; 2) გათვალა. II. عَيْن
დამ. გამოჰყო, გამოარჩია, სპე-
ციალიზაცია მოახდინა; გან-
საზღვრა, ზუსტად აღნიშნა;

III. عَيْن შეხედა; განიხილა.
შეამოწმა; თავისი თვალით დაი-
ნახა.

عَيْن მდ., მრ. عَيُون; عَيْن
1) თვალი; მხედველობა; ხედვა.

عَلَى الرَّأْسِ وَالْعَيْنِ დიდი

სიაზოვნებით; 2) ნახვრეტი; 3)

წყარო; 4) ჯაშუში; 5) თული; 6) მრ.

عَانَ გამოჩენილი პიროვნება;
7) ესენცია, სუბსტანცია; თვით;

عَيْنُهُ უწოდებს ზუს-
ტად, აღნიშნავს ზუსტად-

عَيْنُهُ დაეინახე თვით ისე

8) პიროვნება; 9) ع ასოს სა-
ხელწოდება, ცაღნი.

غ

غَابَ დაღნ. არაბული ანბანის შეცვრა-
შეცვლ და ასოს სახელწოდება. სათვა-
ლავეში აღნიშნავს 1000-ს.

غَابَ (უ), მასდ. غَابَ განვლო, გაი-
რა, ჩაიარა; დარჩა, გრძელდებო-

და; — غَابَ (ა), მასდ. غَابَ მტვე-
რით დაიფარა.

غَابَ მტვერი.

غَابَ მტვერი. სინ. غَابَ.

غَبِيرًا¹ ამპურა (მცენარე და მისი ნაყოფი), მპურა (surbus).

غَابِرٌ² მღ. ზ. მრ. غَابِرٌ განველე-
ლი, წარმავალი, წარსული; მო-
მავალი; მყოფადი.

أَغْبَرُ³ მღ. غَبْرًا⁴ მრ. غَبِرٌ მტკე-
რით დაფარული; მტკრის ფე-
რი; الغَبِيرَاءُ მიწა.

غَبَطَ⁵ (ი), მასღ. غَبَطَ კეთილად შურ-
და, ეხარბებოდა ب, غي ان ნიით რამე.

غَبِنَ⁶ (ი), მასღ. غَبِنَ მოატყუა (ვაჭ-
რობაში).

غَبِيَ⁷ (ა), მასღ. غَبَاوَةٌ იყო ქქუა-
სუსტი, სულელი, უნიქო; عن
ნიით არ ესმოდა.

غَدَرَ⁸ (ი, უ), მასღ. غَدَرَ ან ب ნიით
ვერაგულად მოექცა, უმუხბთლა,
ულალატა.

غَدَرَ⁹ ვერაგობა, სიმუხბთლე.
غَدَارٌ¹⁰ 1) ვერაგი, მუხბთალი;
2) ვერაგულსი.

غَدَا¹¹ (უ), მასღ. غَدُو, غَدْوَةٌ დილით
ადრე წავიდა, მოვიდა, გააკე-
თა, იყო.

غَدَا¹² ხვალინდელი დღე. أَمَّا غَدَا¹³ ხვალ;
غَدَا¹⁴ فِي الْغَدِ, مِنْ الْغَدِ მეორე

დღეს; لَغَدٍ¹⁵ ხვალისთვის, მომავ-
ლისთვის.

بَعْدَ غَدٍ¹⁶ ზეგ.

غَدَا¹⁷ დილაადრიაანი.

غَدْوَةٌ¹⁸ დილაადრიაანი.

غَدْوَةٌ¹⁹ ერთხელ დილით ადრე;
غَدْوَةٌ²⁰ რომელიმე დღის დილით ად-
რე, დღეს დილით ადრე.

غَدَا²¹ მრ. أَعْدِيَةٌ საუზმე, სადი-
ლი. ان غن. عَشَاءٌ.

غَدَّ IV. أَعَدَّ²² თეხს მოუჩქარა.

غَدَا²³ (უ), მასღ. غَدُو²⁴ დამ. ჰკვებავდა,
აკმევდა.

غَدَا²⁵ მრ. أَعْدِيَةٌ საქმელი.

غَرَّرَ²⁶ (უ), მასღ. غَرَّرَ, غَرَّةٌ, غَرْرٌ

დამ. მოხიბლა, შეაცდინა, მოა-
ტყუა, მოალორა; عن შეაცდინა-
ისე, რომ უყურადღებო, უჩიჩი
გახადა მის მიმართ; — غَرَّرَ²⁷

(ი, ა), მასღ. غَرَّرَا²⁸ იყო გამთ-
უცდელი, უზრუნველი, გაუფრ-

თხილგებელი. VIII. اغترَّ²⁹ მოი-

ხიბლა, შეცდა, მოტყუვდა.

غَرَّرَ³⁰ მრ. غَرَّرَ 1) სითეთრე, თეთ-
რი ფერი სახისა; 2) თეთრი ნი-
შანი ცხენის შუბლზე; 3) ახალი
მთვარე, დამე, როდღუბაც პირ-

ველად ჩანს ახალი მთვარე; თვის დასაწყისი (= პირველი სამი ღამე). 4) კეთილშობილი, გამოჩენილი კაცი; 5) საუქეთესო, რჩეული ნაწილი; 6) კარგი საქციელი.

غرة შრ. غرر მოხიბვლა, ცდუნება; უყურადღებობა, უზრუნველობა.

غرب (უ), მასღ. غروب ჩავიდა (მზე);

غرب (უ), მასღ. غربة, غرابე გადაიხვეწა, წავიდა თავის სამშობლოდან; იყო უცხო, ყარი-

ბი. X. استغرب 1) ღამ. მიიჩნია უცხოდ, უცნაურად; 2) უცნაურად იცინოდა, ხარხარებდა.

غرب სიშორე; დასავლეთი, დასავალი. ანცნ. شرق.

غربة უცხოობაში ყოფნა, უცხოობა.

غربي შრ: დასავლური, დასავლეთის მხარე.

غراب შრ. غريبات ყვავი.

غريب შრ. غريب უცხო, უცხოელი, ყარიბი (შრ.); უცნაური, არაჩვეულებრივი.

مغرب შრის ჩასვლის აღგილი, დასავლეთი, მალრიბი (შრ.);

المغرب | მალრიბი, ჩრდილოეთ-დასავლეთი აფრიკა (ეგვიპტის გამოკლებით) და ესპანეთი.

مغربى შრ. مغربى მალრიბელები, ჩრდილოეთ-დასავლეთ აფრიკის ან ესპანეთის მცხოვრებნი.

مستغرب 1) ვისაც უცხოდ, უცნაურად მიაჩნია ვინმე (რამე); 2) ვინც უცნაურად იცინის, ხარხარებს; 3) მეტად ბოროტი.

مستغرب ვინც უცხოდ მიაჩნიათ, უცხო.

غربل გაცხრილა, ცხრილში გაატარა.

غربال (უცნობი წარმოშობის სიტყვა)

ش. غرابيل ცხრილი.

غرد (ა), მასღ. غرد ქიკვიკებდა (ფრინველი). II. غرد ქიკვიკებდა (ფრინველი).

غريد ქიკვიკი (ფრინველისა).

غرس (ი), მასღ. غرس ღამ. დარგა

(მცენარე); დანერგა. IV. اغرس დარგა;

غرس შრ. اغراس დარგული (მცენარე), ნერგი.

غرش შრ. غروش პიასტრი (= 40 ფარას = ეგვიპტური გირვანქის ერთ მუასეს), დაახლოებით 10. კაპიკი.

غَرِقَ (ა), მასდ. غَرِقَ დაიხრჩო.

IV. أَغْرَقَ დამ. დაახრჩო.

غَرِمَ (ა), მასდ. غَرِمَ და იკისრა გადახდა (ვალისა და მისთ); გადიხბადა عن ნ-ით რა-მეში.

غَرِمَ საურავი, ჯარიმა.

غَرَامَ სასურველი რამ, საყვარელი.

غَرَزَ (უ), მასდ. غَرَزَ იყო შრავალრიცხოვანი, უხვი.

غَرَزَ შრავალრიცხოვანი, უხვი.

غَزَلَ (ი), მასდ. غَزَلَ ართავდა (მატყლს).

غَزَلَ 1) რთვა; 2) ნართი (შღრ. ქართ. დაზლი).

غَزَالَ შრ. غَزَلَانْ ახალგაზრდა გაზელი, ნიამორი, ქურციკი.

غَزَا (უ), მასდ. غَزُو დამ. 1) მოაწყო სამხედრო ლაშქრობა, თავდასხმა, ვისიმე წინააღმდეგ; 2) სურდა, მიისწრაფოდა, ეძიებდა.

غَزُو ლაშქრობა, თავდასხმა, დაპყრობა, ბრძოლა.

غَزَوَاتْ შრ. غَزَوَاتْ ლაშქრობა, თავდასხმა, დაპყრობა, ბრძოლა.

غَزَى, غَزَا, غَزَى თავდასხმა-მელი, მოლაშქრე; მებრძოლი;

დამპყრობი; ძლევამოსილი (ზოგჯერ იხმარება გამოჩენილ მხედართა და მეთაურთა ეპითეტად).

غَزَى შრ. غَزَى დამ. სახ. ღაზი მუჰამმადი (შამილის ვაჟის სახელი).

غَزَا ვინც ბევრს იბრძვის, მუდმივ მებრძოლი, თავდასხმელი; ძლევამოსილი.

غَزَا შრ. غَوَا მოცეკვავე ქალი.

غَزَوَاتْ შრ. مَغَازِي = مغزوة.

الغَازِي (<თურქ. II) ახალხი და არაბ. غَاز მებრძოლია, ახალთმებრძოლია) სახელი

ჩრდილოეთ მესოპოტამიაში გაბატონებულ სელჯუკიანთ ორი შთავრისა ორთოკიდების (უფრო სწორად, ართოკიდების, შღრ. ქართ. არდოხი, სომხ. Արդուխ, აგრეთვე Minorsky, BLSOS, ტ. VIII. 1949, გვ. 27, უნუგ. ნ) ღინასტიდან:

1) ნეჯმ ედ-დინ ილღაზი იბნ ართოკი (გარდ. 516/1122 წ.); 2) კუტბ ედ-დინ ილღაზი (გარდ. 580/1184 წ.).

غَسَلَ (ი), მასდ. غَسَلَ, غَسَلَ გაბანა; გარეცხა.

غَسَانَ ც. სახ. ღასანი (გაერცელეუ-

ლი იყო პირველად სამხრეთ არაბეთში, შემდეგ სირიაში, სადაც ბაჰონობდნენ მათი მთავრები როგორც აღმოსავლეთ რომის ვასალები).

غَش (უ), მასდ. غَش დამ. ატყუებდა, არაგულწრფელად ექცეოდა.

غَش არაგულწრფელი საქციელი, მოტყუება, სიყალბე.

غَشِي (ა), მასდ. غَشَاوَةٌ დაფარა, მოიცვა; მოულოდნელად ეწია, დაეწია, მივიდა; — غَشِي عَلَيْهِ

მასდ. غَشِي ცნობიერება დაეკარგა, გული წაუვიდა, გული შეუწუხდა.

غُضِن م. ر. أَغْصَانُ, غُضُونٌ ტოტი.

غُض (უ), მასდ. غُض თვალი დაუშვა. غُضَّ الطَّارِفَ إِذْ غُضَّ النَّظْرُ عَنْهُ შვა. არ ამჩნევდა, ყურადღებას არ აქცევდა.

غَضِبَ (ა), მასდ. غَضِبَ გაწყრა, გაჯავრდა, განრისხდა; غَضِبَ عَلَيْهِ ნი-ი გაუწყრა, გაუჯავრდა, გაური-სხდა.

غَضِبَ რისხვა. ანტნ. رَضِيَ

غَضُنْفَر 1) დიდი, მოხუცი ლომი; 2) გვირის აღმნიშვნელი ეპითეტი, ლომგული.

غَطَا (უ), მასდ. غَطُو დაფარა, დახურა.

غَطَايَةٌ م. ر. أَغْطِيَةٌ სახურავი, საფარველი, გადასაფარებელი.

غَفَرَ (ი), მასდ. مَغْفِرَةٌ, غَفْرَانٌ, ل

ნ-ით და ნიფთის აკ. მიუტევა, აპატი.

غَفُورٌ მიპტევებელი (ღმერთი).

غَفُلٌ (უ), მასდ. غُفُولٌ იყო უყურადღებო, უდარღელი; عَنْ ნი-ი უყურადღებოდ დატოვა, უგულვებელყო.

غُفُولٌ უყურადღებობა; უგულვებლობა.

غَلَّ (უ), მასდ. 1) غَلَّ შეკრა, შებორკა, ბორკილი დაადო; 2) მისცა შემოსავალი, მოსავალი (მიწამ). X. اسْتَغَلَّ დამ. შემოსავა-

ლი მიიღო (მიწიდან და სხვ.); გამოიყენა, ექსპლოატაციას უწყევდა; სთხოვა ღალა გადაეხადა; ღალა მიიღო.

غَلَّ م. ر. غَلَّاتٌ და غَلَالٌ შემო-

სავალი, რომელსაც იძლევა მიწა, მიწის ნაკვეთი და სხვ. (= მოსავალი, რენტა...), ღალა (შდრ.).

غَلَبَ (ი), მასდ. غَلَبَ პ. აკ. ან. غَلِبَ ნი-ი სძლია, მოერია, აჯობა;

დაიმორჩილა; სქარბობდა; ნიგ.
 3. ა. და ნ. على ن-ით დაიპყრო, დაიმორჩილა;

მოსტაცა. V. تَغَلَّبَ على ن-ით სძლია, მოერია, აჯობა; დაიმორჩილა; დაიკავა, დაიპყრო; წაართვა, ძალით წაიღო, წართაცა.

غَلَبَ ძლევა, მორევა, ჯობნება; დამორჩილება, დაპყრობა; წართმევა, მოტაცება.

غَالِبٌ მღ. ო მრ. غَلَبَةٌ ის, ვინც (რაც) სძლევს, ერევა, სჯობნის; ვინც იმორჩილებს, იპყრობს, დამპყრობი; ვინც (რაც) სქარბობს, უზეტესობა.

تَغَلَّبَ ძლევა, მორევა, ჯობნება; დამორჩილება, დაპყრობა; მოტაცება, წართმევა; სიქარაზე.

مُتَغَلِّبٌ მღ. ო დამპყრობი, წამლები, წამრთმევი.

غَلَطَ (ა), მასღ. غَلَطَ შეცდა, შეცდომა დაუშვა.

غَلَطَ მრ. غَلَاطٌ შეცდომა (შერქართ. დაღატო).

غَلَطٌ (უ), მასღ. غَلَطٌ, غَلْطَةٌ იყო მსხვილი, უხეში; იყო სასტიკი, უხეში, ბოროტი. III. غَالَطَ

და. უხეშად ელაპარაკებოდა.

IV. أَغْلَظَ იყო უხეში, სასტიკი. უხეში სიტყვებით ელაპარაკებოდა.

VI. تَغَالَطَ იყო (იყენენ) უხეში (ერთმანეთის) მიმართ; تَغَالَطُوا (ერთმანეთს) მიმართეს ერთმანეთს, შეესიტყვენენ, წაილაპარაკეს, გალანძღეს ერთმანეთი.

غَلَقَ (ი), მასღ. غَلَقٌ = II. غَلَقٌ =

IV. أَغْلَقَ და. დაკეტა (ქარი და მისთ.).

غَلَمٌ მრ. غِلْمَانٌ კაბუჯი, ყმაწვილი, ყრმა, ყმა.

غَيْلِمٌ მრ. غَيْالِمٌ მამალი კუ.

غَلَا (უ), მასღ. غَلَا იყო მალალი (ფასი), იყო ძვირი (საქონელი).

غَالٍ მღ. غَالِيَةٌ 1) ძვირი; 2) ძვირფასი, საყვარელი.

غَلَى (ი), მასღ. غَلَى, غَلَى, غَلَى დუღდა.

غَلَى დუღილი.

غَلِيغَوِي (ქართ.) კრებ., ც. ჩრდ. კავკასიაში, ლლილეები.

غَلِيُون (غ. სპარს.) შრ. غَالِيَيْنُ ყალიონნი (შარ.).

غَم (უ), მასდ. غَم. 1) დაფარა, დამალა; 2) შეაწუხა, დაამწუხრა.

غَم შრ. غَموم ნწუხარება.

غَموم დამწუხრებული.

غَمَد (ი, უ), მასდ. غَمَد. ჩააგო ქარქაშში (ხმალი, მახვილი).

غَمَد შრ. غَمَاد ქარქაში.

غَمْر (უ), მასდ. غَمُورَةٌ იყო უხვი, მრავალრიცხოვანი, ღიღი, ღრმა (წყალი); — غَمْر (უ), მასდ.

غَمْر. 4) გადავიდა რასმე; დაფარა, წალეკა (წყალმა); 2) ب. ნ. ით აავსო რამეთი, უხვად მისცა რამე (საჩუქრები და მისთ.).

غَمْر. მდ. უხვი; წყალმრავალი;

غَمْرَةٌ უდაბური, სახნავ-სათესად უვარგისი (ადგილი).

غَمْرَةٌ. ანტნ. غَمْرَةٌ.

غَمْس (ი), მასდ. غَمْس ჩაყვინთა, ჩაძირა; ჩააწო, ჩააღბო (წყალში).

غَمْس. VIII. اغْتَمَس ჩაიყვინთა, ჩაძირა, ჩაიწო (წყალში).

غَمِش (ა), მასდ. غَمِش იყო

ცუდად მხედველი, თვალზე ბინდვადაკრული.

غَمِش ცუდად მხედველი, თვალზე ბინდვადაკრული; ღამიში, მამ. საკ. სახ.

غَمِيمَةٌ (ა), მასდ. غَمِيمَةٌ დამ.

წარიტაცა, დავლად წაიღო; უშრომლად შეიძინა.

غَمِيمَةٌ მამ. და ტ. საკ. სახ. ღანმი.

غَمِيمَةٌ დავლა, ნატაცები.

غَمِيمَةٌ შრ. اغْنَامٌ წვრილფეხა საქონელი, ცხვრები, თხები.

غَمِيمَةٌ შრ. غَنَائِمٌ დავლა, ნატაცები.

غَنَانٌ წარმტაცებელი, მომტაცებელი; მომგებელი, შემძენი.

غَنِيٌّ (ა), მასდ. غَنِيٌّ, غَنَاءٌ

იყო მდიდარი; غَنِيٌّ ნ. ით არ საკიროებდა (რასმე). II. غَنِيٌّ

მღეროდა. IV. اغْنَى 3. დამ. გაამდიდრა; 3. غَنِيٌّ ნ. ით სარგებლობა მოუტანა, დააკმაყოფილა, დაეხმარა; 3. غَنِيٌّ

და ნ. აკ. დაიფარა, იხსნა. اغْنَى

ეს მას უწევდა

(სხვის) მაგიერობას; مَا يُغْنِي (სხვის) ენ არ დააკმაყოფილებს მას, არავითარ სარგებლობას არ ზოუტანს მას.

V. اسْتَفْنَى მღეროდა. X. اسْتَفْنَى

არ საქიროებდა عَنْ ნ-ით რას-ზე; იყო მდიდარი, შეძლებული.

سِيْمَانِي სიმდიდრე.

سِيْمَانِي სიმდიდრე, შეძლება.

سِيْمَانِي მრ. أَغْنِيَةٌ სიმღერა, გალობა, მელოდია.

سِيْمَانِي მღ. მრ. أَغْنِيَاءُ ვინც არ საქიროებს რასმე, მდიდარი.

سِيْمَانِي მრ. غَوَانٌ ლამაზი ქალი. مَغْنِيَةٌ მღ. مَغْنِيَةٌ მომღერალი.

غَاثٌ (უ), მასღ. غَوْتُ დამ. დაეზმარა, მიეშველა.

غَوْتُ მრ. غِيَاثٌ დახმარება, შველა.

غَوْتُ მრ. غَوَاثٌ დახილი, ყვირილი საშველად.

غَارٌ (უ), მასღ. غَوْرٌ დაეშვა, ჩაეშ-

ვა; ჩაეფლო; გაატანა; II. غَوْرٌ დაბანაკდა შუადღისას დასასვენებლად; ისვენებდა შუადღის-გ. წერეთელი. არაბულ-ქართული ლექსიკონი.

სას. II. غَارٌ სწრაფად მირბოდა; عَلَى ნ-ით თავს დაესხა, ლაშქრობა მოაწყო; გაძარცვა.

غَارٌ მრ. غَوَارٌ გამოქვაბული.

غَوْرٌ მრ. غَوَارٌ სიღრმე; ძირი.

غَارَةٌ მრ. غَارَاتٌ თავდასხმა, ლაშქრობა.

مَغِيرٌ თავდამსხმელი.

مَغَائِرٌ მრ. مَغَائِرٌ გამოქვაბული,

მალარო (შღრ.).

غَوْصٌ ჩაიძირა (უ), მასღ. غَوَّصَ ჩაიძირა ნ-ით რამეში, ჩაყვინთა.

غَوْصٌ ჩაყვინთვა.

غَوَّاصٌ ჩყვინთავი.

غَوْلٌ (უ), მასღ. غَوْلٌ დამ. მოულოდნელად წაიღო, მოიტაცა; მოსპო, დაღუპა, გაანადგურა.

VIII. اغْتَالَ დამ. = I. غَالَ.

غَوْلٌ ველის ბოროტი სული, დემონი, რომელიც მუდმივ იცვლის სახეს.

غَوَى (ი), მასღ. غَى შეცდა, დაიბნა.

غَى შეცდომა, გზის დაბნევა.

غَايَةٌ მრ. غَايَاتٌ უკიდურესი საზღვარი, უკიდურესი ხარისხი; სივრცე, ზანძილი ორ წერტილს შორის.

غَاب (ი), მასდ. غَاب, غَيْب, غِيَاب, غَيْب
 ① არ იყო, არ ესწრებოდა;

იყო დაფარული, დამალული; غاب
 ② დაეშალა, გამოეპარა; ჩავეი-
 და, მოეთარა (მზე).

غاب შრ. غيوب დაფარული;
 ③ მიუწვდომელი.

غَاب შრ. სწ. დაბლობი; უღრან-
 ④ ნი ტყე.

غَيْب არყოფნა; არ დასწრება.

غيب შრ. غائب მდ. ე შრ. غائب

არ მყოფი, არ დამსწრე; არ
 მნახველი; უხილავი; მიუწვდო-
 ⑤ მელი. شاهد. انق.

غَات (ი), მასდ. غَائِث, შორწყა (წვი-
 ⑥ მა მინა).

غاث შრ. غيوت წვიმა; ბალა-
 ⑦ ხით დაფარული ველი.

غَار (ა), მასდ. غَيْر, ეკვიპა-
 ⑧ ნობდა منه عليه მის ჩიმართ
 მას; იყო გულმოდგინე عليه

მის მიმართ. II. غَيْر დამ. შე-

ცვალა, გამოცვალა. III. غَايِر
 ⑨ განსხვავდებოდა, გამოირჩეოდა.

V. تَغْيِير შეიცვალა, გამოიცვა-
 ⑩ ლა عليه მის მიმართ.

غَيْر ვითარცა სუბსტ. სხვაგვარო-
 ⑪ ბა, განსხვავება, სხვაობა, რა-
 იმე განსხვავებული. მომღვენო

ნათ. პრუნვასთან: სხვა, განსხვავე-
 ბული; არავითარი; გარდა; თვი-

ნიერ, არა, უ—ო; غَيْر مُمَكِّن

შეუძლებელი; كُلُّ أُمَّةٍ لَهَا

مَلِكٌ وَلِسَانٌ يَخْلَافُ لُغَةً غَيْرَهَا

(34, 11-12) ყოველ ხალხს ჰყავს
 (თავისი) მეფე და აქვს ენა, გან-

სხვავებული სხვისი ენისაგან.

أَمْثَالٌ عَلَى أَلْسِنَةِ الْحَيَوَانَاتِ

وغيرها (17, 1-2) არაკები ცხო-

ველთა და სხვ. ენებზე; وَغَيْرُ

غَيْرُ آكِلٍ ذَلِكَ და სხვ.; არა მკამელი. كَغَيْرِكَ

შენს გარდა. (სხვა ვინმე). غَيْرُ გარდა, თვი-

ნიერ, უ—ოდ; مِنْ غَيْرٍ, بِغَيْرٍ

თვინიერ, უ—ოდ; لَا غَيْرُ მეტი

არა, მეტი არათფერი, სხვა არა-

ფერი; غَيْرُ مَاغْرَامٍ, მხოლოდ.

تَغْيِير შეცვლა. გადაკეთება.

تَغْيِيرَات ცვლილება. შრ. تَغْيِيرَات

غِيَاض შრ. غِيَاض ტყერი, უღრან-
 ⑫ ნი ტყე.

غَاظ (ი), მასდ. غَاظ, გააჯავრა, გა-
 ⑬ ნარისხა.

غَاظ რისხვა, წყრომა, გაჯავრება.

ف

فاء არაბული ანბანის მეოცე ფ ასო.
სათვლავში აღნიშნავს 40-ს.

ف კავშირი, აღნიშნავს ფეშლობის
თანამიმდევრობას ან ქვემდებარის
ცვლას: და; და ასე, და შემდეგ,
შემდეგ, მერმე; შემდეგ კი; რად-
გან. جَاءَنِي زَيْدٌ فَعَسْرُو
და ჩემთან ზეიდი და (= შემდეგ)
ყამრი; فَاتَى قَالِبًا فَأَنَاحَ عَلَيَا

(ა.ა. 1-1.) და მივიდა კალიკა-
ლას და(=შემდეგ) ალყა შემო-

არტყა მას; وَمَا هِيَ يَا جَعْفَرُ

და რა არის ის, فَقَالَ لَهُ
ო, ჯაფარ! და მიუგო (ჯაფარ-

მა); -- مَا شُ. فَكَيْفَ أَقُولُ (26, 10)

მაშ როგორ ვთქვა? . مَا

შემდეგ: -- كِي. مَا أَنَا فَشَرِبْتُ

რაც შემიხებდა მე, მე-კი
დავლიე წყალი; პირობით წინადა-
ღებებში დაისმის აპოლოფისის დასაწ-
ყისში: إِنَّ تَوَّابًا عَصَى فَوَيْلٌ لَهُ

ჩობა გამოიჩინა. (მაშინ) ვაი მას!
კავშირებითი კილოს წინ, წინამავალი
ბრძანებითი, კითხვითი ან უარყოფი-
თი წინადადებებისა. ან სურვილის,
იმედისა და სხვ. გამომსატველი

ფშნების შემდეგ: ისე რომ; فَلْ დე!

ზოგჯერ იხმარება მნიშვნელობის
გასაძლიერებლად წინ წამოწეული
წინადადების ნაწილების შემდეგ:

وَرَبِّكَ فَكَبِيرٌ და უფალი შენი

ადიდე! فَإِنَّ რადგანაც; მაშა-

სადამე, მაშ; ნაუღვილად, ქეშ-
მართლად.

في ბრძან. وَفِي ზმნისაგან.

فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.

فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.
فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.
فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.
فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.

فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.
فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.

فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.
فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.

فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.

فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.
فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.

فَارِ ق. فَسِرَان. თაგვი.

1) გაა-
ლო; გახსნა; 2) დაიწყო; 3) აი-
ლო, დაიპყრო; 4) აჯ. და 3. على
ნ ით გაამარჯვებინა, გამარ-
ჯვება მოაპოვებინა რამეზე, და-
აპყრობინა (ქალაქი და მისთ.).
5) ნ-ით ან ნ. აჯ. და 3. على ნ-ით

შთააგონა. فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكَ

ლაპიმც შეგეწევა შენ (მიმარ-
თვა მათხოვრისადმი უარის თქმი-
სას). VIII. **أَفْتَحَ** დამ. 1) გა-

ხსნა, გააღო; 2) დაიწყო;
ბ ნ-ით დაიწყო, დაწყებულ იქ-
ნა; 3) აიღო, დაიპყრო.

فَتَحَ მრ. **فَتُوح** 1) გაღება, გახ-
სნა; 2) აღება, დაპყრობა; ფათ-
ქი, შამ. სავ. სახ.

فَاتَحَ მდ. **ة** 1) გამღები, გამ-
ხსნელი; 2) ამღები, დამპყრობი.

الْفَاتِحَةُ დასაწყისი. ყუ-
რანის პირველი სურა.

مَفَاتِيحُ მრ. **مِفْتَاحٌ** და **مِفْتَاح**

مَفَاتِحُ ჩვეულებრივ შამრ. სქ.,
გასაღები.

مَفْتُوحٌ 1) გაღებული, გახსნი-
ლი; 2) აღებული, დაპყრობილი.

فَتَكَ (ჟ, ი), შასდ. **ب** ნ-ით
თავს დაესხა მოულოდნელად,
მოკლა.

დამ. **فَتَنَةٌ**, **فَتَنٌ**, შასდ. (ი), **فَتَنَ**

განსაცდელში ჩააგდო, გამოს-
ცადა; აწვალებდა, აწამებდა.
فَتَنَةٌ მრ. **فَتَنٌ**, **فَتُونٌ** გამოცდა,

განსაცდელი; უბედურება; სას-
ჯელი; არეულობა; სიგიჟე.

فَتَا (ჟ), შასდ. **فَتَا** იყო ყმაწვილი,

ქაბუკი. IV. **أَفْتَى** დამ. მისცა
დასკვნა ამა თუ იმ იურიდიკუ-
ლი კაზუსის გამო.

فَتَيَانٌ, **فَتِيَةٌ** მრ. **فَتَيَانٌ** ორ.
فَتَو ყმაწვილი, ქაბუკი; ყრმა,

მონა, მსახური. **شَابٌ**.

فَتَاتٌ მრ. **فَتَيَاتٌ** გოგო, ახალ-
გაზრდა ქალი; მსახური.

فَتَاوَى ფეთვა, **فَتَاوَى** მრ. **فَتَاوَى**
დასკვნა ამა თუ იმ იურიდიკუ-
ლი კაზუსის გამო.

فَتَفَتْ მუფთი, პირი, რომელიც
იძლევა დასკვნას იურიდიკული-
კაზუსის გამო.

فَجَّ მრ. **فَجَّ** ხევი; ხე-
ობა; უღელტეხილი.

فَجَّرَ (ჟ), შასდ. დამ. გააპო,
გახეთქა. VII. **أَنْفَجَّرَ** გაიპო,

გასკდა; **أَنْفَجَّرَ الصَّبْحَ** ინთაღა-
فَجَّرَ განთიადი.

فَخَذَ მრ. **أَفْخَذَ** ბარძაყი, ბარკალი-

فَخَّرَ (ა), შასდ. **فَخَّرَ** ამაყობდა;
ტრამახობდა, იკვებნიდა, **ب**

მით. VIII. **أَفْتَحَرَ** = I: **فَخَّرَ**.

فَخَّرَ ვითარცა სუბსტ. სიამაყე-
რიდებდა; უპირატესობა.

فَخْمٌ (ჟ), მასღ. فَخْمَةٌ იყო დიდი, დიდებული, განდიდებული.

II. فَخْمٌ დამ. განადიდა, ადიდა.

فَخْمَةٌ დიდება, დიდებულება.

أَفْخَمٌ ელატ. უდიდებულესი; უპატივცემულესი.

مَفْخَمٌ დიდი, განდიდებული, დიდებული.

فَدَى (ი), მასღ. فَدَى, فِدَاءٌ დამ.

გამოსიყიდა, იხსნა, განათავისუფლა عَنْهُ მისგან ზე მით.

III. فَادَى დამ. გამოსიყიდა, განათავისუფლა, იხსნა.

IV. أَدَى გამოსიყიდა, გამოიხსნა სასყიდელის გადახდით.

أَفَادَ الْآسِيرَ მიიღო მისგან სასყიდელი ტყვისათვის.

فَادَى გამოსიყიდა, გამოხსნა.

فَادِيَةٌ სასყიდელი.

فَادَاთ გამოსიყიდა, გამოხსნა.

فَادَى გამოსიყიდა გამოხსნა.

فَر (ი), მასღ. فَرَّ, فَرَارٌ, فَرٌّ გაიქცა, ილტვოდა.

فَرٌّ ლტოლვა, გაქცევა.

أَفْرَاتٌ (არამ. ܦܪܬ) Puratu) მღ. ეფრატი.

فَرَج (ი), მასღ. فَرَجٌ დამ. 1) გახვრიტა, ხვრელი გააკეთა بَيْنَهُمَا შათ (ორის) შორის; 2) გააღო.

V. تَفَرَّجَ გაიღო, გაიხსნა; გაიწვია, ლ ნ-ით გაველო, გაეხსნა; عَلَيَّ ნ-ით ტკებოდა, ერთობოდა რამეთი, ათვალეირებდა რასმე.

فَرَجٌ მრ. فُرُوجٌ მანძილი ფეხებს შუა; ხვრელი; სარცხვენელი (განსაკუთრებით ღელაკაცისა).

فَرَجٌ ნუგეში, სიხარული; ფარაჯი, შამ. სჯ. სახ.

فَرَج (ა), მასღ. فَرَجٌ იყო კმაყოფილი, მხიარული, ბედნიერი; გაიხარა, უხაროდა ზე იგი, ერთობოდა მით.

فَرَجٌ მრ. أَفْرَاحٌ სიხარული; ბედნიერება. ანტნ. حَزَنٌ.

فَرَجٌ მღ. ო მხიარული.

فَرْد (ჟ), მასღ. فَرْدٌ იყო განმარტობებული; განკერძოებული; იყო ერთადერთი; عَنْ ნ-ით გამოეყო, განკერძოვდა რამესგან.

V. تَفَرَّدَ იყო ერთადერთი; განკერძოვდა, განმარტოვდა مِنْ ნ-ით რამესგან.

VII. اِنْفَرَّدَ განკერძოვდა, განმარტოვდა.

فَرَادَى მღ. ო მრ. أَفْرَادٌ, فَرَادَى

ერთი, მარტო, ერთადერთი.

სინ. [§] فَرَادَى ზმნსრ. თითო-

თითოდ, ცალ-ცალკე.

[§] فَرْد მარტო; განკერძოებული.

[§] فَرِيد მღ. ო მარტო; განკერძოებული, განმარტოებული.

[§] مُفْرَد განცალკევებული, განმარტოებული, განოყოფილი.

[§] فَرْدَوَس მრ. فَرَادِيس (<სპარს. ან

ბერძნ. παραδείζω;) სამოთხე.

მიმართ. [§] فَرْدَوَسِي ვინც (რაც)

სამოთხიდანაა, სამოთხისა.

[§] فَرَز (ი) მღ; მსგ. ფრზ გამოძყო, გამოარჩია عن ნ-ით რამესგან.

[§] فَرَز გამოყოფა, გამოარჩევა.

[§] فَرَس (ი) მსგ. ფრს დამ. კისერი მოსტეხა (ლომმა); გაგლიჯა,

მოკლა, შექემა (ნადირმა); [§] فَرَس

ფროსი, [§] فَرَسِي, [§] فَرَسِي, [§] فَرَسِي (უ), მსგ. [§] فَرَسِي, [§] فَرَسِي იყო კარგი ცხენოსანი. VIII.

[§] فَرَسَات = I. [§] فَرَسَات

[§] فَرَسَات კრებ. სპარსელები.

[§] فَرَسَات მამ. და მღ., მრ. [§] فَرَسَات ცხენი.

[§] فَرَسَات მრ. [§] فَرَسَات გაგლეჯილი

ცხოველი; დაეღა.

[§] فَرَسَات მრ. [§] فَرَسَات და [§] فَرَسَات ცხენოსანი, მხედარი; რაინდი.

[§] فَرَسَات (<სპარს. [§] fārs, [§] fārs) სპარსეთი; სპარსელები. [§] بَحْر

[§] فَرَسَات სპარსეთის ზღვა, კასპიის ზღვა; მიმართ. [§] فَرَسَات მღ. ო სპარსელი, სპარსული.

[§] فَرَسَات (<სპარს., [§] შერ. სირ. [§] prasahā, [§] სომხ. [§] Բրահայ, [§] ახ. სპარს. [§] farsang <ფარს. [§] frasang <მგ. [§] სპარს. > [§] ბერძნ. [§] παραστάγιον)

ფარსანი, გზის საზომი სპარსული ერთეული, უდრიდა, დასლოვბით, ცხენით (ნაბიჯით) ერთი საათის საფარსანის = 6 232,2 მ.; არაბული ფარსანი უდრიდა სამ არაბულ მილს ანუ 12 000 წყრთას = 5 762,4 მეტრს (იხ. Cl. Huart-ი, EI, II, გვ. 73).

[§] فَرَش (უ), მსგ. [§] فَرَش, [§] فَرَش გაფინა, დააგო.

[§] فَرَش მრ. [§] فَرَش ნოხი; ლოგინი.

[§] فَرَض (ი), მსგ. [§] فَرَض 1) დაუშვა, იფიქრა; ვარაუდობდა; 2) ნ. აკ. და [§] ნ-ით მითითება მისცა; დაუნიშნა; 3) ნ. აკ. და [§] فَرَض

დააკისრა, დაავალა. VIII. [§] فَرَض აკ. და [§] ნ-ით დააკისრა, დაავალა.

[§] فَرَض მრ. [§] فَرَض, [§] فَرَض 1) შენგრეული ადგილი (კედელში); 2) ნავსადგური, პორტი.

فَرَطٌ (ჟ), მასდ. فَرُوطٌ 1) იყო პირ-
ველი, წინამძვალის; დაასწრო,
წინ უსწრებდა; ადრე გააკეთა;
2) განელო, გაიარა (დრომ);
3) წასცდა, წამოსცდა (სიტყვა).
فَرَطٌ გადაქარბება.

فَارِطٌ რაც (ვინც) წინ მიდის,
რაც წინ მოხდა, წინამძვალის,
დასწრების, მომსწრების.

فِرْعَوْنُ (არამ. <პერძ. ფარაჟან,
ფარაჟან <ებრ. פֶּרְעוֹן) თარაონი.

فَرَّغَ (ჟ), მასდ. فَرَّوْغٌ იყო
ცარიელი, დაცარიელდა; من
ნ-ით მორჩა (საქმესა და მისთ.),
დაამთავრა; 3. ლ ნ-ით თავისუ-
ფალი იყო ვინმესთვის, ე. ი.
მხოლოდ მას აქცევდა ყურად-
ღებას.

فَرَّقَ (ჟ), მასდ. فَرَّقَانٌ დამ. გაჰყო,
განაშორა فَرَّقَ بَيْنَهُمَا ისინი. II. فَرَّقَ
მასდ. فَرَّقَةً და تَفَرَّقَ
დამ. გაანაწილა, დაანაწილა
فَرَّقَ بَيْنَهُمَا ისინი; გაფანტა; ნ. აკ.
და 3. فَرَّقَ عَلَى ن-ით გაუყო,
გაუნაწილა; عن ნ-ით გამოჰყო,
განაშორა. III. فَرَّقَ დამ. გამო-
ეყო, მოშორდა, მოსცილდა.

VIII. افترقَ გამოიყო; განშორ-
და, გაიხდა, განიფანტა.
فَرَّقَ გაყოფა, განშორება.
فَرَّقَةٌ შრ. فَرَّقَ 1) ნაწილი, გან-
ყოფილება; 2) რაზმი; ჯგუფი;
3) პარტია, კლასი, სექტა.

الفِرْنَجُ, الإفرنجُ ფრანგები; ევ-
როპელები. შიშარო. فِرْنَجِي,
فِرْنَجِي ფრანგული; ევროპული.

فَرَى (ი), მასდ. فَرَى 1) გააპო, გა-
ხეთქა; გაქრა, გამოქრა; 2) მო-
იგონა, ცილი დასწამა على ნ-ით
ვისმე. VIII. افترى მოიგონა,
ცილი დასწამა على ნ-ით ვისმე.

فَزَعَ (ა), მასდ. فَزَعٌ 1) ეშინოდა
عنه ან منه მისი; 2) على ნ-ით
შეშით მიმართა, დახმარება
სთხოვა.

فَزَعٌ შეშო.
فَزَعٌ მშვიშარა, შეშინებული.

فَسَدَ (ჟ), მასდ. فَسَادٌ იყო წამხდა-
რი, გაფუჭებული, წარყვნილი,
შერყვნილი. II. فَسَدَ დამ. გაა-
ფუჭა. IV. افسدَ 1) დამ. გააფუჭა,
გახრწნა, გარყვნა, შერყვნა; გა-
ანადგურა, მოსპო, დაღუპა;

2) იქცეოდა ცუდად, ავად, ბოროტად; იქცეოდა როგორც გარყვნილი, გაფუჭებული. ანცნ.

أَصْلَحَ.

სიწმინდრე, გაფუჭება, გარყვნილება.

فساد გაფუჭებული, წამხდარი;

შემრყვნილი, გამფუჭებელი. ანცნ.

صَالِح.

فسر (ი). მასღ. فسر გახსნა; ახსნა.

II. فَسَّرَ ღმ. ახსნა, განმარტა.

تَفْسِير განმარტება, კომენტარი.

فسق (უ), მასღ. فسق იქცეოდა უკანონოდ, უზნოდ.

فسل (ა), მასღ. فسل იყო მხდალი,

უხეირო; იყო სუსტი.

فسل სუსტი; მხდალი.

أَفْسَل ელაც. ყველაზე მხდალი; ყველაზე სუსტი; 17,7 ყველაზე უმნიშვნელო.

فسح (უ), მასღ. فسحة იყო მკერმეტყველი; ლაპარაკობდა გარკვევით.

فسح მკერმეტყველი; გარკვევით მოლაპარაკე.

فسل (ი), მასღ. فسل გამოჰყო

მისგან; მასღ. فسأل ძუძუ გაა-

შეებიწა (ბავშვს).

فسل 1) განყოფილება, პარაგრაფი; 2) წელიწადის დრო.

فسة მრ. فضض ვერცხლი.

فسل (უ), მასღ. فسל იყო ზღმეტი, გადარჩა, მოკჩა, დარჩა;

ა. ან على ნით სკარბობდა, სჯობნიდა (ღირსებით), უპირატესი იყო რამესთან შედარე-

ბით. II. فَضَّل ღმ. მიაჩნდა წარჩინებულად, უპირატესად, უკეთესად, აღმატებულად على ნით რამესთან შედარებით; უპირატესობა მისცა, აღმატებულჰყო, აღამატა على ნით რასმე, ამჯობინა; სჯობდა.

فضل 1) ნაშთი, დარჩენილი, მორჩენილი, ნამეტი; 2) სრულყოფილება; ღირსება, მაღლი; სიუხვე, მოწყალება; სიკეთე, სა-

ჩუქარი. فَضَّلَ რომ არაფერი ვთქვათ მის შესახებ.

أَفْضَلُ ალლამის მაღლი; მამ.

سَأَلَ სავ. თადლ ალ-ლამი.

فسل მრ. فَضَلَات ნაშთი, ნარჩენი, ნამეტი.

أَفْضَلَانُ მამ. სავ. სავ. თადლანი.

فَطَرَ ⑤ მღ. ო უპირატესი, ჩინე-ბული, წარჩინებული, სრულყოფილი, განათლებული; მამ. საკ. სახ. ფადილი.

فَضَّلَى ⑤ მღ. أَفْضَلَ ⑤ მრ. فَضَّلَ ⑤ فَضَّلَات ⑤ ელატ. უპირატესი, უწარჩინებულესი, უკეთილშობილესი, საუკეთესო; მამ. საკ. სახ. აფდალი.

تَفَضَّلَ ⑤ უპირატესობის მიცემა, გამორჩევა.

فَطَّرَ ⑤ (უ), მასღ. 1) გააპო, გაგლიჯა; 2) პირველად შექმნა; 3) ვნებ. თანდაყოლილი ჰქონდა

(თვისება); فَطَّرَ ⑤ (უ), მასღ.

فُطِّرَ ⑤ ხსნილი დადგა.

فُطِّرَ ⑤ فُطُور ⑤ ნაპრალი.

عِيدِ الْفِطْرِ ⑤ ხსნილი.

გახსნილების დღესასწაული (მისღევს რამდენის მარხვას).

فَطَّرَ ⑤ ქმნილება; თანდაყოლილი თვისება, ხასიათი, ბუნება.

فَاطَرَ ⑤ შემოქმედი.

فَطِنَ ⑤ (ა), მასღ. فِطْنَةً ⑤ იყო გონიერი, მიმხვედრი; ესმოდა.

فِطْنَةً ⑤ გონება, გონიერება.

فَعَّلَ ⑤ (ა), მასღ. فَعَّلَ ⑤ გააკეთა, ქმნა, ჩაიღინა, მოიმოქმედა. ⑤ فَعَّلَ ⑤

خَيْرًا ⑤ უყო სიკეთე, კარგად მოეპყრა მას.

فَعَّلَ ⑤ مَر. ⑤ فَعَّال ⑤ კეთება, მოქმედება, ქმნა; საქმე. გრამ. ტერმ. ზმნა.

فَعَّلِيَّة ⑤ გრამ. ტერმ. ზმულობა.

فَاعِل ⑤ მღ. ო მრ. مَفْعَلَةٌ ⑤ მკეთებელი, მოქმედი, მუშა.

مَفْعُول ⑤ გაკეთებული, შექმნილი; გრამ. ტერმ. ობიექტი.

أَفْعَى ⑤ მღ, მრ. أَفَاعَ ⑤ იქედნე.

فَقَّأَ ⑤ (ა), მასღ. فُقِّقَ ⑤ ამოსთხარა (თვალი).

فَقَّدَ ⑤ (ი), მასღ. فَقَدَان ⑤ ვერ იპოვა; დაკარგა. V. تَفَقَّدَ ⑤

ვერ იპოვა; ეძებდა, გამოიძია; ყურადღებას აქცევდა, თვალყურს ადევნებდა, ზრუნავდა.

فَقَّدَ ⑤ უქონლობა, არყოფნა; დაკარგვა.

فَقِدَ ⑤ მღ. ო ვერ მპოვნელი; დამკარგველი.

فَقِرَ ⑤ (ა), მასღ. فَقْرًا ⑤ იყო ღარიბი.

VIII. افْتَقَرَ الى، ნიჲთ საჲკირო-
ებდა რანმე.

فَقْرٌ გაჲკირვება, სიღარიბე.

فَقِيرٌ შრ. لَارِيْبِي, ლატაკი
(შღრ. ქართ. ფუხბარა).

فَقِهٌ (ა), შანღ. فَهٍ ესმოდა, ერ-
კვეოდა; იყოდა სამართალი.

فَقِيهٌ 1) ცოდნა, გაგება; 2) ფიქ-
ჲი, სამართალი.

فَقِيهِيَةٌ შრ. سَامِئْرَتْلِيْسِ მე-
ცნიერი.

فَكَ (უ), შანღ. فَكٌ გამოჲკყო, გაჲ-
ყო, გახსნა. VII. اِنْفَكٌ უარყო-

ფიჲთ კონსტრუქციებში; არ სწყვეტ-
და, თავს არ ანებებდა. სინ.

مَا زَالَ, زَالَ.

فَكَرٌ (უ, ი), შანღ. فَكَرٌ = II.

فَكَرٌ = IV. أَفَكَرٌ = V. تَفَكَرٌ =

VIII. اِفْتَكَّرَ ფიქრობდა, ვარა-
უდობდა فيه მის შესახებ.

فِكْرٌ შრ. أَفْكَارٌ აზრი, ვარაუდი,
ფიქრი (შღრ.).

تَفْكِيرٌ აზრი, ვარაუდი, ფიქრი.

فَاكِهَةٌ შრ. فَاوَاكِهَةٌ ხილი, ნაყოფი.

فَلْتٌ (ი), შანღ. فَلْتٌ დასხლტა;
განთავისუფლდა.

فَلْتَةٌ შრ. فَلْتَاتٌ მოუფიქრებელი
სიტყვა, წამოცდენილი სიტყვა.

فَلَحٌ (ა), შანღ. فَلَحٌ ხნავდა.

IV. أَفْلَحَ მიადწია მიზანს, წარ-
მატებდას; ნეტარებდა; ბედნიე-
რი იყო.

فَلْسٌ (არამ.) შრ. فُلُوسٌ კაჲიკი.

فُلَانٌ (არამ. فُلَانٌ) ასეთი და
ასეთი, მავანი.

فَلَا, ყრმ. فَلَاةٌ უწყლო უდაბნო.

فَلْيٌ (ი), შანღ. فَلْيٌ მკებნარს იხი-
ლავდა.

فَلْيٌ მკებნარის გახილვა.

فَمٌ (st. constr. შანღ. فَا, აკ. فَا, ნათ.

فَمٌ და أَفْوَاءٌ შრ. أَفْوَاءٌ უწყ-
რო იშვილთად აჲჩამჲკირი; შესარ-
თავი (მდინარისა); ხერელი.

فَنٌ შრ. فَنُونٌ, أَفْنَانٌ სახე, სახე-
ობა, გვარი; სინ. فَنُونٌ; მდგო-

მარცობა. სინ. فَحَالَةٌ; დარგი მეც-
ნიერებისა; ხელოვნება.

فَنَانٌ შრ. أَفْنَانٌ შტო, დარგი.

فندق (< სპარს.) შრ. فَنَادِيْقُ
ფუნდუკი, ქარვასლა.

فَنِى (ა), მასდ. فَنَاءِ. იყო წარ-
მავალი, ხრწნალი; გაქრა, მოის-
პო, დაიღუპა.

فَنَاءِ გაქრობა, მოსპობა; ხრწნა-
ლობა.

فَهْرُ ორ. სქ, შრ. أَفْهَارُ
ქვასანაყი; მამ. საკ. სახ. ფიპრი;
მიმართ. فَهْرِي.

فَهْمُ (ა), მასდ. فَهْمٌ ან ნ-ით
გაიგო, შეისმინა; ესმოდა.

فَهْمٌ ორმ. დამ. შეასმინა, გა-
გებული გახადა, დაარიგა.

IV. أَفْهَمَ ორმ. დამ. გააგებინა,
ასწავლა.

فَهْمٌ გაგება, გაგებულება.

فَهْمٌ გაგებულის, გონიერი.

فَم. ობ. فَم.

فَاتٌ (უ), მასდ. فَوَاتٌ გაიარა
(შემთხვევამ), განვლო (დრომ).

فَاتٌ ხელიდან გაუსხლ-
ტა რამე.

فَازَ (უ), მასდ. فَوَزَ, مَفَازَ, ნ-ით
მიალწია რასმე, მოიპოვა; წარ-
მატება ჰქონდა; გაინარჯვა; არ
ეშინოდა منه მისი.

فَوْزٌ მიღწევა (სურვილისა): წარ-
მატება; გამარჯვება; ბედნიე-
რება, ნეტარება, ხსნა.

فَاقَ (უ), მასდ. فَوَّقَ დამ. აღემატე-

ბოდა; სჯობნიდა. IV. أَفَاقَ
გონს მოვიდა, ცნობიერება და-
უბრუნდა.

فَوْقُ ზმნსრ. ზემოთ. ანტნ. نَحْتٌ;

فَوْقُ წინდ. ზევით, ზემოთ.

مِنْ فَوْقِ მის ზევით.

ზევით, ზემოთ; ზევიდან, ზე-

მოდან. მიმართ. فَوْقَانِي ზემო,

ზემოური, ზემო მხრისა.

فَوْمٌ ნიორი.

فِي (I. პ. ნაცვალსახელოვან ნაწი-

ლაკთან (فِي) წინდებული, რომელიც

წინ უძღვის ნათესაობით ბრუნვაში

დასმულ სიტყვას. 1) ში; ზე. فِي

وَقَعَ فِي სახლში; فِي

فَجَمَلٍ ჩაეარდა ქაში.

და (٢١, ٢) يَا كَلُّ وَيُرْمَى فِي الْحَمَاءِ

დაიწყო ქამა და ჩაგდება წყალში;

لَا يَجْتَمِعُ سَيْفَانِ فِي غَمْدٍ وَاحِدٍ

(14, v) არ მოთავსდება ორი ხმალი

ერთ ქარქაშში; **تَوَفَّى فِي غُرَّةِ** გარდაიცვალა თვის დამღევს; **فِي تِلْكَ** იმ წელს; **وَقَعَ فِي** დაწერა წიგნის ზურგზე; 2) თან, ერთად. **فَأَقَامَ** ჩიბიბ ბეა ფიემენ მعة აშერა. (ა. 11, 12) და გაჩერდა იქ ჰაბიბი მათთან ერთად, ვინც მასთან იყო, რამდენიმე თვეს; **فَنَهَضَ** (ა. 8, 4) **إِلَيْهَا فِي سِتَّةِ آلَافٍ** და თავს დაესხა ნას ექვსი ათასი კაცით; 3) შესახებ; **قَالَ فِي** სთქვა აზის შესახებ; შესაბამისად; 4) გამო, თვის, გულისთვის, მიზეზით. **دَخَلَتْ** შევიდა ცეცხლში კატის გულისთვის; 5) სურვილისა და მისთ. აღმნიშვნელი ზმნების შემდეგ, როგორცაა **طَمِعَ**, **رَغِبَ** და სხ. აღნიშნება მიმართულება: **فِي مَادَاتِهِ**. კენ და მიისწრაფოდა მასთან დამე-

გობრებისაკენ = და მოისურვა მასთან დამეგობრება; 6) შედარებით. **مَا عَلِمْتُكَ فِي بَحْرِهِ** შენი ცოდნა სხვა არაფერია მის ზღვასთან შედარებით, თუ არ წვეთი; 7) პროპორცია, გამრავლება: ჯერ; გზის. **فَرَسَخَ** ფარსახი ფარსახზე. **فِي يَوْمٍ** ერთი დღის სავალი ერთი დღის სავალზე (სიტყვასიტყვით: ერთი დღე ერთ დღეზე). **تَكُونُ ثُلَاثِي** (მისი ზომა) არის ორი მესამედი ფარსახი იმავე ზომაზე (= ორი მესამედი ფარსახი ორ მესამედზე); **ثَلَاثَةٌ فِي خَمْسَةٍ** ხუთი; **فِي الْمِائَةِ** პროცენტი; **رَوَى فِيمَا قِيلَ** როგორც ამბობენ; **فِيمَا ذَكَرَ** როგორც მოხსენებულა (= როგორც მოვიხსენიეთ). **فَادٌ** (ი), მასღ. **فَيْدٌ** იყო სასარგებლო. IV. **أَفَادَ** 1) მისცა; სარგებლობა მოუტანა, ასარგებლა; 2) აცნობა; ასწავლა, აზრი მისცა.

სარგებლო-
ბა; ქონება; 2) აზრი.

فَاضَ (ი), მასდ. فَيْضٌ პირამდე აივ-
სო, გადმოდინდა; ნაპირებიდან
გადმოვიდა (მდინარე).

أَفْيَافٌ, فَيَافٍ, فَيَافٍ, فَيَافٍ და فَيَافٍ
და უდაბნო, უწყლო ად-
გილი.
فَيْلٌ (<ხზარ. pīl, არამ. 𐤏𐤍𐤊).
მრ. فَيْلَةٌ სპილო (შღრ.).

ق

قَاف არაბული ანანის ოცდამეერთე კ
ასო. სათვალავში აღნიშნავს 100-ს.

قَابَارِي (<ქართ. აკრებ., ც. ხან. ყა-
ბარდოელები.

კარ-
ნუ-ქალაქი, სომხური Կաբին
ქაყაქ, ძვ. თეოდოსიოპოლი,
რომელზედაც შემდეგში გადატანილ-
იქნა სახელწოდება სელაჯუკების ში-
ერ 1049 წელს დანგრეული არზან
ქალაქისა (შღრ. أَرَزْنَ الرُّومِ).

قَان (თურქ. çankân) და (მონ-
ღოლურ ეპოქაში) қан თურქული
ტიტული ყაანი, ყაენი.

قَوَانِينٌ, قَوَانِينٌ, قَوَانِينٌ მრ. قَوَانِينٌ (<ბერძ. κανών) მრ.
კანონი.

قَبْحٌ (ჟ), მასდ. قَبْحَةٌ იყო
საზიზლარი, საძაგელი (ფიზიკუ-
რად ან ზნეობრივად).

قَبْحٌ სისაძაგლე, საზიზლრობა.
قَبْحٌ მრ. قَبْحٌ ზასრ-
საზიზლარი, საძაგელი; სუპსტ.
საძაგელი, ცუდი რამ.

القَبِيحُ, القَبِيحُ.
قَبْرٌ (ჟ, ი), მასდ. قَبْرٌ და მრ. დამარხა-
მრ. قَبْرٌ საფლავი.
مَقْبَرَةٌ მრ. مَقَابِرٌ სასაფლაო.

قَبْرَسٌ კუნძ. კიპროსი.

قَبْسٌ (ი), მასდ. قَبْسٌ ნაკვეთხლე-
ბი წამოიღო (მეზობლისგან),

ყეცხლი ისესხა. VIII. اِقْتَبَسَ
= I: قَبَسَ.

قَبْضٌ (ი), მასდ. قَبْضٌ ან عَلَى
ნ-ით აიღო, დაიჭირა; 3. عَنْ
ნ-ით გამოართვა, წაართვა;
لَمَقْبَضِ اللَّهِ ღმერთმა მიიბარა
(მისი სული) ე. ი. მოკლა; قَبْضٌ
მოკვდა.

قَبِي (და მასვედნისთან, 34, 7 და 22, 7, جَبِلُ კავკასიონი; جَبِلُ الْقَبِي (جَبِلُ الْقَبِي) კავკასიონის მთა.

დაم. قَبُولٌ, قَبُولٌ, قَبُولٌ. (ა) قَبِلَ.

მიიღო; შეხვდა, — قَبِلَ (უ, ა, ი),

მასღ. قَبَالَ, ب ნ-ით პასუხის-
ნებებლობა იკისრა, თავს იღო

რამე. II. قَبَّلَ დამ. აკოცა.

III. قَابَلَ დამ. 1) პირისპირ და-

უდგა, პირდაპირ დაუდგა;

2) შეხვდა; წინააღუდგა; 3) შეე-

საბამებოდა, შეესატყვისებოდა;

4) ب ნ-ით შეადარა; 5) დაასა-

ჩუქრა ب მით عليه მის გამო;

გადაუხადა. IV. أَقْبَلَ 1) წი-

ნისკენ წობრუნდა. ანტ. أَقْبَرَ;

2) წინ წამოვიდა, გაპოვიდა;

3) الى ნ-ით მიუახლოვდა, გაე-

მართა, მივიდა (მოვიდა); 4) على

ნ-ით მივიდა ვინმესთან (რამეს-

თან, სადმე); მიუბრუნდა; 5) და-

დგა (დილა, საღამო, დრო);

6) იმპერფექტივის წინ: დაიწყო.

قَبِلَ ზმნის. უწინ, წინათ, აღ-

რე. ანტ. بَعْدُ. مِنْ قَبْلُ იგივეა,

რაც قَبْلُ.

قَبْلُ წინდ. წინ (დროის მიხედვით),

უფრო ადრე. قَبْلَهُ მასზე წინ,

მასზე ადრე; قَبْلُ هَذَا ამის წინ,

ამაზე ადრე; قَبْلُ ذَلِكَ იმის წინ,

იმაზე ადრე; مِنْ قَبْلُ იგივეა,

რაც مِنْ قَبْلِهِ; قَبْلُ رَأَى მის წინ,

მასზე ადრე; قَبْلُ أَنْ ვიდრე,

სანამ.

قَبِلَ დამ. قَبِلَ წინა ნაწილი; مِنْ

قَبْلُ წინ (პირდაპირ), წინაშე.

لَا قَبْلَ لَكَ ძალი, შეძლება;

قَبِلَ ძალა არ შეგწევს წინ დაუდ-

გე, წინააღმდეგობა გაუწიო მას.

قَبِلَ წინდ. დასწრებით, თვალ-

წინ; მხარეს, მხრით; მიმართუ-

ლებით. قَبْلَ الْمَشْرِقِ აღმო-

საველეთის მიმართულებით, აღ-

მოსაველეთის მხრით. مِنْ قَبْلِهِ

მისი მხრივ, მისი მხრიდან (=მის

მიერ გამოგზავნილი, დანიშნუ-

ლი და სხვ.)

قَبِلَ შრ. قَبِلَ კოცნა.

قَبِلَ პირდაპირ მდებარე მხარე;

ყიბლა, მხარე, საითკენაც მი-

მართული აქიან შესლიმანები

ლოცვის დროს (სახელობრ, შექის შეჩეთის მიმართულება):

قبول თანხმობა ზილება (შდრ. ქართ. ყაბული); შდ. სქ. აღმოსავლეთის ქარი.

قبيل წინი. قبل სიტყვისა. ცოტა წინ, ცოტა ადრე.

قبالة პირდაპირ მდებარე მხარე. قبالتہ მის პირდაპირ.

قبائل შრ. قبائل ტომი.

مقبيل ვინც წინ გამოდის; მომსვლელი; მობრუნებული, მიბრუნებული; მომავალი.

مقابل პირდაპირ მდებარე, მოპირდაპირე.

قبلة კაბალა, ქალაქი არანში.

قباء (<قباء. <قباء) კაბა (მამაკაცისა), ხალათი.

في قتله მოკლა მის გამო; დაღუპა; სიკვდილით დასაჯა; الله في سبيل الله მოიკლა ალლჰის გულისთვის.

II. قتله გამ. გასწყვიტა, დახოცა. III. قاتله შეებრძოლა, ბრძოლა გაუმართა. الله قاتله ალლჰიმც დაღუპავს მას (გაკვირვების ფორმულა რისამე მოწონების ან დაწუნების აღსანიშნავად).

VI. اقتتلوا ერთმანეთს ებრძოდნენ, ეომებოდნენ. VIII.

اقتتلوا ერთმანეთს ებრძოდნენ, ეომებოდნენ.

قتل კვლა, მოკვლა, მკვლელობა.

قتال ბრძოლა, ომი.

قتيل შრ. قتلى მოკლული.

قتلة და قتال შდ. قتال მკვლელი, მომკვლელი; ზომიერდინებელი.

مقتل შრ. مقاتل 1) მკვლელი. 2) მკვლელობის დრო ან ადგილი.

مقاتلة შეებრძოლება; ბრძოლა.

مقتول შდ. მოკლული.

مقاتل შრ. مقاتلة მეებრძოლი, მეომარი.

1) قحوظ კოგოეიტტი, ადგილი არშენიაში, შანსის შთის სამხრეთ ფერღოზზე, დღევანდელი ბაიზიდი; 2) (o9, 9) რომელიღაც ადგილი ქართლში, კუხეთი (?).

قد (შემოკლ. قدم) ნაწ., დაისმის პერფექტივის წინ, როდესაც იგი აღნიშნავს საუბრის მომენტისათვის დასრულებულ ფაქტობას (ასეთ შემთხვევაში პერფექტივის ფორმას აქვს რეზულტატიური ნაშთის მნიშვნელობა): უკვე, კიდევ, მართლაც (მნიშვნელობით შეესატყვისება რაჭ).

ქვე, იყურ. ქე ნაწილაკებს). قَدِّ

عَلِمَ ذَلِكَ مِنْهُ عَمْرٌ ثُمَّ عَثْمَانُ

იკო-
და ეს მის შესახებ რ.მარმა, შე-
მდეგ ოსმანმა (აღლწკიმცაა
კმაყოფილი მათით), შემდეგ
მან, ვინც მის შერბე იყო;

سَمِعْتُ الْيَوْمَ مَا قَدَّ هَالِنِي عَابِكُ

(20. r. v) ვისზინე დღეს ისეთი
რამ, რამაც შემაშინა შენ გარო;

مَنْ اسْتَحْسَنَ قَبِيحًا فَقَدْ عَمِلَهُ

(15. e) ვინც იწონებს ცუდს, ის
კიდევ გააკეთებს მას; პრეზენ-

ტულ პერფექტივთან: قَدَّ أَقْطَعْتُكَ

(31, 11) მომიცია შენთვის (გად-

ლეე შენ); პერფექტივის წინ كَانَ

ფშნასთან (ნამყო წინარე წარსულის

ან თურმეობითის მნიშვნელობით):
وَكَانَ إِسْحَاقُ قَدَّ حَصْنَهَا

(77, 4-10) და ისპაქს ის (უკვე)

გაენაგრებინა; იმპერფექტივის

ფორმის წინ აღნიშნავს სოლომეობი-

თობას: ხოლმე, ზოგჯერ, ხანდა-

ხან; იქნებ; ალბ.თ; ცოტა.

وَأَنْتَ إِنْ كُنْتُمْ قَدَّ يَصُدُّ

ზოგჯერ კი იტყვის ხოლმე მარ-

თალს; მომდევნო ნათესაობით ან
ბრალდებით ბრუნვასთან: قَدَّ

ყოფა! قَدَّ غَعُوقَات! قَدَّ

قَدَّ زَيْدًا دَرَاهِمَ 6 زَيْدٍ دَرَاهِمَ

ეყოფა ზეიდს დირჰამი.

ب 6 6 (ა) قَدَّ (ა), მას. 6

ნ-ით გაკვესა (კვესით), კვესაედა;

ნაპერწყლები გააყრევირა; 21 قَدَّ

ნ-ით არცხვენდა, ათრეედა, აგი-

ნებდა.

1) გაკვესვა; 2) ლანძღვა,
გინება, შერცხვენა.

قَدَّ قَدَّ, قَدَّ, კიქა,
ჯამი, დოქი.

قَدَّ (წი-
ნასწარ) განსაზღვრა, გადას-

წყვიტა (ღმერთმა); დააწესა,
განსაზღვრა ზომა, ვადა; ბ ნ-ით

შეთუარდა; — (ი), მას.

قَدَّ იყო ძლიერი, შემ-

ძლე; ან ბ ნ-ით ძალა ჰქონ-

და რამეზე, შენძლებელი იყო,
შეძლო; სძლია. II. قَدَّ

1) მისცა ძალი, შეძლება عَلَيْهِ

მისა, მასზე; 2) განსაზღვრა,
დააწესა ზომა, ვადა; 3) შეა-

ფარდა, გაათანასწორა; პრო-

პორციული გახადა; გაინაწილა;

4) განიზრაბა, ფიქრობდა, ვა-

რაულობდა, გულისხმობდა;

5) გადასწყვიტა 6) მის სასარ-

გებლოდ عَلَيْهِ მის შესახებ;

6) წინასწარ განსაზღვრა, გა-

დასწყვეტა (ღვერთმა); ინება.

VIII. اَقْتَدَرَ იყო ძლიერი, შემძლე على ნიით რისამე; სძლია.

X. اِسْتَقْدَرَ ორ. ღამ. სთხოვა

(ძალი, შეძლება, სიკეთე).

قدر 1) პატივისცემა (შერ. ქარო.

ყადრა); შრ. اَقْدَار 2) წინასწარი

გადაწყვეტილება, განაჩენი

(ღეთისა); 3) ძალი, ძლიერება;

4) ღირსება, ხარისხი; 5) ზომა,

სიდიდე. قدر على სიდიდის მი-

ხედვით, შესაბამისად.

قدر შრ. قدور ორ. ხე. ქვაბი.

قدر შრ. اَقْدَار 1) წინასწარი გა-

დაწყვეტილება, განაჩენი (ღეთი-

სა); 2) ბედი; 3) ზომა, სიდიდე.

قدر ძალი, ძლიერება, შეძლება.

قدر ძლიერი, ძალის მქონე; على

ნიით რისამე შენძლე, ძალის

მქონე რამეზე.

قدر იგივეა, რაც قَادِر.

مِقْدَار რაოდენობა, ზომა, სი-

დიდე (სიერციხისა, დროისა),

რიცხვი. من مِقْدَارِ مَائَتَيْ سَنَةٍ (68,7) დაახლოებით ორას წელს.

قدر 1) ზომა, სიდიდე; 2) წი-

ნასწარი გადაწყვეტილება, გან-

საზღვრა, განაჩენი (ღეთისა);

3) განზრახვა, ფიქრი, ვარაუ-

დი; გულისხმობა.

قدر ძალი, ძლიერება.

قدر ძალის მქონე, ძლიერი,

შემძლე. اَلْمُقَدَّرُ بِاللّٰهِ. მუჟ-

თადირ ბილ-ღამი, აბსიახი ხალი-

ფა (მოკლეს 320/932 წ.).

قدر იყო წმინ-

და. II. قدر ღამ. გაწმინდა, აკურ-

თხა, გახადა წმინდანი, წმინდა.

قدر სიწ-

მინდე, უწმინდესობა; اَلْقُدْسُ

იერუსალიმი; اَلْقُدْسُ

წმინდათა წმინდა. اَلرُّوحُ

1) სული

წმინდა; 2) გაბრიელ მთავარ-

ანგელოსი.

قدر წმინდანი. قَدَيْسُونَ. قدر წმინდა ადგილი.

قدر განწმენდილი, ნაკურ-

თხი, წმინდა. اَلْبَيْتُ اَلْمُقَدَّسُ

იერუსალიმი.

قدم (ა), მასდ. قدم მოვიდა (ჩვე-
ულესრიე იგულისხმება მოგზაურობის
შემდეგ შინ მოსვლა), ჩამოვიდა;
قدم عليه ان اليه მივიდა
მასთან; قدم (უ), მასდ. قدم,
قدم წინ იყო; ა. წინ უსწრებ-
და, წინ უძღოდა; მეთაურობდა;
على ნ-ით თავს დაესხა; قدم
(უ), მასდ. قدم იყო ძველი.
II. قدم ა. წინ წასწია, წინ გა-
დაადგინა; წარადგინა; წარ-
მოადგინა, წინ გააკეთა (სთქვა, აღ-
ნიშნა), წინ გაგზავნა; على ნ-ით
წარუდგინა, მიართვა, მისცა;
على ნ-ით წარუმძღვარა; დაუ-
ნიშნა წინამძღოლად, მეთაუ-
რად; მოამზადა. IV. قدم წინ
წამოვიდა, წინ გამოვიდა, წამო-
იწია; წინ გამოუშვა, წინ გა-
მოსწია, წინ გამოიყვანა; على
ნ-ით თავს დაესხა. V. تقدم
წინ გამოვიდა, წინ წამოიწია,
წინ მიდიოდა, წინ წამძღვარე-
ბული იყო. كما تقدم ذكره როგორც ეს ზემოთ არის მოხ-
სენიებული; ა. წინ უძღოდა;

გაასწრო; მეთაურობდა; على
ნ-ით მეთაურად გაუხდა; الى
ნ-ით მიუახლოვდა, წარუდგა.
قدم სიძველე, ძველი დრო.
قدم ჩვ. მდ. სქ., მრ. قدم افندي,
ტერფი, ნაბიჯი; على الاقدم
ფეხით, ქვეითად.
قدم სიძველე.
قدم წინ წამოსვლა; ماضى
წინ მიდიოდა.
قدم მოსვლა, ჩამოსვლა, მის-
ვლა.
قدم مرق. قدماء ძველი. قديم
ძველად. في الزمان ძველ
დროს.
قدم ვლაც. უ'ველესი, უფრო
ძველი.
قدم ადგილის წინდ. წინ.
قدم წინ წამოწეული, წინ წა-
მძღვარებული; المقدم ذكره
ზემოთ მოხსენიებული.
قدم წინამავალი; წინასი-
ტყვაობა.

قَرَّ (ი; შხ. რ. 1. 3. قَرَرْتُ და; 1. 3.

قَرَرْتُ). მასღ. 1) დარჩა, იმ-
ყოფებოდა; 2) დაწუნარდა, და-

მშვიდდა;— قَرَّ (ა, ი), მასღ.

قَرَّ, იყო ცივი, გრილი, გა-

გრილდა. عَيْنًا 6 قَرَّتْ عَيْنُهُ

უხაროდა, გახარებული იყო به

მით, მის გამო. II. قَرَّ 7. დაა-

მტკიცა, დაადასტურა. IV. قَرَّ

მყარი გახდა, გაამაგრა, დაა-

მტკიცა, დაადასტურა; 3. 1 ნ-ით

გამოტყდა, აღიარა; 3. 1 ნ-ით

და ნიჟ. قَرَّ عَلَى 6 ნ-ით რისა-

ზე ნება დართო; قَرَّ لَهُ 7

და ნება მისცა

მათ (თავისუფლად) შეესრულე-

ბინათაზანი; 3. 1 ნ-ით და ნიჟ. 3.

ნ-ით აღიარა, სცნო ვისიმე რამე.

X. قَرَّرَ დარჩა, იმყოფებოდა

به იქ; დამკვიდრდა, დასახლდა.

قَرَّرَ სიგრილე, სინოორჩე; قَرَّرَ

სიგრილე თვალისა

(=ნუგეში, ლხენა, სიხარული),

‘თვალის ჩინი’.

قَرَأَ 1) ადგილსამყოფელი; 2) მა-

ღალი მდგომარეობის პირთა ტიტუ-

ლი, უბრწყინვალესი, უმატივ-

ცემულესი.

قَرَأَ მტკიცე, მყარი; დარჩე-

ნილი; მუღმივი.

قَرَأَ (ა; <არამ. ܩܪܐ) მასღ. 1) ⁹ ⁹

قَرَأَ წაიკითხა (ძველად ნიშნავდა

სმამალა კითხვას, შემდეგ, განსა-

კუთრებით, ურანის რეჩიტაციით

წაკითხვას); 3. 1 ნიჟ. 2. აკ-

წაუკითხა; სწავლობდა ვისი-

მე ხელმძღვანელობით რასმე.

IV. قَرَأَ 1) აკრ. აკ. წააკითხა; ასწავე-

ლა კითხვა; ასწავლა; قَرَأَ

აკ. აკ. წააკითხა, აკრ. აკ. წააკითხა,

სალამი შეუთვალა.

قَرَأَ 2) მენსტრუაციის

პერიოდი; 2) მენსტრუაციის

არქონის პერიოდი.

قَرَأَ კითხვა.

قَرَأَ კითხვა; მსაზღვ. ნ-ით ყუ-

რანი.

قَرَأَ 3) მკითხველი, წა-

მკითხველი (ყურანისა).

قَرَأَ 4) მკითხვის (განსაკუთ-

რებით ყურანის კითხვის) მასწავ-

ლებელი; მასწავლებელი.

قُرْبَان (ق) და قَرَب (ა), მასღ. قُرْبَان,

قرب მოახლოვდა; იყო ახლოს
منه ან مِنْهُ მისგან, მასთან;
და მ. მიუახლოვდა, დაუახლოვდა.

II. قَرَب ორ. დამ. ან ა. და الی
ნ.ით 1) მიუახლოვდა, წარუდგინა,
მისცა; 2) შესწირა; 3) პატივსა

სცემდა. III. قَارَب დამ. მიუახ-
ლოვდა; დაუახლოვდა, დაუმე-

გობრდა. V. تَقَرَّبَ الی ნ.ით

ეძებდა დაახლოებას. VI. تَقَارَبُوا
დაახლოვდნენ; დამეგობრდნენ.

قرب სიახლოვე, დაახლოება.

بِقَرَبِهِ მის მახლობლად.

قُرْبَان მრ. قَرَابِين შესაწირავი,
მსხვერპლი.

قَرِيب მღ. ახლო. მეზობელი; მრ.

أَقْرَبَاءُ ახლობელი, ნათესავი.

قَرِيبًا ახლოს; თითქმის; ნალე;

قَرِيبٍ ახლოს.

أَقْرَبُ ელაც. უახლოესი; მრ.

أَقْرَبُونَ ნათესავეები.

مَقْرَبٌ დაახლოებული, ახლო-
ბელი; პატივსაცემი.

مُقَرَّبٌ მღ. ახლო, რაც უახ-
ლოვდება რასმე; დაახლოე-
ბით ერთი ზომის; მუთაქარი-

ბი, პოეტური ზომა შემდეგი სქემისა:

---	---	---	---	---	---

قَرَاخ წმინდა, ანკარა (წყალა).

قَرَاخ კარახი, მხარე ჩრდ. კავკასიაში

(ლაზი უმუხში); მიმართ. قَرَاخِي.

قَرْد მრ. قَرَدَةٌ ან قَرُود მაიმუნი.

قَرَسُ ქალაქი კარის

ქარსი (მღრ. قَرَس).

قَرَش მრ. قَرُوش ხ. غَرَش.

قَرَش კურაღში, ჩრდ. არაბ. ტომი

(მექსი). მიმართ. قَرَشِي.

قَرَض (ი), მასღ. قَرَض დამ.

1) მოკვეთა, მოჭრა; 2) ორ-

დამ. ასესხა; 3) შეთხზა (ლექ-

სი). III. قَارَض დამ. მისცა ნაც-

ვლად به ნისა; ასესხა. IV. أَقْرَضَ

ორ. დამ. ასესხა. VII. أَنْقَرَضَ

შეწყდა, მოიხპო, გადაშენდა.

قَرَض სესხი.

قَرِيض ლექსი.

أَنْقَرَضَ შეწყვეტა, გადაშენება,
მოსპობა.

قِرطَاس (<არამ. ܩܪܬܐܣ < ბერძნ.

χαρτης) მრ. قِرطَاسٌ გრაფიკო-
ლი, ქაღალდის ფურცელი.

قَرَع (<), მასდ. قَرَع. დაარტყა;
დადაკეუნა; დარეკა; სცა; და-
ნარცხა. III. قَارَع. ებრძოდა.

قِرَاع ბრძოლა.

قِرْمِ يَحْرُ القِرْمِ. ყირიმში. يَحْرُ ყირი-
მის ზღვა, შავი ზღვის ერთ-ერთი
სახელწოდება.

قِرْمِ (< სპარს. < ინდ. krmī-ჭა)

კერმესი, ყირიმიზი, coccus ilicis,
შუსის ქერქის ერთგვარი პარაზიტი,
რომელსაც გამსმარი სახით სპარსებენ
წითელი საღებავის დასამზადებლად.

قِرْمِ جُرْزَانُ (აღ, თ-რ) ქართლის
სახელწოდება, იქნებ იმიტომ, რომ
იქ კერმესი მოიპოვებოდა ან, შეიძლე-

ბა, შეტყობით იყოს ნახშიარი قِرْمِ-ს
(არმაზის) ნაცვლად.

قَرَن (<), მასდ. قَرَن. შედერთა, შე-
დაკეშირა به მით, معه მასთან.

قَرَن م. ذُو القَرْنَيْنِ. რქა. قَرُون

ოორქოსანი (ალექსანდრე შაკე-
ლონელის ეპითეტი).

قَرِنَةٌ მ. قَرَائِنُ მეუღლე, ცო-
ლა, მეგობარი.

قَرَى (<), მასდ. قَرَى. გაუმას-
პინძლდა, მიიღო (სტუმარი),
ისტუმრა.

قَرَى სტუმრის მიღება, გამას-
პინძლება.

قَرَى მ. قَرَى. სოფელი, დაბა.

قَرَى პროვინციის ქალაქი; القَرَى. ამ
ქალაქთა დედა = მექა.

قَرِسُ კარი, ქალ. ყარსი. بَابُ

قَرِسُ (აღ, რ) კარის (= ყარსის?)

კარი, ქველი თბილისის ერთ-ერთი
კარის სახელწოდება.

قَرِلُ (თურქ.) წითელი. قَرِلُ

წითელთადა, ყიზილბაში; 1) თურ-
ქული სახელწოდება შვიდი თურქმენუ-
ლი ტომისა, რომლებმაც არაბილის
შეიხები აიყვანეს სპარსეთის ტახტზე
და ხელი შეუწყვეს შახ ისმაილ პირ-
ველს სეფიანთ. დინასტიის დაარსე-
ბაში; 2) სახელწოდება რელიგი-
ური სექტისა, რომელიც გავრცე-
ლებული იყო მცირე აზიაში და
შეიტურად იყო მიჩნეული; შემდეგში
ყიზილბაში საერთოდ სპარსელს
აღნიშნავდა.

قَط (< არამ.),

قَط (<), მასდ. قَط. იყო სამართლიანი, საბ. რთლი-
ანად იქცეოდა.

قَط (< არამ. ܩܬ) სამართ-
ლიანობა.

القسطانية კოსტანტინოპოლი.

خَلِيجُ القسطنطينية კოსტანტინოპოლის სრუტე.

قَم (ق), მასდ. قام. გაყო, დაყო, განაწილა;

بين ان على ნ-ით გაუყო, დაუყო, გაუნაწილა: 3. ل და ნივ. فى ნ-ით გაუზიარა. II. قَم قام. დაყო, დაანაწილა, დაფანტა; بين ნ-ით დაუყო, დაუნაწილა. IV. اَقَم დაითიკა به იგი; على ნ-ით დააფიკა. VIII. اَقَمَ გაიყო; دام გრდმ. اِقْتَسَمُوا გაიყვეს, გაინაწილეს, ერთმანეთს შორის.

قَم გაყოფა, განაწილება. قَم მრ. اَقَامَ ნაწილი, წილი. قَم გაყოფა, განაწილება; ნაწილი, წილი; ბედი (შდრ. ქართ. ყისმათი).

قام გამყოფი; კასიმი, მამ. სამ. სამ. قَم (ق), მასდ. قَسَاة, قَسَاة იყო მაგაოი, მტკიცე; იყო ფიცხელი, გულფიცხელი, სასტიკი.

III. قَسَى دام. ძნელად იტანდა, ითიერნდა.

قَسَاة სიმაგრე, სიმტკიცე, ძლიერება, სიფიცხე, გულფიცხელობა.

1) قَصَص, قَصَص, მასდ. قص (ق), და აღნიშნულ უამბობდა, უყვებოდა, უთხრობდა (ამბავს); 2) აკ. მოიკვეცა, შეიკრიჭა, შეიკრა (თმა). قَص მოკვეცა, შეკრეჭა, შეკრა. قَصَة მრ. قَصَص მოთხრობა, ამბავი; შემთხვევა.

قَصَص მოთხრობა, ამბავი. مَقَص მაკრატელი. قَصَب (ق), მასდ. قَصَب მოკრა, მოკვეთა; გაკრა, დაკრა.

قَصَب კრებ. ლერწამი. კერძ. قَصَبَة მთავარი ქალაქი, სატახტო ქალაქი.

قَصَاب ყასაბი (შდრ.). قَصَد (ق), მასდ. قصد აკ. على ნ-ით გაემართა, მიაშურა; მიისწრაფოდა, სურდა; على ნ-ით გაემართა ვისიმე წინააღმდეგ.

قَصَد მიმართულება; სწრაფვა; მიზანი, განზრახვა; მდ. ق. საშუალო, ზომიერი.

قَصِيدَة მრ. قَصَائِد კასიდა, ჰოემა, ლექსი (შდრ. ქართ. ყასიტად თქმა).

قَصِيدَة მრ. قَصَائِد კასიდა, ჰოემა, ლექსი (შდრ. ქართ. ყასიტად თქმა).

قَصِدٌ შდ. ე ვინც მიიმართება (على-ით ვისიმე წინააღმდეგ), ვინც მიისწრაფვის; მზრახველი, მსურველი.

قَصِدٌ შრ. مَقَصِدٌ ადგილი, საითაც მიიმართებიან; განზრახვა, მიზანი.

قَصِدٌ 1) განზრახვა, მიზანი; 2) დებულება.

قَصُودٌ სწრაფვის საგანი; სასურველი, საძიებელი.

قَصْرٌ (უ), მასდ. قَصْرٌ, قَصْرٌ იყო

მოკლე. ანტნ. قَصْرٌ— طَالٌ (უ),

მასდ. قَصُورٌ ვერ შეძლო, ვერ მიიღწია; დააკლდა عن-ით რასმე, არ

იყო; გრდმ. قَصْرٌ-ით დააკლო; قَصْرٌ

(ი), მასდ. قَصْرٌ დამ. დაამოკლა; განსაზღვრა, შემოთარგლა.

قَصْرٌ სიმოკლე. ანტნ. طُولٌ.

قَصْرٌ <არამ. قَصْرٌ <არამ.

قَصْرٌ, قَصْرٌ <გერმან. KASTRUM,

στειρον, ლათ. castrum) კოშკი, ციხე, სასახლე; ქალაქი.

قَصِيرٌ შრ. قَصَارٌ მოკლე. ანტნ. طَوِيلٌ.

قَصَا (უ), მასდ. قَصُو იყო შორი, შორეული. IV. أَقْصَى დამ. მოაშორა, დააშორა.

قَصَى შორი.

أَقْصَى შდ. قُصُوِي შრ. أَقْصَى

ელატ. უშორესი; სუბსტ. უშორესი ნაწილი.

قَضَبٌ (ი), მასდ. قَضَبٌ დამ. მოკრა, მოკვეთა.

قَضِيبٌ შრ. قَضِيْبَانٌ ტოტი, შტო.

قَضَى (ი), მასდ. قَضَى, قَضَى, قَضَى.

1) გააკეთა, შეასრულა, დაასრულა, აღასრულა; მოაწყო; გადასწყვიტა; ბრძანა; წინასწარ განსაზღვრა (ღმერთზე); 2) აბსოლ. სჯიდა. განსჯიდა, იქცეოდა როგორც მსაჯული; 3. على-ით და ნივ. ب-ით მიუსაჯა რამე (სასჯელი); 4. ნ-ით განაჩენი გამოიტანა (ვისიმე სასარგებლოდ).

قَضَى الْأَمْرُ გადაწყდა

საქმე. III. قَضَى 1) ავ. სამართალში გაიწყვია, მიიწყვია აი მასთან; 2) ხელშეკრულება დადო;

IV. أَقْضَى ნასახ. სამართლიანი

გახადა. مَا أَقْضَاكَ რა სამართლიანი ხარ შენ!

VII. أَنْقَضَى იყო გაკეთებული, შესრულებული,

დასრულებული, აღსრულებული.

ბული; შესრულდა, დასრულდა, აღსრულდა; შეწყდა. VIII.

قَتَضَى გადაწყვიტა, განსაზღვრა; კ ნით გადაუწყვიტა, განუწყესა, განუსაზღვრა; დაუნიშნა; მიუსაჯა.

قَضَى გადაწყვეტილება, დადგენილება; ბრძანება.

قَضَاءٌ შესრულება; გადაწყვეტილება; წესი, კანონი; წინასწარი გადაწყვეტილება (ლეთი-სა); ბელი; განაჩენი; დადგენილება; მსაჯულის ფუნქცია; სამართალი.

قَضِيَّةٌ მრ. قَضَايَا 1) დადგენილება, გადაწყვეტილება, განაჩენი; 2) სასამართლო საქმე, განსჯა, სჯა; სარჩელი; პროცესი; 3) საკითხი, პრობლემა; 4) საქმე, შემთხვევა.

قَاضٍ მდ. : მრ. قُضَاةٌ მსაჯული. ყადი (შდრ.).

أَقْضَى ყლატ. უფრო სამართლიანი; მეტად სამართლიანი.

قَطَّ (უ), მას. ج. قَطٌّ მოკვეთა, მოკვეცა, მოკრა.

قَطٌّ ოდესმე; ვოველოვის პერფ. ან პირობ. ფორმებთან; ჩვეულებრივ უარყოფით წინადადებაში: არასდროს, არასოდეს (იშვიათად მხარე-

ბული პარალელური ფორმებია: قَطٌّ

قَطَّ, قَطَّ, قَطَّ, قَطَّ; პაუზაში قَطُّ, قَطُّ, قَطُّ): قَطَطٌ მხოლოდ.

قَطٌّ (<ეგვ.?) მრ. قَطَاطٌ კატა.

قَطَبٌ პოლარული ვარსკვლავი; მეთაური.

قُطِبَ التَّيْنِ კუტბ ედ-ღინი, სპატიო სახელი.

قَطَرَ (უ), მას. ج. قَطْرٌ წვეთ-წვეთად ჩამოდიოდა.

قَطْرٌ წვეთვა.

قَطْرٌ მრ. أَقْطَارٌ მხარე; ქვეყანა.

قَطْرَةٌ წვეთი.

القَطْرِيجُ (<ქარი.) მამ. სავ. სახ.

კიტრის-ძე (შდრ. მაჩხანის ქართულ-არაბული წარწერა, რომელშიაც მოხსენებულია ქუშად კიტრის-ძე; აგრეთვე სომხ. *կարիჯ*).

قَطَعَ (ა), მას. ج. قَطْعٌ დამ. მოკრა, მოკვეთა; من ნ-ით მოსკრა, მოკვეთა; გადაკრა, გაწყვიტა, შე-

წყვიტა. قَطَعَ الرَّحِمَ გაწყვიტა

ნათესაური კავშირი; قَطَعَ

القَطْرِيقَ გზა გადაკრა; ყაჩაღობ-

და, ძარცვაედა; قَطَعَ, قَطَعَ, ნ-ით

წაიჩხუბა; قَطَعَ عَلَيْهِ الْقَطِيعَةَ

გადასახადი დაადო მას. III. قَطَعَ

დამ. გაწყვიტა ვინმესთან (კავ-

შირი, ურთიერთობა); ა. და
 ۱ على ۱-ით ზავი შეუტრა იმ პი-
 რობით, რომ...; وقاطعه ۱ على
 ۱ (۱۴, ۱۲) და ზავი შეუტრა
 მას იმ პირობით, რომ ის (ყო-
 ველწლიურად) გადაიხდიდა გა-
 მოსაღებს. فقاطعه ۱ على ۱ خراجها

(۱۱, ۱) და ზავი დაუდო მათ იმ
 პირობით, რომ ისინი გადაიხ-
 დიდნენ (ყოველწლიურად) მის
 (=იმ ადგილებსათვის) ხარაჯს;

فقاطعه ۱ على ۱ بآلامه (۱۱, ۲-۳) და
 ზავი დაუდო მას იმ პირობით,
 რომ ის (ყოველწლიურად) გადა-
 უხდიდა მას (გამოსაღებს) მისი

მხარისას. IV. أقطع ۱. დაშ. მოუ-
 კვეთა, ჩამოუქრა; მისცა, გადა-
 სცა (ღიწის ნაკვეთი) სარგებლო-

ბაში. VII. أقطع ۱ იყო მოწყვე-
 ტილი, მოშორებული; მოსწყდა;
 შეწყდა; ۱ على ۱-ით გაშორდა და
 მოვიდა ვინმესთან; ب ۱-ით გრძმ.

მოსწყვიტა. VIII. اقتطع ۱ من
 ۱-ით მოსწყვიტა, მოსჭრა, გა-
 მოჭყო.

قطع ۱ მოჭრა, მოკვეთა.
 قطع ۱ م. أقطع ۱, أقطاع ۱
 მოჭრილი ნაწილი, ნაქერი; ნა-
 წილი;

قطع ۱ م. قطع ۱ ნაწილი, ნაქე-
 რი; ნაკვეთი (მიწისა).

قطع ۱ م. قطع ۱, قطعات ۱ იგივე,
 რაც قطع ۱.

مقتطع ۱ გამოყოფილი, მოწყვე-
 ტილი.

قطف ۱ (ი), მას. قطف ۱ მოწყვეტა,
 მოკრიფა (ნაყოფი).

قطف ۱ მოწყვეტა, მოკრიფა (ნა-
 ყოფისა); რთველი.

قطف ۱ م. قطف ۱ მტევანი; (მო-
 წვევტილი) ნაყოფი.

قطن ۱ (უ), მას. قطن ۱ ცხოვრობ-
 და, ბინადრობდა, სახლობდა
 ა. ან ب ۱-ით სადმე.

قطن ۱ (<ეგვ., კოპტ. ?) კრებ. ბამბა.

قواطن ۱ م. قطن ۱ م. قاطن ۱
 მცხოვრები, მოსახლე, მობინა-
 დრე.

قعد ۱ (უ), მას. قعود ۱ იჯდა; დაჯდა.

قعد ۱. جلس ۱. სინ. قام ۱.

قعد ۱, قعود ۱ ჯდომა, ჯდომის მდგო-
 მარეობა.

قعد ۱. قعدة ۱ ჯდომა; პოზა, მდგომა-
 რეობა.

ذُو الْقَعْدَةِ ზუ-კაცდა, მუსლი-
მანური წლის მეოთხეზე თვე.
قَعِيد ორ. სქ. სხეასთან ერთად
მჯდომელი, თანამეინახე.
قَاعِد მდ. ო მრ. قَاعِد مَجْدُو-
მარე.
قَوَاعِدُ 1) საფუძველი;
ფუძე; 2) სატახტო ქალაქი.
مَقْعَد მრ. مَقَاعِدُ საჯდომი, სა-
გარძელი.
قَعْر (ა), მასდ. قَعْر დამ. ძირამდე
შიაღწია, გაატანა.
قَعُور მრ. قَعُور ძირი, ფსკერი.
قَفْص (არამ. ՌՕԲԻՔ
<ბერძნ. κάψιδ, ლათ. capsus) მრ.
قَافِص გალია (შდრ. ქართ. ყა-
ფაზი).
قَفُول (ჟ, ი), მასდ. قَفُول დაბრუნ-
და (მოგზაურობის შემდეგ).
II. قَفَل დამ. დაკეტა, დახშა
(ქარი) ბოქლომით.
أَقْفَالُ მრ. (არამ. ԱՂԲԻՔ) მრ.
ბოქლომი.
قَل (ი), მასდ. قَلَةٌ იყო, გახდა
მცირე, მცირერიცხოვანი, ცო-
ტა, უმნიშვნელო; შემცირდა.
عَنْ ნიით იყო ნაკლები რამეზე.

أَقْلَ იშვიათად, მცირედ. IV. أَقْلَ
დამ. დაამცირა, შეამცირა.
قَلَّ 1) ნწყვერვა-
ლი (მთისა); 2) (<არამ. ԱՂԼԻՔ)
სასმისი, კულა (შდრ.).
قَلَّ სიმცირე.
قَلِيل მდ. ო მცირე, მცირერიც-
ხოვანი, უმნიშვნელო. ანტნ.
كَثِير. მცირედ
أَقْلَ ელათ. უმცირესი, უფრო
მცირე, ცოტა, ყველაზე მცირე,
ცოტა; أَقْلَ (ألى) სულ
მცირე; მანც.
قَلْب (ი), მასდ. قَلْب დამ. გადა-
აბრუნა. V. تَقَلَّب გადაბრუნ-
და, გადაბრუნდ-გადმობრუნდა;
შეიცვალა, გამოიცვალა; იყო
ცვალებადი.
قَلْب მრ. قُلُوب გული; სული,
გონება; გულ-გული; ცენტრი,
არსი.
قَوَالِبُ მრ. قَوَالِبُ ყალიბი (შდრ.).
تَقَلَّب ცვლილება, ცვალემა-
ლობა.
قَلْرَجِيث (ქართ.) კლარჯეთი.
قَلْع (ა), მასდ. قَلْع დამ. მოთხარა,
ამოთხარა.

قلعة (უცხო წარმოშობის სიტყვა, უღრ. ქართ. ქალაქი, სომხ. *քաղաք* და

სხ.) შრ. قَلَاعٌ ციხე, სიმაგრე,

კალა (უღრ.). სინ. حِصْن.

قلعة კალკაშანდა. ადგ. სხს.

კალკაშუბში (ეგვიპტეში). მიმართ.

شهابُ الدين أبو قلشندي; شهابُ المعبس القلقشندي შიჰაბ

ედ-დინ აბუ ლ-ცაბბას ალ კალკაშანდო, ცნობილი ეგვიპტელი მეცნიერი (756/1355 — 821/1418 წ.).

قلم (ა), მასღ. قلم დაშ. მოქრა, მო-

იქრა (ფრჩხილი). II. قلم დაშ.

მოქრა, მოიქრა (ფრჩხილი).

قلم (< ეთიოპ. kalam < ბერძნ.

καλαμος) შრ. أقلام ლერწამი, რომლითაც წერენ (უღრ. ქართ. კალაღი).

مقاله შრ. مقالم ყალამდანი,

პენალი, საკალმე.

القليوبية ალ-კალკაშბიდა, ეგვიპ-

ციის პროვინცია. მიმართ. قليوبى;

شهابُ الدين أحمد بن أحمد

شهابُ الدين أحمد بن سلامة القليوبى შიჰაბ

ედ-დინ აჰმედ იბნ აჰმედ იბნ

სალამა ალ-კალკაშბი, ცნობილი ექმი და ანეკლოტების კრებულის ავტორი (გრდცვ. 1069/1659წ.).

قمر შრ. أقمار წთვარე.

قماش (< თურქ.?) შრ. قمشة

1) ქსოვილი; 2) საოჯახო ნივთები (ტანსაცმელი, კურკელი, ნოხები).

قميص (< ბერძნ. κάμισον, camisia)

შრ. قمصان პერანგი.

قمل კრებ., კერძ. ტილი.

قمين შრ. قمناء მზა; გამოსადე-

გი; ღირსეული.

قنطرة (< ლათ. ciutra) თაღებიანი ქვის ხიდი.

قنطار (< ხალხ. ლათ. quintale) შრ.

قناطير წონის ერთეული, კინტარი,

კენტნერი, უღრის 100 რიტლს, 36 ოფას, 44 928 კილოგრამს.

قنح (ა), მასღ. قناعة

(ა), მასღ. قنوح იყო კმაყოფილი ბე მით.

قنوح კმაყოფილება.

قناعة კმაყოფილება.

قنح შრ. კმაყოფილი.

قنو. قنوان. მტევანი (ხილისა,

განსაკუთრებით დანაკის-კულის, პალ-
მისა).

قنات. قنات. ლერწამი,

ბამბუქი; მრ. قنات. წყალსადენის
მილი, მიწისქვეშა არხი.

قن. قن. და. სძლია.

قن. قن. აიძულა; შეავიწრო-
ვა; ავიწროებდა.

قن. შევიწროება, ძალადობა.

قن. ძალით.

قن. მდ. გამარჯვებული,

მძლეველი. القاهرة. კაირო, ეგ-
ვიპტის ქალაქი.

قن. قن. ლეინო; შემდეგ ყა-
ვა (მდრ.).

قن. قن. قن. მდ. قن. قن. قن.

და. წინ უძღოდა, ჩიპყავდა (ცხო-
ველი თოკით, ისე, რომ წინ უძლო-
და); წინამძღოლობდა, მეთაუ-

რობდა; მართავდა. IV. قن. და. 1) წააყვანიდა; 2) გადა-
უხადა მოკლულის პატრონს

საურავი. VII. قن. წაეყვა-
ნინა: قن. الى. დაე-

მორჩილა, ემორჩილებოდა.

قن. قن. შურისძიება.

قن. قن. წაყვანა; მართვა.

قن. قن. قن. მრ. قن. قن. წამყვანი;

მმართველი; წინამძღოლი, მე-
თაური.

قن. قن. დამორჩილება, მორჩი-
ლება.

قن. قن. (<ქართ.) ყვარელი, სოფელი
კახეთში.

قن. قن. ქალაქი მცირე აზიაში.

قن. قن. უმეტესად მდ., მრ. قن.

მშვილდი.

قن. قن. კუტი, ადგილი ბალხში. მიმართ.

قن. قن.

قن. قن. მდ. قن. მდ. قن. მდ.

სთქვა, ამბობდა; ყვებოდა; გად-
მოსცემდა. მოთხრობას, ამბავს;

სხვისი სიტყვის, ნათქვამის გადმო-
ცემის დროს (იხ., მაგ., მკ, 1-5
აგრეთვე მკ, 10-11 და სხვ.) სშირად

უღრის ორწერტილს; قالوا, قيل,

قال. ისეთ შემთხვევებში, როგორი-
ცაა 19, 11, = ამბობენ, ნათქვამია,

ითქმის; **قَالَ** რო-
გორც ამბობენ; **وَقَالُوا**
იხეო შემოსხვევბში, როგორცა
100, v სხვები-კი ანბობენ, სხვე-
ბის მიერ-კი ნათქვამია; **قَالَ**,
ქ ნ-ით უთხრა, უამბო, მოუხუცა;
ხშირად: ჰკითხა, მიუგო, უპასუ-
ხა და მისთ.; **عَنْ** ნ-ით ამბობდა,
გადმოსცემდა ვისიმე სიტყვებს,
ვისიმე ნათქვამს: **عَلَى** ნ-ით გ-
მოუგონა, მოუგონა; **ب** ნ-ით
აღიარა; ჰირის **ل** ნ-ით და საკუთა-
რი სახელით აკუზატივეში უწოდა,
დაარქვა; **قَالَ لَهُ** რომელსაც
ეწოდება, რომელსაც ჰქვია სა-
ხელად; **قَالَ لَهُ مَا هِر** (120, 10)
სახელად მაპირი, მაპირად წო-
დებულნი; **قَالَ** ორ. დამ. მიიჩნია,
ეგონა. **أَتَقُولُ زَيْدًا مَرِيضًا** ავად
გგონია ზეიდი? II. **قَوْلَ** დამ.
1) ბევრს ლაპარაკობდა; 2) ცი-
ლი დასწამა. IV. **أَقَالَ** დამ. ცი-
ლი დასწამა.
قَالَ სიტყვა, მეტყველება.
أَقْوَالَ მრ. **قَوْلٍ** (საკუთრივ მასდ.) მრ.
მრ. **أَقْوِيلُ** სიტყვა; მეტყველე-
ბა; აზრი.

قَالَ სიტყვა, მეტყველება.
قَالَ ლაპარაკი, მითქნა-მო-
თქმა.
قَالَ მდ. ო მთქმელი, მოლა-
პარაკე.
قَالَ სიტყვა, ლაპარაკი; წარ-
მოთქმა; სტატია.
قَالَ სიტყვა; თქმა; წარმოთ-
ქმა; სტატია.
قَالَ (7), მასდ **قِيَامًا** ადგა, წამოდ-
გა; აღიმართა. ანცნ. **قَامَ إِلَى**
ნ-ით მივიდა რამესთან; **عَلَى** ნ-ით
1) ანხედრდა ვისიმე წინააღმდეგ;
დადგა, იდგა რამეზე; 2) ზრუნაე-
და რისამე (ვისიმე) გამო; **قَامَ**
ნ-ით გამოექომაგა, იცაედა; **ل**
ნ-ით იდგა ვისიმე (რისამე) პირ-
დაპირ; ამხედრდა ვისიმე წინა-
აღმდეგ; წამოუდგა საჩხუბრად;
ب ნ-ით წავიდა ვინმესთან ერ-
თად, გააყეთა რამე ვინმეს-
თან ერთად; გაიყვანა; წაიყვანა;
قَامَ رَأْسًا (176, 10) ვულგ. თავი
წამოქყო; ამხედრდა; — და-
დგა (დრო, ეამი); იმპერფექტი-
ვის წინ დაიწყო, იწყო; **قَامَ**
مَقَامَهُ დაიპირა მისი ადგილი;
შეცვალა. II. **قَوْمًا** დამ. 1) გაა-

სწორა, სწორი გახდა; 2) დაა-
ფასა, შეაფასა. IV. **أَمَّا** გრეუვ.
დადგა, გაჩერდა, დარჩა, დაპ-
ყო **ب** ან **فِي** ნით სადმე; **عَلَى** ნით
შეჩერდა რამეზე; განაგრძობდა
რასმე; გრემ. დამ. დააყენა, და-
დგინა **عَلَى** ნით რისამე მმარ-

თველად, უფროსად. **أَقَامَ الصَّلَاةَ**
შეასრულა ლოცვა (სათანადო
წესების დაცვით).

قَوْمٌ კრებ. (პირვანდელი მნიშვ. იგი-
ვე აქვს, რაც მვ. ქართ. სიტყვას
ერი, შეიარაღებული ხალხი,
შემდეგ, ხეროლ) ხალხი, ადამიან-
ნები; გვარი, ოჯახი, თვისტომი.

قَامَةً სიმაღლე, სიდიდე; საეენი.

قِيَمَةٌ ფასი.

قِيَامٌ დგომა; ადგომა; მდგომა-
რობა; განმგებლობა, განგება,
დაცვა; შეწვენა, დახმარება.

قِيَامَةٌ და **قِيَمَةٌ** (< არამ.) აღ-
დგომა..

قِيَامٌ მდ. მრ. **قِيَامٍ** მდგომარე;
გამგე; მტკიცე, მუდმივი.

قَائِمَةٌ მრ. **قَوَائِمٌ** ცხოველის ფეხი.

قَامَةً შესრულება; დარჩენა, გა-
ჩერება; ყოფნა.

قَامَ დგომის დრო ან ადგილი;
ყოფნა; ღი-სება; ხარისხი.

قَامَ ყოფნა, ცხოვრება; სად-
გომი, საცხოვრებელი, ადგილ-
სამყოფელი.

مُسْتَقِيمٌ სწორი.

قَوَى (ა), მასღ. **قُوَّةً** იყო ძლიერი,
ლონიერი.

قَوَى და **قَوَاتٌ** მრ. **قُوَّةً**
ძალი, ლონე (შდრ. ქართ. ყუყუათი).

قَوَى მდ. მრ. **أَقْوَبًا** ლონიე-
რი, ძლიერი; მრ. (შეიარაღებუ-
ლი) ძალები.

قَيْدٌ II. **قَيْدٌ** დამ. შებოროტა.

قَيْدٌ მრ. **قِيَادٌ** ბოროტკილი.

مَقِيدٌ შებოროტკილი, შეკრული.

قَاسٌ (ი), მასღ. **قِيَاسٌ** დამ. გაზომა,

გამოზომა; **بِ** ან **عَلَى** ნით შე-
უდარა, შეადარა; ანალოგიის
მიხედვით მსჯელობდა.

قِيَاسٌ შედარება, მსჯელობა,
დასკვნა ანალოგიის მიხედვით.

قَالَ (ი), მასღ. **قِيلُوهُ** ისვენებდა

შუადღისას; **قَالَ** (ი),
მასღ. **قِيلَ**, **مَقَالَ** დაარღვია სა-

ეპქრო ხელშეკრულება. IV. **أَقَالَ** ორ. დაშ. 1) დაურღვია საეპქრო ხელშეკრულება; 2) აკ. იხსნა მისგან; გაათავისუფლა; გადააყენა. 3) აპატია, მიუტევა მისი.

قَالَ შუალდე.
أَقَالَ ხელშეკრულების გაუქმება; ხსნა, გადარჩენა; განთავისუფლება; პატიება; გადაყენება.

კ

كَاف არაბული ანბანის ოცდამეორე ქ ასო. სათვალავში აღნიშნავს 20-ს.

ك 1) ნაწ. (საკუთრივ არს. სახ. მსგავ-

სება. სინ. **مِثْل**) მომღვენო ნათ.

ბრუნვასთან: ვითარცა, როგორც, მსგავსად; ისე, როგორც (საკუთრივ ისეთი, როგორც);

كَذَلِكَ, ამგვარად,

ამის მსგავსად, მსგავსადავე

(ნაცვალსახელებთან: **كَهِيَ**,

كَانَتْ და სხვ.; იშვიათად ნაცვალსა-

ხელოვან ნაწილაკებთან: **كَه**); ზოგ-

ჯერ **ك** მომღვენო **مِثْل** სიტყვას-

თან აწარმოებს ჰენდიადისს: **لَيْسَ**

არათფერიია მისი

მსგავსი.

2) მეორე პირის მამრ. სქ. (მდ.

ك) ნაცვალსახელოვანი ნაწილაკი

ნათ. ბრუნვაში (სახელოვან) ან

აკუზაცივში (ზმნასთან); **كَتَابُكَ**

შენი წიგნი; **أَخَذَ** აგიყვანა შენ.

كَانَ (ნომინალ წინადადებებთან,

ქვემდებარით აკუზაცივში) და **كَانَ** (მომღვენო ნომინალ წინადადებებთან, ქვემდებარით სახ. ბრუნვაში ან ვერბალი წინადადების წინ) კავშ. თითქოს; დამოუკიდებელ წინადადებათა დასაწყისში: (მართალი) არის, თითქოს.

كَأَنَّ (ჩვეულებრივ ვერბალ წინადადებაში) კავშ. როგორც, ვითარცა; ისე, როგორც.

كَاتُولِيكَ 1) კრებ. კათოლიკები;

2) კათალიკოსი.

كَاتُولِيكَ იგივეა, რაც **كَاتُولِيكَ**.

كَأَخَاتُ (<ქართ.) კახეთი (შდრ. **خَاخِيطُ**).

كَاسِبِي 1) კასპია, კასპიის ზღვა.

كَشَكَ (ბიზან. **Κασσαχ** **χ**; **კ**, რუს. **касогы**) კრებ., ხალხ. სახ. ქაშაგები, ჩერქეზები.

كَلْبَيْتُ ქელკითი, მღ. მცირე აზი-
აში; (13, 12) ქალ.

جَنْجَا ქალ. განჯა (შერ. جَنْزَى,
جَنْزَةُ).

كَايَةٌ, كَابَةٌ, (ა) კაბა,
იყო მოწყენილი; დალონებული;
სწუხდა.

كَيْبٌ და كَيْبٌ მოწყენილი,
დალონებული, დანწუხებული.

كَاْسٌ და كَاَسٌ (არამ. 𐎕𐎗𐎍) ჩვე-
ულური მღ. სქ., მრ. كَاَسٌ,
كَاَسَاتٌ და كَاَسٌ თასი.

كَاَسٌ და كَاَسَاتٌ.

كَبْدٌ (უ, ი), მახლ. მღ. ავი-

წროებდა, აწუხებდა; კაბა (ა),

მახლ. მღ. ავადმყოფობდა; წვა-

ლობდა. III. კაბა და მ. იტან-

და, ითმენდა.

كَبْدٌ და كَبْدٌ მრ. كَبَادٌ ჩვე-

ულ. მღ. სქ. ღვიძლი; გული.

كَبْرٌ ტკივილი, ტანჯვა.

كَبْرٌ (უ), მახლ. მღ. კბრ, იყო დი-

დი; გადიდდა, გაიზარდა; იყო

დიდებული; ანტნ. كَبْرٌ—

(ა), მახლ. მღ. კბრ იყო მოხუცი;

მოხუცდა, დაბერდა. II. كَبْرٌ

და მ. ადიდა, განადიდა; ახსოლ.

სთქვა اللهُ أَكْبَرُ დი-

დია. IV. أَكْبَرٌ და მ. მიიჩნია

დიდად, დიდებულად; განადი-

და. V. تَكَبَّرَ იყო ამაყი, გულ-

ზეიადი. X. اسْتَكْبَرَ ამაყობ-

და, გულზეიადობას იჩენდა.

كَبْرٌ დიდება; სიამაყე, გულ-

ზეიადობა.

كَبْرٌ 1) სიდიდე. ანტნ. صَغْرٌ;

დიდება; 2) სიბერე.

كَبْرٌ, كَبْرٌ, كَبْرٌ მღ. მრ. م. 1) დიდი, ვეებერთელა. ანტნ.

صَغِيرٌ; მნიშვნელოვანი; მძიმე,

ძნელი; უფროსი, დიდებული,

მეთაური; 2) მოხუცი.

كَبْرٌ მღ. م. أَكْبَرٌ მღ. م. أَكْبَرٌ

მრ. 1) უდიდესი,

უფრო დიდი, მეტი; უფრო

მნიშვნელოვანი, უმნიშვნელო-

ვანესი; უმძიმესი, უძნელესი;

უხუცესი; უფროსი; მრ. أَكْبَرٌ

დიდებულნი.

تَكْبِير 1) განდიდება; 2) თქმა

ფორმულით: أَكْبَرُ اللهُ ალლაჰი დიდია.

مُتَكَبِّرٌ შდ. ამაყი, გულზეიადი.

مُسْتَكْبِرٌ შდ. ამაყი, ზეიადი.

كَتَبَ (ك) მასდ. كَتَبَ 1) შეეკრიბა; —

2) (<არამ. 𐤒𐤍𐤁) მასდ. كَتَبَ,

كَتَابٌ დაშ. დაწერა; الى

ب ნ-ით მისწერა რამე; على

ნ-ით და ნივ. აქ-ით დაუწერა;

დაუწესა; 3. 𐤒 ნ-ით და ნივ. აქ-

ით დაუნიშნა. III. كَاتَبَ

აქ. მისწერა; მიწერმოწერას

აწარმოებდა, მიწერმოწერა

ჰქონდა (დაიწყო) ვინმესთან.

V. تَكَّتَبَ შეიკრიბა.

كَتَابٌ წერა; (ვითარცა არს. სახ.

<არამ. 𐤒𐤍𐤁) შრ. كُتِبَ წერი-

ლი; წიგნი; საბუთი, სიგელი, დო-

კუმენტი; აქტი; ვალდებულება,

დადგენილება; განსაზღვრა, წე-

სი. الْكِتَابُ საღვთო წერილი

(ეურანი, სახარება, თორა და სხვა).

أَهْلُ الْكِتَابِ ხალხი, რომელ-

საც აქვს საღვთო წერილი (მუს-

ლიმანები, 11.11-12; ქრისტი-

ანები, ებრაელები).

كِتَابَةٌ წერა, წერილი; ნაწერი;

წარწერა.

كِتَابَةٌ შრ. كِتَابٌ რაზმი,

ჯარი.

كِتَابٌ შრ. كُتِبَ, كَتَبَ მწე-

რალი; მდივანი.

مَكْتَبٌ შრ. مَكَاتِبٌ წერის ად-

გილი, სკოლა.

مَكَاتِبٌ ვისთანაც მიწერმოწე-

რას აწარმოებენ.

مِكْتَابَةٌ მიწერმოწერა.

مَكْتُوبٌ დაწერილი; წერილი-

كِتَابٌ (ი), მასდ. كَتَفَ,

ხელები შეუტრა ზურგს უკან.

كَتَفَ შდ. შრ. كَتَفَ

მხარი, ბეჭი.

كَتَمَ (ჟ), მასდ. كَتَمَانَ და-

მალა, დაფარა, დაფიცა.

كَتَمَانَ დამალვა, დაფარვა-

مَكْتُومٌ დამალული, დაფარული-

كَتَانَ (<არამ.) სელი; სელის ქსო-

ვილი.

كَثْرَةٌ (ჟ), მასდ. كَثُرَ იყო ბევრი,

მრავალი, მრავალრიცხოვანი,

უხვი; იყო ხშირი; გამრავლდა-

8. წერეთელი. არაბულ-ქართული ლექსიკონი.

ანცნ. **كَلَّ**. II. **كَثَّرَ** დაშ. გააა.

მრავლა; გააბზირა. III. **كَاثَرَ**

დაშ. ეჯიბრებოდა (რიცხვის, რა-

ოდენობის მიხედვით); სპარბობ-

და (რაოდენობით). IV. **أَكْثَرَ** დაშ.

გაამრავლა, გააბზირა; მრავალ-

ჯერ გააკეთა რამე. V. **اسْتَكْتَر**

ნივ. ნ-ით (კდილობდა, უნ-

დოდა გაემრავლებინა, გაედი-

დებინა, გაეზარდა. **كَلَّ** .

كَلَّ სიმრავლე. ანცნ. **كَلَّ** .

كَلَّ ორ. სქ. ან მდ. ო ბევ-

რი, მრავალი, მრავალრიცხო-

ვანი; უხვი; ხშირი. ანცნ. **كَلَّ** .

كَلَّ მზისა. ხშირად; მრავალ-

ჯზის; **كَلَّ** ხშირად თუ,

ხშირადლა, დიახაც რომ ხშირად.

كَلَّ ელაც მეტი, უფრო მეტი,

უმეტესი; გასუბსტანტივებული:

უმეტესობა, უმრავლესობა, უმე-

ტესი ნაწილი, დიდი ნაწილი. **كَلَّ** .

მსხვილდა, დამძიმდა, გაიბერა.

كَلَّ ღრუბლები ჩა-

მოწვა. **كَلَّ** ქთიში, სომხ. **ԿԻԿԷ**,

ტაბარის მიხედვით (67,1) ციხე და მთა არანში, ზაილაქანის მხარეში (ათი ფარსაღის მანძილზე ზაილაქანიდან და თსუთმეტი ფარსაღისა — ზარდავიდან).

დაშ. **كَلَّ** (ა, უ), მასდ. **كَلَّ** დაშ.

1) წაისვა თვალებზე საღებავი

(**كَلَّ**); 2) დააბრმავა, სახელ-

ლობ, თვალში გაუყარა გასურებუ-

ლი **كَلَّ**-ი, ე. ვერცხლის

მილი, რომელსაც ჩვეულებრივ სმა-

რობენ **كَلَّ**-ის (=სურმის) წა-

სასმელად, იმ მიზნით, რომ მისცენ

თვალს ბრწყინვალეობა და სილამაზე.

გასურებული ინსტრუმენტი აშრობს

თვალის წყალს და უკარგავს მას

მხედველობას, ისე რომ გარეგნულად

არ აჩიანებს და არ ამახინჯებს

თვალს. გვ. 14, 16 მშდ. მოთხრობი-

ლი ჩვეულება, რომელსაც ავტორი

შეცდომით ქაროველ მეფეებს მიაწერს, სინამდვილეში გავრცელებული იყო

სეფიანთ სპარსეთში. II. **كَلَّ**

1) დაშ. წაისვა თვალებზე ძალი-

ან ბევრი **كَلَّ**-ი; 2) იხ. I. **كَلَّ**

მნიშვ. 2. IV. **كَلَّ** იხ. I. **كَلَّ** .

كُحِلْ ანტიმონიუმი, ტყვიის სულფატი, სურმა (თვალის საღებავი).

كِدْر (ა), მასღ. كَدْرٌ და كَدْرَةٌ (უ), მასღ. كُورٌ იყო მღვრიე, ამღვრე-

ული (წყალი). ანტნ. صَفَا; მასღ. كُدْرَةٌ იყო მუჭი, ნაცრისფერი. كُدْرٌ მდ. كُدْرٌ მრ. ანტნისფერი.

كَذَا ის. كَذَلِكْ ის. كَذَا.

كَذَب (ი), მასღ. كَذِبٌ, كَذَابٌ ტყუოდა, ცრუობდა. ანტნ.

كَذَبٌ და მ. მოატყუა. II. და მ. მატყუარად, ცრულ მიიჩნია; ب ن.ით ან ნ. ავ. უარყო, არ დაიჯერა.

كَذِبٌ სიცრუე; ცრუ. كَذِبٌ მდ. ცრუ, მატყუარა. كَذُوبٌ ცრუ, მატყუარა. كَذُوبٌ ნატყუარი, ყალბი; მოტყუებული.

كَرَّ (უ), მასღ. كَرَّارٌ დაბრუნდა; كَرَّارٌ ნ.ით მეორედ დაესხა თავს (დაბრუნდა რა, მოჩვენებითი გაქცევის შემდეგ). ანტნ. كَرٌّ; და მ. გაიმეორა, მეორედ გააკეთა. II. كَرَّرٌ მასღ.

كَرَّرَ და მ. გაიმეორა; მეორედ გააკეთა. V. تَكَرَّرَ გამეორდა. كَرٌّ დაბრუნება; (მეორედ) თავდასხმა.

كَرَّةٌ მრ. كَرَّاتٌ ერთი გამეორება; ერთი თავდასხმა; ერთი გზობა; كَرَّةٌ ზმნრ. ერთხელ, ერთგზის.

كَرَّارٌ მრავალგზის თავდასხმელი, მუდმივ თავდასხმელი; დაუძინებელი მებრძოლი.

كَرِيرٌ გამეორება.

كَرٌّ მდ. მტკვარი.

كَرَبٌ (უ), მასღ. كَرْبٌ იყო მოწყენილი, დაღონებული, სევდიანი. كَرْبٌ მრ. كُرُوبٌ მწუხარება, მოწყენილობა, სევდა.

كَرْبَةٌ მრ. كَرْبٌ მწუხარება, სევდა.

كَرِيبٌ მოწყენილი, დაღონებული, სევდიანი.

كَرَجٌ კრჯ. ქართელები; მიმართ.

كَرَجِيَّةٌ მდ. كَرْجِيَّةٌ (ვულგ. كَرْجِيَّةٌ 1) ქართველი; 2) ქართული.

كُرْجِيَّةٌ (98, 12 და სხვ.) ჩრდ. კავ.,

იგივეა რაც كُرْجٌ.

كُرْحٌ ქერხი, ბაღდადის გარეუბანი. ამ სახელით ცნობილია აგრეთვე რამდენიმე სხვადასხვა ქალაქი; მიმართ.

كُرْحِي مَد. ო.

كُرْدٌ კრუბ. და კერძ., მრ. أَكْرَادٌ

1) ქურთები; 2) ყვ.ა. ქართველები (ტერმინი, რომელსაც ხშირად იყენებდნენ გარკვეულ ეპოქაში მუსლიმანები ქართველების აღსანიშნავად,

ნაცვლად ქრისტიანების -ისა).

كُرْسِيٌّ (არამ. ܟܪܨܝܐ) მრ.

სკამი; ტახტი.

كُرْطَةٌ კარატა, სოფ. ჩრდ. კავკასიაში.

كُرْتَلٌ (ჩრდ. კავკას.) კარატელები, სოფელ კარატას მცხოვრებნი.

كُرْكِيٌّ (ალბან. < ბერძნ. ڪυριακή)

კვირე, კვირიაკე; გვ. 36, 9 შეცდომით გაგებულია ბაზრის სახელად ბარდაეში, რადგანაც, როგორც ჩანს, ბაზრობა კვირაობით იმართებოდა.

كُرْمٌ (უ), მასდ. كَرْمٌ, كَرَامَةٌ იყო კეთილშობილი, სულგრძელი,

გულუხვი. II. كَرْمٌ აკ. გახადა კეთილშობილი, სახელოვანი;

ადილა, განადილა. IV. أَكْرَمٌ აკრ. პატივისცემით მიიღო; პატივი მიაგო; განადილა, აღამაღლა.

كُرْمٌ კრემ., კერძ. ო. მრ. كُرْمٌ

ვაზი; بِنْتُ الْكُرْمِ ღვინო.

كُرْمٌ კეთილშობილება; სახელი; დიდება, პატივი; სულგრძელება; გულუხვობა.

كُرَامَةٌ კეთილშობილება; დიდება, პატივი; სულგრძელება, გულუხვობა (აგრეთვე როგორც IV.

თემის მასდ.) პატივისცემა. حَبَابٌ

كُرَامَةٌ სიყვარულით და პატივით = დიდი სიამოვნებით.

كُرْمٌ მდ. ო. მრ. كَرَامٌ კეთილშობი-

ლი, პატივცემული; სულგრძელი-

كُرْبَعَةٌ მრ. كُرَائِمٌ საუკეთესო,

ყველაზე რჩეული ნაწილი; ძვირფასი რამე (პატიოსანი თვალი და წისტი); კეთილშობილი ქალი;

ასული. كُرْبَعَةٌ მამ. საკ.სახ. ქარიშა.

كُرْمٌ ელაც. უკეთილშობილესი, უპატივცემულესი, უფრო, ყველაზე სულგრძელი, გულუხვი-

كُرْمٌ მდ. ო. პატივცემული.

كُرْمٌ მდ. ო. პატივისმცემელი-

كُرْمٌ დიდებული, ქებული.

كُرْمَةٌ მრ. مَكْرِمٌ კეთილშობი-

ლება, კეთილშობილი საქციელი; ღირსება; სულგრძელება; სახელი.

Ⓢ **اِكْرَام** პატივისცემა, პატივისცემით მიღება.

Ⓢ **كِرْنَة** ქარნა, ქალ. არანში, ბარდავის მანსლობლად.

Ⓢ **كِرَاهِيَة**, **كِرَاهَة**, **كِرْم** (ა), მასღ. **كِرْم** დამ. სძულდა, არ უყვარდა, არ მოსწონდა, არ სურდა.

IV. **اَكْرَم** აკ. შეიძულა; აკ. და ნ. **علي** ნ.ით აიძულა რამე.

Ⓢ **كِرْم** სიძულელი. **كِرْمَا** უსიამოვნოდ.

Ⓢ **كِرَاهِيَة** და **كِرَاهَة** არ ნდომბა, სიძულელი.

Ⓢ **كِرْم** უსიამოვნო, საძაგელი.

Ⓢ **كِرْمِيَة** მრ. **كِرْمَاتِه** უსიამოვნო,

არა სასურველი, საძაგელი რამ; უბედურება.

Ⓢ **كِرْم** მღ. ა არ მსურველი, მოძულე.

Ⓢ **اَكْرَم** ელატ. უარესი.

Ⓢ **مَكْرُوْم** არასასიამოვნო, არა სასურველი; საძაგელი; საზიზლარი, საძულველი; ბოროტება, უბედურება.

Ⓢ **كِرَال** (გვ. 59, 14) ადგ. სხს., ზალნ-

ზორის მისეღვით მღებარეობდა ოცი ფარსახის მანძილზე თბილისიდან და ორმოცი ფარსახისა, ბარდავიდან.

Ⓢ **كِرَان** ქსანი.

Ⓢ **كِرَب** (ი), მასღ. **كِرَب** დამ. შეიძინა, მოიგო; გააყეთა, მოიმოქ-

მედა. VIII. **اِكْتَسَب** შეიძინა.

Ⓢ **كِرَب** შეძენა, მოგება; შენადენი.

Ⓢ **اِكْتَسَاب** შეძენა, მოგება.

Ⓢ **كِرْتَسِي** 59, 14 რომელიღაც ადგილის სახელი ქართლში.

Ⓢ **كِر** (ი), მასღ. **كِر** დამ. გატეხა; გრამ. ტერ. გაუჩინა თანხმოვანს

ი ხმოვანი. II. **كِر** დამ. დაამტერია, დაამსხვრია; გრამ. ტერ. მსხვრეულ მრ. რიცხვში დასება,

იხმარა (სახელი). VII. **اِنْكِر** გატყდა, დაიმტერა, დაიმსხვრა.

Ⓢ **كِرْس** გატეხა.

Ⓢ **كِرْسَة** გატეხა, დამსხვრევა; გრამ. ტერ. ი ხმოვნის ნიშანი.

Ⓢ **كِرِي** (< სპარს. *hosrau, hosrō*)

ხოსრო, საქ. სხს. სასანიანთ ორი მმართველისა: 1) ხოსრო I ანუ შირვანი (531-579) და 2) ხოსრო II ფარვეზი (590-628). გაუგებრობის ნიშნად გვგვგებულა როგორც სპარსეთის მეფეთა ტიტული; მრ. **اِكْبِرَة**.

كُفْرِيسُ ქსოვრისი, სოფ. ქართლში.

كَيْل (ა), მას.ل. كَلْ იყო ზარ-
მაცი, ზანტი.

كَلْ სიზარმაცი, სიზანტი.

كَلْ ზარმაცი, ზანტი.

م.ل. كَلَانْ და كَنْلَى მ.ლ. كَلَانْ

მ.ლ. كَالَى ზარმაცი, ზანტი.

كَا (უ), მას.ل. كَوْ ორ. დამ.
ჩააცვა (სამოსელი), შემოსა
რამეთი.

كَسْوَة სამოსელი, ტანსაცმელი.

م.ل. كَسِيَة სამოსელი,

ტანსაცმელი.

كَشَف (ი), მას.ل. 1) კაშ. ახა-
და, მოხადა, მოხსნა, ახსნა;
აძრო; عن ნ-ით მოაძრო, გა-
დააძრო; 2) გააქცია, აორთა

(მტერი); كَشَف (ა) ივლტოდა,

გაიქცა (მტერი).

كَشَف 1) ახდა, მოხდა, მოხსნა.
ახსნა, აძრობა; მოძრობა, გა-
დააძრობა; 2) გაქცევა, უკუქცევა.

م.ل. مَكْشُوفْ ახდილი, მოხდილი,
მოხსნილი, ახსნილი; აძრობილი,

გადააძრობილი, ღია; مَكْشُوفْ

الرَّأْسِ თავშიშეელი.

كَشَك კრებ., ხალ. ხას. ქაშაგები

(მ.ლ. الكاشاكي).

كُشَكَ (სპარს.) მ.ლ. أَكْشَاكْ და

كُشَكَტْ კოშკი; კიოსკი, პავი-
ლიონი.

كَطَم (ი), მას.ل. 1) დახუ-
რა, დაკეტა (ქარი); 2) შეიკავა
(რისხვა); 3) ახრჩობდა (ბრაზი)-

م.ლ. مَكْظُومْ და მ.ლ. مَكْظُومْ
შეწყუხებული.

كَعَبْ მ.ლ. كَعُوبْ, كَعَابْ კოჭი;
კამათელი.

كَعْبَة კუბის ფორმის შენობა.

الكعبة ქაყბა, ქველი, წარმართო-
ბის ღროიდანვე ცნობილი წმინდა
ადგილი მეკაში.

كَاغَذ (სპარს.) ქაღალდი.

كَف (უ), მას.ل. დამ. 1) შე-
კრიბა; 2) დააქცია, შე-
აქცია რამესგან.

كَف 1) შეკრება; 2) დაქავება,

შეკავება; მ.ლ. كُفُوفْ, أَكْفْ
ხელი (ხელის მტევანი).

كَفَّ (ა), მას.ლ. 1) გაიქცა;
2) დამ. გადააბრუნა, დაამხო.

III. كَفَّ დამ. 1) გაუსწორდა,
დაეწესა; 2) უზლო, მიუზლო,
სამაგიერო მისცა, გადაუხადა;
დაასაჩუქრა ب ნ-ით რამეთი.

كُفْ და كُفُو სწორი, თანას-
წორი.

مَكَاةٌ საზღაური, ჯილდო (შერ. ქართ. მუჟათა).

كُفْرٌ (ჟ), მასღ. كُفْرٌ ბ ნ-ით არ სწამდა; აბსოლ. იყო ურწმუნო, უღმერთო. II. كَفَّرَ (< არამ. ܟܦܪܐ, ܟܦܪܐ < აქად. kuppuru)

გამოისყიდა; 3. عن ნ-ით და აკ. მიუტევა (ღმერთმა), აპატია (ცოდვა, დანაშაული და მისთ.); აკ. მიიჩნია ურწმუნოდ, უღმერთოდ, უმადურად.

كُفْرٌ ურწმუნობა, უღმერთობა; უმადურობა.

كُفْرٌ მრ. უარისმყოფელი; ურწმუნო; უმადური.

كُفْرٌ უარისმყოფელი; მეტი-მეტად უმადური; მეტი-მეტად ურწმუნო.

كُفْرٌ, كَفَّرَ, كَفَّرَةٌ, كَفَّرٌ მრ. უარყოფელი; უმადური;

ურწმუნო, უღმერთო. ანტნ. كُفْرٌ

كُفْرٌ

كُفْرٌ 1) ქაფური (შერ.); 2) სამოთხის მდინარის სახელი; 3) შამ. საკ. სახ. ქაფური.

كُفْلٌ (ჟ), მასღ. كُفْلٌ, كَفَّالَةٌ დამ. ზრუნავდა რამეზე; კვებავდა, ზრდიდა; ბ ნ-ით, მასღ. كَفَّالَةٌ დამ. თავს იღო, პასუხის-

მგებლობა იკისრა ვინმესთვის, გამოეყომაგა.

كُفْلٌ ნაწილი, წილი.

كَفَّالَةٌ თავმდებობა, პასუხის-მგებლობა.

كُفَيْلٌ მრ. كُفْلًا თავმდები; ქომბაგი.

مَكَاةٌ მრ. مَكَاةٌ (ჩრდ.-კავკ. არაბ.) თოფი.

كُفْيٌ (ი), მასღ. كُفْيَةٌ იყო საკ-

მაო, საკმარისი სახ. ან ბ ნ-ით

რამე. كُفْيٌ بِاللَّهِ شَيْدًا ღმერ-

თი საკმაო მოწამეა; يَكْفِي

კმარა, საკმარისია; აკ. ჰყოფნი-

და, აკმაყოფილებდა, საკმაო იყო მისთვის; ორ. აკ. აკმარა,

მაგიერობა გაუწია; გადაარჩინა, განათავისუფლა, იხსნა რამეს-

გან. كَفَّاهُ مَوْنَتَهُ გადაარჩინა

იგი მასზე ზრუნვისგან. III. كَفَى

1) დამ. დააკმაყოფილა, ეყო; 2) იგივეა, რაც كَفَى.

كُفْيَةٌ 1) საკმარისობა, კმაყოფილება, საკმაო რაოდენობა; 2) უნარი.

كُفَى მრ. საკმაო; კმაყოფილი, დაკმაყოფილებული.

مَكَاةٌ ოგვიეა, რაც مَكَاةٌ.

كَل (ი), მასდ. كَل იყო უძღური, სუსტი; დაუძღურდა, დასუსტ-

და. II. كَلَّلَ ღამ. გვირგვინი დაადგა, დააგვირგვინა; ჯვარი დასწერა. ٢. تَكَلَّلَ (ვეულგ.

اِتَكَلَّلَ) გვირგვინი დაიდგა;

დაგვირგვინდა; عَلَى ნ-ით ჯვარი დაიწერა ვინმეზე.

كُل მთლიანობა; მთელი, მთლი-

ანი, ყველა. كُلُّ يَمُوتُ ყველა

(ადამიანი) მოკვდება. كُلُّ النَّاسِ

ყველა ადამიანი, კაცობრიობა;

كُلُّ الْبَيْتِ მთელი სახლი;

كُلُّهُمْ მთლიანობა მათი, ყვე-

ლა ისინი; كُلُّ مَنْ ყველა ვინც;

كُلُّ الْيَوْمِ მთელი დღე (= მთე-

ლი დღის განმავლობაში); განუ-

ზაზღვრელი არს. სახელის წინ: თი-

თოეული; ყოველი; وَاحِدٍ

თითოეული; وَاحِدٍ مِنْهُمْ

თითოეული მათგანი; فِي كُلِّ

سَنَةٍ ყოველ წელს; كُلُّ يَوْمٍ

ყოველ დღე.

كُلَّمَا (< كَلَّ مَا) ყოველთვის, როდესაც.

كَلِيل დალილი, დაქანცული.

كَلِيلَةٌ (< ფალ., უღრ. სირ.

Kalilag < სანსკრ. *Karataka*) ტუ-

რის სახელი ქალილა, ქილილა.

كَلِيلَةٌ ქილილა და დამანა.

اَكْلِيل (< არამ. אֲכִיל) მრ.

اَكْلِيلٌ გვირგვინი.

كَلِيلَةٌ 1) მთლიანობა, საყო-

ველთაობა, უნივერსალობა;

كَلِيلَةٌ ზმნსრ. მთლიანად; 2) უნი-

ვერსიტეტი, ინსტიტუტი, ფა-

ქულტეტი.

مَكْل დაგვირგვინებული; ჯვარ-

დაწერილი.

كَلَا მდ. كَلْتَا (ჩვეულებრივ ორ-

რიცხვის ნათ. ბრუნვასთან) ორივე.

كَلَا ნაწ. ნუშვ., არა, სრულები-

თაც არა; დიახ!

كَنْب მრ. كَلَاب 1) ძაღლი; 2) ქალ-

ბი, საკ. სახ. სამხრ. არ. წარმოშო-

ბის ცომისა (სემდეგში გავრცელებული იყო სირიასა და მის უდაბნოში).

მიმართ. كُلْبِي მდ. .

كَلِف (< მასდ. كَلَف 1) ნ-ით

ძლიერ უყვარდა; 2) აკ. შეუღ-
ვა, ხელი მოჰკიდა მძიმე, ძნელ

საქმეს. II. **كَلَّفَ** აკ. დააკის-
რა, დაავალა მძიმე საქმე; დაა-

დო გადასახადი. V. **تَكَلَّفَ**
აკ. იკისრა მძიმე, ძნელი საქმე,
დაიკისრა, აიღო მძიმე მოვა-
ლეობა; დაიხარჯა, ხარჯი გაი-
ლო; განიცილიდა გაჰკირვებას;

كَلَفَ ძლიერ მოყვარული,
შეყვარებული.

كَلَفَ ძლიერი სიყვარული.

كَلَفَ შრ. **أَكْلَفَ** ფასი, ლი-
რებულება.

تَكْلِيفَ შრ. დაკის-
რება, დავალება; გადასახადი;
ხარჯი, გასავეალი.

تَكَلَّفَ მძიმე საქმის აღება,
ძნელი საქმისათვის ხელის მო-
კიდება; გაჰკირვების გამოვლა;
დახარჯვა, ხარჯის გაღება.

كَلَفَ (ი, უ), მასღ. **كَلَمَ** ღმ. დაქრა.

II. **كَلَمَ** 1) აკ. დაქრა, და-
ჩეხა; 2) ჰ. აკ. გამოელაპარაკა,
გამოესაუბრა, სიტყვით მიმარ-

თა. V. **تَكَلَّمَ** ლაპარაკობდა;
ამბობდა; **ب** ნით წარმოსთქვა,
სთქვა რამე; **ع** ით მსჯელობ-
და რისამე შესახებ, ლაპარა-
კობდა **ف** მის შესახებ, მის
თაობაზე.

كَلَمَ შრ. **كَلَامَ**, **كَلَمًا** კვირილობა.

كَلِمَاتٍ კრებ., კრბ. ო. შრ. **كَلِمَاتٍ**

სიტყვები.

كَلَامًا მეტყველება, ლაპარაკი, სა-
უბარი; სიტყვა; კრებ. სიტყვები;
გრამ. ტერმ. წინადადება.

كَلَمُوا კრებ., ხალხ. სახ. ყალბუხები.

كَلَمَ (< **كَلَمًا**) კითხვ. ნაწ., მომღვენო
განუსაზღვრ. აკ-თან რამდენი?

كَلَمَ **وَأَحَدًا** ვულგ. რამდენიმე;
აღმრატულად, მომღვენო განუსაზ-
ღვრულ ნათ. ბრუნვასთან რამდენი!

كَلَمَ (ორ. **كَلَمًا** შრ. რ. შღ. **كَلَمًا**) შრ. რ. მეორე
პირის ნაცვალსახელოვანი ნაწილაკი

აკუზატოვში **أَحَدًا** აგიყვანათ

თქვენ ან ნათ. ბრუნვაში **كَلَمًا**
თქვენი წიგნი.

كَلَمَ ის. **كَلَمَ**.

كَلَمَت ორ. სქ., შრ. წაპლისფე-
რი (ცხენი); მოწითალო (ღვინო).

كَلَمًا ქემბი, ქემახი. ცხე-
ქალაქი კარახუს (დასავლეთ ფერატის)
სამხრეთ ნაპირზე, ერზინგანიდან ერთი
ღლის საეკლზე დასავლეთით.

كَلَمَ (ა), მასღ. იყო სევდი-
ანი, მწუხარე.

كَلَمَ სევდა, მწუხარება.

كَلَمَ (< **كَلَمًا**) შრ. **كَلَمَاتٍ** ქამა-
რი (შღრ.).

كَمَلٌ (ჟ), მასღ. كَمَالٌ იყო, გახდა ზთელი, სავესე, სრული,

სრულყოფილი. II. كَمَلٌ დამ. გახდა ზთელი, სავესე, სრული;

გაავსო. IV. أَكْمَلَ დამ. გახდა მთელი, სავესე, სრული, სრულყოფილი; გაავსო; შეავსო; დაასრულა.

كَمَلٌ მთლიანობა, სისავესე; მთელი.

كَمَالٌ მთლიანობა; სრულყოფილება.

كَمِلٌ მღ. ე მრ. كَمَلَةٌ მთელი, სავესე, სრული, სრულყოფილი.

الْكَامِلُ ქამილი, პოეტური ზომა

შემდეგი სქემისა: 1) სამტერფიანი:

— — — — | — — — — | — — — — ||

— — — — | — — — — | — — — —

პირველი ნახევარხანის უკანასკნელი ტერფი შეკვეციხ შემთხვევაში შეიძლება იყოს აგრეთვე: — — სოლო

მეორე ნახევარხანისა: — — — ; 2) ორ-

ტერფიანი: — — — — | — — — — ||

— — — — | — — — —

كَمَلٌ (აღ, რ) მრ. სწ. და كَمَلٌ,

كَمَلَةٌ არა მუსლიმანი მონა, რომელსაც იყენებდნენ ოჯახში სამუშაოდ.

تَكْمَلَةٌ დამატება.

كَمُونٌ (ა) და كَمِينٌ (ჟ), მასღ.

იყო დაფარული, დამალული; კ ნით უთვალთვალეზდა.

كَمَنٌ (კ + مَن) ვითარცა (ის), რომელიც (რომელმაც... და სხვ.).

كِنْدَةٌ ქინდა, სავსე. არ. ტომ. სახე-

ლი. მიმართ. كِنْدِي მღ. ე.

كَنْزٌ (ი), მასღ. كَنْزٌ დამალა, დამარბა (მიწაში).

كَنْزٌ (< სპარს.) მრ. كَنْوَزٌ განძი (შღრ.).

كَنْسٌ (ჟ, ი), მასღ. كَنْسٌ დამ. გვიადა, დაგავა.

كَنْسٌ გვა, დაგვა.

كَنْيَسَةٌ (< არამ. ܟܢܝܣܬܐ) მრ.

كَنْائِسٌ ეკლესია.

كَنْفٌ (ჟ), მასღ. كَنْفٌ დამ.

1) შემოლობა; 2) იფარავდა,

იკავდა. VIII. اِكْتَنَفَ დამ.

შემოერტყა, ორივე მხრიდან შემოივლო.

اِكْتَنَفَ مَر. اِكْتَنَفَ 1) გვერდი, მხარე; 2) ფრთა; 3) თავშესაფარი.

كَنِيٌّ (ი), მასღ. كِنَايَةٌ იხმარა به

იგი ვითარცა მეტონიმია عنه

მის მიმართ; ლაპარაკობდა გადაკერით, ქარაგმებით; — მასღ.

كُنْيَةٌ რ. ღამე უწოდა, სახელწოდება მისცა.

كُنْيَةٌ მრ. სახელწოდება, რომელიც ნაწარმოებია საკუთრივ სახელისაგან (ნათესაობით ბრუნვაში)

და წინმიშავალი اِبْنُ, اِبْنُ, اَبُو

და მისთ, სიტყვებისაგან; შამოხის ან მე-

ოხის აღმნიშვნელი სახელი. اَبُو زَيْدٍ

აბუ ზეადი; اِبْنُ عَبْدِ اللَّهِ

იბნ აბდ ალ-ლამი.

كِنَايَةٌ მეტონიმია.

كِهَار (< სპარს.) გუჰარი, გოჰარი,

ღეღ. სპ. სპ. : كِهَار خَاتُون (79, 1)

გუჰარ-ხათუნი, ნეჯმ ედ-დინ

ნოღაზის ასული, დუბეას იბნ

სადაქას შეუღლე.

كِهَان (უ), მასღ. كِهَانَةٌ ქადა-

გებდა, წინასწარმეტყველებდა;

— كِهَان (უ) მასღ. كِهَانَةٌ იყო

ქურუმი, მღვდელმსახური.

كِهَانَةٌ ქადაგება, წინასწარმეტყვე-

ლებდა; ქურუმის მოვალეო-

ბის შესრულება; მღვდელმსახურება.

كِهَان (უღრ. არამ. 𐎧𐎢𐎠) ზღ. ო მრ.

كِهَان (უ) კეანე ქადაგი; ქურუმი; მღვდელი.

كُوتَانِيْسُ ქალ. ქუთათისი, ქუთათისი.

الجَبَلُ كُوتَةٌ - كُوتَةٌ (26, 1) რომელიდაც მთის სახ. არშენიანი, შეიძლება, კოთან-დალი, ის. ZAPh, II, გვ. 58, უნუ. 4)

كَوْد (ა; მს. რ. I. 3. كُودُ), მასღ. كُود

იყო რისამე ახლოს, მიუახლოვ-

და; მომდევნო იმპერფექტიონი:

კინალამ, კინალამ არ... حَتَّى

كَادَ يَمُوتُ تَعَبًا (20, 1, 2) ვიდრე

კინალამ არ მოკვდა შრომით.

كُور (< არამ. 𐎤𐎠𐎢𐎴 < ასურ. kûru)

მრ. كِيرَان, أَكْوَار

ქურა.

كُور (< ქართ.) ქალ. გორი.

كُورَةٌ (< ბერძნ. χόρη) მრ. كُور

ქალაქი, მხარე, ოლქი, პროვინცია.

كُورِيَا (< ქართ.) გურია.

كُوسَان (53, 14) მამ. სპ. სპ.

كُوفَةٌ ქუფა, ქალ. ირანუმი; მი-

მარო. كُوفِي

كُوكِب (მრ. كُوكِبٌ ვარსკვლავი-

كُولْسَر (46, 18) ქულსერე, ქურსე-

რე, ბაზარი და ადგ. მერაღასა და

ურმისას შუა, ათი ფარსანის მანძილზე თითოეულიდან.

كان (უ), მასღ. كَوْنُ იყო, არსებობდა; დაპყო; დადგა (ღრო და მისთ.); მოხდა, აღვილა ჰქონდა;

كَا يَكُونُ مَا სუპერლატიური გამოთქმების შემდეგ აძლიერებს მნიშვნელობას: ... რაც-კი შეიძლება (იყოს), ... რამდენადაც შეიძლება (არსებობდეს); პერფექტივთან (قَدْ) სიტყუასთან ერთად ან უმისოდ) სშირად აძლევს ზმნას ნამყო წინარეწარსულის მნიშვნელობას. وَكَانَ عِيَاضٌ قَدْ آمَنَهُ

(აქ 12-14) და ციფანდს (უკვე) მიეცა მისთვის შეუვალობა. იმპერფექტივთან გამოხატავს ხანგრძლიობას წარსულში და გაღმობიარგმნება ნამყო უწუვეტელის ან ნამყო ზოლმობითის ფორმით. ასეთ შემთხვევებში

كَانَ-ს სშირად მისღევს რთული ნოშინალი ან ინვერსიული ვერბალი წინადადება. وَكَانَ صَاحِبَهُمَا يَفْهَمُ

(19, 11) და ესმოდა მათ პატრონს ცხოველების ენა; ზოგჯერ ქვემდებარე შეიძლება كَانَ-ს წინ იქნეს დანშუღი და გამოყოფილი მისგან ადვერბიალური გამოთქმით: صَبِي مَرَّةً

(16, 4) ერთხელ ერთი ყმაწვილი ნადირობდა

და კალიებზე; إِنَّ და მისთ. პირობითი ნაწილაკების შემდეგ, მომდევნო ზმნის ან მიმდებარის წინ აძლევს

მათ აწმყო მნიშვნელობას: أَنْ كُنْتُمْ إِعْرَابًا تَتْلُونَ مِثْلَ مَا يَتْلُونَ გიყვართ; وَمِثْلَ مَا يَتْلُونَ პერფექტივთან აღნიშნავს მყოფად; პრელიკატიული აკუზატივის წინ იყო, გახდა, შეიქმნა რამედ.

كَانَ وَأَقْفًا იყო წეფედ; وَكَانَ

იყო მდგომარე; 3. عَلَى ნ-ით და ნ. ب ნ-ით იყო პასუხისმგებელი ვისიმე საქმიანობისათვის, აილო პასუხისმგებლობა ვისიმე საქციელისათვის; 3. ل ნ-ით ჰქონდა, ჰყავდა; ნ. ل ნ-ით იყო რისამე შესაფერი, რისთვისმე დაბადებული, ზედგამოქრილი. 3. ل ნ-ით და عَلَى ნ-ით, იხ. 1 I;

مَا ნ-ით ეკუთვნოდა რასმე; مَا مِثْلَ مَا يَكُونُ ან وَمِثْلَ مَا يَكُونُ ნ-თან და კავშ. კილოსთან არ იყო რისამე შესაფერი, რისამე შემდღე, არ შეეძლო, ვერ შეძლო. مَا مِثْلَ مَا يَكُونُ ან وَمِثْلَ مَا يَكُونُ ნ-თან არ შეეძლო, შეუძლებელი იყო (არის) მისთვის.

كَانَ ყოფნა, არსებობა.

كَانَ მდ. მყოფი, არსი, არსება.

كائِن مდ. ო მომხდარი რამ, შემთხვევა; მრ. كائِنَات 1) ყოველივე არსებული; 2) შემთხვევანი.

أَمَاكِن , أَمَكْنَة , مَكَان მრ. ადგილი. სინ. مَوْضِع ; مَكَانَة

მის ნაცვლად, მის ადგილზე. مَكَانَة ადგილი, მდგომარეობა, ხარისხი.

كُوَيْد (სპარს. წარმ.) ქუევეძი, შამ. სავ. სახ.

لِكَيْلَا , كَيْلَا , كَيْلَا . რათა აკვს. რათა. რათა არა, იმისათვის, რომ არა.

مَكِيدَة , كَيْد , مَكِيدَة . (ი), მასდ. აკ. ატყუებდა, ატრუებდა, აღორცებდა; ჰ. ლ ნით ზაკვიდა ვისიმე მიმართ; დალუპვას უმზადებდა.

كَيْد მოტყუება, ზაკვა.

مَكِيدَة მოტყუება, ეშმაკობა, ზაკვა.

كَيْد კრუ, მატყუარა, მზაკვარი. كَيْوَرِي (< ქართ. < ზერპნ.) გიორგი- შამ. სავ. სახ.

كَيْسِي კრუბი, ხალხ. სახ. ქისტები.

كَيْس (< არამ. כִּי־ס < ასურ. kisu) ქისა (შდრ.).

كَيْف კარგად ყოფნა, კარგ გუნებაზე ყოფნა, კარგი განწყობილება, მხიარულება (შდრ. ქართ. ქეთი).

كَيْف 1) ნაწ. როგორ, რანაირად.

كَيْفَ حَالِكَ როგორა ხარ? (სიტყუასიტყუით როგორაა შენი მდგომარეობა?); 2) კავშ. როგორც, ვითარცა.

كَيْفًا კავშ. როგორც, როგორც არ.

كَيْفِيَّة ვითარება, სახეობა ყოფნისა; გარემოება.

كَيْل (< ი), მასდ. კამ. აწყუა-გამოწყუა, დაწყუა.

كَيْل (< არამ.) მრ. أَكْيَال საწყუაო (ზორბლელისა და მისთ.) (შდრ. ქართ. ქილა).

J

لَام არაბული ანბანის ოცდამეხამე ლ ასო. ხათვალავეში აღნიშნავს 30-ს. ლ დაშტკივებითი ნაწილაკი დიხაც რომ, მართლაც, უთუოდ, აუ-

ცილებლად, ნამდვილად, ქეშმარიტად. ჩვეულებრივ იხმარება ფიცისა და მისთ. აღმნიშვნელ მხნებთან მნიშვნელობის გასაპლივრებლად.

ენერჯეტივის ფორმის წინ; لَيْكْتَبَنَّ
 აუცილებლად დაწერს; ან პერ-
 ფექტივის წინ, قَدْ ნაწილაკთან
 ერთად: لَقَدْ (24,2); აგრეთვე إِنَّ-ს
 შემდეგ, სახელის წინ, გარდა ამისა
 —აპოლოზისში لَوْ أَنَّ نَد لَوْ لَيْسَ

(ამ შემთხვევაში, ჩვეულებრივ, ნო-
 მინალი ან ინვერსიული ვერბალი
 წინადადების წინ; შდრ. 17,10-1) ნა-
 წილაკების შემდეგ.

— I (ნაცვალსახელოვან ნაწილაკებთან

لِي، لَهُمْ، لَهُ، لَكُمْ، لَكَ، لَنَا

და სხვ.) წინდ. (იხმარება მომდევნო
 ნათესაობით ბრუნვასთან; ეტიმოლო-
 გიურად დაკავშირებულია إِلَى-თან),
 რომლითაც აღინიშნება: 1) ირიბი
 ობიექტი (შეესატყვისება მიცემით
 ბრუნვას ფართო მნიშვნელობით):
 კენ, მიმართ; თვის, წინააღმ-

დეგ (11,1) და მისთ. وَهَبَهُ لَهُ
 მისცა ის მას; ზოგჯერ ზმნის ფორ-
 მას აძლევს ობიექტური ქცევის მნიშ-

ვნელობას, შდრ. قَالَ სთქვა და
 قَالَ لَهُ უთხრა მას; 2) პირდაპი-
 რი ობიექტი (შეესატყვისება აკუზა-
 ტივს), როდესაც იგი წინ არის წა-

მოწვეული أَنْتُمْ لِرَوَايَاتِكُمْ
 თუ თქვენ შეგიძლიათ ახსნათ
 .სიზმარი; 3) კუთვნილება (შეესა-

ტყვისება ნათესაობით ბრუნვას) الْمَالُ
 ჯონება ზეადს ეკუთვნის,
 ჯონება ზეადისაა; იხმარება აღწე-
 რილობითად, იმ მნიშვნელობის გა-
 მოსაცემად, რომელიც აქვს ქართულ
 ზმნებს აქვეს, ჰყავს (რომლის
 შესატყვისი ზმნები არაბულს არ

მოეპოვება) كَمْ لَكَ რამდენი

გაქვს (გყავს) شَانَ فَშენა მანსთან
 ერთად აღინიშნება ჯონება ან ყოლა

წარსულში هَلْ كَانَ ჰქონდა (ჰყავდა)
 მას; ავტორობა (რაიმე თხზულები-

სა, ნაწარმოებისა): تَارِيخُ الرَّسْلِ

ისტორია

მოციქულთა და მეფეთა“,

რომელიც ეკუთვნის ატ-ტაბარნს

(=რომლის ავტორია ატ-ტა-

ბარნ); ნათესაობრივი ურთიერთობა

(შუბლები): أَخُوهُ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ

მისი ძმა მამისა და დედის

მხრივ; უფლება: وَلَا نَأْنُ

და ჩვენ უფ-

ლება არა გვაქვს, რომ დავყოთ

ისინი; لِي عَلَيْهِ دَيْنٌ მას მარ-

თებს ჩემი ვალი (ვალდებულება
 წარსულში აღინიშნება كَانَ მანსთან

ერთად); სარგებლობა (საპირისპიროდ
يَوْمَ لَكَ وَيَوْمَ عَلَيْنِكَ (ნ.ისა) ორი
ერთი დღე შენ სასარგებლოდ
და ერთი დღე შენ საწინააღ-
მდეგოდ.

هَلْ لَكَ فِي أَنْ ذَا هَلْ لَكَ أَنْ—
შევიძლია, შენ, რომ...? გასურს,
რომ...? ხომ არ...?— مَا لِي وَلَهُ
რა მაქვს მე მასთან საერთო?
أَرَأَيْتَ مَا لِي (22, 7-8)
რაა ჩემ თავს, რომ გხედავ შენ
ჩაფიქრებულს!

4) მასდარულ და პარტიციპიალურ
კონსტრუქციებში სშირად იხმარება
მიცემითის, აკუზაციის ან ნათესაო-
ბითი ბრუნვის საწარმოებლად აღწე-
რილობითი გზით, როდესაც ნაზმნარ
სახელსა და ობიექტს შორის ჩნდება
სუბიექტი (genetivus subjektivus)
ან საჭიროა status estr.-ის თავი-

დან აცილება (أَلِ ნით სიტყვის გან-
საზღვრისას, განუსაზღვრელ ნაზმნარ
სახელებთან და სხვ.) فَنَدِمَ عَلَيَّ

და ინა-
ნა თავისი დარიგება ხარის
მიმართ (= და ინანა, ხარს

რომ დარიგება მისცა); قُمْتُ
ავედექი იმიტომ,

რომ პატივი მეცა ზედმისათ-
ვის (= ზედმისათვის პატივის
საცემლად); مَا مَعْجَبٌ لَكَ შენ
გაკვირვებს (مَا مَعْجَبٌ შენი
გამაკვირვებელი); حِمَارٌ لَهُ
მისი ერთი ვირი (შ.დ. حِمَارُهُ
მისი ვირი); لَهُ جَارَةٌ მისი ერ-
თი მეზობელი (შ.დ. جَارَتُهُ მი-
სი მეზობელი); أَخٌ لِي ახ
ვიდა ერთი ჩემი ძმა (შ.დ. ذَهَبَ
أَخِي წაივიდა ჩემი ძმა); 5) მიზეზი,
საბაბი, მიზანი: თვის, გამო; შე-
დეგად, იმისათვის, რომ; სა...

وَلِهَذَا قِيلَ და ამის გამო ნათ-
ქვამია; أَخَذَهُ لِلْحِرَاثَةِ
ნა ის სახნავედ; 6) قَالَ და მნიშ-
ვნელობით ანალოგიური ფუნქციის
შემდეგ: შესახებ, გამო, თაობაზე;
მიმართ; შესაბამისად, თანახმად;
7) ორ (განსაკუთრებით თვე-
ების რიცხვი): როდესაც. عَشْرًا
خَلَوْنَ مِنْ شَهْرِ رَبِيعِ الْأَوَّلِ
(74, 12) როდესაც განვლო რა-
ბიწე ალ-ავევალის თვის ათმა
(ლაშემ) = რაბიწე ალ-ავევალის

ათს; **لِحَالٍ** იმწამსვე; იშუათად:
 განმავლობაში; 8) **يَا** ნაწილაკ-
 თან ერთად: ძანკილი (ჩვეულებრივ,
 საშველად; ამ შემთხვევაში ქესრის
 ნაცვლად **ل** გაიჩინს ფათქას): **يَا**
لَزِيدُ ო, შველა (= მიშველე)
 ზემდ! თუ ფრაზაში რამდენიმე ქარის,
 პირველს ექნება ფათქა (**ل**), სოლო და-
 ნარჩენებს ქესრა (**ل**), თუ **يَا** არ მე-
 ორდება; წინააღმდეგ შემთხვევაში
 ყველგან იქნება ფათქა (**ل**): **يَا**
يَا لَزِيدُ وَيَا ან **لَزِيدُ وَلَعْمَرُو**
لَعْمَرُو ო, მიშველეთ, ზემდ და
 გამრ! თუ აღნიშნულია პიროვნება,
 რომლის წინააღმდეგაც ითხოვენ დახ-
 მარებას, ამ სიტყვის წინ **ل**-ს ექნება
 ქესრა (**ل**): **يَا لَزِيدُ لَعْمَرُو**; ო, მი-
 შველე ზემდ გამრის წინააღმ-
 დებ; 9) გაცვირვება: **يَا لَهُ رَجُلًا**
يَا لَهُ مِنْ رَجُلٍ ო, რა კაცია!
 II. კავშ. 1) კავშირებით კილოსთან:
 რათა, იმისათვის რომ; **يَا مَأْكَانَ**-სა
 და **يَا مَأْكَانَ**-ის შემდეგ, ის. **يَا مَأْكَانَ**;
 2) პირობით კილოსთან: ბრძანებითის

(ან თხოვნის) **يَا مَأْكَانَ** ექსპონენტი
 დაწეროს! ან **و** ან **ن**-ის (ზოგჯერ
 აგრეთვე **ن**-ს შემდეგ) სუქუნით-
 ქესრის ნაცვლად **وَلْيَكُنْ** და და-
 წეროს!
يَا კავშ. რათა; იმისათვის, რომ:
يَا (**يَا** + **لَا**) რათა. არა;
 იმისათვის, რომ არ.
يَا კავშ. რადგანაც.
يَا უარუ. ნაწ. არა, არ; ზოგიერთ
 შემთხვევაში არავითარი, არცერ-
 თი, არაეინ. 1) აღნიშნავს აბსო-
 ლუტურ უარყოფას და წინ უძღვის-
 აკუზაციეში დასმულ უნუნაციო სა-
 ხელს. **يَا** ექვი არ
 არის მასში; **يَا** **رَجُلٍ فِي الدَّارِ**
يَا არაეინაა სახლში; **يَا** **إِلَّا إِلَهُ اللَّهِ**
 არ არის ღვთაება, გარდა ალ-
 ლაჰისა; **يَا** **رَثَاتٍ لَهَا** ფილტვე-
 ბი არა აქვთ მათ; 2) თუ **يَا** ნაწი-
 ლაკი უშუალოდ არ მიუძღვის სუბი-
 ექტს, მაშინ ეს უკანასკნელი დაისმის
 სახელობითი ბრუნვის განუსაზღვრელ-
 ფორმაში: **يَا** **فِي الدَّارِ رَجُلٌ**
 სახლში არაეინაა; ამგვარადვე მომ-

ლევნო პრელიატი: لَا أَحَدَ خَيْرٍ مِنْكَ არაფინაა შენზე უკეთესი;

თუ لَا ნაწილაკთან დაკავშირებულია მეორე სუბსტანციური ს.ს საშუალებით

და თან لَا ნ-ი გამოარებულია, იმ შემთხვევაში პირველი სუბსტანციური შეიძლება დაისვას ა) აკუზატივში უნუნაციოდ, სოლო მეორე—აკუზატივში, ნუნაციით ან უმისოდ,

ან ნომინატივში: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ ۖ وَلَا قُوَّةَ ۖ وَلَا حَوْلَ ۖ

არადა لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ ۖ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ ۖ

არას ძალი და ძლიერება თუ არ აღლმპისა თანა; ბ) პირველი სუბსტანციური შეიძლება დაისვას ნომინატივში ნუნაციით, სოლო მეორე—აკუზატივში უნუნაციოდ ან ნომ-ში თენვინით.

და لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ ۖ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ ۖ

არადა لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ ۖ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ ۖ

გამოარებული, მაშინ პირველი სუბსტანციური დაისმის აკუზატივში თუ თენვინოდ, სოლო მეორე—ნომინატივში

ან აკუზატივში თენვინით. لَا رَجُلَ

لَا رَجُلَ ۖ وَأَمْرًا ۖ فِي الدَّارِ

არა და لَا رَجُلَ ۖ وَأَمْرًا ۖ فِي الدَّارِ

არც ქალი სახლში; 2) იმპერ-

ბ. წერეთელი. არაბულ-ქართული ლექსიკონი.

ფექტივის ფორმასთან ჩვეულებრივ აღნიშნავს უარყოფას მეოფადში ან გა-

ნუსაზღვრელ აწმყოში; لَا يَجْتَمِعُ

არ سَيَفَانِ فِي غَمْدٍ وَاحِدٍ

მოთავსდება ორი ხმალი ერთ ქარქაშში;—ფიცის, წყევლის, კატეგორიული მტკიცების და მისთ. ფორ-

მულებში لَا ნ.ს მისდევს პერფექტივი მეოფადის მნიშვნელობით:

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (29,1-2) ღმერთიმც

არ მოგარჩენს შენ! وَاللَّهِ لَا فَتَحَتْ

არ გაუღებ ამ კარს; — პირობით კი-ლოსთან გამოხატავს აკრძალვას: ნუ,

არ. لَا تَأْكُلْ ნუ ჭამ, არ ჭამო;

ამგვარადვე ენერგეტივთან, აკრძალვით

წინადადებაში; وَلَا... لَا როდესაც

წინადადების თანაბარი ნაწილებია

უარყოფილი: არც... არც. وَلَا

სშირად აძლიერებს წინამავალ უარ-

ყოფას: ...ც-კი არ, ...ც-კი არა: ...ც

არ, ...ც არა; لَا أَنْ კავშ. კი-

ლოსთან: რეკომენდირებული არაა, რომ.

أَلَا نَهْتُهُ أَر؟ (შდრ. أ)؛ ზოგჯერ

ისმარება როგორც შორისდებული. أَلَا نَهْتُهُ أَر؟ (შდრ. ف).

بَلَا წინდ. (მოწვევნო ნათ. ბრუნ-
ვასთან) თვინიერ; უ-ოდ. بَلَا مَلِح
უმარილოდ.

بَلَا اللّارِسِيَّة კრებ., ხალხ. სახ. ლარი-
სიელები (მასკულის მიხედვით სვა-
რაზმული წარმოშობის ხალხის საზა-
რეთში).

اللّاز (<ქართ.) კრებ. ლაზები.

أَكْ - 17. أَكْ أَ. ამბავი გაგზავნა
ვისიმე შესახებ; აკ. და الى ნ-ით
ამბავი გაუგზავნა, აცნობა ვი-
სიმე შესახებ.

مَلِك (სემოკლებით) مَلِك
: 7. 1. 2. არამ. 1. 2. 3. მრ.

مَلَانِكَة ანგელოსი.

لَكِنْ ჩვეულებრივ იწერება لَا كِنْ
(< لَا + كِنْ სშირად წინამავალი

და ნ-ით) აღვერსატიული ნაწილაკი
მაგრამ, არამედ; لَا كِنْ, ჩვეუ-
ლებრივ იწერება لَكِنْ (ხში-

რად წინამავალი და ნ-ით) ისმა-
რება მომდევნო ნომინალი ან ინვერ-
სიული ვერბალი წინადადების წინ
სუბიექტით აკუზატივში (მომდევნო
I. 3. ნაცვალსახელოვან ნაწილაკებ-

თან لَكِنِّي, لَكِنَّا აგრეთვე

لَكِنَّا, لَكِنِّي აღვერსატიული ნა-
წილაკი მაგრამ, რადგან (= لَا كِنْ).

لَا كِي (<ქართ.) კრებ., ხალხ. სახ.
ლაკები.

اللّال - بَابُ اللّال (60, 4-4) დამახინ-
ჯებული დაწერილობა ნაცვალად
بَابُ اللّان - ისა (ის.).

بَابُ اللّان ალანები. اللّان და-
რიალანი, დარიალი.

لَا (თურქ. la la აღმზრდელი)
თურქ. შალალი თანამდებობის პირთა

ტიტული, ლალა. مُصْطَفَى بَاشَا

اللّال მუსტაფა ფაშა ლალა,
თურქების სარდალი (გარდ. 1580),
რომლის მეთაურობითაც შემოესია
საქართველოს 1578 წ. თურქეთის
დამპყრობი ლაშქარი და დროებით
მიიტაცა სამსრეთ საქართველოს ტე-
რიტორიის ნაწილი.

لَا ის. لِي.

لَوْلُو კრებ. მარგალიტი.

لَان ის. لِي.

لَان შერწყმული لَان

لَا يَرَانُ (37, 10) და ზოგი-
ერთი ძეგლის მიხედვით უფრო სწო-
რი لَا يَرَانُ ლაზიზანი, ლაზიზანი,

ლწზანი, მხარე კავკასიონის ქედის
სამხრეთ ფერდობზე, უმანის ჩრდი-
ლო-დასავლეთით, ლაქიჯის ხეობაში,
სადაც ამჟამად ცხოვრობენ ტატები
(იხ. V. Minorsky. H 'A გვ.
400 შშღ.).

لَبْرَانِ شَاءَ ლწზან-შაპი, ლწ-
ზანის მფლობელი.

لَبْرَانِ شَاءَ ლწზან-შაპი, ლწ-
ზანის მფლობელი.

გონიერი, გაგებული.

لَبْرَانِ شَاءَ ლწზან-შაპი, ლწ-
ზანის მფლობელი.

ლწზანი, მხარე კავკასიონის ქედის
სამხრეთ ფერდობზე, უმანის ჩრდი-
ლო-დასავლეთით, ლაქიჯის ხეობაში,
სადაც ამჟამად ცხოვრობენ ტატები
(იხ. V. Minorsky. H 'A გვ.
400 შშღ.).

ლწზანი, მხარე კავკასიონის ქედის
სამხრეთ ფერდობზე, უმანის ჩრდი-
ლო-დასავლეთით, ლაქიჯის ხეობაში,
სადაც ამჟამად ცხოვრობენ ტატები
(იხ. V. Minorsky. H 'A გვ.
400 შშღ.).

ლწზანი, მხარე კავკასიონის ქედის
სამხრეთ ფერდობზე, უმანის ჩრდი-
ლო-დასავლეთით, ლაქიჯის ხეობაში,
სადაც ამჟამად ცხოვრობენ ტატები
(იხ. V. Minorsky. H 'A გვ.
400 შშღ.).

ლწზანი, მხარე კავკასიონის ქედის
სამხრეთ ფერდობზე, უმანის ჩრდი-
ლო-დასავლეთით, ლაქიჯის ხეობაში,
სადაც ამჟამად ცხოვრობენ ტატები
(იხ. V. Minorsky. H 'A გვ.
400 შშღ.).

ლწზანი, მხარე კავკასიონის ქედის
სამხრეთ ფერდობზე, უმანის ჩრდი-
ლო-დასავლეთით, ლაქიჯის ხეობაში,
სადაც ამჟამად ცხოვრობენ ტატები
(იხ. V. Minorsky. H 'A გვ.
400 შშღ.).

ლწზანი, მხარე კავკასიონის ქედის
სამხრეთ ფერდობზე, უმანის ჩრდი-
ლო-დასავლეთით, ლაქიჯის ხეობაში,
სადაც ამჟამად ცხოვრობენ ტატები
(იხ. V. Minorsky. H 'A გვ.
400 შშღ.).

ლწზანი, მხარე კავკასიონის ქედის
სამხრეთ ფერდობზე, უმანის ჩრდი-
ლო-დასავლეთით, ლაქიჯის ხეობაში,
სადაც ამჟამად ცხოვრობენ ტატები
(იხ. V. Minorsky. H 'A გვ.
400 შშღ.).

اللَّيِّ سِج. სიტივისა اللَّيِّ (იხ.).

لَجَّ (ა, ი; მხ. I. 3. لَجَّجْتُ) ჯი-
უტობდა.

لَجَّ (ა), მასღ. لَجَّ إِلَى ნ-ით
თავშესათარს ეძებდა ვინმეს-
თან, თავი შეათარა, გადაიხ-

ვეწა. IV. لَجَّ (ა) იძულებულყო
თავი შეეფარებინა, მიემართა
მისთვის, გადახვეწილიყო;
2) თავი შეათარებინა, შტიფრა.

لَجَّ (უ), მასღ. لَجَّ (ა) 1) შიკვრა;
2) აღვირი გაუკეთა, ალაგმა.

IV. لَجَّ (ა) და. აღვირი გა-
კეთა, ალაგმა.

لَجَّ (არამ. ან სპარს.?) შრ. لَجَّ,
აღვირი (შღრ. ქართ.

ლაგამი); ذَاتُ اللَّجْمِ (იხ. 1, 1;
იხ. 1, 1) (სიტყვასიტყვით აღვირე-
ბიანი) ადგილის სახ. არშენაში.

لَجَّ (ა) აღვირის გაკეთება, ალა-
გება.

لَجَّ (ა) ჯრ. لَجَّ (ა) საფლავში
(გვერდზე) გაკეთებული ნიშა.

لَجَّ (ა), მასღ. لَجَّ (ა) ან
ნ-ით შეხება, გადახედა; თვალი
დაახამხამა.

لَجَّ (ა) ჯრ. لَجَّ (ა) ჯრ. لَجَّ (ა) ჯრ.

ხედვა, გადახედვა.

لَحَفَ مَر. لَحَفَات თვალის და-
ხამხამება; მომენტი, წამი; لَحَفِ

لَحَفَةَ თვალის დახამხამებაში,
ერთ წუთში.

لَحَفَ (ა), მასღ. لَحَفَ ორ. ღამ.

საბანი დაახურა.

لَحَفَ مَر. لَحَفَ საბანი.

لَحَفَ მთის ძირი, ფერდობი.

لَحَفَ (ა), მასღ. لَحَقَ ჯ.

ან ნ-ით დაეწია, მიეწია; პ. აკ.
ეწია, შეემთხვა; ბ ნ-ით გაე-
მართა, გაემგზავრა, მივიდა სად-
მე; შეუერთდა; გაუერთიანდა.

لَحَمَ مَر. لَحْمٌ ხორცი.

لَحَنَ مَر. لَحَانٌ ხმა; მოტივი; ინ-
ტონაცია; სიმღერა, მელოდია;
შეტდომა (მეტყველებაში).

لَحِيَةً مَر. لَحَى წვერები.

لَدُنْ 1) წინდ. წიაღში; თან. لَدُنْ

مِنْ მას აქვს ქონება; لَدُنْ

مِيسِي მხრივ; 2) კავშ., პერფექტივ-
თან იქიდან (= იმ დროიდან)
მოყოლებული, რაც.

لَدَى (ლდა); ნაცვალსახელოვან ნაწი-

ლაკებთან لَدَى, لَدَيْكَ და სხვ.)

წინდ. წინაშე; თან; ახლოს. لَدَى
رَأَى შენ მოგეპოვება,
რაც შენა გაქვს; შენი მდგომა-
რობა.

لَدَى (ა; მს. რ. I. პ. لَدَيْكَ) მასღ..

لَدَى იყო ტკბილი, საამური;
ტკებოდა ზე მით.

لَدَى ტკბილი, საამური.

لَدَى مَر. لَدَى სიტკბო, სიამოფ-
ნება; მშვენიერება (შდრ. ჭართ.
ლაზათი).

لَدَى ტკბილი, საამური, სასიამო-
ვნო; ნატიფი, დახვეწილი;
რჩეული (საქმელი და მისთ.),
გემრიელი.

لَدَى مَر. لَدَى ასოებზე.

لَزِمَ (ა), მასღ. لَزِمَ ღამ. თან.

ახლდა, იყო განუყრელი რისა-
მე; დიდხანს ეწეოდა (რაიმე

საქმიანობას); لَزِمَ الصَّلَاةَ

ცულობდა დიდხანს, ხანგრძლი-
ვად, მუდამ; დიდხანს იმყოფე-
ბოდა, დარჩა სადმე; გრღვ. იყო

სავალდებულო, საჭირო. لَزِمَ
أَرَأَى საჭირო; არა ჯერ არს,

არა ხამს. IV. لَزِمَ ღამ. ღამ. და
ნ-ით დააკისრა, დაავალა, სა-
ვალდებულოდ გაუხადა, იძუ-

ღებულყო რამე (გაეკეთებინა).

لُزُوْٓ 9 ვალდებულება.

لَزَى 9 ზღ. 6 განუყრელი; სავალდებულო, აუცილებელი, საპირო.

لَسِنَ (ა), ზსდ. 9 لَسِنَ მკერმეტყველურად ლაპარაკობდა, იყო

მკერმეტყველი; — لَسِنَ (უ), ზსდ.

9 لَسِنَ ღამ. ავსიტყვაობდა ვისიმე მიმართ, ცუდს ლაპარაკობდა, ცუდად იხსენიებდა.

9 لَسَانٍ ორივე სქ., ზრ. 9 أَلْسِنَةٍ

9, 9 أَلْسِنَ ენა (ანატომიური ორგანო და შეყვევლება).

لَصَّ (ა; ზს. რ. I. 3. لَصِصْتُ) იყო, გახდა ქურდი, ყაჩაღი.

لَصَّ 9 ღამ. 9 لَصَّ უფრო იშვიათად

9 لَصَّ (< ზერმნ. ληστέϊ;) ზრ. 9 لَصُوصٌ

ქურდი, ყაჩაღი.

9 لَصِبٍ 9 ზრ. 9 لَصَابٍ, 9 لُصُوبٍ ვიწრო

გასავალი (მთაში), გზა, ბილიკი.

لَصِقَ (ა), ზსდ. 9 لُصُوقٌ, 9 ბ. ნ. ით

1) ეკვროდა; მიეკრა, მიეწება;

2) იყო რისამე მოსაზღვრე, ეხებოდა რასმე.

9 لُصُوبٌ ლასუბი, ქალ. არანში, ბარ-

დავის მასწობლად.

لَطَفَ (უ), ზსდ. 9 لُطْفٌ იყო კეთილგანწყობილი, კეთილი, სულგრძელი, ალერსიანი 9 ბ. ნ. ით

ვისიმე მიმართ; — لَطَفَ (უ), ზსდ.

9 لَطَافَةٌ იყო ნატიფი, რბილი,

ნაზი, მოხდენილი: IV. 9 أَلْطَفَ

ა. გამოიჩინა კეთილგანწყობი-

ლება, თავაზიანობა, ალერსი, ვისიმე მიმართ, 9 ბ. ნ. ით რამეთი.

9, 9, 9 أَلْطَفَ ზრ. 9 أَنْطَافٌ კეთილგან-

წყობილება, თავაზიანობა; სი-

კეთე; წყალობა.

9 لَطِيفٌ ზღ. 6, 9 ზრ. 9 لَطَافٍ ნაზი,

მოხდენილი, ნატიფი (ზღრ.).

9 لَطِيفَةٌ 9 ზრ. 9 لَطَائِفٌ მოხდენილი,

მშვენიერი; მოსწრებული, გონებამახვილური (სიტყვა, გა-

მოთქმა, ამბავი); ანეკდოტი.

9 لَطَافَةٌ კეთილგანწყობილება,

თავაზიანობა; სიკეთე; წყალობა.

9 أَنْطَافٌ ვისიმე მიმართ კეთილ-

განწყობილების, თავაზიანობის

გამოჩენა, ალერსი, კარგად მოპყრობა.

لَطَمَ (ი), ზსდ. 9 لَطْمٌ ღამ. გააწნა,

სილა გაარტყა.

9, 9 لَطْمَةٌ 9 ზრ. 9 لَطْمَاتٌ სილა.

لَعِبَ (ა), მასღ. لَعِبَ, لَعِبَ თამა-

შობდა, ერთობოდა.

لَعِبَ თამაში, გართობა,

لَعِبَ თამაში, გართობა.

عَلَّ ۛ. عَلَّ ۛ.

لَعَنَ (ა), მასღ. لَعَنَ დამ. წყევ-

ლიდა, დაწყევლა.

لَعَنَ წყევლა, კრულვა.

لَعِينٌ მღ. ო წყეული.

لَاعِنٌ მღ. ო დამწყველი, მაწყვე-

ვარი. مَلْعُونٌ მღ. ო დაწყველილი, წყე-

ული. لَغَا (უ), მასღ. لَغُو ლაპარაკობდა;

لَغَا (ა, უ) د لَغَى (ა), მასღ.

لَغَا ۛ სისულელეებს ამბო-

ბდა, ობროღობდა; ლაყობდა.

IV. أَلْفَى ۛ. ამორიცხა, გამო-

თიშა منه მისგან; გააუქმა, მოსპო.

لَغُو ლაყობდა, სისულელეების

ლაპარაკი. لَغَا ۛ. لَغَاتٌ ۛ ენა; კილო; სი-

ტყვა, გამოთქმა; كِتَابُ اللَّغَةِ ۛ

ლექსიკონი; أَهْلُ اللَّغَةِ ۛ ლექ-

სიკოლოგები.

لَفَّ (უ), მასღ. لَفَّ დამ. შეხვია,

გახვია.

لَفَّ შეხვევა, გახვევა.

لَفَّتَ (ი), მასღ. لَفَّتَ დამ. გადა-

აბრუნა; მოაბრუნა منه მისგან.

VIII. اَلْتَفَّتَ ۛ მიბრუნდა; ل ۛ

الى ۛ-ით მიუბრუნდა; ყურად-

ღება მიაქცია.

اَلْتَفَّتَ ۛ მიბრუნება; ყურადღება-

لَفَّظَ (ი), მასღ. لَفَّظَ ۛ ب ۛ-ით

წარმოსთქვა, გამოსთქვა, სთქვა.

لَفَّظَ ۛ م. اَلْفَاظُ ۛ სამეტყველო

ბგერათა კომპლექსი; წარმოთ-

ქმა; გამოთქმა; სიტყვა; ლაპა-

რაკი.

لَفَى (ი), მასღ. لَفُو ۛ الى ۛ-ით და-

ბრუნდა (შინ). IV. اَلْفَى ۛ ნა-

ხა, შეხვდა.

لَقِبَ—II. لَقَّبَ ۛ ორ. აკ. ან აკ. და

ب ۛ-ით უწოდა. დაარქვა, მეტ-

სახელი მისცა.

لَقِبَ ლაყაბი, მეტსახელი (საპა-

ტიო სახელი და სხვ.). لَقَطَ (უ), მასღ. لَقَطَ ۛ აიღო (მიწი-

დან), აკრიფა. VIII. اَلْتَقَطَ ۛ

ლო (მიწიდან), აკრიფა, მოკრიფა.

لَقِيَ (ა), მასღ. تَلَقَّا، لَقَا. 3. აკ.

შეხვდა, შეეყარა; შეეჯახა (მტერსა და მისთ.); ნ. აკ. გა-

ნიცადა, გადაიტანა. IV. الْقَى

დამ. ან ნ-ით დააგდო, გადააგდო, ისროლა; ორ. დამ. ან აკ.

და ბ ნ-ით ესროლა, დაუგდო, გადაუგდო; ნ. აკ. და 3. عَلَى ნ-ით

დაუსვა (საკითხი). الْقَى إِلَيْهِ

أَلْقَى سَالَمِي نِسْطَا მას; الْقَى

تَلَقَّى يური დაუგდო. V. تَلَقَّى

აკ. მიიღო, შეხვდა. X. اسْتَلَقَى

წაიქცა, გადაბრუნდა.

لَقَا შეხვედრა.

لَقِيَ 3. შეხმვედრი.

تَلَقَّا შეხვედრა; تَلَقَّا პირდაპირ.

لَقَا გადაგდება, დაგდება.

لَقِيَ 3. ჯრება. ხალხ. ხახ. ლაზგები,

ლეკები (შდრ. რუს. лезвия).

لَا كِنَّ، لَا كِنَّ. ხს. لَا كِنَّ და لَا كِنَّ.

لَقِيَ. ხს. لَقِيَ.

لَقِيَ (لَا + لَا) ნაწ. არ, არა; ხს-

მარება ფოველთვის მომღვენო პირო-

ბით კილოსთან და აღნიშნავს უარყოფას წარსულში.

لَقِيَ 3. არ გაუკეთებია.

لَقِيَ 3. განა არ?, ნუთუ არ? ხს. أ.

لَقِيَ 3. შემოკლებული, ხს. مَا 1.

لَقِيَ 3. დამ. შეკრიბა, მოაგროვა, თავი მოუყარა; ბ

ნ-ით მივიდა ვინმესთან (რამესთან), გაჩერდა. IV. أَلْقَى

იყო ახლოს; მოახლოვდა; დადგა; ბ

ნ-ით ეწია, თავს დაატყდა (უბედურება).

لَقِيَ 3. ნაწნავი.

لَقِيَ 3. რაც ეწევა ვინმეს, თავს დამტყდარი.

لَقِيَ 3. უბედურება.

لَقِيَ 3. ხს. مَا 1.

لَقِيَ 3. (აგრეთვე წინამავალი და ნ-ით)

لَقِيَ 3. (مَا + إِذَا = إِلَى) (1) კავშირით მომღვენო პერფექტივთან როდესაც;

იმის შემდეგ, რაც; მომღვენო პერფექტივთან: იგივე, რაც

لَقِيَ 3. (مَا + لَقِيَ) მომღვენო პირობით კილოსთან აღნიშნავს უარყოფას წარსულში: არა; უფრო ხშირ-

ლად; უფრო ხშირად; უფრო ხშირად; უფრო ხშირად;

ლად; უფრო ხშირად; უფრო ხშირად; უფრო ხშირად;

ლად; უფრო ხშირად; უფრო ხშირად; უფრო ხშირად;

ლად; უფრო ხშირად; უფრო ხშირად; უფრო ხშირად;

რად: ჯერ კიდევ არა. **أَلَمْ** არა? ნუთუ არა? ჯერ არა?

لَمْ (ل, ი), მას. **لَمْ** დაშ. 1) ეხედობოდა, შეეხო; 2) ეძებდა. VIII.

დაშ. **الْتَمَسَ** ეძებდა, იძიებდა; ცდილობდა მიეღწია; სთხოვდა.

لَس შეეხება.

الْتَمَسَ ძებნა, ძიება; თხოვნა.

لَمَعَ (ა), მას. **لَمَعَ** ბრწყინავდა, ციმციმებდა (ვარ-

სკელაეი). სინ. **بَرَقَ**.

لَنْ (ან+**لَا**) კავშ. არც, არასდროს, არა (რა თქმა უნდა, არა; საკუთრივ, არ იქნება, რომ); იხმარება მომღვენო კავშირებით კილოსთან და აღნიშნავს უარყოფას მეოფადში.

იყო **لَب**, **لَب** (ა), მას. **لَب** აღგზნებული, გაჩაღებული (ცეცხლი).

لَب ალი (ცეცხლისა).

لَهَجَةٌ ენა; დიალექტი, კილო; კილოკაეი.

ბ **لَه** (უ), მას. **لَه** ერთობოდა -ით მით; **لَسَا** (ა), მას. **لَسَا**

-ით ყურადღებას არ აქცევდა; გამორჩა, დაავიწყდა.

لَعِبَ გართობა. სინ. **لَعِبَ**.

لَوْ (ებრ. **לִּ**) კავშ. რომ; თუ, რომ; თუ. ზოგჯერ გამოხატვის

სურვილს: **لَوْ يَعْلَمُ** (ნეტავ) რომ იცოდეს! მომღვენო ნომინალი ან ინვერსიულ ვერბალ წინადადებას-

თან იხმარება **أَنَّ** ნაწილაკით: **لَوْ (16,8) لَوْ أَنَّكَ قَبَضْتَنِي: أَنْ**

შენ რომ მე დაგეჭირო...

لَوْ რომ არ, რომ არა.

لَوْ لَا (ვერბალი წინადადებების წინ) და **لَوْ لَا أَنْ** (ნომინალი ან ინვერსიული ვერბალი წინადადებების წინ) იგივეა, რაც **لَا**.

لَوْ თუნდაც რომ; თუნდ რომ.

لَوْ لَا (<არამ. **لَوْ لَا**, **لَوْ لَا**)

لَيْسَ იგივეა, რაც **لَيْسَ** +

1) ჩანდა, მოჩანდა; 2) ბრწყინავდა; გრძმ. დაქანდა.

لَوْ შრ. **لَوْ** ფიცარი.

ბ **لَوْ** (უ), მას. **لَوْ** ეძებდა

მფარველობას, დაცვას **بِه** მასთან, მიმართა დაცვისათვის.

لَوْ (<არამ.) კრებ. ნუში.

لَوْ. ის. لَوْلَا.

لَوْ ჰკიცხავდა, ჰგმობდა და عَلَيْهِ (უ), მასღ.

لَوْ გაკიცხვა, გაკილვა.

لَأْتِمُ გამკიცხველი.

لَأَنْ مრ. აَلْوَانُ ფერი; სახეობა, გვარი.

لَا (ი), მასღ. لَا გრღმ. აკ. და-გრიხა (თოკი), დაწნა, მოწნა; მოლუნა, მოგრიხა გაამრულდა; يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُمْ بِأَلْكَتَابٍ

ამახინჯებენ თავიანთი ენით წერილს; გადააბრუნა; მოაქცია, მოაბრუნა عَلَيْهِ მისკენ عنه მისგან. გრღმ. მოიქცა, მობრუნდა عنه მისგან, عَلَى ნიით მიუბრუნდა; ზრუნავდა (რამეზე).

لَا (ა), მასღ. لَا იყო მრულდე, გალუნული, დაკლაკნილი. VIII. اَلتَّوَى იყო მრულდე. დაკლაკნილი გამრულდა.

لَا გიმრულდება, დამახინჯება.

لَا 1) პატარა დროშა, რომელსაც ამაგრებდნენ შუბის წვერზე; 2) მერმინელ. პეტლებში სადროშე.

مَلْتَوٍ მოლუნული, გალუნული, მრულდე, დაკლაკნილი.

لَيْتَ ნაცვრ. ნაწ. ნეტავ. ნეტავ რომ ისმარება მომღვენო ნომინალ ან იხ. ვერსიულ ვერბალ წინადადებასთან სუ-

ბიექტით აკუზაციეში. لَيْتَ الشَّابَ

ნეტავ რომ ახალგაზრდობა დაბრუნდებოდეს ერ-

თხელ! لَيْتَكَ ნეტავ რომ შენ.

შენ რომ...; لَيْتَ شِعْرِي ნეტავ ვიცოდე.

لَيْتَ მრ. لَيْتُ ლომი; ლეღსი, მამ. და ტომის სავ. სავ.

لَيْسَ (< لَا + اَيْس) არის; არამ. لَيْسَ, لَيْسَ; მს. რ. I. 3.

لَيْسَ (არ სხ.) არ არსებობს, არ არის. უარყ. კავს. (პრელიატიული აკუზაციეით: არ მივიღივარ; ან ب

ნიით ნათ. ბრუნვაში لَيْسَ بِعَالِمٍ არ არის ნიკოდნე).

لَيْسَ არ არის არა აქვს, არ ეკუთვნის; لَيْسَ لَا

ნიით (oA, A) არ შეუძლია, უფლება არა აქვს; ზოგჯერ ისმარება როგორც لَا, გამლიერებული მნიშ.

لَيْسَ لِهَذَا خَلِقتَ ვნელობით.

ამისთვის არ ხარ დაბადებული;

—თუ არ, გარდა. لَيْسَ لِي، لَيْسَ ჩემს გარდა.

ლი კრებ., კრძ. 6 მრ. 6 პალ-
მის სის ბოქკოვებ, რომლე-
ბსაც ხმარობენ თოკად.

ლი (ი), მასდ. 6 ლიყ, 6 ლიყა, 6 ბ ნ-იი
შეეფერებოდა, იყო რისამე შე-
საფერი, იყო სათანადო; იყო
ღირსეული; უხდებოდა. 6
არ შეეფერება 6
მას, რომ...

ლი ორ. სქ. ღამე. (საერთოდ,
როგორც სიზნელე. ანცნ. 6
6 ლიყ (ერთი) ღამე (რო-
გორც დროის პერიოდი, ანცნ.
6
6; როგორც მანძილის საზომი

ერთი ღამის სავეალი. 6 ერთ
ღამეს. 6
ამაღამ; იმ ღამეს.

ლი იყო ნა-
ზი, რბილი, ჩჩვილი, ნატიფი-
ანცნ. 6. იყო ალერსიანი,
წყნარი, უწყინარი.

6 სინაზე, სირბილე, სინატი-
ფე; სიწყნარე.

6 სირბილე, სინაზე, სი-
ნატიფე.

6 მდ. 6, რბილი, ნაზი, ნა-
ტიფი; ალერსიანი, წყნარი, უწყ-
ინარი.

6 მნმ, არაბული ანბანის ოცდამე-
ოთხე მ ასო; სათვალავში აღნიშ-
ნავს 40-ს.

I. ფორმაცვლელი ნაცვალსახელი.
1) კითხვითი ნაცვალსახელი (წინდუ-
ბულები შემდეგ ხშირად მოკლ-
დება: 6, 6; მაგ. 6 რატომ და სხვ.)
რა? 6 რაა ეს? 6

რა გასურს? 6 რატომ? ხშირად
ერთვის ჩვენებითი ნაცვალსახელი 6,
რომელიც აძლიერებს მნიშვნელობას.

6 რას ამბობ? რასღა
ამბობ? 6
რისთვის-
6

ლა გაიქეცი შენი აქ მოსვლის შემდეგ? **مَا لَكَ** (დასვ.))

ასიღენტურად მომღვენო ზმნის წინ: რაა ჩემს თავს (რაა შენს თავს

და სვ.) = რატომ? **مَا لِي أَرَاكَ**

مُهْتَمًا (22, v-8; 23, 8) რაა, რომ (=რატომ) გხედავ შენ ჩაფიქ-

რებულს? **مَا لَكَ وَلَيْتَ بَعْدَ**

لِمَاذَا (18, 8) = **مَا لَكَ**

وَلَيْتَ بَعْدَ مَا لَكَ **مَا لَكَ**

აღმირატიულ კონსტრუქციებში იხმარება განცვიფრების გამოსახატავად:

რამ გაალამაზა ზეიდი! = რა ლამაზია ზეიდი! განცვიფრება წარსულში გაღმო-

იყმა **مَا كَانَ** -ს საშუალებით: **مَا كَانَ أَجْهَلَ صَاحِبِكَ** (17, 12)

რამ გაასულელა შენი მეგობარი! = რა სულელი იყო (ყოფილა) შენი მეგობარი!; მიმართ. **مَا هِيَ** **مَا هِيَ**

2) განსაზღვრებითი მიმართებითი ნაცვალსახელი: რაც; ის, რაც; რომელიც; როგორიც; როგორც.

سَمِعْتُ الْيَوْمَ مَا قَدْ هَانَنِي **عَلَيْكَ** (20, 2-4) ვისმინე მე

დღეს (ისეთი რამ). რამაც შემაშინა შენ გამო; **مَا شَأْنُ اللَّهِ** რასაც ალლაჰი ისურვებს = ცოტა თუ ბევრი (რაოდენობა, რიცხვი, ღრო და მისი.).

იშვიათად იხმარება **مَا** იმავე მნიშვნე-

ლობით, როგორც **مَا** (1) ვინ; 2) ვინც,

საკუთრივ, რომელიც. **نَظَرْتُ إِلَى**

رَجُلٍ مُتَمَاوٍ فَقَالَتْ مَا هَذَا

შეხედა [იმ] კაცს, თავი რომ მოემკედარუნებინა და სთქვა: ვინ არის ეს? (შდრ. აგრეთვე გვ. 71, შნსვ.).

გაქვევებული სახით გვხვდება **مَا** სუბსტანტიური (სუბიექტური, და სვ.) წინადადების დასაწყისში, განსაკუთრებით ხშირად წინდებულების შემდეგ, რომლებსაც აძლევს კავშირის მნიშვნელობას (ე. წ. მასდარული

عَجِبْتُ مِمَّا ضَرَبْتَ: **مَا** **عَجِبْتُ مِنْ ضَرْبِكَ** **زَيْدًا** = **زَيْدًا**

გამიკვირდა, შენ რომ ზეიდს სცემე; აგრეთვე ზმნისართულ გამოთქმაში: **مَا كَثِيرًا**

ხშირად, ხშირადლა; **مَا قَلِيلًا**

ძალიან იშვიათად, იშვიათადლა (შდრ. აგრეთვე ქვევით).

ზმნის გამოვრების შემთხვევაში: ერთი, გარკვეულ რამ (ღრო, ხანი..

ნომენტი, უამი და სხვ.) და შემ-
 ლხ გაურკვეველი რამ, ცოტა
 თუ ბევრი და მისთ. **يَعِيشُ**
 .عَشْ (24, 1) ცხოვრობს, რასაც
 ცხოვრობს, — ბევრს იცხოვრებს,
 თუ ცოტას იცხოვრებს, — სანამ-

დისაც ცხოვრობს; **إِذَا سَبَّحَ**
بِهِ مَا سَبَّحَ (22, 1) როდესაც

გააცურა იგი, რამდენხელაც
 გააცურა, — როდესაც გააცურა

იგი ერთ მანძილზე; **أَعْطَانِي مَا**
أَعْطَانِي მომცა მე, რაც მომ-

ცა, — ბევრი მომცა, თუ ცოტა
 მომცა, — მომცა მე რაღაც.

3) განუსაზღვრელი მიმართებითი
 ნაცვალსახელი ისეთი რამ, რაც;
 ზოგი რამ, რაც; ყველაფერი,
 რაც, რომელიც. სწორად წინდ-

ბულების წინ: **مَا لِي** რაღაც,
 რაც მე მაქვს; რაიმე, რაც მე
 მაქვს; აგრეთვე გაორკვეებული

مَا (< **مَا**) ყველაფერი,
 რაც; რაც უნდა; 4) განუსაზ-
 ზვრელი ნაცვალსახელი. რაიმე, რო-
 მელიმე, გარკვეული; ჩვეულებრივ
 მიერთვის განუსაზღვრელ სახელს
 და აძლიერებს განუსაზღვრლობას:

مَا جِئْتُ لِأَمْرٍ ნოვედი ერთი

საქმის გამო; **أَعْطَانَا كِتَابًا مَا**
 მოგვეც ჩვენ რაიმე წიგნი.

II. კავშ. (საკუთრივ აგრეთვე მიმართ.
 ნაცვ. გაქვევებული ფორმით) მომღვე-

ნო პერფექტივთან ვიდრე, სანამ. **مَا**
دُمْتُ حَيًّا სანამ ცოცხალი ხარ.

უარყოფით **لَمْ**-თან, მომღვენო პირო-
 ბითი კილოს წინ: ვიდრე არ, სა-
 ნამ არ.

III. უარუ. ნწ. 1) არა, არ.
 ისმარება უარყოფით ვერბალ წი-
 ნადაღებებში მომღვენო პერფექტივ-
 თან (უარყოფა წარსულში) ან იმპერ-
 ფექტივთან (უარყოფა აწმყოში).
 2) არაა. ნომინალ წინადაღებებში.
 პრელიკატულ სახელობით ბრუნვას-

თან ან **ب** -თან (შდრ. **لَيْسَ**).

مَا ذَاهِبَةٌ هُنْدٌ ჰინდი არ მიდის.

ჰიჯანზის ღიაღექტში და ყურანში
 პრელიკატულ აკუზაცივთან: **مَا هَذَا**

نَاسِكًا (19, 1) არაა ეს მორ-
 წმუნე; — არ არსებობს; **ل** ნით

არა აქვს, არა ჰყავს (შდრ. **لَيْسَ**).

مَا შემოკლებით **مَا** განა არ? ნუ თუ

არ? **أَبَا تَرَاهُ** განა არა ხედავ მას?
 ზოგჯერ ისმარება უბრალოდ რო-

გორც ძახილის ნაწილაკი (შდრ. **أَلَا**).

مَارِدِينْ მარდინი, ქალ. ზემო მე-სოპოტამიაში.

مَكَارِيُوسُ ის. მაკარიუსი.

مَائِطُسُ (< ბერძნ. Μαίωσις, Μαίησις)

مَائِطُسُ აზოვის ზღვა. — مَانْ (ა), მანდ. მან დამ. მოამარაგა; ამარაგებდა; ზრუნავდა.

مَوْنَةٌ კვება; ზრუნვა; ტვირთი; مِئْسَانِي მიხსნა მე მანზე ზრუნვისაგან.

مَائَتَانِ (აგრეთვე مِئَةٌ) ორ. مَائَةٌ მრ. مِئَاتٌ ასი. مِئُونَ

მეოთხე (ثَلَاثُ مَائَةٍ) იშვიათად სამასი. تَأْتُ مِئِينَ (პოეზიაში)

مَتَّعَ (ა), მანდ. მთოც ხანგრძლივი, გახანგრძლივდა, გაგრძელდა; ბ ნით იგემა რამე,

დატება რამეთი. II. مَتَّعَ დამ. გააგრძელა, გაახანგრძლივა; პ. ავ. და ნ. ბ ნით აგემა, დაატებო

რამეთი, ასარგებლა; مَتَّعَ مَتَّعَ السَّامِيَّةَ საჩუქარი მისცა გაყრილ, გაშორებულ ცოლს.

V. مَتَّعَ, ბ ნით იგემა რამე, დატება რამეთი, განცხრომაში იყო

რამესგან. تَمَتَّعَ بِالعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ რამესგან. დროს უმზრა

შეასრულა, ე. ი. შექაში მოგზაურობის დროს, ნაცვლად იმისა, რომ მთელი ჭაყვიის შესრულების მიზნით იქნაშის მდგომარეობაში შესულიყო, ჯერ უმზრა შეასრულა, რომ შემდეგ საკუთრივ ჭაყვიის წინ იქნაშის მდგომარეობიდან გამოსულიყო.

مَتَّاعٌ მომარაგება; სარგებლობა, გამოყენება; დატებობა, განცხრომა; მრ. مَتَاعَةٌ სასარგებლო რამ ნივთები (ტანისამოსი, ავეჯი. იარაღი, ჭურჭელი, საყოფაცხოვრებო საგნები).

مُتَمِّنٌ ორ. სქ., მრ. مَتُونٌ 1) ზურგზე დაპირი; 2) ძირითადი ტექსტი (განსხვავებით მისი კომენტარებისაგან, შენიშვნებისაგან და სხვ.).

مَتَّى კითხვ. ნაწ. როდის? კავშ. როდესაც, როდესაც კი.

مَثَلٌ (უ), მანდ. مَثُولٌ იღვა სწორად; مَثَلٌ بَيْنَ يَدَيْهِ წარუდგა მას; مَثَلٌ გარღვევ. დამ. დაემსგავსა, ენსგავსებოდა, ჰგავდა;

გრდმ., ავ. და ბ ნით შეადარა, დაამსგავსა. مَثَلَةٌ მანდ. მათ ნით სამაგალითოდ დასაჯა (მოსტრა ცხვირი, ჟურები). II. مَثَلٌ ავ. მის-

ცა სახე, ფორმა; წარმოადგინა, გამოსახა; აკ. და ბ ნით შედარა, დაანსგავსა; ბ ნით სამაგალითოდ დასაჯა (მოსკრა ცხვირი, ყურები). V. **مِثْلٌ** მიიღო ფორმა, სახე; წარდგა კ ნით ვისიმე წინაშე, წარუდგა; მოეგლინა, მოეჩვენა; წარმოიდგინა; დაემსგავსა; ბ ნით იხმარა, მოიყვანა, ვითარცა ანდაზა, არაკი. **مِثْلٌ** მრ. **أَمْثَالٌ** (საკუთრივ: მსგავსება) მომღვენო ნათ. ბრუნვასთან: ინსგავსი; ვითარცა; ისეთი, როგორც; იმდენივე. **ذَلِكَ مِثْلٌ** ამგვარად, მსგავსად ამისა. .. **مِثْلٌ عَلَى مِثْلٍ ... بِمِثْلِ** .. მსგავსად..., იმგვარადვე, როგორც... **مِثْلًا** მსგავსად იმისა, რაც, როგორც. **مِثْلٌ** მრ. **أَمْثَالٌ** მსგავსება; ანდაზა, არაკი. **مِثْلُهُ كَمِثْلِي** ის ჭგავს; **مِثْلًا** უამბო არაკი, ანდაზა. **مِثْلًا** მაგალითად. **أَمْثَالٌ** მრ. **مِثْلِي** მრ. **أَمْثَلُ** ელატ. უკეთესი, უფრო სრულყოფილი, საუკეთესო.

مِثْلٌ მრ. **تَمَائِيلٌ** სურათი, გამოსახულება; კერპი.

مَجْدٌ (უ), მასდ. **مَجْدٌ** იყო დიდებული, სახელოვანი, ქებული.

II. **مَجْدٌ** ღმ. აქო, აღიდა.

مَجْدٌ ქება, დიდება.

مَجِيدٌ ქებული, დიდებული.

مَجُوسٌ <არამ. <მგ. სპარს. magus) კრებ. მოგვები, მაზდაიანური სარწმუნოების მიმდევარნი; შიშართ. **الْمَجُوسِيَّةُ**; მდ. **مَجُوسِيٌّ** მართ. მოგვთა სარწმუნოება.

مَجِيكٌ მიჩიქი, მდ. ჩრდ. კავკასიაში.

مَحْضٌ მდ. ო წმინდა.

مَحْنٌ (ა), მასდ. **مَحْنٌ** ღმ. გამოს-

ცადა. VIII. **أَمْتَحَنَ** ღმ. გამოსცადა.

مَحْنَةٌ მრ. **مَحْنٌ** განსაცდელი.

مَدٌّ (უ), მასდ. **مَدٌّ** 1) აკ. გაშალა, გაჭიმა, გააშვირა; გაიშვირა, განიროხა; აკ. და **أَلَى** კ ნით გაუშვირა; **مَدَّ البَصَرَ إِلَيْهِ** მიაპყრო მას თვალი; 2) აკ. გააგრძელა; გააქიანურა; გადადო, გადასწია; 3) აღიღდა (ზღვა

IV. ^{مَد}مَد. და ბ ნ-ით 1) გა-
უგზავნა მაშველი (ჯარი), დახ-
მარება აღმოუჩინა რამეთი;

2) დაასაჩუქრა. VIII. ^{مَد}مَد იყო

განრთხმული, გაშვერილი; იყო
გაგრძელებული, გრძელი, გაქი-
მული, გადაქიმული; გრძელდებოდა.

^{مَد}مَد 1) გაშლა, გაქიმვა, გაშვე-
რა, გამართვა; გაგრძელება;
?) მოქცევა (ზღვისა).

^{مَد}مَد პერიოდი, დროის ინტერ-
ვალი, ხანი. ^{مَد}مَد بعد ერთი ხნის
შეწდებ. ^{مَد}مَد ერთ ხანს.

^{مَد}مَد დახმარება, შველა (ომში),
მაშველი ჯარი; მრ. ^{مَد}مَد. მაშ-
ველი ჯარი.

^{مَد}مَد (უცხო წარმოშობის სიტყვა)
მელანი.

^{مَد}مَد მდ. ო გაქიმული, გადაქი-
მული, გაშვერილი, გაწვდილი;
განრთხმული.

^{مَد}مَد გაქიმული, გაგრძელებუ-
ლი, გრძელი, მაღალი.

^{مَد}مَد მრ. ^{مَد}مَد და ^{مَد}مَد და-
მხმარე საშუალებანი, მასალა.

^{مَد}مَد შველა, დახმარება (ომში),

მაშველი ჯარის გაგზავნა.

^{مَد}مَد მდ. ო გაშვერილი, გამო-
წეული; გაწვდილი, გაქიმული,
გადაქიმული.

^{مَد}مَد (ა), მასდ. ^{مَد}مَد აქებდა,
აღიდებდა.

^{مَد}مَد ქება, დიდება.

^{مَد}مَد მიწა, თიხა.

^{مَد}مَد (\langle არამ. ܡܕܝܢܐ) მრ.

^{مَد}مَد ^{مَد}مَد. ^{مَد}مَد ქალაქი.
საქურთ. ^{مَد}مَد ^{مَد}مَد მედინა;

მიმართ. ^{مَد}مَد ^{مَد}مَد მაღი-
ნური.

^{مَد}مَد ^{مَد}مَد ალ-მადანი, ტიგროსის
ნაპირებზე მდებარე რამდენიმე ქალაქი
(ქტესიფონი, სელეკია და სხვ.).

^{مَد}مَد. ^{مَد}مَد.

^{مَد}مَد (უ), მასდ. ^{مَد}مَد გაიარა, ჩაი-
არა; განვლო; ^{مَد}مَد ^{مَد}مَد-ით

გაუარა, ჩაუარა;— ^{مَد}مَد (უ, ი),
მასდ. ^{مَد}مَد იყო მწარე. X. ^{مَد}مَد

გრდუ. იყო ხანგრძლივი, გაგრძე-
ლებული, გრძელდებოდა, მე-
ორდებოდა; იმყოფებოდა ხან-
გრძლივად გარკვეულ მდგომა-

რეობაში; გრდმ. განაგრძობდა, გამუდმებით აკეთებდა რასმე, იმეორებდა.

مرء გავლა, ჩავლა.

مرء მდ. მწარე. ანტნ. حلو.

مرء კრმ., მრ. مرار ერთი გავლა, გზობა, ერთი გზობა, გზის,

ჯერ. مرء ერთგზის, ერთხელ;

مرء კიდეც, მეორედ; مرء

ერთიერთმანეთზე მიყოლებით, მრავალგზის. مرارا

რამდენჯერმე, ბევრჯერ, ხშირად; ზოგჯერ.

مرء მრ. مرارات და مرائر სიმწარე.

مرء სხ. امرأ.

مرء (ნათ. امرئ) امرؤ (ნათ. امرؤ) მსაზღვრ. ნ-ით

المرء ნ-ით მამაკაცი, ქმარი.

مرء სხ. امرأة.

مرء მსაზღვრ. ნ-ით المرأة

ქალი, დედაკაცი, ცოლი.

مرء მარალა, ქალ. აზერბაიჯანში, ხამსრეთის ფერდობზე საქანდის მთისა,

რომელიც მას თავრიზისაგან ქუოფს.

مرء (ზოგიერთი ხელნაწერის მიხედ-

ვით مرء) ქალ. მარბალა (მარიალა?), რომელიც აიღო ჰანბიზ მასლამამ კალიკლას დაპყრობის შემდეგ. როგორც ჩანს, მდებარეობდა სადმე კალიკლასა და სლოთის შუა. დაკუთხის მიხედვით სლოთთან.

مرء (უ), მასდ. مرء თავისუფლად აძოვებდა (საქონელს).

مرء (< არამ. ܡܪܝܢ < ძვ. სპარს.

*marğa) მრ. مرء ველი.

مرء (არამ. ܡܪܝܢ < ბერძნ. μαργαριτης) კრებ. პატარა მარგალიტები; შემდეგ მარჯანი (შდრ.).

مرء (ა), მასდ. مرء იყო ავად, ავად გახდა. VI. تمارض თავი მოიავადმყოფა, ავადმყოფობა მოიგონა.

مرء მრ. أمراض ავადმყოფობა.

სინ. علة, داء.

مرء ავადმყოფი.

مرء მარანდი, ქალ. აზერბაიჯანში, 60 კილომეტრზე თავრიზის ჩრდილოეთით.

مرء და مرء მერვანი, მამ. საქ. სან.

مرء (ბიზლ. ܡܪܝܢ) ბერძნ. თარგმნ.

Μεζομε, თარგუმ. מִזְגָּ (დ) დედ. საკ. სახ. მარიამი.

مَزَجَ (უ), მასდ. مَزَجَ, აუ-რია, შეურია ბ ნით რასმე.

مَزَجَ (თარგუმ. ბერძნ. ἄρᾶσις სიტყვი-

სა) მრ. مَزَجَ ნარევი, შენარევი;

ტემპერამენტი, ხასიათი, ბუნება.

مَزَحَ (ა), მასდ. مَزَحَ ხუმრობდა,

თამაშობდა. III. مَازَحَ დამ.

გაეხუმრა.

مَزَقَ (ი), მასდ. مَزَقَ გააპო, გა-

გლიჯა. II. مَزَّقَ დამ. დაგლიჯა,

დაწიწქნა.

مَسَّ (ა; მს. რ. I. 3. مَسَّتْ), მასდ.

مَسَّ დამ. ეხებოდა.

مَسَّ შეხება.

مَسَحَ (ა), მასდ. مَسَحَ დამ. 1) მოი-

ხოცა (ხელით რამე); 2) ხელს

უსვამდა, ეხებოდა; 3) ივარ-

ცხნიდა (თმასა და მისთ.); აკ. და

ბ ნით წასცხო, წაუსვა, (ზე-

თი და მისთ.); 4) დაარტყა ბ

ნით რამე.

مَسِيحَ (ებრ. מָשִׁיחַ), ბერძნ. μη-

σσις) ცხებული, მესია, ქრისტე.

مَسِيحَ მონა მესიისა

(შდრ. ჭართ. აბ დ უ ლ - მე ს ი ა);

3. წერეთელი. არაბულ-ქართული ლექსიკონი.

მიმართ. مَسِيحِي ზღ. ო მესი-

ანური, ქრისტიანული; ქრის-

ტიანი. الْمَسِيحِيَّةُ ქრისტიანო-

ბა; საქრისტიანო.

مَكَ (უ, ი), მასდ. مَكَ აკ. ან

ბ ნით ხელი მოჰქიდა, მოსქიდა,

დაიქირა. IV. أَمَسَكَ აკ. ან

ბ ნით დაიქირა, დააკავა. عن

ნით თავი შეიკავა, მოიქცა; აკ-

და عَنْ ნით მოაქცია, მოაბრუ-

ნა. V. تَمَسَكَ, ب ნით ხელი

მოსქიდა; მოექიდა.

مِسْكُ (< მსარს. مِسْك < მკ. ინდ-

muskas) მუშკი.

تَمَسَكَ მოქიდება, მოკიდება;

სიმტკიცე (შდრ. ჭართ. თამა-

ს უ ქ ი).

مَسُو - IV. أَمَسَى იყო, შეიქნა,

გახდა სალამოთი, შემდეგ საერ-

თოდ (პრელიკატული აკუზაციით);

იყო, გახდა, შეიქნა რამედ.

مَسَا სალამო, სალამოს ეამო,

მწუხრი. ანცნ. صَبَّاح.

مَشَطَ (უ, ი), მასდ. مَشَطَ დამ. ივარ-

ცხნიდა (თმას).

مَشَطَ მრ. مَشَّطَ საეარცხელი.

مَشَى (ი), მასდ. مَشَى აბიჯებდა,

ქვეითად მიდიოდა; ანცნ. رَكِبَ

დადიოდა. V. تَمَشَّى ნელა დადიოდა, აქეთ-იქით დადიოდა, მიმოდიოდა, სეირნობდა.

⑤ სვლა, სიარული, მსვლელობა.

⑤ მრ. مَشَى სვლა, სიარული.

⑤ მრ. مَشَى სვლა, სიარული.

⑤ მრ. مَشَى ქვეითი, ქვეითად მოსიარულე.

⑤ მრ. مَشَى რაც დადის, ცხოველი, საქონელი.

⑤ ნელა სიარული, აქეთ-

იქით სიარული, სეირნობა (შდრ. ქართ. თამაში).

⑤ მრ. مَصَرَ (დიდი) ქალაქი.

⑤ მრ. مَصَرَ (უბრ.) ეგვიპტე, მისრეთი. მიმართ. مِصْرِي

მრ. ეგვიპტელი; ეგვიპტური.

⑤ მრ. مَضَغَ (უ, ა), მასღ. მრ. مَضَغَ ღე-

ქავდა (საქმელს).

⑤ მრ. مَضَغَ ლუკმა, ხორცის ნაჭერი.

⑤ მრ. مَضَى (ი), მასღ. მრ. مَضَى წავიდა; გა-

იარა, ჩაიარა; ადგილი ჰქონდა, მოხდა; განვლო (დრო);

⑤ ნ-ით მივიდა (ვინმესთან, სადმე);

⑤ ნ-ით დააბოლოვა (საქმე და სხვ.);

⑤ ნ-ით წაიღო, წაიყვანა.

IV. مَضَى დასრულა, შეასრულა, დაასრულა (საქმე).

⑤ მრ. مَضَى წარსული; გრამ.

⑤ მრ. مَضَى პერფექტივი, ნამყო.

⑤ მრ. مَطَرَ წვიმა.

⑤ მრ. مَطَرَ (< სირ. < ბერძნ. μετροποι-

λστος) მრ. مَطَرِينَ და مَطَرَانِ

მიტროპოლიტი.

⑤ მრ. مَطَا (უ), მასღ. მრ. مَطَا ჩქარობდა;

⑤ მრ. مَطَا (ა), მასღ. მრ. مَطَا გრძე-

ლი, გაგრძელდა. VIII. اَمْتَطَى

შეგდა (ცხენზე და მისთ.).

⑤ მრ. مَطَا ზურგი (ცხენი-

სა და მისთ.); ბაქანი (გემისა და მისთ.).

⑤ მრ. مَطَا კრებ., კერძ. مَطِيَة მრ. مَطَا

სახედარი (მვ. ქართ. მნიშვ.),

ყველაფერი, რაზედაც აღზღე-

ბიან (ცხენი, აქლემი და მისთ.).

⑤ მრ. مَعَ წინდ. — თან, ერთად. مَعَ

მასთან, მასთან ერთად; مَعِي ჩემ-

თან, ჩემთან ერთად; مَعِجْتُ

მოვედი განთიადი-

სას. მოგვერ თუმცა, მიუხედავად.

⑤ მრ. مَعَ დამასთან ერთად; მიუ-

ხელაგვალ ამისა; مَعْ أَنْ მეგრამ,

თუმცა. مَعَا ერთად.

عوى. معوية, معاوية. სი.

معز კრებ. თხები.

مقت (უ), მასღ. ممت დამ. ეზიზ-

ლებოდა. სინ. أبغض.

مقع (ა), მასღ. مفع დამ. ხარბად

სეამდა; مقع (ა), ب ნ-ით იყო ექვის

ქვეშ. VIII. ვნებ. امتفع შეეც-

ვილა სახის ფერი მწუხარები-

საგან; გაფითრდა. مكي

مكة ქალ. მექა. მიმართ. مكي

და უფრო იშვიათად

مكاريس (< ბერძნ.) მკარი.

مكت (უ), მასღ. مكت

დარჩა, იმყოფებოდა. სინ. ليت

مكر (უ), მასღ. مكر ან ბ ნ-ით

ატყუებდა; ზაკვიდა ვინმეს მი-

მართ, მზაკვრულად ექცეოდა.

مكر შემაკობა, მოტყუება, ზაკვა.

مكر مكر. მკრ. مكر მატყუ-

არა, ეშმაკი, მზაკვარი, ბოროტ-

გამზრახველი.

المكر لار, مكر (< ქართ.) კრებ.

თურქ. მრ. რ. მეგრელები.

موس მოქსი, სომხ. მოქქ. მხარე არმენიაში, ვანის ცხისა და კორ- ლუენეს შორის.

مكن (უ), მასღ. مكانე ქონ- და ძალა, შეძლება, გაელენა.

II. مكن დამ. მისცა ძალი, ძლიერება; გახადა ძლიერი.

IV. امكن აკ. შეაძლებინა, მის- ცა ძალი, შეძლება; იყო შესა- ძლებელი ვინმესთვის, შეეძლო,

შეძლო; يمكن أن შესაძლე-

ბელია, რომ...

مكن مرن. مكناء ძლიერი.

كان. مكن. ملى (ა; მხ. რ. I. 3. ملت), მასღ.

ملى, ملى, ملى დამ. მობებრ-

და, მოსწყინდა. IV. املى დამ. მოაბებრა.

ملة (< არამ. מל) სიტყვა) მრ. مىლ სარწმუნოება, რელიგია.

სინ. دين; რელიგიური საზოგა-

დოება, ჯამათი, სექტა (შდრ. ქართ. მიღეთი).

ملا (ა), მასღ. ملا 1) აკ. გაავსო;

ორ. აკ. ან აკ. და من ან ბ (მერ- მინდელ ძეგლებში) ნ-ით გაავსო რა-

მეთი; 2) აკ. და على ნ-ით დაეხ-

მარა. مَلِي იყო სავსე, აკ. რამე-
თი. III. مَالًا დამ. ეხმარებოდა,
ხელს უწყობდა; ემხრობოდა,
უღგებოდა, იჩენდა კეთილ გან-
წყობილებას ვისიმე მიმართ.

V. مَعًا გაივსო, სავსე იყო;
ბევრი დალია, გაიბერა. VIII.

مِلًا გაივსო.

مِلًا სისავსე.

مَلًا მრ. مَلًا ბრბო; კრებული;
დიდებულნი.

مَلًا მრ. مَلًا სავსე, გავსე-
ბული.

مَالًا დახმარება, ხელის შე-
წყობა, მიმხრობა, მიდგომა, მი-
კერძობა; კეთილი განწყობი-
ლება.

مَلَح (უ) და مَلَح (უ, ა), მასდ.

مَلَح იყო მარილიანი. مَلُوحًا

(უ), მასდ. مَلُوحًا იყო ლამაზი,
მოხდენილი, მშვენიერი.

مَلَح მდ. სქ. მარილი.

مَلَح მდ. მრ. مَلَح ლამაზი,
მშვენიერი.

مَلَح მარილიანი.

مَلَح (<არამ.) მეზღვაური.

مَلَطِيَة მალატია, ქალ. მცირე აზიაში.

مَلَق (ა), მასდ. مَلَق დამ. მლიქვნე-

ლობდა ვისიმე მიმართ, პირმო-
თნეობდა, პირფერობდა; ეფა-
რისეველებოდა. V. تَمَلَّق აკ. ან
კ ნით იჩენდა პირმოთნეობას,
პირფერობას, ფარისეველობას
ვისიმე მიმართ, ეფარისეველებო-
და, ელაქუცებოდა.

مَتَمَلَّق ეინც მლიქვნელობს,
პირმოთნეობს, მლიქვნელი, ფა-
რისეველი, პირმოთნე, პირფე-
რი, ლაქუცა.

مَلَك (ი), მასდ. مَلِك აკ. ფლობ-
და რასმე; დაეუფლა; ხელში ჩა-
იგდო; ხელთ ეპყრა; ხელისუფ-
ლება ჰქონდა; განაგებდა; მარ-
თავდა, აგრეთვე على ნით მე-
ფობდა, ბატონობდა, ვინმეზე

(რამეზე), مَلِكُ سَيْفًا მახვი-
ლით დაიპყრო ის, ბრძოლით და-

ეუფლა მას. II. مَلِكًا დამ. მის-
ცა მფლობელობაში; შეაძლე-
ბინა დაუფლებოდა; დანიშნა
მმართველად, გამგედ; გაამეთა-

V. تَمَلَّكَ აკ. დაეუფლა; على
ნით მეფედ, მმართველად გაუხ-
და, გაუმეფდა.

مَلِك მმართველობა, განმგებ-
ლობა, ხელისუფლება, ბატო-
ნობა, მეფობა; სამეფო.

مَلِكٌ მრ. مَمْلَكٌ საკუთრება, სამ-

ფლობელო, ქონება.

مَلِكٌ ის. مَلِكٌ.

مَلِكٌ მრ. مَمْلُوكٌ მეფე, მთავარი.

مَمْلَكَةٌ მრ. სწ. დედოფალი.

مَمْلُوكَةٌ მეფობა; სუფევა, სა-
სუფეველი.

مَمْلِكٌ მრ. مَمْلَكَةٌ მფლობელი,
მეფე, თვითმპყრობელი.

مَمْلِكٌ მრ. مَمْلَكَةٌ მ. მფლობელი,
ბატონი, მმართველი; მწლიქი,
მამ. საკ. სახ.

مَمْلِكٌ და مَمْلِكَةٌ მრ. مَمْلِكَةٌ მ. მფლობელი,
მეღქიქტი; მეღქიქტური, მართლ-
მადიდებლური (ამჟამად კათოლი-
კური).

مَمْلِكَةٌ მრ. مَمَالِكٌ სამეფო,
სახელმწიფო. بَيْتُ الْمَمْلَكَةِ

სამეფუფეო სახლი.

مَمْلِكٌ ვინც ფლობს რას-
მე, დაუფლებული, მფლობელი;
მთავარი.

مَمْلُوكٌ მრ. مَمَالِكٌ ვინც (რაც)
ვისიმე მფლობელობაშია; მონა,
ჟმა, მამლუქი.

مِنْ مِمَّا, რაც მამა.

مِنْ مِمَّنْ, რაც მამან.

من I. კითხვითი ნაცვალსახელი ვინ? რო-
მელი? II. 1) განსაზღვრებითი მი-
მართებითი ნაცვალსახელი: ვინც,
რომელიც; ის, ვინც; ის, რომე-
ლიც; ისინი, ვინც, ისინი, რომ-
ლებიც. ზმნის გამჟღავნების შემო-
სვლაში: გაურკვეველი ვინმე, ერ-
თი ვინმე, ზოგიერთი ვინმე, ვი-

وَنَزَلَ مِنْ أَهْلِهَا مَنْ نَزَلَ

და ჩამოვიდნენ მათი მცხოვრე-
ბლებიდან ისინი, ვინც ჩამოვი-
და, ე. ი. ჩამოვიდნენ ზოგიერ-
თები. 2) განსაზღვრელობითი მი-
მართ. ნაცვალსახელი. ისეთი ვინ-
მე, ვინც; ზოგი ვინმე, ვინც;
ყველა, ვინც; როდესაც ვინმე
(ჩვეულებრივ პროტაზისში).

من (ნაცვალსახელოვან ნაწილაკებთან
და სხვ.) مِنْكَ, مِنَّا, مِنِّي.

წინდ., რომლითაც აღინიშნება მიმარ-
თება ნაწილისა მთელთან, სახეობისა
გვართან; წარმოშობა, წარმომავლო-
ბა; კუთვნილება; ურთიერთობა; მასა-
ლა, რისგანაც საგანი შედგება (ისმა-
რება როგორც პარტიციპი და ფართო
გამოყენება აქვს აღწერილობითი
გზით ნათესაობითი ბრუნვის საწარ-
მოებლად). გან, -იდან, რიცხვი-

დან;-ისა. مِنْ بَيْتِ الْمَمْلَكَةِ

სამეუფეო სახლიდან; فَخَرَجَ
 (57, 6) عَلَيْهِمْ قَوْمٌ مِنَ الْعُلُوِّ
 და გავიდა მათ წინააღმდეგ
 ხალხი ყაძახთაგან; رَجُلٌ مِنْ
 كَاتِي وَنِمْფე პატრი-
 კიოსთაგან = ერთ-ერთი პატრი-
 კიოსი; مِنَ الْمُلُوكِ ერ-
 თი მეფე მეფეთაგან = ერთ-ერ-
 თი მეფე; خَرَجَ يَوْمًا مِنَ الْآيَامِ
 (24, 11) გავიდა ერთ დღეს დღე-
 თაგან = გავიდა ერთ (რომე-
 ლიდაც) დღეს; مِنْهُمْ მათ
 შორის არიან ისეთები, ვინც =
 ზოგიერთი მათგანი; مِنْ...
 مِنْهُمْ ზოგი..., ზოგიც.
 دَالِيَا شَرِبَ مِنَ الْمَاءِ
 ტა (= პარტიც.) წყალი; مِنْ
 الدَّانِيَةِ აილო რამდენიმე დი-
 ნარი; هَذَا النَّمِيَّتُ
 (27, 7-8) რაა ეს მკვდარი
 შენი? (= რა ურთიერთობაშია
 ეს მკვდარი შენთან?); ثَوْبٌ مِنْ
 الْحَرِيرِ აბრეშუმის ტანსაცმე-

ლი; — ზმულობა, მდგომარეობა,
 უოფნა სადმე (სივრცეში) - ში,
 შორის ან ოღებზე (დროში):
 -ისას, დროს, ჟამს. مِنَ اللَّيْلِ
 ღამით; مِنَ الْعَدِ مِنْ عَدِ
 ხვალ; خَرَجَ مِنْ يَوْمِهِ
 იმავე დღეს; — განუსაზღვრელი
 სუბიექტის ან ობიექტის წინ, უარყო-
 ფით წინადადებაში, აპლიკრებს უარ-
 ყოფას: لَا فِي الدَّارِ مِنْ رَجُلٍ
 სახლში არავინაა; مِنْ شَخْصٍ
 არავინაა; — გამოყენებულია რო-
 გორც სპეციალიზაციის ექსპონენტი
 წინამავალი ზოგადი, განუსაზღვრე-
 ლი ცნებების მიმართ: სახელდობრ,
 საკუთრივ, როგორცაა, -ც-
 كَانَ رَجُلًا فَاضِلًا مِنْ رَجُلٍ
 იყო კეთილშობილი კაცი, სახელდობრ,
 კაცი, რომელიც ისწრაფოდა
 თავისი ხალხის სიყვარულისა-
 კენ; — იხმარება განუსაზღვრელ მი-
 მართებით مَا რაც ნაცვალსახელთან,
 რომელიც არ შეიძლება ნათესაობით
 ბრუნვას შეეწყოს: مَا ذَهَبَ مِنْ
 الْمَالِ რაც დაიხარჯა ქონები-
 დან = რა ქონებაც დაიხარჯა-

გამოსავალი წერტილი (ლოკალური თუ ტემპორალური მნიშვნელობით):

خَرَجَ مِنَ الْمَدِينَةِ გავიდა ქალაქიდან; سَقَطَ مِنْ يَدِهِ დაეარდა მისი ხელიდან = გაუ-

ვარდა ხელიდან; لَعِشْرَ خَلَوْنَ

(٦٤, ١٢) مِنْ شَهْرِ رَبِيعِ الْأَوَّلِ

როდესაც გავიდა ათი (ღამე) რაბიე ალ-ავევალის თვიდან = რაბიე ალ-ავევალის ათს; — მანძი-

ლი: مِنْ تَفْلِيسَ إِلَى بَرْذَعَةَ

თბილისიდან ბარდავარდზე; კონტრასტული ანალოგიის ძალით აღინიშნება არა მარტო სიშორე, არამედ

ზიანლოვეც قَرَبَ مِنْهُ დაუახლოვდა მას; دَنَا مِنْهُ შორს არ იყო მის-

გან = ახლოს იყო მისგან; განსხვავება, გარჩევა, ორი რამისა ერთმანეთისაგან. هَلْ تَعْرِفُ الْحَيْدَ مِنْ

هل تعرف الحيد من? იცი, კარგი ცუდისაგან? = არჩევ, კარგს ცუდისაგან? — იხეთი ზმნების შემდეგ, რომლებიც აღნიშნავენ დაცვას, გლარჩენასა და მისთ.: წინააღმდეგ; — შედარებით

ხარისხებთან: ვიდრე. خَيْرٌ مِنْهُ უკეთესი, ვიდრე ის = მასზე უკეთესი; — ადგილი, პუნქტი, გზა,

რომელზედაც ან რომლითაც გადიან, შედიან და სხვ. دَخَلَ مِنَ الْبَابِ

შევიდა კარიდან; — მიზნით: გამო, თვის, გულისათვის, შედეგად (იხ., მაგ. ١٣, ١٢); ვნები-

თისა და რეფლექსივის ფორმებთან გამოსატყვის რეალურ სუბიექტს:

مِيْعَرُ مِنْهُ. كَتَبَ مِنْهُ დაიწერა მის მიერ; — სხვა ნაწილაკებთან კავშირის შემთხვევები იხ. სათანადო ნაწილაკებთან.

مِنْ (უ), მასდ. مِنْ მოკრა, მოკვეცა, დაამოკლა; 3. عَلَى ნ.ით სიკეთე გამოიჩინა ვისიზე მიმართ, დაასაჩუქრა, უწყალობა; მადლი უყო ვისმე.

مِنْ წყალობა, მადლი, საჩუქარი; მანანა.

مَنْجَلِيْسٍ მანგლისი.

مَنْجِنِيْقٍ (< ანამ. < ბერძნ. μαγγινικον) მდ. სქ., მრ. مَنْجِنِيْقَاتٍ ბა-

ლისტა, კატაპულტა, ქვის სატყორცნი მანქანა, მანჯანიკი (შდრ.).

مِنْ ذُو (< مِنْ ذُو სმოვნის ასიმილაციის შედეგად) და (შემოკლებული) მდ

დროის წინდ. დაწყებული, მოყოლებული (იმ დროიდან). იხ. მარება ზმნებთან, აგრეთვე დროის

ციის შედეგად) და (შემოკლებული) მდ

აღმნიშვნელ განსაზღვრულ ან განუსაზღვრელ სუბსტანციებთან სახელობით (როდესაც წარსულ დროზეა საუბარი) ან ნათესაობით ბრუნვაში.

منذ يوم الجمعة იმის შემდეგ,

რაც პარასკევი იყო = პარასკევის შემდეგ; منذ سنة ერთი წელია (იქიდან); منذ اليوم დღეიდან (დაწყებული).

منع (ა), მასდ. ^⑤ منع დამ. დააბრკოლა, ხელი შეუშალა; უარი უთხრა; ორ. დამ. უარი უთხრა რამეზე, დაუკავა; წაართვა; აკ. და من ან عن ნ-ით დააკავა, შეაკავა რამესგან; აუკრძალა; დაიცვა რამესგან. VIII. امتنع

თავი შეიკავა من ან عن ნ-ით რამესგან; არ დაეთანხმა, უარყო; გამაგრდა, განმტკიცდა; იყო მიუვალი, მიუღწეველი. ^⑤ منع აკრძალვა; შეკავება, დაკავება. ^⑤ منع სიმაგრე, მიუვალობა; ძალა, ძლიერება. ^⑤ منع م. დ. დაკავებული, შეკავებული; აკრძალული. ^⑤ منع م. დ. მიუვალი.

امتنع მიუვალობა, მიუღწევ-

ლობა; შეკავება, დაკავება, უარყოფა.

منع V. تمنى დამ. სურდა, უნდოდა, თხოულობდა.

منى م. სურვილი, სასურველი რამ.

امن م. امن, امان განუხორციელებელი სურვილი, ოცნება, იმედი.

تمنى სურვილი.

مهل (ა), მასდ. ^⑤ مهل დამ. გააწყო, დააგო (ლოგინი).

مهل م. مهود აკვანი.

مهل م. مهة ლოგინი.

مهل (უ, ა), მასდ. ^⑤ مهارة იყო, გახდა დახელოვნებული, მოხერხებული, მარჯვე, მცოდნე ب ან في ნ-ით რისამე.

مهل م. مهور ურვათი; სასძლოსათვის მისაცემი ფული.

مهل م. مهار კვიცი.

مهل დახელოვნებული, მოხერხებული, მარჯვე. მაიმუნის საქსახ. მაპირი.

مهل (ა), მასდ. ^⑤ مهل ზოზინობდა,

არ ჩქარობდა. IV. امهل დამ. გადაუღო (ვადა), მისცა დრო, ვადა, არ აჩქარებდა.

مَهْل ზოზინი; აუჩქარებლობა;

სიმშვიდე. مَهْلًا ნელა.

مَهْلًا იხ. مَا I. 3.

مَهْنَةٌ (ა, უ), მასდ. مَهْن, მენე

ღამ. ემსახურებოდა;— مَهْن (უ),

მასდ. مَهْنَةٌ იყო სუსტი, უძლური, არარა, საზიზღარი. VIII.

مَهْنٌ გრდუვ. მსახურებდა, მოსამსახურეობას ეწეოდა; ღამ.

გრდმ. იმსახურა, მოსამსახურედ გაიხზადა.

مِهْنٌ მდ. ო სუსტი, უძლური, უღონო; არარა, საზიზღარი.

مَاهٍ მრ. مِيَاه, წყალი, წყარო;

წვიმა; ქა. مَاءُ الشَّبَابِ

სიკვამლის სინორჩე; مَاءُ السَّمَاءِ

წვიმა; مَاءُ بَنُو مَاءِ السَّمَاءِ

არაბები. مَائِي

წყლისა, წყლიანი.

مَاتٌ (უ; ვულგ. ა; მს. რ. I. 3. مات

უფრო იშვიათად مات), მასდ. مَوْتٌ

მოკვდა. IV. أَمَاتٌ ღამ. მოაკვდინა, მოკლა.

مَوْتٌ სიკვდილი, გარდაცვალება.

مَيْتٌ შემოკლებით مَيْتٌ მდ. ო, მრ. مَيِّتٌ

مَيِّتَاتٌ, مَوْتَى, مَوْتَى

მკვდარი, მომკვდარი; მოკვდავი, მომაკვდავი.

مَيْتَةٌ (არს. ხახ.) ლეში, მძოვრი, რიტუალის შეუსრულებლად მოკლული ცხოველი.

مَمَاتٌ სიკვდილი, სიკვდილის ფაში ან ადგილი.

مَاجٌ (უ), მასდ. مَوْجٌ ლელავა (ზღვა), მღელვარებდა (ხალხი);

مَوْجٌ ო ლელავდა, მღელვარებდა ვისიმე წინააღმდეგ; აუზბედრდა, აუჯანყდა.

مَوْجٌ (ვითარცა არს. ხახ.) მრ.

مَوَاجٍ ტალღა.

مَوْرِيَانٌ (<რამ.) მამ. საკ. ხახ. მავრიანი.

مَوْسَى (<არამ. <ებრ. מֹשֶׁה) მოსე.

مَوْقَانٌ მუღანი. 1) ქა-

ლაქი კაბალას მასლობლად; 2) მუღანის ველი, მხარე კასპიის ზღვის დასავლეთ სანაპიროზე, არდებილის ჩრდილოეთით; ამავე სახელწოდების ორი ქალაქი იქვე.

مَوْلٌ (ა), მასდ. مَوْلٌ იყო მდიდარი,

ჰყავდა ბევრი საქონელი.

مال მრ. [Ⓜ]أَمْوَالٌ ჯოგი, მსხვილ-ფეხა საქონელი (განსაკუთრებ-ბით აქლემები); ქონება, სიმ-

დიდრე. [Ⓜ]بَيْتُ الْمَالِ ხაზინა,

ბაითულ-მალი (შდრ.): [Ⓜ]ذُو أَمْوَالٍ მდიდარი.

مال (ჟ, ა), მასდ. [Ⓜ]مَوْ იყო წყალ-

მრავალი. II. [Ⓜ]مَوَّ მოაეარაყა, ოქროთი დაფერა.

مِيفَارَقِينَ ან مِيفَارَقِينَ

ქალ. მიაფარაიკინი (სირ. Mipharet ბერძნ. მარტიროპოლისი, სომხ. Միփქերა) ტიგროსის ერთ-ერთი მარცხენა შენაკადის, ბაქმან-სუს შესართავზე, ფარკინ-სუსზე, მუსსა და ამილის (ღიარბაქრის) შორის, ღიარ-ბაქრის ჩრდილო-აღმოსავლეთით 70 კილომეტრის მანძილზე; მიმართ.

ابْنُ الْأَزْرَقِ الْفَارِقِيُّ. [Ⓜ]فَارِقِيُّ

იბნ ალ-აზრაყ ალ-ფარაიკი, ის-ტორიკოსი, ავტორი მიაფარაიკინის ისტორიისა (წერდა 572/1176 წ. ასლო ხანებში).

مِيفَانِ მიფანა, მაფანიჯი, ქალ.

აზერბაიჯანში, მდ. გაზ-არუდის ხა-ნახებში.

مِيفَانِ მრ. [Ⓜ]مِيفَانِ მოედანი, ას-

პარეზი — [Ⓜ]بَابُ الْمِيفَانِ თბი-ლისის ერთ-ერთი კარის სახელი.

مِيفِرَالِ [Ⓜ]مِيفِرَالِ (ქართ.) საკუთრივ

და შემდეგ [Ⓜ]ال-ნ-ის დართვისას,

ალიფის დაარგვით [Ⓜ]الْعِيرَالِ კრებ-იმერლები. [Ⓜ]الْمِيرَالِ (87, 14;

87, 14) მრ. რიცხვის თურქული წარ-მოება იმერლები.

مَاز (ი), მასდ. [Ⓜ]مَاز. გამოჰყო, გა-

მოარჩია [Ⓜ]عنه მისგან. II. [Ⓜ]مَاز. გამოარჩია; გამოჰყო.

مَاز [Ⓜ]تَمَيَّيز გარჩევა; გრამ. ტერმ. სპე-ციფიკაცია.

مَاز (ი), მასდ. [Ⓜ]مَاز. გარღეფ. გა-

შორდა, დაშორდა, მოშორდა; დამ. გრამ. განაშორა, დააშორა,

მოიშორა. IV. [Ⓜ]مَاز. მოაშორა, განაშორა, დააშორა [Ⓜ]عنه მას-

مَاز (ი), მასდ. [Ⓜ]مَاز. მიიხარა [Ⓜ]إليه მისკენ, [Ⓜ]عنه მოიხარა მისგან.

مَاز. მიხარა, მოხრა, გადახრა.

مِيفَالِ (<არამ. [Ⓜ]مِيفَالِ (< ბერძნ.

μῆλιον < ლათ. milia) მრ. [Ⓜ]أَمْوَالٌ მილი, მანძილის მაჩვენებელი სვეტი; სიგრძის ერთეული, რომე-ლიც უდრიდა 1000 წერთან 1917, 60 მ-ს.

مِيفَالِ (< ბერძნ. [Ⓜ]μῆλιη) ვერცხ-

ლის მილი ან თანქარი (რომლითაც

Ⓜ ისვამენ [Ⓜ]كُحْل-ს, სურმას); ზონდი-მ მ ასოს სახელწოდება.

ن

نون არაბული აზნანის ოცდამესუთ ნ
 ასო. სათვალავში აღნიშნავს 50-ს.
 نَا შრ. რ. I. პ. ნაცვალსახელოვანი
 ნაწილაკი ნათესაობით ბრუნვაში სა-
 (ხელებთან) ან აკუსატივეში (ზმნებ-
 თან) ჩვენი, ჩვენ. كِتَابِنَا ჩვენი
 წიგნი; خَلَقْنَا შეგვქმნა ჩვენ.

نَارِمَان ნარიმანი, ნარუმაკი, ქალ.
 საშხრეთ საქართველოში, ოღთისის
 საშხრეთ-დასავლეთით.

انس. ان. ناس.

نَوَاقِيس ძელი, შრ. نَوَاقِيس (<სირ.)
 რომლითაც რეკდნენ ძველად
 ეკლესიებში ზარის ნაცვლად.

نَامُوس შრ. ناموس (<არამ. <ბერძნ. γάμος-ის გა-
 უგებრობაზე აღმოცენებული მნიშვნე-
 ლობა; არ უნდა აგურიით ამ.სიტყვაში
 მეორე ناموس, რომელიც არის წმინ-
 და არაბული წარმოშობის. ان. نَامُوس)

نَوَامِيس შრ. نَوَامِيس კანონი. (შრ. ქართ.
 ნამუსი); النَامُوسُ الْأَكْبَرُ
 გაბრიელ შთაფარანგელოსი.

نَاي შრ. نَاي (<მხლ. نَاي იყო შორს, იყო
 დაშორებული, მოშორებული.

نَاي შრ. نَاي (<მხლ. نَاي იყო შა-
 დალი, ამაღლებული. II. نَاي

ორ. აკ. ან პ. აკ. და ნ. პ ნ-ით
 აცნობა, შეატყობინა, გააგებინ-
 ნა. IV. نَاي შრ. აკ. ან პ. აკ. და ნ.
 ب ნ-ით, იგივე, რაც II. نَاي.
 V. نَاي წინასწარ-
 მეტყველად გამოაცხადა თავი,
 წინასწარმეტყველობდა.

نَاي შრ. نَاي ცნობა, ამბავი-
 نَاي (<არამ. نَاي <ებრ. נַאִי.

ნაწილობრივ არაბული نَاი ძირის
 გავლენით განვითარებული მნიშვნე-
 ლობა) შრ. نَاي و نَاي
 წინასწარმეტყველი.

نَاي შრ. نَاي (<არამ. نَاი, نَاი
 <ებრ. נַאִי) წინასწარმეტყვე-
 ლება.

نَاي შრ. نَاي, نَاი აღმო-
 ცენდა, ამოვიდა (მცენარე).

نَاი შრ. نَاი აღმოცენება, ამოსვლა
 (მცენარისა).

نَاي შრ. نَاი (ვითარცა არს. ხას.) კრებ., შრ.
 نَاي მცენარეები.

نَاي შრ. نَاي, نَاي, نَاი
 ცეფდა (ძაღლი).

⑥ نَبَح ყეფა (ძალისა).
 ⑥ نَبَذَ (ი), მასდ. نَبَذَ ღამ. გადაადგო;
 დატოვა, მიატოვა, უარყო.
 ⑥ نَبَذَ მრ. نَبَذَ ნარჩევი, ნაწყვე-
 ტი; პატარა მოთხრობა, სტა-
 ტია.
 ⑥ نَبَرَّ (ი), მასდ. نَبَرَّ ღამ. აუმაღლა
 (ხმას); მახვილი დაუსვა (სიტ-
 ყვას).
 ⑥ نَبَّرَ მრ. نَبَّرَ კათედრა.
 ⑥ نَبَعَ (უ, ა, ი), მასდ. نَبَعَ მომდინა-
 რეობდა (წყარო).
 ⑥ نَبَّوعَ მრ. نَبَّوعَ წყარო.
 ⑥ نَبَلَّ (უ), მასდ. نَبَلَّ ღამ. ისროდა
 (ისარს).
 ⑥ نَبَالَ მრ. نَبَالَ ისრები.
 ⑥ نَبِهَ (ა), მასდ. نَبِهَ გამოფხიზლდა,
 გამოიღვიძა; — نَبِهَ (უ), მასდ.
 ⑥ نَبَاهَةٌ იყო ცნობილი, გამოჩენი-
 ლი, სახელოვანი; განათლებული.
 ⑥ نَبَاهَةٌ მრ. نَبَاهَةٌ ცნობილი, გა-
 მოჩენილი, სახელოვანი; განათ-
 ლეული.
 ⑥ نَبَأَ (ი), მასდ. نَبَأَ ღამ. გრდმ.
 შვა, შობა; 2) გრდუვ. გამო-
 მდინარეობდა, გამოდიოდა.

⑥ نَتَّيْجَةٌ მრ. نَتَّيْجَةٌ 1) შვილი;
 2) დასკვნა; შედეგი, რეზულ-
 ტატი.
 ⑥ نَثَرَ (უ, ი), მასდ. نَثَرَ ღამ. გაფან-
 ტა, გააბნია. انظّم. VI. نَثَرَ
 გაიფანტა, გაიბნა; ჩამოცვივდა.
 ⑥ نَجَحَ (ა), მასდ. نَجَحَ იყო
 წარმატების მქონე (საქმე).
 ⑥ نَجَّحَ წარმატება.
 ⑥ نَجَّحَ წარმატების მქონე.
 ⑥ نَجَدَ (ა), მასდ. نَجَدَ გაოფლიან-
 და; — نَجَدَ (უ), მასდ. نَجَادَ,
 ⑥ نَجْدَةٌ იყო მამაცი, გულადი,
 თამამი; — نَجْدَ (უ), მასდ. نَجْدَ
 ღამ. გრდმ. დაეხმარა, მოეხმარა;
 ვნებ. გაოფლიანდა. X. اسْتَنْجَدَ
 აკ. ან ბ ნ-ით სთხოვა დახმარე-
 ბა عَلَيْهِ მის წინააღმდეგ.
 ⑥ نَجَدَ მრ. نَجَادَ ამადლებუ-
 ლი ადგილი, პლატო; ნეჯდი,
 საკ. სას. არაბეთის ნახევარკუნძუ-
 ლის პლატოსი. მიმართ. نَجْدِي.
 ⑥ نَجْدٌ დალლა, დაქანცვა; გა-
 კირვება.
 ⑥ نَجْدٌ მამაცი, გულადი, თამამი.

نَجْدَةٌ 1) გაჭირვება; 2) სიმა-
მაყვე, გულადობა, სითამამე.

أَهْلُ النَّجْدَةِ მამაცი, გუ-
ლადნი.

إِسْتِنَجَادٌ დახმარების თხოვნა.

نَجْرٌ (უ, ი), მასღ. ღამ. თლი-
და, ამუშავებდა (ხეს).

نَجَّارٌ (არამ. ܢܓܪܐ) ღურგალი.

نَجَزٌ (ა), მასღ. იყო და-
სრულებული; დამთავრებული

(საქმე); დამთავრდა; نَجَزَ (უ),

მასღ. ღამ. დაამთავრა, დაა-
სრულა, დააბოლოვა (საქმე).

III. نَجَزَ ღამ. შეებრძოლა.

IV. أَنْجَزَ ნ. აკ. შეასრულა,
დაასრულა (დაპირება და მისთ.).

X. اسْتَنْجَزَ ნ. ით და ნ.
აკ. ით სთხოვა შესრულება, დას-
რულება (დაპირებისა და მისთ.).

نَجَسٌ (ა), მასღ. نَجَسَ (უ), მასღ. იყო გასერი-
ლი, წაბილწული, წარყვნილი.

نَجَسٌ მრ. نَجَسٌ სიბინძურე,
სიბილწე.

نَجِسٌ მდ. ბინძური, ბილწი.

نَجْمٌ (უ), მასღ. نجوم გამოჩნდა,

გამომქლავდა. II. نَجَّمَ ვარს-
კვლავებს სწავლობდა, აკვირ-
დებოდა, რომ გამოეცნო მო-
მავალი.

نَجْمٌ მრ. نَجْمٌ, نجوم ვარს-
კვლავი; نَجْمٌ الدِّينِ საპატიო-

სახ. ნეჯმ ედ-ღინი.

نَجْمٌ ვარსკვლავთმრიცხველი,
ასტროლოგი, ასტრონომი.

نَجَا (უ), მასღ. نَجَا მირბოდა,

გარბოდა, იელტოდა; მასღ. نَجَوْ,

نَجَا გაქცევით გადარჩა, განთა-

ვისუფლდა منه მისგან. II. نَجَى
ღამ. გადაარჩინა, იხსნა, გაა-

თავისუფლა منه მისგან.
نَجَا გაქცევა, გაქცევით თავის-
ხსნა; ხსნა, გადარჩენა.

نَجَا გაქცევით გადარჩენა, თა-
ვის ხსნა.

نَجَبٌ (ა, ი), მასღ. نَجَبٌ ქვითინებდა, მოთქვამდა, ტი-
როდა.

نَجَبٌ 1) ქვითინი, ტირილი, მო-
თქმა; 2) პერიოდი, ეპი; აღ-

თქმა; აღსასრული. نَجَبَى
შეასრულა თავისი აღთქმა, ე. ი.
მოიკლა სარწმუნოებისათვის.

نَحْر (ა), მასლ. نَحْر ღამ. ყელი
გამოსკრა ცხოველს (განსაკუთ-
რებით აქლემს), დაკლა.

نَحْر მრ. نُحُور ყელი, მკერ-
დის ზედა ნაწილი.

نَحْس (ა), მასლ. نَحْس ღამ. ნაჩს

(უ), მასლ. نَحْأة იყო უბედური.

نَحْس მრ. نَحُوس უბედურება.

نَحْأة სპილენძი.

نَحْف (უ), მასლ. نَحْأة იყო გამ-
ხდარი.

نَحِيف გამხდარი.

نَحْل კრებ., კერძ. ო ფუტკარი.

نَحْر მრ. რ. I. პ. ნაცვალსახელი
ჩვენ.

نَح (უ), მასლ. نَحْو გრდუვ. გაემარ-

თა; გრდმ., ღამ. გადადო. V. تَنَحَّى
გადაუხვია, მოშორდა منه მას.

نَحْو 1) მიმართულება; გზა,
მხარე; სახეობა, გვარი, მოდე-
ლი; ნათ. ზრუნვასთან შესაფერი,

მსგავსი; ვითარცა. نَحْو (ისეთ
შეშთხვევებში, როგორც ۴۴, ۲) დაა-
ხლოებით; من ნით დაახლოე-
ბით ისეთივე; დაახლოებით, რო-

გორც; نَحْو წინდ. კენ, მიმარ-

თულებით. نَحْو მისკენ, მისი
მიმართულებით; 2) გრამ. ტერმ.
სინტაქსი; გრამატიკა. მიმართ.

نَحْوِي გრამატიკოსი, ფილო-
ლოგი.

نَحْ مრ. نَحْأة გრამატიკოსი, ფი-
ლოლოგი.

نَحْأة მრ. نَوَاحْ მიმართულება,
მხარე; კიდე; მიდამო; საწახეობი.

نَخْب (უ), მასლ. نَخْب ამოიღო,

ამოარჩია. VIII. اِنْتَخَبَ ღამ.
ამოარჩია, აირჩია.

نَخْبَة მრ. نَخْب რჩეული ნაწი-
ლი; ამორჩეული, ნარჩევი.

نَخْل კრებ., კერძ. ო პალმა, დანა-
კის კული, phoenix dactylifera L.

نَخَا (უ), მასლ. نَخْوე ამაყობდა,
მედიდურობდა.

نَخْوე 1) სიამაყე; 2) სიმამაცე,
ვაჟკაცობა.

نَدَب (უ), მასლ. نَدَب 1) აკ. დას-
ტიროდა, მოსთქვამდა, ჩამოთ-
ვლიდა ვისიმე (მიცვალებულის)
თვისებებს ტირილის დროს;

2) აკ. لا إِلَى ნით გაიწვია სად-
მე, ვინმესთან; გაგზავნა. نَدَب

(ა), მასლ. نَدَب მოშუშდა (ქრი-
ლობა). VIII. اِنْتَدَبَ إِلَى ნით

წარუდგა; مع ნით შეუერთდა
ვისიმე (ჯარის ნაწილები).

ნძრ შრ. نَدْوَب კრილობა.

ნძრ მთქმა; ტირილი.

ნძრ (უ), მასღ. نَدْر 1) ამოვარდა, გადმოვარდა (ბუდიდან თვალი); იყო ნალრძობი (ძვალი); 2) იყო არაჩვეულებრივი.

ნძრ ღა نَادِر იშვიათი, არაჩვეულებრივი.

ნძრ შრ. نَوَادِر (საკუთრი იშვიათობა) ანეკდოტი, სახუმარო ამბავი.

ნძრ (ა), მასღ. نَدَم, نَدَامَة შეინანა

ნანა على ნით რამე.

ნძრ სინანული.

ნძრ შღ. نَدِيم შრ. نَدِيم თანამეიხანე, ამხანაგი ქეთფში, ლხინში (შღრ. ქართ. ნადიმი); النَدِيم ნადიმი, შამ. მეცსახელი.

ნძრ (უ), მასღ. نَدْو 3. ავ. მოუწოდა, დაუძახა; — نَدَى (ა), მასღ.

ნძრ იყო სველი, ნამიანი, წვნიანი. III. نَادَى ახსოლ. იძახდა; წამოიძახა; 3. ავ. ან ბ ნით მოუწოდა, დაუძახა.

ნძრ სისველე; ცვარი, ნამი, წვიმა.

ნძრ მოწოდება, დაძახება, ძახილი.

ნძრ კრება, კრებული ხალხისა.

ნძრ შრ. نَدِيَة კრების, შეკრების ადგილი, კრებული (შღრ. ქართ. ნადი).

ნძრ (ი, უ), მასღ. نَذْر ღამ. აღთქმა დადო, საეაღლებულოდ განიხადა; ორ. ღამ. შეჰპირდა რასმე.

ნძრ ალთქმა დადო, რომ სისხლს აიღებდა; نَذِر (ა), მასღ.

ნძრ იყო გაფრთხილებული ბ ნით რამეში; ერიდებოდა. IV. أَنْذَرَ ორ. ავ. ან ავ. ღა ბ ნით გააფრთხილა რამეში.

ნძრ შრ. نَذُور პირობა, აღთქმა. ნძრ გაფრთხილება, დარიგება.

ნძრ შრ. نَذِير გამაფრთხილებელი, დამრიგებელი.

ნძრ გამაფრთხილებელი; მუნჯირი. შამ. სავ. სახ.

ნძრ (უ), მასღ. نَزْر იყო მცირე, მცირერიცხოვანი.

ნძრ მცირე, მცირერიცხოვანი.

ნძრ (ი), მასღ. نَزَع ღამ. 1) ამოგლიჯა, მოგლიჯა; აღმოფხვრა; ამოაძრო, მოაძრო; 2) წაართვა; 3) გადა-

აგდო; 4) გადააყენა (თანამდებობიდან); 5) დაქიმა (შშვილდი).

III. نَزَلَ. ცდილობდა გამოეგლიჯა, წაერთმია; ეჩხუბებოდა.

VI. تَنَزَّعُوا. ცდილობდნენ ერთმანეთისთვის წაერთმიათ, გამოეგლიჯათ; დაობდნენ ერთმანეთთან فِيهِ მის გამო.

نَزَعَ. მოხსნა, ამოგლეჯა, მოგლეჯა, აღმოფხვრა.

نَزَعَ ჩხუბი.

نَزَلَ (ი), მასღ. نَزَلَ ჩამოვიდა,

დაეშვა. انْصَدَّ. صَعِدَ ჩამოხტა (გემიდან, ცხენიდან და მისთ.); გარდამოხდა, გარდამოვლენილიქნა (მაგ. ყურანი ან მისი ნაწილები); გაჩერდა, დასახლდა აკ. ან ნ-ით ვინმესთან ან სადმე; აკ. ან عَلَى ნ-ით მივიდა, ჩავიდა, გაჩერდა, დაბანაკდა სადმე; عَنْ ნ-ით გაშორდა (ცოლს); ب ნ-ით გრძმ. ჩამოიყვანა.

II. نَزَلَ. ჩამოიყვანა; ჩამოახტუნა; მოავლინა; عَلَى ნ-ით

მოუვლინა, აცნობა. IV. أَنْزَلَ. ჩამოიყვანა, ჩამოახტუნა; დაა-

ბანაკა. V. تَنَزَّلَ. ნელნელა დაეშვა; ნელნელა ჩამოვიდა.

X. اسْتَنْزَلَ. სთხოვა ჩამოსულ-

იყო; აიძულა დანებებულიყო. (აღყაშემორტყმული).

نَزَلَ. نَزَلَ. ვინც ძირს.

ჩამოდის; ვინც ჩერდება, ვინც ბანაკდება; ჩამომხტარი, გაჩერებული, დაბანაკებული.

نَزَلَ. نَوَّازِلُ. შემთხვევა, უბედურება.

نَزَلَ. مَنْزِلٌ. ადგილი ჩამოსვლისა, გაჩერებისა, სადგური; ადგილი, ადგილსამყოფელი; სადგომი, ბინა, სახლი (შერქართ. მანძილი).

نَزَلَ. مَنْزِلٌ. მდგომარეობა, ხარისხი, რანგი, ღირსება; მნიშვნელობა.

نَزَاهَةٌ (ა), და نَزَاهَةٌ (უ), მასღ. იყო წმინდა; იყო ჯანსაღი, სასარგებლო (კლიმატი).

نَزَاهَةٌ. نَزَاهَةٌ. ჯანმრთელი, სასიამოვნო (ადგილი). نَزَاهَةٌ. نَزَاهَةٌ. სიჯანსაღე; სიამოვნება, შეება, ლხენა.

نَزَاهَةٌ. نَزَاهَةٌ. და إِلَى

ნ-ით მიიჩნია რამესთან გარკვეულ მიმართებაში მყოფად; ჩათვალა, მიაწერა, დაუკავშირა, მიაკუთვნა, უწოდა ب ნ-ით რი-

სამე მიხედვით. III. نَسَبَ. აკ-

წარმოდგებოდა ვინმესთან ერთად ერთი გვარისგან; შეეფერებოდა, შეესატყვისებოდა.

VIII. انتسبَ აკუთვნებდა თავის გვარს, თავის შთამომავლობას إليه მას; ل -ით დაუსახელა თავისი გვარი, წარმოშობა.

نَسَبَ მრ. أَنْسَابٌ მიმართება; წარმოშობა, გენეალოგია, ნათესაობა, გვარი; კავშირი; მრ. ذُو أَنْسَابٍ (ნაცვლად أَنْسَابٍ -ისა) ნათესაეები.

نَسَبَ მრ. مِيسَابٌ მიმართება; ნათესაობა, წარმოშობა; ნისბა (სადაურობის აღმნიშვნელი სახელი).

نَسِبَ ქება (ქალისა, ლექსში); მრ. أَنْسَابٌ ნათესავი, თვისტომი; კარგი გვარისა, გვარიანი, გვარისშვილი

نَسَجَ (უ, ი), მასდ. نَسَجَ ქსოვდა.

نَسَجَ ქსოვა.
مَنْسُوجٌ მოქსოვილი.

نَسَخَ (არამ. נסח) მრ. نَسَخٌ გადმონაწერი, კოპიო, ეკზემპლარი ხელნაწერისა, ნუსხა (შდრ.).

نَسَّرَ მრ. نَسَّرَ არწივი.
نَسَّكَ (უ), მასდ. نَسَّكَ, نَسَّكَ, مَسَّكَ

იყო მორწმუნე, კეთილმსახური, ღვთისმოსავი.

نَسَّكَ მსხვერპლი.

نَسَّكَ მრ. نَسَّكَ მორწმუნე, კეთილმსახური. ღვთის მოსავი.

نَسَّكَ მრ. مَنَاسِكٌ სარწმუნოებრივი ცერემონიები (განსაკუთრებით მექაში მოგზაურობის დროს).

نَسَّلَ (უ), მასდ. نَسَّلَ დამ. წარმოშვა.

نَسَّلَ წარმოშობა, გვარი.

نَسَّمَ (ი), მასდ. نَسَّمَ, نَسِيمٌ ქროდა (სიო).

نَسَّمَ ქროლვა (სიოსი), სუნთქვა.
نَسَّمَ მრ. نَسَمَاتٌ სუნთქვა; სული (აღამიანი).

نَسِيمٌ სიო.

نَسُوَةٌ (pl. tant.) ქალები.

نَسَّوَانٌ დ. نَسَّوَانٌ იგვევა, რაც نَسُوَةٌ.

نَسَّى (ა), მასდ. نَسَّى, نَسِيَانٌ დამ. დაივიწყა; დაავიწყდა. II. نَسَّى = IV. نَسَّى. დამ. დაავიწყა.

نَشَأَ (ა), მასდ. نَشَأَ, نَشَأٌ აიწია, აღიმართა, ამიღლდა; გაიზარდა.

IV. ^ءأَنشَأَ (ამ. 1) გაზარდა; აღმართა, ასწია, აამაღლა; 2) შექმნა; შეთხზა (ლიტერატურული ნაწარმოები და მისთ.).

^ءنَشَأَ 1) აღმოცენება; 2) შექმნა, შეთხზვა; ქმნილება; თხზულება.

^ءأَنْشَأَ 1) აღმოცენება; 2) შექმნა, შეთხზვა; ქმნილება; თხზულება; სპეც. ტერმ. ეპისტოლოგრაფია.

^ءمُنشَى 1) აღმომცენებელი; 2) შემქმნელი, შემთხვევლი; სპეც. ტერ. სამდივანმწიფნობროს მოხელე, რომელსაც ევალება ოფიციალური დოკუმენტების შედგენა, მდივანი, მწერალი.

^ءنَشَبَ ^ءكُرْب. ისრები. სინ. ^ءسَبَأ.

^ءنَشَبَ მშვილდოსანი.

^ءنَشَدَ (უ), მასდ. ^ءنَشَدَ (ამ. 1) ეძებდა, იძიებდა; ეკითხებოდა; მიისწრაფოდა; 2) მღეროდა; 3) ორ. ამ. აფიცებდა (ღმერთს).

IV. ^ءأَنشَدَ (ამ. მღეროდა, ამბობდა დეკლამაციით.

^ءأَنشَدَ ^ءمَر. ^ءأَنشَدَ სიმღერა.

^ءأَنشَدَ დეკლამაცია.

^ءنَشَرَ (უ), მასდ. ^ءنَشَرَ გახსნა, გაშალა; გაავრცელა; გამოაქვეყნა;

^ءنَشَرَ მასდ. ^ءنَشَرَ მკვდრეთით აღადგინა, გააცოცხლა.

^ءنَشَرَ გახსნა, გაშლა; გაავრცელა; გამოქვეყნება.

^ءنَشَرَ მკვდრეთით აღდგენა, გააცოცხლება.

^ءنَشِطَ (ა), მასდ. ^ءنَشِطَ იყო ცოც-

ხალი, სიცოცხლით სავსე, ენერგიული, აქტიური.

^ءنَشِطَ სიცოცხლე, სიმკვირცხლე, კარგი გუნება, მზიარულება; აქტიურობა, ენერგია (შდრ. ქართ. ნი შ ა ტ ი).

^ءنَشَى (ა), მასდ. ^ءنَشَى იყო მთვრალი; დათვრა.

^ءالتَّشْوَى ქალ. 'ნახჩევანი.

^ءنَصَبَ (უ), მასდ. ^ءنَصَبَ (ამ. 1) აღმართა; გაასწორა; 2) დანიშნა

(მმართველად); 3) ^ءالْحَرْبَ სიტყვასთან აკ. და კ ნ-ით ომი დაუწყო; 4) ამ. შეაწუხა, დატანჯა;

^ءنَصَبَ (ა), მასდ. ^ءنَصَبَ; დაიქანცა, დაიღალა.

^ءنَصَبَ (1) აღმართვა, გასწორება; 2) გრამ. ტერ. ნასბში ანუ აკუზატივში დასმა სახელისა ან კავშირებით კილოში — ზმნისა.

^ءنَصَبَ დაქანცვა, დაღლა; ჯაფა,

შრომა. მრ. [§] 1) اَنْصَابُ ავად-
მყოფობა, სენი, ტკივილი; 2) აღ-
მართული ქვა; ძეგლი; კერპი.
[§] მრ. اَنْصَابٌ ნაწილი, წი-
ლი, ხვედრი.

[§] اَنْصَتَ = IV. نَصَتْ (ი), მასდ. نَصَتْ
لِ اَنْ ل ნით ჩუმად უგდებდა
ყურს; უსმენდა.

[§] نَصَّحَ (ა). მასდ. نَصَّحَ
نُصِيْحَةً იყო გულ-
წრფელი; — მასდ. نَصَّحَ

ل ნით მისცა გულწრფელი და-
რიგება, კეთილი რჩევა. III.

[§] نَصَحَ დამ. გამოიჩინა გულ-
წრფელობა ვისიმე მიმართ, კე-
თილად მოეპყრა, მისცა კეთი-
ლი რჩევა, დარიგება.

[§] نَصَحَ გულწრფელობა, კეთილი
რჩევა, დარიგება.

[§] مَر. نَصِيْحَةٌ გულწრფე-
ლობა, კეთილგანწყობილება,
კეთილი რჩევა, კეთილი დარი-
გება.

[§] مَر. نَصِيْحَةٌ გულწრფელობა, კე-
თილად მოპყრობა, კეთილი რჩე-
ვა, დარიგება.

[§] نَصَّرَ (უ), მასდ. نَصَّرَ დამ. დაეხ-
მარა, اَعْلَى ნით ვისიმე წინააღ-
მდეგ, გამარჯვება მოაპოვები-
ნა ვინმეზე, გაამარჯვებინა; ვნებ.

نَصَّرَ იყო გამარჯვებული, ძლე-
ვამოსილი. V. تَنَصَّرَ გაქრის-
ტიანდა. VI. تَنَاصَرُوا ერთმანეთს
ეხმარებოდნენ. VIII. اِنْتَصَرَ

გამარჯვება اَعْلَى ნით ვინმეზე;
პ. ნ-ით გაიხადა ვინმე დამცევე-
ლად, მთარეველად اَعْلَى ნით
ვისიმე წინააღმდეგ; مَن ნით
გადაურჩა რასმე; პ. ل ნით
იცავდა, ემხრობოდა. X. اِسْتَنْصَرَ

დამ. სთხოვა დახმარება.
[§] نَصَّرَ დახმარება (ომში); გა-
მარჯვება.

[§] نَصَّرَانِي (სირიულის გავლენით ნა-
წარმოები სიტყვა) მდ. ო. მრ. نَصَّارِي
ქრისტიანი (საკუთრივ ნაზარე-
ველი).

[§] مَر. اَنْصَارٌ დამ-
ხმარე, მომხმარე. გამარჯვების
მონაპოვებელი; اَلْاَنْصَارُ (საკუთ-
რივ اَنْصَارُ النَّبِيِّ) ანსარები,

მეღინის მცხოვრებლები, რომლებიც
მიემხრნენ მუჰამადს. შემდეგში სი-
ტყვა გადატანილ იქნა მათ შოამომა-
ვლობაზე და იქცა ერთგვარად ტომის
აღმნიშვნელ ტერმინად; ნასირი, მამ.
اَنْصَارِي. საკ. სას.; მს. და მიმართ.

منصور გამარჯვებული, ძღვევა-
მოსილი; მანსური, შამ. საკ.

منصور; ابوالجعفر აბასიანთ მეორე
ხალიფის აბუ ჯაფარის (136/754--158/775).

მეტსახელი (136/754--158/775).

منتصر ვინც იმარჯვებს; ვინც
ენბრობა ვისმე; ვინც იყენებს
ვისმე ვისიმე წინააღმდეგ ვითარ-
ცა მფარველს; შურის მა-
ძიებელი; მუნთასირი, შამ. საკ.

منتصر بالله აბასიანთ
ხალიფა (გარდ. 248/862 წ.).

نصف (უ), მასდ. ნაჲფ დამ. გაა-
კეთა რისამე ნახევარი, მიაღ-
წია ნახევარს; გაყო შუაზე.

III. ناصف ორ. აკ. თანაბარ ნა-
წილებად გაიყო ვინმესთან ერ-

თად. IV. أنصف იქცეოდა
სამართლიანად. მიუდგომლად.

VIII. انتصف განახევრდა; اتصف
النهار (الليل) განახევრდა
დღე (ღამე), მიაღწია შუამდე,
დადგა შუადღე (შუალამე).

نصف შრ. انصاف ნახევარი;
შუა (ნაწილი).

نصل, انصل, نصال შრ. نصول

წვეტი მახვილისა, ისრისა და
მისთ.

منصل შრ. مناصل მახვილი.

نواصي შრ. نواصين კულუღი, კავი,
ქოჩორი შუბლზე. نواصي الناس
ტომის პირველი კაცები, მეთა-
ურები.

نضج (ი, ა), მასდ. نضج დამ. მო-
რწყა ბ ნ-ით რამეთი; გად-
მოღვარა აკ. ან. ბ ნ-ით რამე-

نضج (ა, ი), მასდ. نضج დამ. რწყაე-
და; მორწყა, დაასველა.

نضد (ი), მასდ. نضد დამ. ერთ-
მანეთზე დააწყო, დააღაგა, შე-
აწყო.

نطح (ი, ა), მასდ. نطح ერჩოდა,
ურქენდა (განსაკუთრებით ყოჩი)-

نطح, نطع (< არამ. نطع) შრ.

انطاع ტყავის საფენი, ნატი-
შრ. نطفة შრ. نطفة თესლი, სპერმა.

نطق (ი), მასდ. نطق
პარაკობდა; ნ. ბ ნ-ით ამბობ-
და რასმე, წარმოსთქვამდა.

انطق დამ. ალაპარაკებდა.
نطق ლაპარაკი, მეტყველება,
ენა.

نظر (უ), მასდ. نظر. الى ان

ნით უყურებდა, შეხედა, ხედავ-
და; აკ. დაინახა, ნახა, იხილა;

განიხილა; ელოდა. III. نَظَرَ
3. აკ. ედავებოდა, ეკამათებოდა

მის შესახებ. IV. أَنْظَرَ
დამ. ვადა გადაუდო, ვადა მის-

ცა. VIII. اِنْتَظَرَ დამ. ელოდა,
მოელოდა.

نَظَرَ შეხედვა; შეხედულება;
მოსაზრება; შესაძლებლობა.

نَظِيرٌ შდ. 3, შრ. نَظِيرًا, შდ.

نَظَائِرٌ მსგავსი, ისეთი რამ, რა-
საც შეიძლება შეადარონ რამე.

نَظِيرٌ შეხედულება, გარეგნობა;

مَنَظِيرٌ ადგილი, რომელიც

ჩანს; ადგილი, საიდანაც იუყრე-
ბიან.

نَظِيرٌ შდ. 3, შრ. نَظَائِرٌ მაკჟერა-
ლი; თვალყურის მადევნებელი;
მმართველი, გამგე, მინისტრი
(შდრ. ქართ. ნ ა ზ ი რ ი).

نَظْمٌ (ი), მასდ. نَظْمٌ დამ. 1) აკინ-
და, ააცვა (მძივი ძაფზე); 2) პო-
ეტურ ფორმაში ჩამოაყალიბა,
შეთხზა (ლექსი).

نَظْمٌ 1) აკინძვა, აცმა; 2) პოე-
ზია.

نَظْمٌ წესი, წყობილება, სისტე-
მა; ორგანიზაცია.

نَعْتٌ (ა), მასდ. نَعْتٌ დამ. აღწერა,
დაახასიათა.

نَعْتٌ შრ. نَعْتٌ აღწერა, ქება,
ეპითეტი; გრამ. ტერმ. კვალიფი-
კატივი, ატრიბუტი.

نَعْتَةٌ შრ. نَعَاتٌ ცხვარი.

نَعْسٌ (ა), მასდ. نَعْسٌ თვლემდა.

نَعَسٌ თვლემა.

نَعْسٌ ბალდახინი (მიცვალე-
ბულისა).

نَعْلٌ შდ., შრ. نَعَالٌ წალები, სან-
დალი, ფეხსაცმელი (შდრ. ქართ.
ნ ა ლ ი).

نَعْمٌ (ა) და نَعَمٌ (უ, ა), მასდ.

نَعْمَةٌ ცხოვრობდა განცხრო-

მით, იყო კეთილდღეობაში; აგ-

რეჟე نَعْمَةٌ (უ), მასდ. نَعْمَةٌ

იყო რბილი, ნაზი; نَعْمٌ (< نَعِمٌ)

იყო კარგი, მშვენიერი. ანტნ.

نَعْسٌ ადვერსატიულად (მოშდევნო

განსაზღვრული სახელით სახელობით

ბრუნვაში ან განსაზღვრულით —
აეუზატივში): نَعْمَ الرَّجُلُ زَيْدٌ ან

კარგი კა. نِعْمَ رَجُلًا زَيْدٌ

ცია ზეიდი! IV. نِعْمَ أَج. ან ნ. ზ. და ბ. نِعْمَ عَلَى-სი აჩუქა, უწყალობა, მიმადლა, მადლი მი-

აგო; 3. نِعْمَ-სი გამოიჩინა ვინმეს მიმართ სიკეთე.

ნაწ. (საკუთრივ კარგია) დიახ, კი, კარგი.

კრებ., მრ. نِعْمَ سَاجِدِينَ.. (ცხვრები, აქლემები, ხარები, ძროხები).

ნაწ. نِعْمَ نِعْمًا, მადლი; კეთილდღეობა; ბედნიერება; სიმდიდრე.

კრებ., კრბ. ნ. სირაქლემა.

კეთილდღეობა, განცხრომა, ბედნიერება.

ნაწ. نِعْمَ (უ, ი), მასღ. მღეროდა..

მელოდია, სიმღერა.

ნაწ. نِعْمٌ (უ, ი), მასღ. დამ. აფუროთხებდა, ნერწყვის ისროდა..

ნაწ. نَفَحَ (ა), მასღ. გრღუვ. ავრცელებდა კარგ სუნს, სუნელცხ.ს; ბერავდა (სიო)-

სიო. نَفَحَ

ნაწ. نَفَخَ (უ), მასღ. დამ. ბერავდა, გაბერა; فِي-სი ჩაბერა..

ბერავდა სა- نَفَخَ فِي الصُّورِ

ყვირში, საყვირს აყვირებდა.

ბერვა; გაბერვა. نَفَخَ

ჩაბერვა; ხმა (საყვირისა). نَفَخَ

ნაწ. نَفَذَ (უ), მასღ. نَفَّذَ, نَفَذَ (I) გაატანა, გამკოლ გავიდა ნ-სი რამეში; إِلَى-სი მიაღწია; გაემართა; 2) გაგზავნა; 3) გაუგზავნა; 3) შესრულდა, განხორციელდა; ძალა ჰქონდა (კა-

ნონს). I. نَفَذَ (I) გაატარა, გამკოლ გაუყარა; 2) გაგზავნა, إِلَى-სი გაუგზავნა; 3) განახორციელა, შეასრულა, სისრულეში მოიყვანა; 4) განხორციელა, შეუსრულა, სისრულეში მოუყვანა, დაუმტკიცა. نَفَذَ შესრულება, განხორციელება.

ნაწ. نَفَرَ (ი, უ), მასღ. نَفَرًا, نَفَرًا

გარბოდა დამფრთხალი (ცხოველი); იელტოდა, მოშორდა ნ-სი რასმე, თავი აარიდა, მოერიდა; إِلَى-სი გაემართა, მიიწვრავოდა ვინმესკენ; გავიდა საომრად. X-

ნაწ. نَفَرَ (ა) გრღუვ. გაიქცა შეშინებული; გრღმ. დამ. შეკრიბა ხალხი (ლაშქარი) საომრად.

ნაწ. نَفَرَ (ა) მრ. نَفَرًا ჯგუფი, რამდენიმე კაცი (სამიდან ათამდე).

نفس غاځځځځځځ, ლტოლვა.

نفس كაცების ჯგუფი (სამიდან ათამდე), გამზადებული საომრად.

نفس (ჟ). მასღ. نفسة იყო ძვირ-

ფასი. II. نفس დამ. 1) გააქარვა (მწუხარება); გაამზიარულა; 2) გამოუშვა ჰაერი.

نفس მრ. نفوس, სქ. სული; ცოცხალი არსება, ცხოვრება; პიროვნება; (გამოყენებულია რეფლ. ნაცვალსახელის საწარმოებლად, განსაკუთრებით ნაცვალსახელოვან ნაწილაკებთან) თავისი თავი (ვითარცაობიქტი); თვით, თვითონ.

نفس თვითონ ის; ينفسي მე თვითონ; كل نفس ყოველი

ღამიანი; انفسم თვითონ ისინი; قال في نفسه თავის გულში.

نفس مღ მრ. نفسة ძვირფასი.

نفس (ჟ), მასღ. نفس ჩეჩდა, წეწავდა (მატყოს, ბამბას).

نفس (უცს. წარმ.) ნავთი; مروط, ნფ

انفاط სატყორცნი იარაღი (ყუმბარის მსგავსი), რომლის შემადგენლობაში ძირითადი არის ნავთი.

نفاط მრ. სწ. მენავთე. 1) მუშა, რომელსაც ამოაქვს მიწიდან ნავთი; 2) ნავთის მტყორცნელი (ბროძლის დროს); არტილერისტი.

نفاطة ნავთის სატყორცნი მანქანა.

نفع (ა), მასღ. نفع ჰ. აკ. არგო, სარგებლობა მოუტანა.

نفع სარგებლობა. ანტნ. ضر.

منفعة მრ. منافع სარგებლობა, სასარგებლო რამ.

نفاق (ჟ), მასღ. نفاق კარგად საღებოდა, იყიდებოდა (საქონელი); გამოიღია, დაიხარჯა (სურ-

სათი). III. نافتى (ეთიოპ. nāfakā) იყო ორგული. პირმოთნე. IV.

انفق დამ. დახარჯა (ფული); აკ. دا اعلى-ით დახარჯა (ფული).

نفت مრ. نفقات ხარჯი.

انمافقون ორგული.

ორგულნი (იგულისხმება შეღებულნი, რომლებიც გარეგნულად სცნობდნენ ისლამს, მაგრამ სინამდვილეში იყვნენ ურწმუნო და წინასწარმეტყველისადმი შტრულად განწყობილი).

نفي (ი), მასღ. نفي უარყო, უკუაგდო; გააგდო, გააძევა.

نَفَى უარყოფა; გაგდება; გაძევება.

نَقَبَ (უ), მასღ. نَقَبَ დამ. გაამტვრია (კედელი), ხვრელი გააკეთა, გახვრიტა; -- نَقَبَ (უ), მასღ.

نَقَابَةٌ იყო მეთაური, უფროსი

علي ნ-ით ვინმესი.

نَقَبَ ხვრელის გათხრა; გახვრიტა.

نَقِيبٌ მრ. مَثَابَةٌ მეთაური, უფროსი.

نَقَدَ (უ), მასღ. نَقَدَ (<არამ. წმინდა; აქედანაა ნაწარმოები ზმნაც),

نَقَادَ 1) გადაარჩია, გადაითვალა ფული; გადაიხადა ნალდი ფული; 2) აკრიტიკებდა; განიხილავდა. VIII.

نَقَدَ დამ. 1) გადაარჩია, გადაითვალა, ფული; 2) აკრიტიკებდა; განიხილა.

نَقْدٌ ნალდი ფულის გადახდა;

مِ. نَقْدٌ ნალდი (შღრ.) ფული; ლითონის (უმთავრესად ვერცხლის, ოქროს) ფული.

نَقَرَّ (უ), მასღ. نَقَرَ დამ. 1) ურტყამდა, სცემდა; 2) ჩხვლეტდა; 3) უბერავდა საყვირში.

نَقِيرٌ საყვირი, ტრომბეტი.

نَقْرَسَ (<ზერძნ.?) ნეკრესის ქარი, პოდაგრა (შღრ. ქართ. ნეკრესი).

نَقَشَ (უ; <არამ.), მასღ. نَقَشَ ნაყშით დაფარა, ააფერადა, დახატა.

نَقَشَ ნაყშით დაფარვა, აფერადება;

مِ. نَقُوشٌ ფერადი ნახაზები, ფიგურები (შღრ. ქართ. ნაყში).

نَقَصَ (უ), მასღ. نَقَصَ, نَقَصَانٌ იყო ნაკლული, აკლდა; დამცირდა, შემცირდა, -მოიკლო.

نَقَصَ დაკლება, მოკლება; ნაკლულოვანება.

نَقَصَانٌ შემცირება, დაკლება, მოკლება; უკმარობა, ნაკლულოვანება.

نَقِصٌ მდ. 1) რაც იკლებს, მცირდება, ნაკლული. زَائِدٌ

مِعْتِنَاكُمَا მეტნაკლებად, მეტად თუ ნაკლებ.

نَقَضَ (უ), მასღ. نَقَضَ დაარღვია (პირობა, აღთქმა, ხელშეკრულება).

نَقَضَ დარღვევა (პირობისა, ხელშეკრულებისა).

نَقِضٌ დამრღვევი (პირობისა, ხელშეკრულებისა).

نقط კალმახი.

نقط (1) წერტილი; 2) წვეთი.

نقح (ა), მასღ. نقح 1) დაასველა; 2) იყო ჩაგუბებული (წყალი).

نقع 1) მტვერი; 2) გუბე.

نقل (უ), მასღ. نقل ღამ. გადაადგილა, გადაიტანა, გადაიყვანა; გადაიღო; გადათარგმნა; გადაწერა; გადმოსცა (ამბავი), ყვებოდა عن-ით ვისიმე სიტყვების (ან რაიმე წყაროს) მიხედვით. II. نقل ღამ. გადაზიდა,

გადაქონდა. V. نقل გადაადგილდა, გადავიდა; გადაიზიდა.

VIII. انتقل ადგილი გადაინაცვლა, გადავიდა, გადასახლდა عن-ან საიდანმე, الى-ით სადმე.

نقل გადაადგილება; გადატანა, გადაყვანა; წაღება, ზიდვა; გადაღება, გადათარგმნა; გადაწერა, გადმოცემა (ამბისა), მოყოლა.

نقل მღ. : მრ. نقل გადაპტა-

ნი, გადანზიდველი, გადამღები; გადამსვლელი. გადასული; გადმოსული; მთარგმნელი; გადამწერი, მომთხრობი (ამბისა და სხვ.).

منقول გადაადგილებული, გადატანილი, გადაზიდული, გადაღებული; გადათარგმნილი; გადაწერილი.

نقلى (oY, 11) მამ. საქ. სახ. ნიკოლა (?).

نقاوة نقاش იყო წმინდა, სუფთა.

نقاش სიწმინდე.

نكب (უ), მასღ. نكب ღამ. გადაადგო; დაამხო; ჩამოაგდო; ეწია (უბედურება და მისთ.).

نكت (უ), მასღ. نكت დაცარა, დაშალა, გამოხსნა (დაწნული, დაგრეხილი თოკი და მისთ); დაარღვია (აღთქმა, ხელშეკრულება და მისთ.).

نكح (ი), მასღ. نكح ღამ. დაქორწინდა (ცოლი შეირთო ან გათხოვდა) ვინმეზე.

نكاح ცოლქმრული კავშირი, დაქორწინება.

منكح მრ. 1) ქორწინება, დაქორწინება. 2) მრ. ქალები; ცოლები.

نكد (უ), მასღ. نكد ღამ. უარი უთხრა; უარყო; მისცა ცოტა; აწუხებდა თხოვნით; —نكيد (ა),

ასღ. نَكِدُ იყო მძიმე, ძნელი (ცხოველება).

სიმძიმე, სიძნელე, ძნელი ცხოვრება.

მხოვნი თხოვნით შეწყუხებული; ბევრის მთხოვნელი და ცოტას

მხოვნელი; مَنكُودُ الحَظِّ

ცოტას მხოვნელი; უბედური, ცუდი ბედის მქონე.

დამ. نَكِيرٌ, نُكْرٌ (ა), მასღ.

არ იცოდა, არ იცნობდა; არ

სცნობდა. IV. أَنكَرَ

დამ. არ სცნობდა; არ სჯეროდა, არ

სწამდა, არ ენდობოდა; უარ-

ყოფდა; ნ. აკ. და 3. من ნ-ით არ

მოუწონა; ნ. აკ. და 3. على ნ-ით

ნაწყენი იყო ვინმეზე. რისამე

გამო. مَنكِرٌ მღ. ო უარისმყოფელი.

მَنكِرٌ მღ. ო უარსაყოფი; გა-

საკიცხავი; ცუდი, ბოროტი;

ძიძი, საშინელი, უბედური,

აუტანელი.

ნკს (უ), მასღ. نَكَسٌ

დამ. 1) მოაბრუნა, შეაბრუნა, გადააბრუ-

ნა; 2) შეუბრუნდა ავადმყო-

ვობა.

ნკვ (ი,უ), მასღ. نَكَصٌ

მოიქცა, მობრუნდა عن ნ-ით

საიდანმე.

ნმ (უ, ი), მასღ. نَمَّ

აკ. გაამჟღავ-

ნა; ქორიკანობდა, ბ ნ-ით ცი-

ლი დასწამა; على ნ-ით დაა-

ბეზლა, გასცა.

მრ. نَمَّاءٌ ქორი, ცი-

ლისწამება.

ნმ ქორიკანა, ცილისმწამებელი.

ნმ ქიანქველა; ტილი (მღ.

ნმ). نَمَاءٌ.

ქორიკანა, ცილისმწამებე-

ლი, მამბეზლარი.

მრ. نَمِرٌ, نَمْرٌ ავაზა, პან-

თერა, ლეოპარდი.

ნმ I. 1) თავშესაფარი; ბუდე;

ბუნავი; 2) ბზულია, კოლო,

ბუზი; II. ის. نَمُوسٌ ასოგზე.

ნმ (<არამ. נמל < სპარს.

نَمْدٌ 1) სახურავი, საფარველი;

2) გზა, მანერა, წესი. عَلَى هَذَا

النَّمَطِ ამგვარად, ამ გზით.

ნმლ (უ) და نَمَلٌ (ა), მასღ.

ქორიკანობდა, ცილისმწამებ-

ლურად იქცეოდა.

ნმ ქორიკანაობა, ცილისმწა-

მებლობა.

نَمْلٌ კრებ., კერძ. ნ, კიანჭვე-
ლები (შდრ. نَم, نَمَاء).

نَمَى (ი), მასდ. نَمَى, გაი-
ზარდა, განვითარდა; მოიმატა,
გადილდა; 3. აკ. لا إلى ნ-ით
უკავშირებდა ვისიმე გვარს ვის-
მე; მიაჩნდა ვისიმე გვარი შთა-
მომავლად. VIII. اِنْتَمَى إلى ნ-ით
უკავშირებდა თავის გვარს ვის-
მე, მიაჩნდა თავისი გვარი რომე-
ლიმე ტომის შთამომავლად.

نَعَاءٌ მომატება, შემატება.

نَمُو ზრდა, გაზრდა, განვითა-
რება; მომატება, გადიდება.

نَمَاءٌ კიანჭველა; ტილი (შდრ.
نَمْل).

نَهَبَ (ა, უ), მასდ. نَهَبَ, მოი-
ტაცა, გაძარცვა. VIII. اِنْتَهَبَ
დამ. მოიტაცა, წარიტაცა; გა-
ძარცვა.

نَهَجَ (ა), მასდ. نَهَجَ ჩანდა (გზა);
დამ. მიდიოდა რომელიმე გზით.

نَهْرٌ (ა), მასდ. نَهْرٌ 1) მომდინარე-
ობდა, დიოდა (წყალი); 2) დამ.
უყვიროდა, უჯავრდებოდა; ყვი-
რილით გააგდო; შერისხა, გაუ-

რისხდა. VIII. اِنْتَهَرَ დამ. უყ-

ვიროდა, უწყრებოდა, უჯავრ-
დებოდა; შერისხა, გაურისხდა;
ყვირილით გააგდო.

نَهْرٌ مَرُّ نَهْرٍ, نَهْرٌ مَدِينَةٍ
წყარო; არხი. النَهْرُ ჯეონი,
ამუღარია. مَا وَرَاءَ النَّهْرِ
ჯეონის იქითა მხარე, ტრანს-
ოქსანია.

نَيْلٌ ღრ. نَهْرٌ დღე. ანტნ.

نَهَضَ (ა), მასდ. نَهَضَ ადგა; إلى
ნ-ით აღიმართა, აღდგა, გაე-
მართა ვისიმე წინააღმდეგ, მი-
უხტა, თავს დაესხა (მტერს).

نَهَلَ (ა), მასდ. نَهَلَ მო-
ვიდა, ჩავიდა დასალევად; და-
ლია პირველად; დალია.

نَهْلٌ ღრ. مَنَاهِلٌ აუზი.

نَهَى (ა), მასდ. نَهَى 3. აკ. لا ن.
ნ-ით შეიყენა, დააკავა, შეა-
კავა ჩამესგან; აუკრძალა; إلى
ნ-ით მიაღწია. VII. اِنْتَهَى

ნ-ით დასცხრა, თავი დაანება;
თავი შეიკავა ჩამესგან; إلى
ნ-ით მივიდა, მიაღწია ჩასმე;
ბოლომდე მიაღწია; დაბოლოვ-
და, გათავდა.

نَهَى აკრძალვა.

نَهَى კეუა, გონება.

نَهَابَةٌ ბოლო, დასასრული.

نَهَابَةٌ ბოლომდე მიღწევა; დასრულება; დასასრული.

مَنْتَهَى ლკიდურესი საზღვარი, ბოლო.

نَابٌ (უ), მასდ. نَوَابَةٌ, ნი-ით

შეცვალა, ვისიმე ზაგიერობა გასწია; نَابٌ ნ-ით დაუბრუნდა;

მიმართა. نَابٌ إِلَى اللَّهِ მიმართა

ლმერთს, შეინანა; نَابٌ (უ), მასდ.

نَوَابَةٌ დამ. ეწია, შეემთხვა (უბედურება).

عن دابة أناب IV. და

ნ-ით შეცვალა რამეთი; أَنَابَ

مِيْمَارْتَا لَمِერთს,

შეინანა. VIII. إِنْتَابَ დამ. და-

ლიოდა ვინმესთან ან სადმე; მიმართებოდა; მილიოდა ხოლმე; გაუმეორებოდა ხოლმე, ეწეოდა, შეემთხვეოდა ხოლმე (უბედურება).

نَوَابَةٌ მრ. نَوَابٌ 1) შენთხვევა, ამბავი; 2) რიგი, ჯერი, რიგრიგობით რისამე გაკეთება (მღრ. ქართ. ნობათი); 3) ჯგუფი

(ხალხისა), რომელიც რიგრიგობით ასრულებს რაიმე დავალებას; მკველი რაზმი; გარნიზონი.

أَصْحَابُ النَّوَابَةِ (ან أَهْلُ النَّوَابَةِ)

ჯარისკაცთა ჯგუფი, რომელიც რიგრიგობით ყარაულობს.

نَوَابٌ მრ. نَوَابٌ შემცვლელი;

მოადგილე; ნაცვალი, ნაიბი.

نَوَاحٌ (უ), მასდ. نَوَاحٌ, نِيَاحٌ, نَوَاحٌ

ტიროდა, მოსთქვამდა; نَوَاحٌ ნ-ით დასტიროდა, მოსთქვამდა ვისიმე გამო.

نِيَاحٌ მოთქმა, ტირილი, გლოვა;

გასვენება.

نَوَاحٌ (არამ. ܢܘܚ) მამ. სპ. სახ. ნოე.

نَوَاحٌ — IV. დააჩოქა (აქლემი, ე. ი. ჩამოხტა აქლემიდან; აქლემი) გაჩერდა; დაბანაკდა; განლაგდა (ლაშქარი) نَوَاحٌ ნ-ით ვისიმე წინააღმდეგ; ალყა შემოარტყა.

نَارٌ (უ), მასდ. نَوْرٌ ანათებდა.

II. نَوْرٌ დამ. გაანათა, დაანთო.

IV. نَوْرٌ ბრწყინავდა, ანათებდა; დამ. გაანათა.

نَوْرَانٌ ჩვეულებრივ მდ., მრ. نَوْرَانٌ ჩვეულებრივ მდ., მრ. نَوْرَانٌ

სინათლე, ნათელი.

نَوْرٌ მრ. نَوَارٌ სინათლე, ნათელი.

نَوْرٌ الدِّينِ ნათელი.

نَوْرٌ მდ. ბრწყინვალე.

სინათ- სინაირ', მანაორ', მანარა-
 მანარა- მანარა

ლის ადგილი, შუქურა, მინარე-
 თი (შდრ.).

انس. ნას.

ას კულული, უკან გადაგდე-
 ბული ქოჩორი თმისა. أبو
 ას აბუ ნოვსი, გამოჩენილი
 პოეტი (გარდ. 195-199/810-814 წ.).

ناش (უ), მასდ. ნაშ. დაიქი-

რა, შეიპყრო. III. نَاشٌ, წი
 ან ნ-ით შეუტია; დაესხა, შე-
 ეტაკა, შეებრძოლა; წი
 ბრძოლა გა-
 უმართა, შეებრძოლა.

شَاشَةٌ შეტაკება, ბრძოლა.

نوع II. ნაოე დაახარისხა, კლა-
 სიფიკაცია უყო.

نوع მრ. ნაოე სახეობა, კატე-
 გორაა; გვარი, ჯიში, მოდგმა.

نافة (უ), მასდ. ნაფე იყო მალა-
 ლი, აზიდული, ამალღებული.

IV. نافة იყო აღმართული,
 აწეული, აზიდული; სქარბობდა
 წი სიმაღლეში.

نافة ნაფე, მონარჩენი; ზედ-

მეტი. وَنَيْفٌ وَنَيْفٌ ათეუ-

ლებისა, ასეულებისა და ათასეულე-
 ბის შემდეგ აღნიშნავს რამდენიმე

ერთეულთ მეტს. نَيْفٌ وَسَبْعُونَ

სამოცდაათზე მეტი (რამდენიმე
 ერთეულით).

منيف მდ. მალალი, აღმარ-
 თული, ზევით აზიდული (მთა).

نافة მრ. نَوْقٌ დედალი აქლენი.

نال (უ), მასდ. ნალ. ან ნ-ით
 მისცა (ა. ან ნ-ით რაიმე).

نَالَ. ნალ. მიიღო.

نَوَالٌ საჩუქარი, წყალობა.

نَوَالٌ 1) დგომი; 2) გზა, ხერხი, სა-

შუალება, გვარობა. عَلَى مَنَوَالِهِ

მისებურად, მისი ჩვეულების
 მიხედვით.

نَوْمٌ (ა; I. პ. მს. რ. نَمَتْ) მასდ. ნომ

დაიძინა; დაწვა დასაძინებლად-

نَوْمٌ ძილი.

نَمَامٌ სრზმარი, ძილი.

II. نَوْنٌ გრ. ტრზ. ნუნნი
 გაუჩინა სიტყვას.

نُونٌ ნუნნი, ნ ასოს სახელწოდება.

نُونٌ (არამ. ܢܘܢ) შრ.

ნიანან. თევზი. ذُو النُونِ იონა წინასწარ-მეტყველის ეპითეტი.

نَوِينٌ ნუნეცია, სიტყვისათვის ნუნის გაჩენა ბოლოში.

نَوَى (ი), მასღ. نِيَّةٌ აკ. განიზრახა, გათიქრა, გადაწყვიტა; — მასღ.

نَوَى წავიდა, გაემგზავრა; გადასახლდა.

نَوَى სწრათევა, მიმართულედა; სოგზაურობა; გადასახლედა, განშორედა.

نَوَى კრებ., კერძ. ე კურკა (ჩვეულებრივ პალმის კურკა).

نِيَّةٌ შრ. نِيَاتٌ განზრახევა.

نِي. მს. რ. I. 3. -ნაცვალსახელოვანი

ნაწილაკი (აკუზაცია). أَخَذَنِي ამიყვანა მე.

نَابٌ შრ. أَنْيَابٌ ეშვი.

نَابٌ შრ. نَيْبٌ დაბერებული დედალი აქლემი.

نَوَفٌ. نَيْفٌ მს.

نَالَ (ა), მასღ. نَيْلٌ დამ. 1) მიიღწია, მიიღო, შეიძინა; 2) ეწია, შე-

ემთხვა (უბედურება). IV. أَنْالٌ აკ. უშოვა, მისცა.

نَيْلٌ მიღწევა, შეძენა, მიღება.

النَيْلِ შღ. ნილოსი.

هَآ არაბული ანბანის ოცდამეექვსე 3 ასო, სათვალავში აღნიშნავს 5-ს.

მს. რ. III. 3. მ. სქ ნაცვალსახელოვანი ნაწილაკი ნათესაობით ბრუნვაში (სახელებთან) ან აკუზაციაში (ზმნებთან): كِتَابُهُ მისი წიგნი; أَخَذْتُهُ ავიღე ის.

هَآ მს. რ. III. 3. შღ. სქ. ნაცვალსახელოვანი ნაწილაკი ნათესაობით ბრუნვაში (სახელებთან) ან აკუზა-

ციაში (ზმნებთან) مِيسِي كِتَابَهَا მისი წიგნი; أَخَذْتُهَا ავიღე ის.

هَاتَيْنِ. هَاتُوا. هَاتِي. შღ. هَاتِ აკ. მოიტა.

هَارُونَ (არამ. ܗܪܘܢ) შრ.

მამაკაცის საკ. სახ. არონი. هَارُونَ. ارشيد. ارشيد. შღ.

هَذِهِ ^ა მრ. რ. სიტყვებისა ^ა هَوْلًا

ნ. ღა.

هَنَا ^ა ნ. ^ა هَهُنَا, ^ა هَاهُنَا

ჰაუნ (< სპარს.) ^ა هَاوُونَ ^ა და ^ა هَاوُونَ

მრ. როდინი ^ა هَوَاوِينَ

هَبَّ ^ა მს. რ. II. 3. მამ. სქ. ბრძ.

ჰმნისა. ^ა وَهَبَّ

ჰებ ^ა (უ), მასდ. ^ა هَبَّ ^ა ქროდა (ქა-
რი); ^ა هَبَّ ^ა ნ-ით უქროდა, უბე-
რავედა; დაუქროლა.

ჰებ ^ა ქროლა (ქარისა).

هَتَفَ ^ა (ი), მასდ. ^ა هَتَفَ ^ა ყვიროდა;
ბ ნ-ით უძახოდა, უხმობდა.

هَتَكَ ^ა (ი), მასდ. ^ა هَتَكَ ^ა მამ. მო-
გლიჯა, მოხსნა (სათარველი);
გახია, გატხრიწა.

هَجَرَ ^ა (უ), მასდ. ^ა هَجَرَ ^ა მამ.

გამოეყო, გაშორდა, ურთი-
ერთობა შეწყვიტა ვინმესთან;

მიატოვა, მოშორდა. III. ^ა هَجَرَ

მამ. მოშორდა, გაშორდა; აბსოლ.
გადასახლდა, გაემგზავრა ^ა الى
ნ-ით სადმე.

ჰებრა ^ა გადასახლება, გადახვე-
წა, ემიგრაცია. ^ა هِجْرَةٌ

რა, მუჰამადის გადასახლება
შეჰიდან მედინაში (622 წელს).

هَاجِرٌ ^ა ვინც გადადის, გადა-

სახლდება სხვა ქვეყანაში, ემი-

გრანტი; ^ა هَاجِرِي (17, 10)

ვინც მუსლიმანობა მიიღო, მუ-
სლიმანი.

ჰაჯრე ^ა შუადღე, შუადღის სიტყე.

هَاجِرٌ ^ა ვინც გადადის, გადა-

სახლდება სხვა ქვეყანაში, ემი-

გრანტი. ^ა الْمُهَاجِرُونَ

ემიგრან-
ტები, მუჰამადის მიმდევარნი. შექის
ის მცხოვრებლები, რომლებიც მედი-
ნაში გადასახლდნენ.

هَجَمَ ^ა (უ), მასდ. ^ა هَجَمَ ^ა მოულოდ-
ნელად მივიდა ^ა على ^ა ნ-ით ვინ-
მესთან; თავს დაესხა მოულოდ-
ნელად.

هَجَا ^ა (უ), მასდ. ^ა هَجَا ^ა მამ.

დასცინოდა; სატირა დაუწერა,
სასაცილოდ გამოიყვანა ლექსში.

ჰეჯო ^ა ლექსში დაცინვა, სატირა.

ჰეჯა ^ა სატირა, დაცინვა.

هَدَّ ^ა (უ), მასდ. ^ა هَدَّ ^ა მამ. გრძმ. და-

ანგრიბა, დაარღვია; ^ა هَدَّ ^ა (ი), მასდ.

გრძე. დაინგრა, და-

ირღვა. II. ^ა هَدَّدَ ^ა შეაშინა, დაემუქ-
რა ბ-ით რასმე.

هدأ (ა), მასღ. هدوء იყო წყნარი, ნშვილი; დაწყნარდა, დამშვიდდა.

هدوء სიმშვიდე, სიწყნარე.

هدأ ღამის პირველი მესამედი.

هدأ (ი), მასღ. هدأ გუზგუზებ-

და, ხმაურობდა (ცეცხლი ბუხარში); გრგვინავდა; ლულუნებდა (მტრედი); ჩქეფით ხმაურობდა, ჩუხჩუხებდა (მდინარე); ყვი-

როდა, ბლაოდა, (აქლემი); - هدأ

(ი,უ), მასღ. هدأ უნიზებოდ, ტყუილ-უბრალოდ დაიღვარა

(სისხლი). IV. هدأ უმიზებოდ, ტყუილ უბრალოდ დაღვარა

(სისხლი). هدأ გამოაცხადა მისი სისხლი უფასურად, ღირებულების არ მქონედ, ე. ი. ნება დართო დაუსჯელად ჩისი სისხლის დაღვრისა, მისი მოკ-

ვლისა. ანტნ. هدأ حقة.

هدأ გუზგუზი (ცეცხლისა; გრგვინვა; ლულუნი (მტრედისა); ხმაურობა, ჩუხჩუხი (მდინარისა); ყვირილი (აქლემისა).

هدأ (უ), მასღ. هدأ الى ნ-ით მიუახლოვდა ვისმე, მივიდა ვინმესთან.

هدأ მრ. هدأ ნიშანი, მიზანი (სასროლად).

هدأ (ი), მასღ. هدأ ღამ. დაანგრიდა, დაარღვია (შენობა). VII.

هدأ დაინგრა, დაირღვა.

هدأ (ი), მასღ. هدأ ორ. აკ. ან აკ.

და. ل ან الى ნ-ით მიჰყავდა სწორი გზით, უქლოდა; აბსოლ.

სწორი გზით მიდიოდა. IV.

هدأ ნ. აკ. და ჰ. ل ან الى ნ-ით მიაართვა, მიუძღვნა, აჩუქა.

هدأ კრებ. სამსხვერპლო ცხოველები (ჩვეულებრივ აქლემები), რომლებიც შექაში მიჰყავთ ალღო-სათვის შესაწირავად.

هدأ ორ. სქ. სწორი გზით წარმართვა; სწორი, კემმარტი გზის ჩვენება, ხელმძღვანელობა; სწორი, კემმარტი გზა.

هدأ მრ. هدأ 1) საჩუქარი, დღვენი; 2) იგივეა, რაც هدأ.

هدأ და სხვ. ის. ذأ.

هدأ (ი), მასღ. هدأ ღმუოდა (ძალღი).

هدأ მღ. ذأ კატა.

هدأ (უ), მასღ. هدأ გაიქცა,

ივლტოდა. VI. هدأ გაიქცა, ივლტოდა ნ-ით გაექცა ვისმე ან გაიქცა საიდანმე.

هَرَبْ გაქცევა, ლტოლვა.

هَارِبْ ვინც გარბის, გაქცეული, ლტოლვილი.

هَرَكْ შარაქი, ადგ. სახ. არშენიაში.

هَرَمْ (ა), მასდ. هَرَمْ ძალიან დაბერდა, მიიხრწნა (სიბერისაგან).

هَرَمْ მიხრწნილი მოხუცი.

هَارُونَ ის. هَرُونَ.

هَزَلْ (უ), მასდ. هَزَلْ ახსოვ., გრღვე. იყო განზდარი, მჟღე; გახდა; დამ.

გრღმ. მასდ. هَزَلْ გახდა, დაამჟღე; მასდ. هَزَلْ

მჟღე; -- هَزَلْ (ი), მასდ. هَزَلْ ხუმრობდა.

هَزَمْ (ი), მასდ. هَزَمْ, هَزِيمَةٌ დამ.

გააქცია, უკუაქცია (მტერი), დაამარცხა. VII. هَزَمَ

გარბოდა, გაიქცა, ივლტოდა, დამარცხდა. (მტერი).

هَزِيمَةٌ გაქცევა, ლტოლვა; დამარცხება.

هَشَامْ მამ. საკ. სახ. ჰიშამი.

هَصَابَةٌ (56, 112) რომელიღაც ადგილის სახ. ვასპურაკანში (არშენიაში).

هَكَذَا ის. هَكَذَا.

هَلْ კითხ. ნაწ. ნუთუ? განა? - ა?

هَلْ (أَنْ) أَنْ، هَلْ მომდევნო هَلْ لَكَ

ან იშვითოდ الى ნ-ით შეგძლია?

ხომ არ გასურს? ხომ არ...? هَلْ - თუ - თუ?.

هَلَّا (هَلْ لَا <) განა არ? რატომ არ?.

هَلَّا (უ), მასდ. هَلَّا გამოჩნდა, ამოვიდა (ახალი მთვარე).

هَلَالٌ შრ. هَلَالٌ ახალი მთვარე.

هَلْ ის. هَلَّا.

تَهَلَّكَ, مَهَلَّكَ, هَلَّكَ (ი), მასდ. დაიღუპა; მოისპო; მოკვდა.

IV. أَهَلَّكَ დამ. დაღუპა; მოსპო; მოკლა.

هَلَكَةٌ დაღუპვა.

هَلَاكَ დაღუპვა; მოსპობა; სიკვდილი.

هَلَاكٌ დაღუპვის ადგილი, დასაღუპავი ადგილი.

هَمْ შრ. რ. III. 3. შ. სქ. ნაცვლ-სახელი ისინი.

هَمْ (უ), მასდ. هَمْ ზრუნავდა, ფიქრობდა, განზრახვა ჰქონდა ბ ნ-ით რისამე; 3. ბ ნ-ით განზრახა ვისიმე მიმართ (რამე), დაუპირა (რამე); იყო განწყობილი, მიისწრაფოდა, الى ნ-ით რამესკენ; 3. აკ. აფიქრებდა, აწუ-

ხებდა (რამე). IV. **هَامَ** დაშ. შე-
ათქვიანა, ჩაათქრა, დაათქ-
რა, აღელვებდა, აწუხებდა.

VIII. **هَاتَمَ** ფიქრობდა, წუხდა,

ზრუნავდა **ب** ნითრისამე გამო.

هَمَّ შრ. **هَمَمَ** ფიქრი, ზრუნვა.

هَمَّ შრ. **هَمَمَ** ფიქრი, აზრი;

განზრახვა; ზრუნვა.

هَمَّ ბევრის მზრუნველი.

هَمَّ შრ. **هَمَمَ** გმირი, რაინდი,
სულგრძელი ადამიანი.

هَمَّ შრ. **هَمَمَ** რაც ჩაათქრებს; შე-
მაწუხებელი, საზრუნავი; მნიშ-
ვნელოვანი (საქმე).

هَمَّ შრ. **هَمَمَ** მდ. **هَمَمَ** ჩათქრებული,
დამწუხრებული, შეწუხებული.

هَمَّ შრ. **هَمَمَ** შეფიქრიანებული, ჩათქ-
რებული, დამწუხრებული.

هَمَّ ორობ. რ. III. **هَمَّ** შრ. **هَمَمَ** ნაც-
ვალსახელი ისინი (ორნი).

هَمَّ დაშ. **هَمَزَ** 1) დაშ. **هَمَزَ** (ჟ, ი), მასდ.
გასრისა, გატყლიტა; უჩხვლიტა;
2) გრამ. ტ. წარმოსტევა ხორხის
ხვეით (თანხმოვანი ან სიტყვა).

هَمَّ შრ. **هَمَزَ** ჰამზა, ხორხისმიერი
ხმოლი.

هَمَّ შრ. **هَمَزَ** ჰამზა, შამ. საკ. სახ.; **أَشَوْتُ**

هَمَّ შრ. **هَمَزَ** აშოტ ჰამზას (= ჰამა-
ზასპის) ძე არწრუნი.

هَمَلَان, **هَمَل** (ჟ, ი), მასდ. **هَمَل**

დაღვარა. IV. **هَمَل** დაშ. 1) და-
ტოვა უყურადღებოდ, უგულ-
ვებელყო; 2) გრამ. ტ. დატოვა
უწერტილოდ (თანხმოვანი); დი-
აკრიტული ნიშანი არ დაუსვა
(ასოს).

هَمَلَان ნიეთი, რამე.

هَمَلَان შრ. რ. III. **هَمَلَان** შრ. **هَمَلَان** ნაცვალ-
სახელი ისინი.

هَمَلَان ზმნა. აქ; **هَمَلَان** აქედან; აქეთ.

هَمَلَان ზმნა. აქ.

هَمَلَان იქ.

هَمَلَان იქ.

هَمَلَان 1) ინდოეთი, ინდოელები;

მიმართ. **هَمَلَان** ინდური; ინდო-

ელი; 2) **هَمَلَان** ჰინდი, დედ. საკ. სახ.

هَمَلَان შრ. რ. III. **هَمَلَان** შრ. **هَمَلَان** ნაცვალ-
სახელი ის.

هَمَلَان (ჟ), მასდ. **هَمَلَان** დაბრუნდა,
მიბრუნდა; შეინანა; გახდა ებრა-
ელი, გაებრაელდა, ებრაელთა

სარწმუნოება მიიღო. II. **هَمَلَان**
დაშ. გააებრაელა; მიაღებინა ებ-

რაელთა სარწმუნოება. V. **هَمَلَان**
გაებრაელდა; მიიღო ებრაელთა
სარწმუნოება.

هَمَلَان გაებრაელება; ებრაელთა
სარწმუნოების მიღება.

ჰალ (ჟ), მასდ. ^ჰჰალ დააშინა; შეა-
შინა ^ჰჰალ მის გამო, მისთვის.

ჰალკო ^ჰჰალკო და ^ჰჰალკო ჰულოაჟუ, მონ-
ლოლოა მთავარი და მონლოლოური
სასკელმწიფოს და მადარსებელი სპარ-
სეთში (1217 — 1265). მიმართ.

ჰალკოჰი ^ჰჰალკოჰი მდ. ე.

ჰან (ჟ), მასდ. ^ჰჰან იყო ადვილი;
იყო უმნიშვნელო, არარა; —

მასდ. ^ჰჰან ^ჰჰან იყო საზიზ-
ლარი. IV. აჰან. დაამცირა.

ჰან ^ჰჰან დაამცირება, სირცხვილი.

ჰან ^ჰჰან საოგებზე.

ჰაი (ი), მასდ. ^ჰჰაი ჩამოეარდა;

— მასდ. ^ჰჰაი ავიდა, ამოვიდა,

აიწია; — ^ჰჰაი (ა), მასდ. ^ჰჰაი

დამ. უყვარდა, შეიყვარა; მიი-
სწრაფოდა.

ჰაი ^ჰჰაი მრ. ^ჰჰაი სიყვარული,
სწრაფვა, ძლიერი ნდომა, სურ-
ვილი, სიხარბე; ვნება.

ჰაი ^ჰჰაი ჰაი (შდრ.), ატმოსფერო,
ჰაერი.

ჰაი ^ჰჰაი უფსკრული.
ჰაი მს. რ. III. პ. მდ. სქ. ნაცვალსახე-
ლი ის. ჰაი ^ჰჰაი.

ჰაი (ა), მასდ. ^ჰჰაი ჰქონდა ფორ-
მა, სახე.

ჰაი ^ჰჰაი მრ. ^ჰჰაი სახე,
ფორმა; გარემოება, მდგომარე-
ობა.

ჰაი (ა; მს. რ. I. პ. მდ.), მასდ. ^ჰჰაი,
ჰაი ირ. და მ. ეშინოდა; ჰქონდა

მოკრძალებული შიში ვისიმე
მიმართ; პატივს სცემდა.

ჰაი ^ჰჰაი შიში; მოკრძალება, პა-
ტივისცემა.

ჰაი ^ჰჰაი შიში; მოკრძალება, პა-
ტივისცემა.

ჰაი (ი), მასდ. ^ჰჰაი, ^ჰჰაი, ^ჰჰაი

გრდუვ. ამოძრავდა, აღელდა;
ალიმართა; ამოვიდა (მცენა-
რე); ამოეარდა (ქარი), ^ჰჰაი
ნ-ით დაუბერა (ქარმა), უქროდა;
და მ. გრდმ. აამოძრავა, ალაგზნო.

ჰაი ^ჰჰაი მრსდ. შორსაა მისგან!
= ვერ მოგართევს!

ო

ჰაი ^ჰჰაი არაბული ანბანის მეშვიდე უ ანო.
— სათვლადეში აღნიშნავს 6-ს.

ჰაი ^ჰჰაი 1) კავშ, და; აგრეთვე; — 2) და; მავშ;
კი, ხოლო. აკავშირებს ერთმანეთთან

წინადალებს ან წინადალების თანაბარ
წევრებს: فَشَكَ الثَّوْرُ أَمْرَهُ يَوْمًا
(19, 1) إِلَى الْحِمَارِ وَقَالَ لَهُ

და შესჩივლა ხარმა თავისი საქ-
მე ერთხელ ვირს და უთხრა მას;

أَسْأَلُكَ وَأَسْأَلُكَ وَأَسْأَلُكَ (17,4)

ლომი, მელა და მგელი დამე-
გობრდნენ; فَصَادُوا حَمَارًا

და (17,4-10) وَأَرْنَبًا وَظَبْيًا

მოინადირეს ვირი, კურღლე-
ლი და ქურციკი; -- გარემოებითი
წინადადებების დასაწყისში: მაშინ,
როდესაც; და თან; თან; ამასთან,
ამასთანავე; -- უარყოფით, კითხვით,
ბრძანებით და შისთ. კონსტრუქციებში,
მომღევნო კავშირებითი კილოს წინ

აღნიშნავს თანადროულობას: هَلْ

تَأْكُلُ السَّمَكُ وَتَشْرَبُ اللَّبَنَ
ნუთუ ჭამ თევზს და თან სვამ
რძეს? -- მომღევნო აკუსატივთან აღ-

ნიშნავს თანობას (ე. წ. وَالْمَعِيَّةِ

مَا صَنَعْتَ وَأَبَاكَ თანობის ვნევი)
რა გააკეთე მამა-შენთან ერთად?

اسْتَوَى الْمَاءُ وَالْخَشَبَةَ

გასწორდა წყალი ძელთან = გა-

უსწორდა წყალი ძელს; مَا لَكَ

რა გაქვს ზეიდთან სა-

ერთო? سِرَّتْ وَإِيَّاهُ გავემგზავ-

რე მასთან ერთად.

2) ფიცის ნაწილაკი (მომღევნო ნათესა-

ობით ბრუნვასთან) وَاللَّهِ لَمَعْرَتَمَانِي;

3) მომღევნო განუსაზღვრელი სახე-

ლით ნათესაობით ბრუნვაში: რამ-

დენი! რა ბევრი! ბევრი! რამდე-

ნიმე (ე. წ. وَأَوْ رَبِّ شَرِبْتُ

რამდენი თასი დამილევია! =

ბევრი თასი დამილევია.

وَأَلَّا თუ არა და...; თორემ.

وَأَن და თუ; მხოლოდ თუ; თუნდაც-

რომ კიდევ; თუნდაც. ის. وَلَوْ

შორისდ. ვაი!

وَأَسْوَأَتَاهُ ვაი, სირცხვილო!

وَأَدَّ (ი), მასდ. وَأَدَّ ცოცხალი და-

მარხა ქალიშვილი, ბავშვი (არაზ-

თა ჩვეულება წარმართულ ხანაში)-

ეძებდა. وَال (ი), მასდ. وَال

თავშესაფარს ნი-ით ვინმეს-

თან. وَال (ი), მასდ. وَأُول

ნა. وَأُول (ი), მასდ. (يَيْبَا يَوْبًا) وَيَبِي

და (يَبَا يَبَا) (ი-ი) (ი-ი) (ი-ი)

იყო კირიანი, უამიანი (მხარე)-

ობა. وَيَبَا (ი), მასდ. وَيَبَا (ი), მასდ.

3) შირი, უამი. وَيَبَا (ი), მასდ. وَيَبَا (ი), მასდ.

დაშ. (1) **اوتر**. მასდ. (يتر) **وتر**

და კენტი; 2) აზიანა, აგნო; 3) გააბა ლარი, ლამბი (მშვილდზე).

კენტი.

მრ. **اوتار** ლარი, ლამბი (მშვილდისა); სიმი.

ერთიერთმანეთზე მიყობებით. **فَارسَلَّ رَسَلًا تَتَرَى** და გაგზავნა მოციქულები ერთიერთორეზე მიყობებით.

და **وئى** და **وئوؤ**, **وئأ** მასდ. (ا) **وئى**

იყო კონტუზირებული (სხეულის ნაწილი), ნაღრძობი, ამოგდებული (ხელი).

وئوب, **وئب** მასდ. (يئب) **وئب**

აბტა, გადაბტა; **الى** ნ-ით გაეკანა ვინმესკენ; **على** ნ-ით დაეტაკა, ეცა ვისმე; შეაბტა ვისმე; **عن** ნ-ით გადმობტა საიდანმე; **ب** ნ-ით მიუბტა, თავს დაესხა.

აბტომა, გადაბტომა; მიხტომა, თავდასხმა, თავზე დაცემა.

وئوق, **ئقة** მასდ. (يئق) **وئق**

ნ-ით ენდობოდა; — **وئق** (ئ), მასდ.

იყო მტკიცე, მაგარი. III. **واثق** დაშ. კავშირი შე-

უკრა, ხელშეკრულება დაუდო.

IV. **اوثق** დაშ. შეკრა. V. **توثق**

იყო მტკიცე, მაგარი; 3. **ل** ნ-ით გარანტია აიღო ვინმესთვის.

ნდობა; რწმუნება; მრ. **ثقات**

საიმედო, სანდო.

وثاق თოკი, საბელი.

მდ. მტკიცე, მაგარი.

ვალ-**مياثيق**, **مواثيق** მრ. **مياثاق**

დებულება, ხელშეკრულება, პირობა.

მრ. **اوتان** კერაპი.

იგივეა, რაც **وئى** (ყნებ.); მასდ.

وئى.

بو العباس ალ-ეზსნ; **الوائى**

الوائى النصرانى სომხ. წყაროე-

ბის *Մարտա Բարդասաունჯ Ապուս* სომეხი მთავარი, ბუღა თურქის ერთ-ერთი სარდალი.

დაშ. **وَجَّ** (وَجَّ), მასდ. **وَجَّ**

კოდა (ცხოველი).

იყო 1) **وَجوب** (يَجِب) **وَجِب**

საჭირო, სავალდებულო; ხამდა, ჯერ იყო; **يَجِبُ** ან,

ჯერ არს,

ხამს, საქიროა; 1 ნ-ით უხმდა, სავალდებულო იყო ვინმესთვის;

2) وَجَبَ (ი), მასღ. وَجِبَ

ძლიერად სცემდა, ძგერდა (გუ-ლი); აკაკუნებდა. IV. أَوْجَبَ გახდა სავალდებულო, აუცი-ლებელი.

اَوْجُبُ აუცილებლობა, საქი-როება.

وَاجِبٌ მღ. ო საქირო, სავალდე-ბულო, აუცილებელი.

مَوْجِبٌ სათანადო, შესაფერი; სავალდებულო, აუცილებელი.

عَمِلَ بِمَوْجِبِهَا მოიქცა მის შესაფერისად.

وَجَدَانٌ (1) მასღ. وَجَدَ (يَجِدُ) وَجَدَ

ღამ. იპოვა, ნახა; ორ. ღამ. მიიჩ-

ნია; ვნებ. وَجِدٌ, მასღ. وَجُودٌ არ-

სებობდა, იმყოფებოდა; 2) მასღ.

وَجَدٌ ღამ. იგრძნო, განიცადა;

عَلَى ნ-ით გაუჩინებდა; ღამ. (გუ-

ლი) სტკიოდა; 1 ნ-ით (გუ-

ლი) შესტკიოდა (ვისიმე გა-

მო); 2 ნ-ით უყვარდა; 3) وَجَدَ

მასღ. وَجَدَ, وَجْدَةٌ იყო

მდიდარი, შეძლებული. IV. وَجَدَ ღამ. განახორციელა, შექმნა, შეა-

სიმდიდრე.

وَجْدٌ სულიერი მღელვარება, გრძნობა; სიყვარული; სიხარუ-ლი; მწუხარება.

وَجُودٌ არსებობა, ყოფნა.

وَجْرٌ (ა), მასღ. وَجَرَ ეშინოდა.

أَوْجَارٌ გამოქვაბული-

يَبِجَعُ, يَبِجَعُ, يَبِجَعُ (يُوجَعُ) وَجَعٌ

მასღ. وَجَعٌ სტკიოდა. IV. أَوْجَعُ ღამ. ატკინა.

وَجَعٌ მღ. أَوْجَاعٌ ტკივილი; სენი-

مُتَجِيعٌ მტკივნეული.

وَجَاهَةٌ (უ), მასღ. وَجَاهَةٌ იყო დიდე-ბული, პატივცემული; იყო მნიშ-

ვნელოვანი. II. وَجَّهَ ღამ. ან. 1 ნ-ით წარმართა, წარგზავნა, გაგზავნა, აიღო, მისკენ, მასთან.

تَوَجَّهَ გაბრუნდა; გაემართა.

مُجَاهَةٌ მღ. مَجَاهَةٌ მხარე; მიმარ-

თულემა; სახე, სახეობა. عَلَى

أَمِّهِ الْمَجَاهَةِ ამ მხრივ.

وَجْهٌ მღ. وَجْهٌ, وَجْهَةٌ, وَجْهَةٌ

სახე, პი-

რი, პირისახე; **لَوْجِهٍ** მის გა-
მო, მისთვის, მისი გულისთვის;
ზედაპირი (წყლისა, მონეტი-
სა); მიმართულება; გზა; **مَضَى**

عَلَى წავიდა თავისი
გზით; ექსპედიცია, ლაშქრობა;
დასაწყისი (დღისა, წელიწადი-
სა); სახეობა, მანერა. **عَلَى**

هَذَا ამგვარად; დიდე-
ბული, დიდგვარიანი.

وَجِهَةٍ მხარე, მიმართულება;
გამგზავრება.

وَجِيدٍ მღ. ო დიდებული, დიდ-
გვარიანი.

تَوَجَّهَ გამგზავრება; წასვლა
(რამზე მიმართულებით).

وَحَدٌ, **وَحْدَةٌ**, მასღ. **وَحْدَةٌ**,
وَحْدَةٌ იყო ერთი, ერთადერთი,
მარტო. II. **وَحَدٌّ** გააერთა; გა-

აერთიანა. **وَحَدَّ** აღიარებ-
და ერთ ღმერთს, იყო მონო-
თეისტი; წარმოსთქვა ფორმუ-
ლა **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** ან არის ღვთა-
ება, გარდა ალლაჰისა. VIII.

اتَّحَدَ გაერთიანდა, შეერთდა,
ბ ნ-ით გაუერთიანდა; შეუერთ-
და; აკ. დაეთანხმა.

وَحْدَةٍ სიმარტოვე, ცალკე ყოფნა.

وَحْدًا ცალკე ყოფნა, მარტო-
ბა; ერთი, მარტო.

وَحْدَهُ (და **وَحْدَهَا**) მოღალე-
რი აკუზატივი: მარტო ის (და სხვ.).

وَحِيدٍ მღ. ო ერთი, ერთადერთი,
მარტო, მხოლო.

وَأَحَدٌ მღ. ო მრ. **وَأَحَادٌ** ერთი,
ერთადერთი, მარტო, მხოლო,

ცალკეული. **كُلُّ** თითო-
ეული, ყოველი. **بَعْدَ**

وَأَحَدًا ერთიმეორეზე; **وَأَحَدٍ**
ერთხელ, ერთგზის, ცალკე.

الْوَّاحِدِ ღმერთის ეპითეტი..

تَوْحِيدٍ ერთი ღმერთის აღი-
არება, მონოთეიზმი.

وَحْشٍ ზღსრ. უდაბური, ველური;
სუბსტ., მრ. **وَحْشٍ** გარეული
ცხოველი, მხეცი, ნადირი.

وَحَلٍ (ა), მასღ. **وَحَلٌ** ამოითხვარა
(ტალახში), ტალახში ჩავარდა.

وَحَالٍ მრ. **وَأَوْحَالٍ** ტალახი.

وَحَى, **وَحَى** (بِحَى), მასღ. მიავ-
ლინა, **إِلَى** ნ-ით მოუვლინა (მო-

(ციქული); დამ. აცნობა საიღუმ-
ლოდ; გამოუცხადა, შთააგონა.

IV. $وَخَى$ ან. ნ-ით გამო-
აცხადა, $وَخَى$ ნ-ით გამოუცხა-
და, აცნობა; შთააგონა.

$وَخَى$ ცნობება, შთაგონება,
ზეშთაგონება, გამოცხადება.

$وَخَزَ$ (بَخَزَ), მასდ. $وَخَزَ$ დამ. უჩ-
ხელიტა.

$وَخِمَ$ (ا), მასდ. $وَخِمَ$ ვერ ინელებ-
და $مِنْهُ$ ან $عَنْهُ$ მას (საქმელს);

— (უ), მასდ. $وَخَاةٌ$ იყო არა-
ჯანსაღი (მხარე).

$وَخِيْمٌ$ მდ. 1) ძნელად მოსანე-
ლებელი (საქმელი); 2) არაჯან-
საღი (პიერი, მხარე).

$وَخَى$ (بَخَى), მასდ. $وَخَى$ განიზ-
რახა; მიისწრაფოდა.

$وَادٍ$ (ا); მს. რ. I. 3. $وَادٍ$; მასდ.

$وَادٍ$, $وَادٍ$, $وَادٍ$, $وَادٍ$, $وَادٍ$, $وَادٍ$, $وَادٍ$, დამ.

უყვარდა; მოსწონდა; სურდა.

III. $وَادٍ$ მასდ. $وَادٍ$ დამ. უყვარდა.

$وَادٍ$ 1) სიყვარული, კეთილგან-
წყობილება; 2) მოყვარული მე-
გობარი.

$وَادٍ$ 1) სიყვარული, კეთილგან-
წყობილება; 2) მეგობარი.

$وَادٍ$ სიყვარული.

$وَادٍ$ მოყვარული, ერთგული
მეგობარი.

$وَادٍ$ საყვარელი.

$وَادٍ$ ($وَادٍ$) ჩვეულებრივ იხმარება
იმპერფექტისა და ბრძანებითიში),

მასდ. $وَادٍ$ დამ. 1) დატოვა, მიატო-
ვა; სინ. $وَادٍ$, $وَادٍ$. გაუშვა, დაუშ-
ვა, ნება დართო. $وَادٍ$ გაუშვი, დე;

2) მიაბარა, შეინახა (ბანკში
და მისთ.); $وَادٍ$ (უ), მასდ. $وَادٍ$
და მისთ.);

იყო წყნარი, მშვიდი. II. $وَادٍ$
დამ. დატოვა; გამოემშვიდობა;
გააცილა. IV. $وَادٍ$ ორ. დამ. მიაბა-

რა, ჩააბარა. X. $وَادٍ$ ორ. დამ.
სთხოვა შეენახა; მიაბარა, ჩაა-
ბარა, ჩაღო (ბანკში და მისთ.).

$وَادٍ$ $وَادٍ$ ორ. დამ. მიაბარა
ის (დასაცავად).

$وَادٍ$ წყნარი, მშვიდი.

$وَادٍ$ მრ. $وَادٍ$ შესანახად ნი-
ბარებული, დეპოზიტი.

$وَادٍ$ $وَادٍ$ შენახვის ადგილი, ად-
გილი, სადაც ინახავენ რასმე.

وَدَكَ م.ر. اوداك. ქონი.

وَدَى (وَدَى), მას. دية, გა-

დაიხადა საურავი მოკლულისათვის. II. اودى = ادى. IV. اودى 1) დაილუპა; 2) იყო შეიარაღებული; შეიარაღდა.

دية م.ر. ساورايت, რომელსაც უხდიან მოკლულის ნათესაეებს.

وَادٍ م.ر. اودية ხევი, ხეობა; მდინარის კალაპოტი; მდინარე.

والاخرار. ვადი ლ-აჰრარა, ადგ. სახ: არშენაში.

وَدْرٌ, وُدْرٌ, ბრძან. وُدْرٌ, იხმარება მხოლოდ იმპერფექტივისა და ბრძანებითის ფორმებში დატოვია, გაუშვია. სინ.

وَدَعٌ, تَرَكَ.

وَرَاثَةٌ, م.ر. وراثت, მას. وراثت, და მემკვიდრეობით მიიღო,

დაიმიკვიდრა. II. وراثت. მემკვიდრედ გახადა, დაუმიკვიდრა.

وَرَاثَةٌ მემკვიდრეობა.

وارث م.ر. وراثت მემკვიდრე.

ورثت ვინც ტოვებს მემკვიდრეობას.

م.ر. وراثت. م.ر. وراثت მემკვიდრეობა, სამკვიდრებელი.

ورثت და მემკვიდრეული; მემკვიდრეობით ძილებული (ქონება).

ورثان ვართანი, ქალ. აღარადაცანში მდ. არეზზე, მერშინდელი ალთანი.

ورث (ورث), მას. وراثت. მივიდა,

ჩავიდა, ჩამოვიდა (ჩვეულებრივ წყალთან); ჩამოვშვია; وراثت მივიდა სადმე, ძილწია ჩასმე, (რამაც დასახლებულ პუნქტსა და მისთ). وراثت მივიდა სადმე ან ვინმესთან, ჩამოვიდა ქალაქში და მისთ.; --აბსოლ. წავიდა

წყლის დასალევად. IV. وراثت. წაიყვანა წყალზე, წყლის დასალევად; მოიყვანა, მოიტანა; გადმოსცა, აცნობა وراثت ვისმე.

ورث (სპარს.) კრებ., კრმ. ვ ვარდი (შდრ.); წითელი.

ورث م.ر. وراثت წყალზე მისვლა;

აუზი; ხალხის ჯგუფი, რომელიც წყალზე მიდის.

ورث მოსვლა, ჩამოსვლა.

ورثت მამ. საკ. სახ. ვარზი, ვარზი (?).

ورث II. وراثت. ჩააგდო وراثت ჩააგდო (ქაობში, უფსკრულში); გააღტ. ჩააგდო მძიმე მდგომარეობაში.

ورث ქაობი, უფსკრული და მისთ., საიდანაც ამოსვლა არ შეიძლება; გააღტ. მძიმე, გამოუვალე მდგომარეობა, უბედურება, დაღუპვა.

مورط დამლუპველი.

ورق კრებ, კერძ. ო მრ. أوراق ფურცელი, ფოთოლი (შერ. ქართ. ვარაყი).

الورك ვარაქი, მთაგრეხილი ვანის ტბის აღმოსავლეთით; داشت الورك ვარაქისველი, ადგ. ზღატიის მახლობლად. სომხ. *Վարաղխաշա*.

ورنصف (<რუს.) გორონცოვი.

ورم (يرم) მასდ. ورم გასივდა.

ورم სივნივნი (შერ. ქართ. ვარამი).

ورى (يرى) მასდ. ورى კვესავდა, ნაპერწყმებს ისროდა. III. وارى

დამლა. IV. وارى დამ. კვესავდა, ნაპერწყმებს ისროდა.

ورى კრებ. კაცისშვილი, ადამიანი.

وراء უკან ნაწილი. واء წინდ. უკან; იქით; ზევით; გარეთ;

გარდა. من ورائه, واء მის უკან, მის იქით.

ورم მდ. ცეცხლის მკვესავი, ნაპერწყმების გამჩენი; გადაც. გამჭკრიანი.

وزر (يزر) მასდ. و زر 1) მიჰქონდა (ტვირთი); 2) შესცოდა, დანაშაული ჩაიდინა; ახსოლ., მასდ. و زر იყო ვეზირად.

وزر მრ. أوزار (ვითარცა სუბსტ.)

1) ტვირთი; 2) ცოდვა, დანაშაული.

وزير (سازس. ?) მრ. وزراء ვეზირი, მოურავი, მინისტრი.

وزارة და وزارة ვეზირობა, ვეზირის წოდება.

وزع (يزع) მასდ. و زع დამ. დააკავა, შეაკავა. II. و زع დამ. გაყუო, გაანაწილა, დაანაწილა; على

ნით გაუყუო, გაუნაწილა, დაუნაწილა. IV. و زع დამ. წააქეზა.

وزن (يزن) მასდ. و زن

აწონა, გამოწონა. III. و زن დამ. გაუსწორდა წონაში; შეესატყვისებოდა; გაუთანაბრდა.

وزن მრ. أوزان (ვითარცა სუბსტ.) წონა; ზომა (ლექსისა).

وزن მრ. موازين სასწორი.

وساد (يساد) მრ. و ساد ბალიში.

وسط (يسط) მასდ. و سط დამ.

დადგა, იყო რისამე შუაში; შევიდა შუაში. II. و سط დამ.

მოათავსა შუაში. V. و سط დამ. შუაში იყო, შუაში შევიდა; გახდა

შუამავალი ^{بَيْنَهُ} მათ შორის; ეკირა საპატიო ადგილი.

وسط შუა ნაწილი, შუაგული.

وسط في მის შუაში. ^{وَسَطَ} წინდ. შუაში.

وسط მრ. ^{أَوْسَاطُ} შუა ნაწილი,

შუაგული. ^{فِي وَسَطٍ مِنْ} შუაში; შუაში მყოფი; სამართლიანი; ჩინებული.

وسط შუაში მყოფი; შუაქატი; შუამავალი; წარჩინებული.

وسط ^{مِ} შუაში მყოფი; ვასიტი, ქალ. ბასრასა და ქუფას შორის.

وسط შუაში მყოფი; შუამავალი; (100, 8) ვინც შუაში ათავსებს, მოაქცევს (ვისმე, რასმე), გარსშემოვლებული, გარსშემორტყმული.

وسع ^{يوسع} იყო ფართო, ვრცელი; ნ. აკ. მოიცავდა,

იტევდა;— მასდ. ^{وسع} აკ. შეეძლო, შესაძლებელი იყო ვინმეს-

თვის. IV. ^{أَوْسَعَ} იყო შეძლებული, მდიდარი; ^{عَلَى} ნ-ით გაამდიდრა; ^{وَسَّعَ} მასდ. განავრცო, გაა-

ფართოვა. VIII. ^{اتَّسع} იყო ფართო, ვრცელი; გაფართოვ-

და; განივრცო; გახდა შეძლებული.

وسع შეძლება, შესაძლებლობა; ძალი.

وسع ^{مِ} მდ. ა ფართო, ვრცელი, დიდი, მომცველი.

وسق ^{يوسق} მასდ. ^{وَسَقَ} მოიცავდა, შეიცავდა; შეკრიბა; დატვირთა (ცხოველი).

وسق ტვირთი (აქლემისა).

وسم ^{يوسم} მასდ. ^{وَسَمَ} დალი დასევა, დადალა, ნიშანი გაუქტა, დანიშნა; ^{وَسَمَ} და ნ-ით აღნიშნა რამეთი, აღწერა.

V. ^{تَوَسَّمَ} ცდილობდა დაენახა ნიშანი; ყურადღებით ათვალისერებდა. ^{تَوَسَّمتُ فِيهِ} შევამჩნიე სიკეთე (აღბეჭდილი) მასში (მის გარეგნობაში).

وسنة ^{يوسنة} ბასმა (საღებავი).

وسن ^{يوسن} მასდ. ^{وَسَنَ} თვლემდა; ეძინა.

وسنة ^{يوسنة} რული, თვლემა, ძილი.

وسن ^{يوسن} რული, თვლემა, ძილი.

وسوس ^{يوسوس} მასდ. ^{وَسَّوسَ} ჩურჩულებდა.

وسواس ^{يوسواس} ჩურჩული.

وشاح ძვირფასი ქვეებით მორთუ-

ლი, მხარზე გადასადები ტყავის
სარტყელი, რომელსაც ატარე-
ბენ ქალები.

شك (უ), მასდ. شك იყო სწრა-
ფი, ჩქარობდა (რისამე შესას-
რულებლად).

شيء وشى, მასდ. شىء (يشى) وشى

მოქარგა; ب და الى ნ-ებით
ცრულ დააბეზლა ვინმესთან,
ცილი დასწამა.

شيء შრ: სწ. ნიშანი, ლაქა.

شىء ფერადად მოქარგული.

اشء შდ. შრ. شء ცილისმწა-

მებელი, მაბეზლარი.

صف (يصف) وصف, მასდ. وصف

დამ. აღწერა, აღნიშნა, გამოსა-
ხა, გამოხატა; გამოწერა (წამა-
ლი), 1 ნ-ით გამოუწერა (წამა-
ლი); აქო, აღიდა; ნ. ბ ნ-ით
მიაწერა რაიმე თვისება, წარ-
მოადგინა, დაახასიათა როგორც
რაიმე თვისების მქონე.

صفء وصفاء აღწერა; თვისება,

დამახასიათებელი ნიშანი, ატ-
რიბუტი(შდრ. ქართ. სი ფ ა თ ი).

1) أوصاف აღწერა;
აღწერილობა, მოთხრობა; 2) გა-
მოწერა (წამლისა); 3) თვისება,
ატრიბუტი.

أوصف აღწერი.

موصوف შდ. ა აღწერილი; და-
ხასიათებული; რასაც რაიმე

თვისება ახასიათებს; موصوف

بِالخير ვინც (რაც) სიკეთით

დახასიათდება, სიკეთით გამო-
ირჩევა, სიკეთით გამორჩეული.

صلة وصل, მასდ. يصل وصل

დამ. შეაერთა, შეაკავშირა, შე-

კრა ბ ნ-ით რამეთი. انصل فصل

ჰქონდა ვინმესთან მეგობრობა,
ნათესაური კავშირი, ურთიერ-

ობა; انصل قطع მისცა, აჩუ-

ქა, ბ ნ-ით რამე, დაასაჩუქრა.

مصلة مصل مصل مصل მისცა მას საჩუქარი;

وصول (يصل) وصل, მასდ. وصل

აკ. ან الى ნ-ით მივიდა სადმე,

ვინმესთან; მიაღწია ვისმე, ვინ-
მესთან; მიაღწია რასმე, სადმე.

III. أصل დამ. აკეთებდა რას-

მე გამუღმებით, განუწყვეტლივ.

IV. أوصل შრ. დამ. და الى ნ-ით

მიიყვანა ვინმესთან ან სადმე;

მიიყვანა რამემდის. V. توصل

იყო შეერთებული, შეკავშირე-
ბული, შეკრული; الى ნ-ით ცდი-

ლობდა მიეღწია რამესთვის; მი-

აღწია რასმე. VIII. **اتَّصَلَ** იყო
 შეერთებული, შეკავშირებული,
 შეერთებული; შეუერთდა, შეუკავ-
 შირდა; ეკეროდა, საზღვრავ-
 და; შეადგენდა განუწყვეტელ
 ჯაქვს; **الى** ნ-ით მივიდა, მიაღ-
 წია ვისმე, რასმე ან სადმე.
صَلَّ მრ. **صَلَاتٌ** კავშირი, შეერ-
 თება, შეკავშირება; საჩუქარი.
وَصَلَ შეერთება, შეკავშირება;
 კავშირი; ურთიერთობა, მეგობ-
 რობა; გრამ. ტერმ. ვასლა, ნიშა-
 ნი, რომელიც აღნიშნავს, რომ
 ალიფი არ გამოითქმის.
وَصَلَ მრ. **أَوْصَالٌ** სახსარი, სხე-
 ულის ნაწილი.
وَصَالَ ურთიერთობა, კავშირი,
 მეგობრობა.
وَصُولٌ მისვლა, მიღწევა, ჩამო-
 სვლა.
وَصِيلَةٌ მრ. **وَصَائِلٌ** აქლემი, რო-
 მელიც ათი წლის განმავლობაში
 შობდა ყოველწლიურად კოზაკს.
مَوْصِلٌ შეერთების ადგილი;
الْمَوْصِلُ ქალ. მოსული, მღი-
 ნარე ღიჯლაზე (ტიკროხზე).

مُتَّصِلٌ მდ. ო შეერთებული,
 დაკავშირებული; რომელიც ეკ-
 ვრის, მოსაზღვრე, მეზობელი.
اتَّصَلَ შეერთება; კავშირი, ნე-
 ზობლობა, მოსაზღვრეობა.
مَوْصُولٌ მდ. ო შეერთებული,
 შეკავშირებული.
وَصَى ღამ. **وَصَى** (وَصَى), მასდ. შეაერთა, ბ ნ-ით შეუერთა; —
 აბსოლ. შეერთდა; ბ ნ-ით შეუ-
 ერთდა. II. **وَصَى** აკ. ან. **الى**
 ნ-ით მიანდო, დააეალა გაეკეთე-
 ბინა ბ ნ-ით რამე; უანდერძა,
 დაუბარა. IV. **أَوْصَى** ჰ. აკ. და ბ
 ნ-ით დააეალა, ამცნო, დაუბარა,
 ანდერძად დაუტოვა, უანდერ-
 ძა; დანიშნა ანდერძის აღმსრუ-
 ლებლად.
وَصِيَةٌ მრ. **وَصَايَا** მცნება, აღ-
 თქმა, ანდერძი.
وَضَاءٌ (ض), მასდ. **وَضُوٌّ** ო
 იყო წმინდა, ბრწყინვალე.
وَضَحٌ (بَضَحٌ) მასდ. იყო
 ცხადი, ნათელი (საქმე, სიტყვა).
وَأَضَحٌ მდ. ო ცხადი, ნათელი,
 აშკარა. სინ. **بَيِّنٌ**.
وَضَعٌ ღამ. **وَضَعٌ** (بَضَعٌ), მასდ.

დადო, მოათავსა; დადგა; (17, 1) დაადგინა, დანიშნა; დაწერა, შეთხზა (წიგნი და მისთ); დააგდო; ჩამოიღო; მოიხსნა; عن ნ-ით მოხსნა; على ნ-ით დაადო, დაუდო; დაადგა, დაუდგა; (55, 12) დაუყენა; وَضَعَ يَدَهُ (55, 12) ხელი დაადო მთელ მის მხარეს, დაიმორჩილა, შეაფიწროვა მთელი მისი წხარე; წაართვა, დააკლო منه მას; ა. ნ-ით დაამცირა; وَضَعَ (უ), მასღ. وَضَعَةٌ იყო მდაბალი, საზიზღარი; დამცირდა. VI. تَوَاضَعٌ იყო მოკრძალებული, კრძალული, თავმდაბალი. ანცნ. تَوَاضَعُوا; تَوَاضَعُوا შეთანხმდნენ, შეითქვენ. وَضَعٌ დადება, მოათავსება; დებულება, თეზისი. وَضِعٌ მრ. მდაბალი, საზიზღარი; დამცირებული; კრძალული. مَوْضِعٌ მრ. ადგილი. სინ. مَكَانٌ. تَوَاضَعٌ მოკრძალება, კრძალულება.

وَطَى (يَطِي), მასღ. وَطَى გათელა, მოთელა, დათრგუნა, ბნ-ით რამეთი (= ფეხებით). وَطَى გათელვა, დათრგუნვა. مَوَاطِيءٌ მრ. ადგილი, რომელსაც თელავენ, თრგუნავენ; კვარცხლბეკი. مَوَاطِرٌ მრ. აუპირო რამ, საპიროება, სურვილი, მოთხოვნილება. სინ. حَاجَةٌ. وَطَنٌ (يَطِنُ) იმყოფებოდა ბნ-ით სადმე. مَوْطَانٌ მრ. სამშობლო, საცხოვრებელი; სახლ-კარი. مَوَاطِنٌ მრ. მიჩენილი სამუშაო; მოვალეობა; ფუნქცია, მოქმედება; თანამდებობა, სამსახურის ადგილი, პოსტი; ხელფასი. وَعَدٌ (يَعِدُ) მასღ. وَعَدٌ, عِدَةٌ, ორ. დამ. ან პ. ო ნ-ითა და ნ. ა. ან ბ ნ-ით შეჰპირდა, დაჰპირდა, აღუთქვა; დაუნიშნა შეხვედრა, შეჰპირდა შეხვედრას; ემუქრებოდა. III. وَعَادٌ პ. ა. შეჰპირდა შეხვედრას ო ნ-ით სადმე ან გარკვეულ დროს; ორ. დამ.

შეპირდა შეხვედრას გარკვეულ ადგილას ან დროს; დაუნიშნა ადგილი ან დრო შეხვედრისა.

IV. ^عأَوَّعَدَ 3. აკ. და ბ ნ-ით დაპირდა; ემუქრებოდა რასმე.

V. ^عتَوَّعَدَ 3. აკ. ემუქრებოდა ბ ნ-ით რასმე. VI. ^عتَوَّاعَدُوا შეპირდნენ ერთმანეთს შეხვედრას

აკ. ან ^ععلى ნ-ით სადმე ან რაიმე დროს; დაუნიშნეს ერთმანეთს დრო, ადგილი შეხვედრისა.

^عდაპირება, შეპირება; დამუქრება, მუქარა.

^عდამუქრება, მუქარა.

^عمَوَّعِدٌ მრ. ^عمَوَاعِدٌ (მასდ.) დაპირება, შეპირება; (დროისა და ადგ. სახ.) დრო ან ადგილი შეხვედრისა.

^عდაპირობა, დაპირება, აღთქმა; ადგილი შეხვედრისა, პაემანი.

^ععَظَةٌ ^عوَعَظٌ (მასდ.) ^عوَعَظٌ

3. დამ. არიგებდა, ქუქუას ასწავლიდა, უქადაგებდა.

^عდარიგება, ქადაგება.

^عوَأَعِظُ ^عمِر. ^عوَأَعِظُ დამრიგებელი,

შქადაგებელი.

^عوَعَى ^عوَعَى (მასდ.) ^عوَعَى ნიანბაედა, იცავედა; ახსოვდა.

^عوَعَى ^عمِر. ^عوَعَى საცავი; ჩანთა; ქურქელი.

^عوَفَدَ ^عوَفَدَ (მასდ.) ^عوَفَدَ მივიდა ^عالى ნ-ით ვინმესთან (ჩვეულებრივ მთავართან) ვითარცა მოციქული, ელჩი.

^عوَفَدَ ^عمِر. ^عوَفَدَ დეპუტაცია, დელეგაცია, ელჩები.

^عوَفَّرَ ^عوَفَّرَ (მასდ.) ^عوَفَّرَ იყო უხვი, მრავალრიცხოვანი, მრავალი; დამ. გაამრავლა. IV. ^عوَفَّرَ

^عდამ. გაამრავლა, უხვი გახადა. ^عوَفَّرَ ^عمِر. ^عუხვი, მრავალი; ვაფირი, ლექსის ზომა შემდეგი სქემისა:
- - - - - | - - - - - | - - - - - ||
- - - - - | - - - - - | - - - - -

^عوَفَّقَ ^عوَفَّقَ (მასდ.) ^عوَفَّقَ იყო შესაფერი, შესაბამისი. II. ^عوَفَّقَ აკ. გახადა შესაფერი, შესაბამი;

მოაგვარა; ^عبَيْنَ ნ-ით შეარიგა; აღმოუჩინა დახმარება, შეეწია.

III. ^عوَأَفَّقَ აკ. შეესაბამებოდა, იყო რისამე შესაფერი; შეესატყვისებოდა; შეუთანხმდა; დაემთხვა; შეემთხვა, შეხვდა, წაა-

წყდა, ნახა. VI. تَوَافَقُوا შე-
თანხმდნენ, შეითქვენენ. VIII.

مَوْتَهُ მოხდა; اتَّفَقُوا შეთანხ-
მდნენ, შეითქვენენ წი-
სამე შესახებ, على წი-
სამე ვისიმე წინააღმდეგ.

ش. შესატყვისობა, შესაბამი-
სობა; შესაბამი, შესაფერი, შე-
სატყვისი.

ش. შეთანხმება, თანხმობა;
დახმარება, შეწევნა; წარმატე-
ბა, ბედნიერება.

ش. შესატყვისობა, შესაბამი-
სობა; თანხმობა, დამთხვევა; შემ-
თხვევა, შეხვედრა; თანხლება.

ش. დამთხვევა, შემთხვევა,
შეხვედრა; თანხმობა; კავშირი.

ش. (يَفِي) მასდ. وفى იყო სრუ-

ლი, უკლებელი, უხვი, მრავალ-
რიცხოვანი; დაშ. გაუთანაბრდა,

უდრიდა; —მასდ. وَّفَا ن. ب. წი-
თაშორება, აღსრულება (პი-
რობა, აღთქმა, ვალდებულება),
მთლიანად გადაიხადა; ل. წი-
თაშორება (პირობა და მისთ.);

მთლიანად გადაუხადა. II. وَفَى
დაშ. მთლიანად გადაუხადა.

III. وَاْفَى დაშ. გადაუხადა; მივიდა
ვინმესთან, წარუდგა. IV. وَاْفَى

იგივეა, რაც I. وَفَى. ن. ب. წი-
თაშორება იყო აღმართული რისამე
ზემოდან, აღიმართა, ავიდა, შე-

ვიდა, დაჯდა რამეზე. V. تَوَفَّى
დაშ. მთლიანად მიიღო. تَوَفَّى
اللَّهِ ღმერთმა მიიბარა ე. ი. მოაკ-

ვლინა; وَوَفَّى გარდაიცვალა, მოკ-
ვდა. X. اسْتَوْفَى დაშ. მოითხოვდა
მთლიანად; მიიღო მთლიანად.

ش. მიცემული პირობის, სიტ-
ყვისა და მისთ. ასრულება, შე-
სრულება; სისწორე, უტყუარო-
ბა; მთლიანად გადახდა, და-
მაყოფილება; ზღვევა.

ش. وَوَفَّى სიკვდილი.

ش. وَوَفَّى შ. შ. შემსრულებელი (სი-
ტყვისა, პირობისა და მისთ.);
სწორი, უტყუარი; მთელი.

ش. وَوَفَّى იგივეა, რაც وَوَفَّى.

ش. შემსრულებელი (სიტყვი-
სა, პირობისა და მისთ.);

ش. وَوَقِبَ (يَقِبُ) მასდ. وَوَقِبَ

შევიდა რაიმე ღრმაში; დაიმა-
ლა, ჩავიდა (შე), დაბნელდა.

تَوَقَّتْ (يَقْتِ) وَوَقْتُ, მასღ. ۹ دام. გან-

სახლერა დრო, ვადა. II. وَقْتُ

(აგრეთვე أَمَّتْ) განსახლერა
დროის მიხედვით, დაადგინა
დროის მიხედვით.

۹ وَقْتُ ۹ مَر. أَوَّاتُ დრო, უამი;

ხანი, ვადა. ۹ هَذَا زَمَانٌ

مِنْ وَقْتِهِ, لِوَقْتِهِ; ამეჟამად;

იმ წამსვე; وَقْتِيذِ მაშინ, იმ
დროს.

۹ مَر. مَوَاقِيْتُ განსახლ-

ვრული დრო, დანიშნული ვადა.

۹ وَقْدُ (يَقْدُ) ۹ وَقْدُ ۹ وَقْدُ იყო

ანთებული, ენთო (ცეცხლი).

IV. ۹ وَقْدُ ۹ دام. დაანთო.

۹ وَقْدُ ۹ وَقْدُ წვა, ნთება, გიზგიზი.

۹ وَقْدُ ۹ وَقْدُ საწვავე მასალა.

۹ وَقْدُ ۹ وَقْدُ რაც ანთია; ვაკიდი, მამ.

۹ وَقْدُ ۹ وَقْدُ; ۹ وَقْدِ ۹ وَقْدِ

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍ

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍ ۹ وَقْدِ ۹ وَقْدِ მუჰამადის ბიოგრაფი

და ისტორიკოსი აბუ ყაბდ ალ-ლჰ
მუჰამად იბნ ყუმაარ ალ-ვეკიდრ
(130/747—207/823).

۹ وَقْدُ ۹ وَقْدُ მღ. ۹ დანთებული, გაჩა-
ლებული (ცეცხლი).

۹ وَقْدُ ۹ وَقْدُ მრ. ۹ مَوَاقِدُ ადგილი, სა-
დაც ცეცხლი ანთია; წვის, ნთე-
ბის ადგილი ან დრო.

۹ وَقْدُ ۹ وَقْدُ (وَقْرَ) ۹ وَقَارٌ (وَقْرَ) ۹ وَقَارٌ ۹ وَقَارٌ
იყო დინჯი, თავმომწონე, ღირ-
სეული, ღირსების შეგნებით
სავესე.

۹ وَقْرٌ ۹ وَقْرٌ ტვირთი.

۹ وَقَارٌ ۹ وَقَارٌ სიღინჯე, თავმომწონეობა;
ღირსება, პატივი, პატივისცემა.

۹ وَقْعٌ (يَقْعُ) ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ დაეცა,
დავარდა, ჩამოვარდა, ჩამოც-
ვიდა; ჩაეარდა; დადგა, გაჩერ-
და; მოხდა, ადგილი ჰქონდა
რაიმე შემთხვევას; მოხვდა, გა-
ჩნდა, აღმოჩნდა; მივიდა إلى
ნ-ით სადმე; იყო, მდებარეობ-
და (ადგილი, ქალაქი, ზოფელი და
მისო.); დაემთხვა, მოდიოდა (ამა
თუ იმ რიცხვზე); ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ
ეწია; თავს დაესხა; ებრძოდა;
۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ
მივიდა (რაიმე დასვენაშ-
ლე, აზრამდე); ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ
ჩაუ-
ვარდა ხელში; მიმართა ვისმე;
۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ
დაეცა ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ ۹ وَقْعٌ
სქესობრი-

ვად დაუკავშირდა; ^① **فِي** ნ-ით აგი-

ნებდა, ჰკიცხავდა; წააწყდა, შე-

ისწრო, შეხვდა; ავსებდა, შეი-

ცავდა; ^② **وَقَعَ** **بَيْنَهُمْ** **كَلَامٌ** ჩა-

მოვარდა მათ შორის დაეა. **وَقَعَ**

أَنْ აზრად მოუვიდა, ^③

რომ; **وَقَعَتْ** **فِي** **نَفْسِهِ** გულ-

ში ჩაუვარდა, შეუყვარდა;

وَقَعَ **إِلَى** **الْأَرْضِ** დაიბადა; გრამ.

وَقَعَ **مَوْعِدِ** **الْأَسْرِ** იხმარება

სახელის ნაცვლად. II. **وَقَعَ** 1) ხე-

ლი მოაწერა **عَلَى** ნ-ით რასმე;

2) ცრიდა, წინწყლავდა, რწყავდა

(წვიმა მიწას); 3) დაადო (გადასა-

ხადი; 4) უკრავდა (მუსიკალურ

ინსტრუმენტზე); IV. **أَوْقَعَ** დამ.

ჩამოაგდო, დააგდო; სცემდა

რიტმულად, ურტყამდა (თი-

თებს მუსიკალურ ინსტრუ-

მენტს); **ب** ნ-ით ეცა, მივარდა,

დაეიტაკა; გრამ. გარდამავლად

აქცია (ზმნა); V. **تَوَقَّعَ** დამ.

ელოდა რასმე, ეშინოდა რისამე.

^④ **وَقَّيَعَةً** მრ. **وَقَائِعٌ** შემთხვევა;

ინციზდენტი; ბრძოლა, შეტა-

კება. ^⑤

وَأَقَعَ მრ. **ع** მრ. **وَقَعَ** რაც ეცე-

მა; რაც ხდება.

^⑥ **وَأَقَعَةٌ** შემთხვევა; შეტაკება,

ბრძოლა.

^⑦ **إِقَاعٌ** რიტმი, კადენცია; ვარდ-

ნა; მივარდნა, დატაკება; საკ.

სახ. ძალღისა.

^⑧ **مَوْعِعٌ** მრ. **مَوَاقِعٌ** ადგილი და-

ცემისა, შემთხვევისა; ბრძო-

ლის ველი; ადგილი; მდებარე-

ობა.

^⑨ **وَقَفٌ**, **وَقْفٌ**, **وَقْفٌ** (بِقِيفٍ) მასღ.

იღგა, შედგა, დადგა **عَلَى** ნ-ით

რამეზე; გაჩერდა, შეჩერდა **عَلَى**

ნ-ით რამესთან, ვინმესთან; ჩად-

გა; ჩასაფრდა; წარდგა; **عَلَى**

ნ-ით წარუდგა; **ل** ნ-ით უც-

დიდა; გრამ. დამ. გააჩერა;

عَلَى ნ-ით, გაღმ. კითხულობ-

და; დაინახა; იცოდა; გაი-

გო; დამ. და **عَلَى** ნ-ით აცნობა; გაა-

გებინა; შესწირა (ქონება) სალ-

ეთო მიზნით **عَلَى** ნ-ით ვისიმე

სასარგებლოდ. V. **تَوَقَّفَ** ყოყ-

მანობდა, აყოვნებდა; გაჩერდა;

ب ნ-ით დააყოვნა, გააჩერა.

وقف⁹ გაჩერება, დგომა, დადგომა; პაუზა; მრ. ⁹أَوْقَافٌ საღვთო მიზნით შეწირული ქონება, ვაკუუმი.

وقف⁹ მრ. ⁹ع. ⁹م. ⁹وقف⁹ მდგომარე.

وقف⁹ მრ. ⁹مَوَاقِفٌ გაჩერების ადგილი, სადგომი, სადგური.

وَأَقْبَىٰ⁹ وَأَقْبَىٰ⁹ (يَقِي) ⁹وقى⁹ მასღ.

იცავდა, იფარავდა ა. ნ-ით რამეგან; ეშინოდა, ერიდებოდა.

V. ⁹تَوَقَّى⁹ დამ. თავი იხსნა, თავი გადაიჩინა; ერიდებოდა, ეშინოდა.

VIII. ⁹اتَّقَى⁹ დამ. ეშინოდა, ერიდებოდა.

ა. და ბ ნ-ით ეძებდა ხსნას, ცდილობდა თავის გადარჩენას რამეთი; ახსოვ. ღვთის მოსავეის ცხოვრებას ეწეოდა.

وقاية⁹ დაცვა, დაფარვა.

على⁹—VIII. ⁹اتَّكأ⁹ ეყრდნობოდა

ნ-ით რასმე; ინახით იჯდა რამეზე; იყო მხარეთეძოზე წამოწოლილი და დაყრდნობილი ⁹على⁹ ნ-ით რამეზე.

متكأ⁹ ადგილი, სადაც მხარეთეძოზე წამოწევიან, სადაც ინახით სხედან და ეყრდნობიან რასმე;

საყრდენი, საყრდნობი, საგანი (მუთაქა, საეარძელი და მისთ.), რომელსაც ეყრდნობიან (შარ. ქართ. მუთაქა).

متكى⁹ ინახით მედომარე, მხარეთეძოზე წამოწოლილი და დაყრდნობილი; დაყრდნობილი (27, 12).

ميو⁹ وكوب⁹ (يكب) ⁹مياسღ. მილიოდა ნელა.

ميو⁹ ميو⁹ მრ. ⁹مَوَكِبٌ პროცესია; კავალკადა; საზეიმო გამოსვლა მეფისა და მისთ.

ميو⁹ وكود⁹ (يكد) ⁹مياسღ. გაჩერდა, იმყოფებოდა

ბ ნ-ით სადმე; დამ. შეკრა, დაამაგრა.

II. ⁹أكد⁹ (პარალ. ფორმა) ⁹وكد⁹ დამ. შეკრა მაგრად; გაამაგრა, განამტკიცა; გააძლიერა.

أكيد⁹ (პარალ. ფორმა) ⁹ميو⁹ გაარი, მტკიცე.

توكيد⁹ გრამ. გამაძლიერებელი აპოზიცია.

كل⁹ وكل⁹ (يكل) ⁹مياسღ. და და

ნ-ით მიანდო, ანდო, ჩააბარა; გრდუვ. ესავდა, იმედოვნებდა, იმედი ჰქონდა ბ ნ-ით ვი-

სიმე. II. **وَكَلَّ** 3. ავ. ლა ნ. ბ ნ-ით მიანდო თვალყურის დევნება, მისცა ზედამხედველობა, რწმუნება; ნ. ავ. ლა ბ ნ-ით მკიდროდ იყო დაკავშირებული რამესთან. V. **تَوَكَّلَ** მიიღო რწმუნება, იყო რწმუნებული; ესაგვდა, იმედი ჰქონდა **على** ნ-ით ვისიმე. VIII. **اتَّكَلَّ** ესაგვდა, იმედოვნებდა, იმედი ჰქონდა **على** ნ-ით ვისიმე; ენდობოდა ვისმე.

وَكَيْلٌ მღ. ო. მრ. **وَكَلِيلٌ** რწმუნებული; ზედამხედველი; მფარველი, დამცველი (მღრ. ქართ. ვეჭილი).

وَكِيلَةٌ რწმუნებულის თანამდებობა; ვეჭილობა.

تَوَكَّلَ იმედი, სასო.

مَتَوَكَّلٌ ვინც ესაგვს, იმედოვნებს, ვისაც იმედი აქვს **على** ნ-ით ვისიმე; **الْمَتَوَكِّلُ** ალ-მუთავაქილი; **الْمَتَوَكِّلُ عَلَى اللَّهِ** ალ-მუთავაქილ ცალღ ლ-ლან-ჰი, ახსიანთ ხალიფა. (232/847 — 247/861).

وَلَدٌ მღ. **وَلَدَتْ** (მღ. **يَلِدُ**), მასღ.

مَوْلِدٌ, **وَلَادَةٌ**, **وَلَادٌ**, **لِدَةٌ** ლამ. შვა, შობა, დაბადა, წარმოშვა.

IV. **أَوْلَدٌ** მღ. ლამ. აყოლა. (შვილი); შვა ნ-ით ვინმესგან; **أَوْلَدَتْ** მზად იყო ეშობა. V. **تَوَلَّدَ** დაიბადა, წარმოიშვა.

وَلِدٌ შობა, დაბადება; შვილი; შთამომავლობა.

وَلِدٌ (კრებ. ლა კერძ. ორ. სქ.) მრ. **أَوْلَادٌ** შვილი, ძე; შთამომავლობა.

وَلِدَةٌ, **وَلْدَانٌ** მღ. ო. მრ. **وَلِيدٌ** ახალშობილი, ახალი დაბადებული ბავშვი; ყმაწვილი; მონა; მამ. საქ. სახ. ვალნდი.

وَلَادَةٌ (მასღ.) შობა, დაბადება.

وَالِدٌ მშობელი, მამა.

وَالِدَةٌ მშობელი, დედა.

وَالِدَانٌ მშობლები.

مَوْلِدٌ დაბადების დრო, ადგილი.

مِيْلَادٌ შობა, დაბადება; შობის დრო.

مَوْلِدٌ შობილი; მრ. مَوْلِدٌ ბავშვი.

دَلِيلٌ (ა), მასღ. وَلَعٌ, ოლი-

ერ სურდა ბ ნ-ით რამე; ძლი-
ერ უყვარდა; მთელი თავისი
არსებით მიეცა ბ ნ-ით რასმე.

مَوْلِيَةٌ მრ. وَلَائِمٌ ლხინი, ქეიუი,
ქორწილი.

وَلِيٌّ (ბი), მასღ. 1) იყო

რისამე ახლოს, მეზობლად; ეკ-
ვროდა, საზღვრავდა, მისდევდა
(ამ მნიშვნელობით იხმარება აგრეთვე

مَا يَلِيهِ ფორმებში); ოლი
რაც მას ეკვრის; მომდევნო,

მეზობელი (მხარე); فِيمَا يَلِي

რაც ქვემოთაა, როგორც ქვე-
მოთაა; ქვევით; 2) იყო ვისიმე
მეგობარი, მფარველი; უყვარდა,

მეზობლობდა, იცავდა; 3) მასღ. وَلَا يَلِي

ა. ან. عَلَى ნ-ით მართავდა, გა-
ნაგებდა; დაეუფლა; აბსოლ. გახ-
და მმართველი, მფლობელი.

II. وَلِيٌّ ორ. დამ. მიიბრუნა,
მიიქცია; — აბსოლ. მიბრუნდა,

მიიქცა, გაიქცა; وَلِيٌّ هَارِبًا გა-

იქცა, იელტოდა; ორ. ა. ან. ა. ა. ა.
და ნ. عَلَى ნ-ით მიიანდო, დააუ-
ლა; დანიშნა მმართველად, მე-
თაურად, უფროსად, გამგედ.

III. وَالِيٌّ დამ. 1) მეგობრობდა,
მეზობლობდა, იცავდა; 2) ეხე-
ბოდა, ერთვოდა; ეკვროდა,
მეზობლობდა, საზღვრავდა; იყო
რისამე მოსაზღვრე, მეზობე-
ლი, ლიმიტროფული (მხარე);
3) განუწყვეტლად აკეთებდა

რასმე. IV. أَوْلَى ორ. დამ.
1) გამოიჩინა ვისიმე მიმართ
(ნდობა, სიკეთე და მისთ.);
ანდო, მიანდო; 2) მისცა უფ-
ლება, დანიშნა მმართველად,

გამგედ, უფროსად. V. تَوَلَّى
დამ. 1) აიღო განმგებლობა,
მმართველობა; განაგებდა, მარ-
თავდა; იყო მმართველი, გამგე,

უფროსი; تَوَلَّى الْأَمْرَ აიღო
თავის თავზე საქმე, განაგებდა
საქმეს; 2) აბსოლ. მიიქცა, მიბ-
რუნდა عَنْ ნ-ით რამესგან; ბ
ნ-ით გრამ. წაიყვანა, წაიღო; დამ.
აიჩრია მეგობრად, ამხანაგად,

მფარველად. X. اسْتَوْلَى
ნ-ით მიიღწია რისამე საზღვარს;
სძლია, დაეუფლა, დაიპყრო;
განაგებდა, მართავდა.

سِيَّاسَةً სიხლოვე, მეზობლობა.

مَوْلِيَةٌ მრ. وَأَوْلِيَاءُ ახლობელი, მო-
საზღვრე; მშობლიური; وَلِيٌّ

مَوْلِيَةٌ ტახტის მემკვიდრე; მე-
გობარი; შეეწყე, დამხმარე, მო-

კავშირე; გამგე, გამგებელი; ბატონი, პატრონი, მეფე; გაზაფხულზე მეორედ მოსული წვიმა.

وَلَايَةٌ მართვა, გამგებლობა; მფარველობა; ნათესაობა, მეგობრობა; პატრონყმური ურთიერთობა; პროვინცია, მხარე.

وَلَايَةٌ უმაღლესი ხელისუფლება; პროვინცია, მხარე, ქვეყანა; ვილაიეთი.

وَلَايَةٌ მრ. وَلَايَا საოფლე (ცხენისა, აქლემისა).

وَالٍ შდ. 5 მრ. وَلَايٌ გამგე, მმართველი, გუბერნატორი, მარზპანი, ვალი.

مَوْلَى მრ. مَوَالٍ ბატონი; პატრონი; გააზატებული; კლიენტი; მავლა.

مَوْلَا ქალბატონი; პატრონი, გააზატებული.

مَوَالِيَا და مَوَالِيَا (ლეგენდის მიხედვით ჯაფარ ბარმექიდის მსველის მიერ შეთხზული სიძღერა, რომელიც იწვებოდა სიტყვებით: مَوَالِيَا

مَوَالِيَاتِ მრ. (ჩემო ბატონებო!)

ნალხური სიმღერის ერთ-ერთი სახეობა, რომელიც პირველად შედგებოდა სტროფებისაგან ოთხ-ოთხი ერთმანეთთან გარითმული ნახევარი ხანით. შემდგომი სტროფი შედგებო-

და 5 ნახევარი ხანისაგან, რომელშიაც ერთმანეთს ერთმებოდნენ 1, 2, 3 და 5 ნახევარი ხანები, ან 7 ნახევარი ხანისაგან, რომელშიაც 1, 2, 3 და 7, აგრეთვე 4, 5 და 6 ნახევარ ხანებს ერთნაირი რითმები ჰქონდა.

مَتَوَلَّى ვინც უკან ბრუნდება; გამგე, გამგებელი, მმართველი. مَسْتَوَلٍ გამგებელი, მმართველი.

أَلَى მიუთითა (يَمَا) وَمَا ნით რამეზე. IV. أَوْمًا იგოვია, რაც I. وَمَا.

وَنِي იყო სუსტი, უძლური, მოთენთილი.

VI. تَوَانِي არ ზრუნავდა, ნით რამეზე; ზოზინობდა, არ ინძრეოდა.

وَأَن სუსტი, უძლური, მოთენთილი.

تَوَانٍ ზოზინი, უძრავობა. ანცნ.

حَرَكَة.

3. وَهَبٌ, هَبَةٌ, (يَهَبٌ) وَهَبٌ მასდ.

და ნ. აკ. მისცა, აჩუქა; —აბსოლ. გაიღო, გასცა (საჩუქრები). IV.

أَوْهَبَ (19, 14) ორ. დამ. მისცა, აჩუქა.

﴿ ۹ ﴾ مِر. ﴿ ۱۰ ﴾ هِبَاتٍ سარქუქარი.
﴿ ۱۱ ﴾ وَهُمْ წარმოიდ-

გინა, ფიქრობდა, ვარაუდობდა.

IV. ﴿ ۱۲ ﴾ وَأَوْهَمَ და მ. წარმოადგენინა,
შთააგონა, დააჯერა.

﴿ ۱۳ ﴾ مِر. ﴿ ۱۴ ﴾ وَهُمْ წარმოდგენა, ფიქ-
რი, ვარაუდი; შეცდომა.

﴿ ۱۵ ﴾ وَهْنٌ იყო სუსტი;
უძლური, უღონო, უმწეო; და-

სუსტდა, დაუძლურდა. II. ﴿ ۱۶ ﴾ وَهْنٌ
და მ. დაასუსტა, დააუძლურა.

﴿ ۱۷ ﴾ وَهَى გასკდა;
სუსტი, უღონო.
﴿ ۱۸ ﴾ وَهَى (يَهَى) მასდ.

შეირყა, დაინგრა; გაწყდა, და-
ირღვა (ხელშეკრულება, დად-
გენილება, გადაწყვეტილება).

﴿ ۱۹ ﴾ وَيَسُّ (۵۷, ۱) ადგ. სახ. ვაიოც (ძო-
რი), რომელიც მღებარეობდა ნახჭე-
ვანის მახლობლად.

ى

﴿ ۲۰ ﴾ يَا არაბული ანბანის ოცდამეცხრე და
ასო. სათვალავში აღნიშნავს 10-ს.

﴿ ۲۱ ﴾ م. რ. I. პირის ნაცვალსახელო-
ვანი სუფიქსი, ჩემი. كِتَابِي ჩემი
წიგნი; عِنْدِي ჩემთან; لِي მე.

﴿ ۲۲ ﴾ يَا პასილის ნაწ. ო; يَا هَذَا ო, შენ!
(მომადგენო სახელი დაისმის სახელო-
ბით. ბრუნვაში უნუნაციოდ ზიდუ-
სოლო ნათესაობითი ბრუნვის საშუ-
ალებით განსაზღვრული სახელი—

﴿ ۲۳ ﴾ يَا لَكَ مِنْ لَيْلٍ—
აკუზატივში); — يَا لَيْل! ო, რა ღამე ხარ!
— შდრ. أَيَا.

﴿ ۲۴ ﴾ مِر. ﴿ ۲۵ ﴾ يَارْلَيْغِ და يَارْلَيْغِ (<თურქ.) მრ.

﴿ ۲۶ ﴾ يَارَالِغَةَ, يَارَالِغَةَ იარალიკი,

ფირმანი, ბრძანება (მეფისა და
მისთ.); სიგელი.

﴿ ۲۷ ﴾ يَابُوزُ (<ქართ.) შთა იალბუზი.
﴿ ۲۸ ﴾ يَاسُ და ექვე-
და, იმედი დაკარგა من ნით რი-
სამე; სასო წარეკვეთა, სასოწარ-
კვეთილებაში ჩაეარდა من ნით
რისამე გამო.

﴿ ۲۹ ﴾ يَأْقُوتُ (<არამ. <ბერძნ. ბაქავიზი)
კრებ., იაგუნდი (შდრ.).

﴿ ۳۰ ﴾ يَبْسُ იყო
გამხმარი, გახმა.
﴿ ۳۱ ﴾ يَبْسُ სიხმელი; ხმელი, ხმე-
ლეთი.

يَتَمُّ (ი), მასდ. يَتَمُّ იყო. ობოლი, დაობლდა.

يَتَمَّى ობო-
ლი (მამით).

يَحْيَى (<არამ.) იოანე; იოანე წი-
ნამორბედი.

يَدٌ მრ. أَيَدٍ, მრ. مَرِّ أَيَادٍ მდ. სქ. ხელი;

წინა ფეხი (ცხოველისა); გაღატ.
ხელი, სახელო (ძვ. ქართ. მნიშ-
ვნელობით), ხელმწიფეობა; ძალა;
უფლება; მფლობელობა; წყა-
ლობა, სიკეთე; مِنْ بَيْنَ يَدَيْ
مِنْ بَيْنَ أَيَدِي; بَيْنَ يَدَيْ
წინ (ღროისა და ადგი-
ლის მიხედვით), წინაშე; عَلَى يَدَيْ

მისი საშუალებით. لَا يَدَ لَكَ

ბელი არა გაქვს შენ
ამაზე, არ შეგიძლია შენ ეს.

فَانْهَزَمُوا أَيَادِي (ან أَيَدِي) سَبَا

(97, 10) და ისინი გაითანტნენ
მსგავსად საბას ტომისა (რომე-
ლიც გაიხნა ჯეზირის გარღვევის
გამო).

يَسِرُّ (ა), მასდ. يَسِرُّ (უ), მასდ.

يَسِرُّ იყო ადვილი; იყო მცირე,

მცირერიცხოვანი; — يَسِرُّ (ი),
მასდ. يَسِرُّ თამაშობდა მეისირს.

II. يَسِرُّ დამ. გააადვილა; შე-
ამსუბუქა. III. يَسِرُّ დამ. 1) კარ-
გად ეპყრობოდა; 2) მარცხნით

მიდიოდა. IV. يَسِرُّ იყო კარგ
პირობებში, იყო მდიდარი, შე-
ძლებული. X. اسْتَيْسَرَ იყო ად-

ვილი, ადვილად მისაღწევი.
يَسِرُّ სიადვილე; კარგი მდგომა-
რეობა, შეძლებულ მდგომარე-
ობაში ყოფნა.

يَسَارٌ 1) სიმდიდრე, შეძლება;
2) მარცხენა ხელი, მარცხენა
მხარე.

يَسِيرٌ ადვილი; მცირე, ცოტა-
يَسِيرًا ზმნსრ. ცოტა.

يَسِيرٌ მეისირი, ძველი არაბული-
აზარტული თამაში ისრების წილის
ყრით ათ ან ოცდარვა ნაწილად დაჭ-
რილ აქლემის სორცზე.

يَسِيرَةٌ 1) სიმდიდრე; 2) მარ-
ცხენა მხარე, მარცხენა ფლანგი-
არმიისა.

يَعْقُوبُ (<არამ. יַעֲקֹב) მამ. საყ-
სას. იაკობი..

يَقْطَانٌ იაკტანი, ქალ. არანში.

يَقْطِينٌ გოგრა, კვახი.

يَقْطُ (ა, უ), მასღ. يَقْطُ ფხიზლად

იყო, არ ეძინა; იყო ფხიზელი,

ფრთხილი. IV. أَيقَطُ დაშ. გამოაღვიძა, გამოაფხიზლა; სი-

ფხიზლე შთაუწერვა. X. اسْتَيْقَطُ

გამოიღვიძა, გამოფხიზლდა; იყო ფხიზელი, ფრთხილი.

يَقْنُ (ა), მასღ. يَقْنُ იყო ცხადი,

აშკარა; გრძ. ზუსტად, ნამდვილად იცოდა, გაიგო ბ ნ-ით

რამე. IV. أَيقَنَ ზუსტად, ნამდვილად იცოდა, გაიგო ბ ნ-ით რამე; დარწმუნდა, დარწმუნებულ

იყო, ბ ნ-ით რამეში. V. تَيَقَّنَ =

X. اسْتَيْقَنَ იგივეა, რაც يَقْنُ.

يَقِينٌ ნამდვილი, უეჭველი ცოდ-

ნა. يَقِينًا ნამდვილად, კეშმადრიტად.

إلى II. يَمُّ გაემართა ა. ან ნ-ით საითკენმე.

يَمٌّ (<არამ.) ზღვა, დიდი მდინარე.

يَمْنٌ (ა), يَمْنٌ (უ) და يَمْنٌ (უ),

მასღ. يَمْنٌ, مَيْمَنَةٌ იყო ბედ-

ნიერი. II. يَمْنٌ გაემართა მარ-

ჯვნივ. III. يَمْنٌ იგივეა, რაც

II. يَمْنٌ.

يَمْنٌ ბედნიერება, კეთილდღეობა.

الْيَمْنِ (საკუთრივ მარჯვენა მხარე) სამხრეთი მხარე, სამხრეთ-არაბეთი, იამანი (იემენი).

يَمْنٌ მღ., მრ. أَيْمَانٌ

მარჯვენა ხელი; მარჯვენა მხარე.

يَمِينًا მარჯვნივ.

1) مَيْمَنَةٌ მრ. ბედნიერება, კეთილდღეობა;

2) მარჯვენა მხარე, მარჯვენა ფლანგი ჯარისა.

يَنْأَرَالِ (<რუს. генерал) გენერალი

(შღრ. ქართ. იანარალი).

يَنْعٌ (ა, ი), მასღ. يَنْعٌ დაშფიფდა (ხილი).

يَنْعٌ მწიფე.

يَنْكِي, يَنْكِي თურქ. ახალი.

يَنْكِي იენი სელიმი, სელიმ მეორე, თურქეთის ხულტანი (974/1566 - 982/1574 წლებში).

يهاء უგზო უდაბნო.

يهاء (არამ. יוֹנָן)

<ებრ. יוֹנָן> კრებ. ებრაელე-

ბი; მიმართ. יְהוּדִי მდ. ო ებრა-

ელი; ებრაული.

يهاء (არამ. יוֹסֵף)

მამ. საკ. სახ. იოსებო.

يهاء მრ. יָמַ דְּלֵי. ანტნ. لَيْلَة;

გეოგრ. ტერმ. ერთი დღის საეა-

ლი (მანძილი); მრ. יָמַ ხანა

(მმართველობისა და მისთ.),

ებოქა; יְהוּ. ერთ დღეს, ერთხელ;

يَوْمًا დღითი-დღე; يَوْمًا

იბ დღეს, როდესაც...; مِنْ يَوْمِهِ

იბ დღესვე; أَلْيَوْمَ დღევანდე-

ლი დღე; أَلْيَوْمَ დღეს; أَيَّامًا

რამდენიმე დღის განმავლობაში,

ერთ ხანს. يَوْمِي. იბ დღეს, მა-

შინ.

يُونَانٍ კრებ. ბერძნები; მიმართ.

يُونَانِي მდ. ო ბერძნული; ბერ-

ძენი.

يُونِس (არამ. יוֹנָן, ბერძნ-

Ἰωνάς) მამ. საკ. სახ. იონა.

დამატება-შენსწორებადი¹

أَبشويه აბეჟოთან (ტ. I. გვ. 42) გახ-

მოვებულია ამგვარად: أَبشويه.

آتَان მღ.: მრ.

أجل — საზღვარი; ბოლო, დასასრული (შერ. ქართ. არჯალი). 8ბ14 წაიყვანა; მიიღო;

I. أَدَم — أَدَم : أَدَم
 ٢ ٢ ٢ ٢ ٢ ٢

II; أَدَم მღ. أَدَم მრ. أَدَم მუქი, შავი, შავგვრემანი.

أَدَم مودى შინაარსი, აზრი; არსი.

10ბ11 الأذرية الأذرية

أَذْأ შავნებლობა, ვნება, ზიანი.

أَرزوم არზონ. أَرزون.

12ბ3-4 უზბეკთა ყაანი : უზბეკყაანი, უზბეკ-ხანი.

أَرذساط შ. ლაზარიალის მიხედვით (გვ.

217) უნდა იყოს დამახინჯებული

أَرذساط (ასეა აბეჟოთან) არტა-შატი.

أَسْحاق — אֲחִיָּא : אֲחִיָּא.
 ٢ ٢ ٢ ٢ ٢ ٢

13ა11 'Αλέξανδρος 'Αλέξανδρος ალექსანდრე.

أَغْرِيقِي მღ. ბერძნული; ბერძენი.

أَبْلَان ალბანეთი, რანი.

أَلْكَسَنْدُرُوسُ ; أَلْكَسَنْدُرُوسُ 15ა15 იტანჯებოდა; IV.

16ბ14 أَمَّا أَم.

17ა3 آآف : آآف

18ბ8 თუმცა; და თუ;
 20ბ13 (ე. ი.; მუსლიმანები,
 21ბ3 აღრიხდელი; შრ. აენგარდი.

أَيْلِيَا : أَيْلِيَا

أَشَات — შრ.; أَشَات

أَبْدَل — გაფლანგა; დახარჯა.

أَبْرَدَة — დაელა; მხოლოდ ვისიმე ქუთუნილი.

أَبْرَز (უ), მისღ. أَبْرَز გამოვიდა.

أَبْصَر — გაიგო; IV. أَبْصَر დამ. ნახა, შეხედა.

¹ პირველი ციფრი აღნიშნავს გვერდს, მეორე—სტრიქონს ზევიდან (თუ საგანგებოდ არ არის აღნიშნული). ასოები (ა, ბ)—ხვეტებს. დ ე მ. — დაემატოს, აგრეთვე წერტილ-მძიმეც (:) (იმ სიტყვის შემდეგ, რომელსაც ის მისდევს). ორი წერტილი—შეიცვალოს.

بَطَارِقَةٌ : بَطَارِقَةٌ — بِدَلْرِيقٍ

29ა15 — დაჲ; და ლ ნ-ით. — იქვე.

الْأَغْرِيقِيَّةِ 18 — أَبْقَر : أَبْقَر 18

الإغريقية 19 — საბერძნეთის :

ბერძენ

29ბ16 ნაშთი; დანარჩენი, სხვა.

بَكَاةٌ ტირილი.

30ა4 ქვ. მეორე ბِن : بِن

بَلَّغَ — აცნობა; მიაგო (პატივი, პატივისცემა და მისთ.).

بَالِغُ الْإِحْلَامِ უადრე-

სად წყნარი, კრძალული.

بَاهِلَةٌ : بَاهِلَةٌ

بَيَّانٌ 14 — شَيْئًا شَيْئًا 32ბ2

بَيَّانٌ

تَحْتُ ქვედა ნაწილი : ქვევით.

تَرَلَوْ : تَرَلَوْ

تَمَّةٌ დამატება, ბოლო, დასასრული.

38ბ1 فِي (ب 6)

جَزْنِي გარნი. جَزْنِي წაიკ.

39ა8 ნაწილაკით; იზიშვლა (ხმალი და მისთ.);

جَزْلُ الْمَنْطِقِ მეკერ-მეტყველი.

جِسْرٌ მრ. جِسُورٌ ჯებირი, ხიდი.

41ბ2 ქვ. შეერთდა; الی ნ-ით ვინ-მესთან, الی ნ-ით ვისიმე წინა-აღმდეგ.

جَنَى — (ნაყოფი); جَنَى. V. جَنَى. V. — ნ-ით ცილი დასწამა, დააბრალა, დააბეზლა.

جَارٌ ქარი, მხარე და ციხე; მიმართ.

جَارِيٌّ მდ. ქარელი; ქარული.

جَرَكَةٌ ჩირკეი, სოფ. დაღესტანში;

მიმართ. جَرَكُوِيٌّ.

47ა6 ქვ. VIII: اِحْتَجَّ

47ბ1 ქვ. შვილი ნაიბი.

حَرَبِيٌّ — საომარი; მეომარი.

حَرَقَ დაჲ. VIII. اِحْتَرَقَ დაიწვა.

حَرَمٌ მრ. حَرَمٌ ქალები.

حَصَلَ (უ), მასღ. حَصُولٌ მოხდა;

ლ ნ-ით შეემთხვა; შეხვდა.

53ბ7 დასწრებით; მოსვლა, ჩამოსვლა. — ბ15 ბედნიერება; ბედი.

حَلْوٌ حَلْوٌ

حَمَاءٌ — დედამთილი; სიდედრი.

حَازَ — დაიპყრო; იშოვა, ხელთ იგდო.

60ა1 ზმნის წინ დაჲ. X.

خُرَّاسَانَ როგორც ჩანს შეცლო-

خُرَّاسَانَ მით არის დედანში ნაცვლად

شاه — ისა, რაც **لَكَز**-ების შეფუთა
ტიტულს წარმოადგენს (იხ. H. 'A,
411, 455).

* **خَاشِنٌ** : **خَاشِنٌ** ხაჩენი, მხარე
არმენიაში, ახლანდელი ყარაბაღი.

خَلَفَ — დამ.; დატოვა.

مُخَلَفٌ მემკვიდრე.
67ბ5 ქვ. დაემ. გადატ. დასცხრა.

* **خَيْرَةٌ** — არჩევანი; რჩეული,

70ბ15 ალ მაზიდი : ალ-მაზზადნი.

71ა11 შესავალი; შესასვლელი.
იქვე, ბნ დალესტანში: ჩრდ. კავკასიაში.

* **طَرَابِزُنْدَةٌ** იგივეა, რაც **دَرَابِزُونٌ**.
74ა10 ქალაქი; სამეუფეო სახლი.

ذَوٌّ წინსრ.: წინდ.: 74ბ7 ქვ. ზე-
ვით; მასზე ნაკლები; მის ქვევით.

76ა3 **هَذِي** : **هَذِي**

تَذَلَّلَ დამდაბლდა
ლ ნ-ით ვისიმე წინაშე.

* **ذَلِقٌ** დაემ. **ذَلِقُ** **اللِّسَانِ** მკერ-

მეტყველი, ენამახვილი.

* **ذُؤْبٌ** სელა, სიარული, წასელა.

* **ذَيْلٌ** — ბოლო; **طَاهِرُ الذَّيْلِ** უმწი-

კვლო, წმინდა; უდანაშაულო.
79ა1-2 განიზრახვიდა; საჭიროდ
მიიჩნია.

80ა13 დამ.; გაზარდა; ბ7 ქვ. დაუბ-
რუნდა; ემორჩილებოდა.

* **رَاجِحٌ** დაემ.; **رَاجِحٌ** უაღ-

რესაღ ქვეიანი.

* **رَحِيلٌ** გამგზავრება.
82ბ6 ზლუდე; ხვრელი.

* **رَزَقٌ** მრ. **أَرْزَاقٌ**

— აღწერა; ლ ნ-ით დაუნიშ-
ნა, დაუწესა.

* **رَسْمٌ** — წესი; ფორმა, სახე.

* **مَرْعَى** — მომწყვდილი; **الجَانِبِ**

ვისაც მფარველობას უწევენ,
პროტექტე.

85ა13 (მზე); ვარსკვლავი და მისთ.
— იქვე, ბ12 იტავდა; შეამჩნია,
დაინახა.

* **رُومِيَةٌ** რომი.

89ბ5 **أَبْنٌ** : **بِنٌ**
90ბ 1 ქვ. ქანაიის ამპურას.
— ხილი; შეიძლება შვინდი.

سَأَلَ (ა; ბრძან. **سَأَلْ**), მასდ.

* **سَأَلٌ** დაემ. **سَأَلَةٌ**, **سَأَالٌ**,
ან ნ-ით ჰკითხა; ორ. დამ.
სთხოვა.

* **سَائِلٌ** მდ. მრ. **سَائِلٌ** მკით-

ხველი; მთხოვნელი, მათხოვარი.

* **سَائِلَةٌ** მრ. **سَائِلٌ** საკითხი; საქ-

მე; საგანი (შდრ. ქართ. მ ა ს ა ლ ა).

92ბ12 ქვ. **سَبَّحَ** : **بَه** : **سَبَّحَ**

92ბ7 **שָׁבַח** : **שָׁבַח**. — იქვე, ბ11

ქვ. ღმერთი) : ღმერთს).

* **سَابِغٌ** დაემ. **السُّفْلِ** უაღ-

რესად პატივცემული.

سَبَلَانُ سَبَلَانُ

სებ. კრებ. ტყვეები.

سَد سَد

94ბ6 5 ქვ. ბედნერი ბედნიერი.

95ა1 ქვ.; შირაქი.

იქვე, ბ6 ქვ. მოგზაურობდა; შემ-

ღებ საერთოდ მოგზაურობდა.

سَعَادَة ბედნიერება.

97ბ12 დამშვილდა; შეწყდა (წვი-
მა, თოვა და მისთ.).98ა16 მტერს); წაართვა (ძალი,
ლონე და მისთ.). — ბ.5 მოხდა;
აღრე იყო.103ბ14-16 განსაკუთრებით; მით
უმეტეს.

105ბ5 ახალგაზრდა; ჩვეულებრივ

110ა12 ხევი; ტოტი (მდინარისა);

شَعْر — ბ ნ-ით იგრძნო;

الشَّخْخ دا شَخْخ دا

شَاهِد 1); დამსწრე

سَخْر — صخره

116ბ 6 გაამართლა; მისცა (გულ-
წრფელი რჩევა და მისთ.). III.

صَادَق ღამ. დაუმეგობრდა.

مَصَادِقე დაუმეგობრება, მეგობ-
რობა.

117ა4 ღამ.; ან ბ ნ-ით. — ა5 ღამ.

فِي ნ-ით რამეში. — იქვე, ა3-2 ქვ.
წავიდა; წავიდა;

118ა6 მხარე; გარეგნულობა.

صَلِح م.ر. صَلِحَانِي პატიოსანი,

კეთილმსახური.

صَلَّى II; صَلَو
121ა11 სახე; სახეობა;

صَبَعَ დაბეჭდა; ვნებ. عَلَى ნ-ით.

თანდაყოლილი ჰქონდა რაიმე
თვისება, ბუნებით იყო როგო-
რიმე.

بَحِيرَة الطَّرِيخ (< ბერძნ.) — طَرِيخ

ვანის ცბის ერთ-ერთი სხველწოდება.

طَن — طَنِين ხმა, წკრიალი.

مَطَاع მდ. ე ვისაც; რასაც.

طَائِفَة — საზოგადოება; კრებული.

طَال — عَلَى; ან ل

عَبْدُون — عَابِدُون — ცაბიღუნ

ცაბღუნ.

عَاد عَاد م.ر. عَاد

145ბ4 ბ ნ-ით; ჰკიცხავდა, აგი-
ნებდა. — იქვე, ბ13 მიეცა; ჯ ნ-ით.
ვისიმე მფლობელობაში მოაქ-
ცია; შეეხო.

145ბ5 ქვ. სიგანე; გეოგრ. განედი.

146ბ4 ქვ. კეთილად; როგორც,
მიღებულა.152ა13 — თანამგრძნობი; عَطَاف
სატრეფი, მამ. საკ. სას.162ბ16 გაუხანგრძლივია; ვნებ. დიდ
ხანს იცოცხლა.

167ბ4-5 მასთან; ვიცნობდი მას.

168ბ3 ქვ. ღამ. عَلَى; ل; فِي
წავიდა; წავიდა; ნ-ით მოა-თავსა, განალაგა. مَعُول — იმე-
დი; فِي ნ-ით მოთავსებული,

მდებარე, განლაგებული სადმე.

عيسوية ქრისტიანობა.

غَبَطَ — ეხარბებოდა; ვისიმე.

غريب — უცხო; გარეშე.

غَنَاة : غَنَاة

علاءة; უფრო მდიდრული, დიდებული.

183ა5 3); من ნ-ით ხელიდან გაუსხლტა, გაუშვა; გამოეპარა; ბ1 გამოიყო; عن ნ-ით გამოიყო;

فسيح მდ. ო ფართო, ვრცელი.

فلسفة (< ბერძნ.) ფილოსოფია.

فلاسفة მრ. ფილოსოფოსი.

فَنَاة : فَنَاة

فهرست (სპარს.) სარჩევი, საძიებელი.

قنز (< სპარს.) აბრეშუმის, ყაჭის (შდრ.).

قصبة; ქალაქი, პროვინციის

قطع — მოკვეთა; ფორმატი. قطع

النصف ნახევარი ფურცელი, in folio.

قطيعة მრ. მიწის ნაკვეთი

თი (მიცემული სარგებლობაში). 201ბ15 აკ.; على

209ა16 შეიკრიბა; VIII. اِكْتَتَبَ, ნ-ით ჩაეწერა რამეში.

مقام; გაჩერება, დგომა;

لُقْمَانُ ლუკმანი, ლეგენდარული პირი, რომელსაც მიეწერება არაქები.

مَرْج — ველი; სამრეცხლო (ოქროსი და მისთ.).

تَمْرِينُ მრ. თავარჯიშო.

245ა4 ქვ. მთავარი; ვინც ძალაუფლება მიითვისა.

نَيْيَه — განათლებული; დიდებული, მნიშვნელოვანი (საქმე).

252ბ9 ქვ. ب; ان في

نسل; შთამომავლობა;

نَفَيْسَةٌ მრ. ძვირფასეულობა.

265ა14 გადააქმონდა; გადაიყვანა; მიმავალი (რაიმე გზით).

275ა4 ქვ. შეუვიღე ოცდამეშვიდე.

وراء — წყალთან); გამოვიდა, ჩამოეშვა; على ნ-ით მივიდა სადმე ან ვინმესთან, მიაღწია რასმე, ვისმე.

286ა3-4 დაავდო; დატოვა;

287ბ2 ქვ. შეუთანხმდა; على ნ-ით რისამე შესახებ, გამო;